

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 01298939 8

Priscianus, Theodorus
Euporiston libri III

ENV.

Property of

RYERSON

OLD
CLASS

Mpr
P

BMED

Handle with

EXTREME CARE

This volume is damaged or brittle
and **CANNOT** be repaired!

- photocopy *only if necessary*
- return to staff
- *do not* put in bookdrop

Gerstein Science Information Centre

MPr
P

^{US} THEODORI (1) PRISCIANI (1) ^{US}

EUPORISTON

LIBRI III

CUM PHYSICORUM FRAGMENTO
ET ADDITAMENTIS PSEUDO-THEODOREIS

EDITI

A

VALENTINO ROSE.

ACCEDUNT

VINDICIANI AFRI QUAE FERUNTUR RELIQUIAE.

43377
7/11/98

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

MDCCCXCIV.

LIPSIÆ: TYPIS B. G. TEUBNERI.

Octavii Horatiani rerum medicarum libri quatuor
... Per Heremannum comitem a Neuenar, integro candori
nuper restitutus autor. Albucasis ... Argent. apud Joannem
Schottum 1532. fol.

In praefatione ad Heremannum archiepiscopum Colo-
niensem data patri sui opus Heremanni comitis a Neuenare
morte praeventi. (a. 1530 cf. Echard, Gesch. des Wiederauf-
blühens der wiss. Bild. III, 417—21. L. Geiger, Joh. Reuchlin
1871 s. 366. 402 f.) se ipsum absolvisse editor profitetur Bed-
burgii a. 1531 pridie nativitatis Ioannis Baptistae (id est 23.
m. Iunii). Albucasis qui subiungitur liber chirurgiae impressus
in ultimo folio (319) dicitur 26. Febr. a. 1532.

Theodori Prisciani archiatri ad Timotheum fratrem,
Phaenomenon Euporiston liber I Logicus liber II Gynaecia
ad Salvinam liber III Opus nunc primum aeditum. Basi-
leae in off. Frobeniana 1532. 4°.

Cum praefatione editoris Sigismundi Gelenii (ad Lam-
pertum Macrinum Gallorum regis a consiliis) data Basi-
leae calendis Decembris a. 1531. exciderunt libri I c. 3 fin.—6 in.
(p. 11), 23 fin.—26 (p. 48), II 13—19 in. (p. 88) nec habetur ed.
Arg. liber IV qui dicitur.

Postquam diverso auctoris nomine idem sic liber
eodem anno vergente 1531 typis impressus est, codicem
manuscriptum (praeter Is. Vossium) nemo novit, editionem
qui unus inchoavit Io. Mich. Bernhold (Theodori Prisciani
quae extant tomus I. — i. e. lib. I. II¹ — s. a. 8° cum praef.
data Ufenhemii ipsis calendis Aprilis 1791) nihil aliud egit
quam ut utriusque editionis lectionem in unam conflaret.
frustra is quidem qui rationem earum diversissimam igno-
raret. atque Gelenii quidem boni critici opus et qui co-

dice bono, immo omnium qui extant si non meliore tamen pleniore eoque ita uteretur ut nisi prudenti consilio quamvis tacito a verbis auctoris traditis fere non recederet, hoc igitur quia lacunis late patentibus libroque uno integro omisso mutilum videretur et parum utile, mox in oblivionem datum est et rarissime nunc reperitur. contra Heremanni labor monstruosus atque ex duplici perfidia natus, ut qui doctae saeculi XII licentiae atque vanae coniecturae ipsius arbitrium superstrueret, perennem inmerito memoriam nactus est, cum in Aldinam medicorum collectionem transiret omnibus notam et usu facilem.

Codice usus est Heremannus uno solo, quem ad libitum correxit,

B = Bruxellensi no. 1342—50 membr. fol. saec. XII², de quo ubi Aurelium (i. e. Aurelianum) edidit verba fecit Daremberg (Janus, Ztschr. f. Gesch. der Medicin t. II Bresl. 1847). fuerat ille „liber sancti panthaleonis in Colonia“ (f. 1^a), ex eoque qui Octavii Horatiani nomen in fronte unus gerit, descriptus sine dubio fuit liber eodem nomine corruptus chart. saec. XV Phillip. no. 3701, quem cum alius nunc codex in eundem numerum suffectus prostet, Cheltenhami frustra a. 1887 ipse requisivi. principium autem Coloniensis libri cum confusum reperiatur cum alieni operis fragmento, in alieni auctoris nomen universum opus traxisse videtur. etenim f. 1^b „Incipiunt capitula libri primi logici. | octavii oraciani ad euporistum.

„I. De incipiente secta medicinae.“

„II. Incipit prefatio libri sequentis“ (scil. Theodori prima „Nuperrime“).

„III. Incipit prefatio operis sequentis“ (scil. „Si medicina“ . . . Theodori secunda).

„III. De infectionibus capillorum“
etc. usque ad cap.

„XXXVI. De loxationibus“.

post indicem f. 1^b2 (et post in. col.) sequitur rubrica „Incipit liber primus logicus octavii oraciani ad eupo-

ristum“. deinde textus „Incipiente sectā medicinae. ante quam yppocrates chous percipiat iuramentum“ . . . scilicet (f. 1^b2—3^a2) expositio confusa de vita et dogmate Hippocratis, cuius et alibi (cod. S. Gall 751, cod. Bamberg. L. III. 8, Hafn. vet. 1653) et in ipso codice f. 52^b2—53^b1, ante Aurelium) fragmenta extant. qua expositione finita vel potius abrupta (f. 3^a2) post vacuum unius versus spatium sequitur sine rubrica „Nuperrime collegę olimpii . . .“, deinde f. 3^b1 „Incipit prefatio operis“ („Si medicina . . .“), postea c. „I. de infectionibus capillorum“ usque ad „XXXIII de elephantosis“ et (sine numero) ultimum cap. „de loxationibus“. libri sequentes II^{1.2} et III nomen auctoris nusquam repetunt, at post tertium in hoc uno codice (f. 37^b1) sequitur alius liber, quem quartum dixit editor, cuius haec est rubrica „Incipit de fisis ad octavium eusebium filium eius“, scil. Physicorum revera Theodori breve fragmentum cum antidotario quodam vetere aliorumque etiam librorum medicorum particulis in unum librum inepte conflatum. hunc librum ex antiquiore codice uno tenore male conscripsit librarius saeculi XII, hunc cum sit alterius post Euporista operis, quartum appellavit Heremannus comes, ut sic vel saeculis sequentibus et ipsi Ernesto Meyer (Gesch. der Botanik II, 288. 290 sq., mihi etiam in Aristotele Pseudepigrapho p. 379) suum iudicium imponeret.

Huius igitur codicis textus, quem ad editionem Argentoratensem olim contuli anno 1876, licet antiquo fundamento nisus, corrupto tamen eoque quod cum vetere librorum II—III codice Vaticano et in eis conveniret quae omisit et in eis quae tradidit, recens est atque ut solent magistelli saeculi duodecimi (cf. Anecd. I, 96) summo arbitrio correctus, quale alterum vix exemplum noverim. quo factum est, ut cum simili novoque arbitrio e textus manuscripti ineptiis se expedire conatus sit is qui primus edidit — ei enim debentur quaecunque in editione Argentoratensi a codice nunc Bruxellensi discrepant, nullam plane neque scriptus liber neque editus fidem habeant, nisi ubi aliorum codicum confirmentur testimonio.

Sunt autem paucissimi. qui vèro praeter Bruxellensem integrum omnium librorum trium textum comprehendat unus tantum extat et ipse recentior

r = Romanus bibliothecae Barberinianae IX.29 (foliorum 289), quem cum excerpissem anno 1881, hieme demum a. 1891/92 iterum Romae tractavi totoque collato praeiudicatam olim opinionem correxi. continet autem bibliothecam unus quasi quandam medicam, scriptam literis modo langobardicis modo in ipsa media pagina scripturae genere mutato vulgaribus quae sunt saeculi XI/XII. In qua habentur a f. 236—265 Theodori Prisciani archiatri qibri tres, qui tamen propter secundum qui est bipertitus tuattuor numerantur. desinit manus langobardica post initium capituli primi libri III (id est II, 2), succedit vulgaris ut antiquae scripturae inpatiens minusque perita ita minus accurata. textus autem id peculiare habet quod in principio quidem operis editionem ut ita dicam secundam repetat codicis Berolinensis atque ipsa additamenta, quibus uberrimis ex alio quodam auctore paulo recentiore (saec. VI) illa interpolata est, deinde a capitulo de oculis consilio mutato codicem alterum bonum purumque sequatur et Bruxellensi Vaticanoque integriorem. qui licet levi quadam in minimis (velut verborum ordine mutato additisque particulis) pro saeculi ratione vel corrigendi vel mutandi studio et ipse affectus sit, sine eius tamen ope desperati fuissent loci qui cum etiam in editione Geleniana ex codice mutilo facta desiderarentur, solius codicis Bruxellensis mala fide traderentur. accedit ex hoc uno codice exili Prisciani capitulo XXXII pro supplemento additum capitulum de calculo (sive potius de vesicae vitiis) integrum, quod cum partim extet in Berolinensi, quamvis diversae rationis et disputationis, editioni secundae proprium primo intuitu videretur, nisi eodem modo quo reliqua partim truncatum illud partim auctum atque ita Pseudo-Theodoro vetustius doceret Barberinianus. cautione tamen etiam in hoc codice adhibendo opus esse moneor eo quod qui diversas duplicesque lectiones hic illic praebere arguatur, fieri po-

tuit ut ad textus contaminati lectionem quam abiecisset tamen ubi dubitaret aliquando refugeret (e. gr. 2, 93 „teris cum sucò arnoglose“ etc. 2, 82. 77. 103. 116. 118 etc.).

Praeterea omnium quidem librorum (trium sc.) extat codex

b = Berolinensis lat. qu. 198 s. XII¹ (scr. a 1131/32 in Gallia meridionali), quem quamvis inde ab a. 1855 manibus saepissime versaverim, praeparandae tandem aliquando editionis certo consilio contuli demum a. 1886 seqq. hic attamen interpolatam auctamque recensionem exhibet, qua inter textum Prisciani in brevius passim contractum libereque mutatum et dispositum post singula fere capitula remedia praesertim physica longo tractu superadduntur tamquam ab ipso Prisciano (cf. 2, 116. 117. 118 etc.). auctoris ea sunt uno fere saeculo recentioris, qui eodem saepe physicorum fonte utatur, quo et Marcellus et qui vel Plinius dicitur vel Paulus*). eandem autem Theodori editionem altero quoque exemplari extare fere gemello

c = Chisiano F. IV. 57 (formae minoris saec. XII) Romae nuper cognovi m. Febr. 1892. quem ut excerpere saltem et nonnullis in locis conferre liceret eximio eius qui bibliothecae Chisianae praefectus est Iosephi Cugnoni viri humanissimi beneficio debeo. atque haec quasi altera editio (quae est codicum bc) ideo summi momenti est quod ex quo ipsa profecta est textus Prisciani respondet codici Geleniano librorum I—III qui nunc deperditus est, mutilo quidem sed omnium optimo et integerrimo, ut qui ea quae in codice Bruxellensi cum Vaticano, partim etiam in Barberiniano, omissa sunt, ipse suppeditaverit, ubique con-

*) qui quidem Pseudo-Plinius (ed. Rom. 1509 cf. Hermes VIII, 39. 47. 62) vel Paulus (codd. Bamberg., Vindoc.) nihil facit ad Paulum Aeginetam, quem legit Simon Ianuensis. veri enim Pauli tertius liber latine habetur et in cod. Casinensi 351 (de quo frustra olim dubitavi Anecd. II, 107 meliora postea litteris edoctus Pauli Ewald, qui mea causa codicem excerpserit) et in cod. Vaticano 4461 saec. XIV, quem ipse vidi Romae a. 1881.

spirans cum editione secunda, nisi quo eius ipso qui eam in hanc formam redegit consilio nunc deficit.

At Sigismundi Gelenii codices quibus in editione usus est nunc perditum sunt omnes. qui de opere suo ait in praefatione „quod ex quatuor exemplaribus iam hic iam illic mutilis, membratim ferè ceu Hippolyti cadaver, pari cura ac labore contuli“. et veri simile sane est plures eum (et vel tres) habuisse gynaeiorum codices, quales plurimi etiam nunc et separati feruntur, medio aevo curiose lectitati et plus reliquis duraturi. atque separatus sic etiam extat libri secundi cum tertio codex unus Vaticanus. tamen neque duplicem Gelenius duorum librorum codicem habuit neque utriusque libri singulares praesto fuerunt. id quod facile intellegitur. multa enim in textu et primi et secundi apud eum exciderunt, quorum iacturam nullo alio codice adhibito resarcinare potuit, ipsa autem spatia vacua et in primo libro et in secundo ad aequabilem unius eiusdemque folii mensuram respondent. etenim si quod veri simile esse videtur unius folii fuerunt ea verba quae in editionis Gelenianae libro I a suo (p. 26) capituli de oculo in alienum locum delata leguntur p. 37—39, quae quidem expleant versus ed. Gel. 47 vel 35 ed. Arg., duo folia defuerunt (media scil. primi quaternionis) in cap. 3—6 p. 11 (vers. 62 ed. Arg.), duo iterum p. 48 in c. 23—27 (vers. 65 ed. Arg.), eodem autem modo unus integer quaternio defuit libro secundo post pag. 88 (vers. Gel. 390 = c. 8 × 49), ita ut codicis Geleniani folium duplo vel forma maius vel scriptura densius aestimandum sit quam Vaticani. huius enim singula folia fere aequant paginas Gelenianas (versuum 26). si vero quae transposita legis (p. 37, 13 „fronti inlitum iuvat — albos oculos procurat“ p. 39, 10), duorum esse foliorum malis, aequalia fere utriusque codicis folia fuisse putanda sunt Geleniani (= Gel.) et Vaticani, non tamen eadem.

Etenim ut quae sit ratio textus codicum *B(V)rGel.(b)* manifesto exemplo perspiciatur, maiorum lacunarum (non primi quidem libri sed ubi accedit etiam *V*) secundi tabulam subiungo:

- II 1 p. 65 ed. Gel. „pannis duplicibus—certe ex“ *b Gel.: om. rVB.*
- II 3 p. 70 „permanentibus — gravationibus“ (*g*)*rb Gel.: om. VB.*
- II 4 p. 72 „tunc etenim—adseveraverunt“ *b Gel.: om. rVB.*
- II 6 p. 75 „hanc eandem—consueverunt“ *b Gel. (gloss.?): om. rVB.*
- II 8 p. 78 „tunc etiam—nominetur“ *b Gel.: om. r (g)VB.*
- II 8 p. 79 „ex vulneribus manantis“ *Gel. (gloss.?): om. (b) r (g)VB.*
- II 11 p. 83 „quam—appellaverunt“ *rb Gel.: om. (g)VB.*
- II 11 p. 84 „convenit—innitentibus“ *b Gel.: om. r (g)VB.*
- II 11 p. 84 „femorum—nitri vel“ (*g*)*rb Gel.: om. VB.*
- II 20 p. 92 „longo intervallo—accipere“ *rb Gel.: om. VB.*
- II 20 p. 94 „monitum—obviari“ *Gel.: om. (b)rVB.*
- II 22 p. 96 „erit detonsis—turis mas“ | *rb Gel.: om. VB.*
- II 22 p. 98 „superiores—ordinati sunt“ *rb Gel.: om. VB.*
- II 23 p. 100 „danda—noctem“ *Gel. (gloss.): om. r (b)VB.*
- II 23 p. 100 „similiter—pipere“ *rb Gel.: om. VB.*
- II 25 p. 102 „et liberandis a conclusionibus“ *rb Gel.: om. (g)VB.*
- II 27 p. 107 „hoc est sucum agrestis cucumeris“ *Gel. (gl.): om. (b)rVB.*
- II 28 p. 110 „vel ammoniaci aequis ponderibus“ *Gel. (gl.): om. (b)rVB.*
- II 29 p. 113 „absinthii—gestationes et“ *rb Gel.: om. VB.*
- [II 30 p. 118 (post „permitto“) „dabo passum—curabis“ (*g*)*b: om. Gel. rVB.*]
- II 31 p. 120 „assidue cogentium“ *Gel. (gl.): om. (b)rVB.*
- II 31 p. 121 „agrestes et siccores“ *r Gel.: om. VB.*
- II 31 p. 123 „vaporibus—indignatio“ *rb Gel.: om. VB.*
- II 31 p. 123 „iuvat—obvolutum in“ *rb Gel.: om. VB.*
- II 32 p. 125 „sorbere—catharticum“ (*g*)*b Gel.: om. rVB.*
- II 33 p. 127 „phlebotomo quammaxime“ *Gel. (gloss.): om. r (g)VB.*
- II 33 p. 128 „potionem confectam“ *Gel. (gloss.): om. rVB.*

- II 33 p. 128 „in melicrato pro electario ministro“ *Gel.*
(gloss.): *diff. rVB.*
- II 34 p. 130 „possit quatenus — articulis possit“ *r Gel.:*
om. VB.
- II 34 p. 131 „sub corporis — in (corporibus)“ (*g*) *r Gel.:*
om. VB.

similiter etiam in libro I plurima omisit *B* quae cum *b Gel.* habet etiam *r.* contra in *Gel.* (nescio an editoris culpa) pauca quaedam desiderantur quae praebent *rVB*, velut II 23 p. 99 „cataplasmandi sunt“, II 20 p. 92 „specialem“ (cf. seq.) et „admotis“ („amonidis“ *V*), II prf. p. 63 „in utroque opere, II 11 p. 83 (cum *b*) „bene disposito“ *etc.*

Ubique vides cum *B* convenire cuius simul notam adscripsi

V = Vaticanum Reginae Suec. 1143 (olim Petavianum ut habetur f. 2^a sup. „Numero 154. N. Pet. 1656“ = Montfaucon 1046), qui licet ex integro quodam codice solum dare voluit librum II cum appendice scil. gynaeiorum libelli decem capitulis comprehensi — quae quidem decem in indice capitulorum praemisso numerantur pro uno „XXXV De mulieribus (sic, „mulierum“ *B*) variis passionibus“ (item in *Brux.*), tamen eo maximi momenti est quod inter recentes fere Priscianeos solus sit vetus saec. IX (VIII/IX), et codicis *Bruxellensis* censor severissimus. contuli Romae a. 1881, non primus ego, nam eiusdem codicis ad marginem editionis Bas. 1532 in bibliotheca Leidensi (Cat. bibl. L. B. 1716 p. 142) inter libros Isaaci Vossii (med. 68) servatae lectiones deprehendis ab ipso ut asserunt Vossio adscriptas, quae ut „veteris codicis“ (sic ait p. 65. 72. 75 etc.) simpliciter „V“ notantur. easdem quasi „e codice Ms. Vossiano“ a. Io. Steph. Bernardo acceptas (id est ex editionis Bas. exemplari illo Vossiano descriptas) suae editionis specimini (cf. praef. p. VII) passim adiecit Bernhold.

Vaticanus igitur, quem Petavianum (postea Reginae) in manibus versaverat Isaac Vossius, in Germania scriptus est litteris semimerovingicis. et Germaniam prodere videntur

etiam verba deleta folio quod praefixum est albo inscripta (f. 1) „ih fanta z. thur. . . gi . . ingif . . ngidis(s) | ein petti giuua . . ti t . . abyła | zuenfib . . .“ (?). descriptus autem fuit vel potius depictus a rudi quodam et indocto scriba, ex codice litteris antiquis et obsoletis scripto, cuius lectiones miro modo et inaudito sive corrumpit ille sive corruptas repetiit scribendo e. g. „tintintio 2, 87 (unde „eosdem thio“ effecit B) = continuo, „sub cantiam“ 2, 73 = sub quadam, „faminlalreis“ 2, 78 = quam maxime in balneis et similia quam plurima, in universum autem saepissime commutando „u“ et „a“, „r“ et „s“ („urtione“), etiam „n“ et „r“, „n“ et „p“ („evepire“ — „inmedimento“) etc. continet autem sine auctoris nomine a f. 2—80^b Theodori Prisciani libros II—III, deinde medica varia ex medicinalibus libris (ut dicitur f. 88^b) „coadunata“ usque ad f. 202. Priscianus qui agmen gerit ex quaternionibus nunc constat numeratis I (f. 8^b). II (f. 16^b). III. deinde IV, cui tamen post cod. f. 30 = ed. Gel. p. 88 dempta sunt ultima duo folia una cum duobus integris quaternionibus V et VI. extant deinde VII (f. 38^b). VIII (f. 46^b). VIII (f. 54^b). X (f. 62^b). XI (f. 70^b), sequuntur septem folia (71—77) quat. XII, cuius octavum folium et ultimum in fine capituli ultimi libri II (verbisque ed. p. 134 „ad refri || gerandum . . .), adhuc relicta interioris marginis particula, abscissum est. desunt item qui sequebantur quaterniones XIII et XIII. quae vero nunc habentur f. 78—85 (= quat. XV) post gynaeciorum finem (c. 7—10 = f. 78—80^b) aliena continent, primum eiusdem manus supplementa varia (f. 80^b—83), deinde alius sed veteris et merovingicae (f. 83^b—86^b), quae in primum etiam folium vacuum secundae (a f. 86) partis pridem separatae Excerptorum medicinalium (f. 86—202) transgrediatur. Prisciani igitur id est primae codicis partis, nunc desunt 35 folia, textus autem idem est qui subest Bruxellensi. nec tamen is qui Bruxellensem adornavit in emendando ut res ferebat studiosissimus, ipso Vaticano usus est qui etiam primo libro careret, sed eius gemello eorundemque errorum socio.

nec nisi casu quodam singulari factum esse potest quod eandem fere circa initium alterius partis libri secundi lacunam illam magnam haberet codex Gelenianus Gelenii tempore quam tempore Vossii Vaticanus. uterque enim in extremo capitulo primae partis de cholera (XIII) finitur his verbis „Cataplasmata vero omnia adhibenda sunt quae diafo“ || (sic Vat. desinente folio), ubi supplendo Gelenius (desinente pag. 88) „quae diaphoreticis“. || sequitur apud Gelenium (p. 89) „De paralyticis XIX“ initio carens. eius enim aliquanto prius post lacunam denuo textus incipit quam Vaticani Vossii, utpote qui ea etiam servaverit quae ultima tria sexti quaternionis Vaticani folia olim occupasse censeas. haec primo obtutu diceres Vaticano qui idem fuisset cum Geleniano adhuc adhaesisse, cum Gelenius eo uteretur. sed cum hoc statui nequeat, ut supra docui, rem nisi casus ludibrio admissio equidem non expedit.

Galenii therapeuticonum ad Glauconem libri duo tribus libris et libere latine versi, atque supplementis aucti cum aliis tum integri tertii de morbis libri, pro artis quadam summa medio aevo incipienti omni habebantur, modo integri modo excerpti diversoque ordine dispositi. iidem in ampliorem quasi collectionis medicae ambitum recepti ita circumferebantur, ut tribus illis integris quartus adderetur ex secundo Prisciani excerptus, quintus deinde Aurelii (hoc est Aureliani) de acutis passionibus et eiusdem auctoris (quem Scolapium vel Escolapium quidam ignorantes appellabant) sextus „Croniorum“. extant quidem alii codices et recentiores quibus quarto illo omisso quinque feruntur „Galieni“ omnes et decurtati, ut Barberin. IX, 29 (s. XI/XII), Vat. 4418 (XI), 4417 (XII). sex autem significat codex Casinensis 97 (s. X), in quo post Galeni tres cum octavus quaternio deperditus sit, in noni folio primo quarti illius finis servatur cui sic subscribitur „Explicit liber III. galieni. Incipiunt capitula libri aurelii. de acutis passionibus“. ultimus sine numero sequitur Scolapius. contra in Vindobonensi vetere lat. 68 (olim med. 55) et ipso litteris langobardicis scripto (s. IX

sed rasuris correctoris corrupto usuque detricto) prioribus deperditis integri soli extant libri IV—VI f. 1 „Incipit liber quartus galieni archiatres id est medicus pe“ — f. 7^b „Incipit liber quintus eiusdem galieni archiatres. id est medicus sapientissimus“ — f. 22 „Incipit liber sextus eiusdem galieni archiatres i. e. m. s.“. in cuius primo folio et lacero (ita quidem ut versuum fines absint) litteris minutis sed paulo recentioribus paene legitur „ego urs offero hunc librum eccl̄ sc̄i vincentii (ei) || p̄ q̄e & iud invenire vale . . et si quis hunc libru“ ||. praeterea omissis Aurelii libris duobus, ex quibus tamen postea cum aliis excerpta sequuntur (scil. „de secundo libri aurelii“ i. e. escolapii qui falso dicitur f. 66. 70^b), „galieni“ quattuor libri leguntur in cod. Vindocinensi 109 (s. XII), ubi f. 50 „Incipiunt libri .III. capitula eiusdem galieni“ I—XV et deinde ipse „Incipit liber .III. galieni“ („Advertendum est itaque ex urinis nascentibus . . dabis bibere. Explicit liber .III. galieni“ f. 58). hic igitur liber quartus epitoma revera est (sane arbitraria et confusa) quindecim capitulorum ex Theodori Prisciani secundo extractorum, eius quidem lectionis quae consentiat quidem cum Vaticano, textus tamen sit integrioris, ut vel ex tabula supra scripta intellegi potest. atque hac quidem Prisciani epitoma, non ipso Prisciano et integro, Garipotus usus est qui passionarium suum medio aevo celeberrimum ex bibliotheca illa magna sex librorum (Alexandro addito) in unum certumque rerum ordinem diversorum de uno quoque morbo auctorum capitulis undique congregatis composuit. totus igitur quartus ille apud Garipotum comparet excepto initio, quod ex praefatione Prisciani excerptum fuit. en tabulam (cum titulis, qui deficiunt inde a c. X in fol. 1 cod. Vindob., ex Vindocin. adscriptis)

- „I De urinis“ ex Theod. Pr. II, 1 (p. 66) apud Garip. non extat.
- „II De clistere“ ex Theod. Pr. II, 2 (p. 68) apud Garip. non extat.

„III De litargicis“ ex Theod. Pr.	II, 3	apud Garip. I, 14.
„III De ydrofobicis“ ex Theod. Pr.	II, 8	„ „ V, 7.
„V De ylio colo et strofo“ ex Theod. Pr.	II, 9	„ „ III, 28.
„VI De spasmis“ ex Theod. Pr.	II, 10	„ „ V, I.
„VII De satyriasin et gonor- reas vel priapismom“ ex Theod. Pr.	II, 11	„ „ III, 71/72.
„VIII De cardiacis“ ex Theod. Pr.	II, 12	„ „ VI, 24.
„VIII De colericis“ ex Theod. Pr.	II, 13	„ „ V, 15.
„X De querella capitis“ ex Theod. Pr.	II, 14	„ „ I, 15
cum fragmento sine discretione adnexo ex c. „De syntexi“ („Quos tussicula exagitat“ . . . p. 100)	II, 24	una cum eodem addita- mento.
„XI De asmaticis et suspi- riosis“ ex Theod. Pr.	II, 25	„ „ II, 12.
„XII De ycteris“ ex Theod. Pr.	II, 27	„ „ V, 14.
„XIII De lumbricis“ ex Theod. Pr.	II, 30	„ „ III, 23.
„XIII De ydropicis vel ca- tecticis“ ex Theod. Pr.	II, 32	„ „ V, 11.
„XV De renum causis“ ex Theod. Pr.	II, 33 ^a	„ „ III, 42 (=
(p. 127—128) cum frag- mento (ex folio scil. trans- posito) capituli „De artri- ticis“ etc.	II, 34	Th. 33 ^a + 34) et 43 (=
(p. 130—32), cui subiun- gitur altera demum pars c.	II, 33 ^b	Th. 33 ^b) quae quasi „de renibus“ omnia (!) eodem modo confusa exhibentur.

(p. 128—29 sic (Vindob. f. 7^a = Vindoc. f. 57^a 2) „... in aqua diuretica omnibus munitū te. Interea volo amice kmē qm̄...“

Prisciani tamen pauca quaedam aliunde etiam sumpsisse Garipotum singularis quorundam Galeni librorum ratio docet. nam codex Leid. Voss. lat. fol. 85 (s. XI/XII in Italia scriptus et litterarum langobardicarum subinde memoriam prodens), qui nunc mutilus 24 foliorum id est quaternionum trium VIII—XI (in eodem volumine nunc alia s. XII et X habentur adnexa f. 25—67), secundi ad Glauconem alteram partem continet et praemisso capitulorum indice tertium sed velut recensione quadam recentiore mutatos et interpolatos. cuius auctor praeter alia ex Theodoro usus quidem editione quam dixi secunda inseruit et in ipso textu libri tertii capitula duplicia (de epylemticis et scotomaticis ex Th. II, 15 et 16, de menomenis ex II, 17, de empiicis ex II, 23), et post ultima Galeni, si indicis advertas testimonium (nam textus codicis in cap. de paralyticis clausula tantum libri ommissa imperfectus deficit in folio 24^a, cuius quod reliquum album est), seorsum addidit primum quod ad superiora respicit cap. de melancholicis (sc. ex Th. II, 18), deinde quae post cap. de paralyticis in Berolinensi etiam codice sequuntur de catarro II, 20 et sicut tituli docent*) ea quibus augentur II, 21 et 22, deinde de renibus (II, 33) et de cardiacis (II, 12). atque ex simili quodam textu Galeni qui ex Prisciano aliisque interpolatus fuit etiam

*) sic enim habet: „De catarru. De tisticis et tusse. Ad tussem et pulmones. Ad tussem. Ad tussem et sintexis. Ad tussem et sintexin et qui purulenta excreant. Ad tisticos et toracis dolorem. Ad tussem et qui sanguinem voment“ (cf. cod. Berol. p. 100—103). „De sanguinis emissionem ex interioribus. De stomacho sanguine iactantibus. De renibus vitiis vel vesicis querellis. De cardiacis. Explicit galieni liber tercius“ (sc. „de singulis infirmitatibus“, ut supra incipiens index habet). „Incipit eiusdem de oculorum (sic) causis. De capitis causa. De causa membrorum corporis. Expliciunt capitula libri tertii. Incipit de cephalea.“

apud Garipotum quaedam recurrunt, velut quae excerpit in cap. de epilepsia (I, 6) ex Physicorum Prisciani fragmento (f. 82^{c-d} cf. cod. Leid. f. 7^b), ex quo eodem Physicorum loco (f. 82^c) verba habentur etiam in cap. de stomachicis (II, 14), item quo uno loco auctoris nunc etiam nomen additur (III, 24) „Conditum colicis expertum Theodori Prisciani“ (quod sc. accuratius, sed sine nomine legitur in Leidensis cura colicorum). sunt alia quae in Leidensi quidem non reperies sed ad idem librorum genus referenda iudices, additamenta scilicet ad ea ipsa quae debet Prisciani epitomae ex Prisciani editione secunda derivata in cap. medio de lethargicis I, 14 (= cod. Berol. p. 76) et ad finem cap. de asthmaticis (= cod. Berol. p. 108). haec igitur ex pleniore Galeni codice Garipotus duxerit, sicut ex eodem Galeno solo habuit et „oxymel oribasii auctoris“ II, 26 quod in Leidensi quidem Galeno non habetur, sed additur in Casinensi c. XVI (ubi „curatio scleromae“). in universum itaque dicendum est utriusque librorum generis ex quibus et verum Theodorum Garipotus noverit et interpolatum, eandem fuisse rationem eam scil. ut ad Galeni qui ferebatur librum tertium „de singulis infirmitatibus“ ex Theodoro Prisciano supplementa colligerent, ex vero quidem ea quae separatim quindecim capitulis excerpta in librum quasi quartum congesta essent, ex interpolato quae ipsum libri textum auferent tempore aliquanto recentiore.

Ad logicum Prisciani librum haec omnia pertinent. sed etiam primi phaenomenon in ipsa medii aevi antiquitate lectitati vestigium gerit „practica Oribasii“ (codd. Cant. et Hafn.) quam Simon Ianuensis legit sex librorum, ita composita ut inter Euporiston l. IV (cum praef. I Synopseos) (= I) et Synopseos I. II. IV. VI (= II. III. IV. VI) quintus inferretur alienus „auctoris bizazii“ vel „bizancii“ (cf. Cat. codd. Berolin. lat. I p. 369). veteris enim huius collectionis libro II cap. LI (vel LII) inseritur sic inscriptum „De aurium causas theodori prisciani de libro primo capitulum octavum“ („Aurium dolor ex variis frequenter incommodis exci-

tatur“ . . .). sed in posteriora medii aevi saecula non primus duravit, non secundus, sed habile illud gynaeciorum compendium, quod cum proprie logici esset ultimum quasi capitulum operisque libellus tertius, per se solum scriptum in plurimis codicibus ferebatur.

Gynaeciorum igitur libri (praeter VB) vidi legique exemplar Florentinum (f) Laur. 73, 1 s. XI (descr. m. Sept. 1877) et (quod ad Flor. contuli Berolini m. Mart. 1888) Vindocinense (v) 109 s. XII (Cat. des mss. des bibl. de France. Dép. N. S. t. III. 1885), ad quorum similitudinem scriptus erat Gelenii codex unus quidem huius libri singularis. inspexit tamen ille alterum quoque textum qui ad B proprius accederet (cf. e. g. ad 3, 12. 21). legi praeterea (m. Apr. 1888) Bambergensem (g) L III 11 (s. XII. 8°), qui cum Barberiniano facit, continet autem supplementum spurium capitulorum XI—XXI sine discrimine annexum. quae eadem capitula (excepto novicio ultimo „XXI De mulieribus ut non abortent“) feruntur paulo pleniora in Vaticano Reg. 1756 (8° s. XII) suntque editionis secundae (bc), ubi eodem quidem libri tertii indice (23 capp.) comprehensa (b p. 132 = c f. 164^a = Vat. f. 44) suam tamen inscriptionem habent brevemque prologum hunc „Theodorus priscianus ad octavium („octavianum“ Vat.) filium. In hoc vero loco cum cogitationibus vacarem, congregatis mecum aliis auctoribus, utiliter visum est nobis que ad curas mulierum pertinent res fisicas tractare earum exempla conscripta („eorum exemplo conscriptas“ Vat.). et („ea“ add. Vat.) que didicimus („addimus“ add. Vat.) eorum („quorum“ Vat.) exemplo et tuo experimento („et tu in experimento“ Vat.) potius („poteris“ Vat.) adhibere“. quem prologum liber Bamb. omisit (cum aliis), contra post extrema verba „pessum facies et uteris“, quibus „Explicit Theodori prisciani Genecie“ subdidit Berol. („Genetia explicit“ simpliciter Vat.), non solum capitulum illud XXI adiecit sed etiam „librum secundum theodori prisciani“ cum (indice capitulorum 21) qui sic incipit „De passionibus mulierum utile previdi vobis scribere“ . . .

sed hic quidem liber maximam partem compilatus est ex integris Cleopatrae et Muscionis capitulis, eisdem illis quae ex simili codice Harmoniae Gynaeciorum olim inseruit Io. Casp. Wolphius Tigurinus (Bas. 1566 p. 105 sqq. *) eiusdem libri secundi (post appendiculam illam recentiorem primi libri) dupliciter spurii excerpta quaedam capitula offendi (cum „genecia theodori prisciani“ f. 177^b) etiam in Cantabrigiensi coll. S. Ioh. D. 4 s. XIII (f. 180^b), de quo dixi ad Muscionem Sorani interpretem (ed. 1882) p. IX. atque ex eodem cum eodem initio excerpta praeposita sunt fragmento de gynaeciis in Spuriis Galeni ed. Iunt 1576 f. 95^f (cf. cod. Cant. ib. f. 173^b).

Sunt et alii plures Gynaeciorum Prisciani codices, velut quem vidi quidem sed non legi Paris. 7029 (8° s. XII, ubi „InciP Genecia Prisciani“ f. 59^b—68^b) etc. ex Prisciano etiam „capitula de iunicis“ abbreviata pessime leguntur in cod. Vindocinensi 175 (f. 97^b). singularis autem propter antiquitatem ratio est epitomae cuiusdam Bambergensis L III. 6 (s. X), quae grandibus ut plurimum litteris scripta (f. 1—5) initio quidem carens veri Prisciani capitula praebet a quarto ad decimum et ultimum ex textu quodam qui cum Vaticano convenerit (cf. ad c. 7 „supradictarum superius“).

Cum tale igitur tantumque sit in manuscriptis codicibus praesidium, cum vetus unus particulam modo operis contineat et mutilus et corruptus, integri quidem sint recentes sed aut emendati aut interpolati, cum Geleniani deperditi dubia sit lectio et coniecturalis, nec multum conferant quae apud medii aevi scriptores excerpta servantur quamvis utilia, vides quam lubricum sit edendi negotium, in medico praesertim scriptore mutationi quam maxime obnoxio. nec sane sperandum est fore ut aut novi aliquando codices compareant aut resurgant qui deperditi sint, velut vetus

*) inter prologos librorum quos excerpsit praemissos Wolphius istum quoque habet „Utile prevedi“ . . . cum hoc titulo „Prologus Prisciani et Cleopatrae in librum eius priorem“ cuius libri quae affert (p. 105 sqq.) sic semper citantur „Ex Prisc. et Cleop. priore“.

ille „Prisciani de medicina“ qui S. Amandi fuit Hucbaldi dono (saec. IX/X: vid. G. Beckeri Cat. ant. 114, 76 = Delisle Cab. des mss. II, 455 cf. I, 312).

Ad iudicandum tamen et confirmandum Prisciani textum (et primi praesertim libri, qui plus ope indiget) momenti alicuius est quod a Graecis adiumenti accedit et diu editis. etenim graece primum se scripsisse ipse ait auctor atque ad graecum opus lectorem mittit (v. ind.). graeca autem Theodori verba revera extant in variis libris illis qui Galeni nomine feruntur *περὶ εὐπορίστων* (ed. Lips. t. XIV), primo praesertim q. d. (c. I—VIII), sed et secundo (c. I. II). quorum materia ex ipsius Galeni libris hausta fuit (*τῶν κατὰ τόπους* praecipue ed. Lips. t. XII) atque invitante Oribasio in librum Euporiston congesta (cf. praef. ad Cass. Felicem p. III sq.), cuius nunc quidem non nisi laciniae extant varie cum alienis consutae. hoc Euporiston Galeni libro sincero usum fuisse Theodorum credo, qui suam aliquoties rationem se interponere innuat eis quae tradita repetiverit (velut I, 43 „ego probavi“ cf. Ps. Gal. p. 336, „nos etiam“ I, 32 cf. Ps. Gal. p. 340 etc.). quae enim ita addidit in graecis nunc non inveniuntur. unde si Galeni medicinam reddere Theodorum patet, non hoc tamen solo magistro utitur, sed licet „logicus“ ipse, „cycli“ tamen medicinam saepissime adhibet methodicorum hoc tempore (ut Aurelianus probat) plurimum adamatam, et ubi quae „de experimentis“ affert vel „ut experti sumus“, sicut Archigenis exemplo ipse Galenus, remediorum „physicorum“ collectionem prodit qualem et Marcellus et „liber Pauli“ (vel „Plinii“) et ipse editionis secundae auctor Pseudo-Theodorus, Vindiciani scil. Afri (Cass. p. 105, 8) de expertis remediis opus magna olim approbatione diffamatum. cuius quidem Vindiciani (cf. ed. Cass. p. III), quem magistrum suum profitetur Theodorus, Afer sine dubio et ipse (cum Cassio Felice aequali), praeter singula remedia (advertas e. g. Geram Vindiciani in Antid. Vindoc. 175 f. 121) nunc pauca restant et male habita, extabat autem saec. VIII/IX in bibliotheca Augiensis monasterii, quem tabulae duo veteres (apud Beckerum 6, 156—57 =

33, 47—48) indicant, Vindiciani liber IV (vel libri IV?) post librum de positione et situ membrorum I (cuius laceras reliquias multis in codicibus habemus) Galeni II, Alexandri III in uno codice scriptos. quae notitia dubium est quo pertineat.

Prisciani praeter triplex Euporiston vel praesentanae medicinae opus singulis libellis editum, nunc unum teneamus Physicorum breve fragmentum (quod habet p. 82^d Arg. quae Alexandro teste conveniunt cum Theodori Moschionis*) capitulo de epilepsia cf. Soran. ed. Lips. 1882 p. XVII). itaque si „sex libros“ commemoravit Simon Ianuensis in praefatione omnibus nota, qua auctores quorum in lexico condendo volumina revolverit varios recenset, usum eum fuisse patet codice aliquo sex libros numerante, ex quibus praeter singula triplicis operis quod habemus sine libri titulo capitula (velut s. agripnia „Theodorus Priscianus cap. de calculo“**) et uno quidem loco „de gynecia“ (s. strumas — cf. s. acreta et s. metromania), saepissime citatur „Theod. Priscianus in libro de simplici medicina“, et bis etiam „in antidotario Theodori Prisciani“ (cf. Ernst Meyer, *Gesch. der Botanik* II, 291). atque eorum quae de simplici medicina Simon attulit verbotenus nonnulla offendis in libro III de virtutibus pigmentorum vel herbarum aromaticarum codicis S. Galli 762 (de quo olim narravi *Anecd.* II, 121), ita ut verisimile sit hunc librum latinis quidem herbarum nominibus additis ex Galeno factum (de simpl. med. l. VI) excerpta continere ex eo libro quem sub Theodori Prisciani (nam sic semper duplici utitur) nomine sive recto sive falso Simon in codice suo invenerit. antidotarii autem quod cum Prisciano vidit eadem ratio

*) Theodorus iste Moschion quem citat Alexander Tral-lianus, diversus quidem a Theodoro Prisciano (licet conveniat in physicorum traditione), idem autem est cum Theodoro Aetii (de quo Meyer II, 286).

**) habuit igitur codicem, qui servaret capitulum de calculo, sicut Barberinianus, cum quo uno ex cap. de oculis veram lectionem praebet „serniosos oculos“ (s. v. serniosis).

fuerit, scil. appendicis alienae, qualem et ipsi Prisciano codex Bruxellensis subiecit et Cassio Felici codices non Parisiensis solum (cf. ed. p. VIII) sed etiam quem Romae cum Paulo vidi a. 1881 Vaticanus 4461 (saec. XIV). nam etiam Cassii „duo de pratica“ novit Ianuensis, quorum alterum edidi a. 1876, alterum quem non edidi eodem in utroque codice ambitu (in Vat. f. 81^b—87^b, ubi „Deo gratias. Amen“) continentem remediorum compositiones vario librariorum molimine et recentiore auctas. ex quibus multa revera extant apud Simonem (cf. ed. Cass. p. 219—21). atque ut Cassius (p. 219) sic etiam Priscianus dicendus erit confectiones quasdam citasse in ipso nunc textu deperditas, velut quam graecus habet textus „ieran quae post ordinabitur“ I, 7 (18). cf. conditum colicis Garip. 3, 24. theodoricon autem dianacardium, quod sub Theodori nomine bis Simon significat (s. alakion, kerbes) in multis aequae antidotariis legere potuit.

Iam vero plures quam quos nunc novimus tres vel quattuor Prisciani libros, numerasse aliquando librariorum suo exemplo nunc docet Chisianus, in quo post quartum gynaeiorum (f. 184^b) „Incipit eiusdem de cibis Liber quintus“ scil. liber notissimus Theodori (numquam altero nomine addito) appellatus de diaeta vel „peridietes“ (unde „perdietis“ Vind. 175 f. 94, „predicti“ Ups. med. 6 p. 339). cuius licet praefatiuncula Theodori sermonem rhetorice comptum in memoriam revocet, textus tamen nihil nisi uberius cuiusdam operis reliquias continet in exile compendium redactas. quintum igitur hunc multis codicibus exemplatum saepiusque (et edente Schreinerio separatim Hal. 1632. 8) impressum nunc non moror, nec magis sextum, cuius multo etiam incertior est auctoritas. etenim in codice Chisiano post quintum illum f. 196^a „Incipit Antebalumina Galieni“ („Pro aloe mitte licium . . . mitte spica nardi duplum“), deinde autem f. 197^b „Inc. antebalumina Theodori“ („Pro ges asteros mitte amilum . . . pro zinziber mitte pirtum“), quod idem duplex opusculum sine nomine auctoris adnectitur in codice Brux., ubi post Aurelium et Escolapium

f. 101^b „antepallomia Galieni“, („Pro aloe mittis licium . . .
Pro zinziber mittis piretrum“), sequitur ultimis f. 107^b—12^b
„dieta Theodori“.

sed iam satis sit notitiae in editionis limine breviter
congestae. quam si iusta disputatione exequi voluissem,
ad proprii libelli volumen praefatio excrevisset.

Scripsi Berolini 26. Februarii 1893

(impressa nunc post annum elapsum relego 13. Maii 1894)

Valentinus Rose.

THEODORUS PRISCIANUS

ex codicibus

Gel. = Gelenii trium librorum deperdito (ed. Bas. 1532).

V = Vaticanus reginae 1143 membr. saec. IX.

r = Romano principis Barberini IX. 29 saec. XI/XII.

B = Bruxellensi 1342—50 membr. saec. XII.

b = Berolinensi (Pseudo-Theodori) lat. qu. 198 membr. saec. XII¹.

c = Romano principis Chigi (Pseudo-Theodori) F. IV. 57 membr. saec. XII.

g (Excerptorum libri Logici, unde *Gar.* = Garipotus) = Vindocin. 109 m. s. XII (f. 50—57) passim inspecto etiam Vindobon. 68 m. s. IX f. 1 sqq.).

f (Gyn.) = Florent. Laur. 73, 1 m. s. XI (f. 214^b—218^b).

v (Gyn.) = Vindocin. 109 (eodem qui supra f. 88^b—91^b).

g (Gyn.) = Bamberg. L. III. 11. m. s. XII.

a (Gyn.) = Vatican. regin. 1756 membr. s. XII.

e (Gyn. epit.) = Bamberg. L. III. 6. m. s. X.

Index capitulorum libri primi Euporiston Faenomenon.

<p>Praefatio (epist.)
 I. Praefatio operis.
 II. De infectionibus capillorum.
 III. De capillis cadentibus.
 III. De crementis capillorum.
 [Ad defectum capillorum <i>rB</i>].
 V. De pediculosis.
 VI. De achoris.
 VII. De alopeciosis.
 VIII. De aurium causatione.
 VIII. De parotidis.
 X. De ferbunculis.
 XI. De choeradis.
 XII. De oculorum causis.
 XIII. De narium morbis.
 XIII. De fluxu sanguinis narium.
 XV. De labiis crepantibus.
 XVI. De dentium causatione.
 XVII. De vitiis faucium vel oris.</p> | <p>XVIII. De minutis papulis in facie vel ubique nascentibus.
 XVIII. De ustione calidae vel ignis.
 XX. De carbunculis.
 XXI. De vulneribus variis causis inflictis corporibus.
 XXII. De vulneribus ex se sponte nascentibus.
 XXIII. De igne sacro.
 XXIII. De percussu apum vel scorpionum atque serpentium.
 XXV. De stirpibus vel ossibus infixis.
 XXVI. De testium indignatione.
 XXVII. De veretri causis.
 XXVIII. De herniosis.
 XXVIII. De umbilicis infantium eminentibus.</p> |
|--|---|

Praefatio (*s. num. et rubr. B, I Praefatio br*). — Praefatio (operis *in textu*) *sine num. B: II Prologus br. (XIII) narium: earum bBr. (XVIII) in facie om. B. vel ubique om. b. (XVIII) ustione B: combustione br. ignis: ignis in corpore r. (XXI) causis: que causis b, casibus Br. inflictis corporibus: in corpore b, infixis B, factis in corpore r. (XXII) sponte om. Br. (XXIII) hoc ad finem libri supplemt rb. percussione r, percussibus B. atque rb: vel ceterorum B. (XXV) De turribus (*sic*) receptis et latentibus B: om. (*ind.*) br, De stirpibus vel ossibus vel telis icti c. (XXVIII) hanc rubr. om. B.*

XXX. De diversis vitiis in ano nascentibus.

XXXI. De syringis.

XXXII. De pernionibus.

XXXIII. De ragadiis pedum vel digitorum.

XXXIII. De paronychiis.

(XXX) vel siringiis *add. B.* (XXXI) *hanc om. B.* (XXXII) pregnationibus *b.* (XXXVII) elephantiacis *br.* (XXXVIII) vel eiectionibus articularum *add. br.*

XXXV. De pruritu vel scabie totius corporis.

XXXVI. De maculis in corpore nascentibus.

XXXVII. De elephantiosis.

XXXVIII. De luxationibus.

libri secundi Logici.

(Partis I) [Oxea *bc*].

Praefatio (epist.).

I. De acutis febribus vel aegritudinibus.

II. De freniticis.

III. De lethargicis.

III. De pleuriticis.

X. De peripleumoniacis.

VI. De synanchicis.

VII. De apoplecticis.

VIII. De hydrofobicis.

VIII. De ileo colicis strofo.

X. De spasmodicis.

XI. De satyriasi vel impedimento usus.

XII. De cardiacis qui etiam diaforetici.

XIII. De cholera.

(Partis II) [De Cronicis *B*, Cronia *bc*, Libri III de cronicis *r*].

(I) XIII. De querellis capitis.

(II) XV. De epilepticis.

(III) XVI. De scotomaticis.

(III) XVII. De maenomenis.

(V) XVIII. De melancholicis.

(VI) XVIII. De paralyticis.

(VII) XX. De catarro.

(VIII) XXI. De pthisicis.

(VIII) XXII. De sanguinis emissionem interiorum.

(X) XXIII. De empyicis.

(XI) XXIII. De syntexi et atrofia.

(XII) XXV. De asmaticis vel suspiriosis.

(XIII) XXVI. De epaticis.

(XIII) XXVII. De ictericis.

(XV) XXVIII. De splenicis.

(XVI) XXVIII. De stomachi variis accidentibus.

(XVII) XXX. De lumbricis.

(XVIII) XXXI. De dysentericis vel lientericis.

(XVIII) XXXII. De hydropicis.

(XX) XXXIII. De renum vitiis vel vesicae.

(XXI) XXXIII. De arthriticis podagricis ischiadicis.

[XXXV. De mulierum variis passionibus.

(I) acutis *br: om. VB.* vel aegritudinibus *om. b.* (VIII) i(y)leodis *V(B)*, ilioidis *r*, yleon *b.* colo et strofo *b.*

(XII) dicuntur *add. b.* (XXI) et tussi *add. b.* (XXVIII)

de st. querelis *b.* (XIII) *novos numerus habent rc (non VB), nullos b.* (XXXIII) *in rb add.* XXI De cauculo (adveterato *b*) et XXII De condolomatibus *etc.* (XXXV) *add. VB: om. rbc*

— *seq. in r (c) lib. IV, qui sine numero in Bb.*

libri tertii Gynaeciorum.

Praefatio (epist.).

I. De mamillis post partum
dolentibus.

II. De praefocatione matricis.

III. De inflatione vel tensione
matricis.

IIII. De atretis.

V. De conceptione.

VI. De aborsu.

VII. De haemorrhagia matricis.

VIII. De vulneribus matricis.

VIIII. De fluxu reumatis.

X. De gonorrhoea.

(VII) De fluxu sanguinis *rbB*.

libri physicorum.

Praefatio.

I. <Caput dolentibus>.

II. <Epilepticis> — — —

(reliqua desunt).

Postquam peracto corrigendi officio impressae ad me plagulae redierunt, cum indicis causa folia versarem, hic illic notavi quae oculorum aciem diutino labore et taedii pleno debilitatam fugissent, sive litteras inversas (velut p. 48, 5. 64, 13. 201, 9) sive commutatas (sic p. 257 v. paenult. legas quem — p. 301, 6 axungiam — p. 318, 20 cyatis — p. 395, 7 rediguntur — p. 393, 17 intremueris — p. 349, 11 VII, non VI — p. 493 achor 1, 13 — p. 504 conferva h. b Add. 1, 97 p. 301, 5 — item sicut legas pro sic in not. ad p. 181, 15), sed quod magis doleo, in numerandis antidotarii segmentis utrobique fuisse peccatum. ipse enim post 5 (leg. 5^b p. 366, 3) et post 56 (l. 56^b p. 378, 21) et post 87 (l. 87^b pro iterato 87 p. 383, 1) singulos numeros cum omisissem, is qui impressit neglexit n. 26 (p. 371, 1) et sequentes in eadem pagina numeros posuit 26. 27. 28 (pro 27. 28. 29), idem bis posuit 51 (pro 52 p. 378, 1) itaque deinceps 52—56 (pro 53—56^b), omisit denique n. 106 (p. 385, 1) ut in ista pagina nunc sequantur 106—115 (pro 107—116). hos igitur numeros ante indicis usum ipse, lector, peto ut corrigas.

Theodori Prisciani Euporiston

Liber I

Faenomenon.

Nuper me collegae Olympii exhortatione provocatum 1
nonnullos confecisse praesentanae libellos medicinae vel 5
mediocris fama retinet, sed graeco stylo quoniam medendi
industriam sermone claro haec natio publicavit. in his
igitur voluminibus non studium tenebo gloriae, neque enim
in logico opere eloquentia opus est sed labore. quippe
quae fragilitas humani corporis remedia flagitaret, celeribus 10
beneficiis natura consentiente composui. non omnis enim
valitudo medendi patitur tarditatem. quapropter, amice
carissime, quae ornatui nostri corporis vel saluti procu-

1 *Indici capitulorum praefationi praemisso superscripta legitur rubrica in b (quae deleta est in c) Theodori prisciani archiatri fenomenus cuius haec est continentia. de cod. B v. praef. post indicem seq. rubrica Prephacio b(c) (sine rubr. r B). Gel. (ut in textu ad I, 5) huic epistolae suprascriptit Theodorus Priscianus Timotheo S.* 4 Nuper me *rb(c)*: Nuperrime (... confeci) *B*. collige *rb(c)*. oly(i)mpi *rb(c)*: olimpium *B*. provocatum (—tū *bc*, —t^o *r*) nonnullos confecisser *rb Gel.*: provocatus confeci nonnullos *B*. 5 presentanae libellos *B* (medicine presentanae libellos *Gel.*): presentaneos libellos medicine *rb(c)*. vel *rb(c) Gel.*: quos vel *B*. 7 sermone *om. r* (ubi industria claro). natio *B(c) Gel.*: nocio *b* (notitia *r*). 8 tenebo *rb(c)*: teneo *B* (aliter *Gel.* non studium vanae gloriae neque eloquentiae posui sed laborem: *om. enim verba* neque enim — opere). 9 in logico opere eloquentia (—tię *r*) *rb(c)*: eloquentiae hic *B*. labore *b*: —ris *rB*. 10 quę *bc Gel. (om. r)*: quia *B*. remedia (—um *r*) flagitaret (—re *r*) celeribus beneficiis *b(c)r Gel.*: remediū flagiture & celeris beneficii *B*. 11 consentiente *rb(c) Gel.*: consciente *B*. non omnis enim *B Gel.*: non enim omnis *b*, non enim non omnis *r*. 12 amice *Brb(c)*: frater *Gel.* 13 ornatui *cB*: oi natui *b*, ordinatui *r* (in parui *Gel.*).

randae custodiendaeque obveniant opis naturae remedia, nunc in tuam gratiam nostro sermone digessi, non sine lucro famae ut arbitror. effectum enim in utroque genere opus tam plures testes habebit quam iudices.

5

I.

2 Si medicinam minus eruditi ac rustici homines, natura tantum conscia, non philosophia, occupassent, et levioribus aegritudinum incommodis vexaremur, et faciliora remedia caperentur. sed haec via ab illis omissa est quibus
10 scribendi ac disputandi gloria maior fuit. nam scire velim qui fieri possit ut, cum aut rectum sit quidque aut contrarium, aut salubre aut incommodum, huiusce artis repugnantes diversique professores sententias suas singuli servare conentur. iactatur aeger magna tempestate
15 morbi. tunc nostri collegii caterva concurrat, tunc nos non pereuntis miseratio possidet, nec communis naturae

1 custodiendaeque *Br*: constituendaeque *b* (-daque *Gel.*).
obveniunt *rb*, —ant *c Gel.*: convenient *B*. opis naturae
(*corr.*) *Gel.*, opus (op⁹) nature *rb (c)*: ordinata *B*. 3 effectum:
sic Brb(c) Gel. *Rubr.* Prologus *b* (Explicit Prephacio Incipit prologus *c*), Incipit praefatio operis *B*, sine *rubr. r* (*ubi al. m. in marg. G. Liber sestus*). 6 medicina ... occupassent
(—set *b*) *rb (c) Gel.*: medicina ... occupati essent *B*. ac
(hac *r*): et *Gel.* 7 conscia *rb (c)*: conscii *B*, conscientia *Gel.*
non philosophia *b (c)*: non tantum philosophi *r Gel.*, non etiam
philosophia *B*. et *rb (c)*: in *B*, *om. Gel.* 8 vexaremur
rB Gel.: —rentur *b*. et faciliora—(10) scire velim *om. Gel.*
9 caperentur *rb*: cuperentur *B*. 10 eloquentia (*sic*) studiosis
hic addit B (*post fuit*): *om. rb (c)*. velim *b (c)*: vellem *Br*.
11 qui *B*: *q̄* (quod) *b Gel.*, quid *r (c)*. ut — sit *om. r*.
rectum *B*: certum *bc*, *om. Gel.* (*ubi cum aut contrarium sit*
quid). sit *post incommodum B*. quidque *rb (c)*: quid *Gel.*
12 huiusce: *sic Bb (c)*, huiusque *Gel.*, huiusmodi *r*. 13 re-
pugnantis *b (c) r*. diversique *b Gel.*, diversisque *r*: diversorum-
que *B*. sententias suas *b(c) Gel.* (suas *om. r*): sententia
sua *B*. singuli *B Gel.*: *om. b (c) r*. 14 iactatur *br*: iactetur
B Gel. 16 non *b (c) Gel.*: *om. rB*. p. miseratio *b (c) r*:
p. miratio *B* (*periculi ratio Gel.*).

condicio convenit, sed tamquam in olympico agone alius eloquentia alius disputando alius adstruendo destruendo alius inanem gloriam captant. interea dum hi inter se luctantur atque aeger fatiscit, pro pudor, nonne videtur natura ipsa rerum haec dicere?

5

o frustra ingratum mortalium genus, occiditur aeger, non moritur, et mihi fragilitas imputatur. sunt tristes morbi, sed dedi remedia. latent in fruticibus venena, sed plura germinant salutis officia. absit haec nescio quae perturbatrix disputatio atque iste loquacitatis vanus amor. 10 haec ego saluti mortalium remedia non dedi, sed magnas seminum ac frugum herbarumque potestates, et quidquid propter homines genui.

his dictis nonne tibi, amice carissime, error noster 3 fit clarior, qui ad aegros certandi studio infructuosa verba 15 deferimus? hinc est ergo quod ego huiusmodi opus aggressus sum, ut facilibus potius naturalibusque remediis

1 olympo^{co} (sic) *b*, olimpico *r* (*c*) (Tempico corr. *Gel.*): lyrico *B*. alius e. a. disp. alius destruendo alios (*in ras. omnia*) *B*, alius e. a. disp. alius astruendo (adstruendo *c* *Gel.*) distribuendoque *r b* (*c*) (distribuendo alius *Gel.*). 3 quisque (*ante inanem*) *add. r.* captant *rbc*: —tat *B Gel.* 4 luctantur *B Gel.*: certant *b* (certantur *rc*). fatiscit *p* pudor *b* (*c*), fatiscit fit proprio *r*: fit casui datus proprio *B* (fit fatiscit proprio *Gel.*) nonne videtur *n. i. r. B Gel.*: nonne videtur mihi natura *i. r. cr*, nonne mihi videtur ipsa *r. n. b.* 7 et non *m. b* (*c*). tristes *b(c)r Gel.*: inte (*sic*) et deinde *in ras. morbi B.* 8 dedi *b Gel. (c)r*: desunt *B.* fruticibus *Bbc*, fructibus *r* (fructibus *Gel.*). 9 absit hoc nescio quae perturbat rerum disputatio *B*, absit illa (haec *Gel.*) nescio quae (qua *rc*) perturbatrix eloquentia (disputatio *Gel.*) *b(c)r.* 10 iste *B Gel.*: stilo *b(c)r.* 11 magna seminum . . . potestates (potestas *cr*) *b*, magna semina (semina *in ras.*) . . . potestates *B.* 14 nonne *br Gel.*: non ut *B.* amice *kmē brB*: frater amantissime *Gel.* error *B Gel.*: sermo *b(c)r.* 15 fit (sit *cr*) clarior *bcr Gel.*: sit carior *B.* Quid (qui *Gel.*) ad egros *c.* studio *br(c) Gel.*: quia de aegris *c.* studium et *B.* 16 deferimus *berB*: adferimus *Gel.* ergo *br(c) Gel.*: *om. B.* 17 facilibus (facilius *r*) potius . . . disputatione *b(c)r Gel.*: facilius potiusque naturaliter quibus remediis et disputatione *B.*

et quae disputatione careant, medicinam salubrius ordinarem, hoc est euporistis, suco tritici et farina hordei, herbis variis vel metallis et similibus ceteris, in quibus manifesta remedia natura signavit. neque enim dum aegrotus afficitur, adeundus est mox Pontus aut interiora Arabiae sollicitanda sunt aut storax vel castoreum vel reliqua quae orbis longinquus peculia habet. ideo medicinam etiam in vilibus herbis parens natura disposuit, ut nullo vel loco vel tempore medendi desit officium, cum tutum possit esse remedium.

4 hoc igitur volumine bonam hominis valitudinem expertis ut aiunt et rusticis curationibus formatam in vulgus exposui. in quo gratior est aegris medicina, cum celeritas famulatur officii. qua de re erit nobis de capite tamquam ex arce ad reliquam curam corporis descendendum, in quo tanto pretiosior est sanitas quanto mo-

1 careant medicinā *rb Gel.*: careat medicina *B.* salubrius ordinare *br* (—*rē c.*, —*rēm Gel.*): quam iactanti oratione teneamus *B.* 2 euporistiū *rb(c).* succus (suco *Gel.*) tritici & farina ordei *rb(c)*, suco tritici farina et hordei *B.* 3 ceterisque *b(c).* 4 signavit *rB Gel.*: significat *b* dum *rb(c)*: cum *B Gel.* 5 adeundus est mox *p. rb Gel.*: adhibendus est *p. B.* interiora *rb Gel.*: —*ris B.* 6 sunt aut storacē (—*ce r*) aut (vel *rc*) castoreū aut (vel *r*) reliqua *q̄ o. l.* peculiares habet *b* (sunt ob storacem vel castoreum vel reliquas fruges quas *o. l.* peculiares h. *Gel.*), sunt ostrea vel castores vel reliquae fruges quas *o. l.* peculiares habet *B.* quē mor**ß** *r.* 7 etiam in vilibus herbis *B Gel.*: in vilioribus etiam herbis *b*, etiam in vilioribus herbis *r.* 8 nullo loco vel *t. rb(c)*, nullo bello vel *t. B (corr. Gel.)*. 9 tutum (*corr.*) *Gel.*: totum *rBb(c).* 11 expertis ut aiunt et (ac *c*) *r. c.* formā (*sic ips. corr. ex farinā*) *b(c)* expcut aiunt et *r. c.* formā *r*: expediti et ut aiunt *r. c.* formatā *B* (expeditis ut dicunt et *r. c. f. Gel.*). 13 medicina: *rb(c) Gel.*: medicina et facile reperienda (*add.!*) *B.* celeritas *rb(c) Gel.*: celeritas ac facilitas *add. B.* 14 qua de re *rbB*: quare *corr. Gel.* erit *rb Gel.*: fit (*sic*) *B.* 15 ex arce (—*ce cr*) *b* (*Cass. p. 1, 10*): exarcho *B.* 16 a quo tanto *pr. e. s.* quanto *m.* fuerit *e. b.*, in quantum pretiosior *e. s.* quanto *m.* fuerit *e. r.*: in quo quanto pretiosior *e. s.* tanto est *m. e. B Gel.*

lestior fuerit aegritudo. si quis igitur in sene et quantulaecunque scientiae medico hanc simplicem curationis viam inlaboratamque miratur, noverit me in utroque genere facere quam dicere potius elegeris.

II. De infectionibus capillorum.

Ad denigrationem capillorum spumae argenti, 5 terrae cimoliae, calcis vivae semuncias singulas tritas cum aqua identidem conteri facies usque in pinguedinem mellis, et capillos linies. linimentum vero cum siccare coeperit, loca fricando discuties et lavabis ex pusca, in qua terram 10 cimoliam commiscueris. ne autem ustionem procures, frequenter cum lavare coeperis loca oleo roseo irrigabis.

ferri purgationis et rasurae plumbi uncias senas in sextariis tribus aceti viscidi coques ut ad medietatem coctura perveniat. de hac coctione frequenter loca lavabis. 15 oleo ne contingas.

1 in sene & q. sc. medico *B et (om. medico) Gel.*, in sene & q. sc. modico *sic et r*: inse nequantule cūque scientie modico *b* (inse ne quantulecūque scientie medico *sic c*). 3 inlaboratam *rB Gel*: laboratam *b* (*non c*). 4 potius *q* (*hoc tenui lineola deletum*) elegeris *r* = potius *qm* (*sic del.*) elegeris *b* (*communi ex fonte errore*). 5 (*Rubr.*) De infectionibus capillorum I. *B*, Incipit Theodorif (—ri *c*) priscianif (—ni *c*) logici fenomo (*e corr.*) ni (Fenomenus *c*) liber primus (lib. I *c*) datus ad thimotheum (timotheum *c*) feliciter (*haec corr. Gel. qui dedit ad T. fratrem.*), De infectione (infectionibus *ind.*) capillorum *b(c)*. 6 Ad d. c. (*sic*) *B*, Denigratio *c Gel.*: *om. br*, ut nigri fiant *titulo add. c*. 7 *signa pond.* (3. 1. *ter*) *habet b et (sem. I) r uti ana semuncia B* (semuncias singulas *Gel.*). tritas — mellis *B Gel.*: tere- (*i corr.*)s (teris *r*) ita cum aqua ut sit ad p. m. *br*. 9 linies *B Gel.*: illinies *br*. cum siccare coeperit *B Gel.*: cum sic- caverit *br* 10 et ex pusca lavabis (*seqq. om.*) ne ustione (*sic*) procures. Oleo roseo postmodum caput (caput *om. r*) perungues *br*. 11 t. cymoliam tritam *B*. procures (*b Gel.*): incurras. procures (. . . irrigabis) *B*. 13 purgationem et rasuras (—ram *Gel.*) p. uncias senas *B Gel.*: purgatio. | et rasurā (—ra *r*) p. VI. ^{nas} (uncias senas *r*) *b*. 15 coctura *B Gel.*: *om. br*. de h. c. *B Gel.*: et exinde *br*. frequenter loca *B Gel.*: loca frequen- ter *b* (loca *om. r.*). 16 oleo ne contingas *br Gel.* (*ἔλαιον ἀπεχό- μενος Gal. XII, 445 cf. XIV. 391*): et oleo anetino continges *B*.

ciconiarum ova in vase plumbeo agitabis et ex hoc capillos ungues. cum vero linimentum siccaverit, ex aqua in qua betae coctae fuerint tepida lavabis.

aliud. capparum radicem confringes et in lacte asinae 5 tribus diebus infundes. postea vero coques molli vapore usque in mediam partem. frequenter loca confricabis.

fungos arboris nucis combures sic ut carbo fiat. postea vero teres mixto oleo quali volueris. uteris unguento diurno ut ulterius albi non nascantur.

10 betarum rubrarum cum radicibus suis libram I teres cum ammoniaci salis unciis II et admiscebis olei cedrini uncias III, ut confectio siccare non possit, et uteris.

6 flavos vero capillos sic facies. lupinos amaros in aqua per dies XV infundes, et postea ex hac aqua in 15 balneis caput assidue lavabis.

1 in vase p. (vas p. *r Gel.*) agitabis *b Gel.* (*qui add. ex aere*): in vas plumbeum adicies et agitabis *B*. 2 ungues *B* (*unge Gel.*): inungues *b* (*-is r*). cum vero *Bbr*: si *Gel.* linimenta siccaverint *B* (*inlinimenta s. Gel.*). 3 bete coctae *b*, beta decocta *r* (*haec cocta Gel.*), betae decoctae *B*. fuerint *bB Gel.*: fuerit *r*. lavabis *b Gel.*: delavabis *B*. 4 aliud. *B Gel.*: *om. br* (*ut supra v. 1. 4 infra 7. 10, ubi Aliud addit Gel., om. brB*). et (*in b*) lacte asinae tribus diebus *i. br Gel.* et tribus diebus in l. infundis asinae *B*. 5 postea molli vapore coques (*-is r*) usque ad med' (*ut ad medietatem redeat r*) et ex hoc frequenter caput inungues (*c. i. frequenter r*) *br*. 6 confricabis *Gel.* (*confricas B*). 7 fungos a. n.: *ἐπὶ καρφῶν τὰ ὄσπερὶ βοτάνια Gal. XII, 444. cf. XIV, 391.* comburi facias *B*: combures (*-ris r*) *rb Gel.* ut carbo fiant *B* (*sic ut carbo fiat Gel.*): *om. br*. postea vero teris *B* (*teres Gel.*): et teres (*-is r*) post (*postea r*) *br*. quali (*quale rb*) volueris *rb Gel.*: quod libuerit *B*. uteris u. diurno *B* (*unguento utere probato b, uteris u. probato r*): et ita est u. diuturnum *Gel.* 10 Betarum rubrarum (*sic*) *B Gel.*: Betas rubeas *rb*. teris (*-es Gel.*) . . . unciis II *B Gel.*: cum sale teres amoniaco ÷ II. *b*. 11 et *om. b*. admiscebis *Bb*, *-is r* (*-cebis Gel.*). olei cedrini *rbB*: oleo cedrino *Gel.* 12 siccare (*sic*) *bB Gel.*, *-ri r*. 13 fl. vero *c* sic facies *Gel.* (*si facias B*): fl. sic facies *rb*. 14 XV *rb Gel.*: XII *B*. infundis *rB*. et postea *B* (*et post eos Gel.*): *om. b, et r*. 15 caput assidue *B Gel.*: ass. caput *rb*.

alumen quo infectores utuntur cum aqua conteres et capillos ex hoc infundes. quod permanere facies diebus III. postea lavabis ex aqua in qua nitrum solveris. sane si tibi multum rubrum visum fuerit, ex ea aqua lavabis in qua cimoliam terram resolveris.

5

si candidare autem velis, hirundinum stercore cum felle taurino contrito loca continges frequentius. sed haec superflue nos ordinare certissimum est. ceterum albi prohibendi sunt potius quam procurandi.

sane si crispare delectet, asfodeli radices in vino teres et ex hoc capillos frequenter inlinies.

III. De capillis cadentibus.

7

Instruam etiam de capillis cadentibus, qui aut longa aegritudine aut nimietate vaporis cadentes ante senilem aetatem nuditate caput foedare consuerunt. ordinamus itaque confectionis genus, quo non solum cadentes contineri possint, sed etiam forte qui ceciderint reparentur.

1 Aliud *add. Gel.* (et ita infra saepius c. 3). conteris . . . infundis *rB*. 2 ita ut in mellis pinguedine fiat *rb* (*om. B Gel.*). *cf. Gal. XIV, 392.* 3 (postea) vero *add. rb*. ex aqua in qua *B* (*om. Gel.*): cum (ex *r*) aqua ubi *rb*. nitrum: *apud Ps. Gal. τρυγίλας κενανμέρος.* 4 si tibi multum rubrum visum fuerit *Gel.*, si <tibi *r*> rubeum multum visum fuerit *b* <—rint *r*>: si tibi multum rubri visi fuerint *B*. 6 si c. a. v. *B Gel.*: Albos capillos sic facies *rb* (*c*). *cf. Ps. Gal. XIV, 391.* 7 l. c. f. *B Gel.*: *cap* frequenter inungues (—is *r*) *br*. sed haec—procurandi *B Gel.*: *om. rb*. 8 ceterum (*sic*) *B Gel.* 10 sane s. c. delectet *B* (delectas *Gel.*): crispus sic fac (facies *rc*) *rb* (*c*). has fidele (*sic?*) radices *B*: asfodilli herbe rad' *br* (*ubi* asfodeli *Gel.* et *Neu.*). 11 teris *B* (—res *Gel.*). et ex h. capillos f. illinies *rb Gel.*: et ex hoc f. infundis *B* (*seq. add. in br* Cipressi pile . . .). 12 (*Tit.*) De cap. cad. II *B* (III *Gel.*), De cadentibus *b*, *om. r*. 13 Instruam—cadentibus *B Gel.*: *om. br* (et adiutoria post etiam *add. Gel.*). 15 nuditate caput nudare (*sic*) *B*, nuditate capilli (*pro* caput) foedare *Gel.*, capillos (*sic pro cap* i. caput) nuditate *cap* fedare *b*. 16 contineri *rb Gel.*: possideri *B*. 17 forte *B Gel.*: *om. br*. reparentur *Bbr*: reparari (*corr.*) *Gel.*

accipies quam plurimas apes et in vase fictili clausas incendes. postea cum oleo conteres et capillos inlinies, sane sollicitus ne frontem tangas et tumoris emergentis licet falso timore terrearis.

5 melanthion super carbones cum tostaveris teres et cribrabis et cum aqua commixto caput inlinies. hoc et alios renasci faciet, quam maxime si supercilia hoc modo curare velis.

10 ladanum cum vino teri facies et oleum murteum miscebis et uteris ut pinguissimo linimento.

nuces virides in maturas quassatas in oleo gremiali infundes et aluminis unecti tertia parte, et in vase fictili novo repones diebus XL sub divo, et post uteris unguento probato.

15 nigrae murtae foliorum unciam I, gallarum quassarum unċ II similiter in oleo infundes ut supra, et uteris. hoc etiam scabiis siccis utile est, quam Graeci pityriasin appellant.

1 apes *rb Gel. cf. μελίσσαις Ps. Gal. XIV, 393*: napas (ex suo) *B.* 2 et caput (cap r) inlinies (linies *Gel.*) *B.* capillosque illinies *b (τὰς τρίχας κατάχρει Ps. Gal. XIV, 393).*

3 esto (post soll.) *add. r.* et tumoris emergentis *B:* et tumore (—rem *r*) mergens *br* (et tumores emergentes *Gel.*).

5 super: et suberis (*corr!*) *Gel., sed cf. graeca.* post s. c.

add. in testa (—am r) inpones (imponis r) et br. cum tostaveris (—rit *b*) *rb B:* contusos *Gel.* 6 cribrabis *B* (cribellabis *Gel.*): cernes *b* (*cf. p. 9, 2*), *om. r.* 7 *cf. Ps. Gal. l. c. (μάλιστα δὲ . . .).* 8 velis *B Gel.:* volueris *br.* 9 *seqq. (—p. 9, 2)*

redeunt apud Ps. Gal. (eupor. I) XIV, 322 cf. (eup. II) XIV, 393. 1. cum oleo mirtino et vino conteres *b, l.* cum vino teris et oleum mirtinum miscis *r.* myrteum *B Gel.* miscebis *Gel.:* admiscebis *B.* 10 ut *B Gel.:* *om. rb.* 11 quassatas in o. *rb Gel.:* quassabis et eas in o. *B.* 12 et *B:* *om. rb, in (... partem) Gel.* tertiam partem *rb B Gel.*

13 sub divo *rb:* in subdivali *B (ἐν εὐαέρω οὐκω Ps. Gal.), om. Gel.* postea *rb* (post *Gel.*) = *μετὰ τοῦτο gr.:* *om. B.*

15 mirte *b, myrte r:* myrti *B Gel.* folia baccas (bagas *r*) gallarum quassatas in o. (*brevius*) *rb.* 16 infundis *B (—des rb).* 17 scabiis siccis (= cantabris cutis *Cass. c. 6*): sabinis siccis *B* (scabiei sicce *Gel., superciliis Neu.), om. (hoc—ap-*

herbam peristereona cum radicibus suis siccam teres et cribrabis et oleo commiscebis, et uteris.

de experimentis. adeps ursinus cum ladano et 8
adianto subactus inlatusque capillos effluere non patitur.
nam et sandaraca cum aceto contrita hoc idem facit. ca- 5
pita muscarum cum melle contrita par beneficium faciunt
in continendo capillos.

si vero vis ut capilli etiam post combustionem
exeant, fici folia sicca tundes et cribellabis et ex eo pul-
vere loca confricabis, quae ante cum aqua calida dulci 10
vaporabis. alcyonii radices combures et teres similiter et
praevaporatis locis asperges.

sed quoniam aliquando de superciliis vitio im-
minente elephantiae aut siccitate nimia corporis cadunt, ut
etiam de capite saepe contingit, hi sic constringendi erunt. 15

pellant) *rb.* cf. *Gal.* p. 322 τὸ αὐτὸ δὲ πικυρασιν λέται. quas
gr. triciasin appellant *B* (quam gr. petrasin appellavere *Gel.*).

1 peristerion *b* (—reon *Gel.*), peristhereónam *B* (*Gal. XII*,
435). teris et cribras et o. cōmises *B* (teres et cernes . . .
comises *b*, teres et cribellabis . . . commiscebis *Gel.*): totum
om. (herbam—uteris) *r.* 3 De experimentis *Bb* (*Gel.*): De

expertis *r.* 4 effluere *B* *Gel.*: fluere *rb.* patitur *Bbr*:
patiatur *Gel.* 5 nam et *Gel.*: et *B*, *om.* *rb.* hoc idem

facit *B* *Gel.*: illinito *b*, *om.* *r.* 6 par (—7) capillos *B* *Gel.*:
om. *rb* (qui habent similiter illinito). 7 capillos: sic *B* *Gel.*

8 si vero vis ut capilli . . . exeant *Gel.*, ut capilli . . . exeant si
feri velis *B*: *om.* *rb.* Hic (post illinito) aliena inferunt *b*

(*cr*) *sub rubr.* Calvis ut capilli nascantur. *deinde seq. rubr.* Post
ustionem <ut capilli nascantur *cr*>. Fici folia <sica> tundes
etc. 9 fici *b* *Gel.*: ficus *rB.* tundis (—es *b*) et cribellas . . .

confricas *Bbr* (futura habet *Gel.* qui a verbo confricabis in-
dicata lacuna transiit ad c. 6 aut myrtus aut rubus aut as-
paragi radix duobus ut videtur codicis foliis deperditis. 10 que

ante calida aqua (aqua calida *r*) dulci vaporas *br*: ante cum
aqua calida dulcifua (*sic*) proderunt *B.* 11 alchioni <*i corr.*> *B*,
alcioni *b* (alcii *r*). combures et teris *etc.* *B*: tundes cōbus-
tas et cernes (comburis teris et cernis *r*). et vaporatis locis

ex aqua calida aspergis *br.* 13 quia *br.* de super-
ciliis *Bb*: supercilia *r.* imminente *r* (—tis *Neu.*): eminente
b, emminente (*sic*) *B.* cf. *B* 1, 43. 15 hi sic *B*: his adiu-

toriiis *br.*

cedrinum lignum combures et eius nidoris pulverem colliges, unde haec supercilia tangere debebis.

III. De crementis capillorum.

- 9 Aliud generaliter omnibus ad capillorum crementa.
 5 polytrichi herbae radices pondo duo, flores eius pondo II, cedrini olei pondo III, ova gallinarum X, olei hispani pondo XXX, gallarum <pulverem> pondo II. radices herbarum in aqua infundes, flores vero supradictos in sole siccare facies. oleum quoque utrumque in vase mundo
 10 mittes cum ovis et ceteris speciebus, et agitabis quamdiu veluti calefactum proprium odorem exhalet. et similiter cotidie agitabis diebus VIII. sic facies ponere et postea uteris unguento. ante tamen gallico sapone caput lavabis.
 aliqui vero consultius agentes post capitis loturam
 15 hac usi sunt unctione. olei cedrini pondo II, vini pondo II, ova III, nardini olei pondo V. his omnibus mixtis et agitatis <uteris>.

1 lignum *br*: militrum (*sic*) *B* (nidor *i. λυγνός cf. Gal. XII, 62, Diosc. 1, 105 et 96*). 2 unde haec (*B, h r*) s.

tangere (curare *r*) d. *Br* (*c*): et eius pulverem colliges. supercilia illinies *b*. 3 (*Rubr.*) De cr. cap. ut ubi volueris nutriantur *b(c)*, De crementis eorum III. *B* (*ut in ind.*), Ut ubi

v. nutriantur *r*. 4 Aliud—crementa *B: om. b(c) r.* 5 politrici *br*, —cae *B*. 5 pondo *Br*, ponda *b(B^c)*. dua *r*.

eiusdem herbe *br*. 6 (7) pondo *Br*, *p^o b*, poñ *r*. hispani (*sic*) *B*, spani *br*. 7 gallarum pondo II *B*, galle pulverem

(—res *r*) *p^o* (poñ *r*) II. *br*. 8 fl. supra scriptos *br*.

9 siccas *br*. quoque *B: om. br.* in vase novo *b*, in vasū novū *r*. 10 mittis... agitas *Bbr*.

11 veluti et proprium *B: om. br.* exhalet *B: dimitas b*, demittat *r*. et s. cottidie agitas d. VIII *B: et (ex r) agitabis s. per dies VIII. br.* 12 sic f. ponere *B: om. br (ubi et uteris postea unguento)*. 13 ante tamen: attamen *B (cf. br: sed ante loca sapone gallico — gallico sapone r — lavabis)*.

14 aliqui—unctione *B: om. br.* 15 *p^o b (bis)*. vini libra

B, vini *p^o* II. *b*, vini poñ. I. *r*. 16 ova III. (ol'i nardini).

p^o v. *br: ovis tribus B.* 17 uteris *br: om. B.*

Ad defectum capillorum, 10
 qui aegritudine proluxa saepe contingit. coriandri
 seminis uncias II, cymini anatolici unċ 1, herbae periste-
 reonos unċ 1. omnia infundes in olei murtei sextariis III
 et vini styptici sextariis II, et post tertium diem molli 5
 vapore coques quamdiu vini materia consumatur, et ita
 uteris.

adipis ursini uncias II, veretri asini combusti uncias II,
 polytrichi unċ I, polygoni unċ IIII, murtei olei pondo II.
 omnia tunsata et cribellata commiscebis et uteris. 10

Psilotra. capillos locis propiis defugabis, si vesperti- 11
 lionum cerebra lacti muliebri contrita commisceas et pro
 unguento adhibeas. aut si marrubii succum lacti asinino
 commisceas et similiter loca confrices. hoc et tunni piscis
 fel hederæ lacrimæ commixtum idem facit, et si leporis 15
 sanguine recenti loca contingas. sandaraca et hyoscyami

1 (*Rubr.*) Ad defectionem capillorum quibus aegritudine
 carere proluxi saepe contingit. IIII. *B*: Ad defectum capillorum
 qui e. proluxa s. c. *r* (*ubi post tit.* Ad d. c. *b* in *textu* Cui aegri-
 tudini proluxa s. c. *tig.*). 3 peristheoros *B*, yperistereon *b*,
 peristereon *r*. 3 in olei myrtei et vini tritici (*sic*) sextariis
 II. *B*, in oleo mirtino \mathcal{S} . III. et vini styptici \mathcal{S} . II. *b*, in olei
 myrtini sextarii. III. et v. s. sext. II. *r*. 5 quam diu... *B*:
 quousque vinum consumatur (—etur *r*) *br*. 8 ursinus
 adeps *b*, ursini adipis *r*. 9 politrici unċ. I. *B*: politrici
 herbe II \div (*cum ras. b*, \div II. *r*) *br*. polig. herbe *r*. olei
 mi(y *r*)rtini. p V. (poñ. V *r*) *br*. 10 comisceas *Bb*, —cis *r*.
 uteris *br*: uteris psilotro (*quod ad seq. pertinet*) *B* 11 (et
 uteris) psilotro Capillos—defugabis *B*: (*rubr.*) Capillos in locis
 in quibus volueris n̄ nascantur *b*, C. in locis quibus volueris
 nasci non facies *c*, Capillos in locis esse non faciet *r*. 12 lacte
 muliebri *B*, lacti mulieris *br* contrita *Br*: trita *b*. pro
 unguento *br*: om. *B*. 13 suco lac asinae *B*. 14 con-
 frices *br*: contingas *B*. hoc... idem facit *B*: Piscis tunni
 (tymi *r*) fel. hederæ (ed. *r*) lacrimo (*sic br*) comixtū (—o *r*)
 illinito *rb*. 15 hedere lacrimo *rb*: ladani lacrima (*falso: vid.*
Diosc. 2, 210. Ps. Gal. eupor. 2, 4. XIV, 394) *B*. et si *B*:
 om. *br*. 16 sanguinem (—ē *b*) recentem (—ē *b*) *br*. con-
 tingas *B*: —ge *b*, —git *r*.

suco aequis ponderibus mixtis loca continges et capilli cadent numquam ulterius exituri. cicutaе herbae sucum cum aqua diligenter contritae evulsis ex oculis pilis adhibeo diebus tribus, et ulterius non nascentur. cimicis
 5 sanguine quam maxime mulieribus loca continges. vespertiones quam plures vivos accipies et eos in vas cedriae infundes quamdiu putrefieri possint, et ex eo unguento loca continges quae a pilis semper immunia esse volueris. agrestis urticae semine cum oleo contrito loca continge.
 10 pini arboris campas accipies et cum melle conteres et repones. cum vero uti velle coeperis, loca confricabis.

12

V. De pediculosis.

Stafidis agriae uncias II, sandaracae un̄c I cum oleo et aceto conteres, et omne corpus perungues. sic ges aster
 15 et nitrum cum oleo facit. folia tamarici in aqua bulliantur, et ex ea decoctione fricentur <in domo aut in balneo>.

1 mixtis *br*: mixto *B*. continge *br*. 2 et n. u. exeunt *br*.
 3 contritum (*sic*) *Br*: mixtum *b*. adhibeo *B*: adhibe *br*.
 5 mulieribus quam maxime *br*. contingens (*sic*) *B*: —ge *b*, —git *r*. 6 quam plures *B*: plurimos *b* (*πλείστας Ps. Gal. l. c.*), plures *r*. accipias ... infundas *B* (—es *br*). in vas (vas *r*, ius *b*) cedriae *B*: *ἐν ἀσφάλτῳ gr.* 7 quandiu *br*: quādiu illo tempore *B*. unguento *br*: *om. B.* 8 contingas *B*, —ge *br*.
 a capillis semper immunia *B*, immunia (immunis *r*) a pilis *br*.
 9 agrestis urticae (u. a. *br*): *κνίδης ἀγριωτέρας Ps. Gal. l. c.*
 10 campas *B*: vermes (—is *r*) quos (quas *r*) medici (!) campas appellant *br*. accipies *etc. B*: conteres cum melle et hoc loca continge (—is *r*) *br*. 12 De pediculosis V. *B*, De pediculis *b*, De peduculis *c*, *om. r* (*qui initio adscr.* Pulices et cimices. *stafisagrias etc.*) 13 stafisagriae unciis II. *B*, stafisagria (—as *r*) ÷ II. *br* (*cf. Cass. c. 3. Ps. Gal. XIV, 323. ex Th. Prisc. suis inseruit eadem (cum v. l. br) Alex. interpret lat. 1, 14 (quae non extant in graecis).* 14 aceto conteres (—is *r*) et ... perunge (—gue *r*) *br*: cum contriveris. omne *c*, perungendum est *B*. sic gerasteros *B*: sic iera teres *b*, sic gera teris *r*. 15 et n. et oleum facit *B*, et nitrum cum oleo *br* (facit *add. Alex.*) f. tamaraci *B*, tamaricis f. *b* (*cf. 2, 82*), —ces f. *r*. bulliant *B*: debulliant *b*, —unt *r*.
 16 in domo aut in *b*. *add. br*.

et aliud. postquam capillos abstuleris, aut melle aut cedria loca continge. lupinos amaros in aqua infundes per plenum diem, alia vero sequenti coqui facies, et ex ea decoctione loca frequentius delavabis. hoc pyrethri et gallarum pulvis ex aequo commixtus in balneis adhibitus 5 facit. post quem vero pulverem suco betarum loca lavabis. stafidem agriam tundes et ovi albumen <liquidum> admiscebis et commixtione loca fricabis.

VI. De achoris.

13

Achoras papillas dicimus quae per cavernas brevissimas umorem pinguissimum mittunt. quae frequenter in capite vel in facie et in ceteris membris emergunt. quibus et ceterae papillae sunt similes quas cerionas appellamus. sed eo distant quod ceriones plures cavernas egestionis habent et umorem <multo> pinguiorem emittunt, 15 achor autem unam cavernam habet et umorem egerit aquatiorem. est namque utrisque causis una vitiorum nascendi necessitas. quae cum se plenae monstraverint, ordine tali curandae erunt.

1 et aliud *om. br.* abst. de capite hoc ipsum melle aut cedria perungito (perunguendum est *r*) *br.* 2 per pl. d. *B*: una die *br.* 3 sequente *B* (*om. br.*, ubi et alia die c. f.). 3 eadem *br.* 4 Hoc: sic *B* (*om. br.*). pisecri *B*, pe(*i r*)retri *br.* 5 in balneis adhibitos (—tus facit *B*) *rB*: in balneo adhibeto *b.* 6 post quē vero *B*: sed prius (ⁱ*p*^o pro *p*^o = post *b*) *br.* suco *B*: de suco (succo *b*) *br.* 7 staphisagriam *B*: stafisagria *br.* tundes *rB*: trita *b.* et ovi albū cū ore admiscebis *B*: eique (et ei *r*) ovi album̄ <liquidum *add. b*> āmisces (admisces *r*) *br.* 8 cōmixtione *B*: inde *br.* post fricabis *seq. alia in bcr*, post item cum *rubr.* De pulicibus et cimicibus *remedia.* 9 De ac(h *b*)oris. Ac(h *b*)oras . . . *Bb*(*c*). *tit. om. r.* papellas *br.* 10 dicimus *etc. cf. Ps. Gal. XIV, 323 (eup. I) et 397 (eup. II).* 11 quē: sic *Bb* (umorem—membris *om. r*). 12 in *om. B(bis).* emergunt *B*: nascuntur *br.* 13 cerionas *b* (carionas *r*), —nes *B* (κηρίον *Ps. Gal.*) 14 eo *br.*: et *B.* ceriones *Br*, cerione *b.* 15 digestionis *br.* multo *add. br* (ὄψρον μελιτῶδες *Ps. Gal.*). 16 ac(h *b*)ora *Bbr* (item *Alex.*). 18 plene (-e *r*) *br*: plenam *B.* 19 tali ordine *br.*

14 primo purgatione totius corporis uti conveniet, ut origo quae haec effecerat egeratur. purgatione inquam tali. scamoniam aloen colocynthida aequis ponderibus contritas suco cauliculorum temperamus et catapotia in modum ervi grani conficimus. de quibus erit nobis plena datio grana VII, secunda V, et ut se ratio aetatis et causae qualitas attulerit.

incipientibus vero causis etiam sola unguentorum frequenter haec beneficia suffecerunt. terra cimolia cum aceto contrita seu creta argentaria similiter. sic pomfolyx cum aceto adhibetur, sic spuma argenti, sic chartae combustae cinis cum aceto medebitur.

quibus vero haec vulneratio obvenerit cum dolore, primo ex aqua calida fovendi sunt, in qua aut murta aut rubus aut asparagi radix aut salicis folia coqui debebunt. hoc et lenticula cocta et cum melle contrita curare consuevit. ante tamen lavanda loca erunt suco betarum mixtis faeni graeci pollinibus. pini corticis combusti cinis mixtus cerotario ex oleo roseo adhibetur. sic et cadmia, sic et cerussa, sic et spuma argenti adhibetur in balneis. [cum]

1 convenit *br.* 2 haec (*ñ b*) *Bb*: hoc *r.* inquam *B*: inquit *b*, inquit *r.* 3 scamoniam *B*, scamonea *r*: diagridium *b*. aloe coloquintidā (—da *r*) *Bbr.* contritas *B*: —ta *br.* 4 cauliculorum *B*: caulium *br.* catapo(u *b*)tias *Bb*, cataputiam *r.* 5 ervi grani *B*: herbi *br* (ῥόβον μέγιστος *Ps. Gal. l. c.*). 6 secunda. V. *B*: *om. br et Ps. Gal.* et ut se ... attulerit (*sic*) *Bbr.* causae qualitas *B*: causa qualitatis *br.* 9 frequenter *B*: *om. br.* terra *om. br.* 10 trita *br.* seu *om. br.* argenti *br.* similiter *B*: similiter cum aceto *br.* 10 (11) sic *om. br.* pomfolega *B*, pōfolida *b*, ponfolida *r.* 11 (argenti) cum aceto *add. br.* 13 haec (*ñ b*, hec *r*) *B* (*om. Ps. Gal.*). 14 aut mirta (*myrtē r*) *br* (μυρσίνης *Ps. Gal.*), aut myrtus *Gel.* (*cuius post lacunam hic textus redit*): admixta *B.* 15 salicis: sic *Bbr* (λίεας *Ps. Gal.*). debebunt *br*: debent *B.* 16 hoc (*ñ b*) *Bbr*: *om. Gel.* 17 erunt *Bbr*: *om. Gel.* 18 aliud ante pini *add. Gel.* (*non. Bbr.*) 19 ex *br*: et *B Gel.* sic et—(20) balneis *om. r* (*ubi et ter repetitum om. b*). 20 Cum certum est neque (*namque est r*) *br*, Certum est namque *B*: cum certum sit tamen (*corr.*) *Gel.*

certum est namque in feminis cavendam esse aceti admixtionem, unde magis ex vino eis omnia medicamenta temperanda erunt. item nitrum combustum vino styptico extingues et contritum in balneis adhibebis. similiter et myrobalanum. oleo ne contingas.

aliud quod apud Apollonium probatum esse cognovimus. olei rosei vel murtei unċ IIII mittes in mortario plumbeo, accipies etiam pistillum eiusdem metalli et teres quamdiu oleum pinguescat et nigrum fiat. item in alio mortario cuiuslibet metalli mittes spumae argenti libram unam, tantundem etiam cerussae, et eorum pulverem conteres cum oleo supra dicto. et ex hoc omnes achoras ubi fuerint linimento curabis. ante tamen suco betarum lavabis. hoc medicamentum et papillis ubique et in pudendis ragadiis vel condylomatibus, quae semper pro loci natura acrioribus medicaminibus commoventur, satis prod-

1 in feminis *Bb* (cf. *Ps. Gal. XIV, 325*): om. *Gel.* hañ etiam amixtione (i. e. haceti ammixt.) *b*, aceti amixtionē *r*: aceti adhibitionem *B Gel.* 2 ex vino eis *b*, ex vino *r*, vino ea *Gel.*: eis vino *B.* 3 sunt *br.* item om. *br.* 5 oleo ne c.: sic *Bbr Gel.* (ante oleo interpungunt *b B Gel.*, non *r*). 6 quod om. *Gel.*, aliud quod om. *br* (aliud om. *B*, sed post cognovimus addit). cognovimus scil. ex Galeni de comp. med. τῶν κατὰ τόπους l. I p. 481 (t. XII Lips.). 7 unc.

III. *Gel.* (or $\frac{1}{2}$ IIII. *br.*, $\frac{1}{2}$ IIII *r*): unciam *B.* mortario plumbeo *Gel.* (*rb*): —in —um *B.* 8 accipies— et teres *B Gel.*: teris similiter cum pistillo plumbeo tandiu *r*, et cum p. pl. similiter teres tandiu *b.* 9 pinguescat et nigrum fiat *r Gel.* (pingue et nigrum fiat *b*): pinguescat et nigrefiat *B.* alio mortario *r Gel.*: aliud (aliū *b*) mortariū *Bb.* 10 cuiuslibet metalli *B Gel.*: marmoreū *b*, marmoreo *r.* 11 t. etiam cerussae *Gel.*: t. ex cerosae *B* (cerusa lib I. *br*). et e. p. conteres oleo *Gel.*, et e. p. combures cum o. *B*: et commisce(i *r*)s tritum (totum *b*) optime cum o. *rb.* 12 et ex hoc *B* (et ex eo *rb*) omnes achoras (acores *r*) *Bbr*: et omnes areas *Gel.* 13 ante —lavabis *Gel.* et (ubi lavanda sunt) *br*: om. *B* (sed cf. infra p. 16, 6). 14 papi(e *rb*)llis *Bb*: papulis *Gel.* ubique *br Gel.*: om. *B.* 15 quae *B*: quae loca *br Gel.* semper (ante med.) iterum add. *B.* 16 satis *Gel.* *br*: factum *B.*

est. apud aliquos hoc genus medicamenti sycotice appellatur.

aliud rutatum. spumae argenti unċ VIII, rutae viridis foliorum unċ V, olei murtei unċ VIII, aceti libram
5 unam. miscebis omnia contrita diligenter et loca fricando curabis. sed prius suco betarum, similiter ut superius, loca lavanda sunt.

aliud. cerussae unċ III, spumae argenti unċ II, olei murtei III, sulphuris vivi unċ III. sicca solutis com-
10 miscebis et simili modo uteris. non solum hoc capiti sed quoquo loco emergentibus exanthematibus prodest. Apollonii iudicio comprobatum.

VII. De alopeciosis.

16 Contingit haec in capite duplex passio cadentium
15 capillorum, ut* aliquando defectu quodam cadant et nudando partes capitis turpent, aliquotiens ut eorum vulnorum horridus plerumque visus occurrat. ergo defectus, ut prius diximus, cum contigerit calvitium facit. foeditas

1 aliquos *Br Gel.*: antiquos *b.* ficotice *Gel.* (efficacitice *b.*,
efficacitice *r*): ricotia *B.* 3 rutatum *om. r.*, aliud rutatum
om. b. spuma *rb.* VIII (*Gal.*): VIII *B.*, VII *Gel. rb.*
4 folia *rb.* aceti *rb Gel.*: acori *B.* libram unam *B br Gel.*:
ῥῆξονς κοτύλης τέταρτον *Gal.* 5 miscebis *Gel.*: misce(i *rb*)*s*
B br. 6 sed *b.*, Et *r*: *om. B Gel.* 7 sunt *B br*: erunt *Gel.*
8 aliud *Gel.*: *om. B br.* III *B b Gel.*: 5 *Gal.* II *B*: δ *Gal.*
9 III (*sic*) post *ras. B* (τὸ λευκόν *Gal.*). 8—10 haec (*quae*
dedi ex B: *cf. Gal.*) sic habet *Gel.* Cerussae unċ. III. sulfuris
vivi unċ. III. suco solutas commiscebis et s. m. u. et sic *b*:

Ceruse ÷ III. Sāco porri III ÷ teris cōmisces et uteris et
r: Cerussa ÷ III. sucos porri ÷ III. et media teris cōmisces et
uteris. sicci soluta cōmisces *B (cf. Gal.)*. sed *Gel.*: vel
B br. 11 loco *Gel. br*: in loco *B.* 12 adduntur alia med.
in b cr. 13 De alopit(c b)iosis VII. *B et (num. om.) b*: *om. r*
cf. Ps. Gal. eup. 1, 7 XIV, 325 (Gal. XII, 381). definitionem
ex Theodoro sumptam Alexandro praeposuit int. lat. 1, 1. 14 in
capite *br Gel.*: *om. B.* 16 partes *br Gel.*: partem *B.* ali-
quotiens (—cies *b*) ut *rb*: et aliquotiens ut *B*, et aliquando ut *Gel.*
18 contigere . . . faciunt *Gel.* calvicium (—tium *r*): sic *B br Gel.*
fac̄ *b*, facit *r*: faciunt *Gel.*, facit. At *B.* fēditatis. Illa *br.*

illa vero vulpini vulneris exhibet similitudinem, ut etiam serpentis aliquando squamosi superficiem mentiatur. utrumque genus passionis foeditatem exhibet capillorum.

sane haec passio comparanda est fructibus ex malis succis terrae nascentibus. qui se tales afferunt ut esse poterit qualitas nutrimenti. forte sterilis terra cum fuerit, fructus cum raritate prognerat. si vero umor corruptus fuerit, fruges degeneres alit. ad hanc ergo formam etiam in capillorum vitiis debemus advertere. talis enim erit eorum positio quale in interioribus nutrimentum. est ergo utriusque accidentibus vitii manifesta et aequalis origo nascendi. unde simili iuvari curatione debebunt, licet diversa cognomenta sortita sint pro sui accidentium qualitate, ut alopecia ex cognomento vulpium, ofiasis ex serpentum squamis cognomentum acceperit.

est namque huius passionis distantia quae profecto

1 vulpini(s) *r* vulneribus *br*. pro vulneris (*B*, ulceris *Gel.*) *exspectes* velleris. etiam *br Gel.*: *om. B.* 2 aliquando

Gel.: *om. Bb.* 3 *cf. Ps. Plin. p. 14, 15.* 5 qui se tales

afferunt (adferunt *Gel.*) *br Gel.*: Hic rosa talis affertur (!) *B.*

6 poterint qualitates nutrimentis *r*. forte *br Gel.*: et forte *B.*

7 prognerat *Gel.*, --ret *b*, prognerit *r*: degeneret *B.*

si *br Gel.*: sin *B.* 8 fuerit: cum fuerit *br*. degeneres alit.

hanc *b*, degenerere salet. Hanc *r* (degeneres. Ad hanc *Gel.*):

degenerant. Ad hanc *B.* etiam in *om. rb.* 9 Talis enim erit

eorum positio (*seqq. in ras.*) ut his aequalitas ostenderit capitis *B*,

Talis (Tale *b*) enim erit eorum in interioribus nutrimentum *rb*

(positio qualis fuerit interior eius, talē in eo melioratum *Gel.*).

11 Est ergo utriusque accedentibus vitii manifesta et aequalis

origo n. *B*, Est ergo accedentibus (accendentibus *b*) vitii

manifesta (manifestata *sic b*, *sed ta del. corr.*) et equalis origo n. *rb*

(Est ergo utrisque accidentibus vitii manifestum, esse res

qualis origo n. *Gel.*). 13 cognomenta *Bbr*: cognomina *Gel.*

sortite sint *b Gel.*, --ta sunt *Br*. pro sui accidentis (accid' *b*,

accidentia *r*) qualitate *Bbr*: sui accidentium qualitate *Gel.*

14 alopic(t) *B*)ia *rbB*. ex cognomento (*corrupte pro capil-*

lamento? *cf. Cass. p. 12, 15*): cognomentum (*corr.*) *Gel.*

ofiasis *br*: oficiasis *B*. ex *Bbr*: a *Gel.* serpentum *Gel.*:

--tium *Bbr*. 15 acceperit *Bbr*: habuerit *Gel.* 16 Est

namque *B*: At tamen *rb* (Haec tamen *Gel.*) distantie . . .

attestantur *solus r*. profecto *Bbr*: praefertur (*corr.*) *Gel.*

ex umorum colore originem causarum attestatur, ut aliquando alba aliquando rubra aliquando etiam nigrae videatur propior. et ideo speciali purgatione purgari debebit. nam suadeo prius totius corporis curam et diligentiam
 5 decernendam, quo ulterius acerbi et corrupti umoris pertinacia per inferiora deposita a capitis hactenus inquietudine devocetur.

sunt itaque, si de flegmate causa vel origo provenerit, apoflegmatismi adhibendi tales. pyrethrum et stafis agria
 10 cum grano mastices aequis ponderibus mixta contusa adhibeantur, et sal cum puleio contritum similiter et <sinapi> cum oxymeli mixtum ore diutius teneatur.

ergo quoniam singula accidentia propriis suis purgationibus liberantur, superaddo purgationis genus quod in
 15 commune sine alterius umoris praeiudicio operetur, quo omne corpus diversis umoribus infestatum relevari possit.

1 colore *B Gel.*: calore *br.* aliquando alba *om. B.* alba ... rubra *Gel. (gr.)*: rubra ... alba *br.* 2 etiam *om. br.*
 nigrae v. propior *Gel.*: nigra videatur *Bbr.* 3 Et ideo specialiter p. d. *rb* (Et spatoli purgatione p. d. *Gel.*), Purgantur adeo proprias purgationibus suis *B.* 4 nam suadeo: *χη γὰρ Ps. Gal. p. 326.* prius *rb Gel.*: proprius *B.* et diligentiam *Bbr.*: diligentius *Gel.* 5 quo *br.*: quod *B Gel.* ulterius *B Gel.*: *om. br.* pertinat(c r)ia *br.*, pestenacia *B.*: supernatio *Gel.* 6 hactenus *B Gel.*: *om. br.* 7 devocetur *B Gel.*: deducatur *br.* 8 post (itaque) adiutoria hec *add. br* (*non B Gel.*). causa vel origo *B Gel.*: causarum origo *br.* provenerit *rb Gel.*: pre(̄)venerit *B.* 9 capiti (*ante apofl.*) *add. Gel.* apoflegmatismū (—ticum *ante corr. b.*) adhibendum est tale *rb* (*ἀποφλεγματικά Gel.*). Piretrum et staphisagria cum grano masticis equalibus p. mixta et contusa adhibeantur *B.* p. et staphida agriam cum granis aequis p. mixta contusa adhibeas *Gel.* (piretri et stafisagrię granum equis p. mixta contusa adhibe *r* et piretrū ... adhibes *b*). 11 et salis c. p. contriti similiter et cum oxymelle mixti sint ut d. teneantur *B.* aut sal c. p. contrita similiter et c. oximelle mixta ore d. teneantur *Gel.* (sal cum poleio contritum et cum oximelle mixtum ore d. teneatur *rb*). sinapi *addidi ex gr. textu.* quoniam *B Gel.*: quia *br.* 13 purgationibus (—nib?) *B.* 14 quod in commune *B Gel.*: commune ut *br.* 15 quo (qđ *rb*) ... relevari *rb Gel.*: quod ... relevare *B.*

colocynthidis enteriones unċ I, aloes unċ II, scamoniae unċ II, suci absinthii unċ I. omnibus contritis cum suco cydoniorum catapotia conficimus, quae pro qualitate corporis causarum adhibes. accipi autem debent si brevi <aetate fuerint> in modum lentis aut VII aut VIII, 5 aut certe XI, si causa nos aut vetusta aut maior exegerit, <etiam XV,> cum aqua calida competenti. intermissis etiam diebus <septem> ieran dabo quae post ordinabitur.

post beneficia itaque harum purgationum quae toto 18

1 colocynthidos interioris (—num B) *Gel. B*: colocynthidis (—des r) interiores (—ris r) *br.* aloes B (r, aloe b) ÷ II *Bb*: olei unċ. II. *Gel.* 2 sucu absynthii ÷ I. b (misce sucum absinthii *Gel.*): absinthii ÷ I. *Br.* contritis *Gel.* (diligenter contritis *rb*): contritis et mixtis B. 3 quas *rb.* 4 corporis causarum B *Gel.* (c. atque causarum *corr. Neu.*): causarum corpori *rb.* si breviora B *Gel.*: si fuerint *rb. lacunam sic explet qui haec excerptis Alexandri interpret I, 3*: et formatas cataputias ad magnitudinem orobi damus VII vel IX vel XI, aut si etas maior est etiam XV. 6 si causa nos *br Gel.*: si tussis anus B. vetusta B *Gel.*: vetustatis *br.* exegerit *Bb*, exigerit r: exiget *Gel.* 7 intermissis etiam gera (curam *Gel.*) d. quae r *Gel.*, intermissis etiam diebus yera d. quę b, intermissis etiam diebus d. quod B (septem *ex gr. add.*). 8 post: *ubi? hoc loco ἰερά ἢ διὰ κολοκυνθίδων describitur in textu gr. Gal. (XIV, 327), aliter (sed ut fere consentiat cum Gera vindiciani in Antid. Vindoc. f. 108) in codd. br ubi (sic b) quę sic conficitur. Pip nigri 3 I. Pip albi Pip longi I. 3. Colocynthidis interiores. ÷ I. Scāmmonie ÷ I. Camedreos. 3 I. Mirre II 3. Cocognidii. 3 III. Cassie 3 II. Lacteridis. 3 II. croci (cc). 3 II. Absincii suċe. 3 II. Aloe 3 II. Amcniacē. <II 3>. Cinñ. 3 II. Spica nardi 3 II. Euforibus (*sic!*) 3 II. Mastic. 3 I. Epith'(imi) 3 VI. Mellis quod sufficit. Dabis ex inde ad purgacionem corporis nihil dubitas (—ans r) dosis p̄no ε (semuncia r). est enim nimis confortativa. Facit autem epylempticis colericis flegmaticis. melancolicis. et qui maniam patiuntur. Stoma<ti>cis. Reumaticis. Podagricis (*et similiter sed minus accurate in r, ubi camedrei sem. myrte. laterede etc. euforvii ana S II*). 10 itaque B *Gel.*: vero *br.* toto: *sic Gel. Bbr* (*cf. 2, 59*).*

corpori prodesse prius poterunt, etiam particulis haec sunt adiutoria socianda. euforbium tritum cum oleo pro linimento adhibeamus, aut oleum laurinum solum, aut nasturcii semen cum oleo, aut sulphur vivum cum nitro combusto
 5 aequis ponderibus cum aceto, aut erucæ semen cum oleo. aut ursinis adipibus tantummodo confricentur. similiter etiam alcyonium combustum cum aceto vel cedria operabitur. hoc etiam murium fimus cum aceto, hoc amygdala amara, hoc cepae tritæ cum oleo, hoc rafani cortex cum
 10 melle contrita facit. nam etiam ferri purgatio cum aceto vel hordeum combustum cum murium fimo et aceto curare potest. omnes confectiones quæ mediocriter calefacere possint, mediocribus et delicatioribus corporibus adhibendæ sunt. prius attamen loca linteolo usque ad
 15 ruborem ante curam confricanda erunt, mediocriter ne vulnerentur. quæ si vulnerabuntur, oleo roseo vel adipibus anserinis recuranda erunt.

1 prius poterunt: prius potuerant *B*, plus poterunt *Gel.* (probanda sunt *b*, comprobata sunt *r*). etiam particulis *om. br.*
 2 tritum *br Gel.*: autem (aut) tritum *B*. linimentum adhibeo *br.* 3 laurinum solum *br Gel.*: solum laurinum *B*. aut (nast.) *hic et in seqq. om. br.* 4 combusto *B Gel.*: —tū *b* (commixto *r*). 5 (cum aceto) contritum *add. br.* semen *br Gel.*: semine *B*. 6 confricentur (—gentur *B*) *Br*: —cetur *b Gel.* 8 hoc etiam (*ut et in seqq. hoc, praeter unum hoc amygdala am. b*) *om. br.* (*item 11*) murium *Bbr*: —rum *Gel.* 8 cepe tritū *B* (cepae tritæ *Gel.*): cepa trita *br.* 10 contrita *Br Gel.*: —tus *b*. facit. nam etiam *om. br.* 11 vel *B*: sic *Gel., om. br.* curare *p. Gel.*: siccare *p. B (om br).* *sequuntur aliena alia in bcr.* 12 omnes confectiones *B Gel.*: omnia *br c* (*qui haec omnia . . . adhibenda sunt habent post prius . . . vulnerentur*). 13 possint *Gel.*: possunt *Br.* 14 attamen *Gel. r* (tamen *b*): ergo *B*. linteolis *br.* 15 ante curam *om. br.* confricanda erunt *Gel br*: confricentur *B* 16 quæ si *B* (quæ *Gel.*): quod si *br, qui ita habent* Quod si ex acedine (egritudine *r*) caput fuerit vulneratum. aut ex fricatione linteoli. *haec* (quæ si—erunt) *om. c.* 17 recuranda erunt *B*, curanda sunt *Gel.*: recurandum erit *r*, curandum est *b*.

VIII. De aurium causatione.

19

Aurium dolor ex variis frequenter incommodis excitatur. nam et frigus et lavacrum inopportuna et quassatio eiusdem cavernae vel sordium conspissatio, aut altioris nervi tactus, aut per longam aegritudinem cum umor vitiosus illic aggregatus fuerit, aequae molestiam auribus facit.

si de frigore auribus causatio vel dolor emerit, in oleo cepas coqui facies, et tepidum infunde, aut piper tritum cum oleo similiter. sic et rutatum, sic etiam laurinum curat.

10

si de umore balnearum aures fuerint interclusae, oleum tepidum infundo et lana post molli eundem umorem detergeo. nam et ceparum sucum cum anserinis adipibus

1 causatione VIII. *B* et (sine num.) *b* (sic et *r* in ind.): curatione *Gel.* hoc capitulum insertum legitur in libro II Practicae quae vocatur Oribasii (lat.) hoc titulo: LI. De aurium causas (—sis Cant.) theodori prisciani de libro primo capitulum octavum (cod. Hafn. vet. reg. 1653, cf. Cantabrig. Gg. III. 32 et Barberin. IX, 29). excerptum graecum legitur apud Ps. Gal. XIV, 330. 2 ex variis frequenter *Orib.* Hafn., variis frequenter ex *B*: ex variis semper *rb Gel.* 3 nam fit ex frigore et (in *r*) lavacro *rb*, nam ex frigore et l. *Or.*, nam et frigidior et lavacrum *B* (et frigus et l. *Gel.*) et grassatione *b*, equassatio *B*, et quassatio *r Gel* (fit laxatio *Or.*). 4 conspissatio *b Gel.* (*Or.*): compensatio *r*, conspiratio *B*. altioris (altiores *r*, altior *B*) nervi tactus *rb* (*Or.*) *B*: altiores cavernae tactus *Gel.* 6 illic *rbB* (*Or.*): illuc *Gel.* (fac) facit *rb Gel.* (*Or.*): fecerit *B*. post facit solus add. *Or.* vel exolis (sic) calore. 7 si de frigore ergo auribus (sed si de fr. auribus *b*, de frigore viribus *r*) causatio vel dolor emerit *rb Gel.* (Si ergo ex frigore aurium causa vel dolor esse ceperit *Or.*): si de frigoribus etiam dolentibus emerit *B*. 8 facias *Br* et ante ips. corr. *b*. et tepidum infunde *rb Gel.* (ἐγγχει Gal., tepidum et fundis in aurem *Or.*): tepido *B*. 9 sic (ante et *r.*) *rb: om. B Gel.* (*Or.*). 10 laurinum: corr. nardinum? (νάρδος Gal.). 11 balnearum *rb Gel.*: —orum *b*. interclu(au *r*)sae *rb Gel.* (*Or.*): inquietatae *B*. 12 et lana post (postea *Or.*) molli(l. molli post *rb*)—detergeo (—go *r*) *rb Gel.* (*Or.*): et postea lana mollito (sic) *B*. 13 nam *rb Gel.*: ergo *B*.

mixtum similiter inicio. sic et ovi albore cum lacte muliebri frequentius utor.

si vero etiam dolor innatus fuerit, basilicon in nardino oleo solutum adhibeo. et castoreum cum lacte muliebri similiter utile est. interea autem spongia molli vaporetur ex aquis chalasticis, et post lana detergeatur.

sane si cum illa indignatione doloris etiam derivatio fuerit saniosa, alumen melle et oleo resolutum infundo, et galbanum in oleo similiter.

ventositas vero si intercluserit aures, afronitro in aceto resoluta excluditur. hoc et draconteae herbae sucus et centauryae facit.

si sonare aures coeperint, oxyrodino tepido curandae erunt. si autem isdem ex aegritudine sonitus obvenerit, ex aqua primo vaporabis aures in qua absinthium ponticum coques, et continuo oxyrodinum infundes, aut rafa-

1 inicio *bB* (*Or.*) incipio *r*): immitto *Gel.* sic et *Gel.* (*Or.*): et *rB* (*om. b*). alborem (*sic*) *Br*, albumen *Or.*
 2 frequentius utor *rb* *Gel.*: *om. B*. 3 si vero *br*: si vero etiam *Gel.*, et si *B*. basilicon . . . adhibeo *B* (*Or. cf. gr. Gal. p. 331 νάρδος μετὰ βασιλικῶν φαρμάκων*): oleum nardinum solum adhibeo *br* (in nardino oleo solo eum adhibebo *Gel.*).
 4 et (*ante cast.*) *add. B* (*Or.*): *om. rb* *Gel.* 5 similiter *om. rb* (*Or.*). ut *B* (*autem Gel.*): *om. rb* (*Or.*). 6 vaporetur ex aq. calisticis *B* (vaporem ex aquis calasticis facis *Or.*): calore vapores (—*ras r*) aures *rb* (*latet lacuna apud Gel. ubi sic* interea autem spongia mollis vapores aquae habeat. Similiter et post lutum infundo: et galbanum in oleo similiter. Ventus vero . . .) detergetur *B* (*Or.*): deterges *b* (—*is r*). 7 etiam *B*: *om. br*.
 8 saniosa *B* (*Or.*): sanierum (—*ieŕ*) *b*, saniei *r*. 8 alumen . . . infundo *B*: alumen mel et oleum resolutum infundis *Or.*, alumen mel et oleum (melle ex oleo *r*) infundo *br* (. . . <so> lutum infundo *Gel.*). 9 similiter *rGel.* (*Or.*): tritum similiter *b*, similiter resolutum initio *B*. 10 vent. vero si *B* *Gel.* (*Or.*): si vent. *rb*. aures *br* (—*rem* (*Or.*): *om. B* *Gel.* afronitro i. a. trito e. *br*, afronitris i. a. resolutis e. *B* *Gel.* (afronitrum i. a. cum melle modico resolutum lavas *Or.*). 13 si *rb* *Gel.* (*Or.*): si vero *B*. oxiorodono (*item 16*) *B*. curandae —(16) oxyrodinum *om. b* (*non r*). 14 autem isdem *Gel.*: eundem esse *B*, *om. r* (*Or.*). 16 oxirodino (tepido iterum *add. r*) *Bbr* *Gel.* (*Or.*): *sed in seqq.* sucum . . . pulverē . . .

norum sucum cum oleo, aut ellebori nigri pulverem cum aceto, aut solum acetum tepidum aut cum melle comixtum, aut porri sucum cum lacte muliebri et oleo roseo, aut amygdala amara cum aceto et oleo. et cepa et alium cum adipibus anserinis profuit. par etiam bovis vel porci 5 fel infusum remedium procuravit.

si vulneratae aures fuerint, glaucium cum aceto con- 21 tritum infundes, si tamen dolor non fuerit maior vel umor. nam et ferri purgatio cum aceto trita iuvat.

si audire tardius coeperint, quod difficile novimus 10 posse purgari, pulverem nitri et mastices contritum commisce et massando caput purgabis. prius tamen purgationem ventris procurabimus. auribus vero absinthii herbae decoctionem tepefactam infundes. lauri quoque folia et

acetum . . . sucum *idem praeter Or.* rafanorum *B Gel.:* rafani *br.*

2 aut (cum melle) *om. B.* 3 aut: et *r.* 4 amygdala amara *Bbr Gel.* (ἀμυγδάλων πικρῶν ἔλαιον *gr.*): amygdalis amaris *Or.* et (c.) *rb Gel.:* hoc et (. . . procurabit) *B.* 5 anserinis—bovis *om. B.* profuit. par etiam *om. br.* profuit. par etiam *Gel.:* facis panem (!) etiam *Or.* bovis vel (et *Gel.*) porci fel *rb Gel.:* vel porci felle *B* (cum felle taurino aut porcino *Or.*). 6 infusum *B Gel. (Or.):* infundes (—dis *r*) *rb.* remedium procuravit *Gel.,* —bit *Br* (et hoc remedio procurabis *Or.): om. b.* 7 et (*ante glaucium = glaucia r*) *add. b.* 8 infunde *B.* non maior fuerit *B Gel.,* maior non f. *r,* non f. maior *b.* 9 nam et (*Or.):* nam *Gel.,* et *rb,* lammina (ferri purgati) *B.* (sic *add. Gel.)* iuvat: commodius vaporabitur *r,* comodis operabitur *b* (*ubi sequuntur aliena per versus 18*). 11 nitri et mastiū (—cis *r*) *br (Or.),* nitri mastici *Gel.:* nitri marini *B* (πυρέθρον καὶ μαστίχης *Gal. XIV, 333*). contritum (—ti *B*) c. et *B Gel.:* pari pondere *br.* 12 massando *b Gel.,* masando *Br:* masti-cando *Or.* prius tamen procurationem (curationem *Or.*) ventris procurabimus *Gel. (Or.),* prius tamen (enim *r*) procurationem (pro purgatione *r*) ventris. et corporis purgacionem facimus *br,* item ventrem purgatione procurabimus *B.* 13 absinthii herbe d. *B.* post absincii (herbe *r*) sucum *aliena in bcr.* herbae decoctionem—(14) folia *om. Gel.,* —(p. 24, 4) profuit *om. br.* 14 infunde *B,* —dis *Or.* quoque *B: om. Or.* et betarum *B Gel. (Or.):* δαφνίδας *gr. (i. e. bacas lauri, sed cf. Diosc. de beta).*

betarum cocta superpones. aliquando nitrum in pusca resolutum infundimus, aut bovis vel tauri aut caprarum seu porcorum fel cum oleo roseo vel laurino. vel raphanorum sucus similiter tepefactus profuit.

5 quibus vermes innati fuerint, bovis carnes carbonibus superpone et umorem exhinc manantem collige, quem auribus tepidum frequenter infundes.

22

VIII. De parotidis.

Tumores repentinos sub auribus innatos parotidas
10 vocamus, quas aliquando ex aegritudine, aliquando etiam spontaneas apparuisse cognovimus. quas frequenter per initia molli tantum spongia in puscula infusa compescuimus, eandem assidue commutando. quae vero ex aegritudine emergunt, aequae per initia cucurbita
15 mediocri imposita ad superficiem provocandae sunt. si vero cum graviore augmento minaces emer- serint, tunc neque cucurbitae neque similia adiutoria

aliquando *B Gel.*: aliquantum *Or.* pu(o *Gel.*)sca *B Gel.*:
aceto *Or.* (cf. *gr.*). 2 aut—fel *B Gel.*: vel bovis vel tau-
rinum vel caprinum fel vel porcinum *Or.* 3 vel laurino
Gel. (*Or.*): om. *B.* vel—profuit *Gel.* (vel *r.* sucos s. tepe-
factum infundis. profuit *Or.*): vel raphanorum succo s. tepe-
factum profuit *B.* 5 quibus *B Gel.*: si vero *Or.* (haec 5—7
alio loco br.) bovis *B Gel.*: bubulas *b Or.* (—lam *r*) *Gel.*
carbonibus *b*: in carbonibus *B Gel.* (*Or.*) 6 superponito
br., —ne *B.*, —nis *Or.*: —no *Gel.* (carb. s. = παραπτημένον
gr. XIV, 334). exhinc *B Gel.*: exinde *b.*, deinde *r.*
collige (—gis *r Or.*) quem *rbB (Or.)*: om. *Gel.* 7 infundes *B*
(—dis *r Or.*, —d' *b*): —do *Gel.* 8 cf. *gr. Ps. Gal. XIV, 334*
(*Gal. XII, 664*). 9 Tumores: <H rubr.>umores *b.* eodem
modo *r.* 10 post egritudinem *b* (*om. r usque ad exponte*
app. c.). 11 spontaneas *b Gel.*: —nee *B.* 12 molli tantum
(*tm b*) *br Gel.*: mollitantes *B.* 13 puscula *B et (ubi impus-*
cula) r (puscula *Gel.*): pusca *b.* compescuimus *rb Gel.*: —ci-
mus *b.* eandem spongiam (easdem spongia *r*) assidue cō-
mu(o *r*)tando *br*: assidue cōmotando *B.* easdem assidue hu-
mectando *Gel.* 15 provocandae sunt *B Gel.*: procurande sunt
b. procurabis *r.* 16 graviore *Gel.*: —ri *brB.* emer-
Bb: accesserint *Gel.* (*et Neu!*).

quae ex altitudine aliquid evocare possint, adhibenda sunt. frequenter etenim ex doloris nimietate febres et vigiliae procuratae elimatis viribus vitae periculum attulerunt. pare-²³goricis vero isdem adiutoriis sic morigerandum erit ut ex pane mundo infuso et cum oleo contrito cataplasmentur. ⁵quod frequentius mutari debet. similiter etiam et de tritici pollinibus faciendum est. sic de hordei, superadditis tamen porcorum adipibus. sic hyoscyamus tritus cum butyro saepe profuit. si his adhibitis, quae mitigare consuerunt, locis maturatis sanies apparuerit manifesta, ¹⁰quod ille ait „continuo culpam ferro compesce“, post vero resecatis causis vulneribus solemnī diligentia serviemus, sed ut tamen isdem curis evocatoriis extenuantibusque quam maxime etiam nunc medicinae incumbat industria, frequentibus etiam fomentationibus, ut doloris illius ¹⁵penitus inquietudo quiescat.

sunt adiutoria haec evocatoria, quae post doloris im-²⁴

1 evocare *rb Gel.*: evacuare *b.* 2 etenim *B Gel.*: enim
br. 3 elimatis *rB Gel.* (cf. *Cael. Aur. chr. 2, 217*): eliminatis *b* (et *Neu.*) ad(t *b*)tulerunt *br Gel.*: effecerunt *B.*
⁴ isdem *bB*: hisdem *r Gel.* sic morigerandum *B Gel.*: iminendum *br.* ut ex *B Gel.*: id est panis mundus (*b*, panē mundū *r*) . . . cataplasmetur *br.* 5 infuso *B Gel.*: in aqua infusus (—*sū r*) *br.* et cum oleo *br Gel.*: *om. B.* 6 mutari *Bb* (imitari *r*): immutari *Gel.* debet *br*: debet *B Gel.* etiam et *Gel.*: etiam *B*, et *b*, *om. r.* 7 hordei *rB*, ordeī *Gel.*: ordeo *b.* superadditis tamen *B Gel.*: additis *b*, taddeis *r.* 8 hyoscyamum tritum *Gel.* (iusquamū tritū *b*, ocyamū tritū *r*): ostia mutatū *B.* 9 saepe profuit *Gel.*: *om. B* (prodest *simpl. br*). 10 locis maturatis *B Gel.*: loci maturitatē *b*, locis maturitate *r.* 11 quod ille ait (*in marg. Neu. Vergilius scil. georg. III, 468*) *B Gel.*: *om. br* (*ubi mox colpū*). 12 resecatis *Bb*: reseratis *Gel.* (servatis *r*).
13 sed ut tamen *Gel.*: sed tamen *B*, seu *br* (*ñ gr.*). isdem *B*: hisdem *br Gel.* evocaturis *Br i. e.* evocatoriis *b*: evocatas *Gel.* extenuantibusque *b* (*que r*), et ext. *B*, ext. (*om. et*) *Gel.* 14 quam maxime *br Gel.*: quod maxime *B.* nunc *br Gel.*: tunc *B.* incubat *B.* 15 formentationibus (*sic*) *B.*
17 h̄ evocaturia *b*: evocatoria haec *Gel.*, vocatoria h̄ *r*, haec (*om. evoc.*) *B.*

petus adhibenda sunt, arnoglossos contrita cum salibus, aut lapathi radices in vino decoctae, et rutae folia viridis trita mixta cum cerotario ex oleo roseo temperato, et sulphur vivum cum cimolia aequis ponderibus cum axungia.
 5 sic fici pingues in muria decoctae et contritae similiter causas latentes evocaverunt.

quibus vero per sanie[m] digestionem volumus procurari, post fomentum aquarum chalasticarum ex seminibus lini faeni graeci ibisci et hordei pollinibus cum melicrato
 10 facto cataplasmate serviemus. sunt namque adiutoria quae et evocare et in maturitatem cogere parotidas vel apostemata valeant haec. hordei farina cum melicrato, aliquando etiam cum aqua marina et oleo roseo aut cyprino temperata. et fici similiter pingues in muria vel
 15 in aqua marina decoctae et contritae imponuntur. et betae coctae in aqua contritae similiter operantur. et

1 arnoglossos *B Gel.*: —glosa *b*, —glosum *r*. 2 lapacii *Bb Gel.*, —tii *r*. radices ... decocte (et trite *add. b*, *item qui om.* et rutae *r*) *br Gel.*: radicibus ... decoctis *B*. viridis *b Gel.*: viridia *Br*. 3 ex *br Gel.*: et *B*. temperato *bB Gel.*: —ta *r*. et—ponderibus *B Gel.*: sulfur vivum ÷ *I*. *ci(y)b*moliam ÷ *I*. *br*. 4 cum axungia *B Gel.*: (ex *add. b*) axungia contrita *br*. 5 fici *B Gel.*: ficus *br*. . . decoctae et contritae (trite *b*) *b Gel.*: decocti et contriti (triti *r*) *Br*. in muria *Gel.* (*ἐν ἄλμῃ gr.*): *om. B*, in mulsa *br (item infra v. 14)*. 6 evocaverunt *B* (—vere *Gel.*): —ca^r *b*, —cave^r *r*. *post evoc. solus habet B* quibus in iniciis haec adhibenda sunt adiutoria (*deinde quibus per sanie[m] etc.*) *atque in br adduntur aliena (Sevum ...)*. 7 vero *b Gel.*: *om. B*. 8 caesticarum *B*. *huc usque graeca Ps. Gal. p. 336*. 9 lini *Neu*: lini seminis *Bbr Gel.* vel (fenogreci) *B*. *evisci b*, et visco *r*, e visco *Gel.*: *om. B*. cum mellicrato *f. cataplasmate serviemus B*, ex melicrato factum cataplasma adhibeamus *Gel.* (in —cum *r*— mellicrato coctis cataplasmetur *rb*). 11 et (ev.) *B Gel.*: *om. br*. evacuare *iterum b*. 12 haec (*h b*, *Hec r*) *br Gel.*: *om. B*. 13 aut cy(i)prino *brGel.*: *om. B (ubi roseo temperatū cataplasma adhibetur)*. 14 fici *B Gel.*: ficus *b (ficus r)*, *cet. cf. supra idem v. 5—6!* muria *B Gel.*: mulsa *br*. 15 contritae *b Gel.*: et contritae *Br*. 16 operantur *b Gel.*: temperantur *B*. et *om. br*.

agrestis cucumeris radix in melicrato cocta et contrita adhibetur.

aliud de experimento. rutam et ysopum teres 25
aequis ponderibus et ficos siccas contusas sub duplo pon-
dere immiscebis mellis quippiam adiciendo. et operabitur 5
ut apostema ex interioribus in maturitatem facilius evocetur.

aliud. capparis corticem in aqua elixabis et cum vino
commiscebis, ut cataplasma facias.

aliud. ireos illyricae pulverem cum hordei farina in
melicrato coques et uteris. 10

aliud. guttam ammoniaci teres et similiter cum farina
hordei in aqua cocta adhibebis.

hoc et alumen scissum contusum cum hordei farina
similiter faciet.

X. De ferbunculis ubique nascentibus. 26

Sulphur vivum tunsam cum resina terebinthina misce- 16
bis et linteolo inductum impones. aut uvam passam enu-
cleatam tundes et mediam quantitatem salis immiscebis,

1 cucumeris *Bbr.*: *om. Gel.* in m. *Bbr.*: sic m. *Gel.*
2 adhibetur *B Gel.*: *om. br.* 3 de experimento *B (et c)*, de
expertis *r*: experimentum *b Gel.* et ysopum *Bbr.*: opium
Gel. teres (sub *add. Gel.*) equis pond. *B Gel.*: eq. p. con-
trita (—tum *r*) *br.* 4 et ficus siccas tunsas (—sa *r*) *br*
(et fico sicce contusum *Gel.*), et fico sicco contuso *B.* sub
om. br. 5 imiscis *r* (i misces *b*), immiscebis *Gel.*: comis-
cens *B.* et (op.) *br Gel.*: *om. B.* 6 ut apostemata ... in
mat. fac. provocentur *Gel.*, ita ut (*b*, ita. Et *r*) apostema ...
in mat. facilius evocat (*b*, evocetur *r*) *br*, ut apostema ... ad mat.
procuretur (*om. fac.*) *B.* 7 cortices *b.* elixas ... comisces
Bbr.: elixa ... comisce *Gel.* 8 ut c. facis *B*, ut c. facias *Gel.*:
et uteris *br.* 9 ireos *Gel.* (yreos *bc*): *om. B.* in melicrato
—(12) ordeï farina (propter homoiot.) *om. b.* 11 similiter
om. r. 12 i. a. decoquis et uteris *r* (qui *om.* 13—14).
deinde aliena addunt de expertis *bcr.* 15 De ferbunculis
ubique nascent. (*sic Gel.*, De ferbunculo *b*, sine rubr. *r*, sed in
ind. idem De terbunculis (*sic r*, De ferbunculis *c*: De furun-
culis X. *B.* 16 miscebis *Gel.*: misces *Br* (mixtum *b*).
17 linteolo (linteo *b*) *br Gel.*: in lineo linteolo *B.* 18 tundis
B (contundes *br*): *om. Gel.* 1̄ (in *B*) misce(i)s *br B.*

et uteris similiter. hoc facilius adipēs caprini vel bubuli colati efficiunt. origanum vero murra et sal simul tunsa commixta cum aqua continuo in maturitatem adducent. nam et caricae contusae cum resina similiter.

- 5 cum vero his adiutoriis adhibitis collectiones maturatae aut coactae eruperint aut a medicis fuerint patefactae, vulneribus medeberis is medicamentis quae medicorum solemniter edocuit consuetudo. sin vero magna vi reumatis superveniente solvere non potuerint et ferbunculos vel parotidas callositate permanente choeradas fecerint duriores, tunc ad choeradas eas alia dispositione pro sui difficultate curam et operam propensius adhibeamus.

27

XI. De choeradis.

15 Praeuntibus catholicis adiutoriis quae et capitis reuma constringere et corpus reliquum cathartice purgare

1 et teres similiter *Gel.*, et uteris. Similiter *B* (teris et uteris *br*). hoc facilius adipēs *br Gel.*: (Similiter) hoc facilius erumpit. et soli adipis *B*. vel *B Gel.*: aut *br*.
 2 myrra *rb Gel.*: mirra *b*. sal *rB*: sale *b*, sales *Gel.* tunsa et cōmixta *B* (tunsi commixti *Gel.*): con(de *r*) tritū cōmixtū *br*.
 3 adducent (—cunt *r Gel.*) *rb Gel.*: perducunt *B*. 4 nam et *Gel.*: et *B*, *om. br*. similiter *B Gel.*: *om. br*. 5 vero *br Gel.*: *om. B*. 6 m. aut coactae eruperint *Gel.*: maturatae eruperint (*in ras.*) *B*, maturitate vel aperte (*apte*) sint *b*. mature vel *apte (sic) r*. aut—patefactae *Gel.*: *om. Bbr*.
 7 is: his *Bbr Gel.* medeberis *B*, —bere *Gel.* (mede *b*, medere *r*). 7 medicorum *om. B*. 8 sollempniter *B*, sollempniter *Gel.*: *om. br* (*qui m. cons. edocuit*). post edocuit alia seq. *medicamenta in ber* (Medicinali digito...) sin *B Gel.*: si *br*. magna vi reumatis *Gel.*, magno (—na *r*) reumate *br*: magno flegmate *B*. 9 solvi non potuerit (furunculus vel parotida) *B*, solvere non potuerint *br* (potueris *corr. Gel.*). et (*hic*) *br*: et (*post parot.*) *Gel.*, sed (*item post parot.*) *B*. ferbunculos *b Gel.*: furunculos (—us *B*) *rB*. 10 callositate p. choeradas *B Gel.*: *om. br*. fecerint *b*, effecerint *r* (fecerit *B Gel.*). 11 duriores tunc quirades eas *br* (duriores, tunc choeradis his *Gel.*): ad duriores choeradas *B*. 12 propensius *br Gel.*: *om. B*. adhibeamus: *sic br B Gel.*
 13 *Rubr. om. rB*, De cuiradis *b* (De *ch. etc. Gel.*) et in *ind. etiam r (c)* De quiradis. 14—p. 29, 1 (*br Gel.*) post choeradas

possint; sic easdem curare consuevimus. choeradas inquam quas frequenter in collo vel sub mento vel sub axillis nasci novimus, hac cura visitamus, qua duritias indigestibiles solvere valeamus.

lenticulam coctam in aceto tritam imponentes per-⁵ severemus. utamur etiam caprificis in aqua decoctis et contritis similiter. hoc etiam lupini in aceto cocti faciunt, hoc fici folia in aqua cocta et trita sicut cataplasma <imposita> operabuntur. hoc asfodeli radices in vino coctae et tritae. scilla quoque sic contrita in vicem cata-¹⁰ plasmatis imponatur, quattuor diebus permanens continuis duritias solvet. et ervi pulvis et cyminum cum aceto conteritur, et similiter operatur.

inmaturis vero et in tarda duritia permanentibus²⁸ strychni viridis folia, porcinos aut bubulos adipēs, rutam¹⁵ aequē viridem, simul omnia contundi et misceri suadeo, ut in linteolo locis maturandis adhibeatur. hoc etiam

quas frequenter . . . valeamus (v. 1—4) sic infert B ut p̄eunti-
bus . . . sic easdem solvere valeamus. p. 28, 14 et om. br.

1 (possint) toraces (—cis r: ex coerades?) sic easdem curare
c. br. 1 Choeradas B (Gel.): Quirades rb. inquam Gel. (in-
quid br): om. B. 2 quas B Gel.: om. br. axillis Bbr:
axillis Gel. 5 imponentes br Gel.: imponere B. 6 capri-
ficis (etc.) B: —cus (... decoctas etc.) Gel., —co (... cocta etc.)
b, caprificus ... (coctas) r. 7 similiter B Gel.: om. br. hoc
om. B. etiam et t. Gel. cocti et triti f. br. 8 fici:
sic B Gel. sicut cataplasma B Gel.: sc. imposita (cf. br:
Fici f. in aqua cocta et trita inponito). . 9 operabuntur Gel.:
om. B br. hoc om. br (ut v. 7. 8). affodilli (sic) Br.
10 coctae et tritae b: decoctae Gel., tinctae (!) B. sic Gel:
si B (om. br, ubi Squillā quoque contritā Iponito et q. etc.).
12 duricias Bbr: —tiam Gel. et ciminū cū aceto br (et
cymini cum aceto Gel.): cū aceto et ciminū B. 14 Imma-
turis—permanentibus Gel.: Inmaturas vero et in tarda du-
ricie permanentes B, Im(n r)maturas v. et (in add. r) tardas
duricias permanentes br. 15 strichni Gel.: stringni b,
strigni r, strasniui (| uiridis) B. porcinos a. b. adipēs
B Gel.: cum adipibus porcinis et bubulos (adipēs r) br, ru-
tam viridem simul contunde(i)s et in l. br. 16 et misceri
Gel.: et inmisci simul B. 17 linteolo Bb: linteo Gel.

- sordes de parietibus palaestrae collectae in panno inductae faciunt. hoc calcis flos cerotario mixtus, hoc lapis molaris tunsus et cribellatus et resinae commixtus facit. similiter pulvis ammoniaci et mannae turis cum resina commixtus
- 5 terebinthina saniem maturius procurabit. sic sandaracae pulverem cum adipibus miscentes adhibemus, aut calcem vivam cum adipibus similiter. quod si tibi durum emplastrum visum fuerit, oleum competens misceamus ut temperare bene possit. hoc pulvis etiam pumicis facit.
- 10 nam et asfodeli radices coctae vel crudae cum hordei pollinibus ut cataplasma adhibendae erunt, aut hyoscyami folia cum oxymeli.
- 29 corrumpentur interea faciliusve putrefient choerades, si alium tritum cum cataplasmate seminis lini et faeni
- 15 graeci mixtum coquas et perseverare permittas diebus continuis quinque. hoc de expertis habemus. aut si

1 de *r Gel.*: seu *B* (p. 29, 17 hoc—2 faciunt *om. b, non r*).
 2 hoc *om. b, qui a verbis c. fl. cer. mixtus transilit ad. v. 5*
 terebentina s. m. procurabit. mixtus facit *rb Gel.* hoc
 (et 3 et) *om. r.* 3 et cribellatus *r Gel.*: *om. B.* facit
r Gel.: Sic (similiter) *B.* 4 p. a. *B Gel.*: Ad maniam pul-
 vis *r.* et *om. B.* 5 procurabit (—vit *r*) *Bbr*: provocabit
Gel. sic *om. br.* 6 adhibemus *Brb*: —beamus *Gel.* aut
om. br. 7 similiter *B Gel.*: miscentes porcinis *b.r* Quod
rB Gel.: ut *B.* durum *om. Gel.* durum empl. *B*: empl.
 durum *br.* 8 competens *B*: —tenter *Gel.* (*om. br, ubi ol.*
 admiscis *vel b* amisces. Pumicis p. etc.). 9 temperare *Gel.*:
 —ri *B.* hoc . . . facit *Gel.*: sic . . . (*om. facit*) *B* (Pumicis
 pulvis similiter facit *rb*). 10 nam et *Gel.*: et *B, om. br.*
 asfodilli radices coctae *in ras. B.* pollinibus *Bb*: polline
Gel. 11 erunt *B Gel.*: sunt *br.* 12 oximelle *rB Gel.*,
 oximille *b, ubi cocta trita et (cocta atque r) Iposita add. br.*
 13 corrumpentur—putrefient *Gel.*: corrumpunt interea (*sic*) vel
 putrefaciunt cheradas *B* (facile quirades putrefaciunt *b, fa-*
 cilius quirades putrefient *r*). 14 si *om. br.* cum catha-
 plasmate lini seminis et fenu(*i r*)greci m. *br*: c. c. seminibus
 m. *B Gel.* 16 continuis *rb Gel.*: *om. B.* hoc: *sic brB Gel.*
 habemus *B Gel.*: adhibemus *br.* aut si (*ut aut p. 31, 2*)
om. rb, ubi c. h. radicem r, rad' b) tundes et p. ipsum l. asperge.
 Betas c. c. o. tritas impone.

ex chamaeleontis herbae radicibus tunsis pulverem locis aspergas, aut betas coctas cum oleo tritas imponas. aliqui etiam unctionibus perseverantes choeradas frequentius fugaverunt [leporem piscem in oleo infunde ut ibidem putrefiat. ex quo oleo scrofas cum frequentius inunxeris, minoratae penitus curabuntur] ut cineres aut vitium aut fici cum oleo miscentes unguerent, et ferri vel aeraminis purgamenta contrita cum oleo. [ignoranti escam dabis lacertos virides coctos, amputato caput et pedes <et caudam>]. nam similiter et stercus bubulum aut asini combustum et cum oleo similiter mixtum commodius adhibetur. et origani pulvis contritus cum aceto facit, hoc ysopi, hoc thymi vel absinthii vel centauriae vel abrotoni vel chamelaeae. aut singulae aut certe coniunctae et mixtae cum aceto perficiunt.

15

1 ex *Gel.*: om. *B.* 2 aspergas *Gel.*: asperis (*sic*) *B.*
 betas *Gel.*: si betas *B.* cum *B* (*br*): et cum *Gel.* tritas
rb Gel.: contritas *B.* imponas *Gel.*: imposueris *B.* 3 his
 (*ante unct.*) *add. br.* choeradas (*B, —des Gel.*): quirades
br. frequentius *B Gel.*: (*hic*) om *br.* fugaverunt *rB*
 (*—r b*): —re *Gel.* 4 leporem—curabuntur *rb Gel.* (*haec ad-*
data videntur): om. *B.* vel (*ante piscem*) *add. br.* in
 (oleo) *rGel.*: cum *b.* putrefiat *r Gel.*: putrescat *b.* 5 unxeris *br.*
 6 et (cineres) ... unxere *Gel.* ut ... unguerent *B.* *quae sic ha-*
bent br: linis aut ficus tunsas (*s b*) c. o. imposito. Ferri vel eris
 p. (fragmenta *b*) trita c. o. ignorantibus etc. 8 ignorantibus—
 caudam *rb Gel.* (*manifesta interpolatione addita*): om. *B.* es-
 cam *Gel.*: cibum *br.* 9 amputato caput et pedes *Gel.*, am-
 putato capite et cauda *rb.* 10 nam *Gel.*: om. *Bbr.* asini
B Gel.: asinum *br.* 11 similiter *B Gel.*: om. *br.* adhi-
 betur *rB Gel.*: operatur *b.* Origani pulverem cum aceto tri-
 tum et idem facit (*sic r, sed tr. idem facere constat b!*).
 12 hoc (ys.) om. *br.* ysopi hoc timi vel a. *B* (hysopi optimi
 vel a. *Gel.*): Hysopi vel a. *br.* 13 camelæe expechful stamelee
 (om. vel) *sic B*: vel camomille *br Gel.* 14 singule etc. *sic*
Bbr Gel. (*scil. herbae*). aut certe coniunctae (et mixtae *B*)
 cum aceto perficiunt *B Gel.*: aut cōmixte faciunt *rb*, qui ad-
 dunt Capri(o *r*)fici folia (poma *r*) trita. et (cocta et trita *r*) cata-
 plasmabis. Bubulum fimum recentem teres cum aceto et
 ungues. yreos (—rei *r*) pulverem cataplasticis. Caprinum
 fimum cum aceto coctum cataplasticis (*haec de caprino om. r*).

30 iuvat sane, ut superius memoravimus, ad haec implenda etiam totius corporis purgatorium catholicum beneficium. et ciborum continentia et potionis, exercitatio quoque et lavacrorum diligentia, et vomitus vel purgationes,
 5 capillorum relevatio, sanguis de naribus provocatus, haec omnia cautius observata choeradas duras et difficiles et in cura positas frequentius curaverunt.

XII. De oculorum causis.

31 Omnes particulae corporum propriis indigent cura-
 10 tionibus, oculi quam maxime, magna quae sunt corporis ornamenta. his namque primo leviter seu vapore seu frigore vel ceteris quibusque originibus cum fuerit atemptatio, generaliter omnibus frequenti frigidae pusculae fomentatione nos conveniet obviare. si de frigore ergo obvenerit,
 15 vini mixta calida potione fovendi sunt. nimis vero com-

Stercus columbinum cum aceto tritum inposito (—natur *r*). quiradas (—des *r*) solvet. (Juvat sane *etc. cf. gr. Galen. XIV p. 408*).

1—3 haec breviora dant *br.* ut s. memoravimus *B*, —vi *Gel.*: *om. br.* 2 (iuvat ...) purgatorium *c. b.* et ciborum *Gel.*: (iuvant ...) catholica beneficia. nam et *c. B* (corporis purgatio et *c. br.*) 3 et potionis *B(br)*: et potiones iuvant *Gel.* exercitatio *rb Gel.* (*ubi assidua add. br*): exercitia *B.* 4 et vomitus vel purgationes *etc. (sic) B Gel.*: vomitus et purgatio (et vomitus. purgatio *r*) capillorum. sanguis *etc. br.* 5 e naribus procuratus *br.* 6 cautius observata *rb Gel.*: *om. B.* et in cura positas *B Gel.*: *om. br.* 7 frequentius curavere *Gel.* (*curaver̄ simpl. b et —runt r*): adiuverunt *B.* 8 De oc. causis *XI. B*, De oc. causis. theodori prisciani. cap. *XI (sic al. m. rubr.) r*, De oculorum — — — (*sic imperf. rubr.*) *b. ceterum cf. gr. (Gal.) eupor. 1, 5 XIV, 339 et qui eodem fonte utitur Cass. Fel. c. 29 p. 48 sqq.* 10 quā maxime, magna corporis ornamenta *Gel.*, quā maxime magnaēque sunt (*om. c. o.*) *B*, quam maxime quē sunt *c. o. r*: maxime qui sunt *c. mirabilia o. b.* 11 His (*sic*) *br Gel. et ante ras. B: Hi Bc.* 12 cum *b Gel.*: *hic om. Br (ubi ante primo v. 11).* fuerit attentacio *b*: fuerint atemptati (*adtentati Gel.*) *rB Gel.* 13 frequenti *Gel.*: —ter *B*, —tibus *br.* 14 conveniet *Gel.*: —nit *B br.* ergo *rB Gel.*: vero *b.* 15 mixta: *sic Bb Gel.* commotionis: —nibus *B Gel. rb.*

motionis tam doloribus quam gravedinibus, quando etiam venae frontis inflatae plenitudinem sanguinis attestabuntur, flebotomo nos subvenire conveniet, si tamen nulla nos aut aetatis aut temporis vel reliquarum causarum certa ratio prohibuerit. si venter constrictus fuerit, seu clystere seu 5 purgatione procurandus est.

isdem vero oculis inpatienter dolentibus, praeceunti- 32 bus catholicis adiutoriis supradictis, faeni graeci sucus plurimarum indulcatus decoctionum aut ovi recentis tenuis liquor infundatur. sic similiter etiam lac muliebre in- 10 fusum satis iuvat. nam etiam cataplasmatibus utilissimum adiutorium de ovi incocti vitello et meliloti pulvere, pane quoque infuso in aqua oleo roseo simul mixto adhibendum est. nos etiam croci et opii quippiam ad procurandos somnos coniungimus. si vero collyrii experimento uti 15 placet cuius forte probationem habueris, in ipsis commotionibus cum ovi albore tepido infundendum est — suadeo attamen ut aut dia libanu aut livianum aptum contra graves

1 doloribus . . . gravedinibus *rb Gel.*: doloris . . . gravedinis *B.* quando *b Gel.*: cū quando *Br.* 3 flebotomo nos (flebotomos *r*) *rb Gel.*: flebotomiis *B.* conveniet *r Gel.*: —nit *Bb.* nos *rb Gel.*: *om. B.* 6 procurandus (*sic Bb Gel.*: provocandus *r.* 7 Isdem *B:* Hisdem *r Gel.* (*His b*). praeceuntibus . . . supradictis (*suprascriptis b*) *rb Gel.*: *om. B.* 9 decoctionum *b Gel.* (*cf. gr. 341*): —ne *B,* —nibus *r.* 10 tepidus (—bus *sic r*) *add. r Gel.* (*post liquor*). sic *Gel.*: *om. B(rb).* 11 infusum *r Gel.*: *om. B(b).* nam *rb Gel.*: est *B.* 12 incocti *rb*: —to *Gel.* (*om. B*). 13 oleo *r Gel.*: et oleo *b,* oleo quoque *B.* 14 nos: *haec absunt a graecis (p. 341).* quippiam *B:* ÷ *I r,* *om. Gel.* (*qui tamen habet croci et opii*) et *b (ubi crocū et oppium).* ad procur. somnos *rb Gel.*: *om. B.* 15 coniungimus *rb Gel.*: inungimus *b.* si—placet *rB Gel.*: si vero collyrium expertum ñ placet (*i. e. collyrio experto uti placet*) *b.* 16 forte *rb Gel.*: *om. B.* 17 tepido infundendum suadeo *Gel.*, tepidum inf. esse *s. B,* tepidum infundendum est suadeo *r* (*tepid' infund' b*). 18 attamen aut *b Gel.*, attamen ut *r*: ita tamen ut aut *B.* dialibanum (—ū *b*) *rb Gel.*: dealibanum *B (cf. Cass. p. 53, 7).* livianum *b,* levianum *r*: libanum *Gel.*, delibianū *B (cf. Cass. p. 51, 6).* 17 (suadeo) —p. 34, 1 *om. text. gr. p. 341 (ut et Cass. p. 50, 2—12).*

commotiones adhibeamus — praemundatis interea oculis molli et tepido penicillo a pituitis aegri tunc oculis inhaerentibus. iuvat hunc ciborum et vini quam maxime continentia. sane si capilli nimium onerosi fuerint, detondendus est, ut sub maiore beneficio cucurbitarum adhibitum <scarificatione et> sanguinis detractio facilius liberetur. aestivas namque perturbationes oculorum etiam decoctio rosarum sola curat calida. curat etiam gargarismatum per initia adhibitum tale, organum in aceto decoctum.

33 cum autem declinantibus doloribus quidam tumor circa interiorem angulum apparuerit quem hypopium dicimus, hoc modo reprimendus erit. pusca frigida frequenter infrigidetur, post vero pollinibus hordei in oxymeli coctis cataplasmetur. similiter etiam et de lenticulae pollinibus fiat. et aeris flos tritus in lotio investis pueri, per septem dies postquam siccaverit ex eo pulvere melle mixto loco

2 a pituitis aegri tunc *Gel.*: a pituitis egrotantibus *B*, a. p. ^o (*sic pro egro*) *r*, *om b* (*ubi tamen restat tunc*). 3 iuvat—continentia *Gel.*: iuvat ciborum et vini continentia *b*, iuvatis (*iuvat. Hos r*) ciborum continentia et vini detractio *Br*. 4 nimium *r Gel.*: nimis *B (om. b)*. detondendus est *rB Gel.*: detondendi sunt *b*. 5 maiore *r (b)*, —*ri B Gel.* adhibitum *Gel.*: adhibitione *B*, adhibeo (*sic*) *r* (*cucurbita adhibita b*). 6 scarificatione et *b*: *om. rB Gel. (cf. gr. p. 342, 3)*. 7 liberetur *Gel.*: —rentur *Bbr*. aestivas (*estivas r*) *Bbr (ἄεκιβάς gr. p. 343, 1)*: aestibus *Gel.* 8 curat etiam *rB Gel.*: *om. b*. gargarismat(c *r*)—ium *r Gel.*: —tum *B*. 9 adhibitum tale *r*, adhibita (*sic simpl.*) *B*: adhibendum tale *Gel. (cf. b ubi sic ... rosasum cura sola calida adhibita. Gargarismū p. i. adhibendum est tale. O. etc.)*. organi in aceto decocti *Gel.*, organi in a. decoctio *B (cum aqua add. r)*, organum in a. decoctum cum aqua *b*. 11 Cum *b Gel.*: Si *Br*. doloribus *rb Gel.*: *om. B*. 12 angulum *rb Gel.*: oculorum (*om. angulum*) *B*. hypopium *B*: *ypopiū b*, *ypopium r (ypium Gel.)*. 13 reprimendus *Bb*: —*dū Gel.* frequenter *rB*: per initia fr. *b Gel. cf. gr. p. 351*. 14 in o(e *b*)ximelle coctis (*cocti r*) *rb Gel.*: oximelle cocto *B*. 15 et *Gel.*: *om. Bbr*. 16 fiat *rb Gel.*: facit *B*. et *br*: *om. Gel. B*. investis *rB Gel.*: virginis *b*. per *om. Gel.* 17 postquam *b Gel.*: quod postquam *Br*. eo *Bbr*: oleo *Gel.*

impositus competens beneficium praestat. nam et caseus recens tritus impositus saepe illum tumorem oppressit. et absinthii herbae pulvis cum cerotario hoc idem facit. sic ex murra pingui locum primo foveamus. sic etiam cyclaminum cum uva passa commixtum et contritum curat. 5 et bulbi candidi cum melle contriti similiter operantur. sic rasanorum cortex cum uva passa medetur, sic erucae folia cum felle porcino. sic fici pingues in muria coctae saepius profuerunt.

ad repentinas autem sanguineas maculas oculis in- 34
haerentes flores vel semen ysopei herbae in limpido linteolo 11
colligabis et in aqua calida infundes et agitando exsucabis. qui sucus veluti sanguineus fit, ex quo infundendo illas sanguineas maculas depurgamus. postea ture masculo et alfitis aequis ponderibus carbonibus impositis fumi- 15
gandi sunt.

si vero caedis percussus hanc maculam sanguineam cum dolore procuraverit, his columbi matri subducti repentinus sanguis prodest, quam maxime si de pinnis mol-

1 impositus *Gel.*: im(ī)posito *Bb*, —tū *r*. 2 et inp. *rb*.
oppressit *rB Gel.*: (s. tumores oculorum) dissolvit *b*. 3 sic
Gel.: si *Br*. 4 et (ex *r*) mora pingui *rGel.*, ex moro pingui
B, et more rubi viridis sucū *b* (βατίων *gr. p. 351!*) locum
Bb: —co *Gel.* etiam et *b*. 6 bulbi candidi: sic *Bbr Gel.*
contriti *B*: —tum *Gel.* (*om. b*). operantur *rB*: —ratur *Gel.*
(*om. b*). 7 rasanorum *rB Gel.*: rafani *b*. cum: (= ἦ *gr.*
v. 351 male hic contritū addit b). erucae *rb Gel.*: cerosae *B*.
8 porcino *rb Gel.*: taurino vel porcino *B*. fici: sic *Brb Gel.*
muria *Gel.* (*cf. supra I, 24*): more *B*, mulsa *br*. coctae
Gel., cocti *B*, —tis *r*: decocti *b*. 9 saepius *rB*: saepe *Gel.*
profuerunt *rB*: —re *Gel.* 11 flores *B Gel.*: flos *br*. vel
semen *Bb Gel.*: *om. r*. limpido *B Gel.*: *om. r*, mundo *b*.
12 in *rB Gel.*: *om. b* (aquā *etc. r*). exsucabis (exucabis *Gel.*)
B Gel.: exsiccabis *br*. 15 alfitis (—fetis *r*) *rGel.*: alfitē *B*,
alfita *b*. impositis *rB Gel.*: —tū *b*. 17 caedis percussus
Gel., cedis percussio *b*: cedis aut percussis *r*, caesis aut per-
cussis *B*. 18 procuraverit *br*: —raris *B*, procuret *Gel.*
19 pinnis *Gel.*: pennis *Bbr*.

- lioribus provocetur. et ovi liquor tenuis tepidus infundendus est. et si in eodem ovi umore lana infusa superimponatur. hoc pulvis rosarum facit vel seminis eius cum alfitis si in vino conteratur et superimponatur. his
 5 etiam ex sulphure vivo fumigium satis prodest, si is fumus patentibus oculis hauriatur.
- 35 si oculi reumatizaverint, quod gravissimum est taedium oculorum, his vini et carniū parcitas indicenda est. ventris purgatio frequenter fiat. ex pusca frigida oculos
 10 foveant. et aeris flos in eadem pusca resolutus satis iuvat. odores acres et potentes effugiant, lucernarum vel solis claritudinem vitent, fumi vel pulveris declinent commotiones. in noctem vero aqua frigida vel vino infusas lanas superimponant molli fasciola continendas.
- 15 si his adhibitis reuma cum dolore perseveraverit, flebotomandi sunt. ciborum et potus continentia custodienda erit. sitire etenim omnibus reumatizantibus satis

1 provocetur *rb Gel.*: procuretur *B.* et ovi *rb Gel.*: ubi *B.* tenuis tepidus *rB* (*cf. gr. τὸ λευκόν p. 347*): tepidus *b Gel.* 2 in eodem ovi humorē *r*, in eundem (ovi *Gel.*) humorem *b Gel.*: in eadem hora ovium *B.* 3 seminis eius *r Gel.*: semen eius *b*, semen earum *B*, *ῥ. τὰ φύλλα καὶ τὸ ἔνθος graec. XIV, 348 (v. 1).* 4 alfitis *rB Gel.*: —ta *b.* in *Br.*: cum *b Gel.* conteratur *B Gel.*: teratur *b* (contritus *om.* si *r*). super imponatur *Br.*: similiter (sic *b*) adhibeatur *b Gel.* 5 ex sulfure vivo *r*, ex vino sulfure *b*, sulphuris vivi *B*, ex euphorbio *Gel.* (!). satis *rb Gel.*: *om.* *B* si is: et hic *b*, si idem *B*, si hisdem *r*, si in hisdem *Gel.* 6 patentibus *Br Gel.*: patientibus *b.* 7 si *rb Gel.*: si cui *b.* *sequentia ex graecis Archigenis apud Eupor. (Ps. Gal. XIV, 343—350 = Gal. XII, 790—803).* 9 ex *rb*: et *B Gel.* 10 flos *Bbr.*: flore *Gel.* resolutus *B* (—tū *r*): —to *Gel.*, *om.* *b.* satis iuvat *Bbr.*: *om.* *Gel.* 11 potentes *Gel.* (ὄσμάς δριμείας uno verbo *gr.*): patentes (*sc.* lucernarum!) *Bbr.* 12 claritudinem *Gel.*, —nes *B.*: claritatem *rb.* 13 noctem *b Gel.* (εἰς νόκτα *gr.*): nocte *Br.* 14 molli (linea *add.* *b*) fasciola *rb Gel.*: mollibus fascioliis *B* 15 reuma c. d. *rB Gel.*: reumaticens dolor *b.* 16 et: vel (*sic*) *B Gel.* *rb.* continentia *rb Gel.*: abstinentia *b* (*cf. gr. ἀστυία καὶ δίψα*). custodiendi erunt *b.* 17 etenim *Bbr.*: enim *Gel.*

prodest. circa frontem vero pampinorum viridia folia frequenter imponantur et mutantur. similiter et de rubi foliis. nam et sucus eorum frequenter fronti inlinitus profuit. et samsuci folia et cydoniorum et portulacae similiter. nam etiam ex his cum alfitis et vino cataplasmati 5 saepe curati sunt. et caseus recens cum apiorum foliis contritus impositus sic saepe oculos liberavit. et panis mundus vino infusus vel cum oleo roseo contritus par beneficium praestitit. omnium specierum supradictarum generaliter quae oculis reumatizantibus ordinata sunt cum 10 vino et alfitis semper in cataplasmate profuerunt et decoctiones earum quibus saepe oculi fomentandi sunt.

sane si calidum senserint reumatismum, ex caulium 36 foliis et alfitis cum aqua cataplasmandi sunt. sic de ocimo, sic de samsuco, sic de agresti papavere, sic cicutae, sic 15 pulicaris vel apiorum vel strychni. si enim siccitas pal-

1 pam(n r)pinorum *rb Gel.* (ἀμπέλου): peponorum (*sic*) *B.*
 2 et (*im Gel.*)mutentur *rb Gel.*: *om. B.* rubi *rb Gel.* (βάτον):
 rapi *B.* 3 foliis *rB Gel.*: cima *b.* sucus ... in(1 b)linitus
rb Gel.: sucos (earum ...) linimus *B.* 4 profuit *r Gel.*: *om. B*
 (*b.*) sam(p *Gel.*)suci *rB Gel.* (σαμψύχον): sambuci *b* (*Neu!*).
 similiter et (similiter. nam etiam *r*) ex his cum alfitis et vini
 cataplasmate sepe curati (—te *r*) sunt *rB* (et alfitis in vino
 cocta pro cataplasma adhibito *b*). quae omnia *om. Gel.* ubi
sic cum lacuna legitur ... portulacae. nam contritus im-
 positus saepe oculos liberavit. *cf. gr. p. 344, 8—10* (καταπλασ-
 σόμενα). *deinde sic pergit b*: Sic pulvis fracte fabae sine sale
 et sine oleo cocte faciunt. et caseus recens ... 7 contritus
 et imp. sic saepe *r*, contritus impositus sic saepe *B*: contritus
 impositus saepe *Gel.* (contritus *b*, qui *om. sequentia usque ad*
v. 13 Sane si ...). 8 vel (ñ *gr. p. 344, 17*): et *codd.* contritus
r, tritus *B*: contritus impositus (*iterum*) *Gel.* 9 omnium *etc.*:
sic rB Gel. 10 ordinata *r Gel.*: —tae *B.* 11 in cataplas-
 mate *pr.* et *dec.* earum: *sic rB Gel.* (*scil. cataplasmata pro-*
fuerunt, profuerunt et d. etc.). 13 *cf. gr. p. 345, 7.* senserint
r Gel. (*senseris b*): fuerit *B.* ex *Bbr*: et *Gel.* 14 alfitis *rB Gel.*:
 alfitis *b.* ozimo *Bb.* 15 sabuco *b.* cicute (sic) *r Gel.*: de cycute
 suco *B*, cicute foliis *b*, sed restituendi potius videntur genitivi ocimi
 ... samsuci ... agrestis papaveris. 16 pulicaris (*Gel.*), policaris
B: folicaris herbe *b.* vel a(p r)piorum vel strig(ch *Gel.*)ni *rB Gel.*:
 sic cipiorum foliis. sic saturie *b.* enim *b Gel.* (δὲ *gr.*): etiam *Br.*

pebrarum emergerit, linteolum mundum butyro infusum superimponito. aliqui vero umorem procurantes lacrimas aut fumo aut terrore vel plagis extorquendas esse crediderunt. sane si in prima oculi tunica sanguinea nimium
 5 veluti caro apparuerit quam chemosin appellamus, hoc adiutorio curatur. muscas quam plurimas cum ovi vitello conterimus et in linteolo mundo superimponimus. licet etiam collyriis variis et causae competentibus saepe curati sint.

- 37 serniosos oculos, quas nos impetigines dicimus, et
 11 asperitatis vitiis laborantes, sic curare consuevimus. alium accipimus, in cuius encardio bacula spathomeles occulta postquam ex eo umorem vel sucum rapuerit, inunguimus et ex eo pruritus et supra dicta vitia depurgamus.
 15 aliud. grana tritici in lammina ferri calida impono et similiter ex suco qui manaverit inunguo cum vino

2 aliqui ... procurantes *b Gel.* (curantes *r*): Aliquibus ... procurantibus *B.* haec (aliqui—3 crediderunt) *hic om. r, sed infra supplet post iuvat p. 39, 2.* 3 crediderunt *rb Gel.*: credimus *B.* 4 ἐπὶ τῷ καρποειδεῖ *gr.* (*cf. Cass. p. 50, 15*).
 nimium *rb Gel.*: nimia *B.* 5 chemosin *r*, chemosim *b*: haemosin *Gel.*, memosen *B.* citat *Sim. Ian. s. chemosis.*
 8 causae (et cause *r*) competentibus *Br*: et competentibus *b Gel.*
 10 serniosos *r* (in suo *cod. legit etiam Sim. Ian. = zernosos Cass. Fel. 7 cf. ind. s. zerna, zernosus*): verniosos *B*, derbiosos *Gel.* (qui *om. oculos*), *om. b, qui brevius haec dedit.* vero (ante *oc.*) *add. B.* quas *Br*: quos *Gel.* inpetigines *B*, petigines *Gel.* (*cf. b Inpetigine et asperitate laborantes sic curabimus*).
 11 asperitate vitii simili *l. Gel.*, asperitatum (—te *r*) viciis *l. Br.* 12 incardioba canstrata | mellis occubia et *p. B*, cardia bacam spato melis occulto et *p. r*, incardio vasa spatomeles occulto et *p. Gel.* (*cf. b: et in eius incardiouacta mellis occulte fricamus et humorem vel succum quem uacta ex eo sumpserit. angulos vel oculos inunguimus...*)
 12 bacula: *πυρῆνα μῆλης καθέντες gr. XIV, 343.* 13 humore vel suco *Br.* inunguimus *Gel.*: inungue *B*, —gueo *r.*
 14 depurgamus *Gel.*, —gemus *b*: depurgabo *rB.* 15 in la(m *B*)mina *rB* (*Gel.*): supra laminam *b.* impono *rb Gel.*: impone *B.* 15 inunguo *Gel.*: —gue *B*, —ge *b*, —guemus *r.*

commixto. et aeris flos tritus cum melle fronti inlitus iuvat.

si pruritus maior palpebras occupaverit ut etiam capillos amittant, hos oportet oleo cedrino inunguere, aut aerugine cum afronitro ex melle contritis, aut asfodeli 5
 suco cum passo commixto. nam et amurca in diplo angio
 cocta et mixta cum oleo et ustionem curat et capillos
 reparat. et murium fimus et hircorum cornua utraque
 combusta cum melle eodem modo adhibita.

si pruritus simpliciter solis ex labore vel pulveris 10
 fuerit, aquae calidae fomenta sufficient aut rosarum aut
 rubi aut lentis decoctio. et rosa sicca cum vino trita
 imponitur. et in noctem oleo simplici loca tangantur.

caligantes vero oculos hoc modo curamus, si vulneris 38
 aliquod non interfuerit praeiudicium. herbae parietariae 15
 sucum bitumini iudaico contrito aequis ponderibus mis-
 centes oculos inungimus. et perdicum fel similiter facit.

1 et *rb Gel.*: om. *B.* post melle *Gel.* (*mediis omissis*)
transilit ad p. 41, 15 permundavit. quae exciderunt (uno ut
videtur folio transposito) leguntur infra medio in capite de us-
tionibus p. 37—39 ed. Gel. illitus *B.*: (tritū . . .) inlinitū *b.*
 linitum *r.* inlitum *Gel.* 4 hos *rb Gel.*: has *B.* ex oleo *B.*
 unguere *B.* 5 afronitro *b.*: —tris *rB Gel.* et melle con-
 tritis *rbB.*: et melle contrita *Gel.* asfodilli *Bbr.* 6 amurca *r.*
 amurca *b.* (*ἀμόργη gr. p. 348*): murca *B.* diplangio *rGel.*
 (*διπλαγγείω? cf. 2, 101*), deplangio *Bb.* (*cf. ἐν χαλιῶ κνπρίω*
Diosc. 1, 140). addidi in. 7 et ustionem *Bbr.*: ustionem *Gel.*
 et capillos reparat *Bbr.*: om. *Gel.* 8 murium *Bbr.*: —rum
Gel. 9 et eodem modo adhibita *B.* adhibito idem faē *b.*
 eodem modo adhibentur (—betur *r*) *rGel.* 10 s. solis ex
 labore vel pulveris *Gel.*, s. solis vel pulveris *rB.*: solis s. ex
 albore vel pulvere *b.* (*cf. gr. διὰ τὸν ἥλιον καὶ κονιορτόν*
p. 340). 11 fomenta sufficient *B Gel.* (—et *r*): fomentatio
 sufficiat *b.* 12 rubi: *gr. βάτον.* decoctio *Bb.*: decoctionum
Gel., —nem *r.* et *Bbr.*: aut *Gel.* 13 noctem *Gel.*: —te *Bbr.*
 14 caligantes *B.*: caliginantes *b Gel.* (*ad ἀμάρῳσιν cf. gr.*
p. 349). hic numerum cap. XII habet *r.* 15 aliquod (—qd'
b., —quid *rB*): quod *Gel.* paritarię *rbB.* 16 contrito *rGel.*
 (—tū *b*): trito *B.* miscentes *r Gel.*: commixtū *b.* miscemus *B.*
 17 inung(u)imus *rb Gel.*: inungentes *B.* facit *Br.*: om. *b Gel.*

et marrubii sucus cum felle taurino et melle attico aequis ponderibus commixtus ita curat. et ursinum fel cum aquae dupla mensura similiter purgat.

si haec sane obscuritas senectutis magis quam vitio
 5 fuerit oculorum, suco mali granati mel atticum aequa mensura commiscebis et uteris. vetustatum tamen melius operabitur, sane si quam plurimo tempore vas illud sub divo facias permanere. hoc etiam scriptoribus et pictoribus saepe profuit. etiam vinum optimum vetus in noctem
 10 adhibitum oculorum aciem reformavit. aliud. in oleo mundo folia marrubii mittimus, et cum tempore illic maturaverint, proiectis foliis ex eo oleo obscuritates oculorum expellimus. hoc beluae fel mixtum melli facit, hoc sucus rutae cum melle similiter. nam et chelidoniae sucus
 15 et feniculi, lactucae quoque agrestis et mel atticum aequa mensura caligines et obscuritates, aliquando etiam suffusiones liberaverunt. et taurinum fel mixtum melli sic profuit.

3 similiter *rB Gel.*: *om. b* post purgat in *b seq. addita-
 menta aliena (p. v. 13)* Sal cappadocum . . . solutius. Si hec caligo senectute magis quam vitio fuerit *etc.* 4 sane *r Gel.*:
om. bB. senectutis *rB Gel.*: —te *b.* vitio *b*: viciorum
rB Gel. (vitium *Neu*). 5 fuerit (oc. *rbB*) post magis habet *Gel.*
 suco . . . mel atticum *r* (melli átaco *b*, melle attico *Gel.*):
 sucum . . . melli attico *B.* 6 commiscebis (—cis *r*) et *Bbr*:
 commixtis *Gel.* vetustatum tamen melius *Br*: vetustius et
 mel(l)ius *b Gel.* 7 sane *Br*: sed *Gel.* (*om. b*). vas illud *Bb*
 (illud vas *r*): vasculum *Gel.* sub divo in sole *add. r.*
 9 saepe profuit *B Gel.*: prodest *b.* 9 etiam—reformavit
r b Gel.: *om. B.* etiam *r Gel.*: sic *b.* noctem *Gel.*: —te *br.*
 10 aliud *rB Gel.*: *om. b.* 11 mittimus: miscemus *rB Gel.*,
 (mundo) miscimus (*om. in oleo*) *b.* illuc *r.* maturaverint
b Gel., —rit *rB*: maceraverint *Neu.* 12 eo *r*, illo *Gel.*
 (ipso *b*): solo *B.* obscuritates oculorum *r Gel.*, obsc. (*om.*
 oc.) *B*: inungentes oculorum obsc. *b.* 13 hoc rute sucus
 eq⁹ (equis *pro* eque) cum melle operatur *b.* 14 similiter *Br*:
 similiter facit *Gel.* nam et *B*: hoc *b.* 15 quoque *B Gel.*:
om. br. et mel atticum aequa m. *r Gel.*: et mellilotis cum
 aquae m. *B* (equali mensura melle ataco mixto *b*). 16 cali-
 gines—suffusiones liberaverunt *rB Gel.*: obscuritates. et oculo-
 rum suffusiones sine mora detersit *b.* 17 mixtum melli
 (—le. *B*) sic profuit *rB Gel.*: melli cōmixtū similiter operatur *b.*

nyctalopes vero, qui per noctem vident et per diem 39
 obscuritatem patiuntur, sic curandi sunt. accipies hirci
 iecur et ferro scarifabis, umor vero qui ex scissuris ema-
 naverit oculis duodecies infundendus est, et vitium re-
 corrigitur. aut hoc idem iecur in carbonibus positum cum 5
 exsudaverit, eodem umore inungendi erunt. hoc idem
 iecur coctum etiam inter cibos accipiant comedendum.
 et columbi sanguis similiter infusus oculos iuvat. et fimi
 asinini recentis sucus ita proderit.

alboribus vero oculorum nitrum bene tritum cum 40
 oleo infundendum est, aut aneti semen cum aqua tritum 11
 similiter. et sucus cucumeris dulcis sic operatur. et
 rafanorum sucus sic medetur, et gutta ammoniaci limpida
 cum aqua contrita. nam et lactanti suo mater guttam
 ammoniaci massando et inhalando albos oculos permun- 15

1 Denictalopis *b*, Denictapolis *r*, Descatalopes *B* (*cf. gr.*
p. 350). per diem *rb Gel.* (*Ncu*): per noctem (*iterum*) *B*.
 2 accipies *B*. 3 et ferro scarifabis *rb* (et ferro scabes *Gel.*):
 et scarificabitur *B*. humor vero *q. B Gel.*: eum humorem
q. r. scissuris *B Gel.*, cissuris *r*: incisuris *b* (*ubi* et humorem
 qui ex *i. em.* colligis qui oculis per XII. dies inf. est).
 4 duodecies *Gel.* (= δωδεκάκις, ut ex eodem fonte auctor *II Eupor.*
G. XIV, 415, non auctor I p. 350) id est diebus XII *B*, XII.
 dies *r*, per XII dies *b*. recorrigitur *r*, recorrigitur *Gel.*:
 corrigitur *b*, —gitur *B*. 6 exudet, eodem ... erunt *Gel.*,
 cum exsudaverit (exudaverit *r*) de eodem ... erunt *Br*
 (humor qui ex ipso manat de eo inungendi $\bar{\iota}$. | $\bar{\epsilon}$ \bar{r} . Et ipsum
etc. b). 8 columbi *rB Gel.*: columbinus *b*. similiter *B Gel.*:
om. br. oculos *i.*: sic *rB Gel.* (idem facit *b*). fimi ni recentis
 (*sic cum albo*) *Gel. ubi* asinini *bB*, asini *r*. prodest *r*. 10 al-
 boribus: *cf. gr. p. 349 πρὸς λευκώματα.* 12 similiter *rb Gel.*:
om. B. sic operatur *rB Gel.*: similiter *b*. 13 rafanorum
rB Gel.: rafani *b*. limpida *r Gel.*: *om. B.* 14 eadem
extant in Anonymi (alterius) euporistis recentioribus (Gal. XIV,
412 — item aut ex Archigene derivata aut ex pleniore Pseudo-
galeni libro. 15 massando et mox albos etiam *rb*, sed in *b*
mutilata haec extant sic: sic et rafani sucus. et gutta ammo-
 niaci massando. et al'ndo (*sic*) albos oculos mundare potest.
 et inhalando (et alando *rb*): et exalando *B, om. Gel.* (ἐμψυ-
 σάτω *gr.*). permundavit *rB et Gel. p. 26* (procurat *add.*
Gel. p. 39): hic denuo incipit textus *Gel. qui addit* et ex vivi

davit. etiam et sui femoris sanguinem infundendo filii sui albas maculas permundavit.

glaucos vero oculos si denigrare volueris, hoc facies. gallarum pulverem tenuissimum . . . cum aqua bene trito 5 similiter uteris. et leporis fel mixtum melli glaucos oculos revocat in naturam.

si hordeoli in palpebris nascentur, hordei decoctione calida oculos fomentabis et post cera liquefacta locum tanges. et si muscarum capitibus locum confrices, hoc 10 idem faciet.

ad leucoma. eryngii campani unċ III, guttae ammoniaci unċ II, commeos unċ I. cum aqua pluviali conteres et collyrium facies.

41 capillos vero contrarios sic nasci non permittes, si 15 is evulsis loca sanguine cimicis tangas. et sanguisugarum

muris sanguine inungendo felisve albas maculas permundavit (!) *Gel.*, ubi sic *rB*: et ex sui (et sui *r*) femoris sanguine (—nem *r*) infundendo filii (sui *add.* *r*) albas maculas permundavit. *quae om. b, sed extant in gr. p. 412.*

3 denigr. si *v. Gel.* hoc *Br*: sic *Gel.* 4 g. pulverem tenuissime tritum cum aqua uteris *b*, g. pulverem tenuissimum cum aqua bene tritum similiter atteris (uteris *r*) *rB*, g. pulvere tinges simul cum aqua bene trito similiter uteris (*corr.?*) *Gel.* 5 mixtum melli *rB* (melli commixtum *b*). *corrupta haec frustra mutavit Gel.* (similiter uteris et l. felle. cum melle gl. o. etc.), ego lacunam statui (*cf. gr. p. 412. Gal. XII, 740.*)

6 revocat *b Gel.*: renovat *rB*. 7 hordeoli: *cf. gr. p. 350 (κριθάς)*. nascentur *Gel.*: —cuntur *Bbr*. 9 tanges *Gel.*: —gis *Bbr*. confrices *Gel.*, —cis *r*: —cas *B*. 10 facit (faċ *b*) *Bb*: facies *r Gel.* 11 praetermissum fuerat item aliud. erungium c. sic infert *Gel. v. 11–13 (quae om. B)*. sunt ea πρὸς λευκώματα, uti post v. 10 (faċ) subiungit *b (A) D* Leucomata. Erugine campanum . . . item *r*: Ad leucoma erugine campanum . . . 12 (etc.) unċ. *Gel.*: ÷ *b*. ÷ *r*. guttam *Gel.*: Guta *b, om. r (ubi solum ammoniaci)*. gummi *rGel.*: Gūmōs *b*. conteres et colliria facies (*huc usque r*) et uteris *rb*: trita supradicta commiscebis et teres ut collirium facias *Gel.*

14 nasci non permittes *r Gel.* (nasci non facias *b*): non nasci permittas *B*. — *cf. graec. p. 349.* si his *rB Gel.*: ubi *b*.

combustarum cinis locis appositus eodem modo curabit. et chamaeleontis herbae folia sicca trita in pulverem et commixta sanguini ranarum viridium post evulsionem capillorum pro collyrio inungimus. et fel beluae solum similiter operatur.

5

stafylomata vero, quorum in modum uvae crepantis, prioris tunicae tumor quidam erumpit, sic curabis. alumen scissum teri facies diligenter et adipēs anserinos admiscebis et uteris pro collyrio. nam et melli commixti adipēs supradicti stafylomata repriment diligenter. et soli 10 adipēs bene colati ita sufficient.

XIII. De narium morbis.

42

Ozaenis et polypis uno eodemque modo cura est adhibenda, constringendo sic prius detonsis capillis reumatismum, post rasuram vero emplastrum dia iteon aut 15 barbaram imponendo. nam et de cocleis hoc simile est

1 curavit *Gel.* (—bit *rB*). 2 cameleūtis (—tes *r*) *rb*,
 anicoleontis (*sic*) *B*. 3 sanguini *B*: —ne *rGel.* post
 evulsionem *rbGel.*: post hanc unctionem *B*. 4 et—ope-
 ratur *omGel.* beluę *b*, belui *r*: vulpis *B*. solum *bB*:
 sic *r*. 5 operatur *rb*: *omB*. 6 stafylomata *Brb*.
 quorum *BGel.*: quarum *rb*. 7 tonicae tumor *B*, tunicae tu-
 mor *rb* (*Sim. Ian.*): tunicae humor *Gel.* quidam erumpit
BGel.: existat. qđū erūp̄ *b*, existans quidam erumpit *r*.
 8 admiscebis *B* (āmiscis *rb*), —ce *Gel.* 10 supradicti *Bb*
 (adipibus) supradictis *r*: —ta *Gel.* fort. leg. et melli com-
 mixtis adipibus supradictis. repr. diligenter (*sic*) *bGel.*: di-
 ligenter curant *rB*. 11 ita sufficient *rBGel.*: ita sub-
 veniunt *b*. 12 De narium morbis XII *B* (*sine numero rb*).
cf. gr. p. 336 et Cass. Fel c. 31. 13 cura est a. *Bb* (cura
 a. est *r*): est cura a. *Gel.* 14 constringendum hic prius
 detonsis capillis reumatismū *B*, constringendo sicut prius de-
 tonsis capitis reumatismū *Gel.*: constringendo sic. Prius de-
 tonsio capitis reumatismus *r* (*cf. b* sic. Prius capitis reumatismū
 constringendo). 15 post *r*. vero *rB*: et post *r*. *bGel.*
 dialteon *BGel.* (*dia citeon b*, *dia iteon r*). 16 barbaram
 inducendo. nam et *Gel.*, barbarā iponendū. et *b*: barbaranū.
 Et (*sic* = barbarā. nam et *r*) *rB*. hoc *rBGel.*: hui (*sic*) *b*.

- adiutorium. accipies cocleas minutas albas numero ducentas. is tritis admiscebis murrae et turis masculi uncias singulas et pro cataplasmate raso capiti impones diebus VIII continuis permansurum. naribus vero specialiter sic
- 5 medeberis. sucum nepetae <herbae, quam graeci calamint^hen vocant> frequenter infunde, aut eiusdem siccatae et contusae pulverem per cannulam insufflato. aut batrachii herbae sucum cum melle commixtum. et sucus rosarum coctus usque in <mellis> pinguedinem ita prodest. sic
- 10 iris illyricae et sandaracae pulvis ex aequo cum melle commixtus. sic gallarum et murrae pulverem similiter cum melle commixtum adhibebis.
- 43 polypis itaque imminentibus aeris florem et sinopidem ex aequo combures et ex eo pulvere loca sanabis.
- 15 et cornu cervini combusti pulvis cum sandaraca similiter aspergendus est. sic bryoniae radices combustae, sic auripigmenti pulvis cum melle.

1 accipies *rb*: —p^{ias} *Gel.*, —p^{is} *B.* ducentas *rB Gel.* = CC etiam *b* (V *Cass.*). 2 his tritis *b*, tritas his *r*, tritis *Gel.*, intritas *B.* immiscebis *Gel.*, admisces (—*is r*) *rB*, amiscis *b*. uncias singulas *B Gel.*: aū $\frac{1}{2}$ I. *r* (sc. mire ÷ I. Thus masculinum ÷ I. ut habet *b*). 3 et *b Gel.*: om. *Br.* capiti *rBb*: —te *Gel.* impones *Gel.*, —nis *rb*: om. *B.* 5 nepetae(^e) *rbB Gel.* herbae—vocant *b* (ubi calamite) et *Gel.*: om. *rB.* 6 infunde *rB*, —d' *b*: inferas *Gel.* 7 cannulam: sic *Bb Gel.*, calamum *r* (docte = διὰ κλάμ^{ov} gr. cf. *Cass. p.* 63, 12). insufflato *rb* (ἐμφύσα gr.): exsufflato *B Gel.* bathrachie *B*, barbatraciae *Gel.*, botracie *b*, batracii (h. id est appii viridis *add.*) *r.* 8 rosarum *Bbr Gel.*: ροιᾶς gr. commixtum *Gel.*: admixtum *B* (mixtum *b*). 9 coctus usque ad (mellis *add. b*) ping. *b Gel.*, coctos usque in p. *r*: contususque in p. *B.* ita *rb Gel.*: item *B.* 10 et sandaracae *rB*: om. *b Gel.* pulvis ... commixtus (—tū *r*) *rb Gel.*: pulveres e. a. c. m. commixtos adhibebis *B qui om. v.* 11—12. 11 pulverem cum m. commixtum similiter adhibebis *r*: pulvis similiter cum m. contritus adhibetur *Gel.* (pulverem ex equo mixtum cum melle *b*). 13 imminentibus *Gel.*: eminentibus *rB* (om. *b*). sinopidem *Bbr*: sinopida *Gel.* (μύλον gr., cf. *Gal. XII*, 685). 14 combures *Gel.*: —ris *Bbr.* 16 aspergendus *rb Gel.*: spargendus *B.* br. herbe radices *B*, br. radicis herbe *r* (herbe om. *b Gel.*). 17 cum melle similiter (*add.*) *r.*

ego vero saepissime sic e naribus polypos cecidisse probavi, pulvere ex chalcitide misy aeris flore aequa ponderatione confecto et locis adhibito per cannulam, sicut superius memoravi.

fetori vero narium sucum hederæ frequenter infunde, 5 et draconteæ sucum cum melle similiter.

XIII. De fluxu sanguinis narium.

Prius spathomeles extremo in baca molli lana obvo- 44 luto glebas sanguinis e naribus frequentius purgare nos convenit, post lana identidem obturando percludere. 10 aliud. linteolo combusto et infuso in acri aceto, aut in suco polygoni herbae, aut ocimi vel porri sectivi, aut arnoglossi similiter.

sane si his adiutoriis contemptis sanguinis fluentis molestia perseveraverit, sine mora flebotomandus erit. et 15

1 ego: haec Galenicis addit ipse Th. (ut I, 32). saepissime *rb Gel.*: om. B. 2 ex calcite (—tē r) *rB Gel.*: calcitei b. mysi *Gel.*: myseos b, misso B, misceo r. 3 et— (6) similiter om. B. 4 sicut s. m. *r Gel.*: om. b, qui tamen alia subiungit (per v. 6) Porrum virginem etc. diversa hic (ex Ps. Plinio) add. r. superius r: supra *Gel.* 5—6 haec (post memoravi) solus dedit *Gel.*, quae additamentis modo memoratis subiecit b, sic legens: Fetorem vero n. compescis si h. s. f. infundis et dragontez s. c. m. s. (om. r B). 7 narium *r Gel.*: earum XIII B (item qui om. rubricam, in ind. praemisso b = r). 8 spatomela in extremo molli l. obvoluta *Gel.*, strato mellis (ut I, 37) extremo in bacula | na molli obvoluto B, spato mele extremo in uaca molli lana o. r, sato mellis in extremo molli l. obvolūtū b (μηλωτῆ ἔριον ἐχούση βεβρεγμένον ὕδατι gr. p. 338, 1 cf. Gal. XII, 691). 9 frequentius b *Gel.*: om. Br. 10 percludere *rb Gel.*: procludere B. 11 aliud (sic) *rB Gel.*: et b. combusto et *rB Gel.*: om. b (στροπτὸν καύσας gr.). in a. b B: aut in a. *r Gel.* 12 polygoniē b B. aut ocimi vel p. r, aut ocimo aut p. br, aut cymi vel p. B, aut cimae p. *Gel.* aut arnoglossi (—glossi br) br *Gel.*: om. B. 14 sane—perseverarit *rb Gel.* (nisi quod rb om. fluentis): si perseveraverint (sic simpliciter) B. his b *Gel.*: om. r. 15 et Bb: Item *Gel.*

fimi asinini combusti pulvere cum oleo roseo mixto collyria facta supponimus. et de siliquae mollibus foliis contusis facta similiter collyria profuerunt. sic portulacae, sic strychni, sic terrae alexandrinae cum sucis supra dictis
 5 pulvis saepe profuit. caput vero eorum suco lini seminis frigido umectandum est. circa frontem vero gypsum cum ovo vel lutum figulorum similiter mixtum inlinire debemus. sic aeris flos, sic misy vel chalcitis, sic pini cortex combusta, sic fimus asini, ut supra significatum est, ope-
 10 rabitur.

si etiam istis adhibitis adhuc perseveraverit sanguinis fluxus inpatiens, ignita cucurbita si de dextra nare manaverit dextrae parti praecordiorum est admovenda, si de sinistra sinistrae. si vero de utrisque naribus, utrisque
 15 visceribus cucurbitas applicabo. aliqui vero fasciis lineis naturam et testes eorum alligando mollius constrinxerunt. si in feminis, femora ligaverunt. ex quibus fysicis praesens beneficium meruerunt.

1 asinini *rb*: asini *B Gel.* pulverem ... collirio facto
Gel. 2 Et de *rB* (Et *b*): Eodem modo etiam *Gel.* 4 supra
 dictis *rB Gel.*: $\bar{s}s$ herbarum \bar{a} mixtus *b.* 5 vero *rb Gel.*:
om. B. suco lini seminis *rbB*: seminibus (frigida) *Gel.*
 6 humectandum *Gel.*: fomentandum *b*, fovendum *rB.* 7 vel
 lutum *r Gel.*, velatū *B*: vel luto *b.* 8 sic mysios vel chalcitis
Gel., sic miseos vel calcitē *r*, sic musin vel cyten *B*: sic calciten
(om. misy) b. 9 \bar{u} $\bar{s}s$ ē *b*, ut supra dictum est *r.*
 operabitur *b Gel.*: *om. rB.* 12 p. fluxus inpatiens *B*: p. sanguis
 (—guinis *r*) illius terrae (terror *r*) inpatiens *r Gel.* (sanguinis molestia perseverarit iterum *b*).
 de *b Gel.*: ex *rB* (cet. cf. gr. p. 339). manaverit *rB Gel.*: emanaverit *b.*
 13 dextrae p. p. *b Gel.*: dextro lateri *rB.* 13 e *r Gel.*, ex *B*
(om. b). 14 sinistrae *Gel.*: sinistre parti praecordiorum *b*,
 sinistro lateri *rB.* de u. (sic) *rbB Gel.* 15 igneas cucurbitas
rb. aliquando *b.* 17 femora ligaverunt (verē *b*,
 —vere *Gel.*) *b Gel.*: moraliga (sic mut.) *B.* ex (in *Gel.*)—
 meruerunt *rb Gel.*: *om. B.* quae ansam dederunt codicibus et *b*
 et *r*, ut alius alia multa (et superstitiosa) sc. physica adderent.

XV. De labiis crepantibus.

Gallae tunsae pulverem resinae terebinthinae limpidae 45
admiscebis, et ut emplastro uteris, aut oesypoceroto cum
melle, aut adipibus caprarum colatis tantummodo.

aliud. sulphur vivum murrā et tus masculum ex 5
aequo suco herbae parietariae commiscebis et sic trociscos
conficies, quos cum aqua resolves et inlinies.

aliud. mel, terebinthinam, adipēs anserinos, oleum
roseum. omnibus ex aequo mixtis uteris.

Si odor insuavis oris fuerit, pusca frigida os frequenter 10
colluere oportet, et cimoliae pulvere cum salibus tostatis
simul mixtis et contusis dentes et vicina loca fricare.

aliud. hordeum et sal in linteolo collectum com-
pures aequa sub ponderatione et teres et uteris. sic
municem et murrā teres et cum melle commiscebis et 15
mundabis. siligo cum iris illyricae pulvere similiter com-

1 crepantibus *rb Gel.*: crepitantibus *B* (πρὸς τὰ χεῖλη
ατερωγόντα *gr. XIV, 424 cf. Cass. 14*). 3 admiscebis *Gel.*:
—ces *B* (amiscis *r*, comiscis *b*). et ut e. uteris *rb Gel.*: et utere
emplastro veteri (!) *B*. ysopo (ysopi *B*, —pū *r*) ceroto (ū *r*)
bB Gel. (*cf. Cass. p. 21, 13*). ὑσσώπων etiam *gr ed. XIV, 424*.
adipibus c. c. *rB Gel.*: adipē caprinū colatū *b*. colatis:
f. gr. τεθεραπνευμένῳ (λίπει). 5 aliud *B Gel.* (aliter *r*):
m. b. 4 myrre *r*, mira *b*, myrram *Gel.*: morum *B*. 6 com-
mises *B* (—cis *r*). 7 (post quos) dum opus fuerit *add. b*.
t illinies *b*: inlinies (*om. et*) *Gel.*, et linies *rB*. 8 aliud *B*:
tem *r*, *om. b Gel.* melle (mel *r*) terbentina. adipēs (—is *r*)
anserinos (—ni *r*). oleum roseum *rb*, mel. terebinthinā. adipēs
anserinos. o. r. *B* (*ablat. scr. Gel.*). omnibus e. a. mixtis
teris (et uteris *r*) *rb Gel.*: haec omnia e. a. mixta teris *B*.
1 pulveribus *B* (—verem *rb*). 12 contusis *Gel.*: tuisis *rB*
tostis tritis et commixtis *b*). fricare *B Gel.*: fricabis *rb*.
3 aliud *B Gel.*: item *r*, *om. b*. sal *B*: sales (—is *r*) *r Gel.*
pomburis *rbB*. 14 aequa sub (p) ponderatione *r Gel.*:
aequis ponderibus *B* (*i. e.* hordeum ÷ I. sal ÷ I. *b*). teris
bB. sic p. et m. teris (—res *Gel.*): sic *rB Gel.* (*b*) (*om.*
Teu). 15 commiscebis. munda *Gel.*, commises (—is *r*) et
mundas (sed mundas. ilico *r*) *rB*. 16 siligo *B Gel.* (σεμί-
λιγος *gr.*): consiligo *b*. iris *om. rB*.

mixta operabitur. aliquotiens haec etiam cum vino melius commiscentur. massare autem his frequentius conveniet aut arboris pini folia molliora aut anetum aut glycyrizam aut herbam quae sonchus appellatur. nam et cervini cornu
5 combusti pulvis et fetorem oris et dantium semper compescuit imbecillitatem.

XVI. De dentium causatione.

46 Dolores dentium fimus asini siccus et tritus pro dentifricio sine dilatione compescit. mixtus quoque cum aceto
10 ore diutius remoratus aequè profuit. et betarum sucus tepidus similiter operatus est, et decoctio cucumeris agrestis radicis in vino, similiter et nitrum cum oleo tritum, et decoctio rosarum in vino vel rubi in aceto, et cupressi pilae in vino coctae et taeda pinguis in vino similiter.
15 sic etiam glycyrizae in vino decoctio sine cunctatione dentibus relaxatis et dolentibus profuit. si omnes interea

1 haec *b Gel.*: *om. r B.* 2 masare *rb.* frequentius *b Gel.*, —ter *r*: *om. B.* conveniet *B Gel.*: —nit *rb.* 3 aut (arb.) *rb B*: *om. Gel.* anetum *rb B Gel.*: *gr. ἄνισον* (anesum). liquiriciam *Bb* (lyciridiam *Gel.*, gliciridia *r*). 4 soncus *r*, sontia *Gel.*, fonti (?) *b* (*qui voluit* soncus) sonchora *B* (*σόγχος*). nam et *rb Gel.*: sed et *B.* cervini cornu (—ni *b*) *b Gel.*: cornu cervini *r B.* hic adduntur versus 5 in *b*: Costum et baccas lauri etc. 7 De d. causatione *rb* (*XVI. Gel.*): De d. curationibus *XV. B.* 9 sine dilatione *r B*: semper *b*, *om. Gel.* (*cf. παραχρημα gr. XIV, 42*). compescit *B Gel.*: compescuit *rb.* 10 ore *Gel.*: ori *rb B.* remoratus *rb Gel.*: remorando *B.* 11 operatus est *Gel.* (ita operatur *b*): profuit *r B.* 12 in vino *r B* (*cf. vino decocta b*): *om. Gel.* (*cum seqq. usque ad v.* 14 (similiter. sic etiam lyciridiae). 13 vel rubi *B*: vel rubos *r*, et rubus *b.* cipressi pilae *b* (*σφαίρα gr.*): cypressorum pelas *r*, cypressorum fructus *B.* 14 in vino coctae *b*: *om. r B.* et tede pingues *r B*: et tede pini *b.* similiter. sic etiam lyciridiae (liquiritie *r*) in vino *r Gel.* (similiter. sic etiam liquiricia in *v. b*): *om. B.* decoctio *b Gel.*: —tae (te *r*) *r B.* sine cunctatione *r B Gel.*: sine mora *b.* 16 et (*ante rel.*) add. *B* et (*qui om. seq. et*) *r.* profuit *r B Gel.*: prodest *b.*

doluerint, cedriam in ore teneat, et continuo mitigantur. si vero molae doluerint, parietariae radice sucus in balneis ore contineatur, et statim medetur. vel si in aceto eadem radix coquatur et similiter adhibeatur. nam et pyrethri radix profuit massata continuo. alcyonii radix in carbonibus posita dentes dolentes fumigando compescuit. et canis dens combustus similiter profuit. et si aeris florem in oleo tritum dentibus admoveas, et lac asinae recens tepidum constringit et mitigat continuo.

quibus forte putres cavernae obvenerint, melanthium frictum in aceto commixtum isdem cavernis opponito, et piper tritum galbano aut storaci commixtum similiter. et si solo pulvere aluminis scissi easdem cavernas adimpleas. hoc et gallarum pulvis cum melle commixtus facit.

1 teneat *rB*: teneant *bGel.* post mit. add. *b*: et mirta in vino cocta similiter curat. 2 si *bGel.*: sin *rB*. mole *rGel.*: male *Bb*. doluerint *Gel.* (depluerint *b*): dolent *rB*. herbae add. (ante parit.) *B* et (post parit.) *b* (non *rGel.*). balneis *rbGel.*: balneo *B* 3 vel *b*: aut *rB*, et *Gel.* in aceto eadem *rbGel.*: in eodem *B*. 4 coquatur *rbGel.*: coquitur *B*. et sim. adhibeatur *Gel.*: similiter operatur *b*, *om. B* (ubi similiter et piretri). nam et *Gel.*: et *rbB*. 5 massata *BGel.*: masticata *rb*. et alcyonii *b*, nam et alchyonii (alcyoni *r*) *rB*: et aizoi *Gel.* 6 dentes (dolentes add. *B*) f. c. *rBGel.*: ore fumus eius susceptus dentium dolorem c. *b*. 7 Fisica (ante et) *solus B*, ubi (post compescuit) *b*: sed et de iusquiami semine factum ut supra idem profuit (*sic*) = *gr. p. 428*. 8 flos *br*. 9 rec. tep. *rGel.* (recens *om. b*): et recens ac tepidum *B*. utrumque adiutorium (post tepidum) add. *Gel.* (et add. *rB*) constringit et mitigat (continuo add. *Gel.*) *rBGel.*: continuo mitigat *b*. 10 Similiter quibus *rB*: (*om. similiter*) quibus forte *b*, cui forte *Gel.* 11 frictum in a. c. *Gel.*, fractum tritum et in a. c. *r*: elixum in a. c. *B* (aceto contritum *b. cf. τολψας gr. p. 358*). isdem (hisdem *bGel. om. r*)—(12) commixtum *rbGel.*: *om. B*. opponito *b*: apponit *Gel.*, ipone *r*. 12 aut (vel *b*) storace *r* (—ci *b*): et storace *Gel.* (ante similiter) facit add. *r* et si solū *rB*: et si soluto *Gel.* (*om. b*). 13 scissi *B* (scisti *b*): *om. Gel.* (amenti i. aluminis scissi *r cum Sim. Ian.*). adimpleas *rB Gel.*: impleto *b*.

si vero percussus quidam dens vel motus fuerit, resolutum coralli pulverem apponito, et continuo constringitur.

si longo vitio laborantes spontaneos cadere volueris, pyrethri vel artemisiae pulverem cum aceto commiscebis
 5 et dentem circumlinies, et spontanei exilient. aut succo tithymali cavernam imple, et spontanei cadent. aut lacertam solaneam exseca et sicca et eius pulvere dentem vel cavernam attinge, et continuo cadet post scarificationem. et coccum gnidium tunsum in galbano similiter operatur.
 48 nam et apoplegmatisimus his saepissime profuit, si stasis
 11 agria ad massandum detur aut si cum puleio misceatur. aut cera cum gallarum pulvere contusarum. aut si alium et murtae folia viridia in aceto coquantur et in ore contineantur. postea vero ne ustio prosequatur, oleum roseum
 15 tepidum in ore contineant. et origanum in oleo coque et ex hoc dentes calefacito. et sacculus impositus cali-

1 si vero percussus *bB Gel.*: si de percussione *r.* quidam *rB*: quondam *Gel.* (*om. b.*) motus *b* (*cf. gr. 430*): mola *rB Gel.* resolutum *B*: —ta *r Gel.* (*om. b.*) 2 restringitur *b* (*qui add. hoc et alumen scistum facit.*) 3 spontaneos *c.* volueris *bB*: spontanei *c.* voluerint *Gel.* 4 commiscebis *B*: —misce *rGel.* (*miscis b.*) 5 dentem *B Gel.*: dentes *rb.* 6 tithymali *b* (*—mali r*): titimuli *B.* ante aut *add. B Fisica sicut supra p. 49, 7.* aut—(8) cadet *om. b.*, et mox exseca—scarificationem *om. etiam Gel.* 6 lacertam solaneam *r(Gel)* lacertum solanum *B* (*σαῦραν ἀγρίαν gr. p. 431*). 7 exseca *B*: stilio exseca *r.* 8 cadet post scarificationem. Et *B*, cadent. Post scarificationem et *r*, cadent (*v. 6*). Post (*sic cum albo*) scarificationem. et *b* (*ὄταν περικαθάρης . . gr. l. c.*) coccum gnidium (cognidium *b*) *r Gel.*: coccus chindiū (*sic*) *B.* 10 nam et *Gel.*: et *rBb.* apofl.: *cf. Cass. p. 64, 5. Ps. Gal. XIV, 356.* his *rb Gel.*: hic *B.* saepissime *b Gel.*: *om. rB.* 11 massandum *B* (*mansandum r*): masticandum *b.* 12 aut si: *sc.* aut sola aut si cum *p.* = *ἰδίᾳ καὶ μετὰ γλήχωνος gr. p. 356.* 12 aut cera? *sic omnes: cf. gr. ἡ κηκίδος τὸ ἐνδοθεῖν μέλαν δακνέτω l. c.* contusarum *rGel.*: contusa *Bb.* aut si alium *b Gel.*, et si aleum *r*: et salicis *B.* 13 et (*καὶ*): aut *codd.* myrti *B Gel.*, myrtē *r*, mirte *b* (*μυρσίνης μελαίνης*). tepid' contineatur *b.* 14 ne ustio *rb Gel.*: si nausia *B.* 15 in ore: ore *b*, *om rB Gel.* contineant *B Gel.*: —neatur *b.* 16 et ex hoc d. *c.* (*calefacē r*) *rB Gel.*: et hoc d. mire calefacit *b.*

duſ de ſalibus vel milio eforis adhibitus profuit. haec omnia calida ſecundum Hippocratis praeceptum dentibus ſaepiſſime profuerunt.

nam et dentifricia haec et ſaluti et ornatui ſemper 49 vitioſis dentibus profuerunt. ſalibus melli commixtis et 5 combuſtis et contritis quippiam murrae miſcendum eſt, et utimur ut moris eſt. hoc et maſtices pulvis ſolus facit. nam et lanae ſucidae combuſtae pulveri tertiam partem ſalium combuſtorum commiſcemus, et utimur ſimiliter. poſt vero vino in quo irin illyricam decoxeris, os colluere 10 conveniet. et tithymalus in vino decoctus multum proderit. ſi ex hoc bis per menſem tepido collueris dentes, facies candidos ſemper et ſine vitio permanere.

gingivas vero dolentes cum gargarismaſtium adhibueris ex aceto tepido, in quo herbae mercurialis radicem de- 15 coxeris, ſine mora mitigabis.

1 aforis *b*, et forinſecus *rB*: fronti *Gel.* profuit *b Gel.*: prodeſt *rB*. *hic ſequuntur in b, quae extrema in B Gel.* (Tithymalum in vino decoctum ... mitigabo), *deinde aliena addita Cucurbite ſective ſucus ... (per verſus 8).* 2 Hippocratis (ypocratis *rB*) (*aph.*) III, 748 *Lips. cf. Cass. p. 64, 14.* 3 ſaepiſſime *b* (*p. 39, 2 inf.*) *r Gel.*: om. *B*. 4 nam et *rB Gel.*: et *b*. et ſaluti et ornatui *rB Gel.*: om. *b* (*ubi et d. h. dentibus ſanis et vitioſis ſemper profuerunt).* *fort. ſcrib. ſanis ſemper et vitioſis d., vel om. vitioſis.* 6 mirre *rB* (*Gel.*) = *μύρρη βραχύ* *gr. p. 356 cf. Diosc. p. 81*: mirte *b*. 7 utimur: *ſic rB Gel.* (*uteris b*). maſticis *rGel.*: (*mastiſ b*) marthiſ *B*. ſolus *rb Gel.*: ſolius *B*. 8 combuſtae *rBb*: om. *Gel.* 9 combuſtorum *rGel.*: om. *Bb cf. gr. p. 357.* utimur: *ſic rBb Gel.* 10 irin *B Gel.*, yrin *b*: iris (illyrica) *r*. os colluere *r Gel.*: (*vinum ...*) cum pulvere *B*. *poſt colluere oportet in b ſequuntur addita aliena* Et caprifici radix in vino decocta ... (*5 verſ.*), *deinde poſt inſertum Theodori membrum* (*Hec omnia ſec. praeceptum ypocr. d. s. prof.*) *ſequuntur phyſica haec*: *Infans uti non dentiat. lapidem gagatem ad collum ſuſpende ei etc.* 11 titimulus (*etc.*) (*ut ſupra 47*) *B*: tithymalum *rb Gel.* 12 ſi ... dentes *rB Gel.* (*cf. gr. p. 357*): Quod hoc uis ſemel per menſem faciem dentes (*ſic*) *b*. 13 candidos ſemper et *rb Gel.*: eos ſemper *B*. 14 cum gargarismaſtium adhibueris *r Gel.* (*cf. b g. v. d. gargarismaſtium ex aceto adhibeo tepidum ... et ſine m. m.*): cum gargarismaſtium *B*. 15 mer-

XVII. De vitiis omnibus faucium vel oris.

50 Per initia cum commoveri aliquid in faucibus senseris, generaliter omnibus ex decoctione rosarum siccarum vel dactylorum aut myxarum aut lentis aut cantabri vel ceterarum stypticarum mediocriter specierum convenit uti tepido gargarismatio, ut etiam mellis quippiam despumati commisceamus. aliquando sane singularum, aliquando commixtarum. nam et lac ovillum vel caprinum cum melle tepidum iuvat. similiter etiam rodomeli. similiter dia moron, quod sic conficere consuevimus ut ad duas partes suci mororum unam mellis admisceamus. sic etiam aliqui de suco rubi et melle veluti dia moron confecerunt. alii etiam de cydoniorum suco similiter et de malo granato sed styptico. alii vero eadem mala quassantes in 15 passo coxerunt et triverunt. haec omnia supra dicta non

curialis: *ὄσπινάμον* gr. p. 357.
—ces *Bb*.

p. 51, 15 radicem *r Gel.*:

1 omnibus *b* (omnium *r*): *om. B Gel.* (cf. gr. XIV, 358). vel *rb* et (*ubi* vel oris perinicie!) *B*: et *Gel.* 2 cf. gr. l. c. (*κατ' ἀρχάς*) et p. 435. 4 dactylorum *rbB*: colatylorum (*sic*) *Gel.* aut mixarum *Gel.*: aut nixarum *rb*, elixorum (*sc. dact.*) *B!* 5 uti *b Gel.*: *om. rB* 6 gargaris(—rio—*B*)matio *r Gel.*: gargarismo *b*. 7 commisceamus *rbB*: admisceamus *Gel.* aliquando sane singularum (singularum *r*) aliquotiens (aliquatenus *r*) commixtorum (—tarum *r*) *r Gel.*, aliquō commistarum aliquō singularum *b*: *om. B*. 9 etiam *Gel.*, etiam et *r* (*Etid' b*): *om. B*. rodomelli *rb*, rodomel *B*. 10 ad duas ... unam m. admisceamus *Gel.* (duas ... et unam m. commisceamus *b*): ad (*ad om. r*) duas ... una m. adhibeatur *rB*. 11 aliqui de s. *Gel.* (de suco *om.* aliqui *b*): aliquid ex s. *B* (aliquo suco *r*). 14 sed (cf. *Gargil. c. 41, Diosc. 1, 151*) stiptico *rB Gel.*: stipticum enim est *b*. 15 et triverunt *Gel.*: et trita adhibuerunt *b*, et omnibus querelis faucium profuerunt (*sic*) *rB* (*quae est explicatio sequentium*): haec o. s. d. non simili specie e. p. virtus—beneficium *Gel.*, h. o. s. d. non similis spes (*sic sine comp.*) e. p. virtutis. at tamen una omnibus beneficia *b*: haec omnia in simili supra dicta specie tantum esse possunt. virtus at tamen una omnibus id est beneficium (cunctis. Sane ...) *B*, h. o. non simili specie tantum esse possunt. virtus attamen u. o. eadem est et *b. r*.

similis speciei esse possunt, virtus attamen una omnibus, idem est et beneficium.

sucos ptisanæ accipiant et ceteros cibos qui magis sorberi quam massari videantur.

si his adhibitis faucibus adhuc perseveraverit molestia, 51 ut vulnerare partes attemptet, quæ etiam synanchicos 6 minentur efficere, tunc nos fortioribus oportet occurrere cataplasmatibus partibus eforis vel gutturi adhibitis, ex hordei vel lini seminibus paregoricis, mixto quippiam nitri vel salis, quo Hippocratis nostri praecepta custodientes 10 sic curemus ut ab interioribus evocare sollicitudines valeamus. praebeant inter ea cataplasmatum beneficia etiam et fomenta chalastica ex seminibus supra dictis et hibisco confecta.

vulneratio vero si faucibus apparuerit, sic a nobis 52 sollicite curanda erit. fimus canum albus tritus cum melle 16 et umores reprimet et vulnera delicate permundat. et hirundinum combustarum cinis cum melle tritus similiter proderit.

sucos (—cus *b*) ptisanæ *b Gel.*: cunctis. Sane frequenter *B*, Sucos tipsanæ frequenter *r*. qui: similes qui *solus Gel.* 4 massari (masari *r*) *r B Gel.*: masticari *b (ut semper)*. 6 ut *r B*: aut *b Gel.* attemptent *r (Gel.)*: —tet *b B*. quæ etiam *r B Gel.*: ut tãquam *b*. 7 minentur *b Gel.*: minetur *r B*. efficere *B b Gel.*: *om. r*. <tunc ... (9)hor>dei *in ras. B*. fortioribus adiutoriis op. occ. id est cataplasmatibus *r (solus)*. 8 partibus eforis (vel *add. Gel.*) gutturi adhibitis (—bendis *b*) *b Gel.*: *om. r B*. ex *b Gel.*: *om. r B*. 9 mixto (amixto *r*) quippiam nitro vel salibus *rb Gel. B*. 10 praecepta custodientes *r Gel.*, custodientes sententiam *b*: praeceptis custoditis *B*. 11 sic curemus (—mur *r*) ut *rb Gel.*: sic curando *B*. revocare *r (solus)*. sollicitudines *r B*: —nem *b*, —nibus *Gel.* 12 Pbeât *b*: Pree-rant *B (Praestant Neu. = Gel.)*, *om. r*. cataplasmatum (—tis *r Gel.*) beneficia *rb Gel.*: cataplasmatibus beneficio *B*. etiam et *b*: etiam *r B Gel.* 13 evisco *rb*, hybisco *B*: sinapisco (!) *Gel.* 15 Vuln. vero si *B Gel.*: Si vero vuln. *r*, Si vuln. *b*. 16 canum *r B Gel.*: caninus *b (cf. gr. κυνεῖαν p. 361)*. 17 humores *b*: tumores *r Gel.*, —rem *B cf. gr. σηπεδόνας καὶ ἔσχάρας l. c.* reprimet *rb*. delicate *rb B*: —ta *Gel.* 18 tritus *b Gel.*: *om. r B*. similiter *rb B*: *om. Gel.*

aliud. omnibus vulneribus tumentibus et sordidis utilissimum adiutorium multorum auctorum veterum auctoritate probatum hoc est quod conficitur sic. tus masculum, irin illyricam, ervum et radices aristolochiae, omnia aequis
 5 ponderibus tunduntur et melli miscentur vel melicrato, et sine molestia medetur aliquando pinna molli liniendo aliquando per gargarismatum.

item anthera quae omnibus nota est. iris illyricae, sandaracae cyperi uncias binas, aluminis scissi murrae
 10 croci crocomagmatis semuncias singulas, in uno omnia tunsata et cribellata <commiscebis et in pyxide> habebis, et cum necessitas coegerit, aut pulvere aut cum melle uteris liniendo. nam et Musae trociscus omnibus diffamatus cum suco rus syriaci et melle vel melicrato ad
 15 hibendus est.

1 et (ante tum.) add. rB. 2 adiutorium b Gel.: om. rB.
 3 probatum hoc est rb Gel.: probatur hoc B. sic rbB: si Gel.
 4 yrin illiricā B (irim illyricam Gel.), iris illiricę r. erbum r (herbi pulverem b): herbam B Gel. radices rB: —cem b Gel. aequis p.: pondera singula adscribit b i. e. § I. omnibus.
 5 tundas ... misceas Gel.: tunduntur ... miscentur B, tunditur ... miscuntur r. 6 medetur r Gel. (curant b): eduntur (!) B. aliquando (aliquotiens Gel.) pinna (penna r) molli liniendo (cum pinna moliendo b) aliquando (aliquotiens r Gel.) p. gargarismatum (—rismum rb) rb Gel.: om. B. 8 anthera rb (antheram Gel.): anthore (sic) B. cf. Cass. p. 78, 1. genit. habet B, accus. (r) b Gel. 9 uncias binas B (÷ II. in sing. repetit b): añ. ÷ II. r, ana uncias II. Gel. 10 semuncias singulas B: ana semuncias singulas G, añ. singulas semiuncias r. in uno rB Gel.: om. b. 11 tunsata rbB: contusa Gel. commiscebis et in buxide habebit (sic) b: habebis r Gel., adhibebis B. 12 coegerit rb: cogerit B (congruerit Gel.). aut pulvere (—rē b) b Gel.: aut cum pulvere B. aut c. m. et uteris b: aut c. m. commiscebis et uteris B, aut c. m. commixtis uteris Gel. (pulverem cum melle commiscebis et uteris r). 13 liniendo rb Gel.: om. B musae B: musa b Gel., musā r. diffamatus r, difamatus b: diffatus Gel., dispariatus (sic) B. 14 ros sy(i)rriaci rb Gel.: roris syriaci B post dif. descriptionem sic addit b: qui sic conficitur. Balaustie
 or
 d̄r. III. Croci magmatis d̄r. III. Aloę. croci. Mirre. Aluminis

si vero uva demissior fuerit et faucibus indignatis 53
 reumatizaverit, gargarismatio ex speciebus stypticis confecto
 tepido imminebimus, ut ex aqua vel melicrato ubi dactyli
 decocti fuerint aut rus syriacus aut vitium turiones mol-
 lissimi aut sorba aut mespila vel certe gallae aut similis 5
 virtutis cetera.

raucos vero sic corriges. tragacanthum mundum sub
 lingua teneant et quod emaduerit glutiant. ova recentia
 incocta frequenter accipiant. aut arteriaca utantur. cro-
 cum tus masculum murra tragacanthum ex aequo cum 10
 passo miscentur et teruntur, et pro ecligmatio adhibentur.
 ego etiam sucum glycyrizae ex aequo semper admiscui.

scissi. Calcanti. ana \bar{d} . III. singulos. Inomellis vini nigri quod
 sufficit. Quibus tritis et cribratis cum oximelle trociscos in-
 forma est [cum suco ros syriaci et mel id mellicrato adhi-
 bendus est. *sed cf. infra* 1, 85.

1 *in marg. rubr.* de uva *b*. demissior *b Gel.*: dimissior
rB. 3 in(\bar{i} *r*)minebimns *rB* (inminemus *b*): monebis *Gel.*
 ut (ex a. v. m. gargaridiet ubi . . . decocti fuerint *etc. ut in*
textu Gel.), ut (e. a. v. m. ubi decocti fuerint aut ros syriacum.
 Sic sales *etc.*) *b*, et (ex dactylis in aqua vel mellicrato de-
 coctis aut rosis *etc. cum abl.* . . . adhibebimus) *B*, ut (ex
 dactulis . . . aut rosis *etc.* = *B* . . . adhibemus) *r*. 4 ros sy-
 riacum *b Gel.*: rosis siccis *rB*. *hic b interruptae sententiae*
disiectis verbis media infert alia Sic sales triti cum melle
 multum prosunt . . . Nam et gargarissimum his adhibes tepidum.
 aqua vel mellicratum ubi decoxeris aut lenticulam vel sorba
 aut mespila vel gallam vel mirta vel cetera similem vir-
 tutem habentia . . . vitis oculi frondosi tenerrimi *post*
viciu ex glossa add. r. turiones *etc. Gel.*: turionibus *etc.*
 (*abl.*) *rB*. 5 gallae: gallis infusis et decoctis adhibebimus *B*,
 gallis infusis et decoctis et gargarismatium adhibemus *r* (*qui*
omittunt aut similia virtutibus cetera quae add. Gel. cf. b).
 7 Raucos—(12) admiscui *rb Gel.* (*habet etiam Chis.*): *om. B.*
cf. Marc. p. 138, 29. 31 Helmr. 8 emaduerit *b Gel.*: ema-
 naverit *r*. ova *rb*: ova vero *Gel.* 9 frequenter *b Gel.*:
om. r. aut arteriaca *r*, á tiriaca *b*: aut hac theriaca *Gel.* (*cf.*
similem art. apud Marc. p. 132, 1). crocum: *sic b Gel.* ($\bar{c}c$ *r*).
 10 tus (masculum *add. Gel.*) *b Gel.*: libani *r*. 11 miscentur
 (commiscentur *Gel.*) et *r Gel.*: *om. b.* et . . . adhibetur
 (—bentur *r*) *rb*: ut . . . adhibeantur *Gel.* p helima $\bar{c}o$ *b, p*
 helimatio *r* (pro eligmatio *Gel.*).

in tumore vero posita cum amplius reumatizaverit, sales triti cum melle multum prosunt adhibiti. et dactylorum ossa, et si nuces virides immaturas comburas et ex his pulverem facias et admisceas similiter aut modicum
 5 despumati mellis aut melicratum. et alumen umectum in vase fictili coques, et post ex pulvere facto uvam tangas, et continuo desiccatur. sic de pulvere radicum caulium combustarum, sic etiam de aneti similiter.

54 si afflatio oris fuerit, quod aptham appellamus, nimia
 10 ustione intercedente, rosam siccam cum melle tritam locis impone. et portulacam in melle similiter infundimus, et massandum damus. et olivae folia viridia in vino decocta, ex quo tepido os frequenter colluendum est. nam et avellana cum despumato melle contrita pro electario semper
 15 adhibenda est, ut oris ustio depurgetur.

1 posita (sc. uva): sic quasi non habeant intermedia p. 55, 7—12 etiam *rb Gel.* cet. cf. ad seqq. gr. p. 362 v. 8 sqq. 2 triti c. m. m. prosunt adhibiti (—bito *b*) *bB*: tritos c. m. adhibeto *Gel.* post adhibito (sic) *add. b* vel cetera supra dicta quorum efficaciam semper probavimus (quae spectant ad supra addita post ros syriacum). et: (sic) *rb Gel.* (om. *b*). 3 et si *rb*: et *Gel.*, vel *b*. comburas *r*, combures (—ris *b*) *bB*: cum myrra *Gel.* 4 et om. *B*. facias et adm. etc.: sic *rb Gel.* (haec brevius *b*). aut modicum mellis *B*, aut despumato melli (aut melicrato) *Gel.*, aut modico despumatū mellis *r*. 5 humectum *b*: humidum *B Gel.*, liquidum *r*. 6 et post ex: et post eo *Gel.*, et postea *rb*, ex quo *b*. facto (facito *r*) *B Gel.*: om. *b*. uvam tangas: uvam siccas et *rb Gel.*, tacta uva *b*. 7 desiccata *B* sic de—similiter habent *rb Gel.* (sed inserta post coques v. 6): om. *b*. 9 afflatio oris *b Gel.*, afflatis (fuerint) *r*: afflatum os *B*. aptam *b*: afatham *B*, cautam *Gel.*, hustam afflatam *r*. 10 intercedente *rb Gel.*: accedente *B*. 11 ipono *r* (ἰποῖν *b* = impone *B Gel.*). in *B* (εἰς gr. p. 362): cum *b*, ex *Gel.* 12 massandum *b Gel.*: —dam *rb*. decocta *B* (decoque *Gel.*): cocta *b*. 13 et (tep.) *add. B*. os *rbB*: om. *Gel.* 15 depurgetur *rb Gel.*: purgetur *B*.

XVIII. De minutis papulis in facie vel ubique nascentibus quas ionthus dicimus.

Ionthos appellatur qui in facie quam maxime veluti 55
brevissimus tumor innascitur repentinus, qui umorem ali-
quando pinguem aliquando aquatiorem emittit, pruritus et 5
vulnerationes procurat. hic oxymeli ex acri aceto et melle
aequis ponderibus confecto frequenti confricatione curatur.
et amygdala amara cum aceto acri contrita similiter ope-
rantur. nam et trocisci ex hoc confecti et in aceto reso-
luti medentur. post vero saponata lavare linimenta con- 10
veniet.

si vero veluti exanthemata quas scabias dicimus, in 56
facie vel genis ex umorum acredine vel plenitudine appa-
ruerint, hederæ agrestis folia cum melle contrita pro
linimento adhibenda erunt. aut certe alium cum salibus 15
tritum mixto oleo roseo similiter adhibetur. sic galbanum
oleo resolutum, sic faex vini et iris illyrica, utraque con-
tusa et cum oleo roseo commixta medetur. et cedria cum

1 sic (et pro vel r) tit. in rb Gel. (ionthus Gel.: yctic⁹
i. e. yctericus! pro yōtic⁹ corr. b: De papulis minutis ubique
nascentibus XVII. B, cf. gr. p. 352 (Gal. XII, 825. 827).

2 quas i. d. om. B et hic (qui ad textus initium trahit) r.

3 Ionthos (Gel., Yovt⁹ incertus b) app. qui b Gel.: Quibus B,
Iontos dicimus quibus r. 4 brevissimus rb Gel.: levissimus B.

repentinus rB Gel.: om. b. qui—emittit b Gel.: humorem

aliquando pinguem aliquando aquatiorem mittens (emittit r)

rB (cf. gr. μὴ μόνον παχόν p. 352). 6 procurat rb Gel.: pro-

curamus B. hic Gel.: his rb (om. B). et melle—(8)

acri om. r. 7 frequenti confr. (perfr. Gel.) curatur b Gel.:

confricationes curantur B (qui om. frequenti = gr. ἐπιμελῶς).

8 operantur B: —ratur rb Gel. 9 resoluti r Gel., soluti B:

diluti ita b (διαλύων gr.). 10 vero rb: vero etiam B Gel.

saponata (sc. -tâ, —to Gel., σάπωνι gr. p. 322) . . . linimenta

b Gel.: saponeto . . . linimento B. 12 scabias rb (cf. Escol.

etc.): scabies B Gel. 13 acredine b B Gel.: acritudine r.

vel plenitudine rb B: om. Gel. 17 oleo b Gel.: cum oleo r B.

fex rb Gel.: fæces B. 18 medetur b Gel.: medebuntur B.

cedria: cedria cocta r. cum resina et cera r B: cum cera b Gel.

- resina et cera aequa ponderatione commixta, et adipēs anserini similiter cum resina et oleo et melle operantur. nitrum quoque cum porcinis adipibus. nam et murra cum tripla ponderatione alii melli mixta continuo id praestat.
- 5 et spuma argenti cum foliis rutae viridibus et acri aceto commixta papulas suprascriptas et scabias totius faciei percurat. si vero tumor remanserit post curationem, sales fossiles triti cum aceto adhibentur, aut taurinum gluten cum sinopide et aceto.
- 57 si impetigo ex hoc faciem vel cetera membra occupa-
11 verit, per initia triticum in lammina candentis ferri superimponito, et veluti suco qui ex hinc emanaverit adhuc tepido loca pinna perungues frequentius.
- aliud. gutta ammoniaci cum aceto contrita perungue.
- 15 hoc et murra similiter facit. sic cummi et tus masculum, sic lapathum contusum cum salibus et aceto, sic gluten taurinum in aceto resolutum, cui mannae turis admiscen-
- 2 similiter (*rB Gel.*) post melle habet *b.* 3 cum tr. p. alii melli mixta *rB Gel.* (*ubi* allii melli in *ras. B.* mixti et contriti *r*): cum duplo pondere mellis comixta *b.* 4 id *p̄stant r*, praestat (*om. id*) *B Gel.*: medetur *b.* 5 viridibus *rbB*: viridis *Gel.* 6 commixta *Gel.*: mixta *B*, contrita *b.* papulas supra scriptas et *B*, papulas et *b*: similiter *Gel.* scabeas *r*: scabies hic *bB Gel.* 7 percurat *r* (percuravit *Gel.*): procurat *B* (curat *b*). remanserit *rb Gel.*: permanserit *B.* 8 adhibentur *b Gel.* (*—betur r*): compescunt *B.* taurinum gluten: s. nervi tauri *add. b.* 10 ex hoc: sic *rb Gel. B.* 11 per —(13) frequentius *rB Gel.* (*gr. p. 353 = Gal. XII, 831*): *om. b.* lamina *rBb Gel.* candentis *rB*: calenti *Gel.* 12 qui ex hoc *B*, qui ex hinc *r*: qui *Gel.* 13 loca *r Gel.*: *om. B.* pinna (*penna r*) perungues *r Gel.*: penna perunguito *B.* frequentius *r Gel.*: Et mirra similiter facit. Frequentius (et gutta...) *praecepta add. (quae sunt v. 15) B.* 14 amoniaci *b*: ammoniaci (*—cā r*) *rB Gel.* perunge (*—gue r*) *rb Gel.*: *—guito B* (*hic infert b*: et affronitrum cum aceto ita medetur.). 15 similiter *r Gel.*: cum aceto trita *b.* sic gum. sic thus masculum *b*, sic gummi et thus *m. Gel.*: sucū mentae tus *m. B.* sic tus masculum *r.* 16 lapatum *Gel.*, lapac(t) *r*ium *br*: appium *B.* contusum *rb Gel.*: contritum *B.* sic gluten taurinum in aceto *rB*: *om. b Gel.* 17 cui—pulvis *r Gel.*: cui manna et tus admiscendum est. pulvis *B* (cui manna thuris amiscenda est *b*).

dus est pulvis, similiter adhibendum. aliud. sulphur vivum cum aceto et pice commisce et utere.

si plures innatae fuerint, aceto tepido primo fomenta, postea nitro cum aqua soluto.

si autem longi temporis fuerint aut agrestes, plumbi 58 rasuram, sulphur vivum, gluten taurinum in aceto viscido 6 coctum et solutum unguamus. aliud. lilii agrestis lacrima loca perungue. aut lapathi radice corticem cum aceto conterimus et cataplasma adhibemus. ante tamen nitri pulvere loca defricabo. aliud. malvae agrestis semen in- 10 maturum colliges et ex hoc sucum elicies. quo cum frequenter linieris, et antiquas et agrestes impetigines percurabis.

aliqui ex diversis supra scriptis speciebus trociscos

1 similiter (et sim. *Gel.*) adhibendum: et (est *B*) s. adhibendus *rB* (*om. b*). aliud *B Gel.*: sic *b*, *om. r*. sulfur vivum glute taurinum (*sic iterum*) cum ac. *r*. 2 commisce et utere *rB Gel.*: commixtum *b*. 3 si pl. i. f. *Gel.*, Impetigines plures si inn. f. *b*: et si pl. i. f. *r*, si plures innatæ sint *B*. primo *rB Gel.*: prius *b*. fomentabis *r*. 4 soluto *r Gel.*: (*nitrā . . .*) resolutā (adhibeto) *b*, colluito *B*. post soluto *al. m.* in *r rubricam* habet hanc: Item de *siuf* (*pro ff*) linimentis = Item de supradictis linimentis *B Gel.*, quae ex *marg.* irrepserunt (*om. b*). 5 aū *r*: aut *b Gel. B*. fuerit *rB Gel.*: —rint *b*. agrestes: agrestis (*sic*) *rb Gel. B* (*ἀγρίους λειχῆνας Gal. XIV, 578 eup. III, agrias inp. Marc. p. 182, 1*). 6 haec cum *semunciae* signo dat *b*. 7 unguamus *r Gel.*: unguamus *B* (unquamus *b*). lilii agrestis lacrima (—mo *b*) perunguo (—geo *b*) *b Gel.*: lilio agresti lacrimarum loca perungue *B*, (*Alii*) lili agrestis lacrimo loca perungue *r* (*cf. Plin. 21, 127*). 8 aut *b Gel. B*: alii (*pro aī, aī = aliud*) *r*. lapathi etc. *v. gr. p. 353* (*lapacii Bb, —tii r*). 9 et cataplasmata *Gel.*, et cataplasma *rB*: et *p* cataplasmatæ *b*. 10 defricabo *B Gel.*: fricabo *b*, defricamus *r*. aliud *rB Gel.*: nam et *b*. malvæ agrestis *rB* (*μαλάχης ἀγρίας Gal. XII, 831*): mali agrestis *Gel.*, mali granati *b*. 11 elicies *B Gel.*: eicies *b*, adicies *r*. 12 antiquas *rb Gel.*: antiquitas (*sic*) *B*. agrestes (*agstes r*) *rB Gel.*: maiores *b*. ipetigines *om B*. percurabis *rB*: curas *b*, curabis *Gel.* 14 diversis supra scriptis (*ss b*) *bB*: diversis *r*, diversissimis *Gel.*

ad maiores has causas hoc modo composuerunt. alcyonii combusti semuncia, chamaeleontis nigrae radicis unċ I, asfodeli radicis unċ I, sulphuris vivi, turis masculi, pyrethri, afronitri semunciae singulae, glutinis taurini unċ I, omnia
5 cum aceto coquuntur et fiunt, et operantur. cum vero mundatae fuerint et percuratae, asini adipibus loca perungue, et post serniae maculas colorem restitues naturalem. haec omnia quo fieri possint, catholicis primo purgationibus relevandi sunt.

10 XVIII. De ustione calidae vel ignis.

59 Ustiones antequam flyctidas hoc est vesicas erigant, muria olivarum frequenter infunde, aut easdem olivas

1 ad maiores has causas (curas B) r B Gel.: ad maiores et agrestes inpetigines b. composuerunt r B: confecerunt b Gel. alcioniū combustū S $\dot{\bar{v}}$ (sic r, Σ b, semunc. I. Gel.): alchionii combusti semuncia B. 2 (3) radicis r B, —ces Gel., rad' b. 3 sulfur vivum, thus masculum. peretri (piretrum Gel.). afronitrum ana \bar{v} . b (aū. $\dot{\bar{v}}$ S r, ana semuncie singule sic B, manna, semunc. singulae sic Gel.) b Gel. B. cet. cf. Gal. XII, 832—3. signa ponderis habent rb, unċ B Gel., cum acc. rb Gel., cum gen. specierum B. 4 o. cum aceto coquantur (sic) et op. B: o. c. a. coquuntur et fiunt. et op. r, o. c. a. decoquuntur et fiunt. et op. Gel., o. trita cum aceto contrita coquuntur. et op. b. 5 fiunt: sc. trocisci. 6 percuratae r Gel.: procuratae B, curate b. asini adipibus r B Gel.: asinino adipe b. 7 et post sernie maculas r: et post ad nigras maculas b, et post serenatas maculas B (ita maculis Gel.) cf. 1, 37. 7 restitues n. b Gel., —as n. B: restitutis his turalem (pro —tuis his naturalem sic) r. 8 quo B Gel. (que r): ut b. primo B Gel.: prius r, om. b. 9 relevandi sunt B: rel. s. vel iuvandi add. b Gel. (item Chisianus). 10 De ustione (ustionibus Gel.) calidae (sic) vel ignis XVIII. B Gel.: De combustione calide b (totum caput om. r, qui tamen titulum habuit in indice praemisso XX De combustione calide vel ignis in corpore, sicut index Chisiani et, qui om. in corpore, Berolin.). ut non habuit omnino codex alter quem exscripsit r, ita mancum est capitulum in B, dirutum in Gel., interpolatum in b, omnino dubium, nec in graecis eius vestigium. 11 fluctidas B, flictidas bc, phlictidas Gel. hoc est bc Gel.: om. B. muria: muriā omnes. 12 aut b c Gel.: et B.

salsas contritas imponito. et lactucae tritae cum salibus pro cataplasmate impositae continuo curant. et fel taurinum cum aqua pluviali adhibeto. alumen scissum cum aceto contritum omnes ustiones unguendo percurat. nam et tus masculum cum aqua tritum similiter operatur, et sales cum oleo roseo triti inlinientur, et betae elixae contritae imponentur. et pollines tritici cum ovis crudis mixti superimponuntur. sic etiam hederæ agrestis folia in vino cocta curant. 5

si vero post easdem ustiones vesiculis fuerint inquietati, murræ cum vino tere et impone. aut calcis vivæ pulverem cum cerotario tempera et linteolo inlinitum impones. si etiam vulnera fuerint, porrum tritum locis imponito, aut malvarum folia elixa et cum oleo trita superimpones, aut lenticulæ pulverem cum melle commixtum induces. sic et columborum stercore combusto cum oleo 15

2 pro cataplasmate *om. bc.* et —(4) percurat *bc:* et f. t. c. a. plurima infunditur. aliud. alumine scisso c. a. contrito o. u. unguo *B, om. Gel.* 3 adhibeto *c,* —bito *b.*
 4 percurat *b:* procurat *c.* nam et *B Gel.:* et *bc.* 5 operatur *om. bc.* 6 inlinentur *Gel.,* inliniuntur *B (om. bc).*
 7 imponentur *Gel.:* —nuntur *B:* similiter operantur *bc.* pollines—superimponuntur *B Gel.:* pollinis t. mixti c. ovo crudo imponito *b,* pollines t. cum ovis crudis imponito *c.* 8 mixtis *B Gel.* etiam *om. bc.* 10 si *bc Gel.:* sin *B.* easdem ustiones *Gel.,* eandem ustionem *bc:* easdem unctiones *B.*
 ve(i *b,* es *c*)siculæ fuerint inquietatae *bc Gel.:* vesiculas inquietarit *B.* 11 impone *bc Gel.:* imponito *B.* aut: et *b.*
 12 et linteolo linitum *b Gel.* (et in linteolo linitum *c*), et in linteolo linitum *B.* impones *b Gel.,* inponis *c:* —ne *B.* 13 post fuerint (fecerint *B*) continuo habet *Gel.* quæ supra in cap. de oculis p. 26, uno ut videtur folio integro remoto desiderantur a verbis fronti inlinitum iuvat usque ad. v. oculos procurat (ubi in fine quaedam deleta sunt). 13 porrum t. l. imponito *bc:* porros terito et locis impone. aut m. f. e. et cum oleo superimponito (sic!) impones *B (desunt ap. Gel.).* 15 aut (et *bc*)—commixtum *bc et (qui add. induces) B: desunt Gel.* 16 sic *B: om. b (item Gel. qui inc. et col. etc.).* et columborum stercore combusto contrito in linteolo adhibito *Gel.* (et columbarum — columborum *c* — stercus combustum in linteolo — linis *add. c* — loco

contrito in linteolo adhibito omnes vulnerationes ex ustione
 venientes facilius percurabimus. sic etiam stercus ovium
 curat incensum similiter cum cerotario mixtum. et canis
 capitis ossa incensa et aspersa idem operantur. sic coclea-
 5 rum incensarum cinis <aspersus combusta sanat nec cicat-
 rices parere facit>. liquamine suino post ustionem fre-
 quenter loca usta lavare conveniet. et cancrorum flumi-
 nalium incensarum cinis cum oleo curat. sic et tostae
 cucurbitae cinis cum oleo adhibetur, et lenticulae semi-
 10 coctae ex aqua bene contritae pro cataplasmate compe-
 tentius adhibentur.

61

XX. De carbunculis.

Generaliter his omnibus per initia flebotomo subvenien-
 dum est. specialiter vero locis superimponendum est cata-
 15 plasma de arnoglosso et pane mundo et lenticula cocta ex
 aqua. vulneribus vero acria et calidiora medicamenta
 ordinamus, ut est Andronius trociscus aut Polyidu, soluti

ipone *bc*): sic et columborum stercora comburis et in linteolo
 cum oleo contritis *B*.

1 omnes . . . percurabimus (percurramus *b*) *b Gel.*: omnes
 exustiones venientes percurabimus *B*, omnes ex ustione ve-
 nientes facilius procurabimus *c*. 2 *sequentia omnia (usque*
ad fin. cap.) om. B. sic—mixtum (*ubi tamen incensa ha-*
bet) *Gel.*: si *st. ov. incensum cum c. mixtum adhibeamus bc*
(qui cum praecedentibus Omnes vuln. etc. coniungunt). 3 et—
 operantur: sic *bc et (qui v. 4 et et idem om.) Gel.* 4 sic *c. i. (com-*
bustarum bc) cinis Gel.: haec et quae addunt aspersus *c. s. et*
nec (sic) c. p. facit infra post (v. 11) adhibentur ad finem ha-
bent bc. 6 liquamine . . . conveniet *Gel.*, *ubi sic (post ope-*
rantur v. 4) bc: Plantaginis folia trita iponito. Liquamine suino
 (sūmo *c*) fr. loca usta lavato. 7 fluminalium *Gel.*: fluvialium *b*.
 8 tostae *Gel.*: ustę *b*. 10 pro cathaplasmate . . . adhibeatur
 (—bentur *c*) *b*: cataplasma . . . adhibetur *Gel.* 11 *post adhi-*
bentur sequuntur aliena in bc B adipem berbicinum . . . lili folia
 trita imponito. 13 Generaliter et flebotomo (sub)veniendum
 (*item mox superimp-*) *om. Gel. (qui spatia alba praebet)*.
 15 et (*p.*) *b*: *om. r Gel.*, cum (pane) *B*. ex (in *rb*) aqua *b Gel.*:
om. B. 17 ut est *rb Gel.*: ut *B*. aut polydionis *Gel.*, aut

qui cum dulci vino et pingui <sub confectione temperate> infuso mortario pro cataplasmate imponuntur.

aliqui vero e nostris his probatis adiutoriis carbunculos curaverunt. mollium sarmentorum combustorum cinis adhibitus iuvat. rutae viridis folia cum aceto trita, 5
ervi pulvis cum vino tritus, stercus ovium tritum vulneribus imponitur. fici siccae in vino coctae et contritae imponuntur. ut ex altitudine vocari possint, nuces vetustae contritae imponuntur. haec adhibita bene novimus operata.

si vero, amice carissime, his adhibitis, vulneris radix 62 occupaverit altiora, cauteris admoveo eodem loco, si nul- 11 lum occurrerit praeiudicium ut loca vitalia periclitentur, quae sunt in musculis aut nervis aut tenentibus. quae ignis non poterunt sustinere tormenta, frigido rectius cauterere hoc utimur, qui frequenter a nobis adhibitus profuit, 15

poliidus *r*, aut polidus *B* (*om. b*, *ubi sic* ut est andronicus trociscus cum dulci vino pinguius solutus). solute quæ *r*, soluti aequæ *Gel.*, solicius. qui *B*.

1 et (pingui) *Gel.* et (*ubi c. d. et p. v.*) *r*: aut *B*. sub conf. temperate *Gel.*, sub confectione operatur *r*: *om. Bb*. 2 infuso (in *add. Gel.*) mortario *B Gel.*, infusum in mortariū *r* (*ubi b* mutarium in eodem infusum pro cat. adhibemus). sub cataplasmate (vulneri *add. r*) imponuntur *r Gel.*, s. c. imponatur *B*. 3 aliqui—(9) operata *om. B*. e nostris *Gel.*: *om. rb*.

4 sarmentorum *b*: salsamentorum *r Gel.* 5 adhibitus iuvat *b Gel.*: adhibitur (*sic*) cura *r*. trita (inponito *b*): *om. r Gel.*

6 sic herbi *b*, et ervi *r*. 7 ficus siccae (ficus sicci *r*)... imponuntur *r Gel.*: ficus siccas... iponito *b*. in *rb*: et in *Gel.*

8 ut—(9) imponuntur *om. r*. ut *Gel.*: Ut carbunculi *b*. 9 (v. contritas) iponito *b*. operata *Gel.*: operari *rb*. 10 amice

kme rb (*Gel.*): *om. B*. vulneribus radix *r Gel.*, uulnē rad' *b*. 11 c. admoveo (admovendi *B*) eodem loco *rB Gel.*: cauteriis eodem locū amoveo *b*. nullum occurrerit *r Gel.*: nullū (*corr.*)

occurrat *b*, nullum occupaverit *B*. 13 aut tenentibus *Gel.*, aut tenentibus *B*, aut intenentis *r* (*ubi b* Que sunt musculi aut nervi. aut inter nudia). 14 poterunt *Gel.* (—rit *Bb*):

possunt *r*. frigido—(15) utimur (utamur *b*) *b Gel.*: Qua de re frigido cauterere utimur *rB* (*ubi ante* frigido in textum *r* migraverunt verba confectio caustici). 15 qui—debet *b Gel.*:

quod frequenter approbabimus (—vimus *r*) *rB* (*ubi tamen r* addit quali modo fieri debet).

qui hoc modo fieri debet. aqua in qua calcem vivam extinguimus, miscemus faeculam nitrum et saponem sub aequa ponderatione, et ex hinc linimus loca quae comburi mitius placet. super tamen cataplasmate loca tegenda sunt, 5 quamdiu escharae cadant quae altius inhaerebant. sunt et alia quae veluti clavos possint evellere, ut uva passa enucleata sola contrita facere solet. aut fici siccae in vino decoctae et tritae. sic lupini in vino similiter cocti et purgati teruntur et imponuntur. sic stercora columbo- 10 rum cum melle contrita. sic menta cum aqua contrita. sic nitrum cum ruta viridi et aceto tritum. sic sapone cum uva passa et porcinis adipibus, admixta etiam pice liquida, omnibus sub aequa mensura temperatis et adhibitis velocius semper loca periclitantia a carbunculis 15 liberata sunt.

1 aqua *b*: aquam *rB Gel.* in qua *Bb*, in quam *Gel.*, in (*om. q.*) *r.* calcem vivam extinguimus (*extinguemus r*, *tinguimus Gel.*) *rb Gel.*: calcis vivae extingui-
 mus (*cum albo 8 vel 9 litt.*) *B.* 2 feculam nitrum et saponem *b*: feculae nitro et saponis (*uveque p.*) *B*, fec de nitro et saponi (*sub equa p.*) *r*, feculae et saponi *Gel.* 3 ex hinc *r*: ex hoc *b*, ex his *B*, *om. Gel.* 4 mitius *rb Gel.*: *om. B.* s. t. c. *rb Gel.*: super cataplasmata *B.* loca tegenda (*tangenda rb*): (*om. loca*) contegenda *Gel.* 5 scara *r*, ira *B*: sordes eius (*eiusdem b*) vulneris *b Gel.* cadat *rB.* inherebant *rb Gel.*: —bunt *Gel.* sunt *rB*: *om. b Gel.* 6 et alia quae ex hoc veluti clavos possint evellere *Gel.*: et aliae quae veluti clavos (*clavos r*) possint evelli (*—lere r*) *rb*, et alia *q.* os clauulae sepeliant *B.* ut *Gel.*: et *rB*, *om. b.* uvae passae *etc. B.* 7 et tritae *B.* facere solet *rb Gel.*: *om. B.* ficus siccae (*siccas r*) *etc. rbB*: fici sicci *etc. Gel.* 8 cocti *r Gel.* (*decocti b*): *om. B.* 9 teruntur et imponuntur *rB Gel.*: triti impositi *b.* columborum *r Gel.*: —barum *bB.* 11 viride *r* (*—di rel.*) saponem (*... mixtum b*): saponem *Gel.*, sapa *r*, rapum *B.* 13 sub aequa *rB Gel.*: equali *b.* et adhibitis *rB*, adhibitis *Gel.* (*adhibita b*). 14 velocius *r Gel.*: ulterius *B* (*unde ulcerum Neu.*), *om. b.* periclitantiū *B.* a carbunculis *rb et (om. a) Gel.*: *om. B.* 15 liberata sunt *rB Gel.*: liberant *b* (*seq. aliena in bc*).

XXI. De vulneribus variis causis inflictis corporibus.

Seu telo seu morsu canum aliarumve ferarum seu ex 63
 quolibet casu nervo vulnerato, quos neurototos appella-
 mus, impactis vulneribus generaliter omnibus continuo hoc 5
 adhibendum erit quod glutinare et curare membra valeat
 vulnerata.

murrae pulverem aspergo. quod permanere faciam
 sine aliquo umore. continuo etenim et glutinat et col-
 ligat. et rubus elixa et trita hoc facit, et iris illyrica 10
 tunsa et melli mixta similiter, in panno lineo imposita.
 et aristolochiae pulvis cum aqua mixtus hoc idem facit.
 nam et ossa saepius colligavit. et omfacium tritum cum
 vino sic curat per initia adhibitum. sic turis masculi,
 nam et murrae pulvis cum vino et melle coctus et tem- 15
 peratus continuo medetur.

sane sub his adiutoriis quae semper futuris obstant
 fervoribus, utilis est sub uno schemate etiam patientia

1 *tit.* De vulneribus inflictis corporibus *Gel.*, De vulneribus
 variis causis factis in corporibus (*sim. ind. r*) *b*, De vulneribus
 variis casibus infixis. XX. *B*, De v. v. casibus infixis corporibus *r*.
 3 Seu *rB Gel.*: *om. b.* morsu *rB Gel.*: morsibus *b.* aliarumve
 (aliorumve *r*) *rB*: rabiosorum vel *b Gel.* seu (ex quolibet)—
 appellamus *om. b* (*qui hucusque rubrica scripsit quasi titulum,*
ut Gel.). 4 nervo *rGel.*: neutro *B.* q. et neuro-
 trotus *Gel.*, q. neurototos *rB.* 5 Impactis *Gel.* (inpactis *B*, in-
 capitibus *r*): Factis *b.* omnibus generaliter *B* (*g. o. rb Gel.*).
 6 erit *B Gel.*: est *br.* 7 vulnerata *rBb*: vulnorum *Gel.* (*qui*
om. Murrae). 8 quod permanere *rbB*: quo perare (*sic*) *Gel.*
 9 etenim et *rb Gel.*: etenim *B.* et (*gl.*) *b Gel.*: *om. B.*
 colligat *Gel.*: —git *rB* (*—g*) *b.* 10 elixa et trita *rB Gel.*:
 elixus et tritus *b.* et hiris *r*, Et yris *b*: hoc yris *B* (*Gel.*).
 11 melli *rBb*: melle *Gel.* similiter *B Gel.* = idem facit *b.*
 12 mixtus *rB* (*—tū b*): mixta *Gel.* 13 conligavit *Gel.*, colli-
 gavit *r*: colligabit *B* (*haec a nam sqq. om. b, qui deinde sic curat*
ut et ossa colliget). 14 initia *rBb*: initium *Gel.* turis
rb Gel.: pulvis turis *B.* 17 obstant *rb Gel.*: substant *B.*
 18 scemate *rb* (*sciĭl. iacentibus cf. 2, 30*). patientia *rbB*:
 fascia *Gel.*

vulneratis. a lavacris vero, a foci vel solis calore vel aeris frigore, clamore, vinolentia, usu venerio, iracundia custodiantur, necubi quod iam aut collectum aut glutinatum est os, his occasionibus resolvatur.

- 64 haec etiam requirenda praetermittere non debui, amice
 6 carissime, per omne corpus recentibus vulneribus frequenti approbatione laudata, quae te adhibere suadeo. alii combusti pulverem vulnere asperge. sic etiam scillam tritam imponito. et sub utrisque adiutoriis quattuor continuis
 10 diebus penitus vulnus maneat in quiete, quo continuo percurari possit. nam et murra et lanarum succidarum combustarum cinis vulnere aspersus similiter operabitur. item aliud. mali granati folia cum melle contrita mixto vino imponito, desuper linteolum infusum resina terebinthina
 15 superaddito, id lanis operiatur vino et oleo diligenter infusis. aliud. fabae syriacae radicem siccam contundes et cribellabis et loco eius pulverem asperges. aliud. oliva-

1 vulneratis *Gel.*: —ti *B* (uulnã *b*). vero a *rB Gel.*: vel *b*. 2 aeris *rBb*: ab aeris *Gel.* vinolentia *b et* (—tię) *B*: violentia *Gel.* venerio *Bb*: —ris *r Gel.* iracundi *B*. 3 necubi *rGel.*: ne ubi *b*, ne *B*. aut (*ante coll.*) *rB*: *om. Gel.* (quod iam aut *om. b*). 4 est 6s. his ... (*sic r*: est his *B Gel.*, fuerit. his *b*). 5 requirenda (—entia *r*) *rb Gel.*: *om. B*. debui *Gel.* (deberi *r*, dubii *B*): debemus *b*. amice *knē rb*: amice *B Gel.* 7 laudata *rB Gel.*: laudanda *b*. quae ... suadeo *rb Gel.*: *om. B*. alii *B*, alii *r*: panis *b Gel.* 9 imponito *rB*: super iponito *b Gel.* quattuor *rB* (tribus *b*): istis aliquot *Gel.* 10 vulnus *r Gel.*: *om. b Gel.* in quiete (*corr.*) *Gel.*: inquietatum *rb B*. quo *rB Gel.*: et *b*. 12 cinis: ex equo tritū *add. b*. operabitur *rB*: operatnr *Gel.* item aliud *r Gel.* et (*rubr. scr.*) *B*: *om. b*. 13 mali granati folia *rB*: mala granata *b*, malogranata *Gel.* contrita *r Gel.*: trita *b B*. mixto (mixta *r*) vino *B Gel.*: vino mixto *b*. 14 resina & terebinthina *B* (!), resinę terbentine *r*. 15 superaddito *rB Gel.*: super ponito *b*. id: ut *Gel.*, idem *r*, item *B*, *om. b*. diligenter *rBb* (*ubi infusis diligenter r*): —tius *Gel.* 16 aliud *r Gel.* (item aliud *al. m. B*): *om. b*. contunde et cribella et loco eius pulverem asperge *Gel.*, tundis (et *add. r*) cribellas et loca (—co *r*) eius pulvere (—ē *r*) aspergis *rB* (tundes vulnerique asperge *b*). 17 aliud *Gel.*, item *r* (item aliud *al. m. B*): *om. b*.

rum amurcam coques primo igni fortiori ad primam undationem, secundo et tertio molli vapore parcius ferveat quo pinguescere possit. cum vero coagulaverit, repones in vas mundum, et cum frigescere coeperit, linteola infusa loco percusso apponimus. operabitur vero fortius virtus medicamenti, si gallarum pulverem admisceamus. aliqui eandem amurcam cum eodem pulvere coquunt et ita utuntur. et sulphur vivum cum origani pulvere aequa mensura vulneri aspergunt.

qui vero ferro altum vulnus suscipiunt, fel bovis unċ II et ficus nigrae lacrimam unċ I et adipēs caprinos unċ III in unum commiscebis et temperabis, et hoc medicamento curabimus. aliud. bacas lauri cum resina tunsas locis imponimus. glutinantia vero adiutoria haec sunt. resinae siccae pulvis. capilli hominum aequa ponderatione cum ture masculo combusti et cribellati. sed cum pul-

1 (item 7) amurgam *r*. • coques *Bb* (—*is r*): coque *Gel.* igni fortiori *rB Gel.*: igne forciori *b*. 2 undacionem *b*: mundationem *rB Gel.* molli vapore *rB Gel.*: *om. b*. parcius ferveat *rb Gel.*: *om. B*. 3 repones *b Gel.*: —*nis B*. 4 vas mundum *rB Gel.*: vase mundo *b*. et cum fr. *B Gel.*: et ut refrigescere *b*. linteola infusa loco (loca *r*) *rBb*: linteolo infusa in loco *Gel.* apponimus *r*, opponimus *B*: imponimus *b Gel.* vero *rB*: *om. Gel.* virtus medicamentis (*sic*) *r*: virtus *Gel.*, medicamentum *B* (mire op. et g. pulverem amisceamus *b*). si g. pulveres (—*rem r*) adm. *rB*: si medicamentis g. pulverem adm. *Gel.* 7 et ita utuntur *rGel.*: et ita utatur *b*, *om. B*. 8 et *rB*, alii vero *Gel.*: *om. b*. Sulfur vivum *b*: Sulf(ph *B*)uris vivi *rB Gel.* cum o. pulverem *r Gel.*, —*re b*: et o. pulverem *B*. 10 Qui *rB Gel.*: Si *b*. altum *Gel.*: in altum *B*, aliqd *r*, *om b*. bovis *b Gel.* (uobis *r*): bubulum *B*. 11 unciarum II. *B*, unc. II. *Gel.*, ÷ II. *r*, II ÷ *b*. ficus nigrae *rB Gel.*: Pice nigra *b*. lacrimam (*ὀρόν*) *Gel.*: —*mum rbB*. unc. I. *Gel.*, I ÷ *b*, ÷ I. *r*: unc. II. *B*. adipēs caprinas (adeps caprinus... *B*) commiscetur et temperatur *rB*, adipēs caprinos... commiscēs (et inponēs) *b*, a. caprinos... commisce et tempera *Gel.* 13 curabimus *Gel.*: curatur *rB*. aliud *Gel.* et (*al. m.*) *B*: item *r*. b. l. c. r. tunsas imposito *b* (*qui aliena infert haec*: Si vero ferro incisum vulnus...). 15 r. siccae *r Gel.* (sucçę *b*): resinesię *B*. 16 combusti et cribellati *r Gel.* (pulverem. capilli...) combures et cribes (*cbe*^s) *b*: tunsis et cribellati *B*.

- verem aspergere coeperis, perunguendum est vulnus pice solutiore. aliud. particulam utris vinarii, resinam ex aequo combures et uteris pulvere colletico et qui frequenter sanguinis fluxum valeat prohibere. et mandragorae foliis.
- 5 tritis cum vino et aqua altiores percussus cataplastabimus, quae compendiosius percurabunt. aliud. mali granati grana dulcia cocta in vino diligentius terimus et in vicem cataplastatis adhibemus, adiutorium probatum. nam et betarum surculos exceptis foliis elixos et tritos imponimus
- 10 similiter profuturos.
- 66 si canis morsu quis fuerit vulneratus, continuo spongia aqua frigida infusa aut oxymeli imponenda est, quae frequenter exhinc irriganda erit. primo vero eiusdem vulnerati lotio vulnus secundum fysicos fomentandum est.
- 15 et porri cum melle triti et impositi eodem modo medentur. et lacrima arboris ficus continuo si unguas, hoc idem praestat. et spongiae rudis combustae cinis cum liquamine ficus mixtus par beneficium facit. aliud. sales triti in linteolo ligati in aceto infunduntur, et ex hoc vulnus
- 20 tamdiu baptizandum est vel infundendum quamdiu ex eodem

1 per(p)unguendum *b Gel.*: pre(p̄)ung. *r B.* pice solutiore *r Gel.*, pige solutione *B* (pice liquidab). 2 aliud *r Gel.*: *om. Bb.* resinam *r B.*: resinamque *Gel.*, et resinam *b.* 3 combures *b Gel.*: —ris *r B.* colletico: collectico *r*, collecto *b B.*, collitico *Gel.* et qui *r B Gel.*: qui *b.* frequenter *rb Gel.*: *om. B.* fluxum *rb:* fluxus *B Gel.* 4 foliis tritis *Gel.*: folia trita *rb B.* 5 altiores percussus *rb Gel.*: *om. B.* 5 cataplastabimus *b B.*: —vimus *r Gel.* 6 q. c. percurabunt *b:* q. c. percurarunt *Gel.*, *om. r B.* aliud *B Gel.*: item *r*, *om. b.* 7 dulcia *om. b.* diligentius *rb Gel.*: —ter *B.* 11 quis fuerit *rb B.*: fuerit quis *Gel.* 12 aqua *rb Gel.*: aut *B.* oxymeli (*abl.*): oximelli *r*, oxmellita (*sic*) *B*, oximeliti *Gel.*, oximel *b.* 13 exhinc *r B Gel.*: ex hoc *b.* erit *B Gel.*: est *rb.* primo *r B Gel.*: prius *b.* 16 lacrima *Gel.*: —mū *b*, —mo *r B.* ficus *Bb Gel.*: fici *r.* si unguas (ungueas *rb*) *r Bb:* inunctis *Gel.* h. i. praestat *r Gel.* (statim medetur *b*): h. i. praestas *B.* 18 ficus *r:* *om. Bb Gel.* par *r Gel.*: proprium *B* (*ubi simpl.* hoc facit *b*). aliud *Gel.*: item *r*, *om. B.* 19 confunduntur *Gel.* et—(20) infundendum *om. b.* 20 baptizandum *r Gel.*: aptidiandum *B.* ex eodem (ex eo *b*) vulnere *rb Gel.*: *om. B.*

vulnere sanguinem eliciat. postea vero transactis primis diebus quibus fervor observari consuevit, cum saniare coeperit, ervum tritum cum melle vulnere impone, aut lentis pulverem cum melle despumato similiter. quae vero in fervore fuerint, spuma argenti cum melle trita et imposita continuo mitigat. praefomentanda sunt interea vulnera aqua gelida.

etiam qui humanos morsus patiuntur, similibus adiutorii supradictis percurabuntur.

si vero his accidentibus vulneribus etiam nervus forte fuerit vulneratus, in quo grave periculum frequenter evenit, cutis eiusdem vulneris patefactio prius diutius custodienda est, ad umoris ex vulnere venientis digestionem, cum ex hoc impetus et dolores averti possint. frequenter etiam ferro hanc anastomosin procurare debemus. convenit interea prae omnibus etiam his flebotomum adhibere, convenit etiam eos ventris purgatione iuvari. aquarum sane calidarum fomenta fugienda sunt, quae putredines et indignationes saepe procuraverunt. sed oleo sabinensi vel dulci tepido aut certe vetusto frequenter vulnera ipsa fovenda sunt. viride vero oleum vel gremiale penitus vitandum est. utor attamen post fomentationem olei ca-

1 eliciat (eliceat *r*) *B*: eiciat *b* *Gel.* transactis—consuevit *b* *Gel.*: *om.* *r* *B*. 2 cum saniare (sanari *B*) ceperit *r* *B*: *om.* *b* *Gel.* 7 gelida *r* *B* *Gel.*: frigida *b*. 8 similibus (etenim *add.* *Gel.*) *rb*: similibus *om.* *B*. 9 et (suprad.) *b* (*om.* *r* *B* *Gel.*). 10 forte *Gel.* (fortes *r*): *om.* *b* *B*. 11 evenit *r* *B* *Gel.*: eveniat *b*. 12 cutis eiusdem vulneris *b*, coctis eiusdem vulneris *Gel.*: cuius (patefactio prius custodienda est *sic*) *B*. patefactio *b* *B*: —to *r* *Gel.* 13 venientis *r* *Gel.*: veniemus *B* (ab humore ex *v.* veniente *b*). cum *b* *Gel.*: quo *r* *B*. 14 impetus et dolore(*i* *r*)s *r* *B* *Gel.*: doloris impetu a. possit) *b*. 15 anastomasin (*sic*) *r* *B*. 16 etiam his *B*, his (*om.* etiam) *r*: his etiam *Gel.* (*om.* *b*). 17 flebotismum (*sic*) *B* (flebotomari *b*). 18 putredines et indignationes *r* *B* *b*: putredinis et indignationis occasiones *Gel.* 20 certe *om.* *r* (*solus*). 21 fovenda *r* *B* *b*: fomentanda *Gel.* sunt *r* *B* *b*: erunt *Gel.* 22 vitandum *r* *B* *Gel.*: evitandum *b*. utor attamen *r*: ut orat *tñ* *b*, ut ora tamen *B*: hora tamen *Gel.* olei *SS* solius terebentine resine *b*.

- lidi supradicti sola terebinthina resina linteolis infusis et appositis, utilius si terebinthinae etiam euforbii quippiam pulveris admisceamus. feminis vero vel pueris delicatiora corpora habentibus etiam solius terebinthinae sufficiet
 5 beneficium. ceteris vero ut superius comprehendi terebinthina cum euforbio. et oleum admiscendum est, addenda etiam cera propolis, addendum sagapenum. solius vel etiam lasaris aut opopanaxis adiuncti rite beneficium attestatur.
- 68 aliud quod de experimentis ad nervorum vulnera-
 11 tiones adhibemus. vivae calcis pulverem diebus canicularibus ex aqua marina lavamus, quam custodimus, huic medicamento mixturi euforbium sulphur vivum pulverem calcis lotae diligenter in unciis singulis, terebinthinam ceram picem
 15 in unciis ternis. interea per initia curae vulnerationis cataplasmate tali uti nos convenit, ex melle aceto oleo roseo modice admixto cum fabae pollinibus coctis et temperatis. post cataplasmatibus vero beneficium hoc est aptissimum adiutorium. euforbium cera resina in singulis libris, oleum

2 euforbii quippiam pulveris (—rē r) r b B: euphorbii pulverem quippiam *Gel.* 4 sufficiet r B: —cit *Gel.* (—c b).
 5 comprehendi r B *Gel.*: dixi b. 6 et oleum ammiscendū est r, et oleū amiscend' s̄ (sunt) b, et oleo miscendū est B: et oleo admiscenda est *Gel.* 7 solius vel etiam lasara r: addendum etiam lasar (—ser *Gel.*) B *Gel.* 8 opopa(o r)nacis (—cē B) adiuncti r B *Gel.* rite r *Gel.*: om. B. 9 experti certius (ante att.) add. *Gel.* (ubi sic b: etiam cēra p. sag. lasar oppopanaxē omnibus adiunctis rite beneficium attestamus). 10 Aliud *Gel.*: Item r, Item aliud B (Nam et alia que etc. b). experimentis b *Gel.*, in experimentis B, in experimentū r. ad (et b) n. vulnerationes (—nū r) r b B: n. vulnerationi *Gel.* 11 vivae b *Gel.*: uice r, iuvat B. 12 custodimus r (—diemus B, —diamus *Gel.*): servamus b. 13 mixturi r B *Gel.*: admixtū. Thuris b. lotae B *Gel.* (lotē s̄s b): colate r. 14 in unciis singulis: sic r b *Gel.* in u. ternis r B *Gel.* (ubi T. III. ÷. Picis III. ÷. Cerę III. ÷ b). 15 curas vulnerationes r, viro 4 vulnerationis B: vulnerationis (om. curae) b *Gel.* 16 ex (et B) m.—fabae r B *Gel.* (ubi et post et ante aceto add. r): ex melle oleo roseo modice aceto āmixto fabę p. etc. b. 19 in s. libris etc. r B *Gel.* (ubi sic b: Euforb̄ I. ÷: cum aqua prius teres. Cera Resine. ana ÷. Olei II. ÷).

in duabus. sed euforbium cum aqua prius terimus et superioribus solutis ut moris est admiscemus. superaddimus interea etiam de salibus quippiam, ut os patulum custodientes umoris noxii digestionibus procuremus. nam et melanchlorus trociscus semper his utilissimus fuit cum aceto tritus et liquido cerotario temperatus. 5

sunt etiam alia adiutoria his causis aptissima sub una virtute varie composita, sed paucis magis et probatis uti nos convenit et quorum perseverantia effectum facillimum poterit procurare. 10

XXII. De vulneribus ex se sponte nascentibus.

Vulnera varia aut ex umorum acredine vel plenitudine generantur, aut praeuntibus levibus vulneribus <quae> diversis ictibus acquiruntur. quae imperitia medicorum frequenter aut adiutoriorum inopia, procurata vetustate chironia fiunt. 15

3 etiam *B Gel.*: om. *r (b)*. de salibus *r Gel.*: salib̄ *B* (salis *b*). ut—procuremus om. *b*. patulum *Gel.*: patidum *B*, patefactum *r*. 4 custodientes (—tis *r*) *r Gel.*: om. *b B*. humoris noxii digestionibus procuremus *r B*: humores nosse cum digestionibus paremus *Gel.* 5 melanchlorus *Gel.*: melancorus *rb B*. 7 alia *r B Gel.*: hec (!) *b*. 8 varie composita *r B Gel.*: medentia sed varie composita *b*. 9 convenit et *q. r*: conveniet *q. B Gel.* quorum *Gel.*: quarum *r B et (qui om. sed—convenit et) b (aliena sic additamenta praeparans)*. facillimum *b B*: facilissimum *r Gel.* 10 poterit (—er) procurare *r Gel.*, (perseverantiae . . .) potuerunt procurare *B*: experti sumus *b*. sequuntur aliena plurima in *b*. 11 in tit. etc. ulceribus (corr. ut solet cf. mox v. 4!) *Gel. cf. Dar. ad Cels. p. 312, 25. ego non mutavi quia numquam voc. ulcus comparet in codd. Theod. pro eo quod est collectio vel apostema, ulcus enim graecum est, vulnus latinum. in tit. ex se sponte b (c): sponte *Gel.*, ex se *B* (De vulneribus & re dubie sanandis *r*). 12 varia *r B Gel.*: ex se sponte nascentia (ut in tit.) *b*. 13 levibus vulneribus vel *rb Gel.*: om. *B (!)*. pro vel scripsi quae. 15 post inopia *add. b* aut impacientia languentis. vetustate *rb Gel.*: vetusta *B*. 16 choronia *b*, yronia *B*: cronia *r*, chironia *Gel.* (sed cf. *Ps. Gal. l. ad Gl. III, 50. Cels. 5, 28, 5. Gal. XIII, 676 etc.*).*

igitur cum vulnera recentia et cava fuerint, sic curanda vel replenda erunt. mel et resinam aequa ponderatione in cacabo facies solvi, item addes butyri tantundem et ex hoc infusis linteolis uteris. aliud. resinae pulverem ceram
 5 et adipēs porcinos vel hircinos aequa ponderatione commiscebis et similiter adhibebis.

cum vero haec vulnera aequalia in superficie fuerint, hoc insequenti rectius uteris medicamento. spumae argenti un̄c VI, cerae un̄c III, resinae un̄c II, olei un̄c VIII.
 10 conficies ut moris est ad emplastri temperamentum, quo cicatrices utiles valeas procurare.

si vero transcendens vulneris planitiem plus excreverit caro corruptior, defrigem lapidem tundes et eius pulverem asperges. aliud. aeris purgamentum tunsum
 15 similiter adhibendum est.

70 si cacoethes temptaverit cum umore inportuno permanente et ex hoc diu vulnus a sanitate prohibeatur, hoc adiutorio curandum est. plumbi purgamenta, aeruginem

1 recentia *rbB*: retinentia *Gel.* 3 tantundem *rB*: tantum *b Gel.* et ex *rBb*: ex *Gel.* 5 porcinos vel yrcinos (vel hirci *Gel.*) *rb Gel.*: *om. B.* aequa ponderatione *r Gel.* (III. ÷ *ter add. b*): *om. B.* commiscebis *Gel.*: commisces *rb*, misces *B* (*sed adhibebis omnes*). 7 vero haec (*eadem add. Gel.*) vulnera *b Gel.*: *om. rB.* 8 hoc insequenti *rb Gel.*: hoc *B. rectius bB Gel.*: recens *r.* 9 VI. *rb Gel.*: III. *B.* cera ÷ III. *rb*: *om. B Gel.* VIII. *rB*: VIII. *b Gel.* 10 conficies *rB Gel.*: comices *b.* 11 utiles *r Gel.*: utilius *B*, utiliter *b.* procurare *rB Gel.*: percurare *b.* 12 si *rb Gel.*: sin *B* (*ut solet*). vulneris *rb Gel.*: *om. B.* plus ex *inter lin. add. al. m. B.* 13 caro corruptior, diphrygem (*defrigu r*) l. t. *r Gel.* (*caro. de frigio lapide t. b*): acroco ruptio ordifrigum l. t. *B (!)*. tundis→aspe(a *r*)rgis *rB* (*— es bc Gel., — es ... — is b*). 16 Si cachoetum temptaverit *r*, Si cacoethum tentaverit *Gel.*: Si acotai tēpavit *b*, Sic acetū temperaverit *B.* im(ī *r*)portuno *r Gel.*: inportune *B*, *om. b.* 17 et ex hoc diu *rb*: et ex diu *Gel.*, et dum *B.* prohibetur *rB Gel.*, prohibuerit *b.* 18 curandum *rb Gel.*: procurandum *B.* 19 Pl. p. aeruginem in unciis singulis *Gel.*, Pl. purgamenta. eruginis uncias singulas *B*: Pl. purgamenta ÷ V. erugine ÷ II (V.?) *r*, Pl. purgamenta (*ante corr. — tū*) ÷ Erugin̄ eris ÷ II. *b*).

in unciis singulis, aloes et calcis vivae uncias binas tundes et cribellabis et vulneri asperges. aliud. etiam solum aeris purgamentum tunsum similiter adhibendum est.

si cicatricem fieri volueris, hoc emplastrum facies. 5
cerae unċ II, resinae unċ II S, turis et aeruginis uncias singulas, olei cyprini unċ VIII. conficies ut moris est et impones, emplastrum probatissimum.

si nimis antiqua vulnera fuerint, ceram in sole liquefacito. cui miscendus erit pulvis floris aeraminis, ut ad 10
temperamentum emplastrum perveniat. utere. ne frequenter solvas. quod etiam fasciola custodiri debet. nam et chironiis vulneribus hoc emplastrum facies, approbavimus. lepidos calcu, cerae uncias singulas, aluminis scissi semunciam. his commixtis et temperatis utimur. 71

sunt et alia vulnerum genera, quae sui naturali morbo 16
semper veluti madefaciendo serpunt loca vicina. quae his

1 aloes *b Gel.*: aloes *rB* (Aloes ÷ I. Calcis vive pulverem vulneri asperges *sic b*). unciis binas *B Gel.*: ÷ II. *r*.
tundes *Gel.*: —is *rB*. 2 cribellabis *Gel.*: cribellas *rB*.
asperges *b Gel.*: —gis *rB*. aliud. etiam solum *Gel.*: aliud.
(Eris p. t. etc.) *r*, et solum *b* (aliud—adh. est *om. B*).
5 fieri *rb Gel.*: ferri sanare *B*. 6 (c.) II. *rB Gel.*: III. *b*.
(res.) II. S *r*: II. *b*, I. *B Gel.* unciis singulas *B Gel.*: añ. ÷
I. *r*, ana ÷ *b*. 7 ciprini *om. B*. 8 impones *b Gel.*: —nis
rB. emplastro probatissimo *r Gel.* (—mũ *bB*). 9 ceram
Gel.: cera *rbB*. liquefacto *r*, liquefacies *Gel.*: liquefiet *B*,
—fiat *b*. 10 cui miscendũ ē *r*, commiscendus erit *b Gel.* (et
add. Gel., ut et comisceb). 11 perveniat *rB*: veniat *b Gel.*
utere *r Gel.* *b*^o: et utere *Bb* (et *del. b*^o). 12 custodiri debebit
rB Gel., signari debet *b*. 13 chironiis *r Gel.*, hironiis *B*:
chroniis *b*. hoc emplastrum (facies. *add r*) approbavimus
(—vimus *r*) *rB*: *om. b Gel.* 14 lepidos calcu *rB*: calcu
Gel., calcu cecaumenu ÷ I. *b*. cerae unciis singulis *Gel.*, cera
in unciis singulis *B*, cera añ. ÷ I. *r*, cere ÷ I. *b*. 15 semunciam
r, semuncia una *Gel.* (= I. *b*): uncia. I. *B*. uti-
mur *rB* (et temperatis *om. r*): utendum est *b Gel.* 16 sui
b Gel., e suis *r*: sunt *B*. 17 veluti made faciendo *r*, elotimare
faciendo (*sic*) *B*: uti madefaciendo *b* (uti malefaciendo *Gel.*).
serpiunt *rb*.

adiutoriis percurantur. lenticula cocta melli commixta. et folia caulium cum melle similiter. et coriandrum viride cum melle. his etiam lini seminis ex pulvere cocti in vino et oleo cataplastmata semper adhibui. sic ex milii
 5 pollinibus similiter feci. sic etiam hederæ folia in vino cocta et cum melle trita superimposui. fovi etiam de eadem coctione vulnera frequenter.

si callositas emerit, iu qua semper est tarditas vulneribus ad sanationem, aeris florem coctum terimus, et
 10 ex eo pulvere vulnera sanabo. et tithymali lacrimam vino et melli mixtam in vicem cataplastmatis adhibebo. si madefactio permanserit, his adhibitis sales tritos cum melle imponam et desuper ficis tritis incoctis cataplastmabo. et amygdala amara sic curant locis adhibita cum melle con-
 15 trita. sic porri in vino cocti eodem modo curant. sic ervi pulvis cum melle. et olivarum viridia folia in vino cocta et trita adhibentur. ex quo vino prius fomentari loca suadeo. similiter etiam ex aqua in aqua alumen scissum infundendum est.

1 percurantur *r Gel.* (pere | geruntur *B*): procurantur *b*. melle commixta *r Gel.*: et melli *c. B* (cum melle mixta *b*).
 3 cocti *rB*: cocto *Gel.* (*cf. b* pulverem coctum cum oleo et vino). 4 cataplastmata (*-te r*) *rB*: *-ma Gel.* (*om. b*).
 5 polline *b^c Gel.*: pollinibus *r Gel.* (pollinis *b*). feci *B Gel.*: faciendum est *r (om. b)*. de edere^ę folia in vino cocte *r (e. f. cocta b)*: edere^ę *f. in vino coxi B* (hed. folia coxi *Gel.*). 6 superimposui *rB*: imposui *Gel.* (prosunt *b*). 10 sanabo *B Gel.*: satiabo *r*, saciabo *b*. lacrimam *B Gel.*: *-mum rb*. vino et melli (*-le Gel.*) mixtam (*-tū b*) *rb Gel.*: cum vino et melle *m. B*.
 11 in vicem (*-ce r*) *B Gel.*: vice *b*. adhibebo *Gel.*: *-beo rB* (*-bemus b*). 12 sales tritos *B Gel.*: allium tritum *b* (salis tritis hoc *c. m.* iponendum est *r*). 13 desuper *rbB*: super *Gel.* ficis *r Gel.*: ficibus *B* (ficus incoctas tritas *b*). 14 amygdala—contrita *B Gel.*: amygdalas amaras sic curant (*-tur r*) *l*. adhibitas (et *c. m. add. r*) contritas *br*. 17 et *rbB*: *om. Gel.* *f. l. suadeo B*: *l. f. debent b Gel.* 18 similiter etiam ex a. *B Gel.*: similiter fomentari (*sic solet scribere r pro fomentari*) ex a. (*cf. b sim. et a. fomentatur*). 19 est *rB*: erit *Gel.* (infundis *b*).

XXIII. De igni sacro.*

72

De igni sacro tractandum est, cuius multiformis est cura et diligentia. aliter enim febricitantibus emergens curatur, aliter cui febres superveniunt visitatur. nam et omnibus partibus corporum generaliter adiutoria similiter 5 adhiberi possunt, excepto tamen capite vel facie, quorum est quam maxime causa sollicita. vicinitatem enim appetendo ille ignis serpens oris aliquando vel linguae ant gutturis partes facilius pulsatur vel sollicitatur, et veluti superficiem derelinquens attemptat interiora molestius, in qui- 10 bus vitae periculum formidandum est. nam et Hippocrates hac eos sententia visitavit. ignis sacer, ait, si interiora petierit molestum erit, si in cutibus perseveraverit curari potest.

ergo si cum febribus et in supra dictis partibus 15 apparuerit, intra tertium diem flebotomandi sunt et purgandi et a cibis penitus abstinendi, si tamen virium non

1 De igne sacro XXII. *B* (tit. cum textu in unum scripserunt reliqui cf. ad v. 2). 2 De igne sacro (*hucusque tit. scr. b*) tractandum est (*hucusque rubr. scr. r c*) *rb B*. igni *Gel.* et ante-corr. *b*: igne *r B b° Gel.* acro *r (solus)*. Cui *r (c)*. 3 est cura et diligentia *rb* (cura est et diligentia *Gel.*): est curae diligenda (*sic*) *B*. (diligentia) adhibenda *add. b*. 4 visitatur *r B*: *om. b Gel.* 5 s. adh. p. *rb Gel.*: adh. similiter p. *B*. 8 ille ignis *B b*: ignis ille *r*, ignis (*om. ille*) *Gel.* oris *r Gel.*: ori *B (om. b)*. vel (*l.*) *r B*: aut *Gel.* (*ubi aliquando lingue aliquando gutturis b*). 9 gutturi parti *r*. vel sollicitatur *rb Gel.*: *om. B*. 10 derelinquens *r B b*: — quit *Gel.* attemptat *r* (attmtat *b*, attentat *Gel.*): ante instat *B*. 11 yppo(yo *B*)crates *r B*, ypcras *b*. 12 hac *b B Gel.*: hec *r*. acer *rb*. ait *B* (de quo sic ait *b = c*): ut *r*, *om. Gel. cet. v. Hipp. praen. Co. I, 291 Lips.* 13 petierit *rb Gel.*: appetiverit *B*. perseveraverit *c*. potest *rb Gel.*: perseveret *c*. poterit *B*. 15 supradictis *b B Gel.*: suprascriptis *r*. 16 intra *Gel.* (infra *b*): inter (int *B*) *r B*. et purgandi *r B*: et catartico depurgandi *b Gel.* 17 et a cibis (penitus *add. r*) abstinendi *rb Gel.*: a cibis penitus absolvendi *B*. si tamen *rb B*: sed tamen *Gel.* (*ubi latet unius fere versus lacuna sequens usque ad v. cataplasmata*).

occurrerit futura debilitatio. in his ergo cataplasmata calida et fomenta umectantia fugienda sunt ignem causae et dolores augentia, sed levibus linimentis evocatorie curandi, quae sine gravedine possint afferre utilitatem. si flebotomus sane vel cathartica certa causa praetermittenda sunt, clysteribus assiduis imminebo, quibus ventris purgationes competenter procurando quod flebotomo negatum est possimus compensare. frigidi tactus et acres vitandi sunt. infrigidatae enim partes facilius commoventur.

73 declinantibus vero iam febribus hoc trocisco uti
 11 consuevi omnibus iam temporibus apto. spuma argenti cerussa sulphure vivo croco opio sub aequa ponderatione tunsis et cribellatis, et cum passo vel suco strychni temperato. nam et euporistorum sequentium semper beneficia profuerunt. butyrum cum strychni suco adhibetur, et acacia cum aceto vel aqua, et spuma argenti cum suco

1 futura delibatio *r*, fetosa (*sic*) debilitatio *B* (s. t. non occurrat extrema debilitatio *b*). In his ergo *rb*: Dabis adhuc *B* (*om. Gel.*). calida *rBb*: chalastica *Gel.* 2 ignis causam et doloris augentia (*sic cum albo*) *b*, ignis vim et dolores augentia *Gel.*, ignem causae et dolorem (—ris *r*) agentia (augentia *r*) *rB*. 3 evocatorie (—ie *b*) curantibus *rb* (evocatorie curandum *Gel.*): evocatoriis et curantibus *B*. 4 possint *bB Gel.*: possunt *r*. utilitatem *rB*: remedium *b Gel.* flebotomus (flebotamus *B*) *rb Gel.B*. 5 certa: *in hoc vocabulo deficit textus Gel. (*) qui transit ad cap. 27 de veretri caus., duobus ut videtur foliis excisis.* praeter(*p* *r*)mittenda sunt *rB*: non permiserit *b*. 6 assiduis *rB*, —duę *b*. iminebo quibus ventris purgationibus competenter (assiduis *add. r*) procurabo (procurando *r*) *br*, imni in ebolia purgationibus competentibus assiduis ventris. quod *B*. 9 infrigidatae enim *B*, frigiditatē enim *r*: (quibus indignate *b*). 10 vero iam *rb*: *om. B*. 11 omnibus iam apto (—tos *r*) temporibus *rb*: omnibus temporibus et locis aptissimo *B*. 12 S. a. Ceruse. Sulfuris vivi ana ÷ I. cē ÷ S. oppii et tunsis et cribellatis. et cum ... temperatū inpano *b*. 12 sub a. ponderatione *r*: sub aequo *B*. 13 suco *b*: suci *r*, sucis *B*. 14 nam et eorum euporistorum sequentium s. b. p. *r*, nam (& *add. corr.*) eorum &poristorum (eup. *Neu.*) frequentium s. b. p. *B*: *om. b* (*ubi* et butirum *etc.*). 16 et sp. arg. cum strigni suco vel betarum. aut cum suco porrorum et guta a. *etc. b*.

betarum vel porrorum et gutta ammoniaci cum aqua, et cimolia cum alfitis et strychni suco, et ova recentia incocta cum oleo, et bulborum combustorum cinis cum melle et oleo cyprino commixto, et cerussa cum aceto, et tus masculum cum cerussa et aqua, et cerussa cum 5
 suco coriandri et aceto, et vasorum fictilium pulvis cum aceto.

si sub cuiuslibet horum adiutoriorum minus causa profecerit, etiam cataplasmatibus adiuvandi sunt ex coriandro, arnoglosso, porcillaca, intiborum foliis et caulium, 10
 cucurbita contrita, malvarum foliis sive betarum, omnibus aut singulis aut commixtis, aliquibus mixto pane, aliquibus ex aqua coctis et contritis. nam et folia olivae in vino cocta et trita et imposita saepe profuerunt igni sacro.

si etiam post haec ignis ille sacer adhuc insanierit 15
 et ruboris sollicitudo perseveraverit, iam cataplasmatibus de seminibus <lini et faeni graeci vel hordei> cum melle coctis imminendum erit. adhibeo etiam loco scarificationem,

1 betarum vel porrorum *r(b)*: porrorum vel betarum *B*.
 2 cum alfitis *r*: cum alfitis *Bb*. et ova *rb*: et nova (*sic*) *B*.
 incocta *rb*: in aceto *B*. 4 et oleo cyprino commixtum *r*, et o. c. mixto *b*: Oleum cyprinum cum melle commixtum *B*. 5 et cerussa et aqua cum suco coriandri et aceto (si sub ...) *r*, et cerosa cum aceto. et vasorum fictilium pulvis cum aceto et tus masculum cum cerosa *B* (*qui om. sequentia omnia usque ad v. 11 omnibus aut singulis*), et cerusa cum aceto. et thus m. cum cerusa et aqua. et cerusa cum suco coriandri. et aceto. et vasorum f. flos cum aceto. *etc. quae sequuntur aliena b*. 8 adiutoriū (*sic*) *b*: *om. r*. minus causa *b*: causa minus *r*.
 10 arnoglossa *b*, et arnoglosse *r* porcillaca (*Plin. 20, 213*): porcacla *r*, acacia *b*. 11 Curcubitę contritę (*sic*) *b(c)r*. foliis *b*: folia *r*. omnibus aut (autem *B*) singulis—(13) contritis *rB*: aut singulis. aut compositis cum aqua coctis et tritis *b*.
 13—14 *hic om. b (item c): superius enim additamentis inserta leguntur*. 13 folia olive incocte *r*, folia in vino cocta *B*, olive folia in vino cocta *b*. 14 et trita et i. *rb*: et contrita i. *B*. profuerunt *B*: fuerunt *r*. acro *r*. 15 sacer (acer *b*) *bB*: *om. r*. adhuc *rB*: *om. b*. roboris *B*. 17 de seminibus lini. et fenugreci vel ordei *add. b: om. rB*. 18 adhibeo (adhibebo *c*)—scarificationem *rB^c*: *om b*. loco *rc*: locis *B*.

adhibeo fomenta aptiora, et ex isdem desuper cataplasmatibus frequenter requiro beneficium. periculosum est et enim causa permanente adiutoriorum mutationibus variare.

XXIII. De percussibus apum vel scorpionum
5 aut ceterorum serpentum.

74 Apum percussus malvarum folia imposita continuo curant, et sesami folia vel ipsum tritum et appositum. et lauri folia molliora trita cum vino potui data saepe curaverunt.

scorpionum vero percussus sales fricti et cum oleo
10 contriti loco appositi curaverunt. et cinis cum aceto mixtus et impositus similiter profuit. et alium cum oleo tritum, et origanum cum aceto coctum et de cantabro cum aceto cocto calidus saccellus continuo medetur. et porrum tritum impositum, et sardinae tritae, et murtae

1 adhibebo (et *add. c*) *bc.* aptiora *rB*: tepidiora *be.*
et ex hisdem (isdem *B*) desuper (super *r*) *rB*: et isdem semper (sēp) cataplasmatibus. sp (semper *c pro sepe*) requiro *bc.*

etenim *rB*: enim *bc.* 3 causa permanente *rb*: causae permanenti *B.* adiutoriorum *bc*: adiutorium *rB.* 4 De percussis ap. vel sc. aut serpentium *sic tit. habet Gel. in ind. praemisso p. 6,* De ap. Percussibus vel scorpionum (*sic*) vel ceterorum serpentium *XXIII B,* De percussionibus apum vel sc. aut ceterorum serpentium *r,* De percussionibus apud scorpionis (*sic b,* *sed in ind. praemisso* De percussu apum et sc. atque serpentium (= *c*), *qui ad extremum librum inter appendiculas abiecto hoc capitulo statim a cap. 23 transit ad 25 Titimalli... (ut c).*

6 imposita *c. c. rB*: trita et imposita sola curant *b.* 7 sisami *rbB.* ipsum sisamum tritum et impositum *b.* contritum *r.* et (lauri) *rB*: item *b.* 7 contrita *r.* 9 sales frixi *Bb,* salix fraxi (cum *o.*) *r.* 10 contriti (—ta *r*) *rB*: *om. b.* 11 similiter profuit *r*: similiter *B,* prodest *b.*

12 coctum et de cantabro saccellus cum sacello (*sic*) coctus. calidus *c. m. r,* coctum calido sacello *c. m. (lac.) B* (et cantabrum cum aceto coctum calid' sacell' *c. m. b).* continue *rB* (—nuo *b).* 14 sardine trite *b* (*cf. Garg. app. p. 209, 12*): sardinia trita *B.* murtae folia mollia *r*: emtae folia olive *B. pro his v. 14 sq. sic b* (*p. 67, 7*): Sardine trite *b ÷.* Mure folia trita cum salibus molliora. et imposita *b ÷* (= bonum est, prodest).

12 coctum et de cantabro saccellus cum sacello (*sic*) coctus. calidus *c. m. r,* coctum calido sacello *c. m. (lac.) B* (et cantabrum cum aceto coctum calid' sacell' *c. m. b).* continue *rB* (—nuo *b).* 14 sardine trite *b* (*cf. Garg. app. p. 209, 12*): sardinia trita *B.* murtae folia mollia *r*: emtae folia olive *B. pro his v. 14 sq. sic b* (*p. 67, 7*): Sardine trite *b ÷.* Mure folia trita cum salibus molliora. et imposita *b ÷* (= bonum est, prodest).

folia mollia trita cum salibus et apposita. nam et scilla cruda trita imponitur, et statim curat.

nam et his semper potionibus liberantur. aristolochiam rotundam, gentianam, murrā troglodytin, bacas lauri. omnibus tunsis ex aequo et cribellatis pulverem cum vino et calida identidem in tempore dabimus. hoc etiam contra ceteros serpentes usi sumus.

aliud. piperis et papaveris semuncias singulas tundes et cribellabis, ex his unum cocleare cum aceto dabitur.

et baca lauri cum rutae foliis viridibus tunsā cum vino aut aceto semper datur. et iris illyricae pulvis cum vino calido similiter. nam et fraxini folia cum vino trita dantur bene, et menta agrestis cum aceto trita et loco imposita continuo mitigat.

generaliter omnibus serpentibus antifarmacum quercus folia aut thymi aut chamaepityos, aut alium in vino calido <aut dictamnus aut dracontia>, vel quod praesens necessitas attulerit. opium et murrā teres cum oleo roseo, et ex

1 apposita *r*: imposita *B*. squillam... imponito *b*. 2 post curat *aliena add. b* (per 4 versus). 3 liberantur *rB*: percurantur *b*. 4 mirram (mirra *r*, ubi species in c. nomin. omnes) trocliten *rBb* (ubi ana post trocliten *add. B i. e.* aequa mensura, qualis usus est *cod. b*, cum tamen sequatur ex aequo: ÷ I. singulis *add. rb* (cf. *Phys. p. 93 ed. Arg.*). 5 omnibus etc. *rB*: hec facta pulverē in aceto. aut vino in tempore dabimus *b*. pulverem: et pulverem *r*, aut pulverem *B*. 6 identidem *rB*: *om. b*. 7 ceteros *B*: ceteras *b*. (frequentius *add. b*) usi sumus *rb*: uti uisi sumus *B*. 8 aliud *B*: item *r*, nam et *b*. semunciam unam *B*: añ. semuncia *r*, *l. (bis) ponit b*. tundis et cribellas *rBb*. 9 ex *rB*: et ex *b*. unum coclearium *r* (cocl' I. *b*), cocleare (*om. I*) *B*. dabitur *rB*: dabis *b*. 10 et (baca) *rB*: *om. b*. c. rutae foliis *r (b)*: c. foliis rutae *B*. viridibus *rB*: viridioribus *b*. cum vino detur vel aceto *b*. 12 nam et *rB*: *om. b*. dantur bene *r*: bibendi dantur *B*, *b ÷ b* (ubi seq. *aliena per v. 4*). 13 et (Item *b*) usque ad finem cap. habent *rb*, non *B*. 15 ante farina *c r*, añ formacon *b*. Quercus *b*: cerquus *r*. 16 camepithi *r*, canapitis *b*. aut aleū in humo calido *r*: aut allium. aut diptamnū. aut dragontea *b*. 17 vel *b*: *om. r*. 18 et murrā teris *r*: et mirrantes *b*.

hoc percussum locum tanges vel nares cuiuscumque, et continuo non dolebit.

XXV. De stirpibus vel ossibus vel telis ictu vel alio quolibet casu receptis et celatis in corpore.

75 Tithymali maioris molles et virides ex cacumine cymas
 6 tolles et has calidis in cineribus subicies et postquam
 combustae fuerint, proiectis corticibus encardia sola contundes et eorum pulverem alfitis ex aequo commiscebis et
 * vino commixto patefacto orificio vulneri impones. et con-
 10 tinuo telum aut aliud quod forte diu latuerit excludetur.

aliud. aristolochiae pulvis patefacto vulneri similiter imponendus est, et velocius exiliet. sic etiam de dictamni foliis vel radicibus contusis velocius fieri consuevit secundum veterum dicta. hyoscyami semen contusum una
 15 cum chalcantio vulneri appositum similiter operatur. et lacertae caput contusum et impositum secundum fysicos hoc idem facit.

si vero in faucibus os aut aliquid inhaeserit, aquam

1 cuiuscunque *r*: ei (*pro ei*⁹ = eius) *b*. 2 non dolebit *r*: desinet dolor *b* (*c*). 3 De stirpibus vel ossibus infixis *sic tit. praebet index Gel.*, De stirpibus ossibus vel telis in ore inherentibus *b* (*cf. de infixis corpori Sim Ian. s. incardium*), De turpibus receptis et latentibus XXVIII *B*, *amplissimum quem dedi r* (*qui rubrica scribitur usque ad v. icti sic*). 5 cimas *r* (cimas ex cacumine *sic b*) *cf. Plin. 26, 62: turiones B*. 6 tollis *b*. has *rb*: hos *B*. postea quam emollite *f. b*.
 7 combusti *B*, —te *r*. corticibus incardia sola *rb*: sordicibus incardiasola *B*. contundis *rbB*: 8 et eorum pulverem alfitis ex equo cōmiscis *r*, et e. pulveri alfitam similiter immittis *B* (et his alfitam ex aequo cōmiscis *b*). 9 commixta *B*. p. ore vulneri iponis *b*. 10 forte *rb*: *om. B* (latebit discluditur *b*). 11 aliud *B*: aut *r*, *om. b*. pulverem ... imponendum est *r*. patefacto vulneri *rB*: patefacto ore vulneri *b*. (pulverem ...) *s. ipone. et celeriter e. b*.

12 de *bB*: *om. r*. 13 fieri cons. *B*: sanat *b*. 14 diēta *r*: testimonia *B* (*om. b*). Iusquiami *rb*: Et eusosami *B*. 16 lacertę *rb*: lacerti *B*. 17 hoc idem *rb*: similiter *B*. 18 os aut aliquid ineserit *r*, ossum aliud aliquod (*dliδ aliq*) inheserit *b*: aliquid inerit *B*.

et oleum calidum contineat in ore, et spontaneum exiliet sine mora.

sunt et alia fysicorum beneficia publicata, sed suo et loco et tempore conscribentur.

XXVI. De testium indignationibus vel vitiis. 76

Fervores testium vel indignationes cyminum cum melle et oleo tritum appositum curat. et semen lini frictum et cum vino similiter vice cataplasmatibus temperatum adhibetur. sic faba in melicrato aut in vino cocta et cum melle trita operatur. sic ex coriandro viridi cum faba in aqua cocto ¹⁰ et simul trito cum melle cataplasmasimus. sic etiam de hyoscyami foliis. similiter et uvam passam enucleatam ex aequo cum nitro sic adhibemus. et nasturcii sicci pulverem cum lini seminis ex aqua cataplasmasimus. sic rutae et lauri folia viridia in vino cocta cum alfitis pro- ¹⁵ fuerunt. et cymini pulverem mixto butyro, et resinam, et pampinos molles tritos cum alfitis adhibemus.

1 contineat *rb*: —aut *B*. exiliet *rb*: exiit *B*. 3 sunt et—conscribentur (—bitur *r*) *rB*: sunt et hec beneficia phisicorum optime comprobata que huic loco adiuncta a nobis (amb') ÷ profiteor esse. Si spina piscis . . . beneficia *r(b)*: beneficiis *B*. 4 et (loco) *r*: *om. B*. 5 indignatione *bB*: —tionibus *r (Gel. ind.)*. vel vitiis *rb Gel.: om. B*. 7 (et *add. B*) appositum *rB*: et ipositum *b*. frictum *B*: frixum *rb*. 8 adhibetur *r*: *om. B* (tritum in vicem cataplasme ipositum sanat *b*). 9 sic *rB*: sic et *b*. in *m. etc. r*: in vino cocta aut melicrato c. m. t. *B*, in vino cocta et c. m. tr. *b*. 10 sic ex cor(*lB*)-iandro viridi *rB*: Et coriandrū viride *etc. b*. cocta . . . trita *r*. 11 (item 14) cataplasmasimus *b*. etiam *rB*: etiam et *b*. 12 similiter *rB*: *om. b*. 13 (et *add. r*) ex aequo *rB*, coq̄ (*sic coque*) *rb. cf. Scribon. 233*. sic (*add.*) *rB*: *om. b*. adhibemus *bB*: —buimus *r*. succi *b*, sicci *r*: sic *B*. 14 seminis *rb*: semine *B*. ex aqua *r* (et in aqua coctum *b*): ex aequo *B*. 15 viridia *bB*: *om. r*. cum alfitis iposita *b*. profuerunt *rB*: prodest *b*. 16 et ex cumini pulvere *r*. resina (*sic*) *rB* (et resina. et p. m. sanat *b*). 17 et pampinos mollis (moles *B*) *rB*: et panis mollis (aspersus sic sanat) *b*, *ubi deinde seq. alia (per v. 6)*: Cipressi baccas vino coctas . . adhibemus *B*: adhibuimus. et proficit *r*.

XXVII. De veretri hoc est naturae causatione.

77 Veretri dolores fel taurinum cum nitro contritum curat. et butyrum cum terebinthina ex aequo commixtum similiter. et ex lini seminis pulvere et murra ex aequo, 5 resinae quippiam superaddito, in aqua coctum cataplasma imposuimus.

quibus vero tumuerit, pampinorum folia molliora trita XXX turis et cerussae semunciis singulis commixta cataplasmas. ante tamen ex aqua marina frigida fomentabis. 10 nam et testes ex hoc tumentes cimolia trita frequenter cum aqua perungues, post vero murtae siccae pulvere et murrae similiter aspergendi sunt.

78 vulneribus vero in eodem caule natis lepidos cypriae pulverem confidenter aspergo. et afronitri solius triti 15 pulvis eodem modo operatur. et alumen scissum contritum similiter, et murra cum passo trita similiter.

si veluti carbunculus innatus fuerit, lycium cum melle contritum suppono, frequenter per diem et spathomela

Ab hoc cap. redit Gel. (p. 49). 1 causis b, causatione
r Gel.: vitiis B. 2 ventri (ut etiam in rubr.) b. c. n. con-
 tritum Bb: nitro mixto r, om. Gel. 3 et rB Gel.: similiter
 et b. ex aequo rB Gel.: ana b. 4 similiter hic om. b (cf.
 v. 3). et ex Gel.: et de r, et Bb. mirra r: mirre B
 (... pulvis et mirre tantundem b). 5 resinae quippiam
 super addito (—te r, —tum B) rB Gel. (super addite quippiam
 resine b). 6 c. imposuimus rB: c. adhibuimus Gel. (cata-
 plasmamus b). 7 tumuerit rB Gel.: —rint b. trita. XXX.
 Gel.: om. r, triginta B, XXX (... terenda) b. 8 semuncias
 (—ciis B) singulas (—lis B) commixta rB Gel.: th^s l. ceruse. l.
 cōmixta terenda b. cataplasmas rB Gel.: —mavi B.
 10 tumentes rBb: tantum fomentatos Gel. 11 mirte sicce
 rb, mi(y Gel.)rti sicce B Gel. pulverē rb: (—re Gel.): —res B.
 13 caule Gel.: colo B, calculo b, claudio r. natis Gel. (īnatis
 b): om. r, satis (hic) B. lepidos B: lepidae Gel., lapidis b,
 lapide r. cypriae Gel. (cf. Diosc. 5, 89): cyprii b, cyprinae B,
 quipie r. 16 similiter rB Gel.: idem facit b (qui deinde idem
 et m. etc.). 17 cum rBb: om. Gel. 18 sup(b Gel.)pono
 frequenter B Gel.: frequenter ipono b, subpone r (qui c. lac. pergit
 Spato melle tempus attente fomentandum est...). per diem

temptante. fomentandum est interea ex aqua de stymmatibus, in qua coqui debent aut murtae viridis aut lentisci folia aut rubi aut olivae aut rus syriaci. cuius pulvis si post fomentum aspergatur continuo operabitur. desuper vero de herbis supradictis cataplasmate imminendum est 5 cum melle commixtis. nam et vini, ut mellis, species praetermittenda non est. continentia vero ciborum et ventris purgatio frequenter provideri debet.

quibus vero sub operimento cutis veluti exochadium fuerit natum, elaterii pulvere tangendum erit. aliqui 10 menidarum piscium capita trita imposuerunt.

XXVIII. De herniosis.

Hernias infantum frequentius emergentes sic curabi- 79 mus. resinam pituinam siccam, nitrum, cyminum ex

et spatomela tentante *Gel.*, et per diem spatomelle temperabo tēpabo *b*): per diem spargo melle tepido *B* (!).

1 de sty(i *b*)mmatibus *b Gel.*: destinantibus *r*, de scismatibus *B*. 2 in quo *r*, in aqua *Gel.*, quae in aqua *B* (*haec sic habet b*: De stimmatibus fomentabis ex aqua in qua decoxeris aut mirtam viridem aut lentiscum aut rubum aut olive folia. aut ros syriacum). aut mirti (murtę *r*) v. aut lentisci foliis. (rubi aut olivae *add. B*) aut rosae siccae *rB*: aut myrtus v. aut lentiscus aut rubus aut olivae aut ros syriacum *Gel.*

4 post *b Gel.*: per *B*. operabitur *B*, operatur *r*: curabitur *Gel.*, medetur *b*. 5 (de *add. r*) herbis supra dictis (*ss b*) *rb Gel.*: De herbarum supradictarum *B*. cataplasmate *rbB*: cataplasma *Gel.* im(i *rb*)minendum *rbB*: imponendum *Gel.*

6 ut *B*: vel *b*, et *r Gel.* 7 continentia—debet *rB Gel.*: Continentia vero ciborum in ventris cura frequenter fieri debet *b*. vero *rBb*: fieri *Gel.* 9 Quibus—natum *rb Gel.*: *om. B*. sub *r Gel.*: *om. b*. exochadium *Gel.*: exocadium *b*, exocadium *r*.

10 quoque (post Elaterii) *add. B* (*non r Gel.*). aliqui—imposuerunt *rB Gel.*: *om. b*. 11 menidarum *Gel.*: minarum *r*, minimorum *B*. trita *rB*: *om. Gel.* Post tangendum erit *alia plurima addit b*: Plantaginis sucum tepidum ... 12 *tit.*

De erniosis. XXVII. *B*, De herniosis. ramicosis. hydrocelicis interocelicis *b* (*et c, qui add. De experimentis*), De herniosis maiorum aliarumve aetatum *r Gel.* (*ubi Maiorum etc. textus initio habet r*). 13 infantum *r Gel.*: —tium *bB*. frequentius

rB Gel.: foctius (*sic*) *b*. curabimus *B*, —vimus *Gel.*: curamus *b*.

aequo cum melle miscemus et sub emplastri temperamento imponimus, superaddita ligatura quae contineat medicamentum. et uvam passam pinguem purgantes in unciis VI, nitri un̄ I, cymini un̄ II cum melle contrivimus, et
 5 ita usi sumus. vitent hi cursus et saltus et haustus ventositatis conatus et ciborum nimiam praesumptionem.

aliud probatissimum. caduci mali granati un̄ I, gallarum semunciam, asfodeli radice un̄ I, narcissi radice un̄ I. haec omnia in vino coquenda sunt et tundenda,
 10 et malaxata in panno adhibenda sunt. hoc hernias, perseveranti medicamento sub ligatura, etiam veteres procuravit, et hydrocelas et sarcocelas et enterocelas similiter.

nam et emopoti emplastri expono maximum et probatissimum remedium. spumae argenti un̄ VI, aceti un̄
 15 XVIII, olei un̄ XII. spumam argenti plane combures et

1 miscimus *b*, miscemus *B*: miscuimus *r* *Gel.* 2 imponimus *rb* *B*: imposuimus *Gel.* medicamentum *rb* *B*: —ta *Gel.*
 3 pinguem *rb* *Gel.*: inguina *B*. in unciis VI. (sex *Gel.*) *r* *B* *Gel.*: VI. ÷ *b*. 4 nitri uncia (̄ *r*) I. *r* *B*. cyminum *Gel.*: cy(i)mini *rb* *B*. unciis *B* *Gel.*: ̄ *rb*. contrivimus *B* *Gel.*: conterimus *r* (cum melle trita iponamus *b*). 5 vitent hi *r* *Gel.*: vitandi *B* (Caveant *b*). s. et austus ventositatis conatus *r*. s. et auster ventus. ita quoque conatus *B*, s. et usus venerios. ventositates. et conatus *b*, s. et alios impetuosos conatus *Gel.*
 6 nimia praesumptio *B*. 7 aliud pr. *r* *B* et (om. aliud) *Gel.* (probatissimum adiutorium *b*). caduci *B*: caducum *rb* *Gel.* gallarum *r* *B* *Gel.*: galle *b*. 8 semuncia *B* *Gel.*: S *r*, *b* *b*. radice *r* *Gel.*, —ces *B*, rad' *b*. 9 in vino *rb* et (inter lin. add. corr.) *B*: om. *Gel.* sunt *b* *B* *Gel.*: om. *r*. 10 malaxata in panno adhibenda s. *rb* *B*: malaxationes aohibendae s. *Gel.* Hoc *B*, Hec *r*: Hoc et *b* *Gel.* hernias perseverantes *b*, hernias perseveranti *Gel.*: erniarum perseverantiam intus *B*, ernias perseverantis medicamentis *r*. 11 sub ligaturas *r*. procuravit *r* *Gel.*, —bit *B*: procuravit *b*. ydrocleas *r*, ydrocellas *B*, hydrochelas *b*. 12 sarcoclas (sic) *r*, sarcocellas *B*, sarcochelas *b*. enterocellas *B*, interocelas *r* (om. *b*). 13 emopoti *b* *Gel.*, emopiti *r*, emópoli *B* (nescio quid lateat. expono *rb* *B*: exposui *Gel.* maximum et *rb* *Gel.*: om. *b*. 14 VI. *r* *B*: V. *b* *Gel.* 15 o. unc. XII *r* *Gel.*, co. XII. ÷ *b*: olei opii *B*. plane (—*e* *b*) *rb* *Gel.*: pleniter *B*. combures *Gel.*: —ris *rb* *B*.

de supradicto aceto restingues et teres diligenter. omnia simul mixta coques, agitabis spatula holosidera et ita ut diachylon coques, et in linteolo adhibebis diebus continuis V involvendo. nam et hydrocelas et similes collectiones sine dilatione curabit. et pilae cypressi tunsae et cum 5 axungia mixtae impositae similiter profuerunt.

ramicem vero quam appellamus sic curabis. cicer in pultario mittes, cum oleo viride et vino coques ut molliat et maturescat. hoc teres et in aluta induces, et uteris. prius tamem aqua frigida fove ut testes resilient, et ita 10 ut supra diximus utere.

XXVIII. De umbilicis infantum eminentibus. 80

Carnes coclearum teres et his murtae pulverem miscabis et in linteolo inductum impones sub fascia ut

1 restinges *Gel.*, restinguis *rB*: extingues *b*. teres *Gel.*:
 teris *rbB*. omnia s. m. (m. s. r) coque(i r)s *rB Gel.*: post
 omnia s. commiscens. et coques *b*. agitabis *B*, agitas *r*,
 agitans *b*: et agitabis *Gel.* holosidera *r Gel.*, olo(ol'o b)si-
 dera *bB*. et *rB Gel.*: om. *b*. 3 diacylon *Gel.*: diacilon *r*,
 diaquilon *b*, dactilon *B*. linteolo *B Gel.*: linteo (inductum) *b*.
 adhibebis *r*: —bebo *b*, —beto *Gel.*, adhibendum *B*. 4 (V.) his
 solvendū *B*, (quinque) involvendū *r*: om. *b Gel.* nam et *rb*:
 nam *Gel.*; om. *B*. ydrocelicas *b*, ydrocellas *rB*. 5 cura-
 bit *B*, —bis *r*: —vit *b Gel.* et baceę (peleę *r*) —profuerunt
 (prosunt *b*) *rb Gel.*: haec et quae seq. de ramice omnia om. *B*,
 qui sine rubr. praecedentibus adnectit cap. XXIX de umb.).
 et (cum) *r*: om. *b Gel.* 6 impositae *r Gel.*: om. *b*. similiter
b Gel.: om. *r*. 7 appellamus *r*: —lant *b Gel.* in pultario: sic
rb Gel. 8 mittes (—is *r*) om. *b*. viride *r*: veteri *b*, —re
Gel. molliat (*i. e.* molliatur, mollescat) *rb*: molleat (*sic*) *Gel.*
 9 maturescat *rb Gel.* cf. 2, 91. teris ... inducis *rb*. 10
 aqua om. *b*. fove ut testis resiliat (testes resilient *Gel.*) *r Gel.*:
 testes foveto ut resilient *b*. 11 supra om. *b*, qui post uteris
 addit aliena: Cycutas et baccas de cipresso virides impari nu-
 mero luna decrescente ... utere *r*: —ris *b Gel.* 12 rubr.
rb Gel.: abest *B* (vid. supra). infantum *r Gel.*: —tium *b* (*c*).
 13 teris *rb*. et (his) *rB Gel.*: om. *b*. mirteę *rb*: my(i)rrae
B Gel. 14 misces *rbB*. imponimus sub *r*, impones et
 sub *Gel.* (m. et linteo inde pones et facias ut facilius reprimat
b).

facilius reprimatur. et anetum cum acacia tritum et ex aqua similiter temperatum supponendum est. item aliud. cocleas de arboribus lauri collectas comburimus et tritas imponimus, ut umbilicum in naturam propriam revocemus.

5 XXX. De diversis vitiis in ano nascentibus.

81 Difficiles in his locis causae evenire consuerunt pro accidentium qualitate. est enim loci natura delicatior, quae ad omnes acerbos quam maxime contactus facile commoveatur. nascitur in hoc saepissime indignatio vel fervor,
10 fit ragadium, fit condyloma, erumpunt haemorrhoides, nascuntur exochadia, fiunt etiam syringes, frequenter etiam intestini effusio et cetera, quibus nunc omnibus suo ordine remedia designabo.

quando ergo indignatio vel fervor loca attemptaverit,
15 pingues dactyli in passo vel melicrato infusi teruntur superaddito quipiam olei rosei, e quibus factum cataplasma tepidum adhibemus, superaddita tamen ligatura quae adiutorium continere debet. nam etiam de musteis similiter

1 reprimatur *rB*: reprimat *b Gel.* anetum *rb*, apossum *B*: *om. Gel.* et ex aqua *r*: et aqua *b Gel.* 2 sup(b)ponendum est *rB Gel.*: iponito *b*. item aliud *Gel.*, item etiam *rB*: et *b*. 3 de (ex *b Gel.*) arboribus lauri *rb Gel.*: ex arbore lauro *B*. collectas *rB Gel.*: collatis *b*. 4 revocemus *rB Gel.*: —cet *b*. 5 in rubr. (*rb Gel.*) vel siringiis. XXVIII. add. *B*. 6 in *rB*: et *Gel.*, et enim *b*. consuerunt *rb Gel.*: —verunt *B*. pro accidentium (occidentium *B*) *rB*: praecedentium *b Gel.* 7 natura delicatior *rb Gel.* (*Neu!*): coctura diligentior *B (!)*. 8 commoveatur *rB Gel.*: —vetur *b*. 9 in hoc *Gel.*, ergo in hoc *B*: ex hoc *b*. 10 fit condiloma *r* (condilloma *B*): fiunt condolomata *b*. (erumpentes) morroides *r*, aemorroides *Gel.*, emorroidę *bB*. 11 exocadia *rb*, exocodia *B*. siringia *r*, syringia *Gel.*, siringiae *bB* (*i. e. siringae pro siringes*). 14 ergo *rbB*: vero *Gel.* attemptaverit *rB*: temptaverit *b (Gel.)*. 15 vel in m. *b*. teruntur *bB Gel.*: terentur *r*. 16 quipiam oleo roseo *rBb Gel.* e *bB Gel.*: ex *r*. factum cataplasma *Gel. et (om. factum) r*, facto cataplasmate *b*, factum cataplasmate *B*. 17 adhibemus *rBb Gel.* 18 debet *rB*, debebit *Gel.*: possit *b*. nam—habuerint *om. b*. musteis: *Gel.*: musteo *B*.

faciendum est, sed quae piper non habuerint. sic etiam de bulbis albis cum melle contritis loca frequenter comota curata sunt. et lycium indicum tritum cum cerotario ex oleo roseo temperato adhibuimus, cui saepissime sulphuris vivi quippiam triti superadiecimus. 5

est et hoc genus adiutorii utilissimum. spuma argenti et cerussa unciis singulis, tus masculum et crocum semunciis singulis. cum vino et oleo tritum et commixtum adhibendum est. et ovi vitellum coctum et tritum cum melle et oleo roseo commixtum satis loca indignantia iuvat. 10
sic butyrum cum medulla cervina, oesypocerotum et tus masculum. omnibus ex aequo commixtis et tritis, oleo et vino similiter temperatis curati sunt frequenter. huic medicamento etiam lycium indicum admiscendum est.

si ragadium factum fuerit, hoc medicamento prius 82
nos uti conveniet, ex oleo roseo trito solo in plumbeo 16
vase et pistillo simili usque in pinguedinem mellis confecto. nam et caricarum pinguium combustarum cinis vino

1 quae: qui *r Gel.*, quod *B.* habuerit *B* (adhibuerit *r*), habuerint *Gel.* (cf. *Plin.* 12, 29). 2 contritis *rB*: tritis *b Gel.* 3 indicum *rb Gel.*: inde con(tritum) *B.* 4 temperato *r*: —tum *B Gel.* adhibuimus *rB Gel.*: adhibemus *b.* 4 cui *rb Gel.*: et *B.* 5 superadiecimus *r Gel.*: —icimus *B* (super addimus *b*). 6 est et hoc *rB*: hoc *b Gel.* 7 unciis singulis *B*: unciae singulae *Gel.* (ana ÷ I. *b*), om. *r* (cum seqq. usque ad añ. ÷ S). crocum: sic *B Gel.* (cc. *b*). in s. singulis *B*: semunc. singulae *Gel.* (ana \hookleftarrow *b*, añ. \searrow S *r*). 9 coctum et tritum *b Gel.*: cocti tritum *r*, coctum tritum *B.* 10 roseo *rb Gel.*: om. *b.* 11 oesypocerotum (cf. *Diosc.* 2, 84): ysopo ceroto *b*, et sopo cerotum *B*, et hysopo cerotum *Gel.*, et ysopum cerotum *r.* 12 mixtis et tritis *r*, tritis inmixtis *B.* 14 hic add. *b* lentem combustam etc. (2 versus). deinde seq. cap. de siringis (= infra c. XXXI) locum de ragadiis praecedens (in *b*), qui sic inscribitur De ragadiis in ano nascentibus. 15 hoc m. prius *r* et (om. prius) *B*: huic m. priori *Gel.* 16 nos uti *r Gel.*: uti nos *B.* ex oleo roseo *r Gel.*: Et oleum roseum *B.* trito solo *r* (om. *Gel.*): solum tritum *B.* 17 et p. *Gel.*: et ex p. *rB* (hunc locum sic *b*: oleum roseum in pl. mortarium mittimus. et cum tali pastello usque ad m. p. tritum inungimus). mellis om. *rB.* confecto *Gel.*, —tū *r*: om. *B.* 18 nam et *b Gel.*: et *rB.*

tepido praelavantibus impositus prodest. sic rosae flos et pomfolyx simul trita similiter aspergitur. et molybdaena cum foliis rutae viridibus teritur et cum oleo murteo pingui temperatur, et similiter iuvat. et hyoscyami foliorum pulvis aspersus similiter loca curabit. sic etiam lintheorum combustorum cinis cum amylo ex aequo suco foliorum olivae temperatur ut subpingue fiat linimentum.

83 quibus vero condylomata fiunt vel exochadia, hoc adhibendum est medicamentum. cerae libram I, picis un̄c VI, medullae cervinae un̄c II, adipis taurini un̄c VI, mellis un̄c III, vini un̄c III, guttae ammoniaci un̄c I, turis masculi un̄c II, murræ un̄c II. sicca cum vino teruntur et solutis calentibus commiscentur.

alium pulverem de expertis, quo frequenter iuvati sunt homines, ita conficies et uteris post vini veteris styptici lavationem. masticen, fimi hominis sicci combusti cineres, cucurbitae combustae cineres, piperis grana XI,

1 praelavantibus *r Gel.* (prius lavantibus *b*): praelavante *B*. 2 ponfoliga *b* (pompholiga *Gel.*), ponfilinga *r*, pomfologia *B*. similiter (spargitur *B*) aspergitur *rB*: asp. sim. *b Gel.* molibdina *r* (—dena *Gel.*): molibdinum *B* (molibdinas *b*). 3 mirteo *rB (Gel.)*: mirtino *b*. 4 pingui *B*: pinguis *r*. pinguius *Gel.* (*om. b*). et rosciam | foliorum sic corii pulvis asp. *B (scil. pro et iusquiami foliorum siccorum p. a.)*. 5 s. curabit loca *r*: s. loca curavit *B Gel.* 7 ut s. f. (blandum *add. Gel.*) linimentum *rB Gel.*: (temperatus) ita ut pingue fiat et linimento curat *b*. 8 quibus—(9)medicamentum *om. r*. condilomata vel exocadia *B (Gel.)*: condolomata vel exoccadia *b*. vel (fiunt) *add. B*. 9 libram: libra *B Gel.*, lib *rb (sc. acc. vel recipit)*. picis ÷ VI. *r (VI. ÷ b)*, pix (*sic nom. hic semper*) un̄c. VI. *Gel.*: picis un̄c. III. *B*, 10 cervinae *rb Gel.*: *om. B*. adipes taurinos (—ni *Gel.*) *b*. VI. *rb Gel.*: III. *B*. 11 vini ÷ III. *B (III. rb Gel.)*. 12 m. un̄c. III. *Gel.* (Thuris masculi. Mirre anna ÷ II. *b*): myrrae ÷ V. *B, om. r*. 13 teruntur . . . miscentur (commiscentur *rB) rB Gel.*: terantur . . . misceantur *b*. 14 alius pulver *r*, Item aliū pulverem *b*: aliud pulver *Gel.* (*haec usque ad p. 89, 2 om. B*). 15 conficies *r Gel.*: —cis *b*. et uteris *r Gel.*: *om. b*. 16 stiptici *b (Gel.)*: *om. r*. fimi *Gel.*: *om. b*. sicci *Gel.*: *om. b*. 17 cinis *b*. item cinis *b*: *om. r (ubi sic mastice fimi h. combustū siccū cinis cucurbitę cōbuste. pp grana XI. alumen s. aloe)*.

aloen, alumen scissum, etiam supra scriptas species aequis ponderibus commiscebis, et uteris.

aliud. calcis vivae unċ III, nitri unċ II. utraque teruntur et cum hominis urina miscentur, et ex eo pinguius facies linimentum. quod cum siccaverit, identidem super- 5 addes, et eodemmodo perseverando facilius consumentur.

exochadia specialiter consumentur sic. chalcantum teres et eius pulverem cum oleo dulci molli vapore coques, et pinguefacto frequenter loca tangantur. nam et alumen umectum in vase novo coctum et tostum pulverem 10 facito. hoc exochadia spontanea frequentius ceciderunt.

haemorrhoides impatientius erumpentes sic compescere 84 vel temperare consuevimus. butyrum, crocum, cerussa, mel, ex aequo omnia commiscenda sunt et ovi albore temperanda et imponenda. sic et arnoglossus trita cum 15 aceto facit, sic ceterae species sui virtute similiter stypti-

1 suprascriptas *r*, $\bar{s}s$ *b*: supradictas *Gel.* 2 cōmiscis et, *b*: *om.* *r Gel.* 3 Item aliud *r* (*hoc ut alia multa in hoc cap. om. Chis., non b*). (c. v.) ÷ II. *r.* teruntur... miscentur *r B Gel.*: terantur ... misceantur *b.* 4 hominis *om. B.* ex eo pinguius (pinguiore *rb*) facies (—cis *b*) linimentum *rb Gel.*: ex eo pinguiore facies linimus (!) *B.* 5 identidem *r B*: idem *b Gel.* superaddis *r B* (—*b Gel.*). 6 et *B Gel.*: *om. rb.* hic alia addit *b* contra ani vitia omnia (per versus 20): Item fimum canis album tritum et cribratum ... 7 post addita novam rubr. hic add. *b* Exochadia sic curantur. Specialiter consūmitur ... ubi sic pergunt *B Gel.* Exocadia sp. consumentur (—muntur *Gel.*), quae *om. r.* sic *r B*: si *b Gel.* 8 teris *r B Gel.*, teras *b.* coques *b B*: coquis *r Gel.* 9 tangantur *r B*: —guntur *Gel.*, tanges *b.* 10 humectum *rb Gel.*: untatum (*sic*) *B.* in vas novū *r.* et *om. r B.* 11 facito *b*: facit *r B Gel.* hoc *r B*: quo adhibito *b Gel.* 7 exochadia *Gel.*, exocadia vel ragadia *b*; tacta exocadia *B*, ragadia *r.* 12 hemorrhoides *r*, emorroidas *B Gel.* (*et ubi rubr.* De emorroidis) *b.* in(m)patientibus *rb Gel.*: *om. B.* comp. vel temp. *r B Gel.*: curare *b.* 14 commiscenda (sunt *om. Gel.*) etc. *r B Gel.*: cōmiscentes et ovi a. temperata iponimus *b.* cum (ovi a.) *r* (*non b B Gel.*). 15 arnoglossus *Gel.*, —sos *B*: —glosa *b*, —glossa *r.* 16 facit *r B*: *om. Gel.* ceterę *rb Gel.*: ceresę *B.* virtute simili (*et add. Gel.*) stiptice *b Gel.*, sui virtute similiter et stipticę *r*: *om. B.*

cae cum aceto contritae operabuntur. fomentabis vero loca
 ex aqua ubi alumen scissum tritum mitti facies. aut aeris
 flos excoquatur in tertiam partem, et ex hoc fovendi sunt
 ante linimentum. nam ut etiam in tempore aliquid de
 5 fysicis adiuventur, in ea aqua coquendae sunt species
 supradictae, ubi etiam is aeger se cum haemorrhoides pa-
 teretur frequentius delavarit. et ad supradictas species in
 unciis senis aquae sextarios decem mittes.

si vero conclusas resolvere volueris, thapsiae sucum
 10 et absinthium similiter ex aequo conterimus, et loca con-
 tingimus quae solemni digestionem sunt impedita.

XXXI. De syringis.

85 Eas hoc modo frequentius percuravimus. lasar cum aceto
 contritum imponendo frequenter usi sumus. nam et Musae
 15 trocisco omnibus approbato, in aqua in qua calcem vivam
 extinximus resoluto, imminuimus et profecimus. qui tro-
 ciscus a nobis hoc modo conficitur. aluminis scissi uncias

2 ex aqua *rb B: om. Gel.* facies *r B Gel.:* — as *b.* 3 flos
rb: florem *B Gel.* et coquatur *Gel.* (coquatur *b*), et coquat
r: excoques *B.* in t. p. *B Gel.* (in tertia parte *r*): ad t. p. *b.*
 et ex h. f. s. *r B Gel.:* *om. b.* 6 ubi—(7)species *om. b.*
 his eger *r Gel.:* is aegrotus *B.* secundum his cum hemor-
 roides p. *r,* se cum aemorrhoidas p. *Gel.:* emorrhoidas patitur *B.*
 7 delavariit *r,* delavaret *Gel.:* elevatur *B.* et *r B:* *om.*
b Gel. in unciis senis aquae sextarios decem mittis *r Gel.,*
 in unciis senas a. s. d. mittis *B* (in unciis serus aque X $\frac{1}{2}$
 mixtis *b*). 9 resolvere *r B:* solvere *b Gel.* 10 absinthii *r,*
 absinthii *Gel.,* absintie *b:* apii *B.* volueris *b B Gel.:*
 voluerimus *r.* 11 tangimus *B.* sol(1 *B*)emni (solempni *r*)
 d. s. i.: sic *rb Gel. B* (seq. in *b* quae in *rel.* adduntur capitulo
 de syringis Quibus vero intestinum exierit . . .) 12 De
 siringis quas h. m. frequentius curas *Gel.,* De siringis eas h.
 m. percuramus *b* (in *rubr.*), De siringiis (*litt. in ipso textu*
unc., deinde min.) quas h. m. frequentius percuravimus *r:* *om. B.*
cet. hoc proprie est prioris capituli pars (ut in B), non capitulum
(cit. Sim. Ian. s. trociscus musa quasi de fistula ani). 14 con-
 tritum *b Gel.:* tritum *Gel.* musa *r B b (Gel.).* 15 in qua
B Gel.: *om. br.* 16 extinguimus *r.* i. et profecimus *B:* i.
 et perficimus *r Gel.* (iminentes percuramus *b*). 17 aluminis
 scissi uncias *B:* alumen scissum unc. (*acc.*) *Gel.* et (\div) *rb.*

III, aloes ÷ III, croci ÷ S, crocomagmatis ÷ S, chalcanti ÷ III, caduci mali granati ÷ II. vino omnia contrita commiscemus ut trociscos faciamus.

etiam hic pulvis nobis frequenter experimentum dedit ad omnes syringas et purgando et glutinando. qui aequa ⁵ hac ponderatione conficitur. iris illyricae ÷ IIS, ervi ÷ IIS, mannae turis ÷ IIS, lepidos chalcu ÷ IIS, aristolochiae ÷ IIS. omnia tunduntur et cribellantur, et fit utilis pulvis cui nomen est cephalicum. qui miscetur eodem modo ad linimentum, ut etiam Musae trociscus supra dictus. ¹⁰

quibus vero intestinum exierit, murra viscidior fomentatio ⁸⁶ adhiberi debet. et post acacia trita cum aceto linimentum facit. et cyclaminis sucus cum melle ex aequo mixtus et coctus usque in pinguedinem. aliud. ellebori

1 aloes ÷ III. croci (\overline{cc} r) ÷ II. ($\dot{\vee}$ S r) crocomagmi ÷ II. (—ma ÷ S r) rB: $\overline{C\bar{c}}$ (Crocum) $\dot{\vee}$ S. Crocomagma ÷ $\bar{3}$ S b, crocomagma unc. II. Gel. Calcanto^s b (—ti B, —tum r Gel.).
 2 caduci rB: —cum b Gel. vini B. contrita r Gel.: trita B, om. b. 3 cōmiscemus rB, —cimus b: —cuimus Gel.
 4 etiam rB Gel.: etiam et b. nobis frequenter exp. d. r, nobis exp. d. B, frequenter exp. d. b, exp. saepe d. Gel
 5 sy(i)ringias bB, syringitas Gel. et purgando et glutinando (gluttando r) rB: om. b Gel. equa hac r, equa B, hac b: aequali Gel. 6 (i. i.) ÷ V. rBb (pond. sign. om. Gel.). corr. IIS. (ervi) IIS (et in seqq.) rGel.: II et S b (cf. supra ad v. 1), ÷ III. B (sed arist. III. S). 7 chalcu Gel.: calcu r, calcí b, calci B. (arist.)longae (l. b) add. b Gel. (non r B).
 8 et fit utilis pulvis rGel., et fictilis p. B (Omnia in pulverem cribatū repones qui . . . b). 9 cephalicū r (—cu Gel.), cefalicū b: ocapali (sic) B. deinde add. b qui et purgat et glutinat et fistulis optime adhibetur (Gal. XIII, 846. 844). qui miscetur r Gel.: commiscetur B. 10 ut rB: quo Gel. musa rB (Gel).
 pro his (9—10) pergít b (post adhibetur) vel \overline{SS} musa trocisco illa tū āmiscimus. deinceps aliena addit idem: Nam et calcantum cum aceto . . . 11 murra viscidior r, mori viscidioris Gel.: mori viscido dolori B, (ubi sic b prius fomentabis in aqua in qua mirta coxeris. et postea eius sicce pulvis super intestinum aspergatur. Sic et acacia etc.). 12 lin. facit rB (lin. adhibeo b): lin. (om. facit) Gel. 14 mixtus rB: commixtus b Gel. aliud. ell. albi (genus add. Gel) aliquid (—qui Gel.) etc. rGel.: aliud. nam et pulvis ellebori albi qui cum aceto coctus est ad-

albi aliquid cum aceto coxerunt. nam et pulvis ipsius mixtus cerotario ex oleo roseo satis iuvat. et hyoscyamus in aceto tritus et similiter adhibitus intestinum effusum similiter reprimit.

5 XXXII. De pernionibus prurientibus.

87 Pernionibus cum pruritu aquae marinae fots satis prodest. similiter etiam si vino calido styptico foveantur. sic etiam decoctione betarum. sic aqua ubi alumen scissum infuderis. post quod fomentum cera liquefacta loca linire
10 conveniet. nam et ex aluminis pulvere cum hordei farina et vino cataplasma adhibendum est. sic cerae et picis resolutae unctione curati sunt. et gluten solutum in aqua profuit liniendo. sic olivarum viridia folia trita pro cata-

mixto cerotario etc. B, Et ell. alb cum aceto coctu utile est et cōmixtum cum cerotario etc. b.

1 ipsius r: om. Gel. 2 hyoscyamum ... tritum etc. Gel. (iusquiamū ... tritū etc. rB, iusquiam ... tritū etc. b). 3 intestinum (intestinos effusos r)—reprimit (—et Gel.) rB Gel.: optime facit b, ubi add. alia quaedam (p. v. 3): Cynoglosse... syringium usque sanatur. iam capitula aliena inseruntur (rubr.) De sciaticis (p. 56 inf.) ... Ad omnem membrorum dolorem vel quicquid doluerit (p. 57)... Ad omnes nervorum duricias perfricationes. contractiones. et dolores (ib.)... Ad lumborum dolorem (ib.)... Ad coxarum dolorem (p. 58)... De genuum dolore (ib.)... Qui per tibias et corpus vulcera (sic) faciunt Ad varices sine ferro curandas et malandriosos (ib.)... De articularum dolore ... et (sine rubr.) De talorum dolore (p. 59 ... ubi seq. c. 32 de pernionibus). sunt omnes versus 85 (cf. ind. praemissum p. 17 c. 34—42). 5 tit. dedi ex r Gel. (item c): de pregmonibus R(?)ugitibus (sic rubr., in ind. capp. De pregnationibus) b, De pernionibus XXVIII. (simpl.) B. 6 Pernionibus cum rB Gel.: Pregmones (pregniones c) si fuerint cum (explicando) bc. 7 vino rB Gel.: de vino b. 8 sic aqua ubi rb Gel.: sic aquibus (sic) B. 9 loca rb Gel.: om. B. 10 conveniet B Gel.: convenit rb. et ex B: ex r, et b Gel. 11 c. et p. resolutione sola unctione (ex dittoagr. v. l.) rB (resolutarum sola u. corr. Gel.), ubi b: c. et p. sole recte pregmones inuncti curati sunt. cf. 1, 90. 12 curatae B (sol.) gluten B Gel., glute r: glutte taurina b. soluta r, solum B Gel., solutum solum b. 13 sepe (prof.) add. b. trita pror b Gel.: om. B. cataplasmate Bb:—mar.

plasmate adhibita profuerunt. sic gallae cum aceto contritae, sic vini faeces impositae curaverunt.

quibus vero iam vesicaverint, rafanos tundes et ex 88
eorum suco pinnae proderunt linimenta. et lenticulae coctae
et tritae cataplasma proderit. et caduca mali granati in 5
calidis cineribus tepefacta et trita adhibita convenerunt.
sic etiam scilla cocta similiter contrita continuo profuit.

quibus vero et crepuerint et vulnerati fuerint, his
spuma argenti trita mixto adipe porcino pro emplastro
apponi debet. sic adipēs anserini cum cera ex oleo tepido 10
adhibendi sunt. et coclea cum testa combusta et trita et
in pulverem redacta si aspergatur continuo medetur. et
ervum in vino coctum contritum cum cerotario similiter
curat.

XXXIII. De ragadiis pedum vel digitorum. 15

Omnes crepidines in calcaneis pix liquida inlinita per- 89
curat. et spuma argenti cum cerussa et alumen scissum
ex aequo contusum et vino mixtum medebitur similiter.

quibus vero clavuli inhaerentes molestiam fecerint,
ferro subtili loca ante purganda sunt et melanthium cum 20

2 curaverunt *B* (—vef r): —vere *Gel.* (curat *b*). 3 rafanos *Gel.*, rafano <s add corr.> *B* (suco rafani linies *simpl. b*).
4 pinnae *Gel.*, penne r: bene *B* (!). 5 caduca malogranata
... tepefacta etc. *B*: caduci mali granati...tepefacti etc. *rb Gel.*
(sed adhibito corr. r). 6 convenerunt *rB*: —rint *Gel.* (*b. ÷ b*).
7 scilla *Gel.*: squilla *rBb*. similiter contrita continuo (s. c. simi-
liter iterum *B*) *rB*: adhibita trita continuo *Gel.* (cocta et trita
prode est *b*). 8 v. et crepuerunt *rB*, v. crepuerint *b Gel.* vul-
nerati *rBb*: ulcerati (corr., ut semper) *Gel.* his *rB Gel.*:
om. b. 10 tepido *rb Gel.*: —di *B*. 11 cocleę cum suis
testis etc. *b*. trita impulverem red. *r* (*om. et*). 12 si *r Gel.*:
sic *B* (*ubi p. aspersus ... b*). 13 contritum c. c. *r Gel.*: et
tritum c. c. *b* (*ubi sic* coctum cum cer. similiter curat con-
tritum *B*). 14 post curat *aliena add. b* (*per v. 5*): Et aqua
ubi decoctae sunt rappe ... 16 $\bar{1}$ (*l B*)linita *rB*: linita *b Gel.*
percurat *B Gel.*: pcurat *rb*. 18 contritum commixtum cum
vino medetur *b*. 19 glauli *r*, lauli (*sic*) *B*, cauli *b*: clavi *Gel.*
20 purganda sunt. et melantium—similiter *rBb*: *om. Gel.* (*ubi*
purgando adhibetur et myseos etc. cum lacuna).

lotio pueri tritum apponendum. et gutta ammoniaci cum aceto trita similiter adhibetur. et misy et aristolochia ex aequo contusa cum melle adhiberi debet. hoc et rasura cucurbitae trita faciet.

5

XXXIII. De paronychiis.

90 Paronychia in initiis lana ex aqua infusa imposita curat, quae frigidiore aqua frequentius irriganda erit. his etiam alfita cum aqua trita adhibenda erunt. sic et turis masculi pulvis cum melle mixtus medebitur, sic etiam
10 gallarum, sic auripigmenti. qui nisi percuraverit, non exiliet.

si saniem sane collegerit, locum pungen. ad eius digestionem et lenticulam coctam cum melle contritam
15 superimpones. et murtae folia viridia trita similiter cum melle adhibentur. sic etiam rosarum, sic olivae folia similiter. sic cadmiae pulvis aspersus curat, sic ervi, sic turis masculi.

quibus vero etiam ungues quassaverint, foliis murtae

1 iponendum *r*. amoniaci *b*: ammoniaca *rB*. 2 myseos *Gel.*, miseos *b*, misios *r*, mysios *B*. ex aequo contusa *rB Gel.* = ana contusa *b*. 3 rasura cucurbitae trita faciet (facit *Gel.*) *B Gel.*: rasure (*sed ante corr.*—ra) cucurbitę trite (sicce *b*) faciunt (fa^c *b*, *sed* facient *corr. r*). 5 De paronychiis *Gel.*: De paraniciis (vel unguibus *add. r*) *rB*, De panariciis et unguibus ruptis et scabiosis *b* (De penariis *in ind. b*). 6 Panancia (*r*) *B*, Panarazia (*sic*) *b* (—ricia *c*). 7 frigidiore *B*: —ri *br Gel.* erit *b*: erunt *rB Gel.* 8 cum (aqua) *rB Gel.*: ex *b*. erunt *r*: erit *B*, est *b*, sunt *Gel.* 9 etiam *rBb*: etiam et *Gel.* sic aurip.—exiliet *rb Gel.* (*sc. unguis*): *om. B* (*cf. infra p. 95, 5*). 10 qui *b Gel.*: \bar{q} *r*. nisi *rGel.*: \bar{n} *b i. e. \bar{n} ubi mox lineola oblique apposita deletur l* (*sc. corrigitur in i*). percuraverit *r*. 12 collegerit *rGel.*: colligent *B* (si sanies collecta fuerit *b*). pungen (—gis *rB Gel.*): pungen *b*. 14 super *rBb*: *om. Gel.* impones *b*, —nis *rB Gel.* murte *r*, mirte *b*: myrti *B Gel.* c. m. trita ipone *b*. 15 sic (ol.) *rb Gel.*: et sic (ol.) *B*. 16 cadmiae *B*, casmie *r*: cedriae *b Gel.* sic *rb Gel.*: sic etiam (t.) *B*. 18 quassaverint *b et* (*quia vitio solo typogr. legi videtur passaverint*) *Gel.*: quassi fuerint *B*. 19 mirte *r*, mirte *b*: my(i)rti *B Gel.*

viridibus vel mali granati tunsis cataplasmandi sunt. quibus sane hi aliquo forte ictu nigrescant, farina tritici cum pice soluta admixta curantur. et sulphur vivum hoc cum porcinis adipibus tunsum et commixtum praestat. et ne etiam ipsi ungues exiliant, lini seminis pulvis, similiter etiam nasturcii cum melle mixtus imponitur. et cera sola liquefacta superimposita ita medebitur. sed his omnibus adhibitis diutius perseverandum est. calefacti etenim perseverantia adiutorii ungues melius gubernantur.

scabiosos veluti elephantiosus si quis forte ungues habuerit, vini faex sicca trita cum cerotario imposita curat. et ficus sicca purgata et tunsas superimposita aequae medetur, et lapathi agrestis radix in aceto cocta et contrita. et sulphur vivum cum sandaraca ex aequo tritum et aspersum continuo curat. et nuclei pini purgati et triti im-

1 sunt *r b Gel.*: erunt *B*. 2 sane his aliquo forte ictu *r*: sane forte a. i. *Gel.* (sane al. ictu *b*), sane forte aliqua loca *B*. nigrescant *b*: —cunt *r B Gel.* 3 soluta *b Gel.*: sola *r B* (*cf. ad 1, 87*). admixta *B*, amixta *r*: mixta *b Gel.* et sulfur vivum (*hic lacuna!*) similiter, et nasturcium cum melle mixtum imponitur *Gel. lacunam explent r (b B, ubi sic Et s. v. hoc cum porcino adipe tunsum et commixtum praestat ne ipsi ungues exiliant. Et lini seminis pulvis. Simul etiam et asturacus (sic!) cum melle commixtus imponitur B, Sulfur vivum adipibus porcinis mixtum et tritum idem facit. Si etiam ungues exiliunt, lini seminis pulvis similiter etiam nasturcii c. m. mixtus imponitur b).* 7 liquefacta *B Gel.*: aliqua facta *r* (calefacta et imposita ita medetur *b*). ita *r b*: *om. Gel. et (cum seq. medebitur) B*. 8 etenim *r B*, enim *Gel.* (autem *b*). 9 p. et adiutorii *r* (perseverantibus adiutoriis *b*). u. m. g.: m. g. ungues *r*. 10 et veluti elephantiosus scabiosos si q. f. u. h. *Gel.*, Scabiosos veluti elefantiosos si q. f. u. h. *B*, Si quis forte veluti elephantiosus u. h. *b. haec om. r, qui huic loco infert (quae infra rectius addit b)*: et adipis leonis cum titimallo et cantarides et mirra trita commixti impositi ungues mutat. post quorum casum ut meliores [si quos forte ... 11 sicca: siccata sicca *r*. et (trita) *b Gel.*: *om. r B*. 12 sicca *b B*: sicca curat *add. Gel.* (*acc. siccas etc. habet r*). aequae *r B Gel.*: *om. b*. 13 lapathi *Gel.*: —tiii *r B*, —cii *b*. 15 et nuclei pini p. et tr. i. ungues mutant. post quorum casum—(*p. 96, 4*) imponuntur *Gel.*: *om. B. eadem habet (sed aucta) etiam b*: *N. pini purgati.*

positi ungues <curant. et adipēs leonis cum tithymalo et cantharide et murra trita commixti impositi ungues> mutant. post quorum casum ut meliores exeant, adipēs hircorum cum lacte asinae triti imponuntur. interea sub⁵ his omnibus adiutoriis unguēs ipsi primo ex pice liquefacta ungui debebunt, qua et superiora medicamenta, ut fasciola, muniri et gubernari oportet.

XXXV. De pruritu vel scabie totius corporis.

92 Si iuvenibus hoc bene valentibus obvenerit, flebo-
¹⁰ tomo prius sub gemina detractōne subveniendum est. item ventris purgationes frequenter insequenti adhibendae erunt. cibis sane sorbilibus et dulcibus nutriendi sunt. lavacris frequentibus uti conveniet, in quibus turis masculi, sulphuris vivi, nitri pulvere aspergendi erunt.

triti et impositi b ÷ adipēs leonis tithymallo. et cantharidas (cf. *Plin.* 30, 111) et mirtu triti cōmixto. et impositi. unguēs. iuvat et mutat. Post quorum etc. (ut *Gel.*). contra sic r (cf. ad p. 95, 10) et nuclei pineae purgati et triti impositi curant. sub omnibus adiutoriis etc. quae seq. v. 4—7.

4 et (interea) add. *Gel.* 5 ipsi b B: om. *Gel.* ex r B: om. b *Gel.* 6 debebunt r *Gel.*: debeant (—bant) b, debent B. qua *Gel.*: quo b, quos r B. et b *Gel.*: om. B. ut: et r b *Gel.* B. 7 muniri et gubernari (sc. debebunt) *Gel.*: munire et gubernare debebunt r B, munire et gubernare oportet b (ut etiam corr. *Neu.*). iam aliena adduntur in b (per versus 6): in calida quantum potes ferre ... Adipem caprinum solum. vel cum sandaraca mixtum et impositum unguēs ruptos i. scabiosos sanare certum est (unde *rubr.*). nunc alia multa subiunguntur in b additamenta (*rubr. deleta, quae tamen extat in c*) Ad podagram, deinde (cf. *Ps. Plin. f. 69^b Bas.*) Ad noda solvenda de manibus sive pedibus. Bitumen cum oleo... et omnia noda exsolvet. (hic sine *rubr.*, quae tamen servata est in c De pruritu et scabie t. c. cf. *ind. b* — sed a nova linea add. quae sunt capituli XXXV.). 8 titulo add. B vel variis maculis in corpore. XXXII. (sed hic est titulus capituli seq. quod in B male sub *rubr.* de elephantiosis et huius quasi particula prima ponitur). 10 sub r b B: om. *Gel.* retractione B. 11 ventri r. insequenti (—di r) r B: om. b *Gel.*. 12 sane r *Gel.*: plane B (om. b). et dulcibus r b *Gel.*: om. B. 13 conveniet B *Gel.*: —nit br. masculi om. *Gel.* 14 pulvere r B b: —res *Gel.*

si hoc adhibito adiutorio aut pruritus aut scabies perseveraverint, lapathi agrestis radix trita et cum aceto commixta in balneis similiter adhibenda est. sic alumen umectum cum melle commixtum, quo linimento frequenter etiam in sole adhibito liberati sunt. his frequenter etiam 5 frigida lavacra profuerunt. postea oleo roseo vel lentiscino aut murteo admixto vino se utilius perfuderunt.

scabias vero si vulneratas habuerint, myrobalanum et 93 sulphur vivum ex aequo contusum cerotario ex oleo murteo liquidiori commisceo, ut levi unguento eorum in balneis 10 vulnera pertractentur. his sane calidum lavacrum aquarum dulcium procurandum est, in quo supradicta linimenta adhibenda sunt. nam et turis masculi et puleii ex aequo pulvis ibidem in balneis commode adhibetur, commodius si etiam cum vino et oleo misceatur. sic nitrum cum vino, 15 sic ptisanæ sucus, qui frequenter etiam cum aceto mixtus plus profuit.

1 hoc etc. *B Gel.* (hoc adh. beneficio *r*): his adhibitis adiutoriiis *b*. 2 perseveraverint *rb Gel.*: —rit *B* (*ubi add. b*: hec linimenta in sequenti uteris. que sup semper plus prodesse cognovimus. Lapacii etc.). et *rB*: *om. b Gel.* 3 balneis *rb Gel.*: —neo *B*. alumen umectum *r* (*hum. b Gel.*): lum̄ | umetum *B*. 4 quo—(5)sunt *om. b*. 5 in sole *B Gel.*: in solo *r*. 6 profuerunt *rB*: —re *Gel.* et (*postea*) *add. B*. 7 my(i *B*)rteo *B Gel.*: mirtino *rb*. vino se *rB Gel.*: ut mos ÷ (utilius perunxerunt quasi qui male legisset umosé) *b*. perfuderunt *B Gel.*: profuerunt (*iterum*) *r*. 8 scabias *r*: scabies *Bb Gel. cf. 1, 56.* vulneratas *rb*: vulnera *B*, ulceratas *Gel.* 9 contusum *b Gel.*: tunsum *B*. myrteo *B Gel.*: mirtino *rb*. 11 vulnera *rbB*: ulcera *Gel.* 12 *SS b*. 13 pulei *r*, puleii *B*: pulegii *b Gel.* 14 ibidem *rB Gel.*: *om. b*. commode *rb Gel.*: commodissime *B*. commodius *rB*: *om. Gel.* (*sed cf. b*: Melius operatur si cum vino et oleo roseo misceatur). 15 et oleo misceatur *r Gel.* (*b*): *om. B*. 16 sic ptisanę (*tyсанę b*) *b Gel.*: et typsane *r*, sic capitis (!) *B* (*qui bis habet sic*: Commodius si etiam cum vino. capitis sucus. sic nitrum cum vino. sic capitis succus qui . . .) unde Capnitis, —tidis Neu! 17 post profuit (*b*, profuerint *r*, plus profuit *B Gel.*) multa etiam *add. b*: Nam et axungię veteris etc. (*per versus 24*). sequitur continuo novum sub hac rubrica capitulum: Verrucarum genera sic

XXXVI. De maculis in corpore nascentibus.

94 Sunt quibus certis ex accidentibus maculae eorum in corporibus frequentius inhaeserunt. sunt enim nigrae, sunt albae veluti elephantiam aliquando annuntiantes. quibus hoc
5 modo medendum erit.

murtae foliis viridibus in unciis duabus, nitro et alumine in singulis contritis in balneis fricandi erunt. aliud. sulphuris, nitri, aristolochiae pulvis ex aequo contritorum in balneis adhibendus est. sic et gutta ammoniaci trita cum oleo profuit. sic fici folia cum sulphure
10 vivo et aceto medentur. nam et sub sole de hac confectione curantur. et cyminum cum aceto tritum saepe sic profuit, quinque diebus superaddendo linimenta non delavatis prioribus. sic cimolia cum nitro et bacae lauri
15 cum aceto commiscentur. et similiter ut priora medentur.

curabis et clavum. Murinus sanguis illitus verrucas tollit...
(per versus 16. sequitur cap. XXXVI).

1 rubr. De maculis etc. *rb Gel.*: De elephantiosis XXXIII B (cui unum et idem cap. est c. 36/37). 2 certis ex (et *r*) acc. *rB Gel.*: ex antecedentibus causis (eorum corporibus macule inherescunt) *b.* eorum: sic *rb Gel. B.* in (corp.) *add. rB.* 4 albe. aliquocies. et veluti el. ann. *b.* elephantiam: sic *rb Gel. B.* (cf. Scribon. 250). 6 myrti folia viridis (foliis viridibus B) in unciis duabus, nitrum et alumen (nitri et aluminis B) in singulis, contritis, in balneis fricandi (—da *Gel.*) erunt *B Gel.*: Mirte folia viridia (— II. *r*) II. —. Nitri Aluminis scissi (nitru et alumi *r*). ana — I. contritu (—tis *r*) in balneo (—is *r*) fricandum (fricā) erit. (fecunde erunt *r*) *rb.* *vides modo signa pond. med. modo specierum vocabula compendio scripta varie a librariis exposita. quomodo ipse revera auctor scripserit, dictu difficile.*

8 aliud—(9) est *rB Gel.*: *om. b.* contritorum: contritus *rB Gel.* 9 et *b,* etiam *r*: *om. B Gel.* ammoniac B. 10 et cum *B Gel.*, et *r*: et acro *b.* 11 contrita (m.) *add. b.* sub sole *rB Gel.*: ad solem *b.* de (hac): sic *rb Gel. B.* confectione *rB Gel.*: confricatione *b.* 13 et (quinque) *add. B.* 14 delavatis (delabatis *r*) *rB Gel.*: lavatis *b.* cimolie nitru *r,* cymolia cum nitro *b,* cimolia nitro *Gel.*: cymolia nitrum *B.* bacae *B,* bacas *r*: baca *b Gel.* 15 cum (aceto) *rB Gel.*: *om. b.* commiscentur (—untur *r*) *rB*: commixta *b Gel.* et (similiter) *rB,* et etiam *Gel.*: *om. b.* et s. priori medicamenta medentur *r.*

aliud. faeni graeci pulvis, afronitrum in unciis binis, et alcyonium et cyminum in unciis singulis similiter cum aceto adhibenda sunt. et ex betarum foliis coctis et tritis cataplasma imponendum est. et piper cum murtae foliis viridibus tritum et sub sole in balneis adhibitum utrasque 5 maculas permundabit.

saepe his perseverantibus maculis ad elephantiae vitium frequentius declinatum est, cui pro tempore nunc ordinabo remedia.

XXXVII. De elephantiosis.

10

Per initia huius passionis cum se necdum plene 95 vitium publicaverit, flebotomandi sunt et purgandi frequentius. faciem vero in qua huius vitii plus exhorret imago, myrobalani cum aceto et oleo roseo vel murteo linimento fricare conveniet. aquis naturalibus frequenter utantur et 15 marinis lavacris. continentia sane vini his quam maxime

1 aliud *B Gel.*: item *r*, *om. b.* afronitri in unciis binis *B*, afronitri II. ÷ *b*, afronita in $\frac{1}{2}$ II. *r*, aphronitra in unciis binis *Gel.* 2 contritum (cum ac.) *add. b.* 3 adhibenda sunt *Gel.*: adhibendum est (erit *B*) *rbB.* et ex *rB*: et *Gel.* (*om. b.*) 4 his (impon.) *add. B.* mirte *rb* (*myrti Gel.*): mirteis *B.* 5 et (sub) *rB* (*cf. b.*: tritis sub sole viridibus aut in *b.* adhibitum): *om. Gel.* 8 pro tempore *r Gel.* (*i. e. ita ut tempore serventur, ut ait Cael. chr. 4, 8*): per tempora *B*, *om. b* qui post declinatum est continuo sic pergit: Sed et hec adiutoria ma[s]culis supra scriptis propensius semper ordinabo (?). Porri folia trita et imposita. var[i]os emendat ... (*—per versus 9*). 10 De elephantiosis *rubr. r Gel.* (*et supra ad c. 36 B*): De elefanciis *b* (*ca. de lepra dicit Simon Jan. s. oros*). 11 cum se necdum plene vitium publicaverit *r*: cum sanandū plene vicium supplicaverint *B* (?), si necdum plene v. publicatur *Gel.*, quibus se necdum vicium plene publicaverit *b.* 12 sunt *rb Gel.*: erunt *B.* 9 et cartartico freq. dep. s. *b. ad rem. cf. Gal. XI, 345.* 13 exhorret *rB*, exorruit *b*: exhorretur *Gel.* 14 myrobalani *ego cf. Cael. chr. 4, 2. 5*): —no *rB Gel.* (*b.*) myrteo *B Gel.*, mirto *r*: mirtino *b.* linimento *rb Gel.*: lini semente *B.* 15 fricare *rB Gel.*: —ri *b.* 16 marini lavacri *B.* vini *rb*: vicii *B Gel.* (*ubi sic b* Continentia vini quam maxime. Cibis dig. etc.).

plurimum prodest. cibis digestibilibus et dulcioribus nutriantur. unde lactis hi frequenter iuvantur acceptione, quam maxime si aquam eius accipiant, quam medici oron appellant. nam et sucus nepetae herbae frequentissime hoc vitium relevavit. et haec eadem herba par beneficium praestitit saepe cibo data. et coagulum nebri, quem nos cervum lactantem dicimus, cum oxymeli ieiuno datum vel temperatum saepe profuit.

96 si his adhibitis morbus ille accrescens profecto fuerit publicatus, tunc neque flebotomo neque cathartice iam uti conveniet. fieri autem non potest ut ille humor corruptus insanians, qui omne corpus visu horrido funestavit, his adiutoriis purgationum adhibitis ad interiorem originem identidem revocatus ventris vel sanguinis geminatis effusionibus arceatur. sed vomant frequentius et lactis beneficio per cibos et potiones enutrientur et indulcentur.

locis vero contaminatione vulneratis omnia styptica

1 dulcioribus (dulcibus *b*) nutriantur *r Gel. (b)*: dulcioribus frequenter iuvantur *B*. 2 unde lactis his f. a. iuvantur *r*: lactis f. utantur acceptione *b Gel.*, lactis acceptione (quam m. si etc.) *B*. 3 aquam eius *rb Gel.*: aquae | ius *B*. quam medici oron (orron *Gel.*, coroon *b*, id est serum *add. Gel.*) appellant *rb Gel.*: quod greci oron appellant *B*. 4 nepete *rB (Gel.)*: nepte *b (qui om. herbe)*. 5 et haec eadem *B Gel.*: et haec enim *r*, et eadem *b*. par *rbB*: frequentissime (*iterum*) *Gel.* 6 et (coag.) *rB*: *om. b Gel.* nebri—dicimus (*sic*) *b Gel. B (nisi quod lactentem B)*: cervi quem nos cervum lactem (*sic*) d. *r*. 9 his *rb*: hisdem *Gel.*, isdem *B*. (adhibitis) adiutoriis *add. b*. morbus *rb Gel.*: morsibus *B (!)*. ad(c)-crescens *rb Gel.*: adherescens *B*. 10 nec (cathartice) *B*. iam *r*: *om. Bb Gel.* 11 autem: *sic rb Gel. B (enim corr. Neu.)*. 11—15: *idem contra Themisonem arguit Soranus ap. Cael. chr. 4, 7.* ut ille humor *rb Gel.*: utile. Etenim humor *B*. 12 insanians: insanians *rB*, in sanies (*corr.*) *Gel. (om. b)*. funestavit *r*: funestaret *Gel.*, —rat *B*, —vit *b*. 13 adiutoriis p. adhibitis *om. r*. identidem *rB Gel.*: *om. b*. ventris (venosis *B*) vel sanguinis gem. eff. *B Gel.*: *om. b*. 15 et lactis *rB Gel.*: lactisque *b*. 16 et potionis *r*: vel per potiones *b Gel.*, per potiones *B*. indulcantur *rb Gel.*: inducantur *B*. 17 vulneratis *rbB*: ulceratis *Gel.*

adhibenda sunt, quibus illa caro corrupta et effeminata valeat durari vel stringi. his frequenter xeros trociscus profuit, qui conficitur ex sinopide alumine scisso aerugine et cummi sub aequa ponderatione cum aceto dispositis.

omnia linimenta vel fricamenta quae pruritus in superioribus, nec non etiam scabiei convenientia significavimus, etiam his apta esse et utilia asseveramus. aliqui vero etiam vipereas carnes in cibos ministraverunt. quaternos digitos in mensura tam a capite quam ex cauda praecedentes, oleo et sale conditas <in modum anguillarum edendas apposuerunt>. et profecerunt. <addes de graeco quam plurima.>

2 durari vel stringi *rB Gel.*: perdurare (*sic*) vel constringi *b*.
 2 xeros (*cf. Diosc. 5, 111 cap. de sinopide*): círos *B* (círos *Gel.*), cyiros *b*, chyros *r*. 3 conficiuntur *r (solus)*. scisso alumine et gummi *Gel.*, alumine scisso. erugine. et gummi (gumme *b*) *rb*: al. scisso erugine et cymino *B*. 4 cum *rb Gel.*: in *B*. dispositis *Gel.*: —tus *rB*, disponitur *b*, qui pergit haec inserens Sic et diacitnen (diechidnon) tyriace quae ex tu(l. vi)peris eēsr (*sic pro* efficitur) cuius confessionem (l. confectionem) in subsequenti non taceam (!). *cf. in extr. cap.* 5 omnia *Gel.*: omnia etiam *B* (omnia his *b*). quae—significavimus *rB Gel.* (*sed pruritu et scabie r*): quae pruritu vel scabie nec non etiam et maculis s. *b*. 7 esse et *r Gel.*: seu *B*, aliqui: *cf. Galen. XII, 312 sqq.* 8 vipereas carnes *rb Gel.*: super eos carnes *B*. in cibos *r* (inter cibos *Gel.*): inteas = intereas *B* (!). ministraverunt (—re *Gel.*) *rB Gel.*: edendas optulerunt *b*. 9 sale *r*: salibus *B Gel.* ex *r Gel.*: et a (cauda) *B*. 10 conditas in modum . . . opposuerunt (*sic*) *r solus*: conditas. et profecerunt *Gel.*, condimento profuerunt *B*. extrema haec sic habet *b*: Que quaternis digitis mensuratas. tam capite. quam candā praecedentes media vero exenterata aqua multa de lota oleo et sale. et aneto addita post coctionem dederunt. et remedium sunt adepti. 11 in uno codice *B hoc cap. terminatur hac clausula* Addis de graeco quam plurima. quae ant sensu carent aut graecum ipsius auctoris exemplar spectant, sicut infra l. II c. 9 (*om. rb Gel.*).

XXXVIII. De luxationibus vel eiectionibus articu-
lorum quas medici exarthresis appellant.

97 Per initia ut moris est, primo locis exclusa revocanda
sunt. item embroce uti necesse est ex ervaceis pollini-
5 bus vel certe cineribus oleo sapa et ovis commixtis. cum
lanis mollibus infusis succidis loca munienda sunt et pro
locorum natura fasciis continenda et constringenda. si
sub hoc adiutorio loca naturaliter custodita quieverint,
isdem usque ad perfectam sanitatem imminendum nobis
10 erit. si vero locis avulsa aliqua adversitate locis pro-
priis minime potuerint revocari, tunc adiutoriis catho-
licis doloribus crescentibus subveniendum erit, ut est
flebotomus vel catharticum et cataplasmata paregorica.
quibus perseverantibus si doloris declinaverit inquietudo,
15 fomentis lavacris cerotariis vel certe emplastris chalasti-
cis imminendum est. postea vero malagmatibus perse-

1 tit. De lux. (*nihil ultra*) *B*, *cet. add. r b Gel.* (vel deiectionibus
r, vel eiectionibus *c et ind. r b c*, vel iectionibus *b*—exarterisis
appellant *r*, parexartreseis appellant *Gel.*, peri exantipes di-
cunt et fractura *b*, peri exantrexis appellant et fractam *c*.)
3 ut moris est *r b B: om. Gel.* locis exclusa *r Gel.*, locis ex |
claro *B: e* locis suis exclusa *b*. revocanda *r b Gel.*: —de *B*.
4 embroce *r*, imbrocis *B: embroche* molliori (?) *Gel.*, embroce
simpliciori *b*. ervaceis *p. Gel.*: herba *c (sic) p. r*, herbacis (*sic*)
p. B, herbis (*hbis*) *p. b*. 5 cineribus *r B Gel.*: cinere (... cō-
mixtā) *b*. cum *r*: quo *b Gel.*, quae *B*. 6 suc(c)ididis *r Gel.*
(*b*): succis *B*. et—continenda *B Gel.*: *om. r b*. 7 confrin-
genda *B*. 8 custodita *r b B: custodienda (corr.) Gel.* 9 his-
dem *r*, isdem *B: cerotario* ex oleo dulci *b Gel.* 10 si(*sin r*)
vero locis avulsa *r B Gel.*: *sin vero avulsa b*. 13 cataplas-
mata paregorica *r: cataplasmata (cataplasma b) paragorica*
b B. 14 doloris (dolorum *B*) declinaverit inquietudo *r B:*
doloris declinet inquietudo *b*, dolores declinaverint, quietudo
(*corr.*) *Gel.* 15 fomentis lavacris *r b Gel.*: fomento la-
vacri *B*. 16 imminendum est *r b B: —da est Gel. hic*
addunt b Gel. ut est diaquilon (diachylon *Gel.*) aut calasti-
cum (*quale, omittitur*).

verandum est, quibus curata loca possint in perpetuum solidari.

1 quibus *etc. om. b, qui aliena addit* fimum porcinum seu vitulinum impositum sanat... (*eadem scil. repetens quae iam supra attulit cap. XLII De talorum dolore. nova deinde multa variaque materiam augendo addunt bc, quae rubricas habent has: Ex alto lapsis quibus membra collisa sunt (v. 3) — Ad fractum sive luxum (v. 5) — Ad fervorem vel ad morsum vel incisum vel si quid aliud provenerit ne dolorem sentiat (v. 8) — De percussionibus apud scorpionis (sic) sc. c. 24, quod huc detrusum ultimum exhibet index capp., quo capitulo revera finitur lib. II Chisiani. iam vero quae ad plagam adduntur in extremo libro, deinde quae sequuntur additamenta varie congesta, ea vel ab auctore recensiois Berolinensis videntur aliena nec extant in Chisiano: haec ipsorum esse librariorum videntur inde a codicis pag. inf. 67 usque ad p. 71, in quibus vel Christi nomen apparet (p. 68, 6 ab inf. m.). insuper muliebria et ad partum varia, Antidotum ad memoriam revocandam (p. 69) et unguenta plurima (ad podagram praecipue et tumorem pedum), postremo quae novissima sunt, vomitus plurimi atque in primis constantini probatissimus. curata r Gel.: curanda B. in perpetuum Gel.: in perpetuo r B. 2 solidari r B: solida pati Gel.*

Theodori Prisciani Euporiston

Liber II

Logicus.

1 Nunc secundi operis partes adgrediar, quibus
prodendae discutiendaeque rationis delegavimus functionem.
5 quae quoniam oculis comprehendere non potest, quod officium
liber superior occupavit, idcirco passiones interiora possidentes
in hoc volumine aut accidentibus convincentur aut prodentur
indiciis. studio quippe veritatis, nec frustra, disputationes
refugi, cum in utroque
10 opere certis deprehensisque morbis remedia constitui vel
curis medendo facilibus vel tuendo materiam vitiorum,
quoniam in logico opere obscurisque periculis non opus
est assertore sed iudice.

1 *Hic sine tit. (post vacuum f. 1) V (f. 2) praemittit indicem libri secundi I. de febribus v. e. — XXXV. De mulieribus (sic) variis passionibus. subiungit (rubr.) Expl' (quod ad indicem praemissum proprie pertinet) Logicus Liber | Secundus | (atr.) Incipit prefatio secundi operis. — in B sic (post solidari) Explicit logicus liber. Incipiunt capitula libri II, deinde (post eadem c. I—XXXV) Incipit prefatio secundi operis et (post originem textus p. 105, 13) De febribus. I. In (ubi in ras. n pro d) quae quam maxime . . . in r (post solidari) Theodori prisciani fenomeni lib. I. explic. Incip. lib. II. id. logicus. prologus. (Nunc secundis . . .), deinde post iudice sine tit. seq. capitula primae partis, post quae incipit iusto initio sed sine titulo textus (Omnes . . .). in b (post add. libri I) Incipit liber. II. oxea. Cuius haec est continentia (seq. capp. primae partis) Expliciunt capitula Incip̄ p̄phacio (Iam nunc secundi . . .) et (post iudice) De acutis febribus textus cap. I (sim. in. c). 6 idcirco universe p. r, Vñ*

ⁱicco p. b. 8 prodentur r VB Gel.: providentur b. 9 nec r Gel.: ne VBb. disputationis rb. refuci V (—gi Gel., —gii r, refugiis b): refati B. in utroque opere br VB: om. Gel. 11 tuendo VB Gel.: tenendo br.

I. De febribus.

Omnes acutae febres vel aegritudines, de quibus nunc 2
dicere institui, aliquando passiones praeveniunt, aliquotiens
consequuntur. quas certa produnt insignia, quibus mor-
borum possit comprehendi materia. de chronicis vero 5
secundis partibus promissi sermonis expediam.

haec est itaque sub omnium veterum auctoritate
februm definitio, quibus etiam nos ad sensum libentissime
commodamus. est nobis calor ingenitus, qui cum se in
altioribus praecordiorum locis repentina aliqua necessitate 10
commoverit et veluti advena tempestate loca vitalia natura-
liter quietata turbaverit, vaporem acriorem procurat et ex
altitudine stomachi febrium serit originem. quae quam
maxime omnibus corporum incommoditatibus in omnibus
aetatibus, omnibus locis vel climatibus, certa ex necessitate 15
morbis aut imminentibus aut praeuentibus sociantur.

febricitantibus itaque generaliter omnibus unum mag- 3
num remedium, cunctorum cautum auctoritate, praecipue
servire temporibus, ut pro condicione causarum aegri
omnes adiutoriis competentibus releventur, similiter etiam 20

1 De acutis febribus *rubr. b Gel.*: sine tit. *rVB* (sed in
ind. De febr. vel egritudinibus *rB*, De acutis f. vel egr. *r*). cf.
infra ad v. 13. 4 quas: quae *VBbr Gel.* (cf. 2, 50). pro-
dunt *VB Gel.*: p̄videntur *b*, produntur *r*. 6 promissi ser-
monis *V° Gel.*: promiss(ōs) sermones in *ras. B°*, promissi ser-
mones ante corr. *V* et (ubi expediunt) *r* (promisso sermone *b*).
8 diffinitio *VBrb Gel.* 9 calor: naturalis calor *solus b*. in-
genitus *Gel.*: ignitus *bVB* (*om. r*). 11 loca vitalia *n. Gel.*:
locavit. alia *n. r*, locauit. *n. b*, locau(u in *b ips. corr. V*)it.
aliqua *n. VB*. 12 quietatur baverit *v. r*, inquietatur *v. b*.
acriorem (et in naturalem *solus add. Gel.*) et *rb Gel.*: *om.*
VB. 13 serit *VB Gel.*: sumpserit *b et* (*om. originem*) *r*.

originē q̄ q̄^a maxime *b*: post originem titulum supra omissum
sic inferunt: De febribus I. In (*Iā* = *Idest ante corr.*) quae
quam maxime *B*, medio in textu sic De febribus inquam quae
q. m. *rV* (*Gel.*). 14 omnibus—(16)sociantur: sic *VBrb Gel.*
15 ex *om. r Gel.* 18 est (post cautum) *add. rb Gel.* (*om. VB*).
19 pro condicione *rb Gel.*: per condicionem *VB*.

cibus congruis nutriantur. conveniens est profecto in utrisque aliquando incongrua bono tempore posse minus obficere, quam ea quae utilia iudicantur si incompetenti tempore suggerantur. docuit enim natura omnium gubernatrix in initiis omnium commotionum sub quacumque sorte causarum advenientium, cum praesentis admonitionis tempestate naturalis ille vapor turbatus recessus interiores petierit et cum exteriora articulorum frigus vel tremor quassabilis occupaverit, tunc nihil penitus a medicis temptari vel adhiberi debere. at vero imminente declinatione, transactis augmentis, cum paulatim vapor ex altitudine aspirans omnia illa exteriora membra perfuderit, tunc adiutoriis cibi et potus competentius serviemus.

ergo quoniam aliquando sub certis accidentibus manifestata declarantur nomina passionum, aliquando simplex febrium imago visitatur, quae ventris semper constrictionem procuret, capitis dolorem, linguae asperitatem, aliquando insomnietates cum levibus mentis erroribus. haec etenim ex eadem febrium origine, vapore naturaliter superiora appetente, praecipue capite sollicitato contingunt. quae accidentia licet etiam in ceteris passionibus cum aliis signis plurimis misceantur, tamen cum per se sola fuerint

1 est *Gel. V*: om. *B* et (ubi convenientes) *r* (convenienter. Est p. i. u. ut aliquando ... *b*). profectu ... incongruo *B*.
 posse—(4) tempore om. *b* (non *r*). posse minus *rV Gel.*: possem huius (*sic*) *B*. obficere *VB (Gel.)*: sufficere *r*. 3 quā aequae *B*.
 5 in initiis *Gel.*, inimicis *b*: in|////iis *V*, iniciis *B*, initiū *r*. commotionum *rb Gel.*: cogitationum *VB*. 6 ammonitionis (*sic*) *VBb* (adm. *Gel.*): commotionis *r (Neu)*. 8 tremor quassabilis *b Gel.*, tumor quassabilis *r*, timor quassavelis *V*, tumor quassaverit vel *B*. 10 debere *VB Gel.*: debebit *b*, debet *r*. at *rb Gel.*: hac *VB*. 12 iam (post adiut.) add. *r*. 13 cui et potui *r*: ut potui *V* (ut pote *Gel.*), potius *B* (om. *b*). competentius *rV Gel.*: — tibus *bB*. 14 quoniam *rVB Gel.*: cum *b*. 16 tantummodo (post imago) add. *b Gel.* semper *VB Gel.*: frequenter *rb*. 17 procuret *rb Gel.*: percuret *VB*. 20 capite sollicitato *rV Gel.* (capite sollicitudo *b*): capiti sollicitata *B*. 22 plurimisciantur *V*. cum om. solus *V*.

his febribus sociata, febrium magis simplicium et infigurarum speciem designare noscuntur.

ergo cum simplicium febrium causa constiterit, per 5
 initia commotionum cum adhuc articulos possidet frigus,
 manibus calidis vel vaporibus ceteris omnia membra cale- 5
 facta contineo. tunc etiam somnos inhabeo nihilque aliud
 adhiberi permittam. cum vero ex altitudine vapor exiliens
 corpus omne calefecerit et emergens inflammatio inpatiens
 viscera universa siccaverit, tunc post clysteris simplicis
 beneficium etiam enemate quod ex suco lini seminis et 10
 oleo roseo vel chamaemelino temperatur in uncis tribus,
 illis igneis ardoribus succurrendum est. at vero quinta
 transacta die et primis iam temporibus aegritudinis refrenatis,
 cum sub quadam maturitate qualitas causae humanior
 apparuerit, tunc post augmenta commotionis praesentis 15
 pannis duplicibus vel triplicibus infusis oleo roseo et calido
 media eorum infundenda sunt et iuvanda, vel certe
 ex lini semine et hordei pollinibus cum aqua et oleo, ut
 moris est, adhibendum est cataplasma [ex quo praecordiorum
 loca iuvanda sunt], ex quo aut ignis illius commi- 20
 nationes temperemus aut sudorem oportuno tempore procuremus.

monitum te interea volo profecto ex urinarum in-6

1 febrium: febribus (*iterum*) VB. 5 ceteris: *cf. infra s. 17.*
 21 etc. omnia *rb Gel.*: omnibus VB. 7 adhiberi *rb Gel.*:
 in(h B)iberi VB. 10 enemate V, enemate B (*Gel.*), enema-
 tate b, enigmatate r. 11 came(i B)melo VB (*camemillo r,*
camomillo b, chamaemeli Gel.). in *r VB Gel.*: *om. b.* tribus
 (*sic*) VBrb *Gel.* (*scil. ternis*). 13 temporibus (*sic*) VBrb *Gel.*
 16 pannis—certe ex *b Gel.* (*ubi sic b: tunc (iterum) p. d. v. t.*
oleo roseo infusis. calida media eorum i. s. et i. vel certe lini
s. et ordei p. cum oleo et aqua etc.): *om. rVB.* 18 ut moris
 est adhibendum ex equo. praecordiorum loca iuvanda sunt ut *b*
 (ut moris est adhibendum est cataplasma ex quo aut *Gel.*): ut
 moris est. Praecordiorum loca iuvanda sunt. Ex quo aut (ut *r*)
 VBr. *ubi ex quo p. l. i. s. uncis inclusi (quae delevit Gel.)*.
 20 ignis illius commotionem *b*, ignem illius commotionis *r Gel.*,
 ignem illius comminationis VB (*—nes ante ips. corr. V*). 23
 profecto: *sic VBrb Gel.*

spectione supradictae aegritudinis maturitatem sic considerare debere. advertendum est itaque ex urinis naturalibus et consuetis, quantum in contrariam partem natura devia-
 5 aegritudinis exitus allaturus sit instruaris. est autem urina naturaliter quae corporis quietem et sanitatem manifestet, rubra mediocriter, subpinguis et tactu calida, habens naturaliter nebulas summa quam maxime appetentes. quan-
 10 haec itaque cum inspexeris, de maturitate aegritudinis bene confidens adiutoriis competentibus visitabis.

7 superveniente igitur declinatione temporalis commotionis et iam prioribus adiutoriis procurata, tunc et linguae curationi et ceteris quae cibos praeire consuerunt ser-
 15 viendum erit. aliquando etiam lexyreta tempore cataplasmatibus adhibita quam maxime profuerunt, quae infundere et nutrire qua infrigidare corpora ardentia videantur. quae conficere hoc modo consuevimus. spumae argenti uncias III,

1 considerare (*sic*) *VBb Gel.*: —ri r. 4 quod *Vbr.* aut adpraesens *VB.* 5 sit *Neu.*: est *VBrb Gel.* 6 quietem et s. *rb Gel.*, qui & emit s. *V*: qui emittit s. *B.* manifestet *rgb Gel.*: manifesta et *V*, manifestat *B.* 8 nebulas: —ā r. in aquam maxime appete(a *V*)ns *VB* (appetente *Gel.*), in aqua m. apetenti *g* (*hic deficit Vindob.*), in qua maxime (in^a m^e) appetentes *b*, una quā maxime appetentes *r.* cf. s. 4 (*vid. e. g. Galen. IX, 596. 605 Lips.*). 9 ex accepto nos conveniet *VB* (*g*), ex accepto nos potu advertere c. *r.*, ex accepto potu adhibere nos c. *b Gel.* (*qui lacunam diverso loco explent*). cf. *Ps. Gal. de ur. XIX, 596 πλῆθος δὲ πρὸς λόγον τοῦ πινομένου.* 11 visitabis *VBg* (bene instabis *b*, imminebis *r Gel.*). 12 temporalis commotionis (—nes ante corr. *V*) *r VGel.* (temperabis commociones *b*): temporales comminutiones (*sic*) *B.* 13 procurata *VGel.*: —to *B* (—tis *b*, —tur *r*). 14 cibos (—us *B*, cib *r*, cibū *g*, ubi culus *Vindob.*) p̄ire *rVBg Gel.* (*ubi et ceterios cibos quos p̄ire b*). consuerunt (—sueverunt *b*) *r Gel. g*: consuerit *V*, —vit *B.* 15 lexyreta *V*: lixoperita *Bb*, lexiopyrota *r.* tempore: *sic rVBb* (cf. *mox* in vicem c.). cataplasmat^e *V*, —tis *Bbr.* 17 nutrire quam infrigidare (*sic*) *rVB Gel.* (q̄ frigidare *b*), ubi magis quam *Neu.*, ego quā. 18 uncias (*mox* unc) *V*: ~ *rB* (*b*).

mellis unċ III, suci lini seminis unċ VIII, cerae unċ III, olei rosei vel chamaemelini libras II. conficies ut moris est, et uteris in vicem cataplasmatibus, commotiones competenti tempore iuvaturus. his igitur adhibitis simplices has aegritudines sic visitare consuevimus usque in plenam 5 declinationem, quo etiam lavacris adhibitis et reparare sanitatem et reparatam custodire possimus.

igitur quoniam huius aegritudinis species, quae solis 8 febribus cum propriis accidentibus designatur, hac pagina compendiose composui, insequenti ordine acutas omnes 10 passiones propriis cum nominibus et accidentibus designabo. sumimus itaque initium de freniticis febrium acutarum necessitate fluctuantibus adiungentes adiutoria competentia.

II. De freniticis.

Freniticorum causam certa accidentia manifeste de- 9 signant. sunt enim acutae febres cum terribili mentis 16 alienatione, sunt iuges insomnietates ex meningae tensione vel indignatione venientes, et quod speciale accidens his tantummodo manifestum est, de parietibus aut straminibus veluti paleas vel floccos intentius legunt. 20

1 suci *B* (succi *b*): succo (sucu *ante ips. corr.*) *V* (sucus *r*).
 cera *V* (*r*). 2 oleo roseo *V*. chamaemelini: camile *V*, camimuli *B* (camomili *gr*, —milli *b*) (*cf. Gal XII, 507*). libras (liberas *Vb*) II. *VB* (lib *r*): sextaria II. *g*. conficies *VBr* *g* (—ies *Gel.*).
 3 in vicem *VB Gel.*: ad invicem *r*, in modum *b*. commotionis *V* (*r*). 4 simplicis *V*. 5 aegritudinis *V*. 6 declinationem *b Gel. (g)*: visitationem *VBr*. adhibitis diligenter et *r. s.* et *r.* cum diligentia cust. *g*. 9 designatur *Vrb Gel.*: designantur *B*.
 10 composui *rVB Gel.*: exposui *b*. insequenti (*sc. pagina*).
 11 cum nominibus et *a. rVB Gel.*: cum omnibus et cum *a. B* (*pr. nominibus cum omnibus a. b*). 12 freniticis *V*: —neticis *reliqui*. 15 Freneticorum *hic etiam V*. causa *r et (ante corr.) V*, causas *V^c Gel.*, causam *Bb*. 16 febris *V*. meningae *Gel.*: emenge *V*, miningae *B*, —ge *r*, innigne *b*. 17 tensione *VBrb (cf. Cael. Aur. ox. 1, 116)*: incensione *Gel.*. 18 quod *V(bg)r*: quoniam (quō) *B*. 19 de parietibus aut (vel *br*) straminibus <veluti *add. r*, vel *g*> paleas *Vrb Gel.*: *om. b*. 20 vel (*fl.*) *VGl.*: seu *b*, aut *r*. intentius *om. Gel.* (veluti intentius *b*).

10 ante omnia, ut superius praemonuimus, commotionum temporibus serviendum est. docet natura nihil asperum, nulla penitus adiutoria admovenda, quae inopportunis temporibus quam maxime adhibita nocere probata sunt. per
 5 initia itaque huiusce passionis lucidum et temperatum primo cubiculum providendum est. ciborum observanda continentia. et si supradicta accidentia quibus passio publicata est intra tertium diem apparuerint evidentia, et si nulla nos aut aetatis aut temporis ratio removerit, flebo-
 10 tomo subveniemus, licet ad detractionem sanguinis cunctatio raro peccaverit. cum enim sanguinis commodissimo elemento corpora laborantia etiam alia possunt invenire remedia, detracto vel amisso difficile reparantur. ventris item si constrictum fuerit officium, per clysterem simpli-
 15 cissimum procurabo, melicratum calido oleo tantummodo admiscens, nil asperum neque pyroticae qualitatis adiciens. certum est enim febricitantibus omnes iniiectiones meningae sociari. vini vel aceti penitus in his odor fugiendus est. cibos umectos et leviores aptis temporibus ministrabo.

3 admovenda *Gel.*: admovendorum *V*, ammovendo *r*, admovenda eorum *B* (cf. *b* nihil penitus adiutorii adhibendum que . . .) 4 Per initia *Brb Gel.*: peritia *V*. 5 huiusce *VB* (huiusque *g*, *ubi om.* itaque): huiuscemodi *r*, huius *b Gel.*

et *V(rb)*: *om. B*. 7 si (sic *r*) supradicta *Vbr Gel.*: supradicta *g*, si praedicta *B*. accidentia *Vb Gel.* (adicienda *r*): adiutoria *B(g)*. 9 removerit: sic *VB(g)rb Gel.* flebothomo *V*. 10 cunctatio raro p. *rb Gel.g.*: cunctaciora p. *V*, cunctator p. *B*. sanguis *V*. 12 aliorum possint *B*.

14 idem *Vr* (idam ante corr. *V*). 15 melicrato calido oleum *rB* (aque calide oleum dulce *b*). 16 pyreticae *V^c Gel.* (peritica aeq. ante corr. *V*, peritice qu. *g*), pyrotice *r*, pyrotice *b* (*Garip. I, 8*): diureticae *B*.

17 iniiectiones (febris calefacte add. *r*) *Vrbg*: collectiones *B*. 18 meningae (sic *Vr*, miningae *B*, iniunge *b*) sociari *i. e. communicari* cf. *Cacl. ox. 1, 128*. 18 fugiendus *b Gel.*, ≡fugiendus cum *ras. V*: effugiendus *B(g) r*. 19 cybos umectos (cibos humectos *b Gel.*, —us *r*) et leviores (lenioris *r*) a. t. ministrabo *Vgrb Gel.*: cibus humectus et lenior est adhibendus. Aptis t. *B*.

moneo attamen primis temporibus caput oleo roseo 11
 infundendum. et si his adiutoriis contemptis passio aug-
 menta perceperit, ut extensioribus vigiliis et febribus et
 alienationibus adhuc molestissimis terreamur, oleo chamae-
 melino vel anetino calido, ubi papaver vel lactucae semina 5
 vel mentae vel hederæ sucos coxeris atque miscueris,
 eorum capita frequentius rigabis. si vero impatientius se
 iactando quassaverint, ut est omnibus vigilantibus accidens
 speciale, mollibus ligaturis fasciarum alligatos quiescere
 faciemus. minus etenim incommodi accidere poterit ex 10
 vigiliis quietis quam si inter iactationes nimias interceptis
 viribus fatigentur. vultus eorum ante cibos aqua calida,
 ubi agreste papaver aut lactucae semen et illa cetera quae
 significavimus decoxeris, fomententur. similiter etiam arti-
 culi eorum, lingua quoque, ex melle et oleo mixto rosaceo 15
 aut certe ex suco lini seminis irrigentur. febribus etenim
 perseverantibus aegri plus siccitate linguae quatiuntur.
 lectus eorum suspendendus est et ad vicem gestationis 12
 agitandus. frequenter enim ex illa lecti motione velut
 intentis oculis et mentibus occupatis somnos his dulcissi- 20
 mos procuravimus. media eorum consideratis temporibus
 oleo dulci calido fomentanda sunt, aliquando mixta aqua

1 moneo—temporibus *Vrb Gel.* (*g*): *om. B.* oleo roseo \bar{V}^c
 3 perce(i)Vperit *VB* (perciperet *g*): cepit *Gel.* et (al.):
 vel *rb* (*g*). 4 oleo camemelino (camomillo *b*, camemillo *r*) etc.
Vrb (*Gel.*): oleum camimelinū etc. *B.* 6 mentae *B Gel.*: menta
 (sic) *rVgb.* atque *b* (et *g*): *om. VB.*, vel *r Gel.*. miscueris *VB*:
 miscebis et *B.* 7 rigabis *VBr* (*g*) *Gel.*: irrigabis *b* (*Neu.*).
 8 iactando: luctando *B.* 9 mollibus: cf. *Cael. 1, 65.*
 10 minus etenim *rb*, minus enim *Gel.*: Etenim (*om. minus*) *V*,
 ut enim *g*, Etenim plus (!) *B.* poterint *V^c*. 11 quietis
Vrb Gel.: quieti *B*, quietes *V^c*. iactationes *Vrb Gel.*: lucta-
 tiones *B.* 13 post quae add. oleo coqui debere *r*, superius *b*.
 17 siccitate l. quatiuntur *VB Gel.*: siccitatem l. patiuntur *rb*
 (siccitates l. parti | \equiv tiuntur *g*). 18 ad vicem *VBr Gel.*:
 ad invicem *bg*. 19 velut intentis *b Gel.*, veluti tentis *r*:
 velut mentis *V*, velut <i add. corr.> et mentis *B.* 21 pro-
 curavimus *r Gel.*: —bimus *VB* (—*b* = —bis *b*). 21 media:
 cf. *Cael. ox. 1, 66* (pubetenus h. e. inter umbilicum et pectinem).

calida ptygmatibus infundenda, similiter etiam inguina eorum proprius huic quam maxime familiariter compatiencia aegritudini. frequenter etiam seminum cataplasmatibus media eorum iuvanda erunt. iuvat interea multum detonsio 5 capillorum et si raso capite admotis cucurbitis sanguinis detractio adhibeatur. ex hoc enim adiutorio, quantum saepe probatum est, ad plenam causae perducti sunt digestionem.

haec est, amice, simplex freniticorum medicina, quae naturae beneficiis et adiutoriis ita ordinatis competenti 10 tempore adhibitis continetur. his etenim rite custoditis facilius potest aegritudo victa subcumbere.

III. De lethargicis.

13 Lethargicis et freniticis capitis est vel meningae simile sub extensione vel constrictione periculum. utrique acutis 15 febribus agitantur, his tamen accidentibus differunt quod

1 ptygmatibus *Gel.* (tygmatibus *rg*): perty(i *B*)gmatibus *rB*,
 pertipnatibus *b*. inguini *B*. 2 propriis huic q. m. familiariter *r*: proprius huic (hic *g*) q. m. *VB(g)*, huic q. m. familiariter *b Gel.* compatiencia aegritudine *V* (cum patientia aegritudinis *rg*), compatiencia aegritudine *B*. 3 seminum—erunt: sic *rb Gel.V et in ras. B* (nisi quod eorum media *b et haec eadem media eorum Gel.*). 4 multum deto(u *b*)nsio (—sium *r*) *b Gel.*: multa detonsio *V*, multum detonso *B*. 5 sanguinis detractio admotis cucurbitis *Gel.*: admotis cucurbitis (—tas ante corr.) sanguinis cum detractioe *V*, amotas cucurbitas cum sanguinis detractioe *g*, amotis cocurbitis s. cum detr. *r*, admotae cucurbitae sanguinis cum detractioe *B* (sanguis eum detractioe cucurbitae calidissime adhibeatur *b*). 6 adhibeantur *rB*. etenim *rB* (etiam *b*). 7 perducti (—ta ante ips. corr. *V*) sunt *V Gel.g* (deducti sunt *r*, perducuntur *b*): perductae sunt *B*. digestionē. † decoctioe (sic ex glossa, pro decoctionem) *b*. 8 amice: amice karissime *b*. freniticorum *V*: nefreticorum *B*. 10 rite *rVB Gel.*: recte *bg* (cf. infra). 13 (p. 113, 1. 6) freneticis etiam *V*. capitis—simile: sic *VB Gel. et* (ubi mininge similis) *rb*. 14 utrique *b Gel. et* (*Gar.*) *g* (ubi rursq. cautis): utique *VB*. 15 agitantur *VBb Gel.*: exagitantur *g Gar.* accidentibus *rB Gel.*: accedentibus *V* (ante cedentibus *g*).

frenitici manentibus insomniatibus et alienationibus eriguntur, lethargici vero sub simili incommoditate vigiliarum gravedine molestissima et falso veluti somno molestius deprimuntur. sunt hae differentiae sub simili sorte passionis in utrisque, ut magis plus lethargici periclitentur. nam frenitici plus gravati lethargicos faciunt, lethargici vero relevati in freniticos revocantur. una est ergo et aequalis utrisque causa vitiorum, eademque etiam visitandi diligentia esse debet. sed freniticis quies et patientia indicenda est, lethargicis vigiliae procurandae sunt.

his igitur lethargicis fatus capitis simplex adhibendus est, ut freniticis, exceptis herbis illis vel seminibus soporiferis. utrisque media praecordiorum similiter adiuvanda sunt. linguae siccitas eodem modo riganda erit, aequae ventris officium procurandum. caput quoque sic detractione sanguinis relevari debet. uno eodemque modo vel tempore etiam ciborum qualitate nutriendi sunt. unum tamen praecipue, quod frequentibus sternutamentis pinnae interim admonitione tantummodo relevandi erunt, acutis dumtaxat adhuc febribus permanentibus.

3 gravedine *rb Gel.* [gravedine(s) molestantur *g Gar*]: gravitudine *VB*. sommo (*sic*) *V*. 2 sub similis orte *V* (= sub simili sorte *rb Gel.*, sub similis fortes *g*): sub simili ortę *B*. passiones (apassiones *ips. corr.*) *V* (=passionis *rb*): passione *B*. 5 magis plus: *sic VBrb Gel.* 7 in freneticos revocantur *r Gel.*: in freni(e *B*)ticos relevantur (*sic, errore ut videtur repetentes*) *VB* (frenetici relevantur *g*, freneticos faciunt *b*). *cf. Cael. ox. 2, 2* (deciderunt). 8 visitandi *Vrb Gel.*: —do *B* (in *v. N.*). 9 debet *V Gel.*: —bat *rB* (—bt *b*, —bent *g*). freneticis etiam *V*. quies *rVB Gel.*: requies *b* (*g Gar.*). 11 adhibendus est ut freneticis *VBgb*: ut freneticis adhibendus est *r Gel.* 12 exceptis (*i. e. sine Gar.*) *VBg*: sed exceptis *rb Gel.*. soporis ferens *V*, sapes ferentibus *in ras. B* (soporiferis *rb Gel.*). 13 utrisque *rb Gel.*: utrique *V*, quibus *B*. 14 riganda erit, aequae *Gel.*, riganderit aequae *V*, riganda riteque *B*: irriganda erit *rbg*. 17 nutriend(a *in ras.*) sunt *V* (—di sunt *rBg*), nutrienda erunt *b* (—di erunt *Gel.*). unum . . . praecipue (precipuū *r*): praecipue unum moneo *Gar*. 18 pinnae *V Gel.*, sp(innae *in ras. corr.*) *B* (penne *rb*, pene *g*). 19 post erunt *add. b*: Sic ferule incense fumus eorum naribus appli-

15 desistentibus vero caloribus, et illis gravationibus perseverantibus, tunc acerbis adiutoriis ptarmicorum imminere nos conveniet, in lucido sane et temperato cubiculo. articulos vero eorum unguo frequenter oleo veteri
 5 vel cucumeracio, mixto quipiam nitri aut piperis aut castorei. et uncta solidius defricabo. et si frigidi adhuc fuerint, etiam sinapis pulverem admisceo. nam aliqui etiam sanguisugas fronti eorum vel temporibus recte adhibuerunt.

perseveranti vero gravedine et sensus occupatione
 10 demersis expedit accipere in modum coclearis unius cum melicrato castorei pulverem. expedit etiam apoflegmatizare in oxymeli ysopi aut origani aut thymi aut puleii aut rutae decoctione. et si adhuc illa sub veluti depressione

candus est. Sic lucernę extinctę nidor (ol- *Gar.*) faciendus est [Acutis dñ taxat ...] quae aliis etiam additis manifesto falsis aucta habet *Gar.* 1, 14. 20 dumtaxat tamen adhuc *r.* permanentibus—gravationibus *rb Gel.* (ubi desinentibus—desistentibus *r*—vero *add. r Gel.* *cf. b Gar.* ubi sic permanentibus vel caloribus et illis gravationibus perseverantibus et *g* permanentibus caloribus et illis vero gravioribus perseverantibus): *om. VB.*

2 ptharmicorum *B*, protharmicorum *V* (ptarmicorum *g*).
 3 conveniet: vetat Soranus *Cael. ox. 2, 26* (contra *Dioclem*) 33. (*Asclep.*) 37—39. (*Themison.*) 47. (*Heraclid.*) 54. cubiculo: *sc.* oportet iacere (*Cael. ox. 2, 26*). 4 ungeo *V*, unguo *B Gel.* (unguendos *r*, ungere *g*). *cf. 2, 33.* post veteri *add. b:* et oculos eorum simul oleo veteri (vel cucumeratio etc.). 5 quipiam *rVBb Gel.* nitro aut pipere aut castoreo *rVBb Gel.* (ubi genitivos restitui). 6 solidius *rVBb Gel.*: sollicitius *g Gar.*
 7 sinapis *rV*: sinapi *B* (sinap̄ *b*). aliqui *V(b)*, aliquis *r*: et aliqui *B* (alii *g Gar.*). 8 sanguissugas *V*. 9 perseveranti *VB Gel.*: —te *rb.* 10 coclearis unius *g Gel.*, cocliadis unicus (pro unius) *V*, coclearis unicus *B*: coclearii unius *rb.* 11 apoflecmatigare *V* (apoflecmatidiare *r*, apoflegmati dare *b*). 12 in oximeli (*V*, oximelle *Bbg*), in hocsimelli *r*: cum oximelle *Gar.* timia *V*. 13 illa sub veluti (illa veluti sub *b*, sub illa veluti *Gel.*): illa sub vetuli *VB* (illa sublevati *g*), illa veluti *r.* depre(ae *V*)ssione *rVB Gel.* (deterseratione *g* [pro et si—deponantur sic habet *Gar.* et si adhuc illi sublevati non fuerint capillis (cum) rasione depositis, sinapismus capiti adhibendus est (!), *cf. g:* et si adhuc illa sublevati deterseratione capitis deponuntur, etiam s. adh. est]: demersione (demissione = demensione, ut supra dem̄sis) *b. cf. Cael. ox. 2, 8. 30 etc.*

capitis deponantur, etiam sinapismus adhibendus erit, unguenta vero ex castoreo et oleo sicyonio. iam tunc etiam odores naribus admovendi ex castoreo puleio origano thymo et baca lauri. hoc et ex cornu cervino et galbano fieri commodum approbavimus. 5

haec igitur gravatis lethargicis adhibenda sunt, ubi febrium acutarum intervenerit necessitas, quae nos omnia freniticorum similia adiutoria adhibere compellit.

III. De pleuriticis.

16

Pleuriticorum haec est certissima definitio. dolore 10 insustentabili et perseveranti circa interiora lateris afficiuntur, febribus aequae acutis minime desistentibus, tussi molestissima et sputi varia affluentia. super quod latus iacere se tolerabilius asseverant. compresso etenim loco dolente ad saniores partes demigrans pressa materia in 15 tempore locis languentibus moderatur.

febrium itaque temporibus servientes adiutoria et 17 cibos congruos adhibemus. cubiculum procurabo calidum et lucidum. melicratum ex initio ex despumato melle suggeram omni aegritudinis tempore ministrandum. interea 20 si minacia nos augmenta terruerint, retractantes aegrotantis

1 deponantur *B*: deponuntur *Vb Gel.* (non deponuntur *r*).
 4 ex bacu(a *corr.*) *V*, et baca *B*: et bacis *r* (et bacas *g*).
 galbano (*rb*): —nae *V*, —ni *B*. 5 commodum *rB Gel.*:
 com(m)odius *rb (g)*. 7 non (*ante* intervenerit) *add. B*, *sed*
om. rV (g Gar.) b Gel. 8 freniticorum *V (solus)*. *post*
 compellit *add. b*: litargum sic excitas . . . 11 perseveranti
B Gel. et (ubi —ci | corr. in —tae = te) V: —te rV^cb.
 12 tussi *rVB Gel.* (—sim *g*): tusse *b*. 13 et sputis (sputa-
 mentis *Gel.*) variis e(a *b*)ffluentibus *b Gel.*: et sputa varia
 affluent *V et (qui praemittit compressi) B*, et sputa varia af-
 fluentia *r. cf. Cael. Aur. cel. II, 89*. 14 iacere se *r Gel.(b)*:
 iaceris *V*, iacuerint *B*. loco dolente *b Gel.*, —tes *V*, l. dolent *r*:
 loci dolentis *B*. 18 adhibemus *rVb Gel.*: —bens *B*.
 19 melicratom *V*: mellicratum *rB*, —to *b*. ex initio *rVB*:
 in initio *b*, ex hymetio (*corr.*) *Gel. cf. v. 6 omni etc.* 19 et
 d. m. *rb Gel.* 20 suggeram *VB Gel.*: dabo *r*, offeram *b*.
 omnia egr. tempora (*tpr b*) ministrabo *rb*. 21 minacia *Vb Gel.*
 (minatia *r*): in initio *B*. retractes *V*.

aetatem temporis qualitatem provinciarum naturam, intra tertium diem flebotomo nos subvenire convenit. item ventris officium procurandum est aut balano supponendo aut clystere simpliciore. lateri vero dolenti ex oleo samsucino calido fomentum adhibeo, et eiusdem samsuci pulvere vel rutae siccae loca affatim aspergo dolentia. post vero succidas aut sulphuratas calefactas lanas appono. variis et frequentibus ceteris vaporibus loca mitigabo, ut aliquando saccellis ex cantabro aliquando ex milio vel salibus calefactis, aliquando oleo supradicto samsucino vel rutato adiecto in vesicam, vaporemus. adhibemus etiam ventosarum suis temporibus aptissimum adiutorium. perseverantibus vero doloribus etiam cataplasmata chalastica cum melle de seminibus superaddo, detrahens speciem faeni graeci, quod, ut expertus sum, febrientibus caput semper dolore et inflatione sollicitat.

18 cibos vero usque ad aegritudinis digestionem commodis temporibus matutinis quam maxime sorbiles ministrabo et calidos. tunc enim perseverantibus febribus tempus sive adiutoriorum sive ciborum veteres fysici aptissimum asseveraverunt. semper etenim naturae certa ratione vespertinae horae crassioris aeris accessu aegros

2 nos subvenire *rb Gel.*: subvenire nos *VB*. 3 procurandum *VBrb*: provocandum *Gel.* balano *rVGel.*: balanum *B* (balamon supponend'ē *b*). 4 clystere simpliciore *rVGel.*: clisterē simpliciore *Bb*. samsucio *V*. 5 eiusdem *r*: eius (*sic*) *VBb Gel.* 8 ceteris: *cf. supra s. 5.* ut *rVb Gel.*: et *B*. 11 in *rVB Gel.*: *om. b (Neu.)*. vaporemus: —ramus *VBb Gel.*, —rabimus *r*. 13 calastica *i*: penetrativa *add. b*. 14 superaddo *rb Gel.*: addo *BV*. 15 quia experti sumus *b*, quod ut expertus sum *r Gel.*: quod expertus est *V*, quod expertus es (*sed post sollicitatur sic detrudens*) *B*. 16 inflatione *VBb*: inflammatione *r Gel.* sollicitat: *sic Vb Gel.*, —tatur *B* (*ubi capitis dolorem et inflammatione sollicitat r*). 21 ante semper haec sola *add. b* Tunc enim perseverantibus febribus (*plura et plena Gel.* Tunc etenim etiam in pers. febribus... adseveravere): *om. rVB*. 21 naturae *rB Gel.*: natura *bV*. 22 crassioris aeris accessu *b Gel.*, crassiores aeris accessū *r*: crassiores access<a> *V*, crassioris accessu *B*. *cf. Cael. cel. 2, 192* miti accessu (aeris).

animos ad tristitias quasdam adducunt et veluti initia cogunt renasci commotionum. addo interea quod facilius aegritudinem refrenabis, si per dies singulos semel tantum modo cibos adhibeas.

sub hac igitur visitatione si necdum aegritudinis augmenta recesserint, diebus pluribus melicrato aut ysopum aut rutam viridem decoquam et ex hoc frequenter eos potabo. locis vero inpatienter dolentibus etiam escae ustiones impono. ita etenim frequenter ad peripleumoniorum non permittetur aeger vicina pervenire pericula.

dolentes vero latus sine febribus, et ceteris accidentibus supradictis pleuriticorum remotis, quos iam non pleuriticos sed latus dolentes proprios appellabo, ex subiectis alia diligentia visitamus. piper vel cyminum vel castoreum aut rutam siccam terentes melicrato miscentes potui dabimus. oxyporia quoque adhibenda erunt. item acopo calido commixto opobalsamo aut gleucino aut laurino latus ipsum est perungendum et fricandum. quibus adhibitis si necdum dolor quieverit, super illam decoctionem quam superius ordinavimus, flogmi radicem aut capparis admiscebo. dabo interea etiam antidota apta frequenter

1 initia *rVb Gel.*: vitia *B.* 2 commotionum *r Gel.*: commot(c *V*)ionem *VB*, — nes *b.* quod *r Gel.*: quo *VB(b).* 6 in (mellicrato) *solus add. b.* ysopu(o *V*)m aut rutam *v.* deco(quo *V*)quam (decoco *r*) et *VB(b, qui post ys. addit* aut origanum *ut 2, 21*): hysopo aut ruta viridi decocta *Gel.* 8 escae ustiones: escas usciones *V*, escas ustionis *r*, <i>scas (ante corr. escas) ustionis *B*, estas ustionis *b*, *cf. lōxai barbarorum apud Aet. 7, 89 lat. p. 408 Lugd. cf. 2, 48. 62 et Alex. Tr. (Anecd. I, 115). Fraas synops. fl. cl. p. 320.* 10 permittetur *VB*: — titur *rb Gel.* 13 proprios *rVb i. e.* (o et u pro more commutatis) proprius *B* (proprie *Gel.*). 15 miscentes potui dabimus *rVB* (damus *r Gel.*): miscemus et potui damus *b.* 17 gleucino (glaucino *r*) aut laurino *rVB Gel.*: glaucino oleo *b.* 18 est *p. est (sic bis) et V* (est *p. et Br Gel.*, *p. est et b.*) 20 flocmi *r*, flacmi *VB* (phlogmi *Gel.*): flocmi *b* (*cf. qui retat in pleuritide Cael. cel. 2, 130. 132 cum Sorano contra Asclepiadem.*) 21 antidocia *V* (quorum occasione data exempla quae a veteribus scripta probata sunt *addit b i.* trociscos dia spermaton. vel filonium. aut adrianum aut theodoriton. vel achariston. aut

pleuriticis, superaddens samsuci pulverem isdem semper adiutorium commodissimum. nam et emplastra vel malagmata his saepissime profuerunt ex rutae foliis viridibus contritis et axungia, et cetera quam plurima quae sibi quisque in tempore causae probata et utilia esse cognoverit.

V. De peripleumonicis.

20 Peripleumonicos haec accidentia manifestant. febres acutae, thoracis pondus quod etiam laterum sollicitet vicinitatem. iacere se supinos non facile patiuntur, sed magis
10 sedendo relevari potius attestantur. infectas veluti quodam rubore genas habent. anhelitum tardum et suspirium patiuntur. tussiunt frequenter, sputa sanguinea et sordida egerunt pulmonis periculum designantia.

21 his ergo primum lucidum et calidum cubiculum pro-
15 videndum est. his febrium temporibus serviens adiutoria et cibos moderatius ministrabo, sucos ptisanae aut alicae mellis quippiam habentes despumati. melicratum faciendum est, sicuti etiam in pleuriticis ordinatum est, cui concoqui debet ruta viridis ysofum vel origanum, aut iris
20 illyrica quae quam maxime perseveranti tussiculae facilius

cetera quae pleureticis prodesse cognoveris. superaddens samsuci etc.).

1 isdem *rB*: hisdem *V Gel.* semper *r Gel. (b)*: super *VB*.
3 ex r. foliis viridibus contritis *b Gel.*: ex rute foliorum viridium contritorum (tritorum *r*) *rVB*. 4 et (*ante exungia sic rVB*) *om. B.* 5 probata et *r Gel. (b)*: —te et *V*, —tae *B.* *post cognoverit multas medicamentorum compositiones addit b* (hec autem utiliter adhibebis ... et lateri dolenti inpones. expertum est), *deinceps novam rubricam hanc* Sic sanguinem erraticum curabis. Personatę herbę radicem cum axungia ... 9 se supinos *V Gel.*: sepius *B*, supinos *rb. cet. cf. Cael. cel. 2, 14.*
11 habent *rb Gel. V*: *om. B.* 13 egerunt *b Gel. (cf. Cael. cel. 2, 152. 146)*: digerunt *VB*, dirigunt *r.* 14 (*post calidum*) utpote calasticum *add. VB*: *om. rb Gel.* 15 serviens *Gel.*, serviemus (*servientibus b*): servens *V*, servans *B.* 16 sucis (sucos *r*) ... habentibus *rVB Gel.* (sucū ... habentibus *b*) *i. e.* cibos sorbiles *ut 2, 18. cf. Cael. cel. 2, 150.* 17 mellicrati *B.* 18 est (cui) *r Gel.* (est ordinatum *b*): *om. VB.* 19 aut iris illyrica *Gel.*, aut yris illirice *r* (vel yreos illirica *b*): aut llyrica *V*, aut yllirica *B.*

mederi consuevit. si vero digestio sputuum tarda et difficilis fuerit ut veluti eorum viscosa quadam pinguedine praecludantur, in modum unius coclearis ieiunos recentis butyri frequenter eos acceptione iuvamus. ventris officium assidue procurabo. thoraci eorum, hoc est pectori, adiutoria omnia pleuriticorum adhibeo tam in fomentis quam in cataplasmatibus vel ceteris vaporibus constituta. cerotaria quoque ex oleo cyprino habenti sinapis pulverem adhibenda sunt, quibus ad exteriores cutes pulmonis laborantis causa interior provocetur. nam et ventosae impostae par beneficium etiam mitigando praestiterunt. in declinatione vero huiusmodi aegritudinis emplastris et malagmatibus amycticis uti nos convenit, cibis pro tempore aptis et humanioribus lavacris et ceteris quibus post tantam aegritudinem reparare membra lassiora et roborare facilius valeamus.

VI. De synanchicis.

Duplex est synanchicorum species, una quae cum tumore nimio vel indignatione gutturis et uvae et faucium et vicinarum partium efficitur, altera sine tumore, isdem

1 sputuum (sputorum *B*) tarda *VB Gel.*: sputus tardus *rb*.
 2 ut *rb*: *om. VB Gel.* 3 unius coclearis (—rii *r*) *r Gel.*: upsus cocliaris *V*, suscoclearis *B* (duorum cocleariorum *b*).
 ieiunus acentis (*sic*) buteri *V*, ubi ieiunos *B Gel.*, ieiunii *r*, ieiunis *b*. eos (*ante acc.*) *add. VB et (post acc.) r*: *om. b*.
 5 pectori: peccatori *V (item peccatoris V 2, 23)*. 7 vel *b*: quam (*iterum*) *rVB Gel. (cf. Cael. cel. 2, 151)*. 8 habenti (—te *Gel.*) sinapis: habentis (—ti *V^c*) sinapis *rVb*, habentia sinapi *B*.
 9 ad exteriores cutes pulmones laborantes *r*, ad exterioris cutis pulmonis laborantis *VB* (ad interiora cutis chaos p.l.b). 10 latens (*int.*) *add. r*. 12 huiusmodi (*sic*) *VB Gel.*: huiusce *r*, huius *b*. 13 amicticis: *sic rVB (b)*, amynticis (*corr.*) *Gel.* cibis (cuius *r*) *rb*: *om. VB Gel.* 14 post *rb Gel.*: est (*ante acc.*) *V*, ex (*c. abl.*) *B*. 15 facilius valeamus *rb Gel.*: possumus *VB. adduntur quaedam in b* Nam et galbanum ...
 17 De sunanchichis *V*, De sinanchicis *B*, Degmanticis (*a. m.*) *r* (De sinanticis *ind. r*). 18 sinanchicorum *V*, sinancicorum *B*, sinanticorum *r* (synanticorum *b*). 20 isdem *B*: hisdem *rb Gel. V*.

tamen inhaerentibus signis vel accidentibus, quae plus periculi facere consuevit. meatus utrisque transvorandi difficilis fiet et de conclusione locorum vel suspirio, etiam nausiando, periclitantur.

- 23 hi hoc modo curandi erunt. cubiculum maius calidum
 6 procurandum est. clystere acriore officium ventris cogimus. et si aetas eorum adhuc calidior fuerit, flebotomo liberantur ex venis sub lingua apparentibus, eo sane tempore quo necessitas coegerit. ubi enim februm timor defuerit, etiam
 10 post tertium diem sanguinis detractio non negatur. gargarismatio vero has causas faucium solitas frequentissime tali novimus relevari, melicrato in quo aut cantabrum coquendum est aut fici siccae aut gallae quassatae aut rosa sicca aut lenticula aut omfacium. aliqua ex his aut
 15 certe omnia ut superius contexuimus concoquenda sunt. nam et andronius trociscus omnibus medicis approbatus si cum passo vel caroeno teratur et molli pinna his locis adhibeatur, satis iuvat. sic etiam de flore rosarum et alumine scisso et difryge lapide simul combusto confectus
 20 pulvis similiter temperatus commodius adhibetur, et cetera medicamenta, ut anthera et his similia anteriorum com-

2 post consuevit (*sic Vb Gel.*, consuit *r*, consueverunt *B*)
 add. *b* hanc autem syquinancē medici appellant = *b Gel.* hanc eandem cynanchen medici appellare consueverunt. *cf. Cael. cel. 3 c. 1.* utrisque *rb Gel.*: utriusque *VB.* transvolandi *B.*
 3 & exdeconclusionē *V.* 6 clystere acriore *rb Gel.* (clistere
 1 acore *b*): clystere adrore (*sic V*, clisteris ardore *B.* cogimus *b*, cogimur *r*: cogemus *VB Gel.* 10 gargarismatio *Gel.*,
 —matia *V*, —macia *B*: gargarismate *r*, —matis *b.* 11 faucium solitas *b et (om. faucium) r*: faucium (*om. solitas*) *VB Gel.*
 12 t. n̄ novimus *B.* 13 fici sicci *V*, ficus sicci *r*, ficus sicce *b B.* 14 post omf. add. *b* aut cimas rubi tenerrimas aut mali granati cortex. 16 et *Vb Gel.*: *om. r B.* andronius *Gel.*, andronis *r*: andronicus (—cos *V*) *VBb.* medicis *rb Gel.*:
 meritis *VB.* approbatur *V.* 17 vel *rb Gel.*: aut *r B.* careno *codd.* pinna *V Gel.*: penna *r Bb.* 19 diphryge *Gel.* (*defrigido rb*): defrargo *VB.* combusto. Combusto (*sic bis*) *V.*
 21 anteriorum *VB Gel.*: priorum auctorum *b*, antiquorum *r.* com(con—*V*)positione *rb VB*: auctoritate *Gel.*

positione probata. interea saccellis vel fotibus, cataplasmatibus aequè chalasticis et paregoricis, locis faucium periclitantibus et pectoris vicinis partibus imminebo. cibus vero, temporibus competentibus, umidis calidis et tenuioribus nutriendi sunt. acutae enim aegritudines aliter utilius 5 gubernari non poterunt.

VII. De apoplecticis.

Apoplectici appellati sunt eo quod veluti ictu quodam 24 repentino percutiantur vel quod cum totius corporis frigidissimi desperatione et gravedine iaceant sine sensu. etiam 10 haec equidem passio acuta est et temporalis, numquam penitus sociata cum chronicis, nimium sollicita, sine febribus tamen.

de his igitur Hippocrates noster, huius profes- 25 sionis auctor, ita sic sua sententia iudicavit. apoplecticos 15 inquit graviter occupatos nullo pacto penitus curari posse. leviores attamen, licet difficile, liberari. huic etiam ego oboediens hos sic suadeo visitari ut eos quos sine sensu penitus iacentes inspexeris et nimium frigidus, anhelantes

1 *post probata add. b* Nam et ventose inter scapulas cum sanguinis detractioe adhibite par beneficium prestant. aliqui simul et in occipitio capitis iusserunt easdem ventosas esse figendas. 3 *pectori r.* imminebo *Gel.: bis habent rVB post pericl. et post partibus (utrumque cum intermediis plane om. b).* 4 *tenuioribus VB Gel.: tenerioribus r, teñibus b.* 6 *post poterunt seq. in b rubr.* Singultus si innatus fuerit. Manus eius ambas in aqua calida etc. (*per versus 4*). 8 *veluti VBb Gel.: velut r.* 9 *quod cum rb Gel.: cum quod VB. frigidissimi rVB Gel.: rigidissima b.* 11 *temporalis rb Gel.: temporibus VB.* 14 *ypocrates rVb (de re cf. Cassius 65 = Cael. ox. 3, 57).* noster *rbVB: nostrae Gel.* 15 *auctor ita sic b: auctoritas sic VGel., auctoritatē sic et B et r.* 16 *graviter (—vit sic V) occupatos rbVB: gravi ictu percussos Gel. pacto rb Gel. (Neu.): facto VB.* 18 *obediens VBrb Gel. hos rb Gel.: hoc VB.* visitari *VGel. (—re b): vegetari B, observari r (ut corr. Neu.).* 19 *inspexeris rV^cB: inspexero b et (ubi insp. iacentes) Gel., inspeximus V (sed — emuf V^c sic = eris).*

tantummodo, plena sub desperatione pronunties. quos vero leviores, ut dixi, et aliqua sensum proprium continentes sono narium respirantes, pinna proluxiore interiora faucium attingendo, si fieri potest cibos aut flegmata per vomitum
 5 provocantes curare debebimus. sternutamentis acrioribus eorum capita commovenda sunt. unguentis vel fricamentis acrioribus et calidis omnes eorum articulos mixto nitro et pipere infundi suadeo. extremitatem vero intestini taurino felle tangendam aut pulvere stafidis agriae, quam
 10 silvaticam uvam appellant. balanos supponimus acres et thermanticos. consueverunt etenim his adiutoriis coacti scybala vel urinas vel flegmata frequenter excludere. cognoscentibus vero et respondentibus intrepide flebotomum adhibebo, si tamen nimium senes non fuerint. sucis
 15 eos ptisanæ vel alicæ cum oxymeli gubernabo, aquam calidam potui dabo. cum vero transacto periculo presententi ad paralysin, ut frequenter contingit, causa fuerit derivata, servato tempore quo de paralysi tractaturi sumus, etiam eorum ordinabo remedia.

1 sub *rVB*: eos *b Gel.* pronunt(c *rB*)ies *rVB*: —ciem *Gel.* (denuntio *b*). 2 et aliqua s. p.: et aliquo (ex aliquo *rB*^c) sensum proprium *B*, et aliquo sensu proprium (—io *b*) *Vb* (et aliquem sensum proprium *Gel.*). 3 pinna *V Gel.*: penna *rBb*. proluxiore *rb Gel.*: —ri *VB*. 4 flegmata *Vb (Gel.)*, flecmata *B*: flegma *r*. 5 provocantes curare: procurari *V*, —re *rBb* (provocare *Gel.*). cf. *Cass. l. c., Gar. 5, 20.* sunt nutamentis *V*, Sunt numentis *r* (pro stnutamentis *b* = stern. *B*). 8 infundi *rVb Gel.* (sed infunde sic *V*^c): infundere *B*. extremitate *V*, —tem(tē) *Bb Gel.* 9 tancendum *r*, tangendū (—guendū *B*) *VB*, —do *b* (—dam *Gel.*). stafides (staphidis *Gel.*) agriae *V*, stafisagrię *rB (b)*. 10 aliqui (ante uvam silv. *b*, post *Gel.*) add. *b Gel.* (om. *rVB*). 11 etenim *rb Gel.*: enim *VB*. 12 excludere *rVb Gel.*: extrudere *B*. 14 adhibebo *V Gel.*: —beo *rBb*. senes(—ex *r*) n. fuerint *rB*: senex n. fuerit *Vb Gel.* 15 cum oximeli *Gel.*, comixi meli *V*: cum oximelle *Bb*, cum oximellis *r*. 17 apa<ra add. corr.>lisen *V*, ad paralysin *rB*, ad palysin *b*. 18 derivata *VBb Gel.*: deviata *r*. quo: quod (qđ) *B*.

VIII. De hydrofobicis.

Hydrofobicorum causam aliqui ex morsu canis rabiosi 26
 aliqui ex serpentum evenire asseverant. sed has origines
 sollicite nos scrutari superfluum est. occupatos etenim
 hoc morbo molesto nil iuvat originem didicisse. igitur 5
 cum initia huius manifesta fuerint passionis, emergit primo
 quaedam veluti inrationabilis animi desperatio repentina
 et frequentes iracundiae. item pigrescunt ad omnia, in-
 somnietates vel certe somnos terribiles patiuntur. his et
 stomachi gravedo cum corruptela ciborum emergit, lava- 10
 crorum inconsueta vitatio. aerem serenum veluti pluviosum
 perhorrescunt. vitare etiam bibendi consuetudinem temptant.
 tum etiam quicquid liquidum et umidum horrent, solli-
 citi ne forte vel aqua ab aliquo nominetur. at vero cum
 hos passio plena possederit, quantum in desideranda po- 15
 tione his accesserit desiderium, tantum timor in accipiendo
 geminatur.

1 De hydrofobicis *V* (*in ind.* De drofouicis *V*), De ydro-
 fóbicis *bB*, De idrofouicis i. morbi serpentis t cantū occupatis
r: De hydrophobis *Gel.* 2 Hydrofouicorum *V.* rabiosi
r VB Gel.: rabidi *b.* 3 serpentum *V Gel.*, —tium *r Bb.*
 evenire *r VB Gel.*: venire *b.* asseverant (*in ras.*) *B et Gel.*:
 assueverant (*sic*) *Vb*, asserunt *r.* 5 nil *VB Gel.*: nihil *b,*
 nichil *rg.* 7 quēdam (quidam *V*) veluti *r VB*: veluti que-
 dam *b Gel.* desperatio *rb Gel. (Gar.)*: respiratio *VB (g).*
 8 frequenter (—tes *Gel.*) iracundiae *r VB Gel.*, frequens ira-
 cundia *b (Gar.)*. 9 certe somnos *r*, certe sōnos *b Gar. (som-*
nos Gel.): certe sonos *B*, certissinos *V* (certe sōniis *g*). 11 vi-
 tatio *r VB Gel.*: visitatio *b.* aerem serenum *rb Gel. (cf. Cael.*
ox. 3, 102): aerem serum *V*, aerem serum *B.* haec (aerem
 —temptant *r VB Gel.*) *sic contracta habent bg*: aere (—ē *b*)
 sereno (—ū *b*) veluti pluviosum ordinem temptant. 13 tum
 —nominetur *post* temptant *inserit Gel. quae praeter eum (nam*
omiserunt cum r VB etiam g Gar.) sic habet solus b: Timeat
 (*l. —ment*) quicquid humidum et liquidum fuerit sollicite ne
 forte vel aqua ab aliquo nominetur (*ubi vel om. Gel.*). 15 hos
om. B. et quantum *VB.* aquae (atq. *g*) *add. g Gar. ante*
 potione. 16 his—timor *om. r.*

27 ad haec flebotomo prius occurrendum est, si nos nulla prohibuerint cetera praeiudicia et, ut superius dictum est, quo necessitas coegerit tempore. ubi enim febrium timor defuerit, etiam post tertium diem detractio sanguinis non
 5 negatur. item dabo gentianae radice pulverem, in melicrato cocleare unum. dabo theriacam, dabo coagulum leporis tritum similiter cum melicrato. dabo etiam canum catulorum coagulum, dabo etiam cancrorum fluminalium pulverem combustorum. vulnera autem eorum a plena
 10 sanatione ut possumus differemus, admovendo medicamenta quae debent umectare et sordida eadem vulnera faciant permanere. admoveo interea etiam sanguisugas, admoveo caustica. patentia enim diu loca paulatim venenosi minime umoris poterunt prohibere digestionem. pectus eorum
 15 vel stomachum seminum chalcisticis cataplasmatibus adiuvo, iuvo etiam cerotario ex aloe et mastice et nardino oleo temperato. caput eorum oleo anetino vel chamaemelino tepido infundo. vomitibus frequentibus et clysteribus relevandi erunt. stomacho ventosas impono fre-
 20 quenter cucurbitas, et unguentis ex samsuci herba vel

2 prohibuerint *B Gel.* (— \bar{r} *b*): prohiberent *V*, prehibuerint *r*. cetera *VB Gel.*: aut etatis aut temporum *b*. 3 quo *r VB Gel.*:

quoquo (^{oo} *qq*) *b*. 5 negetur (*unus*) *b*. pulveris *r (unus)*.

6 coeliarium unum *r V (Gel.)*, coclear unum *B*, cocl' *bg*.

dabo tyriacam *rb (Gel.)* = da tyriacam *V (unde)* diatiriacon (!) *B*.

8 etiam *sic (iterum) omnes*. fluminalium *r VB Gel.*: flu-

vialium *bg Gar.* 9 vulcera (*sic*) *solus g*. a plena sanatione

VB Gel.: ad plenam sanacionem *bg*, ad plenam sanitatem *r*.

11 quae debitum &ta *V*, quae debent mitti *B*, quae diu et

humectant *b* (quae diu et umecta *corr. Gel.*), quae debent

umectare *r et (humectari g, —re Gar.) g Gar.* faciant *omnes*.

12 interea etiam *VB*, interea (*om. etiam*) *r*: etiam (*interea*

add. Gel.) hisdem locis *b Gel.* 13 patenti etenim *r*, patenti

enim *g*. diu *r Vgb Gel.*: *om. B*. venenosi minimi (*sic V*,

minime *b B*) humoris (—res *b*) *VBb*, venenosi humoris minime *r*:

venenosi ex vulneribus manantis humoris minime *Gel.* 17

camemi(e *ips. corr.*)lino *V*, camimolino *B (camomillo rb)*. fre-

quentibus *rb*: *om. VB Gel.* 20 et cucurbitas *bg (quod utrum-*

que om. r, ubi v. freq. impono eodem ordine quo b). sams-

suci *Vgb Gel.*, —cis (*erba*) *r*: —co *B*

absinthio confectis praecordia perfricabo. cogo interea et suadeo per intervalla ad balneas ire debere, et solii fomento calido eos posse iuvari asseverabo. procurabo cibos cum soporiferis speciebus. si in tempore non deerit, etiam sagapenum aut lasar admisceo. 5

VIII. De ileo, colicis, strofo.

Ileorum colicorum et strofu similis est omnibus doloris molestia, diversis attamen accidentibus separantur.

strosos est levis ventris tantummodo dolor, et levi adiutorio aut vaporum aut ventris expositione aut lavacrorum fomentatione compescitur. 10

colicorum vero intestini unius querella gravissima est, et frequenter lege chronica, statutis et praefinitis veluti temporibus commoventur, ut iam temporis magis molestiam quam vitae periculum reformident. 15

ileorum autem passio, de qua nunc nobis tractatus interponitur. acuta est et sub angusto tempore periculosa. primo quod ventris totius et stomachi ventositate tenduntur, vesicae inguinum coxarum et omnium vicinarum partium doloribus opprimuntur, scybalorum interclusionenimia conligantur. usque adeo ut etiam clystere frequenter 20

2 balneas *VB Gel.*: —nea *rbg Gar.* 3 asseverabo *rVB Gel.*: assevero *b Gar.* 4 soporiferis *rGel.* = suporiferis *V*: saporiferis *Bb.* si *rGel.*: sise *V*, sed si *B* (sed *g*). 5 lasar *rVBb*: laser *g (Gel.)*. 6 *tit.* De ileodis (iléocis *B*) colicis strofo VIII. *VB Gel.*, De iliodis vel colicis vel trofis theodoriciani *r*, VIII. De yleon. colo et stropho. *b.* 7 Ileorum *VB Gel.*, yleorum *b*, Ili(y *g*)orum *rg.* strofo *VB*: strophorum *b*, strofi *g* (—phi *rGel.*, strophicorum *Gar.*) et apud *Sim. Jan. s. v.* omnibus (—*b*:) doloris *rVB Gel.*: omnibus doloribus *bg (Gar.)*. 9 strofos *V* (—phos *Gel.*): —fus *B*, —phus *rbg.* et: qui *b.* 10 aut vapore calido aut ventris exp. *b.* ventris exp. (*sic rVBb Gel.*) *i. e.* clystere *cf. Cael. ox. 3, 144.* 12 querilla *V*: querela *cet.* 13 frequenter: plerumque *Gel. (solus)*. cronica *rVB Gel.*: cronica *b.* 14 ut iam *VB Gel.*: ut etiam *b*, et tam (... reformidant) *r.* 16 iliorum *rg.* 18 ventris totius et *rVb Gel.*: ventosi totius est *B.* 21 frequenter *rVb Gel.*: nimio *B.*

- adhibito non fimum sed ventositatem solam inutilem egerere videantur. salivarum frequenti profluvio perseveranti coguntur in nausias, ut non solum flegmata vel umores sed etiam, horribile visu, stercora cogantur excludere.
- 29 ad haec igitur accidentia quantis possumus adiutoriis
 6 hoc ordine succurrendum est. vaporibus frequentibus et cataplasmatibus de cymini pulvere et sinonis semine temperatis immineo, iniectionibus quoque ex supradictarum specierum decoctione confectis, admiscens sucos faeni
 10 graeci, quibus ruta viridis decoquenda erit. item etiam ex oleo roseo mixtis anserinis adipibus, aut castorei pulvere cum oleo vetustissimo, utilius si ex laurino vel cyprino vel gleucino temperetur. utimur ventosis cucurbitis ignitioribus violentius evellentibus. et si adhuc doloris
 15 molestia perseveraverit, flebotomum adhibebo perseverando tamen fricationibus, manibus vel sabanis calidis. scybalorum vero egerendorum causa primo eos chalastico clystere

2 perseveranti *VB*: —te *rb Gel.* 3 flegma *r (ut supra)*.
 4 horribili visu (visi *V*) *rVBb (Gar.)*: dictu horribile et visu *Gel.* per os (cog.) *add. b Gel. (om. rVBgGar.)*. excludere *r Gel.*:
 emittere *b (emittant Gar.)*, *om. Vg*, egerere *B*. 6 vaporibus frequentibus <id est in aqua cocti fuerint frondes lauri... detergis *add. b*> et cataplasmatibus *etc. b*. 7 sinonis: *sic VBb (sinoni r) cf. lex. Alfita (ap. Renzi Coll. Salern. III, 314)*
s. sinonum i. petroselinum agreste (= Simon. Jan. s. v.). Gal. X, 578 τῶν ἀφύσων περιμάτων σελίνου καὶ κυμίνου καὶ μαράθρου καὶ σίνωνος. post immineo in *b per 13 versus adduntur remedia*. 9 admiscens *B*: —centes *rVb Gel.* 10 quibus *rVB Gel.*: in quo (*ubi sucū*) *b*. decoquenda *rVBb Gel.*: concoquenda *Neu.* 12 si *Bb*: *sic VGel.*, seu *r*. vel cyprino (cyprino *V*, quiprino *r*) *rVb Gel.*: *om. B*. 13 glaucino *bg Gel.*, glaucio *VB*. temperetur *b*: —rentur *rVB Gel.* post temperetur *sic pergit b* sed primo eos... (*v.17 intermediis omnibus om.*
 14 ignidioribus *V Gel.* (—tioribus *Gar.*), inditioribus *r*, ignotioribus *B*. evellentibus *Gar. (om. b)*: evellendis *rVB*, —tis *g*.
 15 adhibebo *V Gel.* (—bis *g*): —beo *rB*. 16 fricationibus: perfricatione *r*. manibus *rGel.*: *om. VB (cf. Gar. perseverantibus tamen fricationibus manuum sanamus = g perseverantibus tamen fricationibus sanabis vel manibus. Squibalorum etc.)*.

compello. qui si contemptus fuerit, in secundis acrioribus imminebo, colocynthida decoquens suco betarum et similibus ceteris aspere provocantibus.

si vero ex suspitione potionis venenosae perceptae hoc evenisse cognoveris, theriacam cum vino dare conveniet. ventrem provocabis ex lacte decocto quod schiston aliqui appellaverunt, in quo coqui facies vel dissolvi aut aloen aut scamoniam. addes etiam adiutoria de graeco euporiston compendiosa.

X. De spasmis.

10

Spasmus appellatus est ex tensione vel protractione nervorum et vicinorum musculorum cervicis quam maxime inpatienti dolore compatientis, ut etiam ad respondendum os facile aperire non possint. nam sub hoc titulo spasmi variae sunt huius passionis figurae. spasmus per omne corpus extensionem rigidam temporalem quidem habet, sub qua ita tenduntur ut sub uno schemate iacentes tensione molesta et inflexibili teneantur. quos vero pronos con-

1 contemptus *b Gel.*: contentus *rV*, contenti (fuerint) *B*. in secundis *rVBb Gel.*: incondo (*sic g* (*opp.* primo). acrioribus *rVB Gel.*: acriori *b*. 2 colocynthida (conloquintida *V*) *V Gel.*: —das *rB (g)*, ex colocynthida *b* (*om. dec.*). suco *VBb Gel.*: sucus *g*, sucos *r*, cum suco *B*. 3 post provocantibus *aliena add. b*. 4 si *rVBb*: sin *Gel.* 5 evenisse *rVb Gel.*: —nire *B*. theriaca *V*: tyriacā *Bb*, tiriacā *r* dari *rg* 6 decocto (*sic rVBb Gel.* (decoquis *g*). scisthon (*sic VB*) aliqui appellaverunt *VB (g)*, siston aliquid appellaverunt *r*: schyton i. divisum vel scissum appellamus *b*, schiston appellamus *Gel.* 7 coqui facies (conficies *g*) *om. b*. 8 esciamoniam *V*, scāmoniam *B* scamonea *rb*). addis (*sic rVBg*) *etc.*: his omissis in *b additur breve cap. sic* Strofum ne infans paciatur. aut intestina ei torquentur vel ne aliquid mali ei accidat (*hec rubro scr.*). Facies lac caninum suggere . . . de greco *VBg Gel.*, depreco *r*. 9 euporiston *B* (exponton *g*): euporisto *V Gel.*, euporista *r*. 10 *tit.* Item theodori prisciani de spasmis *r* (De spasmis. et prostotonicis. tetanicis. et opistotonicis. et telu *b*). 11 ex intensione *b* (ab extensione *Gar.*). 13 compatientis (*sic VBg Gar.* (pacientes *b*, compatiuntur *r*): consentientis *Gel.* 14 os: hos *r*.

tractio habet, emprosthotonicos dicimus. quos autem ad posteriora reclinatos, opisthotonicos appellamus.

haec accidentia corporibus frequenter sine febribus evenire consueverunt. quae quibus supervenerint causam
5 solvunt. supervenientes vero febribus vitae semper periculum minitantur.

31 sed haec supradictae discretionis una eademque medicinae diligentia visitantur. primis diebus commodius flebotomo succurrendum est, si tamen post omnia adiutoria
10 competentia minime praetermittas. fricamentis vel unguentis omnia loca diligentius mitiganda sunt vino et oleo temperatis, cubiculo calido et lucido procurato. nervis vero tensis et inflexibilibus fomenta vel solia ex oleo chalcastico calidissimo procurabo. cucurbitas cum detractio-
15 sanguinis competenti tempore adhibebo. ventrem procurabo ex clystere simpliciore. cibis congruis et digestibilibus nutrio, ut sunt ova thermapala. buccellae candidae in aqua calida maturatae, frequenter etiam melicrato infusae inferendae erunt. et si adiutoriis supradictis rele-
20 vati etiam oris coeperint impedimento carere, malvas dis-

1 empustotonicus *V*, empistotonicos *B*, inprostotonicos *r* (prostotonicos vel tetanicos *b*). 4 consueverunt *rVB*: consueverunt *b Gel.* (et ante *ras. V cf. 2, 33*). quae quibus: sic *rVBb Gel.* 5 supervenientes (*sc. spasmi Neu. (Hipp. aph. III p. 735 cf. 758 cit. a Cael. Aur. ox. 3, 70 et Aurelio c. 20 = Gar. 5, 2)*): supervenientibus *rVBb Gel.* 7 haec (*hęc*) *rV Gel.* (*hęc de supradictis descriptionibus g, ex supradictae descriptionis Vindob. 68*): *hęc Bb.* discretionis *rV Gel.* (*—nes Bb*). 9 succurrendum *V(g)b Gel.*: suavi utendum *B.* si *rVBg Gel.*: sed *b Gar.* post *om. b.* 13 inflexibilibus *rgb Gel.*: flexibilibus *VB.* 13 calastico *rgb Gel.*: castico *V,* caustico (!) *B.* 14 et (*ante cal.*) *add. VBg (non b Gel.)* procurabo *rVb Gel.*: temperabo *B.* 15 adhibebo *rVb Gel.*: —beo *B.* 16 ex *om. b.* simpliciore *rVB Gel.*: —ri *b.* et *rV Gel.*: *om. B (b ubi digestibilioribus).* 17 thermapala *V Gel.*, termapala *r,* termapula *B* (termantica apala *b,* terna apala *g,* tenera apala *Gar. 5, 1 cum ep. Vind. 68*). buccellae (*i V*)llae (*e*) *rVB,* buccelle *b.* 18 maturate *rV (bg Gar.):* maceratae *B Gel. cf. 2, 91.* 19 supradictis *rVB:* suprascriptis *gb.*

coctas et minutos pisciculos anetino iuscello decoctos plena
iam confidentia subministrabo, frequenter etiam cum em-
bammate ex oenomeli temperato. lactis his copia neganda
non erit. omnibus vero tensionibus post fomenta cha-
lastica ex oleo sicyonio inunctionem adhibebo et acopa 5
calidiora, et cataplasmate chalastico loca diutius mitigabo.
post clysterem vero chalasticum, expositis scybalis, enemate
uti nos conveniet ex rutato oleo commixto castoreo. con-
veniet etiam locis de salibus calidis adhibere saccellos.
nam et carbonibus proxime calentibus lectos et stramina 10
calidiora procurabo. cerotaria vel acopa ex oleo cyprino
his frequenter adhibenda sunt. et adipēs leonum galbano
commixti par beneficium procurarunt. dabo etiam interea
potiones huius modi. castorei pulverem cum melicrato,
aliquotiens piperis quippiam intermiscens. dabo silfium 15

1 decoctos *rb Gel.*: discoctos (*iterum*) *VB (om. Neu.)*. 2 em-
bammate (*corr.*) *Gel. (cf. 2, 61)*, emlemmate (*sic*) *r*: emplasmate
VB (inplasmate) g (om. b Gar.). 3 oenomeli *V Gel.*, ynomelle *B*,
inomelli *r*. 5 sicyonio: aut nardino *add. b*. inunctionem
Gel.: iunctionem *V*, unctionem *Bgb, om. r*. adhibebo *V Gel.*:
—beo *Bb (adimplebo r)*. aeopa (*sic V, acopa rbg*) calidiora
Vrgb: cepa calidiore *B (interpolatum est quod sequitur in b*
acopum ypocratis). 6 mitigabo: medicabis *g (medeberis Gar.)*.
7 enematio *VB*, —matę *b (—tis Gel.)*, emmata *r. cf. 2, 5*.
8 conveniet *r Gel.*: convenit *VBb*. ex rutato oleo *r et (ex om.)*
Gel., & rutato (*sic*) *VB*: ex oleo ruthacio *b*. conveniet *VB Gel.*:
—nit *b (—niunt r)*. 9 locis de salibus (*salibus Vindob.*,
—vis *g rgb Gel.*: de locis salibus *VB*. 11 procura (*sic*) *VB Gel.*,
—rabis *g, procuro r (cf. lectum straminabo b)*. 11—12 *om. b*
(*quia confudit cum v. 5*). 12 et: nam et *r (quod seq. de*
adipibus leonum supra habuit b post acopa calidiora v. 5 quae
confudit cum acopis v. 11, ubi aliena addidit. hic item aliena
habet: et equi adipēs cum resina et galbano equali pondere in
unum recontuse et decocte nervos et posteriora corporis membra
inuncta solvit erigit et extendit. Dabo interea pociones etc.
galbani V (—no BbGel, —nū r). 13 procurarunt *V Gel. (—ra-*
verunt g), —rant rB (—rabis b). *pergit unus r: Hoc addidit*
de greco pittacium (hic aliena seq. in b, cf. ad v. 12: sci-
licet acopum Hippocratis p. 85, 1). etiam interea *VB Gel.*:
interea etiam *r*. 15 piperis quippiam *b (Gar.)*, piperis qui-
ppiam *r Gel.*: piperis (*om. quippiam*) *V*, piper his *B (piper g)*.
sequuntur alia remedia in b.

cum pipere et melicrato similiter, dabo etiam diureticas potiones, dabo somniferas. procurabo etiam aquarum naturalium beneficia calidarum. per quae post declinationem aegritudinis his multum naturae eorum venire beneficii
5 consuevit.

XI. De satyriasi vel impedimento usus.

32 Satyriasis gonorrhoea vel priapismus, quibus similis est sub inmoderata patratione molestia, his accidentibus disterminantur. gonorrhoea sine veretri extensione vel usus desi-
10 derio, spermatis affluentissima sub effusione, corpora debilitat, et per chronica tempora producitur. satyriasis vero ex certa corporis incommoditate, quae etiam mulieribus aliquando contingit, quam metromaniam aliqui appellaverunt, et desiderium insatiabile et tensionem particulae cum as-
15 sidua patratione avidissimam facit, et licet sine febribus attamen inter acutas et temporales aegritudines numeratur. hanc passionem priapismom aliqui appellaverunt.

2 aquarum naturalium b. calidarum *rVBg*: aquarum b. natura calidarum *Gel.* (calidarum vel balnearum beneficia b). 3(—5) per quae ... his multum naturae earum ventri beneficii (—ciū *B*) consuevit (*sic*) *VB* (natura earum mederi consuevit *Gel.*), per quae ... his modum naturet earum mederi beneficia consuevit *r* (*pro quibus breviter sic b*: ut possint post tam sevam egritudinem reparare). *cf. g*: qui ... his multum eorum naturas | uris conveniunt beneficiis et *Vind.* 68: qui ... his multum naturaeorum *ūrīs* (vestris) beneficiis conveniet (*Gar.* 5, 1: quae post declinationes aegritudinis multum eorum naturae conveniunt). *hic in b additur rubrica nova* Ad telum vel ad sanguinem erraticum. Personatię herbe radix ... 6 De satyriasi *Gel.* (vel imped. us. *add. VB et ind. r*), De s. gon. vel pr. Quibus s. *etc. bg, rubr. om. r.* 8 patratione *Gel.* (*ut mox*): paratione *VB*, patrociniatio (molesta) *r* (aspiratione *g*, speratione *Vindob.*), patrocinatione *b* (*sed infra patcione*). 11 cronica *VB Gel.*: cronica *rb.* 13 quam—appellaverunt *habet Gel. cum rb* (*ubi matromania r, et matromaniam a. appellant b*): *om. Vbg.* 15 et (*ante*) des. *rVb Gel.*: *om. B.* cum assiduam datracionem avidissimam (*sic*) *V* (*Vindob.*), cum assidua patratione avidissimā (*sic*) *rB* (avidissimā *om. b Gel.*). 17 priapismom (*sic*) *rVB Gel.*

sic itaque curandi erunt qui sub utriusque cogno-³³
 mentis aegrotant. fricatione palaestrae per initia omne
 eorum corpus exerceo. post identidem penitus quies-
 cendum est. vapores stypticos frequentius supponimus sub
 tegmine vel munimine totius corporis bene disposito. un-⁵
 guo sub vapore calefactum ex acacia vel hypocystide ci-
 cutae herbae suco contrita et resoluta. tunc ipsis partibus
 durarum superaddimus fricationem manuum vel sabanorum
 paulo asperiorum. cibos stypticos omnes cum aceto mini-
 strabo, vitans calidos et qui inflationem possint concitare¹⁰
 corporibus. hi etenim frequenter usum erigere venerium
 consuerunt. sic etiam potus subministrandus erit. sed
 tamen omnia haec mediocriter et rarius exhibenda sunt,
 ut ex hoc veluti famem vel sitim procurare possimus.

si vero passionis huius molestia diutius persevera-¹⁵
 verit, ut et tensio et desiderium impatientissime proten-
 datur, lamminam plumbi renibus et partibus vicinis appono.
 nam et ventosis cucurbitis assiduis eadem loca fatiganda
 sunt. dropaces quoque imponendi erunt. ab omnibus
 carnosus cibus et multum nutrientibus abstinendi sunt,²⁰
 ab odoribus bonis vel thymiamatibus, ab aspectu vel

1 Sic itaque (Sicut quae V) VB(g) Gel.: Itaque ergo r, Hi itaque
 sic b. sub utrisque (add. his b) b (Gel.), sub utriusque r, de
 utriusque VBg (ubi sic sub rb). 4 sub vaporem (—rē B)

calefactum VB (sub vapore calefacto g Gel.), //aporēf (cum corr.
 al. m.) calefactum r (qui om. sub), sub vapore^u b (qui om. cale-
 factum). 5 bene disposito (Vindob. B, —tū rg, —tae V) VBg:
 om. b Gel. ungueo r, ungeo Vg, unguo B Gel. (ungo b).

6 y(ir)poquistida VBr. cicutae (cf. Diosc. 4, 79): conize g (co-
 nize i. cicutae Gar.). 8 durarum Gel.: duram r, duarum b Vg,
 duabus B. fricationem rVBg: —nes b Gel. manuum rb
 (Gel.): man; Vindob., manibus g: unam VB. 10 vitans rb B:
 urans V. 11 usum VBg Gel. (et ubi egerere) b: ad usum
 Gar. sed cf. mox s. 34. venerium: sic VBb Gel. 12 con-
 suerunt rVBb Gel. (consuerunt ante ras. V). potum sub-
 ministrandum V (g Vindob.). 16 ut et VGel.: ut rBbg.
 17 lamminam V: laminam rBb Gel., lamnam Vindob. plumbi
 Bb Gel.: —bus V (—beam g Gar.). appono VBb: —nam
 rGel. (—nimus g). 21 timimatibus VB (tymia—b, timia—rg).

communione pulcrarum penitus figurarum, ut neque tangendi neque visendi eis copia praebeatur.

- 34 quibus vero aut aetatis vergentis defectione aut morbis
locis residentibus veluti partes frigantes usus venerii officium
5 pernegarint, tunc ita contrario his adiutoriis famulabor. convenit exercitio uti mediocri, convenit in modum palaestrae manibus fricari femineis, molli et delicata virtute innitentibus. fricationibus inquam quam maxime locorum inferiorum inguinum et femorum unguentis calidioribus et mordentibus nitri vel piperis vel euforbii vel
10 similium specierum, quae erigendo vaporem desiderium vel usum venerium valeant ministrare. etiam ex his dropaces adhibebo renibus vel inguinibus, et eosdem balanocibis calidioribus utar inflantibus vel erigentibus membra
15 frigentia, ut est vinum boni odoris vel oenomeli alicamylum, pinus nuclei, porri erucae bulbi, ova recentia

1 commonione *V* (unde commotione *r Gel.*) = co(m)munione *b Bg.* pulcrarum (pulchrum *V*) penitus figurarum *r VB Gel.* figurarum pulcrarum puellarum penitus vel plene vitandi sunt *b*.
2 visendi *VB Gel.*: videndi *gb (om. r)*. 5 pernegarint (*sic*) *VB*, pernegaverint *gb*, pernegarent *r*. tunc contrario his *VB (Gar.)*: tunc ita contrario his *r*, tunc ita e contrariū eis hisdem *b*, tunc e contrario eis his *Gel.* 6 post mediocri quae habent *b G* convenit in modum palaestrae <manibus *Gel.*> fricari femineis. molli et delicata virtute. vel actu (*i. e.* tactu) habentibus (*m. et d.* virtute innitentibus *Gel.*), ea *om. VBg Gar.* et (*qui solum habet alterum* convenit) *r*. 8 inquam (inquit *b*) *b Gel.*: *om. r VBg*. 9 ingui(e) *V*num & piperis (*sic*) *VB*, ubi *rb (cum g Gel. et Gar.)* habent haec: (et *add. b*) inguinum et femorum. unguentis calidioribus mordentibus (*c. et mollioribus b*) nitri vel piperis. 11 erigendo vaporem *VB Gel.* (inerigendi vapore *r*), erigendū vaporē *b* (corporum *add. Gel.*, corporeum *b*).
12 venerium post ministrare habet *B* (desiderium *om. b ubi erig. v. c. in usum ven. val. min.*). etiam his *r VB b Gel.* (*addidi ex*). 13 adhibebo *r Vb Gel.*: adhibeo *B*. et eodem balano *VB Gel.*, et ex eodem ualano *r*, et eorum ualano *g (om. b Gar.)*.
14 (cibis) vero *add. b Gel.* 15 enomeli *V*, inomelli *r*, ynomelle *B*.
16 pinus nuclei *Gel.* (pineos nuclei *b*): pinos (pinus *r*) nucleos *r V*, pinei nuclei *B*, lupinus nucleus *g*. ova recentia et similia *Gel.*, ova recentia simili etiam *r*, ova recentia | similia etiam ex *b*: etiam ea (et *B*) similia *VBg* (*qui om. ova recentia*).

etiam et similia quae per potiones accepta virile semper officium reparaverunt. reparatum est et pipere, satyrio et scinco et erucae semine, etiam ceteris adiutoriis par beneficium ministrantibus, quae quam maxime in libro fysicorum commodius disponimus. interea eos quiscere 5 convenit non solum noctis spatio verum etiam diei, uti plumis et mollioribus opertoriis vel straminibus convenit. interea puellarum speciosarum vel puerorum simile servitium procurandum est. uti sane lectionibus animum ad delicias pertrahentibus, ut sunt Amphipolitae Philippi aut 10 Herodiani aut certe Syrii Iamblichi, vel ceteris suaviter amatorias fabulas describentibus.

XII. De cardiacis qui etiam diaforetici.

Licet quam plurimorum sententiae ita definierint, si- 35 cuti haec eadem professio nominis attestatur, cordis vitio 15 hanc aegritudinem fieri, eis ego attamen non facile ad-

1 off. reparant. reparatum est et pipere *Gel.* (off. reparant incunctanter expertum *b*), off. reparatum est et piperis (satyrio...) *V*, off. reparatum est et pro parte (satyrio...) *g Gar.*, off. reparaverunt. et (ex *r*) pipere *rB*. 3 erucae *rVB Gel.* (*Gar.*): erui *B*. cetera (ceteris *V*) adiutoria *p* (*B*, per etiam *V*, par *r*) beneficium ministrantia *rVB* (ceteris adiutoriis *p*. b. ministrantibus *b Gel.*). 5 disponimus *rVBb Gel.*: disposuimus *g Gar.* 6 spatio (—tiū *b*) *b Gel.g*: spatia *rV*, spatiis *B*. 8 vel puerorum simile *rVBbg*: *om. Gel. (Gar.)* simile (semile *b*) *gb*: similis (= simile—s) *V*, similiter *B*. 9 uti sane (*sc. convenit*) *rVBb*: utendum sane *Gel. (etiam seqq. om. Gar.)*. 10 ut sunt etc. *VB*: ut sunt satyrias. melodimata. quae suaviter has amatorias fabulas describere curarunt *b* (*qui om. nomina*), ut sunt satyria eorum melodimata amphopiliti philippi etc. *r*. amphopiliti filippi *VB*. 11 sirii aut amblii *VB Gel.*, sirii. aut amplii *rVindob.*, syrii aut amplius *g*. vel ceteris... describentibus *VB Gel.*: vel ceteris qui... describere curaverunt *r* (*cf. b*). 13 De cardiacis qui etiam diaforetici *VB et* (*qui praemittit eiusdem*) *r* (*De c. qui et diaf. dicuntur ind. b*, *De c. sive diaphoreticis Gel. et De d. s. card. in textu b*, *De diaforeticorum cura. Quos etiam d. appellant g* (*cf. Gar. 6, 24*). 16 eis quibus ego attamen *V* (eis attamen ego *Gel.*): quibus ego tamen *rB* (quibus tamen *b*).

commodabo consensum. numquam etenim claruit indicium manifestum quod attemptari in aliquo naturam cordis intellexeremus. est autem totius corporis et virium plena resolutio quam cardiacam diaforesin appellamus. quam
 5 sudor viscosus et frigidus perseverans interemptis viribus manifestat, praeuentibus attamen acutis febribus et flammaram interiorum ardoribus, quem aliqui causon appellaverunt. haec igitur passio frequentius iuvenibus quam ceteris aetatibus evenire consuevit, in augmento aegritudinis hoc est circa diem sextum et quam maxime eo
 10 tempore quo aestas calidior incanduerit.

36 licet ergo in omnibus generaliter praemonuerimus ad malarum aegritudinum necessitates gubernandas temporibus serviri debere, attamen magna vi et periculo inter-
 15 posito dum sudoris illius emergerit iniquitas cum virium defectu et ex eo praesens vitae periculum, tunc confusis et praetermissis temporum rationibus adiutoriis circumvallantibus imminemus, et nunc cubiculum frigidum nunc lectum straminibus veteribus lineis dispositum, nunc flabella . . . nunc quoque pannos nardo et vino infusos praecordiis eorum inordinate imponimus. cataplasmata vero frigida et styptica imponenda sunt eorum praecordiis strychnum aut aizoon aut rubos aut thebaicos dactylos aut

1 consensum *rVb Gel.*: sensum *B* (assensum *g Gar.*). 2 intellexerem *B et ante corr. V* (—remus *V^c*), intellegere *r* (intelligemus *b*). 4 cardiacam *VB*: —cin *r* (cardia *b*). diaforissim *V*, diaforisim *r*, —forisin *gB* (diaforesis *b*). 5 viscosus *rb* (cf. viscosis *g Gar.*): viscorósus *VB*. 7 quem *rVB Gel.*: quas *b*. causona *V Gel.* 8 frequentius (*g Gar.*) *Gel.*: frequenter (—t̄ *rBb*) *rVBB* (in *add. rg*). 9 venire *v*. 12 praemonuerim *b*, —rimus *Gel.*: p̄(pro *V*)monuerit *rVB*. 13 guber | natis *B* (—nandis *ante corr. r*). 14 serviri *b Gel.*: —re *rVBg*. 15 cum (*sic*) *rVBB*: tum *Gel.* 16 defectu *Bb* (—tum *rg*): —tus *V Gel.* 17 circumvallantibus *rbg* (*Gel.*): —vallentibus *V*, —valentibus *B* (*unde* competentibus *Neu.*). 18 et: ut *V* (*om. r, ubi Tunc*). 19 post flabella deesse videtur ordinamus vel tale quid: lacunae signum puncta posui. 21 inordinate *V*: in ordine *B* (*om. b Gel.*), ordinate *bg Gar.* 23 strychnum *Vb* (—non *B*, —no *r*). aut aizoon *V Gel.*, aut

caducum mali granati vel oenanthes habentia. certissimum est etenim singularum specierum quemquam medicum bene merita cognoscentem etiam temperiem vel comixtionem adiutoriorum posse disponere. faciem ergo eorum ex pusca frigida vel vino styptico fomentabo. pulveribus aspergo membra sudantia murtae vel rosarum foliis siccis contusis et cribellatis, gypsi naxii, mannae turis, gallarum, omnibus singulis tunsis et commixtis cum vino styptico vel eius faecibus. simul mixtis odoribus bonis vel thymiamatibus vires labentes et membra deficientia reparabo. articulos eorum oleo cucumeracio vel nimis vetusto, mixto pulvere nitri vel piperis, pyrethri vel adarces, vel urticae seminis defricabo vel infundo, quo calorem ingenitum emorientem reparare quatenus valeamus. nutriam sucis modicis sed frequentioribus, frigidis tamen, quibus sudoris feralis nimietate vires emorientes exsuscitem. nutrio potando, ut potero, nutrio similiter per clysterem vel alicae vel ptisanae sucis, ut supra dixi, in quibus un-

taitoon *B*, aut sempervivum i. aizon *r*: *om. b* (aut coniza *g Gar. l*). rubos *Gel.*: robos *V*, rubus *B* (—bū *rbg* [aut rubū aut mar-rubū *g cf. Gar.*]. tebaicos dactulus *V*, thebaicus dactilus *B*, t(h *add.*)ebaycos dactilos *r* (thebanos dactilos *b*).

1 caducum mali granati *rV Gel.*, caduca mala granata *B* (caducos mali granati *b*). [vel enantes *VB* (vel ynantes *b*): vel solificium ynantē *r*, vel enantē *g* 2 quemquam *rVg* (*Gar.*) *b Gel.*: quemque *B*. 4 adiutoriorum *rb Gel.*: adiutorium *V*, —riū *Bg* (—rii *Gar.*). 6 murtae (myrtē *r*, murte *g*, mirte *b Gar.*) *cf. Diosc. p. 146*: mentae *VB*. 7 gi(y *g Gel.*)psi naxi *rVBg Gel.* (*om. b Gar.*). mannae (mane *r*) turis *rVB* (manne thuris *g*): manna libani *b*. 10 defidentia (*sic*) *B*. 11 cucumeracio *rV*, —tio *Bg*, —rano *ante corr. r*, —tino *b*. 12 aut (pyrethri) *add. rg*. adarches *V*, —cis *r^c B* (abarces *b*). 13 seminis: seminibus *rVBgb Gel.* vel infundo: *sic rVB Gel.*, *om. b cum seqq. cet. post infundo supplentur in r quae supra v. 1—4 omissa erant* Certissimum—adiutoriorum posse facientem (*sic*). 14 qua | tenus *rV*, quatinus *g* (*Gar.*): aliquatenus *B* (quadamtenus *Gel.*). nutriam: *sic rVB Gel.* (nutrire *g*, nutriemus *Gar.*). 16 feralis *rVB Gel.*: facilis *g* (*Gar.*). 18 vel *V*: aut (alice) *B*, *om. rg*. in quibus *rVBg*: quibus *Gel.*

gulas porcorum usque in plenam earum decoctionem concoqui suadeo. aquam frigidam similiter per intervalla subministrabo, et si aetatis adhuc vapor calidior coegerit, nivatas non aspernabor.

5

XIII. De cholera.

37 Cholera passio molesta sub angusto tempore sollicita omnibus acutis aegritudinibus velocior. nam haec sub unius diei spatio frequenter, ut experti sumus, vitae terminum fecit, dum subitanei vomitus, ventris quoque in-
10 numeratae effusiones, sub dolore nimio praecordiorum vel totius corporis interiorum omnem saepe substantiam effuderunt. est etiam hoc simile in diarroea periculum, sed eo distat quod diarroici sola ventris molestia et sub longo tractu temporum aliquotiens fatigantur, cholera vero ex
15 utrisque effusionibus saepe et sub angusto tempore homines perneceavit.

38 ergo cum interiora praecordiorum umorum minacium prius occupaverit conglobatio, ut thlipsis vel angustias, nimios quoque dolores efficiat, tunc nos aquam calidam

1 earum *rB Gel.*: eorum *Vg* (eorum decoctionem eorum conquoqui s. *sic V*). 2 similiter *rVB Gel.*: subinde *g (Gar.)*. 3 estatis *r (solus)*, ut voluit Reinesius *V. L. p. 523 (sed noluit idem p. 690)*. 4 etiam (nivatas) *add. rg.* aspernabo *rVbg* (—bor *Gel. Gar.*). 5 De cholera (colera *B*) *VB Gel.*: De colerica passione eiusdem theodori prisciani *r*, De coleribus *b*, De colericis *g*. 6 (item 14) Cholera *V*, Colera *Bb*: Colerica *rg*. 7 sub unius (huniius *b*) diei spatio *rb (Gar., sub uno spatio g, sub uno die Gel.)*: sub uno die | speratio (*ex spatio!*) *V*, sub uno die desperato *B (unde desperata Neu.)*. 8 frequenter ut *b*: ut frequenter *rVB g Gel.* 9 post fecit haec addit *b*: hanc aliqui veterem (*pro —rum*) secundum yprocraten cataxin (*i. e. catatexin*) appellaverunt monoc meron (*pro monoemerone*) pass. [dum . . . 11 saepe *om. rg.* 12 hoc: *sic VBb Gel.* in diarroea *V*, inarria (*sic*) *B* (diarrię *rb*, diadrie *g*). 13 diarroici *rVB Gel.*: diarrici *b* (diadria *g*). 15 tempore *rBgb Gel.*: corpore *V*. 16 perneceavit *rVB Gel.* (—gavit *g*): —cat *b*. 18 clipsis *V* (glipsis *r*, clypsis *g*, thlipseis *Gel.*): eclipses *B* (eclipsos *b*, eclipsin *Gar.*).

in tempore porrigentes per vomitus eis procurabimus digestionem. at cum se tandem eorum impetus torrens et repentinus eruperit ut ex utrisque terribilis effundatur, sic si possumus ita praesens periculum removemus. oleo calido omne eorum corpus infundamus, articulos fasciolis adstringamus, nervos omnes et loca contrahentia lanis infusis eodem oleo calidissimo muniamus. utimur quoque etiam cerotario ex nardino oleo vel cyprino aut glaucino aut irino temperato. si vero interceptis viribus plena fuerit desperatio, odores vel thymiamata his propter reparationem adhibebimus. cibos dabimus competentes, sucos lentis cum aceto, ova sic apala, uvam fabriciam, buccellas mero infusas, ungulas porcorum vel iuscellum gallinarum. concoques strychnum vel aizoon aut rubum. dabo potum frigidum, dabo nivatam, columbos matri subductos. his etiam perdices eodem modo convenit ministrari. cata-

1 porrigentes *b*: porrigimus *rVB*, —gemus *g Gel.* eis *g*: eius *rV^cB* (eorum *b*), sed ante ipse corr. vomit | tunul? *V* (vomitu eis *g*). 2 se tandem *r*: secadem (*sic*) *VB*, se eadem *Gel.* cf. *b* et si tantus eorum impositus torrens etc., *gGar.* ut cum se torrens etc.). 4 sic si possumus *VBgb Gel.*: om. *r.* ita *rVB*: om. *b Gel.* removemus *r Gel.* *B* (—eamus *b Gar.*), reuomus (*sic*) *V*. 5 corpus eorum *r (b)*. infundamus *V*: —imus *rBbg Gel.* 6 ads(as *Bb*)tringimus *rVBgb Gel.* loca contrahentia *b(sic) VBb Gel.* (*g Gar.*) ut infra c. 19. cf. loca quae contrahuntur *Byzant. c. 18.* 7 calidissimo *rg Gar.* (calido *b*), calidissimis *VB Gel.* muniamus *Vg* (muniantur *r*, miniemus *sic b*): munimus *B Gel.* 8 ex *rbg (Gar., e Gel.)*: & *VB*. vel c. aut glaucino *rb Gar.* (aut .. aut *g*): et ... et *VB Gel.* (*sed* aut irino omnes). 9 sin *rbg*. 11 adhibebimus *VB Gel.*: —bemus *rb (g)*. sucos lentis c. a. *rVB* (sucis i. lente cum aceto modico *Gar. ms.*, lentis suco modico mixto *b*). cf. *Diosc. 2, 129.* 12 ova sic (*i. e. item* aceto infusa *Cael. ox. 3, 202*) apala: ova sicra | pula *V Gel.*, o. sic apula *B*, o. frigida apala *r*, ova apala *b*, ova grapula *g* cf. *Gar.* fabriciam: *sic rVBb Gel.* (ova fabricia *g*). 14 concoques *V* (concoquis *b*, coquis *g*): concoquens *rB* (concoquendo *Gel.*) strychnum *rVB*. aizoon *V*, agaon *B* (aion *b*), sempervivum i. aizoon (*ut supra*) *r*. 15 subductos: eductos *B*. 16 ministrari: *sic rVBgb Gel.*

plasmata vero omnia adhibenda sunt quae diaforeticis ordinata sunt. febribus vero interpositis consideratis temporibus serviendum est. intentius tamen effusionum sollicitudini militabo, in quibus saepe etiam sanguinis supervenientis effusio vitae periculum procuravit.

(Pars secunda).

39 Transactis acutis passionibus quae sub certa lege aegritudinum propriarum aliqua febribus comitantibus publicatae sunt, ad chronica descendimus, quibus aliquando febres
10 supervenientes sub longo tractu passionum veluti temporales commotiones assimilant <quam medici epithesin appellaverunt>. etiam in ipsis ordinem dispositum custodientes initium nunc de capitis querellis vel accidentibus sortiemur.

1 c. v. omnia diaforeticorum a. s. que eis in supradicta passione ordinavimus *b* (et ubi superscripta *Gar. ms.*) *om. g*, ubi sic cataplasmata interpositis consideratis t. serviendum est etc.). quae diafo || (huc usque fol. 30^b, abhinc desunt duo folia in *V*, ultima sc. quarti quaternionis, ac deinceps integri quaterniones duo, quintus et sextus. sexti tamen tria adhuc ultima folia extabant *Gelenii* tempore, si hoc ipso codice videbitur usus esse. si non, in codice *Gelenii* licet eadem fere, aliquanto tamen minora interuisse dicendum est quam in *V* (sc. initio chronicorum). hic enim post p. 88 (c. 13) a verbis quae diaphoreticis transit p. 89 ad c. 19 de paralyticis. 3 sollicitudini (—ne *b*, —nē *r*) militabo: sic *rBb* (medicabis *g*). 4 in quibus etc.: Quibus etiam si sanguinis supervenerit effusio. repentinum frequenter vite periculum procuravit. *b*. 5 procurabit *B* (—uit *rb*). iam Explicit oxeorum ordo. Incipit de croni | dispositio *B*. procuravit exeorū ordinē. | Explicit lib. II. Incipit lib. III. De cronicis. Dispositio (transactis etc.) *r*. (Explicit oxea deo gracias *b*, ubi seq. capitula huius alterius partis, deinde Propositio). 6 cap. XIV—XIX dedi ex codd. *rB* (enotata hic illic lectione cod. *b*). 7 Transactis *rgb*: Translatis *B*. sub *rbg*: *om. B*. 8 priorum alique febres (aliquę febris *r*, ubi febribus *corr.*). comitantibus *rb*, propriarum aliqua (aliquibus *B*) febribus comitantibus *gB*. 9 cronica *B* (—cā *g*, —cas *r*): cronica *b*. descendimus *rgb*: —demus *B*. 10 veluti—assimilant *B*: veluti epytisma appellaverunt *b*, veluti tempores commociones assimilant quas medici epytisin ap | pellaverunt *r*. 12 vel *rb*: *om. Bg*. 13 initium a (de *B*) c. q. . . sortiemur *Bg*: nunc de c. q. . . ordinemus *b* (nunc capitis querellis v. a. sortiemur *r*).

XIII. De querellis capitis.

Querellae capitis variis frequenter ex accidentibus 40
superveniunt, ut aliquando de vapore aliquando de frigore
vel de ceteris rationibus accidere videantur.

igitur quando de vapore dolor insederit capiti, tunc 5
accidente illo dolore cum vapore quodam et venarum in-
flatione concutitur. tunc oculi sanguinei, tunc etiam in-
somnia nimiae procurantur.

his gremialis olei infusio adhibenda erit. quae si
forte minus dolorem compescuerit, oleum roseum adhi- 10
bemus. cuius si copia defuerit, gremialis supra dicti
quattuor partibus rosei una erit et aceti una admiscenda.

*seq. ind. capp. in r (qui antecedit prologum in b), deinde
rubr. Inc. liber eiusdem. De querellis capitis r (De querelis c.
XIII. B). 1 Graeca Theodori Prisciani (quoad hoc capitulum)
habes apud Ps. Gal. q. f. euporista (lib. I) c. I. 2 Initium
capituli sic habet b: Em̄ergunt querelę capitis frequenter ex
variis accidentibus causis. Nam fit assidue de vapore. fit
etiam de frigore ceteris rationibus manifestis. fit ex coleribus
fumus quidam. vel ex atonia stomachi demersio capitis quam
medici anatemas appellant. vel certe ex improviso velut ex-
traneis. vel incertis qui nimios dolores typoribus oel emigraneis
faciat. Quibus hoc pacto subveniemus. si eo sane tempore quo
necessitas coegerit de ipsis typoribus. vel de collo eis per
flebotomum sanguinem det(ra)hamus. [Igitur ... 3 ut B:
om. rg Gar. aliquando de (fr.) g Gar.: vel de (fr.) B, vel
(frig.) r. 4 vel de (cet.) rg: vel (cet.) B. videantur B,
—dentur rg. 5 insederit Bb: emerserit r, fuerit g. 6 acce-
(i rb)dens ille dolor Brb, accedet ille dolor g. vapore
rBbg Gar. (μετὰ πρῶδος αἰσθήσεως gr.). 7 concutitur: sic
rBbg, etiam Gar. (scil. caput). ante tunc add. g: Quod si fortis
dolor fuerit. 9—p. 140, 5 = Ps. Gal. eup. I, 1 p. 315.
9 quae rB: quod bg. 10 minus r: om. B, non post dolorem
add. gb (Neu.). 11 gremialis: ὑμφανίον Ps. G. (cf. Cass.
p. 4, 11 etc). supradicti B: ff̄ (suprascripti) b (g). 12 rosei
una erit r, rosea una erit B, huius roseę iungerit g (cf. Gar.).
et aceti una ammiscenda r: aceti g (aceto B) miscenda gB. cf. b
aut ff̄ gremialis partes. III. et rosei. I. et aceti I. commixtum
capiti infundimus.*

si vero maior vis vaporis frigidiora exegerit adiutoria, superaddimus oxelaeo aut polygони sucum aut arnoglossi aut portulacae aut uvarum immaturarum. quiescere autem debebunt locis frigidis, quorum pavimentis spargenda erunt
 5 folia viridia aut rubi aut murtae aut hederæ, quae et grave olentia non sint et competenter infrigidare sufficiant.
 41 si vero de frigore caput fuerit inquietatum, tunc gravedo quaedam cum torpore venarum et interceptione contingit, tunc effusio lacrimarum, tunc falsi somni graves
 10 et insuaves existunt.

hos anetino oleo vel rutato calido conveniet fomentari, et si superaddi aliquid adiutorio debere caloris adverteris, aut agrestis cucumeris radix aut euforbium vel certe castoreum superaddendum est. nam et laurinum
 15 oleum vel irinum vel gleucinum similiter adhibendum est.
 42 quibus autem exhalatione inferiorum, quam anathymiasin appellamus, caput fuerit sollicitatum, tunc ille dolor per intervalla subcutiens cum saltu quodam venarum caput sollicitat. tunc quam maxime vertigines, tunc oculorum
 20 obscuritates emergunt, querellis attamen aliquibus pulsantibus etiam et praecordiorum loca.

1 a voce frigidiora pro langobardica incipit vulgaris scriptura in r (errorum plena). 2 exoleo g, oxileo b (τῶ ὄξει Ps. Gal. l. c.): aizo r, oleum aizoon Gar. (cf. Gal. XII, 508. Aet. 6, 48), auxilio (!) B. polygonii B. 3 portulacae. | (sic) B. 4 debebunt rBb: debent g. 5 aut mirte r (aut mirte aut ruthe b): om. Bg. 6 et (gravi quidem olentia r, gravi violentia g): om. B. 7 frigore g: frigidore rBb. 8 torpore rb: turbore B (cf. infra 114), dolore g. 9 s. et graves et insuaves b, s. grave(i)s et insuave(i)s r (g Gar.): s. graves B. 11—15 = Ps. Gal. cup. I, 1 p. 316. 11 rutato: sic rBbg. 12 et si B: et sic g, et his r (et b). 15 glaucinum (ita semper) rBb (g). est: erit g. 16 anathi(e)r(m)iasin rB (q. medici anotomias appellat b). inquietatum (hic) b. 18 subcutiens Bg: succut(c)iens r(g). 19 sollicitat rBbg: inquietat (hic) praefert Gar. 20 (post emergunt) sed hec accidentia post cibos quam maxime evenire consuerunt (—suevit r) rb. querelis rBg (Gar.): signis b. 21 etiam et: etiam ea B, etiam eadem r (om. g Gar.).

his ergo primo ventris purgatio procuranda est et cubiculi temperies providenda et ad relevationem eius post cibos vomitus provocandus et sternutamenta frequentia, si tamen nullum februm indicium intervenerit. caput vero oleo dulci calido adiuvandum est, cui aceti quippiam misceri debet, ut illius supervolantis ad superiora vaporis inquietudo aliquatenus reprimatur. somni arcendi sunt diurni quam maxime et ciborum prohibenda praesumptio. frequenter enim haec vitia indigestionis causa emergente contingunt. nam et doloris tunc aliquando nimietate subita vocis interclusione periclitantur. quibus hoc pacto subveniemus, si eo tempore vomentibus, post continuo eorum auribus oleum irinum vel anatinum vel nardinum infundatur, capiti etiam ex his fomenta calidiora exhibeantur.

si vero ex vini potione caput fuerit dolore pulsatum, quod natura vini frequenter evenire consuevit, ea conveniet adhiberi quae is adhibentur quibus ex anathymiasi caput fuerit inquietatum. olei etiam rosei fomentum est applicandum. his lavacra serotina permittenda sunt, vel quiescendi patientia procuranda. tunc cibi competentes,

1—8 = *Ps. Gal. l. c. p. 316.* purgatio *bg* (*Gar.*): procuratio (procuranda *etc.*) *B*. 2 relevationem *r*: revelationem *B* (et allevatione *g*, quibus alleviatis *Gar.*, *om. b*). 3 provocandus *g* *Gar.*: procurandus *rBb*. et *b*: *om. rBg*. 5 misceri *rbg*: commisceri *B*. 6 debet *b*: debet *Bg*, debeat *r*. ut illius *rbg*: Uti | lius *B*. 7 reprimatur *rbg*: —mitur *B*. his (arcendi) *add. r*. 9 enim *rg*: etiam *Gar.*, *om. B* (freq.—cont. *om. b*). 10 tunc *rB*: *om. bg* (*Gar.*). aliq. nimietate subita v. *etc.*: sic *rBbg*. 11—15 *cf. Ps. Gal. p. 317.* 12 vomētibus: sic *rBg* (*om. b, cf. praesente vomita Gar.*). 13 yrinū *r*, hyrinum *b*, yrino *g*: mirtinum *B* (laurinum *Gar.*). nardinum *Bg* (*Gar.*): laurinum *b*. 16 dolore pulsatum *rBb*: sollicitatum *g* *Gar.*. 17 natura (—rae *g*) vini *rbg* (*Gar.*): naturae huic *B*. 18 is: his *rBg* (*al. b*). anathi(e *rg*)miasin *Bg* (anathemian *b*). 19 inquietatum: hucusque *g* et *Gar. I, 15.* 19—p. 143, 2 = *Ps. Gal. p. 318—19.* est applicandum *B*: adhibeo *r* (*o. r. infusioñ* adhibenda *b*). 21 cibi *c. sc.* procurandi.

ut ptisanae succus et ova recentia, panes mundi ex aqua calida, caules decocti, aquae calidae potio et lactucarum beneficium frigidarum. his etenim adiutoriis adhibitis vaporis ad caput ascendentis deprimi inopportunitas consuevit.

5 sed quoniam his causis aquae calidae potionem diximus beneficium ministrari, frequentius intendendum est ne ex ea resolutio stomachi procuretur. quae si evenerit, tunc apiorum vel cydoniorum decoctione vini species imitanda est, quae stomachum valeat reparare. omni

10 modo dactyli omnes vitandi sunt. specialiter enim naturae suae contrarietate caput inquietare consueverunt. sin vero somni suavis potiti non fuerint, tunc ad lavacra calida protinus festinandum est, in quibus ore aquam calidam in cellis calidioribus sustinentes vaporem omnem

15 transigant lavacrorum. si ad ciborum continentiam, frequentiam lavacrorum et cetera supradicta adiutoria minus

1 panis ex aqua c. infusus b (vel elutus *Cael. chr. 1, 12. sed* ἐξ ὕδατος ἄρτος *simpl. et Ps. Gal. = G. XII, 516, ἄρτος πλυτός Gal. VI, 494. XI, 495*): panes mundos ex a. c. r, panes ex aq. c. B.

2 caules decocti: sic rBb (*κράμβη Ps. G.*). lactucarum b. fr. = *θριδακίνη τε ὡς ἐμψύχουσα Ps. Gal.*

3 etenim rb: etiam B. 5 potionem diximus beneficium ministrari r: p. diximus ministrari b, p. d. posse beneficium ministrare B.

6 fr. intendendum rB: cautius attendendum b. 7 solutio r.

8 apiorum i. pirorum (*cf. Ps. Gal. XIV, 318 ex Gal. XII, 517*). cydoniorum B et (*ante ips. corr.*) b. decoctione v. sp. emittenda r; decoctione v. s. emendanda b (*cf. Gal. XII, 517*): decoctioni v. sp. immittenda B.

9 qui . . . valeant r. omni modo rB: omnino b.

10 n. s. contrarietate (*sic*) rB. 11 caput inquietare r: om. B, ubi sic b: etenim caput inquietare consueverunt (*Ps. Gal. cf. Diosc. p. 140 κεφαλαλγείς*). et stomacho contrarii probantur. consueverunt r: —suerunt Bb.

12 Sin vero somni suavis potiti non fuerint r: Sin vero omnibus sua vibus potiones fuerint B, Si vero somni suaves non fuerint b (*cf. gr.*). haec mire corruptit *Neu.!*

lavacrum calidum rBb. 15 transigant lavacrorum rB: balnei possint transigere b.

si ad cib. cont. etc. rB: si ciborum continentia et frequentia balneorum ceterorum adiutoriorum que superius intexuimus m. f. r. b. (ciborum) ergo add. B (*non rb*).

fuerint relevati, olei tunc rosei ulterius adiutorium evitandum est et chamaemelini vel anetini est beneficium appetendum.

si vero causis veluti incertis caput doluerit, fronti 44
linimenta haec superadhiberi suadeo omnibus superioribus 5
adiutoriis observatis. cornu cervini combusti cinis cum
oleo roseo contritus fronti adhibetur. nam et lapathi folia
viridia cum gallarum pulvere trita et ex aqua similiter in-
linita iuvabunt. sic iris illyricae pulvis cum aceto inlinitus
praestat. et ellebori albi pulvis mixtus cerotario olei 10
rosei in fronte impositus, et acaciae pulvis mixtus simi-
liter cerotario sic medetur.

item etiam hemigraniis haec sunt adiutoria adhibenda.
sinapi tritum, et urticae semen ex aequo cum aceto te-
rentes saepe adhibemus. nam et euforbii quippiam super- 15

1 ulterius *rB*: iam *b*. 2 et *b*: vel *B*. camemelli *r*,
camimolini *B*, camomilli *b* et (*ante ips. corr.*) *r*. est *b*.
appetendum *r*, *b*. est appetendum *b*: *b*. est apponendum *B*.
4 *seqq. quaedam habes in graecis Ps. Gal. XIV, 398.* veluti
(*vt b*) incertis: sic *rbB*. 5 (superaddimus) que a medicis ana-
colemata appellantur *add. b*: *om. rB*. 6 adiutoriis *r (b)*:
om. B (omnibus adtamen adiutoriis sup. custoditis *b*). com-
busti cinis *rb*: *om. B* (*ubi tamen cornu cervini sic*). 7 fronti
contritus adhibetur *B*: fronti adhibetur *r*, contritus frontem in-
linito *b*. *lapat(c b)ii Bb*, lappici *r*. 8 et (ex) *r*: *om. Bb*.
inlinita *r* (illinita *b*): illita *B* (*item illitus v. 9*). 9 yris *B*,
yreas *b* (yricis illicae *r*). 10 olei—(12) cerotario *om. b*.
11 in fronte *r*: et fronti *B*. similiter *B*: *om. r*. 12 cero-
tario sic *r (b)*: catarrosus *B*. *post medetur superaddita in b plu-
rima sequuntur medicamina quae ex Plinio apud Pseudoplinium
etiam et apud Marcellum partim recurrunt: aliqui vero negant
caput dolore ei qui se luna XVII. vel XVIII. totonderit ...*
13 item etiam *B*: etiam *r*, item *b*. emigranicis *rB*, emigraneis *b*
(*cf. ind. ad Cass. s. v.*). 14 u. s. ex equo c. a. terentis s. a. *r*,
u. s. tritum ex equo cum aceto contritum *b*, u. s. excoctum
cum aceto *B*. (*post aceto*) terentis sepe—(p. 144, 2) His etiam
gargarisma (*sic*) *r* (*cf. b ad. v. 15*): *om. B*. 15 euforvium *r*,
euforb *b*. superaddecimus *r*: *sp* (semper) addicimus *b* (*qui mox in-
fert aliena multa* Item euforbii scrip. III... *deinde sic pergit* Quibus
ex frigore nimio flegmatis cap̄ residenti causam doloris intel-
lexerimus commoveri. His etiam gargarismata frequenter pr. etc.).

adiecimus, quibus de frigore nimio causas doloris intelleximus commoveri. his etiam gargarismata frequentissime profuerunt ex decoctione pyretri, cuius vapor naribus si hauriatur continuo medetur. et fumigia eodem modo
 5 iuvare cognovimus, si melanthium cum fimo bovis vel asini carbonibus impositum naribus hauriatur.

nam et unguenta haec, ut experti sumus, capitis dolorem sedant. oniscos quos porcelliones appellamus, si in oleo decoqui facias et ex eo tepido caput infundas. sic
 10 peristereon herba oleo infusa medetur. et si storacem oleo resolvas tepido et ex eo caput infundas, multum iuvabit.

sunt et cetera adiutoria polyploca quae multarum specierum congregatione compecta sunt, ut trocisci diversi,
 15 emplastra vel antidota vel cetera quae ex variis virtutibus componuntur, sed haec magis facilia adiutoria adhiberi suadeo, quae sufficere arbitror causis supradictis capitis et querellis.

45 in dialimmate vero hoc est intervallo temporis quo
 20 causae vel passiones chronicae publicantur, cum quiescente dolore causa latet, dum commotionibus veluti transactis aeger sollicitus alias iterum reversuras attonitus formidat, tunc is catholicis adiutoriis imminendum est, quibus secundum naturam sanitatem reformando securus confidat

2 frequentissime *rB*: frequenter *b*. 3 ex *rb*: et *B*.
 5 iuvare *rb*: hos iuvare *B*. si *Bb*: sic *r*. 8 oniscos *rB*
 (*Ps. Gal. XIV, 398 cf. Cael. chr. 1, 119*): sunisces *b*. porcellianos *b*.
 vocamus *r*. 10 peristereon: sic *rBb*. infusa *rB*: attrita et infusa *b*. storacem: *cf. gr. l. c.*
 13 sunt—componuntur *rB*: *om. b*. poliploca *r*: poliplaca *B*.
 14 compecta *B*, confecta *r*. 18 $\overline{\text{ff}}$ (suprascriptis) *b* (*item infra v. 33 semperque sic vel $\overline{\text{ss}}$ compendio scribitur in b*). capitis
 et querelis $\overline{\text{Bb}}$: *om. r*. 19 dialimmate *r*, dialemmate *B*:
 declinatione (vero vel tempore quo...) *b. cf. 2, 117*. i. temporis *B*: i. t $\overline{\text{tp}}$ (vel tempore) *rb*. eo (interv.) *add. B (non r)*.
 20 cronicae *rB*: cronie *b*. et conquiescentes dolores *r*, et eū quiescente dolore *b*: dum quiescente dolore *B*. 22—24
 formidat—sanitatem *om. b*. 23 is: his *rB*. 24 securus *b*:
 futuras *rB*. confidat *rb*: —dit *B*.

commotiones minime profecturas. ergo omnibus querellis vel causis capitis indifferenter hoc temporis intervallo uno eodemque modo haec est cura et diligentia ministranda, omnibus hic modus est impendendus. vini continentia supradictis omnibus querellis capitis prodest. lactis aequae 5 similiter acceptio fugienda est, quam maxime si cum febribus doleant. nam et dactylorum omnium multo magis. ventris purgatio frequentissima procuranda est, fricatio totius corporis quam maxime inferiorum partium femorum vel surarum, quibus exercitio calefactis ex superioribus 10 causam omnem devocare valeamus. apoplegmatismos quibus caput purgandum erit convenit adhibere. convenit de naribus vel ex fronte sanguinis eos detractioe relevari. nam et post rasuram capitis cucurbitas cum scarificatione saepe adhibuimus. cui <et> emplastrum infra scriptum 15 venit. [emplastrum capitis longa doloris valitudine laborantis in dialimmate. ficus pinguis in vino infundes unċ VI. lasaris

1 profecturas (?): profuturas *rBb*. 4 <similis add. b> hic modus *rb*: his modis *B*. 5 aequae (similiter) *B*, adaeque *r*: *om. b*. 6 acceptio—nam et *r(b)*: *om. B (ubi sic b: lactis similiter acceptio quam maxime fugienda est, si cum febribus caput doleat. nam et dactylorum omnium fugienda est dulcedo. ventris purgatio frequentius fiat. et fricatio totius corporis quam maxime inferiorum partium etc.)*. 9 post quam maxime in textum *rB* falso loco inductum est quod margini infra auctor adscripserit *em(in—r)plastrum capitis (—ti r) longa doloris valitudine laborantis (—ti r)*. in diali(e *B*)mmate (*hucusque ex rubrica scribi videtur, sequi ipse textus, quem post v. 15 addidi cum b*) *ficos pingues—novaculae*. 11 devocare *rB*: evocare *b*. 12 post adhibere add. *b* talibus longamque deinceps enumerationem hanc: *Betę radiceis sucus ... convenit alterum om. r*. 14 scarificatione (—acione *b*) *rb*: scarificatione *B*. 15 adhibimċf (—bemus) *b*. cui emplastrum *i: s. convenit B*, aut emplastra infra scripta convenit *r*: cui emplastrum hoc saepe convenit. qui (*q*) a nobis hoc modo conficitur *b* (*quod emplastrum supra habuerunt rB, cf. ad v. 9*). 17 *ficos (B, us rb) pingues brB. infundes bB: —dende r. unċ (÷ r) VI. lasaris dragma (5 r) I. rB, VI. ÷ Lasaris ÷ I. b.*

drachmam I, sagapeni dr. I, storacis dr. I galbani dr. II. omnia contrita fico commiscebis et uteris pro cataplasmate praecalefacto capiti post rasuram novaculae.] et frequentius etiam sanguisugas applicari conveniet.

46 at ego in hoc ordine curae etiam cycli beneficia non
 6 aspernabor omnia paene vetusta vitia percurantis, si tamen
 recto ordine peragatur, ut ieiunia in tempore vomitus ex
 radicibus, salsis aliquando perceptis, paroptesis, dropaces,
 sinapismi secundum usum et auctoritatem veterum adhi-
 10 beantur, omnibus attamen propriis temporibus custoditis,
 ciborum quoque qualitatibus et ponderibus moderatis.
 utilia tamen esse suadeo etiam aquarum calidarum natu-
 ralium beneficia. peracto igitur cyclo aliqui ieran adhi-
 buerunt quam Graeci picran appellaverunt, aliqui arte-
 15 riotomian, aliqui etiam cauteres, ut ex his omnibus ad-
 hibitis confortent supradictarum causarum sanitatem fuisse
 plenam capiti reformatam, ne variarum curarum vel bene-
 ficiorum merita confutentur.

1 sagapini *rBb*. 3 hic ubique numeris add. *r* (*om. B*),
 ÷ (*unc.*) add. *b*. 2 trita *B*. fico comissis *r*, ficū cō-
 misce *b*: sic cōmises *B* (*cf. Th. Pr. 3, 6*). et uteris... *B*:
 et diutius teris (*tif*). et emplastrū cat. p̄rasurā capitis inpones *b*.
 3 capiti *B*: capite *r*. novaculae inferiorum partium femo-
 rum... *rB* (*cf. supra ad p. 145, 9*). 4 et frequentius etiam
 (*sic B*, cui etiam frequentius *r*) s. appl. conveniet *rB*: *om. b* (*ubi*
statim seq. Omnibus attamen proprius temporibus *etc.* (*ordine*
confuso). 4 cycli beneficia (*sc. methodici*): *cf. Cael. chr. 1, 29*
p. 578—80. 6 percurantes *rB*. 8 radicibus salsis ali-
 quando perceptio *rB*: radicibus. et cal' aq̄ potata *b*. 9 si
 (secundum) add. *r* (*et b, ubi sic Hec omnia prospera et mani-*
festa sunt. si secundum usum...). 10 omnibus *om. r*.
 12 attamen *r*. 13 iram *B*, geram *r*, yera *b*. 14
 greci picran: ceteri picā (*sic B*, ceteri pigram *r* (et postea
 pigr^a *b*). 14 artheriotomian (*-ā r*) *rB*, ortheroto tomiam *b*.
 15 ut ex *r*: ut *b*, et *B*. 16 confortent (*sic B*, confortet *r*
 (confirmant *b*). sanitatem fuisset plena capiti reformatam
 variarum *etc.* (*sic r* (*haec v. 15—18 sic contrahit b*: ut his om-
 nibus adhibitis ne beneficiorum merita confundantur. confir-
 mant capitis sanitatem). 18 confutentur *r*: confunderentur *B*,
 —retur *r* (confundantur *b*).

sed quoniam aliquando aut aegrotantium inpatientia aut inperitia medicorum aut certe dum causarum magnitudini adiutoria non sufficiunt competentia, minime percurantur, et ex eo ad epilempsin supradicta capitis vitia devolvuntur, his etiam quae nunc possumus remedia vel 5 adiutoria componamus.

XV. De epilempticis.

Variis nominibus haec passio pro sui magnitudine 47 nuncupata est. nam cum sit sola capitis causa, epilempsis appellatur eo quod statum sensus penitus alienet et quod 10 mens propriae sedis extermina gravius attemptetur. unde antiquiores sub cuiusdam religionis imagine sacram passionem nuncupaverunt.

hos interea ante commotionem aliquando certa signa praeveniunt, aliquotiens casus occupat repentinus, quos 15 ni hac passione violentius exagitari cognovimus. hi ergo commotionibus imminentibus nunc sua membra gravari praesentiunt, nunc crebris oscitationibus resolvuntur et ad omnes motus pigriores fiunt. tunc etiam oculos terribiles habere incipiunt, tunc stridor consequitur dentium cum 20 praecordiorum tensione. distenti vel contorti cadescunt, diutius colliduntur. tunc omnium musculorum vel ner-

3 percurantur *B*: procurantur *rb*. 4 epilempsin *B* (epilepsias *b*), epilempsia *r*. supradicta *rb*: *om. B*. 5 quae *b*: quibus *rB*. nunc *B*: nos *r* (*om. b*). remedia *rB*: media *B*. 6 componimus *rB*, per ordinem disponamus *b*. 7 De epilempticis theodori prisciani *r*, De epilempticis XV. *B*. 8 sui *rb*: sua *B*. 9 e. app. eo q. *b* (*Gal*): e. quae ideo app. eo q. *rB*. 10 statutum sensum *b*. 11 propriae sedi (*sic*) *Bb*, propriae sedis *r*, *item* proprie sedis *Gal* (*i. e. excerpta Ps. Galeni ad Glauc. l. III. cod. Voss. lat. fol. 85*). extermina: —nata *rBb Gal* 12 (*post antiquiores*) ypocratis scripta secuti *add. b*. 14 aliqua *b*. 16 hi *rB*: his *b*. 19 omnem motum *b*. etiam *rB*: iam *b Gal*. 20 consequitur *rb Gal*: prosequitur *B*. 21 cadunt et diutius *b Gal*, cadescunt diutius *r*, cadescumutius (*sic*) *B*.

vorum spasmis et saltibus confringuntur, et vocis articu-
 latae quadam confusione sonos magis et ululatus excludunt,
 ore et naribus execrabiliter spumant, et veluti dormientes
 cum sonitu pectoris gravius comprimuntur. desistentibus
 5 vero commotionibus praeteritorum omnium inmemores fiunt.
 his licet difficile pro causae magnitudine et pro ipsius
 professionis compatentia adiutoria quae competentia didi-
 cimus vel exercuimus non negantur.
 48 in initiis ergo huiusce passionis frequenter eos vomere
 10 compellam, sternutamentis etiam provocatis eorum capita
 commovebo, ventrem his acri clystere procurabo. fre-
 quenter adhibebo flebotomum semper huius causae com-
 petens adiutorium. temporalibus vero in commotionibus
 15 continebo spasmis commota vel saltibus, et lanis quae fre-
 quenter in ipsis commotionibus contorquentur infusis oleo
 sicyonio calido fovebo correcta. pinnas admovebo nitro
 et oleo infusas, ex quibus faciles vomitus procurabo.
 poterunt etenim ex hoc aut cibos aut pinguia flegmata
 20 digerentes velocius relevari. exceptis tribus diebus, qui-
 bus est in principio curae ieiunium indicendum, sucis
 tantummodo nutriendi erunt. aquam solam calidam bibent.

1 confringuntur *rB* (confranguntur *Ga'*): constringuntur *b*.
 et articule vocis et ululatu (—lat *Ga'*) excludunt: sic *Ga'*
cum b. 3 execrabiliter spumant (spumantes *b*) *rb Ga'*: et
 sacrabiliter spumant *B*. 4 desinentibus *b*. 6 His licet—
 (8) negantur (sic) *rB*: His licet difficile pro causae magnitudine
 adiutoria competenter tradimus vel exercemus. et quae con-
 veniunt non negantur *b* (*om. Ga'*). difficile *Bb* (*scil. cu-*
rentur): *om. r*. 8 vel *r* (*b*): aut *B*. 10 provocatis *rB*:
 acrioribus *b Ga'*. 11 his *rb*: *om. B Ga'*. acri *B*: acro
rb Ga'. procurabo *rb* (*Ga'?*): procuro *B*. 12 adhibebo *r*
 (—bis *Ga'*): —beo *Bb*. 13 temporalibus *rB*: advenientibus
b Ga'. *cf. 2, 39 etc.* in *r*: *om. B*. 14 molli *rb Ga'*: uili *B*.
 detergo *rb*, —geo *B* (—gas *Ga'*). 15 continebo: sic *rBb*.
 quae—contorquentur *rB*: *om. b Ga'*. 17 correcta *B*, quod
 (*q*) repta *r*: correpta *b* (*om. Ga'*). pennas *rB*: ori pennas *b*,
 ori pinnam *Ga'*. ad(*m r*)moveo *rBb* (amovebis *Ga'*). 20 di-
 gerentes *Bb Ga'.*: egerentes *r*. 22 erunt *b Ga'*: sunt *r B*.

hydromeli, vel apiata si fuerit, non negetur. in hac enim sollicitudine vini penitus praesumptio prohibenda est.

quiescentibus itaque commotionibus una cum accidentibus suis, ciborum humanior ordinatio, simplex attamen et digestibilis ordinanda erit. iam fricari vel exerceri debent, usus tamen veneris penitus inhibendus. solis calor et balnearum calidarum vapor arcendus est. cucurbitarum beneficia cum sanguinis detractone capiti adhibenda ordinamus. ordinabo dropaces, ordinabo etiam sinapismum, et omnem cursum cyclicum adhibendum esse suadeo. item escae locis imponendae sunt ustiones, arteriotomiae faciendae, quibus forte si possumus funestae huius passionis perseverantiam removeamus. huius etenim causae magnitudini maiora sunt et frequentia adiutoria providenda. nam quam plurimi sapientiores etiam physicorum adiutoria providerunt, in quibus, ut etiam nos in nostro libello physicorum comprehendimus, magna et veluti religiosa remedia procurarunt.

p. 148, 22 solam *r* (*ubi* aquā tē solā), solidam *Ga*¹: tonsilem *B* (*om. b*), *ubi* Aquam. hydromell'. vel apiata si f.). bibunt *ante corr.* (bibent) *r*.

2 prohibenda *b Ga*¹: adhibenda *B*, fugienda *r*. 3 commotionibus una c. aec. suis *r*: unde commotionibus suis *B* (3—6 *om. b* *qui reliqua in brevius contrahit = Ga*¹). 6 usus tamen veneris (cursus tamen vehemens *Neu.*): *Ci* sus tamen ventrius *B* (*om. b* *cum v. 3—6*). 7 calor *b Ga*¹, calorem *r*: calidioris *B*. et *om. r*. balnearum *rB Ga*¹: —orum *b*. 8 *reliqua* (*post* adhibendum est = *b*) *om. Ga*¹. 10 omnem cursum cyclum *r*, omne ciclicum (*sc. q. seq. iter*) *B* (9—10 *om. b*). 11 (*esse* suadeo) *iter. (sic)* sed locis imp. s. ustiones *B*, Item escas loci imponendae sunt ustiones *r* (*cf. b*: Cucurbitarum beneficia cum sanguinis detractone. capiti adhibenda est. Item (*It*) *escę* locis capitis. vel cauterēs *ī*ponendi sunt. ex quibus...). arteriotomiā *r*, corderiothomię ustiones arteriothomię (*sic bis*) *B*. 13 removemus *rBb* (*corr. Neu.*). 13—18 *haec sic habet b*: Huic etiam causę maiores nostri frequentiora adiutoria provi<de>runt (!). 14 magnitudinis *r*. 16 nos in *r*: *om. B*. 17 physicorum *B*: fiscicorum (*bis*) *r*. 18 procurare (*pro r*) *r*: procuravere *B*.

XVI. De scotomaticis.

49 Scotomaticorum et epilepticorum paene similis est
in isdem casibus sollicitudo. simili mentis confusione
alienantur, quantitate causae et magnitudine accidentium
5 sola disterminantur. iuvenibus haec quam maxime et otiosis
frequenter evenire consuevit. contingit etiam qui haemor-
roidarum sollemnes evitaverunt digestiones.

curae eorum licet epilepticorum sola sufficiat, tamen
hoc ordine visitandi sunt. cum ergo commoveri coeperint,
10 manibus eos continebo, auribus eorum exclamabo, easdem
fortius defricabo, capillos evellam ex temporibus, odores
naribus admovebo, ex puleio tunso vel origano aut sinapi
cum aceto mixto procurabo sternutamenta. cibos in tem-
pore competenti leviores dabo, et cetera omnia quae epi-
15 lepticis ordinata sunt adhibenda erunt. unum superaddo
quod hos frequenter ellebori acceptio liberavit.

XVII. De maenomenis.

50 Sunt certa insignia quae maenomenos produunt. primo
ut cum sint sine febribus, caput sibi graviter dolore asse-

1 *tit.* De scotomaticis theodori prisciani III. *r.* De scot.
XVI. *B* (*sine num. ut semper b*). 3 isdem *B*: hisdem *r* (*om. b*).
simili *B*: similiter *r*. autem (*post mentis*) *add. B*. 5 sola
disterminantur *rb*: solae terminantur *B*. et oc(c *b*)osis *b Ga'*:
perociosis *B*, ociosis (*ubi et pro haec q. m.*) *r*. 6 consuevit:
consueverunt *rB* (*solet b*). qui emorroidarum (*etmorroy-*
darum r) *rb*: quibusdam emorroida verum (*sic*) *B*. 7 sollemnē
digestionē *b Ga'* (*ubi — nes B*). evitaverunt (*— taveŕ r*) *rB Ga'*:
— tarunt b. 8 cura eorum *rB*, causarum (*ad praeced. per-*
tinens) *b Ga'*. licet et *r*. 9 commoveri *rB*: vexari *b Ga'*:
10 eos *r (b) Ga'*: *om. B*. auribus e. exclamabo: *sic rBb*
(*— bis*) *Ga'*. 11 evello *rB* (*cum vicinis om. b Ga'*). ex
temporibus *B*: et tempori *r*. 12 puleio *rB Ga'*, —egio *b*.
sinapi *rB*, —pe *b*. 13 mixto *r*, commixto *B*: trito *b Ga'*.
14 et cetera omnia *q. rb Ga'*: et ad cetera *q. B*. 15 ordi-
nata sunt *r*: *om. B* (quae epil. conveniunt *simpl. b Ga'*). 16
liberavit *rB*: —bit *b Ga'*. 17 *tit.* De menomenis III. *r.* De
m. XVII. *B*. 18 menomenus *r*, —nos *Bb*. Sunt certa in-
signia *rB*: Sunt ergo cetera signa *b Ga'*, *cf. 2, 2.* primo
rB: primū *b Ga'*. 19 graviter *rb Ga'*: *om. b*. dolore (*sic*) *rB*.

verent, sonitus suarum aurium expavescant. cum autem commoveri coeperint, aliquando cum hilaritate commoventur, aliquotiens irascuntur.

hos sollicite custodire conveniet et eis flebotomum adhibere. item post totius corporis varias purgationes 5 fomentandum est caput eorum oleo nardino. et ordinandum est ut frequentius vomant, et cibis levioribus ex aqua calida nutriantur. alienationes vero eorum si cum risu fuerint, terroribus coercendi erunt, furorem vero mollioribus blandimentis lenire conveniet. interea eos liga- 10 turis commodius custodiemus. cubiculum eis in inferioribus procurandum est, ne per commotiones praecipitio decipiantur. caput eis post fomenta olei nardini vel chamaemelini radendum est, item etiam scarifandum. convenit interea etiam sanguisugas adhiberi. transactis vero com- 15 motionibus et iam quietis passionis temporibus, ordo eis cyclicus ordinandus est, ut ex eo magnum beneficium consequantur. et si post haec adiutoria causae vel commotiones adhuc in suo statu permanserint, ut in illo nil

1 sonitus suarum aurium *r*, sonitus aurium *bGal*: sonos s. aur. *B*. 2 aliquando cum iracundia *bGal*. 4 flebotomum *r(b)*: —mos *B*. 5 adhiberi *b*. post *B*: *om. r*. 6 est ut *r*: Et ut *B*. 7 et cibis *r* (libis *b*): ex cibis *B*. ex: in (aqua) *r*, et *Bb*. 8 alienationes (—nibus *r*) vero eorum si *rb* et (*om. vero*) *Gal*: ab alienationibus vero eorum quae *B*. 9 cohercendi (*sic*) *BbGal* (*non r*). erunt *rB*: sunt *bGal*. si vero cum furore fuerint *bGal*. 10 lenire *B*: linire *r* (liniri *b*). 11 custodiemus *Bb*: —dimus *r*. eis *B*: eius *b*, vero eius *r*. 12 commotiones praecipitio decipiantur *rb*: commotionis praecipitia d. *B* (ne per praecipitium decidantur *Gal*). 13 camimolini *B* (camemilli *r*, camomilli *b*). 14 item *B*: ita *r*. scarifandum *Gal* (scarificandum *Bb*): scarificationes *r*. 15 adhiberi *r* (—re *bGal*): admovere *B*. post adhibere *b* (*om. v 15—17*) haec addit (atque eadem fere *Gal*): et si cum febres fuerint alienati . . . 16 quietis passionis *B*, quietes passionis (*sed corr. al. m. passiones*) *r*. ordo eis cyclus ordinandus est *r*: hordei. scicli | ecore (*sic*) ordinandi sunt *B* (quae cum asterisco *sic* apposuit *Neu.*, nisi quod ecori dedit). 19 permanserint *BbGal*: perseveraverint *r*. ut inullo nichil asperius hęc ferantur *r*: in illo nil asperius afferatur *B* (*om. b*).

asperius afferatur, ea quae sunt prius adhibita identidem repetantur. si vero plus fuerint alienati et augmenta causae concreverint, incisio venarum in capite et ustio celebranda est. danda iera, dandum elleborum et cetera quae
5 epilepticorum curis ordinata sunt.

hanc curam etiam entheasticis adhibere debebimus.

XVIII. De melancholicis.

51 Accidentia melancholicorum haec manifesta sunt. in principio causae salutis suae desperatione primo propo-
10 nentes mortis desiderium frequenter coguntur in lacrimas, et deserta loca potius appetentes hominum incipiunt vitare consortia. aliquando rursus suam sententiam redamnantes vitae solatio delectantur. circa praecordia vero de assidua inflatione queruntur, et cum sudore totius corporis inpor-
15 tuno frigidus articulos saepissime patiuntur. privari se ob hoc etiam viribus naturalibus asseverant. indigestione frequenter stomachi fatigantur, ructus suos varios et insuaves perhorrescunt. color eorum nigrior fiet, et interiorum viscerum frequentius doloribus attemptantur.

52 unde omnem curam quam maxime stomacho delegabo, fomentis vel cataplasmatibus chalasticis imminendo. ventris officium prius inoffense procurabo, quo facilius etiam cathartici depurgentur. palaestra vel gestationibus solidius exerceantur. vini veteris et bene olentis acci-

1 ea quae r: et quae B. 2 si vero rb: sin vero B. alienati b Gal: om. rB (ubi plus fuerint et a.). 4 iera B (yera b): gera r. 6 in intheacis B, enthea anticis b (entheaticis Gal), intheaticis r. debebimus r: debemus B (nos convenit b Gal.). 7 tit. De melancolicis eidem prisciani. V. r, De melancholicis XVIII. B. 9 causae rb: huius causae B. 10 in lacrimas B: et lacrimas r (lacrimantes b). 12 consortia B: societatem rb. 16 etiam B(b): autem etiam r. 17 frequenter rb: —ti B. 18 color eorum nigrior fiet rb (cf. Cael. chr. 1, 182 color viridis cum nigrore): calor eorum interior fiet B (cf. Cael. ib. stomachi mordicatione etc.). 19 viscerum B: eorum viscerum r (viscerum suorum b). doloribus fr. attemptantur B, frequentius doloribus aptantur r, frequentius attemptantur (om. doloribus) b.

piendi copiam praebeamus. cibos aptos stomacho maturiores et largiores convenit ministrare. declinantibus vero doloribus absinthii pontici decoctione iuvandi sunt. et aloes pulverem ieiunis in modum unius coclearis in melicrato dabo, similiter etiam et picran. si his adhibitis 5 causa minorata non fuerit, flebotomum sub gemina detractatione adhibebo. vomitus eis cum radicibus frequentius procurabo, etiam elleborum inter cibos aliquando dabo. misanthropis vero et adhuc hominum societatem fugientibus longas indico peregrinationes, et aut marina aut naturalia 10 lavacra calidiora exhibebo frequentius.

XVIII. De paralyticis.

Paralytici multis ex causis fiunt. etenim aut ex se 53 haec passio nascitur aut praecedentibus aegritudinibus comparatur. quae gravior et difficilior fiet, qua de praefatis 15 gatis corporibus consequitur.

... itaque si odoratus paralytin passus fuerit, caput prius est detondendum, dehinc oleo sicyonio fomentandum, praecedentibus interea fricationibus calentium sabanorum. his cucurbitae ventosae sunt imponendae, et apoflegmatis- 20

1 prebeamus *r* (potum accipiant *b*): —bemus *B*. 3 Et aloes (—*q* *b*) pulverem *rb*: Et aloes iubeo *p. B*. 4 ieiunis *r*: —nos *B*. 4 in modū *r*, in mod⁹ *b*: in maio (*sic*) *B* (*item Neu!*). 5 dabo *rb*: accipere *B*. Similiter etiam et pigra *b*, Similiter pigra *r* (*cf. 2, 92*): Similiter etiam ieram quam pigram veteres appellant (*2, 46*) *B*. 7 adhibebo *b*: —beo *rB*. vomitus *rB*: —tum *b*. cum *rB*: ex *b*. 9 Misántropes *B*, Misandropis *b*, Mirantropis *r*. hōinū *b*: omnium (omniū *B*, omīū *r*) *rB*. societatem fug. *rb*: fug. soc. *B*. 10 indico *Bb*, iudico *r*. sed et maxima aut naturalia lavacra concedo lavari frequentius *b*. 12 De paralytin. VI. *r*, De paralyticis. XVIII. *B* (*et s. n. b*). 13 *cf. Cael. chr. 2, 1*. ex *pced. r*. 15 quā: quae *rBb*. q. de prefatis (*sic*) *c*. consequitur *B*, q. p̄fatigatis *c*. consequitur *b*: q. profatigatis *c*. superveniet *r*. 17 odoratus (?): *sic rBb* (*Gel. Neu.*). *cf. Cael. chr. 2, 7. 37* (*qui inter singulas partes in passione constitutas cum multis aliis odoratum recenset*). itaque ab initio hic intercidiisse plura videntur. paralytin *B*, —lisis *r*, ex paralyti *b*. 20 his ventose (*om. cuc.*) *b*.

mis competentibus medendi frequentius. sternutamenta
 assidue procuranda sunt ex odoribus acrioribus, quibus
 facilius possit pressa altitudo cerebri suscitari. nam et
 alia naribus eorum supponenda sunt ex vivo sulphure vel
 5 castoreo temperata cum aceto.

cynicos spasmos praeterea, qui ex oris vicinitatis
 molestia linguae et vocis officium frequenter intercipit,
 propriis curis corrigendus erit specialiter, gargarismatiis
 ysopi thymi sinapis cum oxymeli. cibis salsioribus nutriendi
 10 sunt et cathartice assidue relevandi. si sub hac sane
 diligentia parum medicina profecerit, venam eis sub lingua
 secabo. nec non etiam tardas confusasque eorum locu-
 tiones sub disposita provocatione compello, timores incu-
 tiendo ignis aut serpentis, ut correctiorem vocem tandem
 15 cogantur expromere. caput eorum liquido cerotario fre-
 quenter infundo ex castoreo peucedano et oleo laurino
 vel irino temperato. potionem ieiuno dabo ex castorei
 pulvere in modum coclearis unius cum melicrato. dabo
 19 ieram ex more, dabo et theriacam tempore competenti.
 54 si autem frigoris causa paralysis obvenerit, ut plena

1 medendi *B*: mederi *rb* (*sc. cenvenit*). 2 procuranda *rB*:
 provocanda *b*. 4 alia (*sc. odoramenta*): allia (*sic*) *B*, colliria
rb. cf. Cael. l. c. 5 cum aceto *r* (*cf. Cael. 2, 37*): *om. Bb.*
 6 quicon spasmus *r*, cenospasmus *B*, Qui cū spasmō *b* (*cf. Cael.*
chr. 2, 63 et 2, 8). qui *r*: cui *B*, quia *b*. ex oris vicini-
 tate molestia *r*, ex vicinitatis molestia *B*, (quia) vicinitatis
 molestia *b*. 7 linguae et (vel *B*) vocis *Bb*: linguae velocis *r*.
 intercipit *rb*, —itur *B*. 8 specialiter *B*: —libus *rb*. gar-
 garismatiis *B*, —ciis *r*: —tis *b*. 9 sinapi *rBb*. oximeli.
 cibis *r* (oximelle. Cibis *b*): oximellicis *B*. 11 profe(i *b*)cerit
Bb: profuerit *r*. 12 nec non *r*, nec n̄ *b* (*Neu.*): nec (*in fine*
versus) *B*. confusasque *B*: confusionesque *b*, confossasque *r*.
 13 timores *rb*: moris *B*. 14 ignis aut serpentis *r*: ignē aut
 serpentes *Bb*. correctiorem *Bb*: corruptiorem *r*. tandem
rB: tandem aliquando *b*. 15 exprimere *r*. 17 (pot.)
 temperatam *add. B* (*non rb*). 19 ieram *B* (*yera b*), Gera
(om. dabo) r. et (*t.*) *r*: *om. B*. 20 obvenerit *rB*: advenerit *b*.
 ut plena pars aliquando corporis (corporis aliquando *b*) at-
 temptetur *rb*: ut lepra aliquando corpus attemptatur (*sic*) *B*.

pars aliquando corporis attemptetur, fricatione calida cubiculo tepefacto et acopis bene olentibus imminebo. conficio interea ex ruta viridi aut marrubio aut artemisia oleum non solum ad unguendum verum etiam ad lanarum infusionem, quibus membra post curam semper calidissime 5 munienda sunt. cucurbitas interea locis pinguioribus admovebo. aquis chalasticis fomentabo ex puleio nepeta iri illyrica ibisco vel seminum decoctionibus. acopa vero adhibebo ex pice resina pipere vel euforbio adarce et oleo laurino coniectura medici temperata, exercitiis competenti- 10 bus membra recolligo. frequenter ieran his dare convenit.

quibus vero sine sensu partes attemptatae deriguerint hiemis tempore aetate senili laborantibus, unguenta haec adhibenda erunt, ex scilla et euforbio thapsia pyrethro adarce et oleo glaucino. si loca emarcuerint diu hoc morbo 15 vexata, cucurbitas dropaces lavacra et cetera adiutoria similia post cibos adhibebo quam maxime.

significo praeterea aliquando paralysin per solutionem 55 obvenire membrorum, aliquotiens per contractionem. et quoniam haec accidentia sibi invicem contraria non 20

1 fricatione (—nē) calida (—ā b) rBb. cubiculo rb: cubili B. 3 interea ex rb: om. B. aut (marrubio) b: et r, vel B. 5 quibus: ab hac voce denuo (post lacunam) incipit Gelenius p. 89. calidissimis (calidis B) munienda B Gel., calidissime munienda r, calidissime nutrienda b. 6 pinguioribus: cf. Cael. chr. 2, 21. 7 ex rb Gel.: om. B. nepeta rBb. i(y r)ris illirica rB (yreaos b). 8 acopa rBb: acopa vel unguenta Gel. (cf. Cael. in eod. cap. chron. 2, 34). adhibebo r Gel.: —beo Bb. 9 vel (euf.) rB Gel.: om. b. et oleo laurino rBb: laurino oleo Gel. 11 iera B, gera r (om. b). 12 q. v. sine sensu att. p. (partes att. Gel.) diriguēr (—rint Gel.) b Gel. (cf. Gar. 5, 22), q. v. sine sensu p. a. defruguerint r: q. v. sensum p. a. amiserunt B. 13 hiemis tempore etate senili rb Gar., hiemis tempestate senili B (cf. Cael. chr. 2, 1): hiemis tempore aut aestate similiter Gel. 14 e scilla Gel.: ex squilla Bb, ex quille r. 15 (loca) vero add. Gel. emarcuerint rb Gel.: —runt B. 18 significo rB: significabo b, et significo Gel. paralysin rBb. 19 obvenire rB Gel.: venire b. 20 quoniam: quō B (unde male quomodo Neu.). haec rBb: om. Gel. sunt (ante non) add. Gel.

una diligentia visitanda sunt, eorum nunc curas determinabo.

collecta igitur membra et causae vi repentina contractione minorata omnibus chalasticis adiutoriis resolvenda
 5 sunt, mollibus manuum frictionibus et unguentis ex diversis adipibus et medullis quae possunt loca contrahentia relaxare. utor fomentis similiter aquarum chalasticarum ex seminum decoctione et althaeae radicibus. indico interea solam
 10 aquam calidam esse potandam, sane concedendum est aut apiatam aut hydromeli.

resoluta vero membra omnibus stypticis adiutoriis et frigidioribus colligenda sunt, siccis frictionibus, unguentis quoque mordentibus ex oleo cyprino vel calce viva euforbio castoreo adarce et similibus ceteris temperatis. nam
 15 et ligna iacentia subinde eos suadeo debere transcendere. sane si pes ex hac resolutione dimissus usum penitus denegaverit, lamminam plumbi prius unciarum trium articulis eiusdem pedis admovebo, in tertio die uncias singulas superaddens. hoc diebus XL servabo, ut illam ponderationem quae eo tempore creverit usu noverint sustinere.

1 visitanda *rb*: —di *B*. 3 et causa in repentina contractione dominante (*sic*) *b*. 5 manum (—nū) *rBb*. *cf. Esc. c. 22 (p. 34^d)*. 6 possunt *r*, poss *b*: —sint *B*. 8 decoctione *rb Gel.*: —nibus *B*. potandam *rb Gel.*: bibendam *B*. 10 apiatam *rb*: apiatum *B Gel.*. ydromelli *r*, ydromellum *B*, —melle *b*. 12 *cf. Gar. 5, 22 (ubi ex Escol. 22)*. 13 colligenda sunt (*post mord.*) *rep. Gel.* 15 ligna: *cf. Cael. chr. 2, 47*. suadeo *rb Gel.*: suadebo *B*. debere ante *r Gel.*, post *transc. habet B, om. b*. 16 dimissus *rBb*: *om. Gel.* usum (—us *r*) penitus *rB*: usum penitus ambulandi *Gel.* (*gressus penitus b*). 17 denegaverit *rb Gel.* negaverit *Gel.* lamminam *B*: laminam *rb Gel.* (*ad rem Cael. l. c.*). plumbi *rbB*: plumbeam *Gel.* 18 eiusdem pedis *r Gel.*: eius pedi *B* (—dis *b*). in tertio die *rb*: in tertium diem *B* (*intra t. d. Gel.*). uncias singulas *rB Gel.*: singulas uncias *b*. 19 superaddens *rb Gel.*: —dis *B*. servabo ut illā *rBb*: serva. illa *Gel.* (*ubi illa ponderatione*). 20 eo *rB Gel.*: tanto *b*. creverit *rB Gel.*: —rat *b*. usu noverim (*sic*) *B*, usus (usum *Gel.*, usū *r*) noverit *rb Gel.*

post vero simili detractioe plumbi super addita detracturus sum, quo pes ille qui ut colligeretur pondera sustinebat, eadem subductione relevetur. interea cotidie horis matutinis lammina detracta unguentis et ceteris adiutoriis imminebo.

hoc vitium plerumque etiam in oculis evenisse videmus. 56
 nam pthisis et mydriasis certissima paralysis oculorum est. 6
 pthisis ex contractione vel deminutione pupillae contingit, ex dissolutione vero vel resolutione pupillae mydriasis, quam medici platycoriasin appellaverunt. diversis igitur earum accidentibus diversae curae disponendae erunt, ut 10
 altera fomentis et inunctionibus stypticis et constringentibus colligatur, altera chalasticis omnibus et nutrientibus relaxetur. sed de utrisque difficilis est mydriasis. in omnibus etenim generaliter causis frequenter facilius constricta resolvimus quam resoluta constringimus. de 15
 aquis vero naturalibus certissimum est quoniam dulcia semper et calida lavacra corpora relaxarunt, naturalia

1 simili modo d. r. post plumbi add. Gel. dibeus prioribus. 2 sum om. b. quo rBb: quod Gel. ille r Gel.: om. bB. qui ut colligeretur rGel.: | ut colligaretur b, qui cum colligaretur B. 3 identidem (ante relevetur) add. Gel. 5 evenisse videmus (sic) B, ev. vidimus r Gel. (Neu.): cognovimus evenisse b. 6 ptisis (mox pthisis) B, (ptysis rb). moedriasis B, midriasis r, mitriasis b (cf. Cael. chr. 2, 6. 16. Gal. XIV, 776). segg. om. b usque ad alterum mydriasis. 7 quae (ante pth.) add. B. constrictione Gel. tysis hic r. diminutione rB Gel. 8 ex. diss. vero vel res. r, ex res. v. vel dissolutione B: ex resolutione Gel. medriasis (hic) B, midriasis r. item infra v. 13. 9 medici rB Gel.: alii b. platafchoriasin B, platigoriasin b, platocoriasin r. appellarunt Bb: —vere Gel., appellarunt r. 10 earum: eorum rBb Gel. d. c. disponendae erunt rB: div. c. sunt disponende b (diverse disponendum erit Gel.). 11 inunctionibus B, inuntionibus r: unctionibus b Gel. 12 ch. o. et n. B: chalasticaminibus (sic!) nutr. Gel., chalasticis rebus | nutr. b. 13 difficilis rBb Gel. (—lior Neu.). in o. etenim gen. c. rb Gel.: etenim gen. c. in omnibus B. 14 facilius om. r. constricta rb Gel.: restricta B. 15 constringimus b Gel.: constringamus rB. 16 (naturalibus) omnibus add. r. quoniam (quō B, qm r) Gel.: quia b. 17 relaxarunt B (—averunt Gel.): relaxant rb, sed mox collegerunt rB Gel.: (Naturalibus vero...) colliguntur b.

vero salsa vel bituminea vel sulphurea relaxata corpora collegerunt.

XX. De catarro.

57 Omnis catarrus sollicite visitandus est, cui origo de
 5 capite est et principium. derivatio etenim ex eo defluens
 per varias arterias continuo infundit quae attigerit loca et
 sui perseverantia neglecta debilitat. nam sub tribus diffe-
 rentiis ex hoc causae fiunt. fit in naribus cui nomen est
 coryza, fit in faucibus qui dicitur branchos, fit in thorace
 10 qui si diu permanserit et pulmones invaserit, pthisin pe-
 nitus insanabilem facit. non praetereo interea quod ad
 inferiora cum se praeceps demiserit secum trahens vi et
 pondere materiam vitiorum, laesis frequenter praecordiorum
 vitalibus locis aliquas passiones transitu infigit et tandem
 15 desperata pedum loca occupat difficile removendus. sed
 quoniam prius omne corpus inquietat, et veluti quoddam
 pondus cum dolore omnes particulas corporis sine febribus

3 De catarron XX. B, De catarro (sic b) VII. r. 4 ca-
 tarrus r, catarron B, catharrus b. 5 atque pr. b. 6 in-
 fundit: sic rB et (qui seq. 6—9 quae—fiunt om.) b (infunditur
 Gel.). quae attigerit rB: quae adtegere solet Gel. 7 sui
 rGel.: sic B. cf. Escol. c. 13. 8 ex hoc rB: ex hoc hae
 Gel. 9 coriza rBb. qui (sc. catarrus): que b (sc. derivatio
 = influxio Cael.), quod B. brancos rb (Cael., Esc.): bronchos
 B Gel. fit etiam i. t. Gel. 10 qui: sic rBb Gel. in-
 vaserit b Gel.: inusserit B, (in pulmones) venerit r. tysin
 penitus ins. r, pthisin penitus ins. B: phthisin illam ins. Gel.
 (tysin ins. b). 11 non rB Gel.: nam b. quod (quia rb)
 ad inf. cum se rGel. (b): cum ad inf. se B. 12 se pr. dimi-
 serit r Gel., se pr. dimerserit B: se precipitaverit b. 13 et
 (praec.) add. r. 14 aliquas passiones (—nis r) rGel.: aquas
 (sic) passionis B (sc. facit et has passiones ut aliquando pleure-
 ticos aliquando peripleumonicos faciat b). 15 desperata B,
 desperato r, disperato (sic) b, disperata Gel. sed quoniam
 prius r Gel.: sed primum quoniam prius (sic) B (Et quia prius b).
 16 et B, ut r: om. b Gel. 17 cum dolore rBb: cum sensu
 vel dolore levissimo Gel.

apprehendit consensu eiusdem reumatis descendentis, capite quam maxime prius similiter sollicitato, cui cum ceteris vicinis et proximis membris hanc diligentiam interim ordinamus, insequenti etiam specialem pulsatis vel occupatis partibus designabo.

omne igitur corpus calidis et siccantibus unctionibus 58
perunguemus, cubiculo munitum calefacto, operimentis etiam insuper lanarum mollium infusarum. caput quam maxime morborum omnium causam frequentius curo calido oleo cyprino vel laurino sive gleucino. conveniet interea per 10
initia reumatizanti diuturnam quietem indici, conveniet similiter etiam ciborum quam maxime potionis <continentia>, sub cuius detractioe sitis multum profuit procurata. sed magis longo intervallo vinum largius cogantur 15
accipere, salsos quoque cibos, quo sub utrisque coacta
ebriositas siccans protinus medeatur. ventrem prae om-

1 apprehendit *rBb*: — dens *Gel.* consensu *r*, consensū *b*, concensu (*sic*) *B*: cum sensu *Gel.* descendentis capite *rB Gel.*: de capite descendentis *b*. 2 similiter *rBb*: *om. Gel.* cui *sic rBb Gel. abhinc habemus codicem Vat. cuius incipit f. 31 |* cui cum ceteris . . . 3 vicinis: *sic rVBb (vitiis Gel.)*. 4 specialem: *sic rVBb (om. Gel. qui post partibus addit quid expediat)*. 7 perunguemus *r* (—guimus *B*, —gimus *Vb*). munito et calefacto *rVB Gel.* (calefacto et munito *b*). op. etiam (*autem r*) super lanarum (lanarum *V*) m. i. *rVB Gel.*: Cooperimentis et lanarum m. i. quam maxime toraci ex nardo vel cyprino cerotaria aut anetino oleo (*sic*) *b* (*cf. Cael. chr. 2, 97* appositis lanis . . . mollibus oleo . . . praetinctis colla circumdantes et thoracem). 8 maxime *b*, quam maxime *rGel.*: *om. VB*. 10 gleucino *V*: glaucino *rBb* (vel cucumeracio *add. Gel.*). interea *rBb Gel.*: *om. V*. 11 reumatizanti *V*. indici *rB Gel.*: indicii *r* (indico *b*). convenit *r*. 12 ciborum q. m. p. continentia (*sic*) *b* (cibus sine potione *Gel.*): quam maxime potiones (potio *B*) *VB*, ciborum q. m. potionibus *r*. 14 longo intervallo vinum largius cogantur accipere *rGel. et (ubi vinum post cogantur) b*: *om. VB*. 15 salsos q. cibos *rV (b) Gel.*: salsus q. cibus *B*. quod *r*. utrisque coacta ebriositas *b*, utriusque (utrisque *Gel.*) coacta ebrietas *rGel.*, utriusque coactio (coactione *B*) ebriositas *VB*. 16 siccans *rVBb*: sui natura desiccans *Gel.*

- nibus purgandum admoneo. sane cum his adiutoriis humanius causa profecerit, unguentis tunc supradictis cum tali fricatione imminebo ut palaestrae exercitium imitemur, quam maxime ut inferiora fortius defricentur. evocatus
- 5 etenim de superioribus reumatismus sollicita superiorum loca quae cum periculo attemptare poterat derelinquit, et sub civili aegritudine medicinae iam beneficio repugnamus. unguenta supradicta cum opobalsamo temperata dabo. dabo
- 10 potionem vini et mellis ex aequo ubi rutam viridem decoquam, dabo ubi etiam pyrethrum, dabo ubi piperis pulverem aspergam.
- 59 interea cum nares occupaverit, admotis odoribus ex melanthio mitigabo et easdem frequenter unctionibus superioribus tango.
- 15 si fauces inquietaverit, gargarismatiis stypticis imminebo quae in primo faenomenon ordinata transegimus, perseverantibus sane adiutoriis capiti totoque corpori unguentis superioribus.
- 20 si thoracem occupaverit, loci naturam vel vicini pulmonis intuens sollicitius visitabo unguentis et ceteris supra

1 cum *rbVB*: si cum *Gel.* 3 im(n*V*)minebo *rbVB*: imminendum est *Gel.* imitemur *rb* (imitetur *Gel.*): inm(imm.*B*)inetur *VB*. 4 quam maxime ut inf. *rGel.* (et quam maxime inf. *b*): Quō maxime ut i. *V*, quō (*i. e. quoniam*) maxime opus est (*add.!*) ut i. *B*. 7 beneficium *V* (—io *B*, —iis *rGel.*). 8 unguenta —temperabo *om. b* (*ubi Post dabo potionem vini... r. v. decoquam, omissis q. s. ad v. 12 Interea.* temperata (—to*V*) dabo *VB*: temperabo *rGel.* 9 ex equo (—qui *V*) *rbVB*: aqua mixta *Gel.* decoquam *b*, decoquo *r*: coquo *VBGel.* 10 ubi etiam *VGel.*: ibi etiam *rb*. dabo ubi *r*: do ubi *VB*, ubi (*om. do*) *Gel.* 12 admo(n*b*)tis *Bb*: amonidis *V*, ammotis *r* (*om. Gel.*). 13 easdem *rVbGel.*: itidem *B* unct. s. tango *rVbGel.*: cum unct. s. dandi sunt *B*. 15 gargarismatiis *VBGel.*: —tis *rb*. 16 primo *rBbGel.*: —ma *V*. fenomeno *V^o* (*ex fenno. moneo V*), fenomeno *B* et (*qui add. libro*) *rb* (*phaenomenon Gel.*) *cf. I cap. 17.* 17 totoque (*sic*) *rVBGel.* (*om. b*). 19 polmones vicini *r*, vicina pulmonis *b*. 20 intuens *B* (*considerans Gel.*): intuentes (*sic*) *rVb*. unguentis *rbGel.*, ingentis *V*: instans *B*.

dictis imminendo confectis cum opobalsamo, quo de altitudine ad thoracis superficiem revocare possimus reumatismum.

si tussicula supervenerit, quae mala vicinitate quasi quodam contagione sollicitat, habita consideratione ad inferiora umor ille ne in thorace diu resideat deponendus est. perseverantibus attamen prius adiutoriis ordinatis, superaddo plantas eorum pice liquida tangi debere, et fricari unguentis supradictis eam partem pectoris admotis proxime carbonibus, quo plus aut evocare in superficiem aut loco siccare reumata valeamus. interea licet etiam constrictionis molestia saepe praevaleat, ut flegmata difficilius egerantur quorum digestio tussientes relevare consuevit, his ecligmatia vel potiones dari faciam ex origano thymo ruta viridi cum melicrato aut melle despumato confectas et ex pinguium ficorum decoctione cum oxymeli. et si identidem, umoribus multum solutis, fluxus sputorum inquietudines et vigilias procurarit, tunc ad eorum coagulationem vel digestionem sucum ptisanæ vel alicae dabo, aut lentem cum melle coctam, dabo omnes pultes cum

1 imminendo: imminebo *Gel.*, immineo *rb*, inmensa *VB*.

quo de *B Gel.*, quod (q) de *r*: quod (alt.) *V*, quo (q̄) *b* (*ubi altitudinē*). 2 revocare: *sic rVBB* (evocare *Gel.*) 4 quae (qua *r*)—sollicitat *om. b*. 5 contagione *VB Gel.*: concitatione *r. sollicitat VB*: —tet *r Gel.* ad inferiora *rb Gel.*: *om. V* (*ubi vel humor*) et *B*. 7 est: erit *Gel.* prius: prioribus *b*. ordinatis *rb Gel.*: *om. VB*. 8 sane (*post superaddo*) *add. Gel.* (*non rb VB*). 9 supra scriptis *r* (*ff b*). eandem partem corporis *b*. 10 evocare *rVB Gel.*: revocare *b*. 11 loco *rVB Gel.*: locum (siccare a reumate) *b*. 12 constrictionis *r Gel.* (*b*): contritionis (—nes *V*) *VB*. 13 tusigentes *V*. relevare *r Gel.*: revelare (*sic*) *VB*. 14 eligmathia *V* (—tia *Gel.*), elimathia *B*, elecmatia *r*. 16 et ex *r*: ex (...decoctione) *V Gel.*, et (...decoctionem) *B*. 17 solutis *rB Gel.*: solutum *V* (*haec in brevius contracta habet b, qui om. quorum—umoribus v. 13—17*). 18 procurarit *V Gel.* (—raverit *r*, —raverint *b*): —bit *B*. 19 alicae *rBb*: calice *V*. 20 lentem *rVB Gel.*: lenticulam *b*.

pipere, dabo salsamenta quae volent, dabo in noctem anti-
 dota de pipere murra storace galbano opio cum melle
 attico temperata, quae et coagulare valeant flegmata, et
 somnos invitent qui sui natura et soluta constringant et
 5 beneficio praesentiae tussire minus faciant dormientes.

60 monitum te interea volo omnia loca quae reumate
 facilius infestantur, superioribus adiutoriis imminentibus
 posse facilius desiccari. quae si forte vetusta et perse-
 verantia exegere adiutoria, tunc ad cycli beneficia decur-
 10 rimus. novimus etenim causis difficilibus magnis medicinae
 remediis obviari.

igitur quoniam aliquando diu pertinax reumatismus,
 adiutoriis medicinae desistentibus, quae aut locorum aut
 substantiae aut certe medicorum inopia saepe contingit,
 15 pulmonibus ustionem infigans pthisin paene incurabilem
 facit, huic nunc pro causae magnitudine vel praeiudicio
 temporis curam ut possumus et diligentiam ordinamus.

1 volent *r*: volet *B Gel.*, volit *V* (voluerint *b*). noctem:
 nocte *rVB Gel.* antidota *rbB*: —dotia *Gel.*, anthodocia *V*.
 2 de pipere myrta etc. *r*, e pipere *m. etc. Gel.*, pip *m. etc. b*:
 dabo pipere murra storace galbanum obphio *V*, dabo piper
 et myrram storavem galbanum apium *B*. 3 temperata
rbB: —tis *Gel.*, —tas *V*. 4 invitant *V*. qui *rVBb*:
 quae *Gel. et Neu.* constringat *r*. 5 presentiae *r* (prae-
 senti *Gel.*): praestatae *V* (*ubi sic praestātiaetussire...*), —stanti
V^cB (om. b). minime *r*. faciant *Bb Gel.*: —ciet *V*, —ciat *r*.
 6—11 *solus habet Gelenius (ex cod. nunc deperdito) cf. 2, 6 et*
infra 114. 13 quae (sc. inopia) *rVBb*: quod *Gel. (Neu)*.
 aut locorum aut substantia (substantiae *B*) *rVB*, aut locorum
 substantia *b*, aut locorum ratione aut substantia *Gel.* 14 in-
 opia *rVBb*: inopia vel imperitia *Gel.* sepe (—ae *V*) con-
 tingit *rVb Gel.*: contingit *B*. 15 infigans et tysin *rb*, figit
 pthisin *VB*, infigit et pthisin *Gel.* incurabilem *VBb*, penè
 incurabilem *Gel.*, penè insanabilem *r*. 16 praeiudicio *V*,
 praeiudicio *B (Gel.)*: pro(p) iudicio *b*.

XXI. De pthisicis.

Pthisicos et apoplecticos una sub sorte vel condicione 61
 medicina desperat, licet et veterum sententia sic fuerit
 definitum. unde per initia eos ut possumus medicinae
 remediis iuvamus. chronicos vero plena iam sub despe- 5
 ratione, non iam ut medicorum medelis, sed magis tantum
 amicorum solacio visitamus. ergo per initia spe sub qua
 futuros nos omnes labores impendimus, hoc ordine pthis-
 sicos curo.

februm ergo frequenter his ex necessitate accidentium 10
 tempora considerans cibos et adiutoria ministrabo. con-
 suerunt enim sub quodam veluti typico caractere vesper-
 tinis magis febribus admoneri, ut aliquando cotidie ali-
 quotiens circa diem tertium moveantur. cibos itaque
 sorbiles dabo, et si virium alia nos cura constrinxerit, 15
 concedo etiam solidiores, pultes quas volent, agnorum
 cerebra vel haedorum, acrones caprarum sive porcorum
 vel sucum ubi supradicta decoxerint aut certe apozomon
 ex salibus oleo et aneto et aqua ubi eadem unguulae supra
 dictae maduerint. dabo caponum maiorum testes, dabo 20

1 *tit.* De tisticis theodori prisciani VIII. r, De pthisicis
 XXI. VB, De ptisicis b. 3 medicina rb Gel., —nae VB.
 despirat V, desperat rB: disperat b Gel. 4 diffinitum V.
 medicinae rbB V: om. Gel. 5 remediis Vb Gel.: —dio rB.
 iuvamus rVB: adiuuamus b Gel. (vero) tysicos add. r.
 sub plena d. (om. iam) b. 6 medellis V, medelis Bb: officio
 Gel., offitiis r. magis rVBb: om. Gel. 7 solatio VB Gel.:
 solaciis rb. spe sub qua (quo r): sic rVB et (spei) Gel.
 (ubi b: sub quacunque futurorum spe. os (omnes) res laboꝝ
 mōꝝ impendimus). 8 nos omnes rVB: omnes nos Gel.
 13 ammoneri: sic VB (admoneri Gel.), amoveri r, admoverim
 (sic) b. 15 alia VBb Gel.: aliqua r. 16 volent rB: volet
 Vb Gel. 17 acrones rVBb Gel.: acra Cass., Cael., Musc.
 etc. (= capita et pedes — al. capita pedum — porcellorum aut
 hedorum Esc. 17 = Gar. 2, 5) = infra unguulae (cf. Esc. 18
 pedes porcellorum rostra aures. Cass. 40 p. 92, 14 cephalo-
 podas). 18 supra scripta r (= s̄s b, ut v. 19 b). aplo zo-
 mon (sic) V (Gel.), aploiomon r: apozimon B, —ma b. 19 oleo
 et aneto rVB Gel.: oleo anetino b.

columbos matri subtractos, dabo pisces asperos, dabo conchyliam in embammate ex aniso ligustico pipere et similibus ceteris melle et aceto commixto.

- 62 desistentibus forte iam aliquando febris, etiam sal-
 5 samenta ministro. tunc iam totius corporis fricamentis siccis prius, ut palaestra, pro virium consideratione uti conveniet, quam maxime capitis gutturis vel thoracis. omnibus his utor, omnibus adiutoriis immineo, necubi natura consentiente corpus omne iam reumatismo plene
 10 possessum aliquatenus valeam desiccare. dabo antidota ex pipere, dabo theriacam cum melicrato, dabo dia prassiu. adhibeo epithemata simili sub virtute operantia, quae calefaciendo loca desiccare contendunt. caveant aerum nimietates, caveant aestus et frigora. et si sub proxima despe-
 15 ratione iam nos obsederit naturae fragilitas, escas et cauteris partibus thoracis infigo, necubi factis et patefactis vulnerum meatibus forsitan eorum digestionibus releventur.

1 subtractos *VBb Gel.*: subductos *r*. 2 embammate *sic rVB Gel.* (ēbemate *b*). aniso *b Gel.*: aneso *rVB*. ligustico *V*, livistico (*sic*) *r*, libistico *B*, liuestico *b*. 3 commixto: *sic rVB Gel.* 4 forte aliquando iam *VB*: forte iam aliquando *Gel.*, forsitan aliquando *r*, vero iam aliquando *b*. 5 ministro *rVB Gel.*: ministrabo *b*. iam *rb Gel.*: *om. VB*. fricamentis *rb Gel.*: siccamentis *VB*. 6 prius ut palaestra *rV Gel.* (prius palaestra *b*): prius ut in palaestra *B*. 8 omnibus—adiutoriis: *sic rVBb Gel.* necubi: *sic rVBb Gel.* 10 antidota *rBb*: —dotia *V Gel.* (ut *supra etc.*). 11 tiriacam *V*, tyriacam *rBb*. diaprassiom *Vb* (—sium *Gel.*), diaprasion *B*, diuprassium *r*. 12 adhibeo *rVBb*: —bebo *Gel.* epithima *Vb*, epi(y *r*)themata *rB* (—tia *Gel.*). 13 loca desiccare *VBb*: desiccare loca *r*, siccare loca *Gel.* aerum (*sic r Gel.*, cerū *V*, earū *b*) nimietates (—is *V*) *rVb*: ///uerni & autūni etates *B (!)*. 14 caveant (*iterum*) *rVBb*: : *om. Gel.* proxima *rVb Gel.*: summa *B*. 15 escas *rVb Gel.* (cf. 18): iscas *B*. 16 necubi *rVB Gel.*: ut *b*. 17 forsitan (—am *V*) *VB Gel.*: forsitan *rb*. releventur *rB Gel.*: revelentur *Vb*. *hic multa adduntur (per versus 62) in b*: Si nimia tussis fuerit. herbe vethonice . . . eadem inter Prisciani capitula quae Pseudo-Galeni libro III. Leidensi in fine addita fuerunt, testante indice olim legebantur. etenim qui ea collegit habuit Prisciani codicem Berolinensi aequabilem.

XXII. De sanguinis emissione interiorum.

Sanguinis effusio licet pro locorum qualitate aliquando 63
salubris existat, attamen generaliter omnes cum horrenda
et terribili inspectione visitantur. fit itaque locis diversis
sanguinem emittentibus sub trina vulneratione causatio. 5
fit primo crepido, fit insequenti putredo, fit ex utrisque
superioribus eiusdem loci vel venae patulum orificium in-
curabile. locorum itaque emittentium nomina curis inter-
positis designabo.

cum ergo ex meningae partibus sanguis eruperit, qui 10
vapore quodam cum saltu venarum inconsueto et dolore
totius capitis publicatur, hoc pacto constringendus vel pro-
hibendus erit. detonsis capillis eidem meningae pulvis
turis masculi vel mannae eius aut naxii aut amyli aut
lemniae aspergendus est, aut cum aceto mixtus inliniendus. 15
huic fodus ex oleo roseo infrigidato adhibendus est, aut
ex sucis herbarum specialiter stypticarum, ut est arno-
glossus, strychnum, portulaca, rubus, rosa sicca vel cetera.
cibi vero calefacientes meningam prohibendi sunt.

1 tit. De s. emissione interiorum *VB Gel.*, De s. em. ex
interioribus *b*, De s. effusione de interioribus *r* (*qui tamen in
ind. dedit De s. emissione de interioribus*). 4 visitantur
rVB Gel.: visitamus *b*. 6 utrisque *rVb Gel.*: utriusque *V^cB*.
7 loci uel: locriel (*sic*) *V*. 10 meninge *Vr*: mininge *bB* (*sic
etiam r v. 13*). 11 inconsueto *rb*: cum sudore *VB*, incon-
sueto cum sudore *Gel.* 12 capitis *rVB Gel.*: corporis *b*.
prohibendus *r Gel.*: cohibendus *Vbb*. cohibendus culi uel
mannae etc. (*sic*) *VB* (*Neu.*), *omissis quae habet cum r etiam
Gelenius ex codice qui similis fuerit archetypo codicis b, ubi
haec*: cohibendus. Erit detonsis capillis eidem meningę pulvis.
libani vel lianę (*sic*) eius aut mirta aut milli aut leminie
aspergendus aut . . . 13 pulvis *b Gel.*: *om. r*. 14 turis
masculi *rGel.* (*unde post lacunam culi VB*): libani *b*. naxii
Gel.: naxi (*riaxi V*) *rVB*. amyli *Gel.*: amali *V*, amili *rB*,
milli *b*. lemniae: *sic rVB Gel.* (*leminie b*). 15 (*asp.*) erit *Gel.*
(*est rVB, om. b*). (*incl.*) est *rb Gel.*: *om. VB*. 16 infrig-
dato *rb*. 17 exsucis (*exucis V*) *rVb*: de sucis *B*. styp-
ticarum (*estipticarum V*) *rVb*: et stipticarum *B*. arnoglossus
(*Gel.*, —sa *Bb*, —sū *r*) estrignum (*strigno b*, *strignon r*, et
nigra *B!*) portulaca . . . *V*. 18 rubus *rVB*: *om. b Gel.*

64 cum de oculis haemorrhagia emerit, aqua frigida vel pusca defricandi erunt, insequenti vero murra pingui inunguendi sunt, et cetera quae in subiectis venis crepantibus adhibemus.

5 cum de auribus sanguis eruperit, aqua his vel pusca frigida infundenda erit, et cetera quae oculis facienda esse ordinavimus.

cum de naribus eruperit, faenomenon libellus superior omnem earum curam edocebit et instructionem.

10 cum de faucibus vel gutture vel de palato eruperit, sucis frigidis vel stypticis insistemus.

cum de uva eruperit, pusca primo frigida imminendum erit. quae si minime valuerit prohibere, virgulam auri vel argenti ignefactam loco sanguinanti suppono, ut ex hoc

15 cautere protinus compescatur.

cum vero de stomacho obvenerit, dabo ad massandum glycyrrizae surculum, dabo symfyti radicem, dabo cummi, dabo tragacanthum, dabo puscam frigidam ubi naxii pul-

1 emu(o B)rragia V. 2 pusca VB: spuca b (item infra v. 5), posca Gel. defricandi rVB Gel.: infundendi a foris vel defricandi b. erunt rVBb: om. Gel. mora (myrra r cf. 99) pingui inunguendi (—gendi b) rVb: mora pinguis inunguenda B (cf. Diosc. p. 81. 78 Lips.). 3 sunt rVBb: erunt Gel. et cetera: sic rVB Gel. et (et c) b. cf. v. 6. in subiectis (—lectis V) rVB (subtis b) = infra (ubi?). 4 adhibemus rb (—bebi-mus Gel.): adhibuimus VB. 8 crepuerit r (solus). fenomenis (sic, phaenomenon Gel.) libellus superior VB, foenomenus libellus r, fenomenus liber primus b. 9 edocebit rVB: docebit Gel., te docebit b. 10 de gutture b. de (ante p.) om. r Gel. (aut de palato b). 11 insistimus Gel. (—temus rVBb). 12 eruperit r Gel., sanguis eruperit b: om. VB. 13 virgulam B: —la rVb Gel. 14 ignefactam rB: —ta rVGel., ignita b. sanguinanti rVB Gel.: sanguinis b. ex hoc rVBb: om. Gel. 15 compescatur rb Gel.: —pescat (omisso compendio) VB. 16 ad marsandum (sic) V pro ad massandum Gel., ad masandum r: ad demasandum b, ad masticandum B (cf. διαμασσόμενον Diosc. 3, 5). 17 gliciridiae V Gel. (gliquiriciam b), liquiriçie B, liquiritie r. simfite V, simphitu r, simphyti B (senticis b). cummi (cf. Cass. 29 et ib. ind. s. v.): cummen V, gummen (gūm) r, gummi B (om. b). tragacantum V, dragagantum b, dragantum rB. naxii rVB.

verem aspergo, dabo similiter amyllum tritum, dabo reum ponticum. dabo etiam cum sucis herbarum stypticarum quas superius memoravimus, cibos vero stypticos aut ex oryza aut ex lente vel sucis earum, in quibus illa styptica concoquenda erunt. dabo interea mala cydonia, dabo thebaicos, sorba quoque et castaneas, vel eorum decoctiones. his etiam dia codion convenit in noctem accipere. nam et epithemata styptica conveniunt, ut est aut dia iteon aut dia foenicon, aut certe barbara quae de bitumine iudaico conficitur.

cum de thorace emiserint, quod sollicite visitandum est, primo flebotomus adhibendus est, et cibi ordinandi sunt superiores, qui de stomacho iactantibus ordinati sunt. eorum vero articulos vel extrema femorum fasciis competenter astringo, spongiam vero pusca frigida infusam thoracis partibus adhuc calentibus superimpono. imminebo huic adiutorio diebus continuis quinque frequentius immutando. post vero emplastris uti nos conveniet superius ordinatis de stomacho iactantibus, super quae commodius lanas succidas superimponimus oleo quoque murteo vel lentiscino mixto cum aceto. si his adhibitis sanguinis ad-

2 reoponticum *V*, reuponticum *rBb*. cum sucis *rVBb*: sucos *Gel.* 3 stipticos *rb*: tipticos *B*, tip[o]cticus *V*. 4 earum: eorum *rVBb Gel.* concoquenda *rVGel.*: coquenda *B (b)*. 5 erunt *rb Gel.* (—*e* *b*): erant *VB*. interea: interam *V*. 6 the|ibacor (*sic circa finem versus uterque*) *VB*, thebaicos *Gel.* (*cf. Diosc. p. 250, 3 Lips.*): thebaicos (thebaidos *r*) dactilos *rb*. sorba *rBb*, surpa *V* (sorpa *V^c*). eorum *rb Gel.*: orum *V*, horum *B*. 7 noctem *Gel.*: —*te rVBb*. 8 epithemata: epithematia *r*, &himitia *in ras. V*, eligmatia (*ex coniect.*) *B* (epytima *b*). diaiteon a. diafenicon *r*, diaueon aut diafinicon *b* (dia theon a. diaphoenicon *Gel.*): diateon aut asticon *VB*. 11 cum *B* (cum vero *rb*): *om. V*. amiserit *V*, emiserint *r* (sanguinem emiserint *b*): emerserit *B Gel.* 12 est *VBb*: erit *Gel.* primo *r Gel.*: primum (*hic*) *VBb*. flebotomus *B*: flebothomū *rb (Gel.)*, flemorthomum (*sic!*) *V* (*sed adhibendus VBb*, —*um r Gel.*). 13 superiores—sunt *add. r Gel.* (*b, nisi quod hic s. quos d. s. i. sunt ordinati*): *om. VB*. 14 fasciis *rb Gel.*: fasciculis *VB*. 20 oleo... mirtheo *etc. V (Gel.)*, oleo... myrtino (mirtino *b*) *rb*: oleum... mirteum *B*.

huc perseveraverit insolentia, detracto aceto vinum est commiscendum. accedentibus vero febribus si etiam tussicula coeperint inquietari, cataplasmandi sunt de subiectis, ut sunt dactyli sorba rosa sicca flos mali granati acacia
 5 hypocistis alumen. omnia haec simul aut quae inveniri poterunt in sucis rus syriaci coquuntur et temperantur. horis vero is quibus sanguinem emittunt, ex decoctionibus supradictarum specierum aut inmaturarum uvarum aut mollium vitium acremonorum aut polygони aut castanearum
 10 ingero potiones.

cum autem de pulmonibus haemorrhagia emergerit, quod nimium periculosum est, sub gemina vel trina sanguinis detractone flebotomum adhibere nos conveniet, et is omnibus imminebo quae de thoracis partibus emit-
 15 tentibus ordinata sunt, tam in cibus quam in ceteris adiutoriis. hos interea cum aliquid proficere agnoverimus, unctionibus et gestationibus vel fricationibus, quibus membra inania nutriantur, mediocriter perunguimus.

66 cum de partibus sane muliebribus sanguis eruperit,
 20 his in gynaeceon libello quid expediat sequenti lectione

1 insolentia *rVB Gel.*: molestia *b.* acce(i *rV*)dentibus *Bb Gel.* 3 coeperint: —rit *omnes, sed* inquietari *rVB*: —re *b* (*ubi tussiculā Gel.* 5 ipoquistida *B*, ciporcitida *V* (hypocistida *Gel.*), ypoquistidos *b* (*cf. 2, 102*). poterunt *b Gel.*: poterint *r*, potuerint *VB*. 6 rus: roris *rVBb Gel.*: et temperantur *om. B*. 7 is: his *rVBb Gel.* emittunt *rb (Gel.)*: *om. V*, detraho *B (!)*. aut mollibus (mollium *B*) vit(c *V*)ium acrimonio(a *B*)rum *VB*: aut in molliores vitis cimas *r*, aut uitium molliores cimas *b* (*quo verbo graecum ἀκρεμόνας videbuntur explicasse*), aut mollibus vitium foliis vel racemis aut capreolis *Gel.* 9 poligonia *V*, —ii *Bb*. 11 cum autem de p. hoc emergerit (*h̄ merserit r*) *rVB Gel.* (cum autem sanguinem de p. emiserint *b*) *cf. 2, 64 in.* 14 is: his *rVBb Gel.* (*nisi forte his scil. emittentibus imminebo omnibus etc.*) 14 emittentibus *b*: eminentibus *rVB (om. Gel.)*. 16 proficere *rbVB*: nos de eorum salute proficere *add. Gel.* agnoverimus *VB Gel.*: cognoverimus *rb*. 17 vel fricationibus *rV Gel.*: *om. Bb*. 20 in gynaeceo *Gel.*: in ginecio *r*, in in (*cf. 39^a*)guina inicii (*haec novo atramento obducta leguntur*) *V*, in inguina inici *B*, inguina et genetia (*dupl. lect.*) *b*. libelli (*sic*) *B* (libello *rVb Gel.*) quid *rVB Gel.*: quod *b*.

disposui. unum interea hoc generale edico omnibus ex locis interioribus et quo sanguis poterit eructare, per initia cuncta adiutoria vel praecepta frigida, quae constringere et glutinare poterunt, adhibenda esse, insequenti vero cum humanior proventus causarum adriserit, calidis et nutrientibus imminendum.

XXIII. De empyicis.

Empyici frequenter fiunt vulnere in interioribus vel apostemate praeunte. quibus cum febres supervenerint, temporibus consideratis et adiutoria et cibi parciores sunt ordinandi, tunc quam maxime cum eos orexis accipiendi coegerit. cataplasmandi sunt interea ex ysopi pulvere vel abrotoni mixtis seminibus in decoctione pinguium caricarum. dabo frequenter melicratum simplex, dabo etiam in quo puleium aut ysopum aut thymum aut ruta viridis aut marrubium decoquendum est. aspergo sane in melicrato ad vulnera interiora purganda pulverem iris illyricae,

1 generale edico *VB Gel.*, generale dico *b*: generaliter dico *r*. 2 et quo *Gel.*: æquo *V*, ex quo *r*, ex quibus *B*, de quibus *b*. poterit *rVB Gel.*: potuit *b*. eructuare *rb*. 3 et (*ante constringere*) *add. rb*. 4 poterunt *B Gel.*: —rint *rV* (possint *b*). 5 proventus *rb Gel.*: proventus *VB*. 6 post imminendum est (est *om. rVB Gel.*) sequitur in *b additamentum hoc* (II. vers.): Nam et omnibus sanguinem ex interioribus locis mittentibus hec adiutoria superaddo. de quibus effectum sepe cognovimus. Rubi cimas teneras tundes . . . 7 De empyicis *b*, De empyicis XXIII. *VB*, De empyicis theodori prisciani. X. *r*. 8 Empyici *rb*: Empyici (*sic*) *VB*. vulnere *VBb*, (faciunt) vulnera *r*: ulcere *Gel.* (*item infra*). 9 praeunte *Vrb Gel.*: praepediti *B*. 11 tunc quā maxime | (f. 39^b) orexis accipiendi coegerit *V* (*ubi* cum eos *servant r Gel. ante orexis*), Tunc cum maxime hora eos accipiendi coegerit *B*, tunc maxime horis quibus accipiendi coeant (*sic*) *b* (maxime horis quibus accipiendi coeant *Gal.*). 12 cataplasmandi sunt *rb VB*: *om. Gel.* 13 decoctionē *VB* (—ne *rb Gel.*). 15 aut timū aut rutā viridē (*sic et rB*, ruthā viridē *b*, ruta viridis *Gel.*) *om. V* (*sed in marg. add. al. m.*). 16 aut marrubium post ysopum *Gel.* (*solus*). aspergo (*sic*) *rVb*, aspergo *B Gel.* in *om. b Gal.* 17 in interioribus *Gel.* (in interiora *Gal.*).

et electario utor quod ex lini semine fricto cum nucleis et melle despumato conficitur. Hippocrates vero nucleos cum galbano et melle attico in his similibus causis ad depurganda vulnera in interioribus dari praecepit. similiter etiam terebinthinam mundam, in modum unius coclearis, ieiunis ab nocte quam maxime. viribus iam reparatis et his adiutoriis relevatis etiam ieran dari conveniet. iam tunc etiam exercitia et fricationes ad reparanda corpora adhibenda sunt, quibus reliquiae causarum possint mundari facilius. hos etiam aeris mutatio multum iuvat. cibi vero sint pultes frequentius, quibus piper admiscendum est. similiter etiam sorbilia, aequae cum pipere. quod etiam in ceteris dari convenit. nam et antidota quae forte de experimentis empyicis danda sunt, pipere mixto conficiuntur.

XXIII. De syntexi vel atrofia.

68 Multis praecedentibus causis nascitur syntexis vel atrofia. fit ex ventris solutione prolaxa, fit ex febribus similiter

1 electario *V* (*Gel.*): —tuario *rBb.* . fricto *rVb Gel. (Gal.)*: stricto *B.* yppocrate(*i V*)s *rVB* (*ypocō b*). 4 (*v.*) interioribus *rb*, in interioribus *Gel. et Gal.: om. VB.* 5 tere(*thyri V*)-bintina munda *Vrb Gel. (terebinthinā mundam B).* coclearis (*sic*) *V.* —ris *B.* —rii *r* (*coct b*): olivae *Gel.* 6 ieiunus ad noctem *r* (*ieiunus V et ieiunis B om. ad n.*): ieiunis et ad noctem *b et Gal ubi sic Gel.* ieiunis *q. m.* danda erit. similiter et contra noctem. Viribus *etc.* iam *rVB*: vero *Gel. (al. b).* 7 geran *V* (*hieran Gel.*), iera *B.* yera *rb.* tunc *rb Gel. Gal.: tum VB.* 9 adhibenda *rVb Gel.:* —dae *B.* reliquiae *b Gel.:* —que *rV,* —quae *B.* 10 mundari *rVb Gel.:* inundare *Gal.* aeres mutati *m.* iuvant *r* (*solus*). 11 cibi vero si in pultis *V* (*cibi vero eorum s̄ pultes b*): cibos vero sive pultes *B* (*ubi Cibi vero his pultes esse debent, quibus . . . Gel.*). frequentius *post* piper *b.* 12 similiter—pipere *r Gel. cum Gal. et (ubi enim pro etiam) b: om. VB.* quod *r Gel. (et Gal, q b): hoc VB.* 13 etiam *rVB*: etiam et *b Gal.* in: cum (*ceteris*) *sol. Gel.* antidota *rBb*: anthidotia *V (Gel.)* 14 pipere mixto *V Gel.,* pipere commixto *rb Gal:* mixto pipere *B.* *post* conficiuntur alia remedia adduntur in *b*: Allium in aqua bis coctum cum faba . . . (*7 vers.*), eadem in *Gal.* 17 vel *rVB Gel.:* et (*item in tit.*) *b.*

chronicis, fit ex ustione thoracis, fit ex capite reumatizante frequenter. quae licet difficile attamen curari potest. fit etiam post sanguinis emissionem pulmonibus vulneratis, quibus frequenter illa pthisis inplacabilis procurata est. aliqui vero medici iactantiores idiotae, veluti suam peritiam vel diligentiam diffamantes, syntexin curaverunt quos pthisicos mentiebantur. nam et praeter sanguinis emissionem hi syntectici vel atrofi ex praeaccidentibus fiunt. quos tussicula exagitat perseverans, quos deficiens sollicitat sudor, quos certe macies et tenuitas corporis circa 10 dies singulos vires simul elimando consumit.

quorum curam sic plus impendo, ut in eorum virium 69 festinem reparationem, ut vinum lene et album, balneae, deambulatio vel gestatio, unctio vel fricatio, cibi analeptici mediocriter ministrentur. frequenter enim membris et 15 viribus reparatis pthisis imminens vel haec eadem perseverans aegritudo depulsa est. iuvantur locorum vel aeris mutationibus, et his utilius longas peregrinationes indicimus.

1 etiam (ex cap.) *Gel.* (non *rVBb*). 2 licet *rb Gel.*: tamen (d. att. c. p.) *VB*. 3 post *rVb*: per *B*, ex *Gel.* vulneratis *VBb*: ulceratis (ex corr. ut semper) *Gel.* 4 ptisis *b (Gel.)*: tesis *V*, tisis *B*, tysis *r*. 5 medici *rb Gel.*: om. *VB*. idiote *r Gel.* (et idiote *b*): ibite *V*, habiti *B*. sua *rVB Gel.*, snā (sententia) *b*. 6 sintexin curaverunt *rVB Gel.*: sinteticos procuraverunt *b*. 7 metiebantur (sic) *B*. 8 atrofi: atrofi *r*. ex praecidentibus *r Gel.* (ex accidentibus *b*) cf. 2, 106: ex praecidentibus (cum rasura in litt. *r*, ante finem versus) *V*, ex propriis accidentibus *B*. cf. 2, 108. 11 elimando (sic) *VBb* (ut de pthisicis Cael. chr. 2, 217), limando *Gel.*: eliminando *Neu.* 12—13 sic praebet *b* In quorum cura talis adhibenda est diligentia ut plus festinemus reparationem eorum viribus inpendendo. Vinum lene et album . . . ministrantur. 12 ut *Gel.* (*b*): om. *rVB*. eorum *r Gel.* (*b*): earum *VB*. festinem *r Gel.* (*b*): om. *VBg* (ubi reparatione). balneae d. *rB*: balnea edeambulatio *V*, balnea et d. *Gel.*, balnearum d. *b*. 14 analeptici *V*, —leptici *rBb*. 16 separatis (item pr. m. p. 172, 3) *B* (non *rVb*). pthisis *V* (ptisis *B*), tysis *r*. 18 et his—indicimus: sic *rBgb Gel.* (eadem partim — et his utilius — in ras. partim in margine add. corr., om. pr. m. *V*).

adhibebo dropaces et cetera quae cyclo consueta sunt partibus praecordiorum et capiti. viribus vero iam proficientibus et reparatis, aquis naturalibus uti plus conveniet, et si aliquod adhuc ex superioribus accidentibus perseveraverit.
5 symptoma, superiorum aegritudinum remediis adiuvabo.

XXV. De aëthmaticis vel suspiriosis.

70 Asthmaticis vel suspiriosis semper molestissima querella pulmonum est. pingui etenim et frigidus flegmate angustis cartillaginis pulmonibus adhaerente, cavernae vel
10 meatus ibidem quibus naturaliter spiritus redditur et accipitur concluduntur, et ex hoc impedimento suspirium vel anhelitus molestissimus nascitur, ut sedendo magis quam iacendo respirent. hieme et senibus quam maxime hoc vitium familiare est. contingit aliquando etiam mediis aetatibus
15 adhuc calidis.

71 quos flebotomo liberari necesse est. attamen si etiam et a flebotomo certa ratione prohibemur, tunc ieiuniis continuis frequentibus in vicem detractionis sanguinis uti conveniet. proderit etiam potandi continentia, proderunt
20 cibi cum oxymeli et pipere temperati. dabo interea ysopi

1 adhibebo *rb*: —beo *VB Gel.* consueta sunt *rb VB*: conveniunt *Gel.* partibus *rVB Gel.*: parti *b.* 2 capiti *rb Gel.*: capitis *VB.* viribus (vero *add. b Gel.*) iam proficientibus et reparatis *rb Gel.*: viribus reparatis *VB* (*iã ex corr. al. m. natum est in r pro aũ, ut videtur*). 3 aliquid *rb.* 4 ex *rVB Gel.*: de *b.* 5 suntoma *V*, syntoma *B*, sintoma *r.* 6 astmaticis *rVBB Gel.* (*item v. 7*). et (*susp.*) *rbg in tit.* (*non v. 7*). 7 semper molestissima *rb (Gel.) et Gar. 2, 12: om. gVB.* querela *B Gar.*, querilla *V* (—ella *g*): causa *b Gel.* 9 angustis cartillaginibus (*om. pulmonibus*) *b*, eius angustis cartellaginibus pulmonibus *r*: pulmonibus (*simpl., om. a. c.*) *VBg Gar. Gel. cf. Cels. 4, 1 (p. 120, 20 Lips.)* arteria dura et cartilaginosa . . . descendens ad praecordia cum pulmone committitur. 10 naturaliter *VB*: naturalis *rg Gar. Gel.* (—libus *b*). et (*acc.*)— (*12*)nascitur *om. r.* 12 magis facilius *r (Gar.)*. 13 et (*senibus*) *rVb Gel.*: *om. B.* 16 quos: hos *b.* etiam et *VB* (*etiam aetas r ubi mox prohibuerit*): etiam *Gel.* (*om. b*). 18 et frequentibus. *br (Gar.)*. 20 aut (*ã*) ysopi *b.*

aut origani aut rutae aut absinthii aut iris illyricae aut calaminthae decoctionem ex melicrato calidam. item conficio ex his etiam ecligmatia commoda suspiriosis. convenit etiam guttam ammoniaci dari tritam cum melicrato vel oxymeli. abrotoni pulvis similiter datur, et castorei 5 pulvis plus commodius operatur. et illa decoctio in qua faenum graecum cum uva passa enucleata et rutam viridem coquimus, frequenter danda erit. sunt etiam trocisci magna approbatione diffamati, qui conficiuntur sic. anisum, sulphur vivum, gutta ammoniaci, castoreum et melanthium ex aequo 10 omnia tinsa cum aqua miscentur, et fiunt trocisci, quos postea tritos cum oxymeli dari conveniet.

cubiculum his calidum in superioribus procurandum 72 est. relaxandis enim corporibus et liberandis a conclusione semper sunt inferiora contraria. lectus orthocathemenus 15 ut potius sedere quam iacere <videantur> adcurandus est. pectus eorum calidis unguentis et vaporibus defricandum est. cucurbitam continuo cum detractioe sanguinis admovebo. proderunt per intervalla amyctica, etiam dro-

1 origani *r* (*g* *Gar. Gel.*), oricani *V*, oregani *b*: orizae *B*.
 2 calamintae *Gel.*, calamente *r* (calamenti *Gar.*, —tis *g*): calum se *V*, caulis *B*, nepite *b* (*cf. Garg. Mart. c. 23 p. 157, 5 Graeci calamitam, nostri vulgo nepitam dicunt.* calidam *VBg*: calido *rb* (*Gel. Gar.*). 3 &limatiam *V*, eligmatia *r* *Gel.*, electnacia (*pro elecmacia*) *b*, eligmata *B* *Gar. ms.*, malagmatia *g*.
 4 cum melicrato vel *rVBg*: *om. b* *Gel. (Gar.)*. 5 et (abrot.) *r* *Gel. (b)*, *om. VB* (*g* *Gar.*). et *rVB*: *om. g* *Gel.* 6 plus commodius *rVBg* (*Gar.*): plus *Gel. (om. b)*. 7 passa *rb* *Gel. (g* *Gar.)*: *om. VB*. 8 quoquemus *V*. etiam et (*tr.*) *rb*. 9 qui *rVgb* *Gel.*: et *B*. 10 gutta (gaza *V*) ammoniaca (*ã* *rB*) *rVB* *Gel.*: ammoniacum *gb* (*Gar.*). 12 dari *rVGel.*: —re *Bgb*. 13 et cubic. *Gel.* 14 et liberandis a conclusione (conclusionibus *r* *Gel.*) *r* *Gel. Gar.*, et a conclusione liberandis *b*: *om. VBg*. 15 orthocathemenus *r* *Gel.* (—minus *g*), —timenus *Gar.*: orchithe (te *B*) mus *VB* (*haec om. b*). 16 ut—iacere *r* *habet solus* (*add. videantur*). adcurandus *V*, accurandus *g* *Gel.* (*procurandus r* *Gar.*): accusendus (*sic*) *B*. 18 cucurbitam *rVb* *Gel.*: —tas *Bg*. 19 amyctica *Neu.*: anetica (—cae *r*) *rVGel.*, anethica *B* (*anetica adiutoria* *Gar. ubi i. declinativa add. ms. Berol.*), anonicę *b*. *haec* (*proderunt*)]—proderunt *p. 173, 1*) *om g*.

paces adhibiti. proderit sinapismus, proderunt aeris mutationes. iuvat peregrinatio longior, iuvat vomitus radicibus cum oxymeli acceptis. convenit exercitium. proderit currere cum vestibus laneis quam maxime, si hoc in proclivitate procuretur. utantur emplastris circa pectus amycticis confectis ex nitro pipere abrotono et castoreo, et cyprino vel laurino cerotario. ex quibus supra dictis etiam potiones et unguenta conficio. convenit ieran dare, convenit acetum scilliticum sorbere in noctem, et ex eodem confectum oxymeli potui dare plus convenit.

XXVI. De epaticis.

73 Epatis indignantis molesta querimonia est, cuius ad curam adiutoria magis etiam styptica conveniunt. saepe enim nonnulli methodici calidis tantummodo vel chalasticis adiutoriis imminentes ipsam epatis substantiam dissolverunt. oportet itaque in fomentis vel cataplasmatibus cerotariis et emplastris aliqua styptica chalasticis admiscere, ut est oenanthe, nardinum oleum vel melinum, mala cocta vel thebaici dactyli et cetera similia.

1 proderunt aeris (caris *V*, et aeris *b*, aerum *r* qui om. prod.) mutationes (—nis *V*) *Vb* *Gel.*: proderit. Asmaticos [iuvat... *B*. radicibus *b* *Gel.* (ex radicibus *rg*): radicis *V* et (... acceptae) *B*. 3 exercitium *b* *Gel.* (—tia *r* sc. cum seq. proderunt): exorcitior *V*, exorcitium *B* (exercitari *Gar.*, —re *g*). 5 amicticis *rVBg* (amixti *b*): amynticis *Gel.* 7 cyprino cerotario *i. e.* cerotario ex oleo cyprino *cf.* 86 etc. supra dictis *rVB* (*Gel.*): *ss* *b* (supra scriptis *g* *Gar.*). 8 etiam *VBg* (*Gel. Gar.*): etiam et *b*. convenit gerandere *V* (geran dare *r*, hieran dare *Gel.*, —ri *b*): om. *Bg*. 9 scilliticum (*Gar. cf. Cael. Aur. chr. 3, 9*): etceleticum in *ras. V* et &celeticū *B* (squilliticum *rb*, —leticum *g*). in noctem *Gel.* (ad noctem *b*): in nocte *rVB*. et ex *rb* *Gel.*: ex *VBg*. et ex eodem aceto *b*. 10 dari *b*. post conveni seq. alia remedia in *b* (per versus 9) sic Aliqui iecur vulpinum aridum ... eadem addit *Gar. (ms., paulo mutata ed.)*. 13 indignatio *rb*. 14 magis etiam *VB*: magis *b*, etiam *Gel.* 15 enim *rVB*: etenim *b* *Gel.* vel *rVB* *Gel.*: et *b*. 16 ep. causam vel substantiam *r* (*sol.*). 18 stiptica *VBB*: constringentia *r* *Gel.* 19 ut est *rVB* *Gel.*: ut sunt *b*. 20 et issimilia *r*.

fit interea hoc cerotarium epaticis competens sic. cerae unċ IS, nardini olei unċ III, mastices personatae unċ I, aloes semunċ I. hoc epaticis convenit, sed sub quadam solutione laborantibus, ut aliquando et ventris solutione et vomitu et frequenti nausia commoveantur. quibus si haec 5 adhuc perseveraverint accidentia, admisceo cerotario supra-dicto aut lycium indicum aut oenanthen aut omfacium in semunciis singulis. articuli eorum tunc fasciis constringendi sunt et stomachus alfitis cum vino cataplasmandus.

sed si illa indignatio epatis ex constrictione magis 74 obvenerit, ut cum tensione vel cum durtia loci dolor 11 nimius partes inquietet, qui et iugulo et omni parti dextrae molestiam ferat, febres acutas commoveat, ventris quoque procuret constrictionem, digestionis licet ex levibus cibis non exhibeat officium naturale, interea ructus fre- 15 quenter insuaves habeant, cum virium fatigatione pallore quoque corporis deformentur, hos primo convenit iuvari

1 epaticis *rb Gel.*: *om. VB.* sic *rVGel.*: *om. B* (quod sic conficitur *b*). Cere (—ra *r*) ÷ I S *rb (Gel.)*: ceralurif semif *V*, cere brufmif *B*. 2 nardi ÷ III. *b*, nardinū oleū ÷ II. *r*, nardinum oleum unchi *V*, nardini olei unciā I. *B*. mastiche persociae est (*sic*) I. *V*, masticis persicae ÷ I. *B (Gel.)*, mastice personatae ÷ I. *b*, mastice personali ÷ I. *r. an personatae? Plin. 12, 72.* 3 aloes sem. unti. I. *V*, aloes semuncia I. *rb*, aloe ξ (= semuncia) *b*. conveniet *r*. sub quadam *b Gel.*: sub cantiam (—ā *B*) *VB*. 4 et (ventris) *rVB*: *om. b Gel.* et vomitu *Bb* et (—tus) *V*, et vomitibus *r*, aliquando vomitibus *Gel.* 5 et (freq.) *VB(b)*: aut etiam *Gel.* 6 perseveraverint *b Gel.*: —rit *rVB*. accidentia *rb Gel.*: *om. VB.* 7 ynante. ā ōfaciū *b (Gel.)*, enantē aut onfaciū *r*: oenanthenāton faciū *V*, oenanthenaton facio *B*. 8 admiscendum (*post* singulis) *add. rVB (om. b Gel.)*. 9 alfitis *rVB (Gel.)*: —ta *b*. 10 sed si *rb*: sed *VGel*, si *B*. epaticis *b*. 11 obvenerit *rVBb*: obvenit *Gel.* ut *VB Gel.*: *om. rb*. 14 digestionis *B Gel.*, —nes *V*: dissolutiones *b*, et indigestionem *r*. 15 exhibeat *rB Gel.*, exhibit *V*: exigat *b*. naturale *rbVB*: competentes *Gel.* interea *rbVB*: *om. Gel.* 16 habeant *bB*: habent *rV*, habeat *Gel.* 17 deformantur *rV*. (hos) vero *add. rb (propter ut om. v. 11: nam et commovent v. 13 et procurat v. 14 habet b, non r)*.

flebotomo, item oleo ubi ruta anetum papaver lini semen coctum fuerit calido fomentari.

cataplasmandi sunt tempore competenti commotionis de hordei pollinibus, ubi diuretica aliqua commiscenda
5 sunt, ut asarum vel petroselinum aut puleium aut daucus aut feniculi semen et cetera similia, in melicrato in quo hibiscum vel fici pingues prius coqui debent. utimur cerotario post cataplasma ex oleo samsucino habenti quippiam salis vel nitri vel nasturcii aut sinapis. semper attamen
10 dia samsucu necessario omnibus epaticis conveniet uti. uti tunc conveniet etiam dia chylon chalastico, cui adipēs commiscendi sunt, aut certe dia spermaton.

75 declinantibus vero accidentibus tunc etiam malagmati imminebo tali. guttae ammoniaci lib̄ I, bdellii un̄c III,
15 croci un̄c I, murrae semun̄c I, cerae lib̄ I, olei cyprini sive irini un̄c VIII, aceti quod sufficiat, in quo gutta ammoniaci

1 rutam anetum *r*; ruta mactum *V*, ruta meantum *B* (ruthā virid. anetū *b*). 4 ubi *etc. cf. Cassii* cataplasma diureticon *p. 111, 19 (sed medicamina urinaria monstrat Cael. p. 450)*. commiscenda sunt: sic *rVBb Gel.* 5 ut *VB Gel.*, ut est *b*: aut *r*. ut (petros.) *VB = vel b*: aut *r Gel.* puleium *B Gel.*: pulleium *V*, polium *b*, folium *r*. daucus *B*: —cum *rVb*. 7 hibiscum *B*, eviscum *rVb*. ficus (ficos *V*) pingues (—*is r*) *rVBb Gel.* coqui (quoque *V*) debent *rBVb*: decoqui debent *Gel.* cerotario *b Gel.*, cerotario *r*: centauria *VB*. 8 cataplasma *Bb Gel.*: —mata *V*, —mo *r*. habenti: sic *rVBb Gel.* 9 vel (nitri) *rVB*: aut *b, om. Gel.* sinapis *hic rVBb*. 10 samsuci (samsoci *V*) *rVB Gel.*, suci *b. scripsi* dia samsucu: *cf. Cass. p. 112, 5.* necessario *V Gel.*: —*ri B* (—*rii rb*). conveniet uti. Tunc *r*, convenienti. | uti tunc (*sic*) *VB*: conveniunt. uti tunc *Gel.* (sunt *b*). diacylon chalastico *Gel.* (*New.*), diacilon calasticū *r*: diachi | castico *b*, dulon calastico *B*, duro (*in ras.*) calastico *V*. 13 malignatæ (*sic*) *V*, malagmatæ *b*, —*te B* (—*ti Gel.*). 14 gutta *V*, —*tae B*, —*tā r* (*om. b*). 14 (*item 15*) libra *VB*, lib. *rb* bdelliū *rb*: uidella (—*ae B*) *VB*. 14 (*etc.*) un̄c *V*: ÷ *rBb*. 15 croco *b*: crobo *V*, orobi *B* (*cc. r*). ubi I. *VB*, II. *Gel.*, S *rb*. myrrae semuntia *r*, mirra *l b*: mirte (—*ti B*) semun̄c (*ia B*) *VB*. cerā (—*ae B*) libra I. *VB*: cera lib. I. *rb*. oleum (*etc.*) *rVb*, olei *B*. 16 sufficiat *VB Gel.*: suffic̄ *b*, —*cit r*. in—(*p. 177, 1*) etiam

et solvenda est et terenda etiam. tunc fricamentis et exercitiis competentibus opus est, tunc potionibus ex decoctionibus absinthii, centauriae, erucae agrestis, seminis petroselini, cyperi vel ysopi, thymi et ceterorum diureticorum. quae potiones etiam vitiosis vesicis semper ordinantur. nam etiam aloen solam tritam frequenter in melicrato dedi. 5

declinante penitus vitio hanc incunctanter potionem semper dabo. castoreum, petroselinum, piper album, cyperum, omnia aequis ponderibus tunduntur et cribellantur. in melicrato unius coclearis pleni datur, omni probatione firmatum. frequenter etiam lupi iecoris combusti pulverem dedi. aliqui vero amygdala amara cum cymino et apii semine aequa mensura trita omnia cum vino ieiunis dederunt in modum unius coclearis. et semen intiborum cum aqua calida vel melicrato similiter adhibuerunt. sic et aneti sucum cum melicrato, et cetera 15

VB (ubi solvenda et terenda est. tunc fr. *Gel.*): om. *b*, item in—(2) competentibus om. (ubi solvi opus est) *r*.

1 exsolvenda *V*, et solvenda *B*: solvenda *Gel.* 2 potionibus ex *B*: potiones ex *rVB*. 3 eruce *b* (*Diosc. p. 282*): rutae *rVB Gel.* seminis: semine *r*, semi *V*, *s. b*, sive *B Gel.* 4 ceterorum d. *r*, ceterarum d. *VB*: cetera diuretica *b*. 5 \bar{q} \bar{p} \bar{o} \bar{e} \bar{s} *b*, quibus potiones *r*: aequis portiones *V* (aequis portionibus *Gel.*), aequis ponderibus potiones *B*. semper *r* et (ubi viciis vesicę semper conveniunt) *b*: om. *VB Gel.* 6 solam tritam *rV*: solum tritum *B* (*b* om. solum). 8 incunctanter (incunctanter *b*) *rb Gel.*: intanter (*sic*) *V*, instanter *B*. 9 semper dabo *rVBb*: dabo semper *Gel.* 10 (post quiperum) infert facienda potio *r*. 10(—11) omnia equalia puluē tenuē. I. coct. dabo *b*. et (ante crib.) om. (et post crib. add.) *B*. 11 cocliariis *V*, coclearis *B* (—rii *r Gel.*, coct *b*). pleni datur *r*, plenus datur *V*, pleni dantur *B* (quantitas semper bene datur *Gel.*). omni pr. f. *rbVB*: om. *Gel.* (haec ad superiora trahunt codd. cet. cf. not. ad p. 174, 10). 12 etiam *rVb Gel.*: etenim *B*. 13 pulverem datum expertum est *b*. 14 trita *r Gel.*: om. *VBb*. 15 in modum—(16) adhibuerunt om. *r*. cocli(e) *B* aris *VB*: cocliarii *Gel.* (coct *b*), ubi add. *b*: febricitantibus cum aqua calida vel mellicrato. Sic et aneti sicci pulvis cum mellicrato. Nam et intiba semper a ieiunis c. e. iuvaverunt. 17 aneti sucum *rVB*: aneti sicci pulvis *b* (v. supra ad v. 16).

quae huic passioni alii collegae probasse <se> fuerint attestati. nam et intiba frequenter comesta, ieiunos semper epaticos iuvaverunt.

76 si duritiam induxerit longo tractu morbi neglectus,
5 omnia adhibebo quae difficultatem callositatis resolvere valeant.

omni corpore compatiante exercitiis omnibus superioribus imminebo, omnia superiora lavacra concedo, salsos cibos et acres ministrabo. de oleribus autem accipiant
10 cauliculos, lapathum, radices quas rafanos appellamus. de piscibus asperos sumant, de carnibus quae inveniri poterunt pinguiore, olivas colymbades, omnia salsamenta, capparim, vina quae mare transierunt. et omnibus supradictis adiutoriiis emplastris vel malagmatibus unguentis vaporibus et
15 ceteris iam omnibus <ordine competenti> uti conveniet. his etiam <omnis semper> ordo cyclicus <prodest>. aeris

1 college *rB Gel.*: collige *V (om. b)*. probasse <se *add. Gel.*> fuerint *rV*: proba esse fuerunt *B*. 2 intia *r*, intiba *b (intuba Gel.)*: anthima *VB*. ieiunos *r (cf. supra b)*: *om. VB Gel.* 3 post iuvaverunt (*V, —ver̄ Br*) haec *add. b*: Centauria cum absinthio equali pondere ex aqua cocta et in ipsa aqua ieiunis epaticis potui data unice prode est. 4 duritiam *rb Gel.*: *om. VB*. induxerit *r*, duxerit *b VB*: adduxerit *Gel. (cf. 82)*. longo tractu morbi neglectū (*—ta r rGel.*, longum tractum morbi neglectū (*—tus B*) *VB*, longo tractu morbo neglecto crescentē *b*. 5 adhibebo *rVb Gel.*: —beo *B*. 7 omni corpori compacientes *b*, omni corpore compatiante *r Gel.*: omni tempore compatiante (*—tiendo B*) *VB*. 9 acres *rBb*: agros *V*. autem *VB Gel.*: vero *r*. 10 colliculos *V*, caliculos *r*. lappatum *V*, lapat(c *b*)ium *rBb (lappatii Gel.)*. 11 asperos: *citāt. Sim. Jan. s. aspratilis*. invenire *rVB (—ri b Gel.)*. 12 pinguiore (*Neu.*): pinguiora *rVB Gel. (pingues b)*. colymbades *r Gel. et Neu.*: columbares (*—is V*) *VBb*. capparim *V, —rum B (capares b)*, cappare *r*. 13 vina quae *r (Gel.)*, vino quae (*sic*) *V*: vinum quod *B (ubi vua peregrina bibant b, qui om. v. 13—15)*. transier̄ *r (—runt Gel.)*: transieret *V (—rit B)*. 15 ordine competenti (*post omnibus*) *solus add. Gel.* 16 Et (his etiam . . .) *add. r*. omnis semper *solus add. Gel.* ordo ciclicus aeris *r*, ordo scilicium aeris *V*, ardor solis (!) cum aeris *B (om. prodest, quod hic praebet solus Gel.)*.

mutationibus multum iuvantur. aquarum vero omnium naturalium vel maris lavacris eos frequenter iuvari suadeo.

XXVII. De ictericis.

Consulte in loco ictericorum ordinavimus passionem. 77
fit enim ex epatis indignatione frequenter. quorum non- 5
nulla similia sunt accidentia, sed coloris deformatione sola
determinantur. fiunt equidem ex stomachi vitio, fiunt
plerumque etiam ex ventre inferiore.

ergo cum febribus si de epate factus fuerit icteri-
cus, flebotomandus est et mox omnia epaticorum adhibenda 10
sunt adiutoria. si apyreti fuerint, assiduis purgationibus
cholagogis relevandi sunt, euforbio epithymo aloe petrose-
lino pipere. haec omnia ex aequo miscenda sunt et ex
eorum pulvere unum cocleare in melicrato vel oxymeli
dari debet. purgat eos etiam ciceris albi decoctio, utilius si 15

2 iuvantur *Gel.* (cf. b hos etiam a. mutatio satis iuvat):
prodest (ex super.) *VBr.* 2 maris *VB Gel.*: marinis *r b.*
eos *rV Gel.*: his *B.* iuvari *rVB Gel.*: uti *b.* post suadeo
aliena iterum seq. in b: Et his adiutoriis omnibus epaticis
multum scio sal' restitui. herbe iusquiami sucum datum. unice
sanat etc. (per v. 10). 3 ictericis *V.* 4 Consulte in loco
V, iam multo in loco *B* (Cum saltim illo *g*): Consulte in isto
loco (*sic r,* in hoc loco *b,* hoc in loco *Gel.*) *rb Gel.* ic(hyc b)-
tericorum *rBb Gel.*: etteriarum *V.* 5 nonnulla *VBbg*: non-
nullis *Gel.* 6 sed *rb VB*: et *g Gel.* doloris *Gel.* (*sol.*).
7 determinantur *r Gel.* (discriminantur *Gar. 5, 14*): determinantur
VB (diffiniuntur *b*). 7 fiant (*bis*) *V.* equidem *B Gel.*
(&quidem *V*), hec quidem *g,* quidam *r*: *om. b* (etiam *add. g Gel.*).
8 inferiori *Vg Gel.*, —re *B*: (ex ventris) inferioris *r,* ventris
effusione *Gar.* 9 si de epate factus (si de epatitatus *Gel.*)
fuerit ictericus *bg* (*Gar.*) et (*om. fuerit*) *r*: side erate &tericis *V,*
si de epate est ictericus *B.* 11 Si apireti *r,* Si apyreti *Gel.*
(Si apti *g*): Si apiretri (*sic*) *V,* si a veretri *B* (*om. b Gar*: cf.
Escot. ap. Gar. 5, 12). assiduis *rb Gel.*: siasdiis (*sic*) *VB*
(ad se diutius *g*). 12 alagogis *V,* colagogis *rB* (*om. b, ubi*
i. tali cathartico quod recipit euf. etc.): coleram deducentibus
Gel., colerum *g.* 13 scammonia (*scam*) post pipere *add. solus b*
(*cum Gar.*). commiscenda *Gel.* (*amisces b*). 14 cocliare *V,*
cocleare *B,* —rium *r* (*coct, ut semper b, colear Gel.*). 15 si
etiam *rVB*: etiam si *g Gel.,* si *b.*

- etiam ipsum cicer coctum accipiant. iuvantur absinthii pontici decoctionibus, iuvantur si etiam afronitrum album in vino solutum accipiant, et sulphuris vivi pulvere in ovo dato. ego frequenter etiam ieran dedi. sed si forte ali-
- 5 quid certae obligationis dari cathartica prohibuerit, quae semper his novimus non leviter profuisse, saltem vel vomitibus relevandi sunt.
- 78 sollicitius interea praecordiorum cura gerenda est foventibus epar tumens et incitatum oleo nardino melino
- 10 oenanthino ex lanis succidis quam maxime in balneis. cataplastabam eos interea admiscens seminibus aut absinthium aut rutam aut centauriam aut cardamum vel cetera quae epaticis ordinata sunt, quibus urinas provocantes fervorem epatis possumus remove. utor speciali etiam cy-
- 15 prino cerotario admiscens terebinthinam melilotum irin illyricam et reliqua similia, quibus aut dia melilotu aut polyarchion confici consuevit.

1 vero (abs.) *add. rb.* 2 iuvantur si etiam *etc.*: idem prestat et afronita (*sic*) alba si cū vino soluta accipiant *etc. r*, idem prestat et afronitri sucus et sic sulfuris vivi pulvis in ovo datū *b* (!). afronitrum album ... solutum *Gar.*: afronitra alba...soluta *rVBg.* 3 pulverem *rVB*: pulvis *b Gel.*, *om. g.* 4 dato *gV*, datum *bB* (datur *Gel.*), dabo *r. hic in cod. b sequuntur alia remedia plurima per versus 32 (p. 110—11) usque ad verba ... sanum sit epar. Hoc et ad splen facies]. et yera frequenter ei dari suadeo. Sed si forte certę aliique legationes dari cathartica prohibuerint etc* Ego *rB Gel.*: Ergo *V.* hieran (—am *Gar.*) *Gel.* (*cf. b ad v. 4*), gera *g*, geran *r*: *om. VB.* 5 obligationis *VB*: alligationi(e *g*)s *rg Gel.* (*cf. b*). prohibuerint *rBb* (—rit *V*). 9 foventibus *rVB Gel.*: fomentis *Gar.*, in fomentis *b.* 10 quam maxime in balneis *rb Gel.*: faminalreis (*sic*) *V*, fomentans in balneis *B. cf. infra p 181, 11.* 11 cataplastabam: *sic rVB Gel. (ubi fomento b).* 12 cardamum *VBb Gel.*: cardamonum *rg.* 13 *ūr b*, urinā *r*: urinas *VB Gel. (cf. Gar).* fervorem *rVb Gel.*: stidorem (*sic*) *B.* 14 possumus: *sic VBbg* (possimus *r Gar. Gel.*). speciale (—li *g*) etiam *Vg et (om. etiam) b*: etiam specialiter *r Gel.*, specialiter etiam *B (et om. etiam Gar.)*. 15 *i(y B)rin i.*: *sic VB Gel. (yris illirica rg, yreos b).* 16 thiamelilotum *V et (dia—) Gel.*, meliloton *r*, mellilota *B (om. b).* 17 poliarc(t *rV*)ion *rVB*, -archon *b*, -archion *Gel. (cf. Gal. XIII, 184).*

cibus nutriendi sunt ut epatici, exerceri similiter debent et fricari. vitio adhuc perseverante coloris omnibus amycticis imminebo, peregrinationis et solis calidi beneficia sustinere suadeo, aquis naturalibus aequae uti conveniet. si remotis accidentibus adhuc ille malus color perseveraverit, naribus infundo elaterium, infundo betarum sucum, utrumque muliebri lacti commixtum.

iuvantur interea utilius si hae digestiones vel purgationes in balneis procurentur, in balneis inquam ubi quam maxime potiones et cetera semper adiutoria profuerunt. nam et illic etiam praecordiorum fatus continuo profuit adhibitus, et in cortice colocynthidis vinum calefactum ibidem datum, profuit et struthii pulvis in oenomeli similiter et anchusae pulvis in modum unius coclearis cum aqua calida et lapathi sucus in melicrato et decoctio radicis cum feniculi et cetera quorum est pretium diureticum.

hanc ego peculiariter potionem in balneis dare con-

1 debent *V Gel.*: om. *rBg.* 3 amicticis *rBg.*, acmicticis *V* (om. *b.*) 2 peregrinationis *VB Gel.*: —nes *rg.* 3 beneficia (—fici *sic B*) sustinere (*sic*) *rVBB*: beneficio sustineri *Gel.* 4 conveniet *B (Gar.)*: —net *V*, —nit *r* (= $\bar{n} b$). 5 malus *r Gel.*: & multis *V*, aemulus *B (Gar.)*, emulor *sic g*, om. *b.* color *rV Gel. (Gar.)*, calor *b*: labor *B.* 6 elaterium *rVB*, om. *b* <hoc est sucum agrestis cucumeris *add. Gel.*> uetarum *r*, betarum *g et b Gel.* (bletarum *Gar.*), h&arum *V*: elaterii (*iterum.*) *B.* 7 lacti *V*, —te *rBg Gel.* (post commixtum) aut cyclaminis sucum cum melle commixtum *add. b et* (commixto melle) *Gar.* 8 iuvabuntur *g* (om. *r*). purgationes procurentur in balneis ubi... (*brevius*) *r* (*sicut b purg. in balneo ubi...*). 10 epaticis (*ante pot.*) *add. Gel.* 11 et (*ante illic*) om. *Gel.* illuc *b.* 12 p. adhibitus *rVBB*: p. hęc (*his Gar.*) adhibitus *g.* et si in cortice (—calefactum fuerit *Gar.*, cal. profuit *etc. g*) *g Gar.* coloquintides *Vg*, —dis *B*, —de *rb.* 13 ibidem datum (*sic*) *rVB*: om. *g*, datum (om. ibidem) *b*, datum ieiuno *Gar.* 14 cocliaris *V*, coclearis *B* (—rii *r*). 15 lapati *V*: lapacii *Bbr.* decoctio *rBbg*: coctio *V Gel.* 16 est *rBb*: & *V.* pretium *V^c* (*a corr. sic passim in hac parte codicis factum est, novo atramento ita obductum ut quid habuerit V fere incertum sit*): praesidium *B*, precipuum *rgb (Gar.) et Gel.* (*qui add. d. adiutorium*). *hic unus Gar. addit haec: Decolo-*

suevi, euforbium bacas lauri nitrum piper ex aequo contusa et pro causae vel virium qualitate in melicrato, et cum profuisset in plenam sanitatem imminui.

XXVIII. De spleniticis.

80 In plerisque passionibus, catholicis sive generalibus
6 curis prius adhibitis, specialia vel partilia adiutoria melius adhibentur. unde spleni nunc adiutoria prius ex catholicis ordinemus.

oportet initio curae ex ieiuniis et patientia inchoare,
10 item cathartico vel flebotomo relevare. post vero his specialibus adiutoriis spleni succurrere conveniet. aceto et oleo aequa mensura commixto calido infusis lanis succidis fomentandum est, et spongiis pusca calida infusis similiter locus vaporandus est, cui cinis ex foco tenuis
15 aspergendus erit. et lapides molares ignefacti aceto extinguuntur et operti pannis loco imponuntur. et saccelli de salibus igneis impositi prosunt, et cataplasmata de hordei pollinibus in oxymeli, cui admiscendus est radice tunse capparis pulvis.

81 et emplastra haec utilia superaddimus. gutta ammo-
21 niaci nitrum myrobalanus murra sinapi, aequa ponderatione

rato enim homini dabo suci yris ilt. ÷ II. cum una mellis cocti. hanc peculiarius etc. 17 ego *b*: ergo *rVBg* (*Gar.*).

1 bacas *rB* (*baccas b*): bacia *V* (*Gel.*). contusum *rVB* (*—sa Gar.*): omnia facta *b*. 2 et (*ante pro*) *rVb*: *om. B Gar.* causae *rb Gel.*: causa *VB*. (*in m.*) dedi *add. rb* (*om. VBGel.*). 4 splene (*in ind. V*)ticis *VB* (*De spleneticis eiusdem. XV. r*). 5 c. generalibus (*sive g. add. Neu.*): c. generaliter *VB Gel.* (*g. om. b*). 8 ordinemus *V Gel.*: —namus *B*: adhibemus *r* (*v. 6—8 spec. —ord. om. b*). 9 initio: initiū *rVB Gel.* (*op. ex initio curę eius ieiuniū et patientiā inchoare b*). 11 spleni (*—ne r*) sic curari *rb*, splenis securare *V^c* (*atr. obd.*), plenis sic curare *B* (*spleni succurrere corr. Gel.*). 13 fomentandum *r Gel.*: —dus *rBb*. exspongia ... infusa *r*. 14 locus *VB Gel.*: locus ipse *b* (*loca ... vaporanda sunt r*). 15 ignifacti *rVB* (*igni sic mut. b*). 16 operto *b*. 18 radices tansi c. *V* (*radicis tunse c. B, radice c. tunse Gel.*), radices tansi c. *r* (*17—19 om. b*). *cf. Diosc. p. 313*. 21 mirobalanum *rVB* (*acc., ut guttam ... murrā*).

omnia miscenda sunt et temperanda cum pinguibus ficis prius aceto coctis et contritis.

aliud emplastrum. hordei farinae unċ III, faeni graeci unċ III, cardami unċ I, herbae parietariae unċ I, ficus pinguis unċ VI. cum aceto temperandum, sicuti superius ⁵ ordinatum est.

aliud de expertis. cardami unċ I, iris illyricae unċ I, guttae ammoniaci unċ I, myrobalani unċ S, terebinthinae unċ I, cerae unċ I.

aliud quod chrysun appellamus. cerae, pityinae frictae ¹⁰ uncias senas, sulphuris vivi, auripigmenti unċ singulas, olei sicyonii unċ IIII, aceti unċ VI. tantum.

aliud simile. cerae, pityinae, picis brittiae libras binas, auripigmenti, aluminis scissi unċ binas, aceti unċ IIII, olei libram I. tantum. conficies et uteris, ut consuetum. ¹⁵

1 ficis *rV Gel.*: ficubus *B* (caricis *b*). 3 farina . . . faen (foeno *r*, feno *B*) greci . . . c(h *V*)ardamum (cardamomū *r*) . . . herbae paritariae . . . ficos (—cus *r*) pingues (*ubi* fici pingues *Gel.*) *rVB*. 3 *sqq.* unċ *V Gel.*: *signa ponunt* (÷ *Bb*, *S r*). 7 cardamum (—momū *r*) . . . irin illirica (iris illiricae *r*) . . . gutta *rV* (*haec sic habet b*: de expertis. Cardamū. yreos. cera. amoniacū ana ÷ *I*). 8 *g. a.* ÷ *IS r* (*ut Gel.*). mirobalanum ÷ *IS*. (*ut Gel.*). Teruentina ÷ *II*. cera ÷ *I*. Aliud quod crison appellamus. Cera pituina [Pice bricia . . . *r* (*qui om. 10—12*), Mirob. ÷ *S*. Terbentina ÷ *I*. Aliud quod erison appellatur. Resina frixa *VI*. ÷ *b*: mirobalaat pellanus Cera pithiena frixa ana unċ. senas *V*., quod mirobalanum appellamus. cerae. pituinae. frixe ana unċ senę *B* (*sic lacunam V explens*). *contra Gel. om. v. 10—11 sic exhibens* cera unċ. *I*. (*v. 9*). oleum sicyonium unc. *IIII*. (*v. 12*). 10 chrysun: erison *b* = crison *r* (*certe non ἰσσοῦν cf. Gal. 11, 126. 13, 519*). 11 sulphor vivum. auripigmentum unċ. *I*. *V*, sulphuris vivi *a*. ana ÷ *I*. *B*, sulfur ÷ *I*. aurip. ÷ *I*. *b* (*om. Gel.*). 12 aceto unċ. *VI*. *V*, acęti *VI*. ÷ *b*: acęti unċ *III*. *B*. Tantum aliud *s. V*, Datum aliud *s. B* (*hoc om. b*). 13 cera pituina Pice bricia ana duas lib *r*, cera pityena pice britti ana libras duas *V*, cerae pituinae picis briciae ana libras *II*. *B* (*c. p. pix brittiana lib. II. Gel.*). 14 sciscim ana unċ. *II*. *V*, scissi ana lib *II*. *B*, scissū ÷ *II*. *r* (*unc. binę Gel.*). 15 libra *I*. *V*, lib *I*. *rB*. ut consuetum est. aliud (*Item aliud r*) *r Gel.* (*om. b*): et consuetum aliud *VB*. *cf. 2. 94. 86 etc.*

aliud et spleni et epati conveniens in fervore utrorumque praecordiorum. crocomagmatis un̄c I, cerae lib̄ I, olei rosei un̄c VIII, guttae ammoniaci lib̄ I, aceti quantum sufficit ad guttam ammoniaci dissolvendam.

5 haec omnia emplastra vel malagmata conveniunt causa splenis indignantibus. quibus expedit ab omnibus dulcibus abstinere.

82 sane si splen duritiam adduxerit, quae de hydropis nos superventu plus terreat, etiam his potionibus immi-
10 nendum est. acetum scilliticum in noctem in modum unius coclearis sorberi debet. aquam calidam bibant ubi ferrum igneum extinguitur. aut de utrisque puscam temperatam accipiant. utantur decoctionibus capparis aut lapathi aut tamarici aut ubi forte murrā infuderis. in
15 modum palaestrae fricari eos convenit, commodius tamen si laborem libentius sustinentes suis quam maxime manibus defricentur. gestationes cursus et ceteros labores appetere oportet. dropaces impono tempore competenti et cetera quae cyclo conveniunt. uti lavacris salsis vel bitumineis
20 naturalibus expedit. natāre frequenter etiam in mare plus

1 crocomagmi *B*, crocum magna *V*, Cō magna *b*: cē *r*.
2 cera libra (*om. I*)... gutta (*sic etiam B*) a. libra I. aceto *V*.
2 VIII. *Bb*, octo *V*: duodecim *r*. ammoniacam *VB* (—*ci r*).
5 convenient *V*. causis splenis *r Gel.* (spleneticis *b*): splenis *V* (—*nibus B*). 8 splen *B Gel.* (*et cum l in ras.*) *b*, phlenis *V*, spleni *r*. obduxerit *r*. 10 in noctem *V Gel.* (—*te rB*): ad noctem *b*. 11 sorbi debet *VB* (sorberi debet *Gel.*): *om. rb* (*ubi a. squill. in n. dabis in m. u. coclearii r, a. sq. dabis ad n. I. cocl' b*). aquam *rb Gel.*: caram (*sic*) *VB*. bibet *V*.
12 f. calidum (*sic*) igneum *VB*, ferrum ignitum *r* (ferrum *simpl. b*). utriusque *V*. 13 utantur *r Gel.*: ututantur *V*, et utantur *B*. lapathi *V*, —*cii rBb*. 14 ta(tria— *V*)marici *VB*: —*cis r(Gel.) ab hac voce in b inseruntur remedia splenetica plurima sic*: Tamarici ligni fasciculos III. in olla rud' cum aceto decoques...
16 si laborem *r Gel.*, si labores *b*: si siborem *V*, si saponem (!) *B*. 19 cyclo *V*, ciclo *B*, ciclos *r* (*haec om. b*). vel *VBb*: et *Gel.* 20 natāre: naturae *r VB Gel.* (*om. b, ubi vel bitumineis vel in mari*). in mare *r*, in mari *b*: mare (*om. in*) *VB Gel.*

placet. ieiunos acceptis radicibus cum oxymeli vomere cogo. providebo omnes diureticos cibos. vinum stypticum sumant.

dabo antidota diuretica, quibus et splen et epar frequen- 83
tius percuratum est, ut est apium, cicer, gramen, feni- 5
culum aut semen eius, asarum, daucus, meum, petroselinum,
puleium et reliqua e quibus antidota vel decoctiones con-
ficiuntur. febricitantibus splenicis vinum vel acetum par-
cius ingerendum est, apyretos vero his subiectis potionibus
iuvo. lupini amari tribus diebus in aceto infundantur et 10
post ex eorum decoctione unum cocleare vel duo in noctem
accipiant. hoc etiam ieiunis proderit. purgati virides lu-
pini cocti comesti satis iuvant. aliud. cortex salicis ar-
boris semper infructuosae in aqua cocta, et data ut supra
continuo medetur. tunc et turis masculi pulvis cauli- 15
culorum suco commixtus loco appositus perseverando satis
proderit.

1 ieiunas radicibus cum oxymeli ac vomere c. *V*, ieiunos
acceptis radicibus cum oximelle vomere c. *rB* (ieiunos acci-
pere radices c. o. ac v. c. *Gel.*), *ubi sic b*: ieiuni radices man-
ducent cum oximelle et post vomere cogantur), *cf. Diosc. 2, 137.*
4 et splene *V*, et splen *B Gel.*: splen *rb* 5 percuratum *b*):
procüratum *rVB Gel.* 6 daucumeu *V*, daucū meu *rB*.
7 puleium *VB Gel.*: polium *b*, folium (*ut supra*) *r*. relique
quibus *V*, reliq; quibus *r* (reliqua ex quibus *b*), reliqua quibus
B Gel. 8 spleniacis *r*, phleniacis *V*, pleuriacis *B* (splenicis
b Gel.). 9 apyreti \equiv | *V*, apyretos *rB Gel.* (*om. b*).
subiectis *VB Gel.*: *om. r(b)*: 11 cocli(e *B*)are *VB* (*—ar Gel.*,
—arium r). in nocte *rVB*, *—tem Gel.*, (*noctu b*). 12 pur-
gati *etc.*: purgati vero id est (*ũ idē sic pro virides*) lupini c.
c. s. i. *r* (*Si ipsi lupini purgati a paciente manducentur. satis*
iuvat b). 13 Corticem s. a. s. i. in aquam coctam et datam
ut supra c. m. *rV*, cortex s. a. s. i. in aqua coctus et datus
ut s. c. m. *B* (*nam et cortex s. in aqua decocta. et ipsam aquam*
potui dabo et c. medebitur b): *ubi Gel.* Cortex . . . coqui debet
in aqua quae accepta ut supra contextui continuo medetur.
14 infructuosi *rV* (*—sae B Gel.*). 15 tunc et thuris *Gel.*:
Tun turi *V*, Thuris *B*, et turis *r* (*haec om. b*). vel ammoniaci
aequis ponderibus (*post pulvis*) *add. Gel.* (*om. rVBb*).

XXVIII. De stomachi variis accidentibus.

- 84 Stomachus, de quo nunc mihi tractatus interponitur, origo est et occasio facilis vitiorum, qui dominium sortitus sit membrorum omnium reliquorum sibimet famulantium, potestas virium quibus aut deficitur aut recte valet. hic de subiectis accidentibus primo quantam molestiam sustineat, advertendum nobis erit. patitur defectum causis aliquando incognitis, patitur etiam post aegritudinem. sustinet constrictionem, dolorem cum indignatione vel febris, duritiam, ventositatem, fastidium, solutionem, bulimum, vomitus ex corruptela ut etiam ex eo ventris effusione fatigentur indigestione, calorem inmensum vel ardorem aut causon ex quo sitim sustinent molestissimam, frigus, singultus. aliquando eum etiam cholera nigra cum inflatione sollicitat. ex eo etiam lumbricorum origo frequenter est procurata. quibus omnibus ex ordine adiutoria sic ordinare curabimus.
- 85 ergo stomachicos, quos post aegritudinem prolixam sto-

1 Stomachus (—acus *V*) *rVB Gel.*: Stomacho *B* (Stomachi *b*).
 2 nunc mihi *rVB*: mihi nunc *Gel.* 3 facilis *rb Gel.*: —lius *V*, —lior *B*. qui dominium (*sic V*, quod omnium *B*) sortitus sit m. o. r. *VB*, qui dominus constitutus sit m. o. r. *r* (eo quod sordiciis omnium sit membrorum omnium *b*, quod omnium membrorum sortitus sit dominium reliquorum *Gel.*). *cf. Vindiciani epit alt. c. 17.* 6 valet *b*: valetur *rVB Gel.* 7 nobis *b Gel.*: *om. rVB.* 8 patitur (*ante dolorem*) *infert Gel.* 9 sustinent *V*. 11 vomitus *rVB*: —tum *b Gel.* aliquando (*post vom.*) *habet Gel.* ex corruptei aut etiam ex eo *V*, ex corruptela aut etiam ex quo *B*, ex corruptela ut etiam ex eo *r Gel.* (corruptelam ciborum ventris effusionem *b*) 12 fatigentur *V Gel.*: —gatur *B*, —getur *r*. indigestione (*sic rVB* (—nē *b Gel.*). calore inmensum vel ardore *B* (—um et —ē *rVB Gel.*). aut *Gel.*: ut *rVb*, ut est *B*. 13 causona *Gel.*, chausona *V*, causon *rB* (causor *b*). molestissimum (frigidorem) *V Gel.*, et m. (frigd.) *r*, (sitim) molestissimam *B* (*cf. infra 93 sed inmensum frigidorem etiam b*). 14 c(h *V*)olera <nigra *add. r Gel.*> . . . sollicitant *rVB Gel.* (*om. b*). 17 curabimus (*b*): —vimus *rVB Gel.* 18 stomaticos *b*. quos *om. Gel.*

machi defectus tenet, quos leves adhuc febriculae infestant, oleo absinthiato calido fomentabo aut nardino aut sicyonio aut oenanthino aut lentiscino cum vino mixto. item epithema impono tonicum de aloe et mastice et nardino cerotario. sic cataplasma de dactylis vel cydoniis coctis 5 in vino cum stypticis speciebus, sicut in epaticorum ordinavimus solutionem. sed considerandum est praecipue necubi ciborum sit praesumptio quorum et qualitate et quantitate laedantur, et ex eo cibi viribus in nullo proficiant. intendendum est itaque ut et congruos et mode- 10 ratos temporibus competentibus sumant. sin vero nulla sub hac ciborum moderatione proficiant, purgatione opus est qua umor quisquis ille est superfluous hos defectus efficiens omnimodo depurgetur. hos etiam et artomeli curo. his et faenum graecum in vino coctum et tritum 15 cum adipibus anserinis impono.

moneo interea odores insuaves vitandos semper stomachum pervertentes. attestatio manifesta. novimus enim hos semper bonis odoribus iuvari.

1 quos leves (leve *r*) adhuc febriculae infestant *rGel.* (quos levis infestat febricula *b*): (et *add. B*) quod leve est adhuc febriculae infestas (—tae *B*) *VB.* 2 absinthiaco (*sic*) *VBbGel.* (abscentiaco *r*). fomentabo *VGel.*: —tamus *rBb.* 4 thanotica *b*, thenitica (*sic*) *r*: unicum *VBGel.* (*cf. Cass. p. 102, 14*). de aloe *Gel.* (ex aloe *r*, ex aloen *b*): delaloten (*atram. ind.*) *V*, dedi alteon *B.* 5 sic *VBb* (si *r*): sive *Gel.* 7 solutionē *rb*: —ne *VBGel.* 8 sit *rB* (*b qui add. prohibenda*): *om. VGel.* 9 ledantur *rbGel.*: laetantur *VB.* et ex eo cybi *VGel.* (ex eo cibi *r om.* et), et ex eo cibo *B* (et ipsi cibi *b*). 10 est *VGel.*: *om. rB.* et congruore moderatis *V.* 11 sin *rVB*: si *bGel.* nulla: *sic rVBbGel.* (in nulla ante ips. *ras. r*). 12 proficiant *corr. Neu.*: deficiunt *VBbGel.* et (*ubi inmoderatione*) *r.* 13 quisquis ille est *rGel.*: quidem illi est *V* (quidem ille *B*, ille *simpl. b*). superfluous *bGel.* (superfilios *r*): superseruus *V*, superius *B.* hos *rB*: hoc (defectus) *V.* 14 et artomeli *VGel.*, ex arto melle *B*: art(h *r*)omelli *rb.* 17 moneo— manifesta (*sic*) *rVB*, *ubi esse (vit.) et (man.) est add. Gel.* (moneo interea odores insuaves vitandos contrarii sunt maxime teste et lucerne fetidus odor. Novimus enim *etc. b*). 19 hos *VBGel.*: eos *b.* adiuvari *Gel.* (relevari *b*).

cum ergo sine febribus plene esse coeperint, viribus consulescentes gestationes competentes indicimus, vina lavacra et cetera quae post aegritudinem possint corpora reparare.

86 quos vero repentinus dolor stomachi comprehenderit,
 6 qui cum gravedine etiam scapulas et dorsum admoneat, faucium quoque conclusionem et ructus difficiles faciat interpositis etiam febribus, his flebotomo convenit subvenire. item quietem et patientiam suademus. cibos utpote
 10 febrientibus leves propriis temporibus subministro, fovemus calidis mediocriter et stalticis, non tamen frigidis. cataplasmandi sunt ergo de hordei farina in melicrato cydoniis coctis vel dactylis immixtis, aliquando etiam meliloto, item cerotario cyprino habenti masticen et castoreum.
 15 utor polyarchio, quam maxime in dorso vel in scapulis, quibus partibus commodius adhiberi conveniet. frequenter etiam cucurbitas ventosas imponimus.

declinantibus febribus etiam potiones iam paregoricas dabo, ut cyminum frictum cum apii semine ex aequo tunsum et cribellatum, cocleare unum cum aqua calida. sic
 20

1 plene *b Gel.*: plena *rVB*. 2 gestationis competentibus *V*.
 4 relevare et reparare *r*. 6 etiam et *r*. admoneat (ammoneat *r*) *r Gel.*: ammoneant *V*, amoueat *b* (scapulis et dorso immineat *B*). 7 conclusionem *rb Gel.*: anclusionem *V*, inclusionem *B*. 8 convenit: sic omnes. subvenire *rVB Gel.*: —ri *b*. 9 utpote *rB*, inpote *V*: et potus *Gel.* (*om. b*). 10 et (propriis) *add. r*. subministro *rVB Gel.*: ministrabo *b*.
 11 mediocriter et *s. Gel.*: et mediocribus *s. rVB* (calida et staltica etc. *b*). 12 ergo *rVB*: *om. Gel.* de *rVb Gel.*: *om. B*. mel(l)icrato *rb Gel.*: meliciato *V*, meliciatho *B*. cid(t *B*)oniis (—eis *r*) coctis *rVBb*: cocto *Gel.* 13 inmixtis *VB*: mixtis *rb Gel.* 14 habenti *r^c V Gel.*, —te *rB*. et *rVB Gel.*: aut *b*. 15 poliarchio *VB* (—artion *r*, —archion *b*). 16 adhiberi *rGel.*: —re *VB*. 17 imponimus: hic (per 25 versus) *additae sequuntur potiones in b* et his potionibus adiuvandos esse suadeo. Ventrem ossifragia... 18 etiam *om. Gel.* paregoricas *V Gel.*: paragoricas *rB*. 19 ut *VB*: vel *Gel.* (*om. r*). frictum *rV Gel.*: frixum *Bb*. ex aequo tunsum *VB* (*ana b*): ex eo contusum *Gel.* (*tusum simpl. r*). 20 et *rGel.*: vel *VB*.

abrotonum cum vino dabo. ipsi vero stomacho pingues dactylos in oenomeli coctos et contritos impono. si adhuc dolor remanserit, lac bubulum vel asinae schiston secundum consuetudinem confectum adhibebo.

si nulla sane praeunte querimonia repentinus occu- 87
paverit dolor, hos continuo post cibos vomere conveniet, 6
tunc etiam ventosas accipere, et supra dictis potionibus
propensius imminere. declinantibus vero doloribus decoc-
tionem absinthii dabo. ieran indico. pro virium qualitate
gestationes et exercitia vel palaestras, balneas et vinum 10
cum moderatione concedimus, quibus vexatum corpus ad
plenam validitatem valeat pervenire.

si duritia innata fuerit stomacho ex prioribus lan-
guoribus, ficos pingues in melicrato coctas et tritas semi-
nibus misceo et ex his cataplasmano. cerotario post cum 15
nitro vel salibus utor. aquis naturalibus uti convenit.
holera cum cibus ceteris, nec non et vinum parcius dabo.

si ventositatis molestiam senserint, sicca fricatione
iuvandi sunt, ieiunos vomere convenit, cibos pinguiore
et calidiores accipere, potiones quoque ex aniso dauco 20

1 abrotomum (*sic*) *V*: —tanum *Bb Gel.*, aprotanum *r.* ipsi
vero stomacho (—um *V*) *rVBb*: Stomacho vero *Gel.* 2 et (*si*) *add.*
b Gel. (*om. rVB*). 3 schiston: siston *r*, yhiston *V*, isdem *B*,
his *Gel.* (*om. b*). 4 adhibebo *r Gel.* (*dabo b*): —beo *VB*.
5 si nulla sane *rB*, senula sane *V* (*si nulla hos sane Gel.*).
6 hos continuo *r Gel.* (*Quos ... continuo b*): hos tintintio (!) *V*,
eosdem thio *B*. 7 tunc etiam *rVBb*: et eodem tempore *Gel.*
supra dictis *rVB Gel.*: $\bar{s}b$. 8 decoctionē *rb*: —nes *VB Gel.*
9 absinthii—gestationes et *r Gel.* (*ubi sic b* decoctione vero ab-
sinthii iuvandi sunt. dabo yera p. v. q. Gestaciones exercicia...):
om. VB. geran *r*. 10 et *Gel.*: *om. rb*. balneas *VB Gel.*:
—nea *rb*. 11 ex quibus *b (sol.)*. 12 plenam *rBb*: fleg-
mam (*sic*) *V*. 14 ficus *rBb Gel.*, —cos (*ubi ficos sanguinis*
i. m. sic) *V*. 16 vel *rb Gel.*: et *VB*. aquis *rb Gel.*: *om.*
VB (unde utor naturalibus. Uti c. holeribus B). convenit
rVBb: —niet *Gel.* 18 senserint *VB*: —ris *b*, —rit *r Gel.*
19 convenit *rVBb*: —niet *Gel.* 20 accipiant *r*. aneso
VB, aniso rb Gel.

- castoreo, absinthio pontico, sinone pipere baca lauri ruta
 cymino contusis aut singulis aut mixtis sibi invicem ali-
 quibus aut omnibus cum aqua calida in modum coclearis
 unius. adhibeo etiam epithemata confecta de seminibus
 5 potionum supradictarum mixtis cerotario. impono dropaces,
 adhibeo paroptesin. utraque tamen et cetera adiutoria cycli
 etiam in dorso vel scapulis applicabo.
- 90 fastidio incidente locis conveniet habitare aeris salu-
 britate temperatis. ab exercitiis vel fricationibus com-
 10 modis non quiescant. absinthii decoctionem vel vinum
 absinthiatum frequenter accipiant. salsamentis omnibus
 nutriantur, acrimoniis, sinapi et aceto scillitico et similibus
 ceteris quae stomachi hanc ciborum recusationem valeant
 extergere.
- 15 praeter consuetudinem vero edacibus hoc est buli-
 mantibus ieiunia conveniunt, somni procurandi largiores,
 cibi insuaves et inflationem procurantes, et vini meri
 potio.

1 sinone pipere *Gel.* (pp = pipere *b om.* sinone): sinon
 epipere (*sic*) *V*, Sinonos pipere *r*, sine pipere (!) *B*. bacu *V*,
 bacis *B* (bacas *rb*, bacca *Gel.*). 2 ex (singulis) *r Gel.* (*om.*
VB). mixtis *VB*: commixtis *r Gel.* 3 aut omnibus *r Gel.*
 (*cf. b omnia . . .*): *om. VB*. cocliariis *V*, coclearis *B* (—rii
r Gel.). 4 epithe(i *V*)mata *rVB*, epitima *b*. 5 in(m)pono
rVB Gel.: inpanno *b*. 6 adhibeo *rVBB*: —bebo *Gel.*
 paroptesin utranque *Gel.*: paropta(e *corr.*)sin. utraque *r*, paroptos
 inutranque *V*, promptos in utroque *B (om. b)*. *cf. Cael. chr. 3, 40 etc.*
 7 iterum (post applicabo) *stomachica remedia sequuntur plurima*
 (*per versus 23: etiam ad singultum*). 8 vero (post fast.) *add.*
Gel. (non rVBB). conveniet *rVB Gel.*: —nit *b*. aeris
Gel., aeres *r*: acris *V*, acri *B* (locis salubribus et temperatis *b*).
 9 ab *rVB*: sub *Gel. (om. b)*. vel *VBB Gel.*: et *r*. 10 ab-
 sentia. Com(frequenter) *V*, absinthiacon *B*, absenthiacum *r*, ab-
 sinc(t *Gel.*)iatum *b Gel.* 12 sinapi *VB*, senapi *r*: sinape *b*.
 et s. c. *VB Gel.*: et his similibus et ceteris (ceterisque *b*) *rb*.
 13 stomachi *rVb Gel.*: —cho *B*. 14 abstergere *b (ubi seq.*
aliena per versus 1½). 15 bulimantibus *rV Gel.*: bouinantibus
B, pulmentis *b. fort. scr. bulimiantibus*. 16 ieiunia con-
 veniunt *rVb Gel.*: ieiunantibus veniunt *B*. somnia procu-
 randa *V (non rBb)*. 18 potio sone si *V*, potiones. Si *B*,
 potio sane. Si *r*, potio sane si *b* (*p. Sane si Gel.*).

sane si nausiando frequenter flegmata et cibos incoctos 91
 excluderint, quo corpus non nutriendo tabidum fiat, hos
 cibis nutrio siccis et tostis. acrimonia omnia concedo.
 potum frigidum per momenta parum dabo. ieiunos vomere
 cogo. per ventrem umorem deduco cathartici. calidis 5
 unguentis omnia membra pertracto. absinthii decoctionem
 dabo, sucum stypticum mali granati aut solius aut hoc
 modo confecti. ad suci mentae viridis partem unam tres
 mali granati suci partes admisceo, et coquo ut paulatim
 pinguefiat, et ex eo unum cocleare ieiuno pro ecligmatio 10
 dabo.

si etiam choleram cum cibis vomuerint, omnia cum
 aqua frigida dabo ubi murta viridis cocta fuerit. si una
 etiam ventris effusione fuerint fatigati, mala granata decem
 cydonia decem in aquae sextariis quinque coquantur ut 15
 penibus maturescant. quae postea exsucata separantur.
 sucus vero qui remanserit ad mensuram partem mediam
 mellis accipiet, coquetur ut ecligmatium, et operabitur
 similiter. aliud. murta viridis in vino coquitur ut tertia

3 tostis *rb Gel.*: tosteis *V*, totius *B*. acrimonia omnia
rV Gel. (Omnia acrimonia *b*): (totius) acrimoniae omnia *B*.
 4 parum *VBb Gel.*: parvo *r*. 5 et (ante cal.) *add. Gel.* (non
rVBb). 7 (9) mali granati *rb* (et infra *V*): malo(a*V*)granati *B*.
 8 ad *r Gel.*: aut *VB* (om. *b*). (partes) tres (hic) *r*. 9 de-
 coquo *r*. ut paulatim pinguae(pingue *B*)fiat *VB*: usque
 ad pinguedinem (formula vulgari) *rb Gel.* 10 cocli(e *B Gel.*)-
 are *VB*, cocleare *r*. eligmatio (—thico *V*) *rVB Gel.*
 12 c(h)olera *VBb*. omnia: sic *rVBb Gel.* 13 mirta *rBb*,
 myrta *r*. deinceps in *b* sequuntur additamenta plurima per ver-
 sus 47 (ad cardiacos etiam etc.). 14 Si tantum sola effusione
 etc. *b*. mala (*V*, —li *rb*, —lo *B*) granata. 15 coquantur
b (sol.). 16 maturescant. quae *r Gel.*: maturus. Canc quae *V*,
 maturus. Cumq² *B* (maturascant colas et ad mensuram parte
 dimidiã mellis accipiat. et recoques et ut elegmatium potui
 dato. mire operabitur *b*). cf. supra 2, 31. 17 qui remanserit
rB Gel.: quae remanserint *V*. 18 accipiet *r Gel.*: acci(e *B*)-
 perit *VB*. (et *add.*) coquetur *Gel.* (*b*): —itur *rVB*. elig-
 matium (—thium *V*) *rVB Gel.* 19 murta *V*: mirta *Bb*.
 tertia (sc. pars): sic *rVB Gel.* (cocta ad tercias *b*).

remaneat. cui partem mellis similiter miscemus, et conficimus, et utimur.

92 quibus vero flegmate supernatante frequenter acescunt cibi, his bubulam dari suadeo et cetera agrestia carnosae similiter. post quae continuo aceti unum cocleare dari convenit. omnes amarissimae ex absinthio expediunt portiones, ut est haec. piperis et aneti semuncias singulas, cymini unċ III. tunsa et cribellata reponimus, et ex hoc pulvere unum cocleare cum aqua calida potui damus. cum humanius hi profecerint, dabo picran, exercitiis et gestationibus competentibus imminebo, fricationibus, dropacibus, sinapismo, quibus stomachus siccatus a flegmate liberari possit.

93 quibus calore nimio inquietatur, ut haec eadem inflammatio stomachi etiam et superficiem faciat plus calere, ut etiam choleram frequenter emittant, his hoc remedio succurrendum est. mastices unċ II, rutae siccae unċ I. teres. pulveri ut trocisci fiant arnoglossi sucum admisceo et eos in singulis drachmis paro, ut ex his unum cum aqua calida accipiant.

1 miscemus: mittimus *rVB Gel.* 3 flegmata (fremata *V*) supernatant (—natante *r*) *rVB*: flegma supernatat et *b* (phlegmate supernatante *Gel.*). acescunt *rVBb*: inacescunt *Gel.* 4 post cibi seq. aliena in *b* (per versus 6). et ceteras carnes agrestes *b*. 5 cocleare: sic *rVB Gel.* 6 tunc (post omnes) *add. Gel.* omnia amarissima *r*. 7 uterest haec *V*, iterum haec *B* (*r*?) (sic pp ÷ I. aneti *S... b*), nam et piperis... *Gel.* 8 ÷ III. *r*. tunsa et cribellata: sic *rVB Gel. (om. b)*. 9 coclearium *rV Gel.*, cocleare *B*. 10 hi (in *V*) *VB*, hinc *r*, hec (*h*) *b*. picran *Gel.*: pichram *V*, pigram *rBb*. 12 ex quibus *b*. siccatus *b Gel.*, siccatus est *r*: *om. VB*. 14 inquietabitur *r*. 15 stomachum etiam et superficiem *VB*, stomachum etiam in superficie *r*, stomachi etiam superficiem *Gel.* (stomachi infl. superficiem f. pl. c. *b*). 16 cholera *rVB* (colera *b*). 17 masticis *rVB* (—tiċ *b*). 18 teres. pulveri (cf. 2, 108): erupulaest *V*, eurupulau ÷ I. *B* (eorum pulveri *Gel.*). 18—20 teris cum suco arnoglose (arneglosse *r*) et facies (—cis *r*) trociscos (aċ ÷ II. *r*) et dabis cum aqua calida sic *rb* (contra *VB Gel.*). arnoglossi *V* (—ssi *Gel.*): —glossae *B* (*br*).

si nimius ardor fuerit, quem caupon appellamus, sub quo angustiis intervenientibus et febrium augmenta fiunt, his aquam frigidam per intervalla dari convenit et similes cibos frigidos. articulos eorum manibus calefacio. decoctiones dabo cydoniorum mespilorum sorborum mali granati 5 mentae viridis vel oenanthes. si etiam sitire vehementius coeperint, hoc remedio compescuntur. seminis cucumeris dulcis unċ II, tragacanthi I. in ovi albo liquore infunditur et cum se resolverit, tunc seminis supra dicti pulvis admiscetur et collyriis ex eo factis, unum sub lingua datur 10 habendum, cuius paulatim umor vel sucus liquefactus perveniens ad stomachum sitim compescere valeat. aliud quod et viribus expediat quae forte aquae possunt inopia laborare, quod sine cuiusque vexatione etiam febricitantibus frequenter ingessi. suci glycyriaz unciis III unam 15 seminis supra dicti pulveris misceo, et ovo similiter

1 nimius *r* (*Neu.*): minus *VBb* (*minor Gel.*). 2 febrium *rVB*: febribus *b*. 3 dari *VB Gel.*: dare *r*. et similes cibos frigidos *VB Gel.*: et similes cibos et frigidos *b*, et similes cibos eque frigidæ (!) *r*. 5 mali granati *rV*, malogranati *B*, mala granata *b*. 6 otenantes *V*, enantes *r*, ynantis *B*, iantis *b*. 7 hoc κατὰ πότιον habet *Ps. Gal. XIV, 371. Escol. f. 33a* (= *Gar. 2, 40*) ex *Asclep. Gal. XIII, 145. ὀπογλωττίδας tales aiunt sec. Galen. XIII, 31 sqq.* seminis *b*: semen *rVB Gel.* 8 tragacanthi. I. *V*: draganti. I. (*Σ I r*) *rB*, draganti (*simpl.*) *b*. albo liquore *rVB Gel.* = albore *b*. infunditur *sc.* tragacanthum (*cf. Diosc. p. 362*). brevius haec innuit *b*, ubi et catapucias facito et sub lingua teneto. 9 seminis supradicti *r Gel.*: seminibus supradictis *VB*. habendum *VB Gel.*: tenendum *r* (*b*). 11 perveniens *r Gel.*: proveniens *VB*. 12 aliud et (aliud est quod *B*, aliud quod et *r*) auribus (viribus *r Gel.*) expediat quid (quod *rB*, si *Gel.*) forte ea quid (forte et aliqui *B*, forte ea quae *r*, forte aquae *Gel.*) possunt inopia laborare *rVB Gel. (om. b)*. 13 viribus *r Gel.*: auribus *VB* (ardoribus *Neu.*). aquae *Gel.*: ea quid *V*, et aliqui *B*, ea quae *r*. 14 cuiusq. *r*, cuiusq. *Gel.*, cuiusquae *V* (—quam *B*). 15 suci *Gel* (suco *r*, suc^o *b*): sub *VB*. glycyridie *V* (liquiriciae *rB*), gliquiricie *b*. unciis *Gel.*: in unciis *VB*, *ſ r*. seminis: semis *VB Gel.* (supra dictarum specierum *I. ÷ b*, Cucumeris pulverē. *Σ I. S r*). 16 supra dictis (*V*, —ti *B*) pulveri (*V*, —ris *B*): supra scripti pulveris *Gel.* misceo: sic *rVB Gel.*

temperabo et similiter adhibebo. nam etiam sola ova cum vino data par beneficium praestant.

- 94 quibus autem flegmatis infestatione stomachus infrikerit, calefactionibus, unguentis calidis curandus est, et
 5 potione iuvandus superiore, ex mastice menta et arnoglosso, cui piperis et castorei singulae unciae admiscendae erunt. nam et cortex radicis feniculorum in aceti unciis decem et octo coquitur ut illic omnem sucum demittat, et postquam corticem proieceris, huic aceto partem mellis miscibus et coques et uteris, ut electario. similiter iuvabunt et oxyporia confecta consuete, hoc est ameos caru ligustici apii semen in unciis singulis cribellantur, his miscentur piperis unciae duae, et mellis despumati quod sufficiat ut pinguescat. oxyporium temperetur. ex hoc et ieiuno et
 15 post cibos unum cocleare cotidie ministretur.
- 95 sane singultus frigidus flegmate stomacho permanente si obvenerit, confecti pulveris ex piperis unciis tribus et

1 temperabo . . . adhibebo *rV Gel.*: tempero . . . adhibeo *b* (temperabo . . . adhibeo *B*). (post ova) incocta recentia *add. rb (om. VB Gel.)*. 2 post praestant *add. b* similiter et apii rad^o. in aqua decocta^s ad tercias bibat sitim comescit. *deinde* Si autem de fervore *etc.* (= 95, *med. om.*). 4 calefa(i)ctionibus: *sic rVB Gel.* curandus est *rV Gel.*: curandi sunt *B* (*sed iuvandus rVB Gel.*). 5 superiore *B* (—ri *Gel.*): superioris *r*, est superiori *V*. arnoglossa *VB* (—so *V^o Gel.*, —se *r*). 6 singulae—(7)aceti *om. r* (*ubi castorei ana S XVIII. coquitur ad medietatem ut illic etc.*). 7 X. et octo *V*, decem et octo *B* (*XVIII. r Gel.*). 8 demittat *V*, dimittat *rB Gel.* 9 miscibus *Gel.*: misces *VB*, ammisces *r*. 10 coques (quoques *V*) *V Gel.*: coquis *rB*. ut electuario *B*, ut electarium *V* (—tuarium *Gel.*): in modum electuarii *r*. 11 ameos careu(m*B*) liu(b*B*)isticum (ligusticum *Gel.*) ap(p*V*)ii semen *VB*. castoreum (*pro careum*) *r*. 12 ana *S I. r*. miscuntur *r*. *pro 14—15* quod sufficit. et ieiuno et post cibos dabis (*sic*) *r* (*rel. om.*). et (oxyp.) *add. B*. temperetur *VB*: temperatum *Gel.* (*om. r: cf. ad v. 14*). 16 frigidus flegmate *VB Gel.*, ex frigidus flegmate *r. cf. Cass. p. 103, 11 sqq.* in (stomacho) *add. B* (*om. rV Gel.*). 17 confectus pulvis *VB Gel.* (dabo potionem confecti pulveris *r*). unċ *I. V*, uncia una *B Gel.*, *S I. r*.

castorei uncia una simul commixtis unum cocleare in aqua calida dandum erit.

si de fervore autem, ut tempore digestionis, odor fumosus quidam, quem aliqui carbunculum appellant, dolorosos singultus procuraverit, continuo aquam egelidam 5 bibentes vomant, et sternutamenta provocentur. et acetum si sorbeant, continuo sedantur. etiam piperis radix masata frequenter singultus compescuit. eidem stomacho vaporis illius causa folia vitium trita impono.

cum vero nigra cholera stomachum attemptaverit, ut 96 ex inflatione molesta cum aliquibus melancholicorum acci- 11 dentibus publicetur, continuo inter initia spongiam cum aceto viscido infusam eidem stomacho convenit adhiberi et hederæ foliis in vino coctis et tritis cataplasmari. cibus nutriantur competentibus, ovis alica iuscellis pinguium 15 gallinarum vel unguularum porcorum. fasianorum vel perdicum carnes accipiant.

1 commixtis unum *Gel.* (commixti unum *r*): commixti uinum *V*, cummixta ad unum *B*. 2 dandum est *r* (*cf. ad p. 194, 17*). 3 ut *rVb Gel.*: et (&) *B*. 4 et dolor hos singultus *V B Gel.*, et dolor his singultus *r*, et dolopaces (*sic*) simul instomⁱ (= istomachi) *b* (*cf. Cass. p. 103, 15*). 5 egelidam *V*: gelidam *rB b*. 6 vomant *rb* (*Gel.*): vomas *V*, vomitus *B*. provocentur *rV*, —vocent *B*, procurantur *Gel.* (sternutacio procuratur *b*). 7 piperis *ego*: piperi (*ips. corr.*) *V*, papiri *r*, papyri *B* (*Neu.*, papaveris *Gel.*). *haec om. b. cf. Diosc. 2, 188 ἡ τοῦ πεπέρεως ἄλζα... ἀποφλεγματοῖσι... μασηθεῖσα.* massata *Gel.*: masata *V*, masata *r*, masticata *B*. 8 compescuit *rGel. et* (compescuit *sic*) *V*: —cit *B*. eidem(eodem *V*, et eodem *r*)—impono *rV Gel.*: Item ad stomachi vaporem in pusca sex folia vitium trita impono *B* (Si provocetur ex eodem carbunculo stomachi vaporis illius causa folia viciium trita inpōta [= inposita] *b*). 10 attemptaverit *V Gel.* (tēptaverit *b*): attemptarint *rB*. 11 ex inflatione *rB Gel.*, exflationem *V*: inflammatione *b* (*item infra*). 11 accidentibus *rVB Gel.*: signis *b*. 12 publicetur *b Gel.*: —centur *rVB*. cum *rVB Gel.*: *om. b*. 15 ovis alica iuscellis *V*: ova alica iuscellū *b*: alica iusellis *r* (*om. ovis, item*) aliqua iuscella *Gel.* 16 vel unguulas *r*.

si illa vero inflatione necdum digesta stomachi adhuc perseveraverit tensio, polii herbae decoctionem conveniet accipere aut calaminthae mixto melle despumato.

XXX. De lumbricis.

97 Cum vero corruptis stomachi umoribus, incompe-
6 tentibus saepe quoque cibis praesumptis, seu per aegri-
tudinem seu certe sine febribus lumbrici innati fuerint,
qui aliquando eundem stomachum aliquotiens inferiora
possideant, hos sic excludendos esse suadeo.

10 primo advertendum est tres esse differentias lumbricorum. sunt rotundi et rubri, sed minus noxii. sunt latiores et albidiores, sed molesti. sunt minuti et tenues, ut vermiculi, sed sollicitiores.

15 hi licet omnibus aetatibus semper nasci possint, at-
tamen frequenter infantibus familiares sunt. quibus dare
convenit centauriae decoctionem vel abrotoni vel santonici,
et epomfalium ex lupinorum farina aut absinthii pontici
aut melanthii aut abrotoni in melicrato temperatum im-
poni, cui decoctio ficorum admiscenda erit. dabo myxarum

1 inflatione *rV Gel.*: inflatio *B.* 2 tensio *rV Gel.*: densior *B.* polii: sic *VB Gel.* (*om. b.*) *cf. Cass. p. 104, 4.* 3 calaminthae *Gel.*: calamentis *r*, calamittis *V*, —mitis *B* (*diacalamiten antidotū b.*) 4 *tit.* De lumbricis theodori prisciani. XVII. *r* (*De lumbricis. XXX. VB.*) 7 certe (*—æ V*) sine *rVB Gel.*: in *b.* 9 suadeo *rVB Gel.*: doceo *b.* 12 latiores et longiores et alb. *Gar.* sed (*ante molesti*) *b*: *om. rVB Gel.* (*sed molesti om. g.*) 14 possint *Bb*: possunt *rV Gel.* 15 dare (*... mox imponi*) *codd.* 16 decoctionem *Gel.*, —nes *r* (*et infra b*): *om. VBg.* centauriae *V Gel.*, —reae *r*: —riam *Bg.* vel aprotoni *r* (*Gel.*), vel abrotanū *g* (*b*): vel abrosia *V*, vel labruscum *B.* sandonici *V Gel.* (*b*), —cum *B*, santonice *r.* 16—17 *haec sic habet b*: *q. d. c. centauream. vel abrotanum, vel sandoni. vel pūta folii decoctione. et l. farinam etc. (sim. Gar. 3, 23).* 17 et epanfoliū *r*, & ponfaliū *V*, & eponfalium (*—lion g*) *Bg* (*enponfolion Gar. Ber.*) *i. e. κατὰ τοῦ ὀμφαλοῦ ἐπιτεθέρτα, ut ait Gal. XII, 76 (cf. epithema Cass. p. 174, 3).* 18 melancii pulverem *add. b* = trita *Gar.*, qui cum *g om.* aut abrotani. temperato *rV*, —ta *B* (*—tum b Gel.*) 19 ficorum *rVg Gel.*: ficuum *B Gar.*, ficidis *b.* mixarum *V*: mixtarum *B*, micarum *b* (*nixarum rg, nuxarum Gar.*).

decoctionem, et easdem myxas comedendas permitto. dabo passum, et si multi fuerint lumbrici etiam per clysterem curo.

iuvenibus vero nasturcium cum melle coctum dabo. 98 rafanos expedit accipere, et sucum eorum. dabo dia moron 5 pro ecligmatio. et eadem mora convenient. et sinapi cum oleo tritum bene datur, et hydrelaeon tepidum ex veteri oleo temperatum, et sucus ptisanæ in quo polypodium coqui debet. et cornu cervini combusti pulvis cum melle datus continuo lumbricos exclusit. sic mentae viridis de- 10 coctio, sic erucae, sic caulium, sic rus syriaci et malorum granatorum inmaturorum. cataplasmata autem adhibeo ex pulveribus sicut supra lupinorum absinthii pinnarum combustarum abrotoni et melanthii. nam et pulvis earum pinnarum cum aqua calida datus satis iuvat. epomfalium 15 vero his ex subiectis adhibeo. fel taurinum cum melanthio, abrotonum tritum cum lacte muliebri, ficos pingues aut dactylos tritos cum melle despumato commixtos. et cerotarium in quo cymini pulvis vel absinthii commiscendus erit. exercitia pro modo virium adhibita proderunt. cibi 20

1 et eadem sedem mixas *V*, et easdem mixtas *B*, et easdem nixas *r*, et easdem micas *b*, et eandem enixas *g*. dabo passum . . . curo (sic *Vindob.*, curabis *Vindocin.*) *add. g Gar. cum b, qui sic habet . . . comedendas. Et si multi fuerint etiam per clysterem curo (cf. Cass. p. 173, 21). 6 mora rGel. (om. b, eedem more Gar. ms. Ber.): hora VBg. convenient g: —unt rVB (sc. comesta). 7 idreleon V, idreleon B, idroleum r. 8 polidium VB (polipodium rg Gar. b Gel.). 10 exclusit V Gel.: —dit rBbg Gar. post (mente) viridis decoctionem aliena adduntur (per 9 versus) in b, ea autem quae hic sequuntur abiciuntur (usque ad v. 20). 11 erucae rVBg (Gar.): rutae Gel. rosis V, roris V° B Gel. (ros syriacum g, rossiriaci r). 13 sicut supra rVBg: om. Gel. lupinorum farina absenti etc. r (cf. 97). pinnarum V, pennarum rBg (cf. *Med. Plin. f. 44c Bas., Cael. chr. 4, 126. 129).* 13 earum pinnarum g Gel., earum pennarum r: earum V, eorum B (lupinorum Gar.). 15 &ponfalium V, Et ponfalium B, eponfalium g: et epomfalium r (et omphalium Gel.) 16 his ex rVB Gel.: hæc g. 17 ficos V, —cus rBg Gel. (ubi pinguis r). 19 quimini V, cumini r. 20 frequenter (post virium) *add. Gel. vero (post cibi) add. Gel.**

dandi sunt digestibiles. et per intervalla clysteres acerbiores adhibiti satis iuvaverunt.

- 99 si illi latiores infestaverint, hos murra pinguis accepta continuo excludit, et alium frequentius si comedatur. sic
 5 his etiam omnia acrimonia profuerunt. nam et vomere cogendi sunt, et continuo scamoniae purgandi cathartico, ubi lathyrides euforbium piper nitrum coccum gnidium admiscebis. ego vero et magistrorum experimento et nostro
 10 longo probato iam tempore hoc cathartico his semper utor. scamoniae unċ III, combustarum pinnarum pulveris unċ I, euforbii unċ III, nitri partem semunciae unius. ex omnibus tunsis et cribellatis cum melicrato aut vino dulci unum cocleare semper dedi. salubrius autem continget, si ante diem alium vel cetera acrimonia edant, alium

2 iuvant *Gel.*. 3 Si illi *rVB*: Si enim illi *g*, Si vero (lat.) *Gar.* (latiores) qui molestiores sunt *add. Gel. solus.* murra *r*, mora *Vg* (cf. 64), myrra *B* (mirra *Gar.*). 6 scamonia *V*, scamoneae *Gel.*, scamoniae *r*, scammoniae *B*, escā admove *g Gar.* (scil. purgandū *g*, ad purgandū *Gar.*, sed ibi *Vindob.* scammoniam admove(nt?) purgandū catarticū). 7 lathyrides *V* (lactides *b*), lacterida *B*, lateridas *r* (tyriaca addis *g*
 cf. *Gar.*): elaterium *Gel.* nitrium *V* (nit *b*), nitrum *rB* (*Gar.*): nigrum *Gel.* coccum cnidium *V*, cocognidium *rBb*. admiscebis: ammiscens *V* (admisce *Bg*), admiscens *r* (admisce *Gel.*, amisceo *b*). 9 probato *r Gel.* (*b Gar.*): prolato *VBg*. his *V* (catirticum his): in his *rg Gel.*, cum his *B*. 10 escamoniae *V*. unċ. III. *V*, ÷. III. *B*: III ÷ *b* (drach. 4 *Gar.*). combustarum pinnarum pulvere (—rē *B*) unċ I. *VB(g)*, comb. penn. (om. p.) ⊃ II. *r*, p. c. unc. I *Gel.*: coloquint. I. ÷ *b* (colocinthidarum pulveris ÷ I. *Gar.*). 11 euforb. II. ÷ nitri III. ÷ *b* (III. III. *Gar.*), euforbiu ⊃ II. nitri ⊃ *r*. nitri partem simuntiae (semunciae *B*) unius (semuncia. I. *Gel.*) *VB Gel.*: Nitru 3 *g*, nitri ⊃ (item sine num. *r*). ex *V Gel.*: et *B*, om. *r*. 12 et *rb Gel.*: om. *VB*. 13 post dedi *add. b*: Pennarum combustarum pulverem subtilissimum facio et cum mellicrato. aut in vino dulci semper utilius utor (*rel. om. usque ad p. 192, 2*). 14 haec sic habet *r*: si ante diem alium (*sic*) vel cetera acrimonia olium (*sic*) maxime comederint. His et oleum *etc.* purgationis (*post diem*) *add. Gel.* edunt *VB* (edant *Gar.*, comedat *g*): in coena accipiant *Gel.*

quam maxime. his et oleum bibere convenit calidum, sed vetustum ut superius significavi.

minutos vero et tenues ut vermiculos, etiam hos 100
murra pinguis semper accepta exclusit. his etiam per
clysterem hoc expediet adhiberi. et omnes decoctiones 5
superiores calidae, et oleum calidum acceptum, et rus
syriaci sucus cum aqua calida, et seseli cum melle. his
anus felle taurino vel cedria perungendus erit. si sto-
machum vero diutius attemptaverint et ibidem frequenter
inquietudinem fecerint, semper sales in ore ferre con- 10
venit, ex quibus umor liquefactus descendens et stomachum
et omnia intestina a lumbricorum molestia liberare possit.

omnia itaque stomacho supra dicta accidentia, quae
cum suis propriis remediis exposui, aut indignante sto-
macho obveniunt aut quieto sedantur. 15

1 quam maxime *Gel.* (*g*): quod(*qđ* *B*) maxime *VB*, ubi comedere convenit *add. VB* (manducare convenit *g*), quae *om.* (*r*) *Gel.* his namque et *Gel.* et oleum bibere calidum (—calidum *v. 6 om.*) acceptum rossyriaci sucus ... *g* (*Gar.*). 2 significavimus *Gel.* 3 ut *VB Gel.*: *om. r* (*b*). etiam (*et add. r*) hos *rVB*: etiam *Gel.* 4 murra hic *V* (*ut r*, mirra *B*). *cf. supra p. 198, 3.* m. p. s. a. *VB*: a. m. p. s. *Gel.*, p. m. a. s. r. 5 hoc *rV* (*b*): *om. B.* 6 calide *rV*: —das *B* (*haec om. b usque ad v. 10*). acceptum: acceptum profuit *Gel.* et ... sucus *Gel.*, et ... sucos *r*: cum ... sucus *V*, cum ... suco *B*. ros *rg*: roris *VB Gel.* 7 sisel *V* (*Gel.*) sesel *B* (*siseleos g Gar.*), siseli *r*. his anus *r* (*hec anus g*, et anus *Gar.*): insanus *VB* (*insano Gel.*). 8 cedria *Gel.* (*Gar.*, cydria *g*, *cf. Cass. p. 108, 5*): cedrino *V*, cethrino *B*. 10 sales: grani salis *r*, salis granum *b* (*unde mox ex quo r b*). ferre id est tenere *c.* (*sic*) *g*. 11 descendens (*et add. r*) stomachum *r Gel.*: desc& | (*in fine versus*) stomachū *V*, deserat stomachum *B*, descendens in stomacho *vel* —chū (*omnia ...*) *bg*. 12 et *VBg*: *om. b*. liberare *rVB Gel.*: —ri *gb*. possit *gB Gel.*: —sint *b*, —sent *V*. 13 stomacho (*sic*) *VBb*: —chī *r Gel.* supra *i. e. c. 29—30* quae faciunt unum capitulum. 14 indignanti *B* (—te *rVg*, —tē *b*). 15 adveniunt *rg*.

XXXI. De dysentericis vel lientericis.

- 101 Dysentericorum fit causa molestior temporis prolixitate. frequenter enim ventris effusio corpora assidua vexatione debilitat. est namque dysenteria intestinorum vulneratio cum reumatismo, quae conationibus et veluti desiderio egestionum suaviū debilitata membra consumat. dysentericorum ergo adiutoria ex subiectis compendiose percurram. est cibus, est potus, sunt potiones vel antidota et cetera quae nunc nobis ordinanda erunt.
- 10 cibus inquam convenit panis mundus siccus aut cyprius aut alexandrinus vel potius africanus, succus ex alica milio oryza, quibus concoqui debet aut caprarum adeps aut cummi aut symfytum aut rus syriacus aut certe ichthyocola. sic etiam lac bubulum convenit. oleum vi-

1 lientericis *rb*: mentericis *V*, neutericis *B*. fit causa molestior *rVB*: causa molestior est *b Gel.* 4 vulneratio *rVBB*: ulceratio (*ut solet, corr.*) *Gel.* 5 conationibus *rb* (*cf. 104*): conatibus *VB Gel.* 6 egestionum *V*, &gestionum *B* (diggestionum *b*). *cf. Cael. chr. 4, 85. 87.* suaviū *rVBB*: suaviū assidue cogentium *add. Gel.* debilitata *r Gel.*: debilitate (—tem *V*) *VBB*. 7 compendio semp curaē (*.ē. corr.*). cui⁹ est potus. sunt *p. etc. r, itaque est cuius est potus r, Est cibus et potus b: & cybos est potus V, et cibus et potus B* (e quibus est cibus consuetus et potus *Gel.*). 9 nunc nobis *Gel.*: nunc a nobis *r, nonnullis VB (om. b).* 10 Cibus (*Cybus V*) inquam. *c. VB Gel.*, Cibus inquit *c. b: quibus inchoam* (*Panis m. etc.*) *r.* aut (*cyprius*) *rVb Gel.*: ut *B.* 11 africanus *rVB Gel.*: afrus *b.* suci alicae milio oriza (a quibus) *V*, suci alicae milium oriza (quibus) *B*, succus alicae milio oriza (quibus) *r*, succus ex alica. milio. origa (quibus) *b*, suci ex alica *etc. Gel.* 12 debeant *r, debent b.* 13 adipēs *rb.* aut (*ante cummi*) *om. VB.* gummi (gummin *V*) *VB Gel.*, gumen *b*, gūm (gummen) *r.* sinfit(h *V*)on *VB*, sīphitū *rb* (*symphyton Gel.*). ros syriacus *Gel. B* (*roxiria sic V*): ros siriacum *rb.* 14 ictyocola *VB*, ictiocolla *r (om. b).* bubulum: in quo lapides de fluvio igniti extinguntur potui dari *addit solus b, ex infra scriptis quae omittit praesumptum (p. 201, 9).* convenit *VB*: convenit accipere *Gel.*, convenit aut certe (*o. v.*) *r* (potui dari convenit *b*).

ride his frequentius misceo. expediunt caules decocti
 plantago portulaca polygonum symfytum, horum omnium
 quam maxime folia vel molles cymae oleo et aceto con-
 ditae. ova in aceto cocta sorbilia conveniunt, et ex vi-
 tellis eorum patellae perfusae cerebellorum pulvere aut 5
 gallarum aut rus syriaci. pisces aut capitones aut lepores
 aut mugiles et ceteri sicciore. caseus vetustus proderit,
 sive recens libuerit. lac asinae in diploangio coctum fa-
 cit, et bubulum schiston confectioe iuvat ex lapidibus flu-
 minalibus. sic etiam caprinum silvestre facit. sic carnes 10
 dandae sunt agrestes et sicciore, iuvat fasianus in pusca
 decoctus, palumbus matri subductus, turtur et lepus et
 cetera silvestria sicciore quam maxime volatilia. quae
 enim neque salivarum neque urinarum usum habent, na-

1 misceo *rVB*: ministrandum est *Gel.* (*om. b*). interea
 (*post exp.*) *add. Gel.* 2 plantago *rVB Gel.*: arnoglossum *b*.
 poligonus sinifitus *B*, polygonusinficus *V*, poligonos simphitus *r*.
 3 molles cymae *Gel.*: molles quae *V*, molles cimi *B*, molles
 cum *r* (*om. b*). oleo. *ss.* = supra scripto *add. b*. 3 con-
 diti *B*. 5 profusae *VB*, pfuse *rb*: *om. Gel.* 6 roris *VB Gel.*,
 ros *r*. aut *rVB*: dandi sunt *Gel.* capitones: *sic rVBb Gel.*
 lepres (*sic*) *V*, lepores *B Gel.*: *om. rb* (*sed in r mox Leporina*
post sicciore). 7 mugiles (*—lem V*) *VBb*: muli *r*, nulli
Gel. caseus *etc. om. b* (*usque ad v. 11*). 8 sin vetere re-
 cens *V*, sive te recens *B* (*sin vero r. r Gel.*). in diplo angio
 (*sic*) *VB Gel.*: *om. r. cf. I, 37.* coctus facit *rV*, coctum
 proficit *B* (*lacte ... cocto facito Gel.*). 9 ante sciston (*VB*)
add. Gel. misce. confectioe *VB Gel.*: confectum *r*. lap.
 fluvialibus (*Gel.*) *sc. ignitis. cf. Cass. p. 123, 18.* 10 sic (*etiam*
add. r Gel.) caprinum silvestrae (*—tre B Gel.*) facit. sic (*Gel.*,
 si *rB*) carnes *d. s. rVB* (*fort. sic caprae silvestris*). 11 dan-
 dae sunt (*Iuvat etc.*) *VB*: magis agrestes et sicciore expediunt
Gel., *d. s. agrestes et sicciore* [*iuvant. Fas. etc. r.* 12 pa-
 lumbus *m. s. VB*: columbos *m. s. r*, columbi minores *b* (pa-
 lumbus similiter columbus *Gel.*). turtur et lepus (*—os B*) *VB*:
 turtures lepores *Gel.*, turtures lepus *r*, thurtures (*sol.*) *b*.
 13 quam *rb Gel.*: *om. VB.* 14 salivarum *Gel. cum r^c* (*vil-*
larum Neu.): silvarum *VB et ante corr. r.* urinarum *r Gel.*:
 urbia | arum *V*, urbanarum *B* (*—norum Neu.*). *cf. Hippocr. peri*
dietes l. II. (I, 680 Lips.) σχεδόν τι πάντα τὰ ὀρνίθια ξηρότερα.
ὀνόσα γὰρ κύστιν οὐκ ἔχει οὔτε οὐρέει οὔτε σιαλοχοέει πάντως
ξηρά.

tura profecto sicciora consistunt. mala cydonia conveniunt in vino cocta, mespila, mala granata paulo immatura, amygdala amara, thebaici et his similia.

potus vero licet primis diebus aqua bibenda sit parcius, attamen cum vinum dandum fuerit, tiburtinum surventinum marsicum siculum, quibus primo ferrum igneum infundendum est. sin vero confici vina placuerit, fit myrtites, fit oenanthinum, fit cum mespilis, fit cum sorbis, fit foenicium. quae tamen omnia in vasis picatis reponenda erunt.

102 omnia quidem de cibus dispositis percucurri, sed utilius si unius speciei subministretur, ut Hippocrates ait „mixti cibi insimiles veluti reponentes in stomacho digestiones impediunt.“

15 potiones vero vel antidota haec. cornu cervini com-

2 (mespila) sorba *add. solus b.* paulo (pralo *V*) *r VB Gel.*: m (maxime) *b.* amigdala salsicia thebaici (—ca *B*) *VB*, amigdala amara thebaici dactili *r* (amigdala salsa, thebaici dactyli *Gel.*, (dabo) amigdalas dactilos thebaicos *b.* 4 potus *VB et (qui add. vero) Gel.* (post vero *b.*) sit parcius *Bb Gel.* (sit paratius *V*): sed parcius *r.* 5 vinum *rb Gel.*: un̄ (*sic*) *VB.* 6 quibus: in quibus *rVBb Gel.* igneum *rV Gel.*: ignitum *Bb.* 7 infundendum est *rVB* (erit *Gel.*): extinguendum erit *b.* *cf. 2, 80.* sin *rVB*: si *b Gel.* myrtite *V*, myrtē *r*, mirtinen *b*, myrtatum *B.* 8 oenanthium *V*, y(*rb*)nantinum *rBb.* 9 foenicum *VB*, fenicenū *r* = de dactilis *b* (phoenicium *Gel.*). picatis (*rB Gel.*, pictis *V*): fictilibus *b.* 10 erunt *VB Gel.*: sunt *rb.* post reponenda sunt *add. b* (*p. 123, 2*): Qui ita conficiuntur. De dactilis. vel sorbis . . . (*v. 3*). 11 dispositis *rb*: repositis *VB.* percucurri *V*: percurri *rBb.* 12 utilius *b*: utilis *r*, ueillius (*sic*) *V*, melius *B.* speti *V*, speciei *B Gel.*: species (Ipēs) *b*, speciem *r.* subministretur *Vb Gel.*: —trentur *rB.* ypocras *b*, ypp̄ *r*: eppocastes *V*, yppocasten *B* (Hipp. *ubi?*). 13 ait *rb Gel.*: aut *VB.* mixti cibi insimiles vel ita reponentes (*rep. inter lin. corr.*) *V*, mixti insimul veluti reponentes *B* (mixti insimiles veluti stom. reponentes *b*): mixtis insimiles veluti sibi repugnantes *r* (*m. c.* et similes veluti sibi repugnantes *Gel.*). 15 haec. cornu *c. c.*: ex cori cervini cembusti *V*, cornu cervini combusti *B*, ex cornu cervino combusto *r* (hęc sunt quę dissintericis. celiacis et lien-tericis novimus subvenire. cornu cervini *c. cinis* . . . *b*).

busti pulvis in aqua aut in vino styptico datus iuvat. sic coagulum leporis in vino similiter. sic ventrium caponum vel anserum vel ceterarum agrestium membranae combustae interioribus conveniunt. et rus syriacus tunsus, et rosarum flores et mali granati. et suci herbae polygoni et arnoglossi acaciae hypocistidis, ut tibi visum fuerit, ministrandi sunt, trochisci vero aut melas aut andronius aut dia spermaton et ceteri de experimentis. et si putredo vulnus attemperaverit, iniciendus est Athenaei veluti causticus ex auripigmento calce viva sandaraca charta com-
busta confectus cum vino styptico vel sucis herbarum similiter constringentium. adiungitur frequenter etiam lac in quo lycium indicum solvitur, et vinum in quo cantabrum coquendum est, aut rus syriacus aut cetera similia supra dicta. potionibus vero supra scriptis convenit aro-

1 in exaqua *V* (in aqua *rBb*). 2 ventrium *b Gel.*, ventrē *r*: venerium *VB* (cf. *Antid. Brux.* 50. 143). 3 anseris (*sic*) *rVB* (ansē *b* = —rum). ceterarum *rVb* et (*qui addit volatiliū*) *Gel.*: —rorum *B*. 4 rossyria | cum tunsuam *V*, ros syriacus tunsus *B*, rossiriacū contusū *r* (roris syriaci pulvis *b*). 5 rosarum *rb Gel.* (cf. *Galen. XIII*, 288). rosiriarium *V*, roris syriaci *B*. flores (frores *V*) *VB Gel.*: flos *rb*. suci *B*: sucus *rVb*. poly(*iB*)goniae (—nii *Bb*, —ni *r*) et arnoglossia (—ssae *B*, —si *r*) *V*. 6 ypochistidiae *V*, ypoquistidae *B*, —da *r* (ipoquistide *b*). ut — fuerit *VB* (vel uti visum fuerit *b*, vel ut tibi v. f. *r*): uti convenit *Gel.* hic potionis formula inseritur in *b*. 7 aut̄ (autem) | elaset andronius *V*, aut emplastra andronius *B*, aut malas aut andronius *r*, aut melas. ā androniū *b* (aut Andronius *simpl. Gel.*). 8 et ceteri (—ra *B*, —ris *r*) de experimentis *rVB* (interim de expertis *Gel.*): vel diasteros (diastōs) *b*. et *rVBb*: *om. Gel.* 9 vulnus (*sic*) *VBb*: vulnera *r* (ulcera *Gel.*). Athenai (*Galen. XIII*, 296): attheneus *b*, athineus *r*, athenus *V*, athereus *B* (cf. *Faustinianus Cassii p. 126*, 10 = *ib. Gal., Escol. p. 49b*). 14 ros sy(*i r*)r(c *V*)iacum *rVb* (—cus *B*). ceteris *V*. 15 supradictis *B*. ubi c. supradicta (ff. *b*) similia *rb Gel.* iam sequuntur aliena in *b*: huius vero trochisci nomen diacartū vocatur. Et cinus grecum ... (*per v. 45 codicis p. 123—25*). supra scriptis *rB*: —tas *V* (supradicta *Gel.*, *om. b qui sic pergit p. 125*, 5 Ἐπε̄ omnia stomachi vires nutriunt ...).

matica commiscere quam plurima, quae stomachi vires nutriant. omnia etenim haec etiam ventris poterunt continere resolutiones.

103. et diuretica dysentericis opus sunt, dum per urinae
 5 meatus fit illius reumatis derivatio. etiam hypnotica conveniunt, quae somno reparatis viribus corpora demissa constringunt. semper enim inportunae vigiliae corpora reumatizantia fatigarunt.

si in ano his ustio innata fuerit, huius remedium in
 10 euporiston nostro invenies. nam etiam unguenta dysentericis frequentius profuerunt ex oleo melino nardino oenanthino. mastice murra oenanthe acacia et cetera similia commiscenda sunt. cataplasmata ex dactylis cydoniis et ceteris mixtis stypticis temperata adhibeo, emplastra
 15 vel malagmata, ut dia iteon aut barbara et cetera xerantica. haec omnia dysentericorum etiam coeliacis convenire manifestum est.

104 si conationes vel pondera perseveraverint quas tenes-

3 resolutiones *VB*: solutiones *r Gel* (—nem *b*). 4 opus sunt *VB*: prosunt *rb Gel*. dum per(p)urine meatus *rb Gel*: dum urinae meatus *V*, dum proprie meatus *B*. 5 fit *VBb*: transfertur *Gel.*, *utrumque* (transfertur. Fit) *habet r duplici ex duobus codicibus lectione.* etiam *rVBb*: nam et *Gel.* ypnotica *B*, ymnotica *r*, pronothicā *b*, epnoticam *V*. conveniunt *rV* (sufficienter conveniunt *Gel. solus*): convenit (*sc. Derivatio!*) *B*.
 6 naturali (somno) *add. r.* reparatis *r Gel.*: separatis *V*, superatis *B* (*om. b*). demissa (*sic*) *VB Gel.* (*dimissa r*). constringit (*cf. v. 5*) *B*. 9 si in ano his ustio (si vero in ano infimo haec ustio *Gel.*): sihisimohis ustio *V*, si in fimo his ustio *B*, si infinito ustio *r* (*om. b*). huius *r* (eius *Gel. Neu.*): cuius *VB*. 10 euporiston: eoprōristo *V*, euporisto *rB*. *cf. supra lib. I c. 30*: nascitur in hoc (ano) saepissime indignatio vel fervor *etc.* 11 frequentius *rVB* (frequenter *b*): saepius *Gel.* 12 (similia) supradicta oleo *add. r (solus)*. 13 commiscenda *r et* (*sunt add.*) *b*: —do *VB*. 14 (adhibeo) et empl.) *B*. 15 diaiteon: *sic VB*, diateon *b*, diatheon *r* (*diatheon Gel.*). barbara *rb Gel.*: barba *VB*. exeranthica *VB*, serantica *r*. 16 coeliatis *V* (ciliacis *B*), quilaicis (*sic*) *r*. 18 de tenesmo *cf. Escolap. c. 30 (Gar. 3, 21)*. vero (*ante vel*) *add. Gel.* perseveraverē *V*, —verint *rBb Gel.* quas *rVb Gel.*: quae *B*. tenismodis *r*, teniensmodia *V*, tenesmodia *B* (*tenasmodeis Gel.*): thenasmon *b*.

modis appellamus, quae frequenter procurant ventris exponendi suavitatem, vaporibus imminendum est super quos sedentium indignatio saepissime mitigata est. qui aut ex faeni graeci decoctionibus aut althaeae radicibus conficiuntur. nam et cerotario hoc frequenter curati sunt, ex adipibus anserinis cera et butyro. et picis brittiae saepe sedentibus post vaporem fumigia profuerunt. iniciendi sunt aliquando oleo roseo vel murteo, et incontinenti lemniscus supponendus est in basilicon infusus aut cerotario ex oleo plumbato confecto. lana interea sucida superimponenda, quam anadesmus ex more continere debet. iuvabunt sane etiam saccelli vel cataplasmata sub eodem anadesmo perseverantia de dactylis in passo tritis aut hordei pollinibus cum oxymeli. lac bubulum potui datum iuvat.

1 exponendi: sic *rVB* (= ventris egerendi delectationem *Cael. chr. 4, 87*), deponendi *Gel. (om. b)*. 2 vaporibus—indignatio *Gel. et (ubi sic vaporibus imminendum. et super quos sedeant. tunc indignatio) r: om. VB. haec si habet b: si conationes. aut pondus. aut dolor perseveraverit quas thenasmon appellamus. Vaporibus imminendum est i. (id est) in calida decoques. mirthe. salicis. vel olive folia viridia super quae sedentes indignatio illa mitigatur i. fenu grecum. et euisum. Nam et in tegulas candentes. et eas in scario ponis. et cantabrum super aspergis. et desuper acetum ita ut super ipsum halitum sedeat. qui patitur. Nam et cerotario hoc frequenter curati sunt... 3 est. qui *rV*: sunt. quae *B*. 5 hoc *rVBb*: *om. Gel.* 6 brittiae *V*, briciae *r*, bricie *b* (pice bricia *B*). saepe sedentibus: *cf. b: p. br. fumigia super catismata super sedentibus prof. 8 lemniscus r Gel. (leniscus b): luminicus V, luminoso (supponendi sunt...!) B*. 9 in basilicon infusam (*sic*) cerotario ex oleo plumbato confecto *Gel.*, in basilicon resolutus atque infusus aut cerotario ex oleo plumbato confectus *r*, in basilicon infusam (infusi *B*) cerotario ex oleo plumbeo confecto (—festo *V*) *VB (cf. Escolap. c. 30)*. 10 plumbato *r Gel. (plumbeo VB): cf. Gal. XII, 231.* superimponenda *rb Gel.*: suproimponendo *V*, superimponendo *B (qui corr. lanam etc.)*. 11 quam anadismus (*sic VB*) ex m. c. d. *VB Gel.: om. r (qui simpliciter addit et liganda est (om. b)*. 12 sub *r Gel.: om. VB.* anadismo *rVB*. 14 potui datum linteolo umbilico impositum *etc. VB. lacunam explet ex cod. suo Gelenius = rb, ubi sic: olera discocta (de caulibus add. b) con-**

holera discocta conveniunt. item ostrea in melicrato cocta prosunt. puleium vero tunsum obvolutum in linteolo umbilico impositum sine mora medebitur.

- 105 lienteria si obvenerit, quae longo tractu effusionum
 5 veluti quendam limum intestinis obducit transitu reumatismi, quo ex eo nulla penitus ciborum solemnis valeat digestio celebrari, sub alio nobis ordine curanda erit. utor acerbo clystere ex sucis ptisanæ, ubi aut colocynthides aut betarum radices coquendae sunt aut scamonia solvenda.
 10 utor his etiam catharticis. dabo cibos acerbos et cetera quae fuerint acrimonia, ut alium et rafani et cepae, nepetae, sinapi, piper et omnia salsamenta. imminebo interea exercitiis quibus valuerint. impono ventri cerotarium ex oleo laurino cyprino vel sicyonio habenti rutam
 15 viridem cyminum bacas lauri nitrum vel certe castoreum. impono polyarchion aut dia spermaton. aquae tunc iam conveniunt naturales sulphureae vel bitumineae. dropaces et sinapismus et cetera cyclica adhibenda sunt.

veniunt. ostria (—eę b) in mel(l b)icrato cocta (—te b) prosunt. Puleium vero tunsum (viride *add. b*) obvolutum (in *add. r*) linteolo (linleo *r*). (et *add. b*) umbilico impositum . . .

1 in (mel.) *rb*: cum *Gel.* 4 Lienteria si *VB*: Interea si *b* (Si lienteria *rGel.*). quae veluti *rVB*, qui veluti *b* (quae longo tractu effusionum veluti *Gel. solus*). 5 abducit *V*. transitu(reumatismi) *V*, transitu *B*: transitus *rb Gel.* 6 quo exeo *rVB* (ex quo *b*, quod ex eo *Gel.*). *scil* quo = ut. 8 c(qu *V*)oloqui(e *V*)ntida *rVb*, —dae *B* (colocyntida *Gel.*). 9 radices *bGel.*: *om. rVB(ubi a. betarum c.)*. 10 his etiam *VB(b)*: etiam his *r*. cat(h *b*)articis *Bb*, cathartica *V*, catartico *r*. 11 rafania cepe napici sinapi *V*, rafani & cepe napae synapi *B* (Rafanos. cepas. Napos. Salsamenta . . . *b*), rafanos. napitios. sinape *r*. 13 valuerint *rb*: valuerit *VGel.*, voluero *B*. cerotariū *b Gel.*, —rii *V*, —ria *B*, rio *r*. 14 habenti: *sic rVBb Gel.* 16 poliarchion *VB* (—cion *r*). diaspermatona quae (*sic*) *B*. 17 conveniunt *r Gel.*: convenit ut *V*, convenit aut *B* (*haec om. b*). naturalis sulphore vel bitumineae *V*, (aut) naturale sulphur vel bitumen *B* (naturales sulfureae vel uitumineae *r = Gel.*). dropaces—(18)sunt *r Gel.VB*: *om. b*. 18 cyclica *Gel.* (qui ciclo *r*): scullica *V*, stiltica *B*.

ex dysentericis enim lienterici facti et virium fatigatarum intuitu et temporis prolixi praeiudicio difficile curabuntur. nam ex his hydropes frequentius emerferunt.

XXXII. De hydropicis.

Hydropici et cachectici simili sub diligentia visitantur. 106
qui enim prope ex similibus praeaccidentibus fiunt, aequali 6
sub indignatione tumescunt.

hydropum ergo difficile et periculosum negotium est,
difficilius et indigestius uti totis corporibus superveniat.
labore etenim nimio et continuis quassationibus exercitiorum 10
forsitan curabuntur. hos frequenter febres pertinaces comi-
tantur, quarum oportune temporibus observatis cibos nos
et adiutoria inferre conveniet. febribus itaque sub hac
observatione desinentibus, iam exercitiis ex parvo cres-
centibus imminendum est, subinde fricationibus, solanis 15
quam maxime, et ceteris vaporibus sudorem provocantibus.

1 enim: sic *rVB Gel.* (cf. *b*: Multi enim ex dissintericis
facta (*sic*) l. fatigantur etc.). 3 curabuntur *rVb Gel.*: sana-
buntur *B*. emerferunt *r Gel.* (*Neu.*): emerferantur *V*, emer-
serant *B* (hydropici sunt facti. quibus ut possumus remedia
ordinamus (*sic*) *solus add. b*). 4 *tit.* De ydropicis theodori
prisciani *r*. 5 Ydropes *r*. et (*Gar.*): vel *rVb Gel.* (*sed*
cf. *Escolap. p. 57a*). cathectici *VB*, cacectici *rb*. 5 qui
enim sic *rVB Gel.* (*Q n. = Quod enim b*): qui uno vino *g*, quia
uno *Gar.* praeaccidentibus *V* (pcedentibus *rg*) *Gel.*, accidentibus
Bb. et aequali *b* (*Gar.*). 7 tumescant *V*. 8 difficilium uti totis
corporibus *r*, difficilium indigestius utitatis corporibus *V*, diffi-
cilium indigestius ut totis corporibus *B*, difficilium. si indigen-
tius uti. totis corporibus *g* (diff. tamen si indulgentius institutis
corporibus *Gel.*, diff. si indigestio totis corporibus s. *Neu.* cf. *b*
Hydropum *g* et pcel'osū negociā ut toti² copib² sup ueniat): *om.*
Gar. 9 totis corporibus: cf. *Cael. chr. 3, 98 et 107. Escol.*
p. 57a. b 58a. 10 labore etenim nimio *VB Gel.*: laboris ser-
mone (et cont. etc.) *b*, laborē. Sermone ergo nimio *g*, Labore
sermone etenim nimio *r*. 12 observatis *VGel.*: observantes
rBg(b) et ubi tempora Gar. 13 conveniet *rVB*: convenit et
g (—nit *Gel.*). 15 est *Vb*: nobis erit *Gel.* solanis
rVB Gel. (*Cael. chr. 3, 112. cf. 4, 18 etc.*): lanis *bg* (*Gar.*).

sub quibus omnibus tumentibus locis nitrum aut sales tritos aspergo. post exercitium vel labores continuo oxymeli dabo aut rafanos ibidem infusos, quibus acceptis ex more vomere cogendi sunt. lavacris tunc uti conveniet, ⁵ sed marinis, quibus veluti membra laborantia foveantur. interea acrimonia omnia et salsos cibos convenit accipere, caules elixos cum salibus. panis parcitas et potus quam maxime continentia. sitis etenim his procurata si animosius sustineatur, grande remedium est. vinum licet ¹⁰ per intervalla, austerum tamen et diureticum dandum est. ¹⁰⁷ si vero multus umor ex putrefactis eorum carnibus adgregatus ventrem satis adimpleverit membris ceteris minutis, saccellos ex tostis salibus vel milio similiter sub umbilico locis admoveo. et harena calida in litore haec ¹⁵ loca detegere maximum interdum est beneficium. aliqui etiam tritico sic tecti iuvati sunt. interea tunc acetum scilliticum sorbere convenit. nam et catharticum fre-

1 sale(i V)s tritos VB Gel: gallas tritas bg (Gar.). 2 exercitiam V(-tia B), -cium r, -tium b Gel. (Gar.). labores (-is r) rVBg (Gar.) Gel.: vapores b. 3 rafano idem infusus V(rafanum eodem infusum B, rafanos ibidem infusos rbg (Gar.) Gel. ex more r Gel. (Gar. ubi gl. ms. Berol. penna in ore missa: cf. de radicum vomitu Cael. chr. 4, 118-19. 153), ex ore g: om. b, ex parte VB. 6 convenit: cf. Hipp. ap. Cael. chr. 3, 139. Escol. p. 58^d. 60^c. 7 panis parcitas rVb (Gel.): parcitas cibi B, parcus(sic) g (c. salibus parcis Gar.). 8 Sitis rg (Gar., Satis b) Gel.: istos V, (cont.) instet ad praeced. spectans B. fort. sit. Sitis... 10 austere(sic) VBbg (-rum Gar. Gel.): abstinere r. et diureticum rVbg Gel.: et quod sit diureticam B. 11 multus humor rg (Gar.): multus eorum umor (humor B) VB. 13 minutis Gel.: minuatis rV, minutatis B (om. b). 14 eadiarena V, Et de arena B, Et arena rb: harena (om. et) g (arena Gar.). in litore (littore r) rVB (Gar.): de littore maris b (cf. Cael. chr. 3, 112 ex harena litoris sole ignita. Escol. p. 59^a.) arena calida si obruantur in sole). 15 detegeret V: detergere rB, deterge g (tegere Gar. ms.). 16 sictecti rVB (sintetici Gar., om. b), sic cocta g, siccati Gel.). Tunc interea g (Gar.), Tunc et b. aceto scilleticum V, acetum squilliticum rBb, aceto sublente g. 17 sorbere (-bire g) convenit (-iet rg). Nam et catarticum gb Gel. (uti convenit. Nam et cat. Gar.): om. rVB.

quenter dedi, et siccis fricationibus imminui. imposui emplastra revocatoria, amyctica maxime infantibus competentia. adhibenda cataplasmata desiccantia ex flore mali granati et ceteris stypticis, cum lenticulae pollinibus passo et aceto temperata. aliqui vero scarifaverunt suras eorum et altiores plagas fixerunt de superioribus umorem derivare cupientes, et sub umbilico paracentesin frequentius adhibuerunt, per quam conveniet exinanire paulatim et per intervalla dierum, ne subitanea effusio secundum Hippocraten continuo periculum faciat.

sane potiones vel emplastra probata saepissime profuerunt, e quibus aliqua compendiosius designabo.

emplastrum quod etiam splenicis saepe profuit, hoc est. faeni graeci pollinis unċ IIII, hordei unċ IIII, stercoreis columborum unċ IIII, resinae frictae libram unam, cerae unċ VIII, aceti quod sufficiat terendo pulveri, qui postea solutis admiscendus erit.

1 amyctica *Gel.* 3 adhibenda *rV Gel.* (—da sunt *g Gar.*): —do *B.* desiccantia *Vb Gel. g (Gar.)*: defricantia *B.*
 4 passo ... temperata *V Bb Gel.*: ex passo ... temperatis *g (Gar.)*.
 5 scarifaverunt *b*: sacrificaverunt (*sic*) *rVg*, scarificaverunt *B (Gel.)*.
 suras—fixerunt *om. g* (crura eorum *Gar. qui om. rel.*). 6 infixerunt *r (sol.)*, frixerunt *B.* 7 et sub—(10)faciat *om. b.*
 pare(a *Gel.*)centesin *r Gel.*: parocentesis *V*, paracenteses *B*, —sis *g (om. b.)*. frequenter *r Gel.* 8 per quam *rg Gar. (Gel.)*: pro quem *V*, per que *B.* sed (*ante paulatim*) *add. Gel.* et *rg Gel.*: haec *VB (humores Gar.)*. 9 subita *Gel.* yppo(ypo—)craten *VBg (yppem r)*. 11 p. vel palestra *g (unde Gar.?)*. posuerunt *B.*
 12 e quibus: quibus *rVB (Gar.) Gel.* aliqua *rVg*: aliquod *B (Gar.)*.
 13 splenicis *bg Gar.*: spleniaciis *rVB* (splenaicis *ante corr. r*)
 14 pollinē *r*, polline *V* (—nes *bg*, —nis *B*): *om. Gel.* ordei farine III. ÷ *b*, hordei pollines ÷ IIII. *g.* stercus *rVgb* (—coris *B Gel.*). 15 columborum *rBb Gel.*: —barum *V* (—binū *g Gar.*). fricte *V*: frixae *Bb Gel.*, (resina) frixa *r (om. g)*. 16 ante acetum q. s. *add. g*: Aloe ÷ VII (*item Gar. qui et sequens aliud in unius medicaminis confectionem miscet*). terendo pulveri *VB Gel.*: ad terendū pulverē *g*, ad terenda pulvere *r* (—ra *rc*), ad terendā pulverē *b.* qui—admiscendus *B*: quod—admiscendum *Vg Gel. et (om. solutis) r.*

aliud. semen myrices et galbanum ex aequo tunsamiscentur. superadditur quippiam olei, ut emplastri temperies fiat. quod perseverantius adhibendum est.

aliud. pilae cupressi in vino coctae et tritae axungiae veteri colatae ex aequo miscentur, et imponitur. quod si permanserit, satis iuvat.

ficus pinguis tunsae libram unam et nitri et absinthii unā ternas oesypocero admiscebis ut emplastrum temperetur, et uteris.

nam et stercoris bubuli pulverem hordei pollinibus mixtis cum oxymeli coctis cataplasma babis. similiter etiam de caprarum stercore frequenter adhibui.

et unguenta sunt utilia haec quae tumentibus partibus sub sole adhibita profuerunt. cimolia in aceto contrita, boum stercorea cum nitro et oleo sicyonio, mixto et quippiam vini.

nam etiam has potiones accipientes saepe iuvati sunt. sambuci radice sucus cum oxymeli datus est et continuo purgando profuit competenter. et euforbii granum in ovo datum cum pane corpora hydropicorum aliquotiens similiter depurgavit. aliud maius purgatorium. stercoris colum-

1 myricis *V Gel.* (miricis *rbg*): mirice *B.* ex aequo *rVB* = ana *b.* 2 miscentur]—(5) miscentur *om. r.* additur *V*: —to *Bbg.* quippiam (*sic*) et *V cum Bb.* 4 pilae (=σφαίρα *Diosc. p. 102*, sperulae *Cass. p. 186*, 4) *V Bb* = Gabulas (cupressi) *g.* exungiae *VB.* 6 post iuvat (*reliquis omissis*) *sic statim pergat b*: Nam et his potionibus saepe iuvati sunt... (= *infra v. 17*). 7 ficus pinguis tunsae (ficuum pinguium tunsarum lib. I *Gar.*): ficus pingues tunsae (tunsae *g*) libra una (lib *r*) *VBgr.* 8 unā III *VB.* (*i. e.*) ternas *Gel.* (ana S III. *r*, nitru ÷ III. absinthiu ÷ III. *g*). ysopocerotum *V*, —to *g*, ysopi ceroto *B*, ysopi cerotu *r* (*de oesypocero vid. gyn. 25*). admiscebis: —cens *r*, —ces *VBg*, —ce *Gel.* 11 mixtis *Gel.*: mixtis et *rVB*, mixtu *g*. 15 bouum *V* (bouum *rBg*). *cf. Neue I, 287.* mixto *V* (commixto *g*): mixta *rB*. quippiam *V*: quippiam *rBg* (*cf. copia vini Gar.*). 17 accipientes saepe *rVB* (*cf. his potionibus saepe b*): accipere satis *g* (*Gar.*). 19 in ovo: cum ova *r*. 20 cum pane (con pane *V*) *om. rb.* hydro(ydro *B*)picorum *Bb*: ydropum *rVg* (*Gel.*). 21 stercus *rVBbg Gel.* columborum *rVBg*: —binu *b.*

borum drachmam I, rutae seminibus drachmas duas. in oenomeli similiter datur.

interea haec omnia adhibenda erunt perseverantibus exercitiis et laboribus catholice salutem procurantibus, sub quorum perseverantia hydropum poterit vitari periculum. 5

XXXIII. De renum vitiis vel vesicae.

Renibus longo tempore dolentibus semper vaporis 109 fomenta et cataplasmata paregorica convenerunt. diuretica vero tunc praetermittenda erunt. indignantibus enim et reumatizantibus renibus potionum transitus adversatur. 10

declinantibus sane doloribus beneficiis primo catholicis adiuvandi sunt, fricationibus et unguentis paregoricis et siccantibus. his etiam cyclicus ordo percurrendus est adiutoriorum. emplastrum polyarchion aut dia spermaton saepe convenit. tunc calaminthe tunsae cum axungia im- 15

1 dragma. I. rutae semei dragmas duas *V*: dragma. I. rutae semen (sem *r*) dragmis duabus *B* (3 I. Piganū 3 III. *g*). 3 *sign. habent r b*. 2 in oenomeli *Gel.*, in ymnomelli *r*, in oiei (similiter...) *V* (in enomelli *g*): in oximelle *B b* (*Gar.*). datur *VB*: *VB*: datum *r b* *Gar.* (dantur *Gel.*). sequuntur (per versus 30) alterius auctoris hic in *b* remedia Cucumeris silvatici . . . (cf. *Plin. iun. med.* 3, 22). 3 interea *Vg Gel.*: inter *r B*. 5 poterit vitari p. *Gel.* et (ubi vitare) *r*: poteritui p. *V*, poterit abigi *B* (pterruit vite p. *g*). 6 huius cap. (XX. sec. *r B*) exhibetur titulus in indice *capp. cod. b* p. 89, textus tamen omittitur. 7 vaporis (sic *r V B g* *Gar.*, —res *Gel.*) fomenta i. e. vaporationes (cf. *Cael. chr.* 5, 73 sq.). 8 convenerunt *r V B Gel.*: conveniunt *g* (*Gar.*). 9 praetermittenda erunt *Vg Gar.*, permittenda erunt *r*: preter | incia tetenderunt *B*. 10 reumatizantibus *V* (*Gel.*), —zantibus *r B g*. potionum: hepotionibus *r*. semper (ante transitus) *add. Gel.* adversatur *rg* (*Gar.*): aversatur *VB*. 12 flebotomo, quam maxime (ante fricat.) *add. Gel.*, om. *r V B g* *Gar.*: cf. *Cael. chr.* 5, 73. *Escol. p.* 64. 13 cyclicus (cyculus *g*, ciclus *r*) ordo *r V B g*: dialimma et cyclicus ordo *Gel.* (cf. *Cael. chr.* 5, 76 adiectiones cyclicae ac detractioes). percurandus *r*. 14 adiutoriorum *Gel.*: adiutorium *VB* (—riis *g*, —rius *r*, om. *Gar.*). emplastra *r V Gel.*, —tri (sc. adiutorium) *B*. 15 convenient *r* (—nit *VB Gel.*). tunc: cum *VB*, aut *Gel.* (om. *gr*). cal(b *V*)amite (—ae *V*, —em *g*) *V B g*, calamenta *r*.

posita multum profuit. dabo etiam potiones ex storace galbano uva passa pingui purgata, mixtis diureticis aliquibus, ut petroselinum meum asarum cyperus daucus amygdala amara cum melicrato. dedi ego frequenter etiam
 5 iustianam. interea oportet aquis uti dulcibus et naturalibus et cibus nutrirī omnibus digestibilibus.
 110 dabitur etiam haec potio omnibus vesicae vel renū causis expediens . . . seminis lini, papaveris, cucumeris dulcis, tragacanthi in unciis singulis, amyli in duabus, tunsis
 10 et cum aqua diuretica temperatis ut trochisci fiant in drachmis singulis.

fit autem aqua diuretica omnibus probata, in qua decoqui oportet radices feniculorum, apiorum, graminis, et cicer venerium. superadditur saepe etiam asarum et

1 etiam *Bg* (*Gar.*): iam *V Gel.* (*om. r.*). 2 uva passa *VB Gel.*: ubi uva passa *r*, stafide *g* (*Gar. ms. Berol. c. gl. i. uva passa*). 3 ut: ut ē. *g* (*Gar. ms.*). ameo asaro cyperinum daucu *V*, ameos asarum cyperum daucum *B*, meu asaru daucu *r* (meū *rg Gel. cf. supra 2, 83 et Diosc. p. 12, sed cf. Diosc. p. 409*). 4 (*c. mel.*) decocta *add. r.* etiam iustianam (*iustiniana male r*) *V*, hieram etiam iusti *g*, yeram iustini *Gar. ms. Bamb.*, Iustianam potionem confectam *Gel.*: etiam iusquiamum (!) *B. hieram Iusti vid. e. g in Antidot. Vindocin. c. 99*. 5 et: sic *VB* (*Gar.*), sed *r Gel.* 6 digestibilibus: huc usque *Gar.* (*qui interponit falso hic curam arthriticorum 3, 43^b*). 7 haec potio: excidisse videtur *cf. Cass. p. 119, 19. sequuntur enim trochisci qui apud Cass. p. 120, 3*. 8 expediens *rV Gel.*: et pectinis *B*. semina (sem̄ *B*) lini papaveris *VB*: seminibus papaveris *g* (*Gar.*), semen papaveris albi (*om. lini*) *r*. cucumeris *r Gel.* (*Gar. cf. Cass.*): *om. VB*. 9 trachanti *V*, draganti *rB* (*dragaganti g Gar.*). ambi *V*, amyli *B* (*amili rg*). 10 diuretica]—(12) diuretica *om. r*. 12 fit *V Gel.*: sit *B*. omnibus] [*probata: inter haec verba inseruntur in g* (*Gar.*) *quae pertinent ad cap. seq. de arthriticis. sic igitur legitur cod. Vindoc. f. 57^a 2: | aut in aqua diuretica om̄ib: munitū | te. Interea volo amice k̄m̄e q̄m̄ gene | etc.* 13 coqui *B*. vel appii grana et *c. g.* gram̄. radices sparagi et *c. v. r.* gramen (—*m̄ r*) sic *VB Gel. fort. graminis cf. Diosc. 5, 29*. 14 venerium: *cf. Plin. 18, 124*. asarum *rg Gel.* (*Gar.*): masru *V* (*ubi B post venerium sic Saepe etiam mastiget de sup. sp. etc.*).

de superioribus speciebus quoad tempus aut locus habuerit.

aliud quod et vulnera curet et urinae difficultatem aperiat. hyoscyami et agrestis malvae semina in drachmis senis, apii seminis unċ I, amygdalarum vel avellanarum semunċ singulas. omnia trita melle temperentur.

sunt et ceterae potiones sub renum vel vesicae occasione etiam splenis vel epatis aut hydropis molestias recurrentes, quarum in his omnibus experti sumus efficaciam. fu unċ I, celticae unċ I, dauci unċ I, cinnamomu unċ I, piperis drachmas sex, meu dċr sex, asaru unċ I, petroselini dċr sex, opobalsamu dċr VI, crocu unċ I, glycyrizae dċr VI, spicae indicae dċr VI, cassiae dċr IIII, amomu dċr VI, uvae passae unċ I, tragacanthi dċr IIII. et vino et melle potio temperatur, et dabitur.

1 quae aut tempus aut l. h. r (quae t. aut l. h. *Gel.*): quae ad tempus aut locus h. V, quas ad tempus aut locum h. B (quae ad tempus locus habuerit *g et ubi locū cod. Cas. 97*, quas ad tempus locus habuerit *Gar.*). *cf. 1, 3. 3 et (vuln.) om rg.* uret *Cas. sol. (non g).* 4 hyoscyami *Gel.*: yusquiami r, oycyamum (*sic*) V, ozimi B (*om. g Cas.*). in dragmisi senis (semis B) VB *Gel.*: ana 3 VI r (3 VI. g). 5 apii semen V, apii seminis B (selinu *g Cas.*, petroselini et selini II. *Gar.*). unċ I. VB *Gel.* (3 II. *g Cas.*), 5 IS r. 6 semunċ singulas V (*g Cas.*) *Gel.*, semuncię singule B, semuntias singulas r. m. temp. rVB (m. temperata sint *Cas. g*): in melicrato pro electario ministro *Gel. (sol.)*. 7 sub *om. Gel.* renum (*ut supra*) rVB: reniū *g Cas.* 8 aut ydropis rVB *Gel.*: *om. g Cas.* molestia recurrentes V, molestiam recusantes B, molestias recusantes r: molestias pcurantes *g Cas.*, molestias curantes *Gel.* 10 celtica Vr. dauci VB (daucu *rg*). cinamomu Vr: —mi B. 11 dragmas sex V, dragmæ VI. B (3 VI. r). meu: *sic rVB Gel.* meu—amomi dċr VI. *om. g*, piperis—uvae passae unċ I. *om. Cas. (ubi fu c. daucū añ ÷ I)*. 11 dragis ex V, drag VI. B (*item infra v. 11. 12*). asaru V (—ū r), —ri B. petroselinū r. 12 apobalsamo V (—mi B), carpobalsamū r. crocu V: —ci B (cc r). 13 spica r (*Gel.*), pica V (picis B). causia dragi. IIII. V, cassiae d IIII. B, cassia ~ IIII. r. amomu r, amomul V (amili B). 14 tragacante V, dragagantū *g*, tracacanti *Cas.*, draganti B, tracanti r. et (vino) V *Gel.*: *om. rBg.* 15 temperatur rVB: —retur *Gel.* (—ratā et datā *Cas. et ubi —ta g*).

111 interea licet ex omnibus diureticis speciebus superius
 comprehensis omnes vesicae vel renum causas posse cu-
 rari significatum est, attamen quoniam speciale et hoc
 vitium est urinae conclusionem sustinere, huic etiam adiu-
 5 toria specialia ordinanda sunt. herba parietaria in aqua
 cocta teritur cum parvo oleo et inguinibus applicatur. hoc
 etiam de gramine semper factum est et samsuco in aqua
 cocto similiter. nam ex his omnibus etiam sedentibus
 vaporem pati conveniet. cotyledon herba in vino cocta
 10 potui datur, et continuo dysuriam patefaciet. nam etiam
 mulieribus butyrum vetustissimum pro pesso adhibitum
 dysuriam curavit. et melicratum in quo inmaturi citrei
 et feniculorum radices et carduus coquitur, datur ad uri-
 narum impedimentum.

1 licet *B (Gel.)*: licet \overline{qm} *rVg Cas.* (scilicet *pro licet corr. Cas., sed fuerit \overline{qm} pro quam maxime*). 2 omnes *rVB: om. g Gel.* 3 est: *sic rVB Cas.* quoniam (quō *B, \overline{qm} r*) iterum *rVB Gel.g.* sp. est et hoc v. *B.* 5 parietarialis aqua *V,* parietarialis aqua *B,* parietaria in aqua *r(Gel.)g Cass. (Gar.)*. 6 inguinibus *r Gel.g Cas.:* guenibus (*sic*) *V,* renibus *B.* applicatur *r Gel. (g Gar.):* ylicatur *V,* inligatur *B.* 7 samsuco .. cocto *B:* samsucū ... coctum *Gel. (decoctum g Cas.),* ramsucū (*sic*) <in aqua coctum *add. corr. inter lin.*> *V,* samsucū pulverē i. a. coctū *r.* 9 conveniet. et c. *r Cas.* cotu(i *rB g Cas.*) lidon *V (i. cimbalaria gloss. Gar. ms.).* decocta *rg.* 10 disurinam *V,* dysuriam *Br,* dysirria *Cas.,* dissinteria *g (item infra, ubi et g dysiriā).* (dysuriam) patefaciet *Gel.:* patifaciet *V,* patefaciat *B,* patefecit *r (patefac Cas., —facit g).* 11 pro pesso *r Gel. Cas. Gar. (propessio g):* prae passo *V,* per passum *B.* 12 curabitur *Cas.* 13 immatur(i cit) rei (*in ras. ips.*) *r:* immaturiae terei *V,* inmaturi aeterei *B (cf. Neu. in marg.),* inmaturi cidrię *g,* inmaturi cedrię *Cas.,* inmaturi cedri *Gar. (immaduerint ireos Gel.).* 13 carduū *rg Cas.,* cardum *VB Gel. (carduus Gar.).* coquetur *V,* —itur *B Gel.,* coquantur *rg Cas. Gar.* et (*ante datur add. Gel. (om. rVbg).* urinarum *rVB Gel.:* urine *g (Gar.)*. post impedimentum ex ignoto scriptore additur in *r* et (*ubi exile Prisciani cap. quod est de renum et vesicae vitiis omnino omititur*) in *b novum c. XXI quod male inscribitur De calculo, cum sit de vesicae vitiis omnibus Prisciano additum. contra Ps. Galeni liber quartus (i. e. Priscianus excerptus codd. Vindobon. Casin. et Vindocin.), unde et Garipotus 3, 43^b, sic pergit (aliunde*

XXXIII. De arthriticis podagricis et ischiadicis.

Ex uno fonte vitiorum hac passiones de reumate deri- 112
vatae sunt, sed locorum varietate nominibus determinatae
[sunt]. nam arthriticis omnium ex articularum commo-
tationibus subito initum passionis emergit, podagricis vero 5
ex uno prius articulo est initium et principium <quod
desidia neglectum> paulatim tempore serpendo gravius
omnibus postea nervis et articulis possidens dominabitur.
ischiadicis vero ex uno coxae articulo tormenta suppedi-
tant. hic itaque reumatismus licet de flegmate speciali 10
natura frigido quam maxime fiat, attamen aliis ex umoribus
calidioribus infectus et calefactus calefacientes aliquando
veluti commotiones exsuscitat. frequenter autem hoc flegma
licet natura subpingue sit, unde est vulnerum sanies, at-
tamen cum se inter articularum coniunctiones usu com- 15

auctus): Ad cauculi dolorem vel si etiam in vesica lapides
habuerint. et hos frangit et iactat. cannapem redivivam vel
sativam tollis cimas VIII. piperis grana XXVII. et tollis vesicam
de porcello virgine et mittis in mortario piper et cannapem
et teris et addis ibi vinum potionem unam et vesicam primo
supra focum siccas et postea cum ipso in mortario commisces
et sic dabis bibere. Explicit liber IIII galieni.

1 sciaticis VB, sciadicis r. huius cap. priorem partem om. b,
habet alteram intra medium cap. de renibus interpolatam Gar.
3, 43. 2 ex uno fonte: *ῥευματισμῶν Gal XIV, 383.* de reu-

mate: reumatis r, deramate V et (in ras. —te) B, om. Gel.
dirivate rV, derivatae B Gel.

3 determinatae VB: distermi-

3 determinatae VB: distermi-

3 determinatae VB: distermi-

3 determinatae VB: distermi-

3 determinatae VB: distermi-

3 determinatae VB: distermi-

3 determinatae VB: distermi-

3 determinatae VB: distermi-

3 determinatae VB: distermi-

3 determinatae VB: distermi-

3 determinatae VB: distermi-

3 determinatae VB: distermi-

3 determinatae VB: distermi-

3 determinatae VB: distermi-

3 determinatae VB: distermi-

3 determinatae VB: distermi-

motionum viscaverit, tunc tardi gressus, tunc dolores vitandi, tunc tormenta graviora succedunt.

113 curantur etiam haec omnia contrarietatibus suis, ut quod forte et sensu et tactu calidum commotum fuerit, 5 frigidis interim adiutoriis ab augmentis veluti prohibeatur, postea vero sequentibus commotionum temporibus, calidis chalcasticis et amycticis recurentur, quibus ille umor viscosus et pinguis interiora iam possidens calefactus vel tenuatus ab articulis possit quatenus evocari. item e contrario pedibus vel articulis per commotiones frigentibus, 10 quibus <frigentibus> tumor est semper inflatus et pallidus color, omnibus incunctanter calidis supradictis adiutoriis et amycticis imminendum nobis erit.

114 monitum te interea volo, amice carissime, quoniam 15 generaliter interioribus omnibus ubique dolor innatus, qui nexu quodam vel collisione umoris ventositatisque colligatae efficitur, difficile aliquando frigidis deprimi potuit

1 vescaverit *V*, viscaverit *rB Gel.* vitandi (?): sic *rVB Gel.*
 3 etiam haec *VB Gel.*: autem hec *r* (ut *Neu.*, sed *ips. corr. r hōt*). 4 et actu *V Gel.*, et tactu *rB* (cf. 2, 118). cu(o *B*)mmotum *rVB*: om. *Gel.* 5 ab augmentis *rB*: abacmentis *V* (abagmentis *Gel.*). 7 ameticis *V*, amicticis *rB* (amynticis *Gel.*). recurentur *rV* (—retur *Gel.*): recuperentur *B*. 8 possidens *rV*: —det *B*. 9 teneuatus *V*, tenuatus *rB*, extenuatus *Gel.* possit quatenus e. Item ut e contrario a p. vel articulis possit *Gel.*, possit aliquatenus e. Item e contrario p. vel articulis *r*: om. *VB*. e contrario: cf. *Cass. p. 136, 14. Escol. p. 76^d. 77^b*. 11 quibus frigentibus: quibus gentibus (sic) *r*, quibus *simpl. VB Gel.* tumor est semper *Gel.*: tumorem semper *V*, tumore est semper *B* (semper est tumor *r*). 12 incunctanter *Gel.*: inconstantibus *V*, inconstanter *r*, om. *B*. 13 ametticis *V*, amicticis *rB* (amynticis *Gel.*). 14 monitum etc.: haec (sub falsa inscriptione) habet *Gar. 3, 43.* amice *rVBg*: frater *Gel.* (ut in inscriptione libri I.). 15 omnibus *rB* (*Gar.*), omnium *V*: omnis *g Gel.* qui *rVg Gel.*: cum *B*. 16 collisione *B Gel.*: consilionē *V*, consilio nec (humoribus ventositas que c.) *g.* que *Bg Gel.*: qui *V* (sive vent. *Gar.*). colligatae (cf. *σφήνωσις Gal. 13, 375*): colligatus *rBg*, conclicatus *V* (cf. ventositate collecta efficiatur *Gar. ms.*). deprimi *rVBg* (*Gar.*): reprimi *Gel.* potuit *rg* (*Gar.*): portant (sic) *V*, possit *B* (poterit *Gel.*).

aut mitigari. ergo quoniam variae emergunt species commotionum, quae quidem expediant medicorum coniecturis vel iudicio indulgenda erunt. licet iam ex consuetudine sibi adhibitorum melius is qui patitur debeat iudicare, quem frequentes commotiones et adiutoria famulantia medicum effecerunt. igitur quamquam rationabiliter omnia adiutoria quae veluti calidis commotionibus adhibentur, virtute chalastica et paregorica esse debent, quae nervorum et articulorum nutrire et fovere valeant loca, concedo ut et tactu frigida interim adhibeantur quae torporem magis in tempore quam mitigationem praestare possint. quibus quidem, ut ille ait, primo relevari videntur, postea gravius vehementiusque afflicantur. hoc etenim etiam nostri Hippocratis nos instruxit auctoritas, quod nervis omnia semper frigida nocuerunt.

ergo quoniam et causas et orgines compendiose digessi, curae nunc rationabiles et adiutoria ordinanda nobis erunt. est namque profecto quod omnes aegritudines particulares totius sub corporis praeiudicio commoventur. nam ita se singula in corporibus membra nexu quodam

1 mitigari *r Gel.*: epurgari *V*, depurgari *Bg Gar.* commotionum *rg Gel. (Gar.)*: motionum *VB*. 2 quidem *VB*: quibus *rg (Gar., cui Gel.)*. expediunt *rVBg Gar. Gel.* 3 iam *VB*: etiam *rg (Gar. Gel.)*. ex: in *Gel.* 4 adhibiturum *V* (*-torum r Gel.*): adhibitum *B*, *-tis g.* melius *VBg Gar.*: *om. Gel.* is: his *r.* 5 frequentes *VB Gel.*: *-ter r, -tius g.* 6 quamquam (*Neu., quamvis Gar.*): quoniam *rVB Gel.* 7 adhibeantur *g.* 8 debent *rg Gel.*, debet *V* (*-beant B*). 9 (*art.*) dolentium *add. g* (*dolentia Gar.*). concedentatu *V*, concede ut ea *B*, concedo ut et tactu *rg (Gar.)*. 10 turporem *V* (*oportet g, om. Gar.*), torporem *r Gel.*: turborem *B* (*cf. Cael. cel. 2, 105 et sim.*). 12 quidā *B*. utile aut *<id add.> r*, utile ait *V*, ut ille ait *B*, et ait *g* (*om. Gar., utiliter Gel.*). 13 etenim *VB Gel.*: enim *rg.* 14 *yppog(c B)ratis VB*, *ypochratis r* (*Hipp. aph. III, 741 Lips.*). nervis omnia: nervus (*-os rB Gel.*) omnes *rVB Gel.* (*nervorum causas omnes g Gar.*). 15 frigida *BGar.* (*adiutoria frigida Gel.*): frigide *V*, *-de g.* 16 digessi. Nunc autem (*dig. Curę nunc Gar.*) adiutoria rationabiliter ordinabo *g (Gar.)*. 19 totius sub *r Gel.*: sub totius *g et* (*qui om. totius*) *VB*. corporis — [*corporibus om. VB* (*habent r Gel. g Gar.*). 20 (*sub*)

familiari amplectuntur ministerio naturali, ut in singulis totius corporis substantia constet et alterum alterius auxilio gubernetur. ideoque nisi praeceptis et adiutoriis catholicis primo iuventur, aliter particulares causae curari non
 5 poterunt. qua de re erit nobis nunc curarum praeceptorumque exordium disponendum, insequenti etiam particulis famulabor.

116 convenit in principio arthriticis podagricis vel ischiadicis, quibus de capite reuma resolutum descendens has
 10 passiones fecit, prius ipsum caput oleo roseo frigido vel ceteris similibus stypticis fomentando constringi et solidari, dehinc inferiora transitu eiusdem reumatis vel sedulitate vexata calidis resolvi vel depurgari, ut est olei cucu-

corrioribus *V*, (sub) corporibus *B*: (singula) interioribus *r* (inferioribus membris *g*, membra inferiora *Gar.*), (singula in) corporibus *Gel.*

1 ministerio *Gar.*: mysterio *Vg* (*Gel.*), misterio *rB*. 2 alterum (*Gar.*): alt̄ *r*, alter *g* *Gel.*, altera (*sic*) *VB*. 3 gubernetur *rVBg* (*cf. Gar.*): —nentur *Gel.* ideoque *VB Gel.*: unde *q* (quod) *r*, unde *g* (*Gar.*). 5 poterunt *Bg Gel.*: —rint *r*, potuerunt *V* (possunt *Gar.*). qua de re erit *om. r.*

praeceptorumque exordium disponere *rVB* (disponendum *Gel.*): preceptores qui exordium disponuntur (disponant *Gar. ubi erunt*) *g*. 6 insequenti *rVB Gel.*: in sequentibus *g* (*Gar.*) particularis *r*.

8 Convenit . . . hinc capitulum ultimum incipit *b*. vel (pod.) *r*. 9 resolutum *B*: —ta *rV* (dissolutum *b*, dissoluta *g*, solum *Gar.*). 10 ipsud *V*. 11 consolidari *g* (*non Gar.*). 12 sedulitate *VB Gel.*: debilitate *g* (*Gar.*).

13 vexata ut est | olei calidi resolvi vel depurgari. item cucumeracii vel fricatione perunctio. flebothomo perveniendo *V*, vexata aut ex oleo calido *r. v. d.* item cucumeratii vel fricationē vel perunctione flebotomum praeveniendo *B*, vexata id est calido resoluit vel depurgari. ita cucumeratii vel fricationes perunctio. fleuothomo subveniendū est *g* (*cf. Gar.*), vexata fotu olei calidi resolvi *v. d.* item cuc. vel fricatione vel perunctione. phlebotomo prohibendū *Gel. vitio in his omnibus ex anticipatione in archetypo codicis V erronea verborum* ut est olei nato (*V = Bg Gar. = Gel.*). pro his sic habet *r* et calidis resolvi et depurgari. ut est olei cucumeracii cum fricatione perunctio. *cf. b*: vetātū (veteratum) locū reb^o calidi^s dissolvi. † purgari ut ÷ oti cucumeracii cū fricaōne pūctiōn adhibēda ‡ flebotomū p̄veniend̄. (p̄veniendū ante corr.).

meracii cum fricatione perunctio. flebotomo praeviniendum. vinum penitus vel pleno anno vitandum est. sic a carnibus polytrofis, sic ab usu venerio continendum. stomachi prae omnibus bona validudo custodienda est, quo accepti cibi facilius transigantur. vomitus hos non longa 5 per intervalla multum iuvat, aliquando post consuetos cibos, aliquotiens etiam ieiunos acceptis radicibus cum oxy-meli. hoc modo etiam bulbi ex aqua cocti operabuntur. hoc si etiam post cenam alium accipiant, quod parvo intervallo aqua calida accepta vomatur. mutationes aerum vel 10 provinciarum saepe conveniunt. aquae naturales calidae vel vapores earum similiter. exercitia sane et labores vel fricamenta totius corporis procuranda sunt et appetenda. otiantibus etenim umores supradicti pinguiore effecti etiam vexatis articulis dominabuntur. 15

igitur quoniam haec adiutoria compendiose digesta sunt — quae moneo et suadeo custodiri debere. experti

1 flebothomo perveniendo (—dū r) rV, flebotomum praeviniendo B (cf. b). 2 Vinum b (Gar.) Gel.: unum V, uno B. vitandum VBb: vetandum Gel. (Gar. ubi vinum — est om. g). a (carn.) om. VB (non rbg Gel.). polytrophis Gel.: polytrofi V,

polistrofis B (polit i. multum nutrientibus b, politrosis id multum nutrientibus r). pro v. 3—4 sic habet g: et si a carnibus politrosophis sed (pro f. = scil.) bonis carnibus validudo custodienda est (cf. Gar. qui ultima tantum — sic falsa — recepit!). 3 continendo B (—dum rV Gel., —d^o b). stomac(h)i rV (B Gel.):

stom^o (—acho) b. 4 quo rV Gel. (qđ g): ut b. 5 transi(eV)gantur rVb Gel.: transeantur B. 6 iuvant r. 7 ieiunus Vg, —nos rB (—nis Gel.). 10 vel provinciarum VBgb Gel.: om. (solus) r. aqua innaturalis (sic) V. 12 Similiter rVB Gel.: om: b (ubi vapores sunt adhibende), diuretica similiter g (Gar.). et . . . vel V: vel . . . vel B (et . . . et rbg Gel.). 13 procuranda sunt: huc usque Gar. 14 otiantibus Gel.: uti antibus V (utentibus ad praeced. referens B), ociosis rb. haec (otiantibus — digesta sunt) om. g. pinguioris V Gel.: plus pinguiore rBb. etiam vexatis: etiam iam sollicitatis vel vexatis r (solus). 15 dominantur B. 17 quae rVBb: ea Gel. custodire debere rVBg (—ri debere Gel., -ri debent b).

- enim sumus quod plerique ea cautius ab initio custodientes podagrae venturae seu potius iam praesentis violentiam vitaverunt. praeiudicatis vero iam tempore et manifestis podagricis cataplasmatibus semper in his causis
 5 appetendis, unguentis quoque vel emplastris seu ceteris adiutoriis consuetis uti rectius est, vel certe aliquibus fysis magna semper potestate praestantibus. nunc vero transactis praeceptis vel beneficiis catholicis, quibus custoditis etiam adiutoria singulis partibus laborantibus ordi-
 10 nabo.
- 117 ischiadicis conveniunt frequentes vomitus et cetera praecepta omnium superiorum. coxae vero dolenti fots olei sicyonii rutati vel laurini adhibendus est, cataplasmata quoque natura calidiora. cucurbitis ventosis fre-
 15 quenter locus relevandus est. acerbior clystere iniciendum. his flebotomus in talo adhibendus est. ex hoc etenim frequenter sanguis provocatus ischiadicos liberavit. vaporibus vel saccellis imminendum est ex puleio salibus vel milio

1 plerūque *g*, qui transit ad cap. praecedens (s. 110) sic pergens provocata urina in aqua in qua decoquunt radices feniculorum etc. (cf. *Gar.*). ea *rB*: ec *V* (haec *Gel.*). 3 post vitaverunt haec addit *b* (reliquis usque ad v. 11 Sciaticis conveniunt omissis): Licet hec adiutoria fenomeno libro huius egritudinis. quarum efficacitā experti sumus multa tradidimus nunc de sciaticis convenit docere. quae interpolatoris verba ad interpolatorem spectaverint in fine faenomenon libri ad podagram et tumorem pedum remedia multa congerentem (cod. *Berolin.* p. 70—71). praeiudicatis *Gel.*: praeiudicantes *VB*, —cantis (temporis) *r*. post tempore ordo in *V* confusus verborum a vetere correctore restitutus est (= *B*). 5 quoque vel inplaustris om. *V* (sed inter lin. suppl. vet. corr.). 8 quibus custoditis: sic omnes. 11 frequentes *rb Gel.*: prae omnibus *VB*. 12 et omnia supra dicta adiutoria *b*. fots *r Gel.*: potus *VB* (foto oleo s. vel *r*. aut *l. b*). 15 acerbior (aceruori *r*) clystere *rVB*: acerbior clyster (clistē *b*) *b Gel.* iniciendus *V*, —dum *B*, —dus est *rb Gel.* 16 his—adhibendus est: haec verba quae post liberavit habent *rVB Gel.*, suo loco restitui ex solo *b* (cf. *Gal. XI, 305. XV, 130. Hipp. II, 522. Cael. chr. 5, 23 etc.*), qui pergit Ex hoc enim loco sanguis pr. sepe sciaticos liberavit. etenim *V Gel.*: enim *rB* (ex hoc enim loco *b*).

fricto. si vero vel stare aut ambulare non potuerint, acopis calidioribus sole sub ardente fricandi sunt, in quibus et pix liquida et oleum sicyonium vel cetera superius comprehensa miscenda sunt, ut sales thapsia nitrum vel opopanax. itineris interea laboribus coacti iuvandi sunt. 5 expedit etiam equi vectatio, expedit iniectio in modica quantitate ex oleo amaracino aut irino vel laurino vel gleucino. si vigiliae sane intervenerint doloribus perseverantibus, soporiferas ingero potiones. cum vero minoratis doloribus causa mollior fuerit, tunc utpote per dialimma dropacibus sinapismis et ceteris causticis imminendum est. dabo ieran, dabo per cibos elleborum. quae omnia prodesse poterunt, si catholicis praeceptis rectius serviatur.

haec etiam pscoalgicis rite conveniunt, quibus lumbi dolere consuerunt. 15

igitur quoniam his passionibus supradictis ex una 118 origine descendentibus veluti diversas cognovimus evenire commotiones ut aliquando frigidas aliquando calidas patientur, singulis haec adhibenda erunt.

quibus vero sub calido tactu pedum dolor obvenerit, 20 caulium folia in aceto cocta et contrita ovorum coctorum

1 fricto *Gel.*, frixo *r*: salso *VB* (vel ex milio frixo *b*). vel (stare) *om. Gel.* aut *VB*: vel *rb Gel.* non *add. Gel.*: *om. rb VB*. 2 solis (*V*, sole *rB*) sub ardente *rVB*, sub sole ardente *Gel.*, sole fervente *b*. 4 sales (sat *b*) *b Gel.*, salus *V*: sal ustum *B*. 5 opopa(i *V*)nace *rVB* (—pañ *b*). coacti *V*, coacti *rB (om. b)*: coactis *Gel.* 6 vectio *b (qui addit expedit deambalucio in mod. qu. et intinctio ex oleo...)*. 7 maricino *V*, amaricino *rB (amaracino Gel.)*: mirtyno *b*. 9 minuatis doloribus *c*. fuerit minorata (*sic b*). 10 dialimma *rGel.*: dialemma *VB (om. b)*. 12 ieran *V*, ieram *B (gera rb)*. per cibos elleborum: *sic rVB Gel.* (dabo gera. dabo intermisso biduo vel triduo elleborū. et cetera quę in fenomeno libro scripta transegimus. quę omnia prodesse cognovimus *b*). omnibus *Gel.* 14 serviatur *rB (Gel.)*, serviantur *V*. 14 psialgicis *Gel.*, psalgicis *VB*: sciaticis *rb (pro psiadicis?)*. 15 consuerunt *rVB*: (lumborum dolor esse) consuevit *b*. 18 al. frigidas al. calidas *rb Gel.*: al. calidas al. frigidas *VB*. 20 vero *rVB Gel.*: si *b*. 21 et trita *rb*. cum ovorum coctorum media duo *V (et ovorum c. media duo B Gel.)*, cum

vitella duo pro cataplasmate adhibita veluti commotionis vaporem temperant, superaddito quipiam olei rosei. sed saepius tepescata immutanda sunt. et si cataplasmati consueto hyoscyami folia elixa et trita superaddas, par beneficium praestat.

aliud ad impetus eorum vaporeos. tragacanthi un̄ I ex pridie in aqua infundes, item alia die teres et superaddes aeruginis et afronitri albi un̄ singulas, teres simul et impones.

10 aliud. lenticulam coctam teres et cū oleo roseo mixtam similiter adhibebis. nam et lactucarum folia trita cum infuso pane adhibita magnum ad refrigerandum beneficium praestant. et opium et crocum aequa mensura cum lacte bubulo vel caprino contritum et impositum vel in-
15 linitum similiter operatur. et si ex oleo roseo cerotario misceatur, hoc idem erit.

haec de vapore dolentibus ordinavi. ceterum frigen-

ovorum coctorum vitella duo *r*, cum ovorum duorum vitella *b* (*delevi cum vel et*).

2 temperant *rb Gel.*: retemperant *VB*. quippiam *rVBb Gel.* 3 tepescata (*sic*) *B*. cataplasmata(*i Gel.*) consueto *V*: cataplasmati consuetudo *B*, (et sicut) cataplasmatidis consuetudo *r* (si iusq.). 4 osciami *V*: iusquiami *rBb*. elixa et trita *VBb Gel.*: trita elixa *r*. 5 prestat *r*: prestat *VB Gel.* (*om. b*). 6 ad impetus eorum vapore ostra canto *V* (ad impetus eorum vaporeos draganti *B*), ad impetus eorum ac vapore hos tractanti *r* (ad impetū dot. et vaporis. *D. b*). 7 ex pridie *VB Gel.*: ante pridie *r*, pridie ante *b*. infundis *r* (*—es VBb*). item *om. r*. teris *rVB* (*—res b*). 8 addis *r* (*—es VBb*). afronitrorum alborum *VB Gel.* (afronitri *rb*). un̄ (*ias B*) singulas *VB*: ana *S I. r* (*ubi eruginis I. ÷ afronitri I. ÷ b*). teres (*—is r*) simul *rb*: *om. VB Gel.* 9 impone *r*. 10 teris *rVB* (*—res b*). et *r*: *om. VB Gel.* (*c. ol. m. ro. teres et simul impones b*). 12 adhibita *b*: et adhibita *VB Gel.* (*om. r*). refrigerando *r* (ad refr. *VB Gel.*, *om. b*). ad refrige || *huc usque V* (*reliqua desunt cum foliis sequentibus XVII*). 13 crocum *Gel.*: crocus *B* (*cc rb*). 14 inpositum *B*, illinitum *b*, impositum vel inlinitum (vel in linteolū *r*) *r Gel.* 15—16 *om. b*. cerotario *r Gel.*: —um *B*. 17 frigentibus *rb Gel.*: refrigerantibus *B*.

tibus commotionibus vapores cataplasmata unguenta cha-
lastica vel paregorica omnibus et nota sunt et consueta.

1 unguenta *Bb Gel.*: *om. r. clausulam sic habet b*: Ceterum
frigentibus commocionibus vapores. et cataplasmata calastica.
vel paragorica conveniunt. que in primo fenomeno libro
scripta docuimus. (*rubr.*) Explicit liber cronica. *nihil sub-*
scribitur in B, Explicit liber tercius. Theodori prisciani. archiatri
logicus. de cronicis *r.*

Theodori Prisciani Euporiston

Liber III

Gynaecia.

1 Intellexisse te non minus nobis arbitrator, Victoria
5 artis meae dulce ministerium, omnem mei operis effi-
cacia, in quo inmemor non sum praefationis meae, qua
duobus libris pares causas proposui, faenomenon eupo-
riston officium, logicam disputationem. sed longe non
10 abest ab utroque gynaeciorum visitatio. et quoniam haec
ratio tota medendi indiget diligentia, solitaneum libellum
confeci de mulierum curis, solitaneum inquam et remo-

1 Incipit prologus theodori auctoris *f*, Incipit prologus
theodori *v*, Incipit de ginetia (*seq. index capp. X, ut in r*) *B*,
Incipit liber III. Geneciarum theodori prisciani *r*, Genecciorum
libri primi capitula incipiunt (*seq. cap. XXI*) *g* (*i. e. Bamb.*), In-
cipit eiusdem ad Salbinam de Genetia *b* (*seq. sine numeris capp.,*
n. XXIII in c.), 4 nobis *rB*, a nobis *fv*: *om. gb.* victoria *B*
(*cf. infra c. 5 Neu.*): salvina *rg* (*Gel.*), salbina *b*, sauina *fv*.
5 misterium *gb.* 6 qua duobus *rBg*, qadub⁹ *b*, qd vobis duo-
bus *fv.* 7 paris *fv* (*partes b*). proposui *B* (*Gel.*): pre(e)-
posui *rfvgb.* euporisto officium logica disputatione *B*, foe-
nomeno euporisto officium logica disputatio *r*, phenomeno
euporiston. officiu. logica disputatione *f*, pheno meo euporiston
o. longinqua d. *v*, fenomeno euporisto <officiu *g*, *om. b*> logica
(—cia *b*) disputat(*cb*)ione *gb* (*logico disputationem corr. Gel.*).
8 longe non abest *rg*: longe non est *fv*, non longe abest *B*,
longe est ab eis *b* (*non abest Gel.*). 9 geneciarum *B*, gene-
cciorum *fb* (*generationum v*), ginecciorum *g*, geneciorum *r*.
quoniam: quia *fv.* tota: *om. b Gel.* 10 solitarium (*ut*
infra) *b.* 11 confeci *Bf* (*cū fide m. curas v*): conficiam *rgb.*
curis *Bb*: curas *fv*, cura *rg.* solitaneum—spectaculo *Brg*:
in qua mi(y *ips. corr.*)tre motu aputlico sp. elongavi *f*, inqua

tum a publico spectaculo. et ego quidem te scientia iuvabo, tu vero cui communis arridet sexus et secretum facile invenit conscientia, cum fiducia exerce sedulo gynaecia proposita meo tractatu tua diligentia.

I. De mamillis post partum dolentibus. 5

Mamillas cum tensione tumentes vel dolentes, quod 2 post partum quam maxime mulieribus evenire consuevit, quas ex eo etiam gravis dolor inquietat, hoc ordine curare debemus.

per initia mediocriter constringentibus uti conveniet, 10 ut est spongia mollis infusa in pusca, quae levi anadesmo continenda erit. sic etiam dactyli cum pane in pusca infusi et contriti saepe par beneficium praestiterunt. si vero certa ratione lac prohibendum erit, cataplasmati superiori admiscendum est aut alumen scissum aut herbae pulicaris 15 semen aut coriandrum aut portulaca. nam et unguenta ex solis earum succis frequenter adhibuimus pinna molliore loca tangentes.

metre motua publico sp. elongavi *v* (solitarium inquit et a publico sp. remotum *b*).

1 te *om. rg.* 2 arridet *Brgb*: competit *fv.* 3 invenit: invenies *b.* conscientia *rgb*: tua conscientia *B*, tua scientia *fv.* cum fiducia *Bfv*: confidentia *rg* (confidendi *b*). sedulo ginetiam *B*, sedulo (*om. gin.*) *fv*, sedulo egynetia *r*, sedula ageneua *g*, sedulo officio (*cf. 13*) ad geneciā *b.* 4 propositam *B*: pre(e)posita *fvrg* (p̄positā *b*). tua: & tua *B* (*solus*). post dilig. addunt adhibet medicinā *f*, adhibeto medicina (—nam *B*) *vB* (imitare *b*) (*om. rGel.*). 6 vel dolentes *om. g.* 11 ut est: id est (spungia molli *f*, —is *v*) *fvGel.* in poscula *r.* quae—erit *BGel.*: et inposita ligato *fv*, et inposita ligatur *rg* (et inp. legetur *b*). 13 saepe—praestiterunt (—re *Gel.*) *rBgGel.*: sepe partibus (separantibus *v*) ipsis beneficiū prestat *fv* (*om. b*). 14 erit *BbGel.*: fuerit *fv*, est *rg.* post erit haec inserta habet *b*: marrubium contusum et inpositum mammis dolorem et tumorem sanat. 16 aut *Bg(b)Gel.*: id est *fv.* coliadrum *Bfv* (coriandrum *rgb*). porcacla *rg.* 17 adhibuimus *BrgGel.*: —bemus *fv* (*b*). cum *Bfv*: *om. rgbGel.* molliore *B*: —ri *rgGel.*, —ra *f(b)*, —sa *v.*

- 3 si indignatio illa his minime potuerit prohiberi et lactis aggregatio maximum fervorem locis incusserit, tunc cataplasmatibus chalcisticis conveniet imminere, ut est panis in melicrato infusus et cum oleo dulci contritus.
- 5 similiter etiam de seminibus tam lini quam faeni graeci vel hordei farina, aliquando singulis aliquando commixtis et cum adipibus saepe porcinis recentibus in melicrato temperatis. sane si pondus cataplasmatibus tolerare non potuerint, cum spongiis mollioribus infusis in aquis chalcisticis dulcibus et paregoricis, quae ex ibisco et seminibus lini et faeni graeci conficiuntur, loca tantummodo vaporanda sunt, et impositis continuo lanis in oleo dulci calido infusis fovenda erunt. si saniem forte collegerint, iam suis temporibus et propriis adiutoriis matura aperienda
- 10 erunt, ut sub una egestionem possint penitus percurari. si vero minime percurari possint, transacto igitur impetu vel indignatione mammarum simplex cerotarium adhibendum est usque in plenam sanitatem.
- 4 sane si per eadem facta nutrire minime decreverit,
- 20 tunc cerotario supra dicto pulverem molaris lapidis con-

1 minime *om. g.* 2 locis: locis ipsis *fv.* 3 conveniet *g* (nos conveniet imminere *b.*) immineri (inveniri *v*) *fv.* ut est: id est *fv.* 5 similiter—farina *B* (s. e. de seminibus tam lini tam foenigraeci vel hordei *Gel.*): similiter & lini seminis & fenigraeci vel hordei (ordei *v*) farinas *fv.* similiter de lini semine. (et *r*) fenu graeci. vel ordei *rg.* 8 sane si *rBg(b):* si autem *fv Gel.* potuerint *rg Gel.* (—rit *rel.*) 9 cum *om. B.* spongiis—(12)sunt *B:* cum spongiis vaporanda (—de *rg Gel.*) ex aqua evisci (aque vesci *f.* aqua visci *Gel.*) lini seminis. et feni (—nu *g.* foenu *r*) graeci *rfvg Gel.* (cum spongiis vaporandę sunt cum aqua lini seminis. et fenugraeci *b.*) 12 in *rfvg(b): om. B.* 13 fovenda *Bv:* —de *f Gel.*, fountandę *rg* (quae forma propria est codici *r*). 13 collegerint *rB(b)*, colligerint *g:* collegerit *Gel.* (colligerit *fv*). 14 mature a(p *r*)periendę *rg* (maturatę aperiendę *b.*) 15 ut: & *fv Gel.* (cf. *v. 3 etc.*) digestionem (—ora *f*) *fv Gel.* possint curari *fv.* percurari *b(sol.).* si—possint (possunt *v Gel.*) *Bfv Gel.:* *om. rg(b).* 16 igitur *fv(rgb): om. B.* 17 mamillarum *b.* simplicem *fv.* 19 per eadem (eandem *g*) facta: sic *Brfv(gb) Gel.* m. decreverit *rBfv(gb) Gel.:* non pot(u)erit *b.* 20 pulverem contusi m. l. *B.*

tusi admiscebo, anadesmum quoque mediocriter stringo lactis impetum prohibiturus.

quod si lactandi arripuerit facultatem, tunc anadesmus laxior, tunc fomenta chalastica adhibenda erunt quae lactis non prohibeant copiam ministrari, sed magis, prae-
euntibus fomentis et vaporibus supra dictis, cypero ovo
et croco in unum contritis mamillas unguendo adiuvabo. 5
alii pumicem cum oleo cyprino tritum imposuerunt, alii
cuminum cum aqua tritum. alii vero fabae pollinibus
uvam passam purgatam et contusam miscuerunt et ex his 10
cataplasmando lactis auxerunt fecunditatem. sic sesamo
trito cum oxymeli, sic cantabro cocto similiter in oxymeli,
sic de hederæ foliis tritis, sic de ficis pinguibus tunsis, sic de
caseo recente trito cum oxymeli cataplasmata confecerunt.
quibus his omnibus lactis fecundum officium procuratum est. 15

1 admiscebo *rB*, amiscebo *g*: admiscebis *fv* (āmiscetur *b*).
anadismum—stringo *B*: et desuper ligabo (—bis *fv* *Gel.*, ligitur *b*) *rgfvb* *Gel.* 2 impetū prohibiturus *Brg* *Gel.* = impetū
prohibetur *fv* (lactisque impetus prohibetur *b*). 3 anadismus
laxior *B*: ligatura laxior *rg(b)*, ligatura laxat *fv*, ligatura
laxata *Gel.* 4 tunc (fom.) *Brg* (i. *b*): *om. fv* *Gel.* prohi-
[beant— fo]mentis (*med. om.*) *v.* 5 ministrari *Brfv* *Gel.*:
—re *g(b)*. 6 vaporibus supradictis *Brg(b)*: vaporationibus
dictis *fv(Gel.)*. 7 croco [in unū—alii] ciminū (*med. om.*) *v.* in
vino *b*. contritis *B*: tritis *fvrg(b)* *Gel.* adiuvabo *Brg(b)*:
—bis *fv*. 8 alii—imposuerunt *B*: *om. fvg(b)* *Gel.* Item
Alii *f(Gel.)*. 9 contritum *rB*. vero *om. rg(b)*. fave *r*.
10 uvam—contusam *B*: uva passa trita *r*, uvam tritam *g*, et
uva passa trita *fv* *Gel.* (cum uva passa trita com- *b*). mis-
cuere *Gel.* 11 adauxerunt *fv* (—re *Gel.*). sic sisamo

rBf *Gel.* (si^c *siasamo ips. corr. v*): (sic samū *b*) sic sanio *g*.
12 sic cantabro *c*. similiter in oximelle *B*, sic *c. c.* in *o. rg*,
similiter *c. c.* in oximelli *v*: *om. fb* *Gel.* 13 sic de *h. f.*
contritis sic de ficis pinguibus *t*. sic de caseis recentibus tritis
B: sic et hedere (sic edere *rvg*) folia trita. sic de caricis
(*cf. II, 81*) tunsis. sic (tunsis. & *fv*) caseū recentē tritū *rvfg* (sic
hedere folia trita. sic caricis tunsas. sic causeū recente tritū *b*).
haec etiam om. Gel. 15 quibus *om. Gel.* (*ut his om. Neu.*).
his omnibus *Brg*: hominibus *f* (quibus—est *om. b*, qui hic
talia infert: Radices feniculi cum aqua cocte et aqua ipsa
potui data. et omnia s̄s lactis augeat fecunditatem).

5 si lactis interea nimium pondus etiam duritiam procuraverit, foliis apiorum vel mentae vel caulium cum pane tritis et melicrato illam duritiam resolvemus.

ergo per initia generaliter omnibus mediocriter stypticis obviandum est, per augmenta vel impetus chalcisticis et paregoricis. et licet omnibus hac lege medendi servendum sit, attamen mamillarum mollium intuitu omnia moderatius feminis adhibenda sunt.

II. De praefocatione matricis.

6 Sunt variae et diversae causae matricem frequentius
11 attemptantes, quae sub duabus praecipue principalibus
passionibus constrictionis vel laxationis etiam partiliter sub
certis accidentibus alias causas efficiunt. ergo haec sub
definita lege professionis quae constricta sunt solvo, reso-
15 luta vero quibus quam maxime defectus et lassitudo sociatur, stypticis quam maxime et mediocriter frigidis stringo.

7 quibus autem repentina commotio matricis innascitur,
hae musculorum omnium contractione totius corporis do-
20 lore nimio quatiuntur, et hac vi saepe intercepto vocis

1 si lactis — procuraverit (—rarit *B*) *rBg*: si nimium interea l. pondus duritiam fecerit *fv Gel.* (si n. lactis pondus dolorem vel duriciam provocaverit *b*). 3 et *rBfvG Gel.*: in (mel.) *b*. resolvemus *rg* (—vetur sc. illa d. *b*): —vimus *Bfv Gel.* 4 generaliter *om. fv Gel.* generaliter omnibus *Bb*: omnibus generaliter *rg*. 10 causae *rBf Gel.* (c. vel dolores *b*): *om. vg*. matricis *fv*, —ces *Gel.* 12 vel laxationis (relaxationis *Gel.*) *B*: *om. fvg (b)*, ubi constrictiones *rfg*, —nibus *v (b)*. 13 certis—sub *Brg Gel.*: *om. fv*. ergo haec *rg (b)*: haec ergo *B Gel.* 14 solvo. resoluta *B Gel.* (solvo. soluta *b*): solvere. soluta *fvg*. 15 quam maxime *Brg*: maxime *fv (om. Gel.)*. 17 stringi *fv*. 18 autem: forte *Gel.* 19 hae *B Gel.*, h (sic) *g* (hec *b*), haec *r*: & *fv*. et totius *B Gel.* dolore n. quatiuntur *B Gel.*: dolorē nimiū patiuntur *fvg* (paciuntur etiam *b*). 20 et hac vi *Bg (b)*: et haec *fv*, et hae *Gel.* interceptū v. officiū (—um *r*) *rBfvG (b)*: per i. v. o. *Gel.*

officio sub horrore causae veluti paralyseos mentiuntur imaginem, quam passionem in graeco opere ysterican pniga appellamus. quo tempore ad illa duo praesidia principalia omnibus conclusionis necessitatibus subvenientia recurremus, flebotomi praesens beneficium et ventris purgationem, specialia vero fomenta olei dulcis calidi et aquarum consueta chalasticarum, cataplasmata de seminibus paregorica cum melicrato, emplastra ut dia chylon, cerotaria simplicia ex adipibus temperata et medullis, pessaria ex melle et butyro, item libianum et cetera quorum confectiones in subiectis adiungo, encolpismos vero ex sucis ptisanae aut faeni graeci aut olei dulcis.

his articuli et calefaciendi sunt et mollius constringendi. ventosis quoque admotis inguinibus vel femoribus

20 orrore causis *r*, horrore (orrore *vg*) causas *fv* *g*, horrore casus *B* (errore causę *b*). paraliseos *rBg*: paralypticas *f*, paralyysi eas *v*. mentitur *solus B*. 2 in greco opere . . . appellamus *B* (cf. alibi 11): greci . . . appellant *rfg* (*b*) *Gel*. stericham nican *B*, stericam nica *f*, sterigā nicā *v*, sterican pnican *r*, stērian pagā *g* (stīcū ran *b*). 3 post appellant *add. b*: Ut etiam tam manus quam pedis cum dolore nimio et veluti ululatu exterminatę vocis contractione paciantur. [tunc in primis flebotomo presenti beneficio subvenire convenit et ventris adhibere purgationem. 4 omnium *fv*. 5 recurremus *B*: —rimus *rfg* *Gel*. 6 specialia *v*. fomenta olei dulcis calida (calidi *r* *Gel*.) et aq. (consueta *rBb*) *rB* *Gel*. (et *om. spec. vero b*): speciali vero fomento olei dulcis calidi et aq. consueta *g*, specialia ergo fomento olei dulci calida aq. consueta *fv*. 7 et (cat.) *add. Gel*. catapl —(8)melicrato *om. b*. 8 paregorica *c. mel. om. Gel*. emplastrum *g*. ut *B*: *om. rgfv* (Emplastra diachylon adhibeo et *etc. b*). diaquilon *Bfv*, diacilon *rg*. 9 adipibus: salibus *Gel*. temperata *om. r*. et medullis *B Gel*: *om. rfv* (*b*). 10 item libanum *B*: et libianum *r*, et libano (et liviano *Gel*.) *fv* *g* (*haec om. b*). et cetera *rfgb*, ceteraque *Gel*: et cęra (*in ras.*) *B*. 11 in *b*: *om. rBfv*. adiungo *sc.p.236,13*. adiungimus (*sicf*) —tysane *om. v*. encolpismos: encolpismis *Bfg* (*b*), incolpimus *r* (incolpismis *g*), encolpismi *Gel*. vero *rfg* (*b*): *om. B*. 12 aut ptisanae *B*. 18 mollius: forcius *b* (*sol*). 14 ventosis—femoribus *B Gel*. et (*om. admotis*) *rg* (ventosas *q. earum ing. vel femoribus frequentius applicabo b*): inguinibus quoque ventosis positis vel femoribus *fv*.

recursus vel inclinationes matricis recuremus. fumigiis bene olentibus ad inferiora naturam provocabo. odoribus enim insuavibus repecutitur.

minoratis vero supradictis accidentibus, plena quoque
 5 declinatione manifesta, conveniet iam exercitiis aptis sexui
 commoneri et aeris vel locorum mutatione iuari. his cibi humaniores, his iam lavacra concedenda, omnia tamen sub moderatione procuranda sunt.

III. De inflatione vel tensione matricis.

9 Inflationem vel tensionem si longo tempore matrix
 11 aegra conceperit, omnibus superioribus chalasticis aptis
 constrictionibus imminebo, superaddens cataplasmatibus
 ficos tunsas, absinthii pulverem vel eius decoctionem,
 epithemata amyctica ex pulvere lauri bacarum pyrethri
 15 castorei nitri et ceterorum similium cerotario commixto.
 expedit frequenter polyarchio uti. encathismata vero vel

1 recursus vel inclinationes (—nes *r*, —ne *f*, indeclinatio *v*, indignationes *g*) *rgfv*: recursui vel inclinationi *B*. recuremus: recurrimus *Bfv**g*, occurrimus *r*, recorigimus *Gel. haec sic praebet b* (post applicabo) teptatiri (*l. tēptari*) iubeo necubi collis vel orificium matricis inclinatus sit seu tortus vel clausus).
 2 naturalia (*sic*) *rBfv**g*(*b*) *i. e.* naturam = matricem (*ut scr. Neu.*). provocabo *rB**g*(*b*): —cauimus *fv*, —camus *Gel.*
 3 insuavibus *rg* *Gel.*, insuau(*b v*)ilibus *fv*: suavibus *B*(*b*). repecutitur: reperiuntur (*i. e.* repecutiuntur) *r* (*sol.*). 5 conveniet iam (conveniet etiam *f*, convenientiam *b*): convenit iam *rBv**g* *Gel.* 6 commoneri *r* *Gel.*, —nere *f*: commoveri *Bg*, —vere *v* (*āmovebo b*). 7 omnia tamen (*Oīa tñ b*): vini (*vīm v*) ad(*t rB*)tamen *rBfv*, vini tamen *g*. 8 pro(*b, prē f*)curanda *fb*, percuranda *v*: procurandae *B*, — de *rg. his alia addit b*: Sed et hec superaddo que ad matricis dolorem scripta prodesse frequenter cognovimus. lapidem gagaten mitte in vinum vetus coque et bibat. ipsumque lapidem in pede dextro liget...
 9 De inclinatione matricis *f*. 11 et (*ante aptis*) *add. B^c*.
 13 ficos: ficus *omnes*. 14 epithemata *B*: epithema *r*, epithima *gb*, epy(*i v*)tima *fv*. amyctica (*sic*) *rBfv**gb*: amyntica *Gel.* ex bacis lauri *r* (*sol.*). 15 ceterarum *Gel.* commixto *rfv**g* (—*tū b*): —torum *B* (=tarum *Gel.*). 16 poliarchion *B*, —arcion *rg*, —ciu *f*, —cio *v*. uti *rBg*(*b*): *om. fv*.

vapores ex decoctionibus stafylini dauci puleii vel ceterorum similiter diureticorum procurabo.

inflationibus diu permanentibus artemisiam misceo 10
aut marrubium aut ysofum aut bacas lauri, aliquando
cassiam et celticam, ex quibus etiam pessaria conficienda 5
erunt. nam et ruta viridi trita cum melle pessario semper
utor temperato. superaddo nitrum vel afronitrum, puleium,
ficos pingues purgatas et contusas, cyminum, sed ad eorum
sensus mordacem et calidum temperandum lactis tempe-
rabo commixtione. 10

si duritiam vero contraxerit, quam alibi mylen ap- 11
pellamus, hanc primo sicuti contra inflationem ordinando
adiutoriis chalasticis contexuimus, imminendo solvere la-
borabo.

omnibus supra dictis constrictionum accidentibus mino- 15
ratis iam convenit ex parvo leves attemptare gestationes,
et sub certa declinatione passionis appetere iam lavacra,
cibos humaniores praesumere et post resumptionem cor-
poris aneticis temporibus omnes ex ordine cyclicas dis-

1 cetera s. diuretica *r f v g* (ceterorum s. diuretica *sic b*),
ceteris s. diureticis *B Gel.* 3 artemisia admiscenda (aut m.
et sic in rel. nominat.) *B.* misceo: misceris *fv.* 4 aut
(*ys.*) *om. rB.* 6 et: ex *rB.* 8 ficos: ficus *omnes.* eorum *b:*
earum rel. sed—(10) commixtione *B* (sed earum sensum m.
calidum lactis temperabo commixtione *Gel.*): sed earum sensum
mordacem calidum temperandum est ex (et *f*) lactibus *fv* (sed
eorum sensus mordax et callidus temperandus est ex lactibus *b*),
sed earum sensum m. et c. temperandum est (tempero *g*) ex
lacte *rg.* 11 si duritiam vero *Br Gel. g et* (matrix egra *add.*) *b:*
si vero d. *fv.* mylen *B Gel.* (milen *b*): milin *r*, mi(e *v*)line *fv*,
milio *g.* appellamus *Br:* appellavimus *fv g (b) Gel.* hanc
primo *Br g Gel.:* a(n *v*) primo *fv (om. c. seqq. b).* 13 o. adiu-
toriis chalasticis cont. (*sic*) *Br g fv Gel.:* o. contexuimus, adiu-
toriis chalasticis *ord. inverso Neu.* laboro *Gel.* 15 (om-
nibus) itaque *add. Gel.* 16 ex parvo leves *B gb:* ex parvo
labris *f,* ex parvo labore *v.* 17 declinatione *Bb:* delibatione
rf, delibatione *vg.* 18 c. humectiores *Gel.* resumptionem
B f v r b: resolutionem *g.* 19 anet(h *B*)icis *Br g:* acreticis *fv*
(*om. b.*) ciclicas *B Gel.:* cy(i)cli *r f v g b.*

ponere curationes inguinibus adhibendas. has semper solidabit etiam et lavacrorum frigidorum consuetudo disposita.

III. De atretis.

12 Contingit interea frequenter certa et specialis haec
5 passio feminarum ut aut naturaliter aliquando clausae nascantur aut vulneribus praeaeuntibus cicatrice interveniente clausae fiant aut praesentis indignationis interventu penitus concludantur.

quae si ergo causa praesentis indignationis obductae
10 fuerint, omnibus chalasticis adiutoriis ex lege resolvendae erunt. sed si ex vulneribus obducta cicatrice aut nescio qua illa lege nascendi clausae fuerint, quod tamen aut digitis aut oculorum possit fide probari, tunc a chirurgicis considerata mensura reserandae erunt, ea tamen ratione
15 ut haec patefactio linteolis aut aliis adiutoriis patefacientibus diutius disterminetur, ne obductae in se identidem scissurae recentiores occasionem claudendi protinus sortiantur.

1 adhibendo *Gel.*, —da *rb.* sol(s) *g*)idabunt *fvrg* (—dabo *b*): persolidabit *B* (solicitabunt *Gel.*). 2 etiam et: etiam ad *rg*, etiam *B*, ad (etiam a *v*) *f* (*qui deinde* disponimus revertere. *cf. Gel.* etiam ad l. fr. consuetudinem revertemur). 3 atretis *rg* (*Gel.*): artritibus *B*, artetricis *f* (*artetrix b*). 5 clausae: causae *fv(b)*. 7 causae iterum *fv(b)*. aut (*pr.*) *b* et (*in ras.*) *B* (ut *Gel.*): *om. fvrg.* interventu—(9) indignationis *om. f(non v)*. 9 quasi ergo *v*, Quae si ergo *rg* (*Quae ergo Gel.*): Si ergo *he* (*in ras.*) *B* (*Si vero he b*). causa *rB* (*sed e in ras. add. corr. B*): causae *vg* (—se *b*). 10 ex lege resolvendae(e) *Brg*: ex ligere solvenda (*sic*) *f*, ex lege resolvenda *v* (*e. l. curande b*). 11 obducta cicatrice *rgfv(b)*: obductae circatrices (*fuerint add.*) *B*. 13 possit fide *Brg* et (*epit. Bamb. =*) *e* (*fide possit b Gel.*): (*possit om.*) fide *fv*. tunc archirurgicis (*a chir. Neu. Gel.*) considerata mensura (*rese in ras.*) randa (—dae *Neu.*, resecandae *Gel.*) erunt *B* et (*unde?*) *Gel.* (*qui pergit* adhibita tamen ratione ut...): tunc *chi*(*cy r, gy—f, ci—v*)rurgia adhibita *fvrg* (*tunc chirurgia est adhibenda b*). 14 ea tamen: adhibita tamen *Gel.* ratione *fvrg Gel.* (*cf. et tamen rationabiliter b*): intentione *B*. 16 inse identidem *Bg*: in sedem | idem *f*, insident idest *v* (*p*^{if} inse *b*). 17 recentiores *B* (*b Gel.*): recensioris *r*, retentiores *fvrg*.

V. De conceptione.

Aliquae mulieres quae voto posteritatis longo tempore 13 desideratae afficiuntur, medicas accerserunt, quas effectus elaboratae conceptionis felices et peritas exhibuit. nosti itaque, Victoria, professionis communis hoc magis esse 5 necessarium ministerium, quae ex tuis officiis sedulis in his magis rebus experimentum habes, quantum aut gratiae aut gloriae accrescat medicae promittenti a suspecta conceptione. unde licet inscia non sis huius curae conceptionem procurantis, attamen disposita tibi consideratis om- 10 nibus ordinavi circa quae curandum erit.

prius inquirendum est necubi orificium matricis aut 14 inclinatum sit aut conclusum. unde aut modicis purgationibus apparentibus impeditur aut eo tempore purgationis internorum dolore nimio conquassatur. quod si forte ita 15 se res habet, flebotomanda erit de talo quam maxime, quo ad inferiora vicinior materia provocetur. sic deinde ad

3 desiderando efficiuntur *b*. accerserunt *rBfGel.*: accesserunt *vg* (ad *m*. accesserunt *b*). 4 nosti *B*: nostri (*nri*) *rfv*, nostrę (*nre*) *gGel.* (*nra bc*). 5 victoria *rgfv* (*b*, *-a c*) et (6 *supra add.*) *B*: Salvina (*e sua sc. corr.*) *Gel.* esse: est tibi *Gel.* 6 ministerium *om. f* (*non v*). 7 rebus *om. fv* et (*ubi maius*) *Gel.* habes: habens (*hns*) *Brg* (*hms = habemus b*), habent *fv*. 8 medicae—conceptione (medico *pmitntia* suscepte conceptioni *b*): aut medicę (*-ę in ras. B*, *-o v*) pro(*pre* *f*)mittenti aut (*pmitntia* *g*) susceptę (*-ti f*, *-te rv*) concipienti *BfvrgGel.* 10 attamen *Bg*: ac (*hac v*) tamen *fv*. consideratis *om. rg*. 11 curandum *B*: *-da fvrg* et (*qui ad seqq. trahit Circa eam quae c. erit, prius...*) *Gel.* 12 officium *B* (*et fort. ubi lectio propter membranae detrimentum incerta est fv*). 13 indeclinatum (*sic fv*). sit *b* et (*in ras.*) *BGel.*: est *rg*, *om. fv*. post clausum (*sic v. 13*) haec infert *b*: et post collirio facto de galbano ei subpones. et vide si vertex capitis eius estuatur concipere potest. Si vero non. difficile est. Si vero facil' fuerit [*modicis purgationibus etc.*] 14 apparentibus *rfv* (*be*): aperientibus *BGel.* eo: *sic Bfvrg(b)Gel.* 16 se (*post res*) *add. g* (*ita se habent b*, *istas res habet e*): *om. BfvrgGel.* 15 quo *B(b)Gel.*: quod (*q r*) *rg*, ut *fv*.

ordinationem curae advertendum nobis erit quae conclusum prius moderate orificium patefaciat, ut purgatione solemnino inoffense disposita et desiccari et calefieri matrix possit. his etenim rebus ita dispositis conceptionis vota facilius
5 subsequenter.

15 si flebotomo adhibito necdum tempus sua secreta cognoverit, tunc oleo dulci vel anetino vel rutato inguina fovenda erunt et post lana in eodem oleo calido infusa contegenda. tunc cataplasmatibus chalasticis calefacienda,
10 quibus admiscemus aut artemisiae pulverem aut dictamni, quarum etiam in aqua decoctarum frequenter vapores adhibeo. nam et fumigia vaporatis partibus supponi conveniet ex supradictis herbis lapide gagate subiuncto.

16 si his omnibus rite adhibitis naturalis circa purgationem ordo permanserit, matricis orificio mediocriter relaxato iam adiutoriis conceptionem procurantibus immi-
15 nendum est. continuo igitur cum se purgatio inoffense transegerit, ex dia chylon pesso vel libiano, cum nardino aut roseo oleo resoluta prius, encolpismo uti conveniet,
20 et post matricis delavationem ex eodem medicamento spissiore

2 officium *rf(v)*, sed orificium hic etiam *B* (cf. p. 233, 12). patefaciet *Gel.* purgationes sollempnes i. dispositę (... possint) *g* (*sol.*, disposita etiam *fv*). 4 enim *fv*. 5 subsequenter *B(b)*: —quantur *fv* *Gel.*, —quatur *r*, —quuntur *g*. 7 anetino *Bfvrg(e)*: ynantino *b*. rutato *Bfvr(b)*: rutaceo *g(e)*. 8 post *Brg(b)*: postea *f*, post eius *v* (praeterea *Gel.*). 10 admiscimus *fv* (miscemus *Gel.*), amiscemus *rg(b)*: admiscebo *B*. 11 quarum etiam *B*: om. *fvrg(b)*, sic autem *Gel.* ex quorum aqua decocta etc. in: ex *b*. coctarum *B*. adhibeo *rg(b)*, exhibeo *B*: adhibemus *fv* *Gel.* 12 conveniet *b*: —nit *rel.* 13 subiuncto: sic omnes (adiuncto *Gel.* Neu.). 14 rite *B*: recte *fvrg(b)* *Gel.* 15 orificio *Gel.*: officio *Bfvrg(b)*. 16 iam: Nam *fv* *Gel.* 17 continuo igitur *Bg(b)*: et continuo *fv* *Gel.* 18 diacy(i *rg*)lon *rgb*, diaquilon *Bfv*. pusso *f*. libiano *b* et (passo *add.*, sed pesso — passo in *ras.*) *B*: leuiano *fvrg*. nardino *B(b)* *Gel.*: nardo *fvrg*. 19 oleo *v(b)* *Gel.*: om. *Bfvrg*. 20 delavationem *Bf(v)g(b)*, delabationem *r*: dilatationem *e*. spissiore (—res *v*) *rfv* (spisso *b*): & pesso priore in *ras.* *B*, spissius *g* (post m. dilationem spissiore pessarum adhibere *e*).

siore pessario. adhibere haec continuis diebus triginta
conveniet usque in diem venturum alterius purgationis.

quibus transactis libiano nitrum conveniet commis- 17
cere. quod adhibendum erit post encolpismum ex subiectis
speciebus disponendum, cardamo dictamno artemisia iris 5
illyricae radice rutae semine. omnia tunsa et cribellata
oleo dulci plurimo miscenda sunt, ut ex his ante pes-
sarium fomentum adhiberi possit. commodius interea fiet
si huic fomento recentes porcinos adipēs aut anserinos
admisceamus. post quod continuo pessario tali uti ex- 10
pediet. ficos pingues in aqua decoctas et tritas melli mis-
ceamus et ex hoc pessarium supponamus. desuper vero
libianum superimponi conveniet. deinde intersecti nitri
glebam accipiemus et in modum balani collyrium factum
molli lana contegemus, quod superillitum libiano ini- 15
ciamus. nullo etenim remedio meliore et innoxio aut cor-
rigi matrix poterit aut purgari quam huius nitri sup-
positione.

1 pessariū adhibere. Haec c. r *fv Gel. g(b)*: pessarium ad-
hibere c. B. triginta rB: XXX *fv g(b)*, ubi add. *Gel.* adhi-
benda sunt (om. conveniet). 3 libiano nitrū Bg, libiano
(liviano r) nitro rfv: libano et nitro b conveniet rg: —nit
Bfv (—n̄ b) *Gel.* commiscere rBfv (—ri gb *Gel.*). 4 est
Gel. 5 cardamo b (—mum *Gel.*): c(h B)ardamomū Bfvrg.
diptamno *fv gb*, dictamnū rB. artemisiā rB (—a *fvb*). yreum
B, yrios f, yreos *vrgb* (om. radice, ut solent). 6 semen rB
(sem̄ *fvb*). ubique nomin. habet *Gel.*, accusat. Neu. 7 plu-
rima (sic) b, et plurimo B, et plurior(l f)i *fvrg* (puriori *Gel.*).
8 fomentum (ut solet) r, fouendū g. fiat *Gel.* 10 expediet B:
—dit *fv g(b) Gel.* 11 ficos: ficus *codd.* melle b. 12 et:
ut b. sup(b rf)ponamus *fv g(b)*: (pessario) iniciamus B.
13 libianum Bvg(b), livianum r: libanū f. superimponi
(inpotu g) conveniet (—nit *Gel.*) Brg *Gel.* (super imponimus *fv*):
inici conveniet b. intersecti Neu.: interiecti B, interiectis
fvrg(b) Gel. 14 accipiemus *fvrg*: —pimus B *Gel.* (—pimus b).
15 contegemus: —gimus Bfvrg(b) *Gel.* illitum Bvg, in-
litum r: in(l b)linitum f(b). 16 etenim Brg: enim *fv(b)*.
meliore (—ri *rgb*) et innoxio Brg(b): meliori innoxio *fv Gel.*
17 huius nitri rfv (nitri om. g): usus nitri in ras. B. sup-
positione r (solus). quam—suppositione om. b cum reliqua
parte huius cap., subiungit quae infra s. 18 Cerę albę. adipis

18 postquam vero his adhibitis quae sufficere arbitror
ad omnia corrigenda quae impedimento conceptui esse
possint, iam uti conveniet his duobus sequentibus pessariis
aromaticis conceptionem maturantibus. fit autem prius
5 hoc modo. cera alba, adipe gallinarum, terebinthina et
nardino oleo, his omnibus ex aequo solutis coagulum leporis
admiscemus et hoc post encolpismum supponimus.

aliud vero omnibus experimentatum usibus sequens
hoc est. cassiam fistulam, folium, spicam indicam, amo-
10 mum in unciiis singulis omnia cribellata cum stafylino aut
nardino oleo accepto coagulo leporis admiscemus. et hoc
pessario ordine adhibito rite est maturata conceptio.

19 iam nunc et superiorum pessariorum convenit subiun-
gere compositionem. pessarium dia chylon contra omnes
15 conclusiones utilissimum et probatum. lini semen althaeam

(— \bar{p}) gallinarum. terebinthinae olei nardini his omnibus ex equo
solutis. coagulum leporis admiscemus. et hoc post encolpismum
supponemus. (*deinde nova haec*.) Nam et masculum concipiet.
gallorum testes si subinde acceptos mulier devoret mas-
culum concipit. Item si voluerit mulier gravida fieri. ali-
quid de membris corvorum duorum secum habeat. (*sequitur*
De aborsu).

1 postquam (*milles post*) . . . his adhibitis (*haec adhibita*
corr. Gel.): sic *Bfvrg Gel.* 2 conceptui *Bg*: —tus *fv*, —tu *r*.
3 possint *Gel.*: possunt (—st) *g*, \bar{n} possunt *rB*, \bar{n} possit *fv*.
conveniet *Bfrg*: —nit *v*. 4 prius *Gel.*: prior *B*, primus *fv*,
primū *rg*. 5 cera alba *Bfvrg*: ceree albe *b* (*v. ad p. 235, 17*).
adipe (—pes *rg*, — \bar{p} *b*) gallinarum *Bg(b)*: adipis (*alapis f*)
gallinaceos (—tios *v*) *fv*. terebinthina *f* (—na. *rel.*).
6 nardinā oleū *r fv* (—o *B*). 7 ad(ā—*g*)miscemus *Bg Gel.*,
—cimus *fv*: admiscemus *b*. supponimus *fvrg Gel.*: —nemus
Bb. 9 cassiam etc. (*acc.*) *B*: cassia etc. (*nom.*) *fvrg*. fistu-
lam *B*: om. *r fv Gel.* 10 in unciiis singulis *B (Gel.)*: ana. una
unc. *f*, ana. — *I. vrg*. cribellata *B Gel.*: om. *r fv*. 11 ad-
miscemus *B*, —cimus *fv*: admiscemus *rg*. 12 o. adhibito
rite est maturata *c. B*, o. adhibito recte est maturata *c. rg*
(erit maturanda *Gel.*): o. adhibitū (—tu *f*) si recte (—ta *v*) est
maturata *c. fv*. 13 et superiorum *B Gel.*: et superiori *r*,
ex superiorum *g*, et superioribus *fv* (*cf. p. 229, 11*). 14 dia-
quilon *Bfv*, diacilon *rg*. 15 seminis *fv*. altea *fv g*.

faenum graecum, omnia aequis ponderibus in vas novum mittimus, ubi oleum dulce et aquam aequa mensura adiciemus ut semina pertegantur. quae cum molli vapore coqui et bullire coeperint, undatio vel spuma quae supernataverit colligitur. cui anserinos vel gallinaceos adipēs et cetera iungimus, ut pessario moderamentum faciamus. sic nos dia chylon pessarium conficimus. quod solutius si fuerit temperatum, unguentum magnum chalasticum vel paregoricum faciet.

libianum vero sic faciemus. cerae ponticae ÷ III, 10 mastices chiae ÷ II, storacis ÷ I, adipis anserini ÷ III, butyri ÷ III, medullae cervinae ÷ III, olei nardini ÷ III, haec omnia secundum consuetudinem tunsā soluta miscbimus, ut pessarii temperies procuretur.

haec est ordinatio curae omnibus mulieribus adhibenda concipere cupientibus, quam breviter contexuimus. 16 sunt etiam alia quam plurima ab aliis variis coniecturis composita, quae magis causticis adhibitis forsitan possint

1 vas novum *Brg*: vaso (—se *v*) novo *fv* (vasum novum *Gel.*). 2 mittimus *BrgGel.*: mittis *fv*. 3 quae cum molli vapore coqui et bullire ceperint *B Gel. et (om. vapore) r*: quae cum (que *add. f*) molliter coquis et dum bullire coe(ce—*v*)perit *fv*, quae cum molliter coqui et bullire ceperint *g*. 5 vel *Brg Gel.*: et *fv*. 6 pessario moderamentum *Brg Gel.*: pessarium odoramentum *fv*. 8 paregoricum (ut semper) *Bg*, paregoricum (ut saepius) *r*: paregoriticum *fv*. 10 libianum *Brg*: libanum *fv*. faciemus *fvrg Gel.*: facimus *B*. ponticae *B*: punica

r(Gel.), puniceae *g*, om. *fv* (ubi cera ÷ II). 11 masticchia ÷ II. *r(Gel.)*, masticis ÷ I. *B*, om. *fv* (in fine cum storacis cal. ÷ I. habet *g*). storace—cervina ÷ III. (sic *v*) om. *f*. adipis anserini *Bg*, adipēs anserinos *rv*. 12 butyri *Bg*, butyrū *rv*. medulla cervina *rv* (—*g* *Bg*). nardini olei *B*, oleum nardinum *r*, olei nardini *g*, oleo nardu *v*, oleu nardu *f* (haec secundum pondera aequalia addito ana ordinat *g* sic cere p. med. cerv. olēi n. ana ÷ III. etc. usque ad stor. cal. ÷ I). 13 tunsā—procuratur *B Gel.* (ubi soluta autem m. *B*): pessarium faciemus (tantum!) *fvrg*. 17 quam om. *Gel.* (variis) ex *add. Gel.* 18 magis causticis *Br et (om. magis) Gel.*: magis causticis *vg*. forsā solus *r*.

purgationem sanguinis extorquere. at ego blandis quam causticis magis conceptionis causa procurandae purgationem sedare volui quam extorquere. commodius est enim sic impendere officium medicinae ut cum susceptam causam

⁵ curare coeperis, alia non creetur.
 21 sunt alia duo genera pessariorum, quibus etiam magister meus et purgationem inoffense se procurasse frequentius testaretur et conceptionis officia perfecisse. quae sic conficiebat.

¹⁰ opobalsami ÷ I, peucedani ÷ I, aristolochiae ÷ I, murrae et croci semuncias singulas, medullae cervinae et adipis anserini uncias singulas semis. seorsum quae tundenda sunt cribellantur et solutis ex more miscentur ut pessarium fiat. hoc primum pessarium expleto mox tem-

1 at ego—quibus et magister etc.: haec ordine membrorum perturbato (quem correxit Gelenius) sic leguntur in *Bf vrg* (post extorquere). Commodius est enim... creetur. Sunt alia duo genera pessariorum. At ego... extorquere. quibus (et) magister etc. blandis quam causticis magis *f vrg* (bl. magis q. caust. *Gel.*): magis blandis quam causticis *B*. 2 causa *Bf^c vrg* *Gel.*: cause *f*, cure *v*. procurandas purgationes *Gel.* 3 volui *frg* (voluit *v*): voluero *B*. 4 suscepta (—te *v*) causa *f v* et (qui curari coeperit) *Gel.* (—am *Brg.*). 5 creetur *B* (cum rasura inter e—e) et *rg*: creditur *f v* (curetur *Gel.*). 6 (Sunt) et *add.* *Gel.* etiam: iam *B*, et (*z*) *rg*, om. *f v* *Gel.* 7 inoffense (—sa *r*, —se *g*) *Bfg*: in offensione *v*. se *Brg*: om. *f v* (procurare se *Gel.*). 8 perfecisse *Bg* *Gel.*: —set *f v r*. 10 opobalsami etc. genitivos habent *Bg*, gen. et acc. mixtos *r f v* (ordinem pro ponderibus sic mutat *g*: Opobalsami aristologie añ. ÷ I. peucedani ÷ S. myrre cē añ 5. III. medullę cervinę. adipis anserini añ 5. VI. peucedani unc. IS *Gel.* (cf. *g*, sed *S I r i. e.* ÷ I. *r*). 11 myrrae et croci semuncias singulas *B*: murra draḡ (2 *v*) III. croco (—ū *v*) draḡ (đ. *v*). III. *f v*, murrā et cē ana. 5. III. *r(g)*. medulla cervina draḡ (đ *v*) V. adipēs ansa(e *v*) rinos draḡ (đ *v*) VI. *f v*, medulla cervina adipēs anserinos ana. 5. VI. *r(g)*. 12 (m. c. et a. a.) uncias singulas semis (ana unc. IS *Gel.*): semuncias singulas. Semina (seorsum...) *B*. 12 seorsum—fiat *B* *Gel.* (!): pessū facis (tantum!). Hoc [pessum facis hoc. *r*, pessū | oc facis *g*] *rg f v*. tundenda *Gel.*: ad-denda *B*. 13 ut. p. fiat *Gel.*: ut sic tuis pessarius fiat *B*. 14 Hoc primo pessario expleto mox tempore *Bf(rg)*, Hoc

pore secretorum post balneas supponendum est, quod duabus horis continendum erit.

post vero detracto pessario, hac sequenti confectione ²²
 fisin vir eius linire debet, et continuo mulieri commiscendum est. opobalsami unċ I, opopanacis ÷ I, turis masculi ÷ II, cinnamomi ÷ IS, murræ ÷ I, costi semuncia, croci dr̄ VI, cassiæ dr̄ VI. hæc simul contrita oleo irino commiscentur, ut paulo pinguefiat. cum vero utendi tempus advenerit, post purgationem et balneas et pessarii prioris usum uteris necessario linimento. ¹⁰

peregisse me arbitror quam plurimas sub constrictione mulierum aegritudines. quibus si quam forte minime comprehendimus, sub uno et simili relaxandi beneficio visitandæ erunt. variae etenim pro causarum temporibus

primū pessariū ex tempore *v*, (hoc.) Primo p. exempto mox tempore *rg* (ubi scripsit̄ expleto).

1 balneas *fv Gel.*: —ea *Brg. item infra.* 3 pessario hoc. sequens confectio si sit. vir eius l. *B*, pessario. ac sequenti confectione fisin vir eius l. *fv*, pessario hoc (h r, h g) sequenti confectione fisin vir l. *rg*. 4 lenire *fB^o*. debet et c. mulieri *fv*, debet mulieri et c. *B*, debet. mulierique c. *g* (debet mulierinos. § II. cinnamomū § IS etc. r cum lac.). commiscendum *B*: —dus *fv g* (miscendus *Gel.*). 5 est *Bfv Gel.*: erit *g. ante* opob. hæc (ex marg. sc.) addunt verba sequens linimentum hoc *Bg*, s. linimentum. hoc fisin *fv*. opobalsami unċ I. opopanacis ÷ I. *B*: opopanace ÷ I. opobalsamu(ū) ÷ I. *fv*. turis masculi ÷ II. *B*: libanu (—ni *g*) arrenos (arenos *g*, arabicū *v*) *fv g*. 6 cinnamomu ÷ I. *fv*, cinnami ÷ II. *B*, cinnami ÷ I. et *S g* (*Gel.*), cinnamomū ÷ IS *r*. mirrę ÷ I. *B* (*rg Gel.*): *om. fv*. costi semuncia. I. *B*, costo. *S. f*, costū ÷ I. *v*, costū ÷ *S r*, costi ÷ *S g*. 7 croci cassie ana semuncia. I. *B*, cę cassię (casia *r*) añ 3. VI. *rg*, crocu (—um *v*) drag. (đ. *v*). VI. casia drag. † (đ. V. *v*) *fv*. ordinem specierum secundum pondera hic etiam mutat *g* (sic) opop. opob. mirre añ ÷ I. libani arenos ÷ II. etc.). hæc similiter contrita oleo *B Gel.*: teris (tere *g*) cum oleo *fvrg*. 8 commiscentur *B*: *om. fvrg*. ut *B g*, aut *r*: & *fv*. paulo *Brg*: modice *fv*. pingue (—e *v*) fiat *fv*, pingue fiant *B*: pinguius fiat *rg Gel.* 12 quibus *f*: e quibus *Brgv Gel.* quam *Gel.*: qua *Bvrg* (*f detr.*). 13 visitandæ (—de) erunt *Bfv*, —de erit *g*.

adiutoriorum species proderunt, eadem attamen medendi omnibus virtus.

VI. De aborsu.

23 Abortivum dare nulli umquam fas est. ut enim
 5 Hippocratis attestatur oratio, tam duri reatus conscientia medicorum innocens officium non decet maculari. sed quoniam aut matricis vitio aut aetatis impossibilitate, sub qua causa praepropere frequenter partus evenit, feminae periclitantur, expedit praegnantibus in vitae discrimine
 10 constitutis sub unius partus saepe iactura salutem mercari certissimam, sicut arboribus arescentium ramorum accommodatur salutaris abscisio et naves pressae onere cum gravi tempestate iactantur solum habent ex damno remedium. unde breviter huic loco adnectenda continuo
 15 designabo.

24 si ergo necessitatibus urgentibus aut aetatis immaturae aut vitiorum superius comprehensis pecus molliter subtrahendum erit, his quam maxime consentio faciendum ut

1 proderunt *Gel.*, prode erunt *fv*: proderunt adhiberi *Bg*, adhiberi proderunt *r*. eadem attamen (*in ras.*) *B*: eadem enim adtamen (*attm̄ g*, *adagmen v*) *fv̄g*. 2 virtus (*sic*) *Bfvrg*: ratio *Gel.* 3 De aborsu *b̄ Gel.* (*De aruoso e*), *De avorso* (*—su ind.*) *r*, *Ad aborsu* (*m*) *fv*, *De abortivis mulierum B* (*de abortu ind. B*), *De abortivo non dando g*. 5 *yppo*(*ypo g*)*cratis Brg* (*ypocras fv*). *cf. Hipp. (iusiur.) I, 2 L.* oratio *Brg*, ratio *b̄ om. fv Gel.* 7 quoniam *Brg(b)*: quia *fv*. impossibilitas *fv* (*hic mutilus Gel.* aut aetatis propere *etc.*). sub qua *pp̄pere B*, sub qua *cū pp̄pere r* (*ubi cū pro cā*), sub qua *cū pp̄pere g*, sub qua (*ē v*) *cūq̄. pp̄pere fv* (*sub q̄c̄q̄; causa p̄ferre b*). 8 evenire *fv Gel.* 10 mercari *Brg*: merear *fv* (*mergi b*). 11 sicut —(15) designabo: *pro his sic habet b̄* sicut navis onere pressa cum *gr. t.* iactatur. nihil aliud nisi solum dei remedium (!). 14 unde *Brgv*: munde *f sol.* (*modum Gel.!*), *om. b*. 16 *in(ī)-maturae* (*—ē*) *fvrg Gel.*: immaturitate *b* et (*in ras.*) *B*. 17 vitiorum *fv Gel.* (*humorum rg*): viciis *Bb*. comprehensorum *Gel.* pecus: metus *v* (*foetus Gel.*). 18 his: *hinc aliena multa praebet b*. quam maxime *B*: quā *fv*, qua *g* (*ubi sic moll. his subtr. erit. qua consentiendo faciendū ut . . .*), *om. r* et (*ubi sic consentio f.*) *Gel.*

cataplasmatibus chalasticis artemisiae sucum aut tunsae pulverem misceamus. dictamni quoque similiter. sic aristolochiae, sic rutae seminis. sic et fomentis ex supra dictarum specierum decoctionibus factis uti conveniet et quae scripta sunt in cura conceptionis ad sanguinem in-
noxię provocandum.

his vero sequentibus aliqui usi remediis duris forsā 25
corporibus minus obfuisse videntur, ut qui vi sanguinem
extorquentes simul etiā venientia pecora pertraxerunt.
sukum rutae viridis potui dederunt ad neofyta excludenda. 10
hanc eandem rutam viridem cum rancidis nucibus et cum
melle tritam dederunt, asseverantes pro pessario appo-
nendum. interea etiā murrā et artemisiam et violae
semen ex aequo cum suco mentae potui similiter post
balneas dari debere asseveraverunt. item lupinorum ama- 15
rorum pulverem murrā et violae semen, quae omnia ex
aequo cum mentae suco temperaverunt ut trociscos con-
ficerent, quos cum decoctione artemisiae aut dictamni dari
constituerunt. alii radicem panacis murrā aloen ex aequo

1 sucum *fvrg(e)*: sucos *B*. 2 dictamni *B(e)*: diptāni
(—tami *g*) *fvrg*. 3 seminis *fvrg Gel.*: seminibus *B*. 4 de-
coctione *Gel.* et quę *fvrg Gel.*: quae (*om.* et) *B*. 5 ad ...
provocandum *fvrg Gel.*: ac ... provocantibus *B*. 7 aliqui
usi *Brg*: aliquibus *fv*, *om.* *Gel.* forsā *Brg Gel.*: forsitan *fv*.
8 minus obfuerit uti quae vim s. etc. *Gel.* videntur. qui
(qui vi *B^c*) sanguinem *Bg*, v. qui vi sanguine *r*, videnti. ut qui
vim sanguinis *fv*. 9 pecora *Bfvrg*: (—tes) foetus *Gel.*
10 neof(ph *v*)ita *Bfvrg*. 11 cum melle: *cf. e* aut ipsum sucum
cum nocibus rancidas ad mellis spissitudinem pro pessarium.
12 ap(d *fv*)ponendum (*sic*): supponendam *Gel.* 13 violę(e)
fvrg: leucon (*i.* leucoiu) *B*. *cf. supra* 22 libanu arrenos (*fvrg*).
14 cum suco mente [—(17)cum suco mente *om.*] temptaverunt
(*sic*) *r*. 15 balneas (*sic*) *fv* (*ut* 22). dari debere *Bf(v)*, dari
bibere *g*. asseveraverunt *B*: adseveraverint *fv*, adseverant
Gel. item etc. *B*: et *fvrg Gel.* amarorum *B*: *om.* *fvrg Gel.*
16 mirrae *B*: *om.* *fvrg Gel.* violę(e) *fvrg Gel.*: leuco (*sic*) *B*.
quae omnia ex *B*: *om.* *fvrg et (praeter ex) Gel.* 17 cum suco
mente *fv*. tentavere *Gel.* (*ut r ad v. 14*). ut trociscos con-
fecissent (*sic*, ubi conficerent *Neu.*) quos c. d. ... dari consti-
tuerunt *B*: et trociscos c. d. ... dederunt *fvrg*. 19 alii ra-

similiter cum suco mentae viridis temperaverunt. alii collyrium suppositorium facientes sic se haec innoxie extorsisse testati sunt. murrae absinthii iris illyricae radicis panacis uncias singulas, cummi ÷ II. quae in suco
 5 faeni graeci infuderunt, ex quo mixto cum pulvere supra-dictarum specierum collyria vel balanos confecerunt, quos post balneas supponebant. nam et dictamnium cum vino tritum post balneas potui dabant et continuo paene iam imaturas animas excludebant. nam et ovium fel in melicrato dederunt
 10 aequae violentum. sic fel taurinum cum nitri combusti pulvere oesypoceroto miscuerunt et pro pessario supposuerunt. aliud. oesypoceroti, nitri, cymini uncias singulas,
 26 ficus pinguis albae bene tritae ÷ II. cum lacte muliebri pessarium supponendum temperaverunt. nam et nostro

dicem panaci mirrae aloes ex aequo similiter sucum mentae viridis temperaverunt *B*: alii radicem panaci(e)s murra aloes equalia cum suco mente dederunt *fvrg Gel.*

2 supposito(ri)um *r fv*, suppositum *g*. 3 murra absentium yreos radices (—*cis r*) panaces (—*cis r*) *fv* (myrrae absinthii y. radicis panacis *g*), mirrae et absinthii yris illiricae radicis panaci *B*. 4 singulas uncias *fv Gel.*, unā singulas *B* (anā ÷ I. *rg*). et gummi uncias duas *Gel.*, et gummenoli *f*, et gumme XII. *v*, gummi ÷ II. *Brg* (gumme II. ÷ *b*). *cf. Cass. ind. s. v.* quae in suco ... supponebant *B*: in suco *f. gr.* omnia infusa (infusas omnia *r*) commiscentes *c. vel b.* fecerunt et post balneas supposuerunt *fvrg Gel.* 7 balneas *fvrg*. supposuerunt— (8) balneas *om. v.* nam et (*cf. e* facit ad hoc et diptamnium sucum potum et fel ovium in melicrato datus): nam (*om. et*) *Bfvrg Gel.* 8 balneas *fvrg*. iam maturas *fv Gel.*: immaturas *Brg*. ovium fel in melicrato *Brg*: ovillum fel et malignanati (suum *add. Gel.*) *d. fv Gel.* 10 cum nitri combusti pulvere *B*: cum nitrum (—*o v*) combustum (i *v*) pulvere *fv*, cum nitro combustum *rg*. 11 ysopi ceroto (ceratum *v*) *Bfv*, ysopocerotum (ysopoceroto *ante corr.*) *r*, ysopo ceroto *g* (ysopum cerutis *e*). *Gal. X, 965* (ἡ δὲ ὀλοβόνου κηφωρή) *cf. Diosc. p. 206.* 12 aliud *Brg*: item *fv*. ysopi cerotum nitrum tostum cimini ana unā. I. *B*, ysopum cerotum *n. c. ana* ÷ I. *r*, ysopi ceroti nitri cimini ana ÷ I. *g(b)*, ysopum cerotum nitrum cimini singulas uncias *f(v) Gel.* 13 ficus pinguis —tritas ÷ II. *B et (om. bene) r*, ficus pinguis albae trite ÷ II. *g*, ficus pinguis (*om. a. tr.*) II. ÷ *b*: *om. fv Gel.* mulieris *r fv Gel.* 14 temperaverunt *Bfv* (*al. b*): (pessario supponendum) temptaverunt *rg* (*cf. Gel.*).

pesso utebantur ex solis pinguibus ficis tunsis balanos vel collyria supponentes, quibus nos etiam nitri speciem admiscuimus. sed innoxie ex hoc purgatio procuratur.

aliud inquirunt exclusorium violentum, quod murrā tritam et elleborum felle taurino miscentes et temperantes pro pessario supponebant.

aliud. murrae ÷ I, ficus pinguis tritae lib I, galbani ÷ I, afronitri ÷ III. omnia trita commiscebant. cum usus exigebat, cum melle pessarium temperabant.

his etiam ptarmica adhibuerunt ex elleboro struthio castoreo, ut membris omnibus exagitatis pecus facile extorquere valuissent.

coacti etiam aliorum scripta legimus, inlicita quidem

1 ex solis pingues ficos tunsas *r*, ex solas (ex solo *v*, ex sole *g*) pingues (—*is f*) ficus tunsas *fv g*, ex solis pinguibus ficibus tunsis *B*. balanos *B g*, —no *r*: —*nū fv Gel.* 2 nos: ros *r (solus)*. 4 quod—supponebant *B (cf. e)*: murra elleborū fel taurinū ex hoc pessum supposuerunt *fv Gel.*, murre elleborū fel taurinum (myrtē ellebori fellis taurini *g*) ex hoc pessario supposuerunt *rg*. 7 aliud *Brg*: item aliud *fv Gel.*

murra ÷ I, ficus pingues tritas lib I, galbanū ÷ I, afronitrum ÷ III o. t. c. cum usus exigebat (exegisset *fv*) p: temperabant *r fv* (murre ÷ I. ficium pinguium tritarum lib. I. galbani ÷ I. afronitri ÷ III omnia commiscebant. cum usus exigebat. cum melle temperabant *g*): mirrē *nō I*. ficus pinguis tritē lib. I. *g*. ÷ I. a. ÷ III. omnia trita tunsā fi<cui commiscebant in ras.> et cum usus forte fuerat necessarius pessarium (—*us ante ras.*, sicut *f*) ab isdem temperabant *B*. 8 afronitri VI. ÷ *b (III. rel.)*.

4—9 pro his sic habet *e*: aliud in aqua exclusorium violentum murra elleborum fel taurinū omnia ista simul mista et pro pessario adponatur & ptarmica provocanda erunt . . .

10 His etiam ptarmica *B (supra B^o i. sternutamenta)*: His etiam sternutamenta *rg*, His itaque exsternutamenta *fv* (his etiam sternutaciones *b*, cf. supra et ptarmica *e*). ex *Br Gel.*: et (ex lebere *f*, elleborū *v*, deinde cū membris) *fv*. 11 ut (ū *g*) *Brg*: cū *fv*, tum *Gel. (om. b)*. cf. ad *v. 11*.

11 extorquere *B r fv*: —*ri Gel. (b)*. 12 valuissent *B*: potuissent *r*, —*set g*, potuisse *f(v) Gel. (possit b)*. 13 legimus *rg*: <eli>gimus (in ras.) *B*, erigimus *fv* (transivimus *b*), unde exegimus *Gel.* in(*l g*)licita *r fv g (Gel.)*: inclita *B (inclinata b)*.

non adeo sub illis necessitatibus salutis, si vel non in-
 portunis mensibus ingerantur. sed quoniam his incon-
 siderate frequenter ita rebus gestis, vi et vapore adhibi-
 tarum specierum haemorrhagiae provenerunt, per quas et
 5 vulnerationes paene incurabilis cursus laesas feminas occu-
 paverunt, ad haec nos quibus valemus tandem adiutorii
 salubribus obviamus.

VII. De haemorrhagia matricis.

28 Haemorrhagiae matricis licet etiam ex aliis fieri soleant,
 10 attamen quoniam omnes una lege medendi curandae sunt,
 in subiectis earum causis adiunctis, omnibus ut arbitror
 sub constrictione passionibus praetractatis, ad resoluta et
 sub effusione laborantia descendemus. quae quam maxime
 saepe chronicarum more causarum difficiles liberatu sunt.

1 non adeo *Brfv*: nec adeo *Gel.* (*om. b*). salutis: sa-
 lutem *rfv* (salutem apantibus *g*), salutaria *Gel.* (*cf. b*), saltem *B*.
 si vel non in*p.* *Brfv* (si oportunis *b*, si vel importunis *Gel.*).
 2 inconsiderate *Brg*: —ranter *fv*. his... ita: sic omnes (*cf. e*):
 Omnia tamen hec diligentius sunt facienda ne...) praeter *Gel.*
qui om. sed—inconsiderate. 3 adhibitarum *Gel.*: adhi-
 bita *rfv*, —to *Bg*. 4 emor(r)ogiae *Brg*: emorroy(*i v*)de *fv*
 (morroide *b*, emorroidas *e*). pvenerunt *B*. per quas—
 occupaverunt *om. v*. et vulneratio *rfv* (—ones *B*): exul-
 cerationes *Gel.* 6 nos *B*: *om. rfv* *Gel.* adiutorii (—ribus *V*)
 salubribus obviamus: hic (post lacunam) incipit f. 78 cod. *V*,
 cuius ultimis foliis quae sequuntur servata sunt. 8 De emor-
 racia (emorrogia *Bg*, emorroida *be*) matricis (vel fluxu san-
 guinis *add. b*) *V(Bge)*, De fluxu sanguinis (id est emorroide
 matricis *add. v*) *rfv* (de fl. s. mulierum *g*). 9 Emorrhagiae *m. V*,
 Emorrogiae *m. rB*, Emorroides *b*, Emorroidę *m. f.* (*om. v cf. tit.*)
 ex aliis: in alii(s) locis *e*. soleant *VBrg*: solebat *fv*.
 10 medendi (*om. Gel.*): meditandi *fv*. curandae sunt (erunt *g*)
Brfv *Gel.*: curae fiunt *V*. 11 in subiectis (*b*): subiectis
VBrgfv. causas adiunctio *V*, causis adiunctisque *B*, causis
 adiungo *r(b)*, causas adiungo (—e *v*) *fv*. 12 passiones *f*,
 —nis *v*. praetractis *Vfv* (praetactis *Gel.*), pertractatis *Brg*.
 ad: hac *r*, ac *f* (*om. v*). 13 di(e) *B*scendimus *VB*, dis-
 cedimus *rgfv*. quamvis maxime *Bv(f)*. 14 difficiles libe-
 ratu sunt *Gel.*: difficile liberati sunt *V* (—te sunt *rgfgb*, —te
 sint *B*).

vaporibus constringendae sunt ex decoctionibus specie-²⁹
 cierum omnium stypticarum, quas etiam nunc subiectas
 admoneo. murta viridis, flos mali granati, cortex arboris
 pini, siliquarum folia vel bacae lentisci, similiter rosa sicca
 et galla et ros syriacum et cetera similia. item encol-⁵
 pismis imminere convenit ex croco hypocistide acacia om-
 facio lapide haematite lemnia sfragitide, omnibus tunsis et
 mixtis decoctionibus supra dictarum specierum aut sucis
 polygoni vel arnoglossi temperatis. post vero spongia in-
 fusa in puscula supposita muniendae erunt. inguinibus¹⁰
 vero lanas sucis supra dictis infusas imponi suadeo.

expedit interea omnibus superioribus locis usque in
 mamillas cucurbitas stalticas ignitas imponere, sic etiam
 inter scapulas diu perseveraturas sed molliter detrahendas.
 epithemata vero omnia staltica, ut dysentericis sunt ordi-¹⁵

2 quas e. n. subiectas ammoneo *B*: quae e. n. subiectis
 (subiunctis *fv*, in subiectis *b*) ammoneo (adm. *fv*) *Vfv(b)* et
 (etiam *om.*) *rg*, quas e. n. subiungo *Gel.* 3 mirta virides f.
 m. cortex a. p. s. f. vel bace lentis. Similiter ossa s. galle &
 rosiriacū & c. s. *V*, murte viridis f. m. cortex a. p. s. f. vel
 uace. lentis. scimiliter rosa s. galla et r. s. & c. s. *r* (et similiter
nomin. casu gb et e, ubi est qualis est mirta virides. et flores
m. et pini cortices. s. f. vel vace lintisci s. rosa s. gallaro si-
*riacos et c. s.): murte viridis (—es *v*) f. m. cortice et a. p.*
*cortice et s. f. vel u(b *v*)ace lentisci s. uacas (baces *v*) rose*
*sicce & galla ros syriacu (siriacum *v*) & c. s. *fv* (unde *Gel.*), mirti*
viridis flore m. cortice et a. p. s. foliis vel bacis lentisci s. rosa
*sicca et galla rore syriaco et ceteris similibus *B*.* 5 item *VB(e)*:
 et *rgfv(b)*. inculpismis *Vv* (incupismis *f*), incolpismis *re*,
 encolpismis *Bg* (encalpismis *b*). 6 hypocestistida *V*, ypo-
 quistida *Brfv*. 7 lemnias frigida *Vrv* (limnias frigidos *e*),
 lemnias frigitida *f*, lemnia fragitida *B* (lepnas fragida *g*).
 8 specierum *rgfv(b) Gel.*: superius *V(e)*, superius specierum (!) *B*.
 9 arnoglossi *Vf(b)*, arneglossi *r*, —sa *v*, —se *Bg*: plantaginis *e*.
 10 in puscula posita *V*, in puscula supposita *r* (in puscula
 superpositum *e*), in pusca sub(*p v*)posita. muniendae *VB(b)*:
 minuende *fv*, iminende *g*. 11 in sucis *e*. infusas *om. V*
 (*solus*), post lanas habent *fv Gel. (non r)*. imponi suadeo
VBrG(b): inponis *fv(e)*, unde impones *Gel.* 12 in mamillas
VBrG (—lis *fv*): ad m. *b* (usque mamillis *e*). 13 stalticas *Bf*
 (*tautica v*) *gr: om. V(e)*. ignitas: agnitas (*om. Gel.*). 15 ut d. s.

nata, imponenda sunt, quam maxime ex dactylis thebaicis in vino vel aceto decoctis et cerotario commixtis, speciebus quoque quas nosti competenter posse constringere.

VIII. De vulneribus matricis.

30 Si vulnerata ex his matrix fuerit, quibus vulneribus
6 internis putredo frequentius sociatur, advertes ex egestionibus quatenus debeas causae succurrere, adhibendo diachartu Athenaei trocisco ex auripigmento calce viva sandaraca pulvere chartae combustae et ceteris similibus ita
10 confecto et temperato ex sucis omnium specierum supra dictarum.

VIII. De fluxu reumatis quem run appellamus.

31 Si ex his fluxus perseverans sanguinis vel umoris colore variantis molestiam fecerit, quem nos run appellamus, his omnibus superioribus imminendo constringendus

ordinata: a disinthericis ordinata *V* (et dissinthericis ordinata *b*, sicut disintherici | sunt ordinata *e*), dissinthericis ordinata *rg*: que disinthericis ordinavimus (ordinavi *Gel.*) *Bfv* (*Gel.*).

1 dactylis *Bfv*: *om. V.* 2 et (cer.) *b*: ex *VBfvrg* (*Gel.*). ex speciebus *q. n. b.* 3 quoque *VB* (*Gel.*): vero *rfv.* nostis *c. que* possint *c. fv.* 4 VIII. (item postea VIII. X) numerum solum sine rubr. habet *V.* 6 internis *Vfvrg* (*be*): interius *B.* advertes *rgv*: —tis *VBf* (*e*). 7 dia chartu Athenaei trocisco

(*Gel.*): aut (pro aut?) diuartu uthineo trochisco *V* (aut di | artuathineo. trocisco *e*), diucarui atineos trociscos *b*, aut diacardii. aut athineu. trocisco *r*, aut dia cardiu ā athineu trocīs *g*, aut diacartum (—tu *f*, diacostu *v*) aut trociscos (—co *v*, trochiscos *B*) *Bfv.* cf. *Galen. XIII, 296. Cass. Fel. p. 126, 10.* 9 pulvere charte (carte *Be*) cōbuste *VB* (*e*): carta com(con *f*)busta *rgfv.* 11 in fine add. *b*: et sicut dissinthericis ordinavimus uteris. 12 quem run (*e*, *q̄* run *b*): quem rom *B*, quarū *f*, quā rū *v*, quem runa *r* (*q̄* reuma dicitur *g*). 14 colore varianti *V* (colores variantes *e*), colore (—rem *B*) variantis (is in *ras. B*) *Brg* (col'e variatus *b*), cholera variantē (*corr.*) *Gel.*

run *V* (*b*): runa *r*, ruma *g* (strumam *Sim. s. strumas*), rum *f*, rū *v* rom *B.* 15 his: sic omnes. cf. *infra p. 247, 15 (scil. 3, 29).* imminendo (*sic, sine puncto hic desinit. v.*)

erit vel desiccandus. si quis vero etiam potionibus curare velit, habet has potiones a nobis similiter ordinatas in is qui sanguinem vomuerint aut dyssenteriae vitio laborarint.

si humanius res profecerint, ut veluti in chronicis mos erat, aliquando commoveantur aliquando sub blanda dimissione releventur, quo tempore cycli nobis iam omnis ordo intendendus erit et accipiendus, vomitus prius frequentius adhibendo quam maxime post radicum acceptionem, exercitiis paulatim crescentibus imminendum est. aeris mutationes appetendae, locis isdem psilotra paropteses dropaces et sinapismos appono. quibus omnibus perseverando vim magnam reumatis magnis valeamus adiutoriis superare. sane si sanguineus et cum dolore fluxus fuerit, etiam flebotomo eas expedit relevari, omnibus his supra dictis stypticis imminendo.

X. De gonorrhoea id est spermatis effusione.

Effusione aliquando etiam spermatis spontanei et inportuni feminae fatigantur, quod in graecis nostris

1 desiccandus *VBr*g(b): siccandus *f*(*Gel.*). quis: qui *V*. 2 has potiones *Bf*: dispositiones *b*, has dispositionis (—nes *g*) *Vg*. 3 in is qui: In his autem qui *VBfg*(b), ubi quae corr. *Gel.* q. s. vomuerint *Vfg*(vomuerunt *Br*, evomuerint *b*): emoptoycis *e*. laboraverint (*g*): laborarē *V*, —runt *Br*, —ravec̄ *fb*. 5 profeci(*rg*)cerint *VBr*g: profecerit (*b*, —ficerit *f*). 7 dimissione *Bfg*: demissione *V*(remissione *b*). 11 mutationibus. Spetēde *V*(appetendis *Gel.*), inmutationis appetende *r*. isdem *Brg*: hisdem *Vf*. psi(yr)lotra *Br*: pesilotra *V*, desylotro *f*. paropteres *VB*, parop(b)g)tesis *frg*. 12 et *VB*: om. *rf*(*Gel.*). sinapie (*V*)smos *VB*: —mū *frg*(*b*). 13 reumatis magnis *VBr*(*b*, *r*. malignis *g*): reumatismis *f*. 15 expedit *VB*(*eb*): —diet *rgf*. his: cf. supra p. 246, 15 (omnibus—imminendo om. *b*). 17 gonorrhia *B*, —rea *fb*. id est *Bf*: hoc est *r* (*tit. om. V cf. ad p. 246, 4*). 18 Effusione (*in ras.*) *B*(*Effusio e*): om. *Vrf*, post *v*. inportuni habet *b* (*ubi fluxu Gel.*), post femine *g*. spontanea et inportuna *B* (*solus*). 19 in grecis nostris *g*. appellavimus (—bimus *V*, appellamus *B*) *VBr*g (*in grecis libris nos g. appellamus b*): greci *g*. appellant *f* (*cf. e hoc enim greci g. vocant*).

gonorroean appellavimus. ea quae in viris hoc vitio laborantibus superius ordinata sunt, etiam feminis convenit adhiberi.

Ordinata gynaeciorum dispositioni sufficere arbitror, 5 principalium passionum constrictionis et relaxationis causis ex parvis omnibus adiutoriis competenter adiunctis. cetera vero quae artis officio parturientibus aut disponenda sunt aut facienda, usu magis quam lectione debes advertere.

1 gon(m V)orroeam V, —rea frg, —ream b, —riam B. ea: et b, haec (hec f, h̄ g) VBrfg (cf. e hac ratione curari debet sicut in viris...). 2 etiam: etiam et f. 4 Ordinata gineciarum dispositionis afficere V, Ordinatās gineciarum dispositiones sufficere B, ordinavi gineciarum dispositione s. f, Ordine genitorum dispositione s. r, Ordene gineciarum dispositione s. g (Ordine gonorreorum dispositione s. b). 5 post passionum add. b in oxeṛ. libro dispositis. constrictiones et laxationes f. causis B: causas Vfrg(b). 7 aut Bg: que (quae r, que fb) aut (iterum) Vrf(eb). 8 debes VB: debetis fg(eb). post advertere addunt Bf ut intellegas quae pertinent (sic) ad salutem mulierum. subscriptio nulla in VB(b). at in f. Explicit ginecia theodori auctoris. contra in g continuo seq. c. XI De menstruis provocandis etc. (ut Theodorus priscianus ad octavium filium. De sanguine menstruali provocando . . . et cetera in b) capitula gynaeciorum aliunde addita.

Theodori Prisciani

Physica.

Scribenti mihi de fysica scientia, qua te maxime ¹ delectari intellego, sufficere arbitror ad commendationem operis Menandri comici insigne argumentum. apud cives ⁵ cum studiorum annis magnae scientiae laboraret invidia, produxisse in theatrum fertur suem partu plenam, hoc enim in loco celeberrimum atheniensis eloquentiae auditorium erat, produxisse inquam exspectantibus auditoribus plenam suem ibique eius exsectum uterum in Euripo ¹⁰

fuisse. cumque interfecti paene doctu tamen naturae agerentur, Athenienses inquit viri, si in parvis annis scientiam meam miramini, istos natate quis docuit?

hinc advertere datur, Eusebi dulcissime filiolorum ² meorum, gratum mihi testimonium. plus enim in te amo ¹⁵ laboris mei operae pretium et quod tu mihi nunc scribenti contigeris auditor. dixi datur advertere, quantum naturae vis pateat in omnibus elementis eorumque se-

¹ *Huius libri fragmentum quo uno extat codice Bruxell. s. XII (B), hoc sic inscribitur* Incipit de fisicis ad octavium eusebium filium eius. *Eusebium ipse libri textus attestatur, Octavium finxisse videtur librarius propter Octavium Horatianum, quem putabat libri patrem. sic etiam gynaeciorum liber II. ab alio quodam additus ad Octavium scribitur. ego ipsum codicem unicum (licet incertae fidei testem) sequor (collatum a. 1876), expulsa Hermanni de Nuenar emendatione arbitraria.* ⁴ ad comm. operis om. Neu. ⁵ cives [suos add. Neu.]. ¹⁰ post euripo album in cod. (i. e. fuisse proiectum add. Neu.: sed multo plura exciderunt). ¹¹ doctu B: ductu Neu. (recte fort.). ¹⁴ filiorum Neu. ¹⁵ Plus B: Valde Neu. ¹⁶ opere (—rae Neu.) precium B.

mine atque animantibus, cuius virtutes non frustra inter se dissentiunt aut secum copulantur. alcyonio herba pastae oves periclitantur, mox radice eius assumpta liberantur. mulorum sumere potus venenum est, carnes eorum cibo
 5 datae remedio. medentur ventris tormento canes pastae gramine, et horridus sus nebulam discutit campo pabulatus. et iacta theca per dictamnium excluduntur iacula. et cervi longaevis vita adhaesis mutatur cornibus. et communis chelidoniae cognomines herbis pullorum suorum
 10 declarant oculos. ad postremum natura omniparens veluti adiuncta granditate cuncta animantia prosecuta est. quae enim nascendi sortem tribuit, vivendi ac valendi substantiam non negavit. est enim in omni mundo natura quae operetur grande secretum. sed illud mirari non
 15 desino cur irrationabilia et vagae aves et agrestes ferae ad beneficia naturae propius accederent.

3 supra contexti dabitis mihi veniam operis, patres priores. disputationum enim vestrarum rationes atque morbidorum animalium genus et his similia aetas mundi
 20 rudis ignoravit. Pythagoras aegyptiae scientiae gravis auctor, scribit singula nostri corporis membra caelestes sibi potestates vindicasse. unde fit ut aut contrariis quibus vincuntur aut propriis quibus placantur conemur. hinc est quod et Romani febris aedem statuerunt et quod cer-

2 alchionio B. 4 fort. mullorum (cf. Plin. 32, 91 cum eiusdem 32, 25. 44). sumere B: sanguis Neu. 5 [sunt] remedio add. Neu. (remedio medentur coniungit B). canis paste B (f. corr. pasti). cf. Plin. 25, 91. 6 horridus... pabulatus: sic B (—a Neu.). cf. Plin. 18, 364(?). 7 theca B: om. Neu. iacula B: tela Neu. (Plin. 8, 97. 28, 92). 9 adesis B (cf. Plin. 8, 116). 9 communes chelidoniae cum omnibus herbis B (ubi pro cum omnibus scr. Neu. communibus). cf. Plin. 25, 89. 8, 98. Apul. c. 73 Ack. 11 granditate B: charitate Neu. 16 accederent B: —dant Neu. 17 patres quos infra citat Pythagoram inprimis dicit et Democritum (cf. Plin. 24, 156): 18 atque B: om. Neu. 19 similia ante corr. B: similis B^o Neu. 20 egyptiae B. 24 aedem Neu.: eadem B. certanas (sic) B: Quartanas Neu. (fort. tertianas? cf. Ps. Plin. med. 3, 15 Rose in formula magica).

tanas Saturni filias affirmavit antiquitas. in quarum curatione Democritus inquit pollutione opus esse, ut sunt caedis culpae et menstruae mulieris et sacrarum avium, vel vetitorum animalium carnes cibo datae et sanguinis potus. nam et epilempsin, quam ieran noson appellavere, sic curare praecipit, efficaciae poténtiam praeferens et vetans inquiri rationem. sed haec non nos primi prodimus. fateri non paenitet, communia sunt quae cum veteribus sentio. mea quae scripsero, aequae in his dumtaxat et nos magis posteris placebimus. nec mirum si nulla circa vivos fama est. sua tempora lector non amat. hinc est illud clarissimum satyrici distichum

parva coronato plausere theatra Menandro
riseruntque suum saecula Maeoniden.

nam et magister meus quo me usum esse praemiseram, dum viveret bellus habebatur, qui nunc orbis totius Vindicianus celebratur, et profecto nullius umquam virtus digne suo saeculo honorata est, vel quod invidiae fortunaeque locus inter vivos maneat vel quod a miseria orto desiderio celebretur post fata probatio.

<I. Caput dolentibus.>

Herba polygono coronatus quam quis luna decrescente sustulerit dolore capitis caret. similiter etiam herba illa

2 Democritus: cf. *Plin.* 23, 7. 3 caedis culpae: cedes & culpae *B.* (in quo tamen corr. erasit c ut fiat edes). cet. cf. *Plin.* 23, 7. 34. 3 menstruae: sic *B.* (menstrua *Neu.*). cf. *Plin.* 7, 64 sq. 28, 77 sqq. (83). 4 carnis *B.* (—es *Neu.*) 5 epilempsin *B.* (ut et graece ἐπιληψιν). gera noson *B.* 7 vetans: vitans *B.* (et *Neu.*). 8 quae...sentio *Neu.*: qui...sensio (sic) *B.* [Atqui] mea add. *Neu.* aequae: atque *B.*, om. *Neu.* 10 nulla —amat: sunt verba *Martialis ep.* 5, 10 v. 1 et 2. 12 satyri disticum (sic) *B.* (scil. *Martialis epigr.* 5, 10 v. 9 et 8 inverso hic ordine). cf. *A. Meineke, Men. et Philem. rel.* 1823 p. XXXI. 15 usum esse [praeceptore] add. *Neu.* pmiseram: sic *B.* 16 orbis totius *B.*: orbe toto *Neu.* 19 amiseriae: sic *B.* (*Neu.*). 21 abest rubrica, licet album unius lineae spatium prostet in cod. 23 cf. *Marc. p. 35 Bas. v. 6* (et v. 1) quam rubiam (*Pl.* 24, 94) vocamus (ex confusione).

quae forte inventa fuerit in capite aeneorum statuarum. nam et reliquias bovis potantis si quis biberit molestia capitis relevabitur. spuma vero eius fronti illita lege secretiore naturae graves inquietudines capitis sedat. et
 5 cornicis cerebrum quoquo libet genere acceptum paria facit. similiter etiam muris cerebro comesto natura omniparens magnum remedium caput dolentibus praestitit. ferulae quoque combustae cinis oleo mixtus fronti vel capiti illitus inquietudines capitis saepe sedavit. attamen
 10 etiam de vulturis cerebro mixto oleo perunctum caput frequentius liberatum est. o quantum naturae venerationis, cum magnetes lapis admotus capiti ex altitudine latentes morbos eripuit, et nidus hirundinum mox expositus omnis cum aceto contritus fronti illitus par beneficium pro-
 15 curavit.

haec fysica remedia sufficere arbitror caput dolentibus. exhinc etiam de epilepticis ordinabimus.

1 cf. *Ps. Plin. med 1, 1 (ex Pl. 24, 170), Marc. p. 35, 1.* 2 cf. *Ps. Plin. l. c. (ex Pl. 28, 166). Marc. p. 35 (v. 11 inf.).* 3 spu<ma—illita> in ras. B. 5 cornicis: cf. *Marc. p. 36, 12.* quoquo libet B: quolibet *Neu.* (cf. *infra* quoquo pacto). 8 ferulae etc. sequentia *Galeno veteri latino (qui de febribus vulgo inscribitur) addita legit Garipotus II, 14. at non habentur in Gal. cod. Leid.* 9 illi<tus> in ras. B. sedavit: sedabat B (*Neu.*). attamen: tantum (sic) B (*fuerit scil. sedaū attm*). ceterum cf. *Marc. p. 36, 14.* 11 vulturis cerebro *Garipotus subiungit haec: sanguis asini cum suco herbae cocodrillae (crocodileam dicit Flin. 28, 108) commixtus et infusus capiti mire subvenit. venerationis [debetur] add. Neu.* 12 cū (sic) B: Nam *Neu.* magnetes B (sic et *Marc. p. 36, 1: magnes Neu. (de magnete om. Gar.)*). 13 nidus: nidis B (*Neu.*). omnis B (sc. cum lapillis de quibus *Marc. p. 36, 9*): atque *Neu.* 14 fronti[que] add. *Neu.* 16 haec physica dolori capitis sufficiant sic *Gar.* (fysica B). 17 exhinc: & hinc B (*Neu.*). ordina-bimus: —vimus B (*Neu., qui add. quaedam ord.*).

<II. Epilepticis.>

Remediorum recte adhibitorum efficacia semper cau- 5
sarum bonos exitus confirmavit.

latentes epilepticos gagatis lapidis admotum fumi- 5
gium semper repentinis casibus publicavit. hoc de araneis
parietum, hoc de stercore cantum fumigio similiter fieri
constat. nam et opertos caprarum pellibus si in aquam
ingredi facias litoris infusis plantis et tectis, epilepsiae
passio commovebitur. similiter etiam si nares eorum opo- 10
balsamo tangas, sollicitos epilepticos publicabit. et aca-
ciae pulvere cum aqua calida accepto continuo correpti si
fuerint, insanabiles erunt, sin vero febrerint, facilius liber-
rantur. hoc de prodendis vel cognoscendis epilepticis
scripsimus, remediorum nunc opus est ordinatione.

paeoniae radix magnum praesidium praestat, si collo 6
alligatam frequentius odoretur. sic halicacabi, sic lathy- 16
ridis radices medentur. et contusum tithymalum cum alfitis

1 *A* linea nova scribuntur haec in cod., sine rubrica tamen.
sequitur enim cap. de epilepticis, eodem quo supra ordine
de chronicis cum diceret. 4 ex eis quae hic prostant excerpta
sunt quae tacito auctore in additamentis Galeni vet. lat. exhibet
codex Leidensis atque ex simili Galeni exempluri Garipotus
I, 6. 4 gagatis: cf. *Alex. Trall. ed. Bas. p. 78 (lat. I, 72).*
6 stercoris etiam columbini canini etc. *Gar. fumigium B*
(*Neu.*, qui mox pro fieri scripsit facere). 8 opertos etc.: cf.
Alex. l. c. (Cael. chr. 1, 126). 10 sollicitus (l. —tos) ep.
publicavit (l. —bit) *B*: sollicitius ep. publicabis *Neu.*
11 pulvere ... accepto etc. (cf. *Gar.* et acaciae pulvis c. a. c.
acceptus cum corripuntur continuo liberat): pulveres cum
a. c. acceperint. continuo corr. si f. *B* (pulveres si cum a. c.
acceperint et si continuo correpti f. *Neu.*) 13 prodendis
Neu.: profundendis *B.* 15 de paeonia i. *glycyside v. Alex.*
p. 83. 85 Bas. collo alligatam (sic *Garip. l. c.*): continue po-
tata (inepte, ut solet) *B (Neu.)*. addit *Gal.* hoc auctor experi-
mentatorum affirmat aut potius, sicuti habet cod. *Leid.* auctor
expertus. 16 alica cacabi (sic) *B (corr. Neu.) i. e. strychni*:
cf. *Alex. l. c.* lathyridis (cf. *Plin. 26, 62: inutilis quidem*
si non magico, tamen medico lathyridis radix sec. Dioscoridem
p. 658): nysteridis (sic) *B (nycteridis Neu.)*. 17 et contusū
tithimulū — sic odoratur (—t²) *B: haec om. Neu.*

et aceto si odoratur. ex corio frontis asini facta veluti fasciola eorum articuli constringendi sunt, et dextri eius pedis ungulae portatus circulus pari condicione medebitur. interea caprinas tunc tantummodo carnes comedentibus
 5 camelorum medulla oleo roseo resoluta tempora capitis stomachus et totum pectus matutinis horis perungendum est. ex sanguine mustelarum unguentum eo modo adhibitum par praestitit beneficium. in ipsis vero commotionibus, si sanguinem de eius pedum digitis elicias quo
 10 quo pacto, et eius frontem ex eo tangas et labia, continuo exsurget. tunc etiam asini lotio aspergi conveniet.
 7 addo interea, quod ille ait si mihi fas audita loqui, quod necessitas procurandae sanitatis extorquet, eodem lotio asini potari eos debere, et hirundinum sanguinem
 15 cum turis masculi pulvere aequa sub ponderatione cum oxymeli similiter sumere. sic alii veteriores sub certo secreto naturae excepto capite et pedibus ceteras mustelae reliquiarum partes corporis obtulerunt, ex cuius cibi beneficio molestiam passionis frequentissime declinarunt. aliud.
 20 mulsa vini acri horis matutinis data diebus XXX continuis profuerunt. pari forma etiam ex testa cerebri asini combusta cinis datus profuit. sic althaeae sucus, sic coagulum leporis in modum grani ervi per dies XXX ministratum horis matutinis epilepticos liberavit. nam et mulieribus
 25 menstruantibus hoc vitio laborantibus coire conveniet.

1 si: sic *B.* ex corio: *cf. Alex. p. 84.* 4 capr. carnes *habet etiam Plin. 28, 226.* 5 tempora *B.* 7 eo modo (*sc. quo supra*) *B.*: commode *Neu.* 9 de eius *in ras. B. cet. cf. Alex. p. 79 (Plin. 28, 43).* 11 exurgit *B (Neu.).* 12 ille *sc. Vergil. Aen. 6, 266 (sit mihi etc.).* 14 hir. sang. *Plin. 30, 91.*
 15 aequa sub *B.*: sub aequa *Neu.* 16 oximelle *B.* 17 et *B.*: ac *Neu.* mustellae reliquiarum *B.*: mustelae reliquias atque *Neu.* (mustelae cineres *Plin. 30, 34).* *cf. Cael. chr. 1, 128.*
 19 declinaverunt *Neu.* 20 mulsa vini acri: Multum vina acria *B (Vina multum a. Neu.).* triginta *Neu.* . . . 21 pari *sc. mulsi (cf. Plin. 28, 225. etiam Alex. p. 82).* 22 altee *B.* coag. l. *habet etiam Garip. l. c. (qui addit expertum est). cf. Pl. 28, 224.* 23 ervi: orobi *Gar.* 25 *Garip. (qui diverso*

haec epilepticorum praecepta ex probata remedii cura disposita, deinde reliqua ut potero vaga et disseminata remedia designabo collecta . . .

ordine singula remedia proponit) l. c. haec etiam addit quae ignorat cod. B: Cor vulturis tritum cum aqua dabis bibere et sanabis. Item vulturis cor et epar et pulmo levi pruna vaporentur et conterantur et cum oxymelle potui dato statim epilepsia excluditur (*ex al. f. fonte*). *cf. Plin. 30, 22.*

1 ex: et B. 3 collecta designabo Neu.

Ex cod. Lugd. Bat. Voss. lat. fol. 85 (ad finem cap. de epilepticis libri III. Ps. Galeni) f. 7^b: (... sicut supra diximus stomaticis.) Gagatis lapis ammotus fumigium semper repentinis casibus maiores nostri publicabit. hoc et de araneis parietum. et de stercore canis fumigium fieri constat. et acacie pul̄(verem) si cum aqua calida acceperint. dum correpti fuerint continuo liberantur. Cor vulturis tritum ex aqua dato bibere. et mox sanabitur. Item vulturis cor et epar. et pulmon leni pruna vaporetur. et in unum contritum cum oximelle potui dato. statim epilepsia excluditur. Sic coagulum leporis in modum grani herbi per dies. XXX. horis matutinalibus ministratum epylemticos liberabit. expertum est et peonie radix si lunatico dum correptus fuerit iacenti in collo ligetur statim sedebat. ut sanus et quamdiu eam radicem secum haberit. nunquam ei aliquid malum accidet hoc expertus auctor affirmat.

Sequitur Item de epylemticis. Variis nominibus hec passio nuncupata est . . . (*ex Th. Ps. 2, 15*).

Ea reliqua Physicorum libri parte deperdita ipse Theodoru's haec commemorat

praeter c. II quod servatum est de epilepticis, de quo sic

l. II. c. 15 (48):

. . . huius etenim causae magnitudini maiora sunt et frequentia adiutoria providenda. nam quam plurimi sapientiores etiam fysicorum adiutoria providerunt, in quibus, ut etiam nos in nostro libello fysicorum comprehendimus, magna et veluti religiosa remedia procuravere.

l. II c. 11 (34)

de satyriasi vel impedimento usus:

. . . reparatum est (virile officium) et pipere satyrio et scinco

et erucae semine, etiam ceteris adiutoriiis par beneficium ministrantibus, quae quam maxime in libro fysicorum commodius disponimus.

l. I c. 25 (75)

de stirpibus vel ossibus infixis:

... si vero in faucibus os aut aliquid inhaeserit, aquam et oleum calidum contineat in ore et spontaneum exiliet sine mora. sunt et alia fysicorum beneficiis publicata, sed suo loco et tempore conscribentur. *ubi pro ultimis verbis sec. cod. Berol. haec subiunxit recentioris editionis Priscianae auctor* [sunt et haec beneficia fysicorum optime comprobata quae huic loco adiuncta a nobis profiteor esse etc.

cf. l. I c. 21 (66)

de vulneribus variis causis inflictis corporibus (ubi et secundum fysicos quaedam, ut de experimentis I, 2, 7 etc.).

Ad Antidotarium quoddam deperditum (non quod extat Physicorum fragmento Bruxellensi adnexum et pro libro quarto additum) pertineant quae sic citantur:

primum ab ipso Prisciani l. I c. 7 (18) de alopeciosis

... ieran dabo quae post ordinabitur.

ἡ ἑρὰ ἢ διὰ κολοκυνθίδων habetur graece in *Eupor. Ps. Gal. (XIV, 327)*, sed aliam confectionem Theodoro supplet ed. sec. (bcr) quae sic conficitur ... convenientem cum *Gera Vindiciani in Antid. Vindoc. 109 f. 108^a 1: Ant* Gera vindiciani qui purgat omnia vitia corporis. Facit ad menamenis et melancolicis. hictericis et epaticis. spleneticis. elephantiosis. et ad cataractas oculorum et ad paralisin. Das infantibus ḁ. II. Mulieribus ḁ. III. Viris ÷ S. R̄ hęc. Coloquintida. Aloe. Gingiber ana ḁ. I. Piper album. Piper longum. Piper nigrum. Camidreos Scamonia. Cassia. Costum. Euforbium. Mastice. Salis ammoniaci ana ÷ S. Myrra. Crocum. Cinnamomum ana ḁ. II. Epithimum ḁ. VI. Absinthii sucus ḁ. V. Mel despumatum quod sufficit in mulsa.

praeterea apud Garipotum 3, 24 ad finem capituli exscripti Ps. Galeni (III) de colicis subiungitur

Conditum colicis expertum Prisciani Theodori. quod recipit petroselini macedonici etc.

quod paululum in brevius contractum assumit ille ex codice quo utitur Ps. Galeni additamentis ex Theodori Prisciani editione secunda aucto, qualis extat cod. Lugd. Bat. fol. 85, ubi sic legitur in cura colicorum (cap. 70 explendo verba textus

omissa et cetera his similia quę experimentis huic causę profuisse cognoveris):

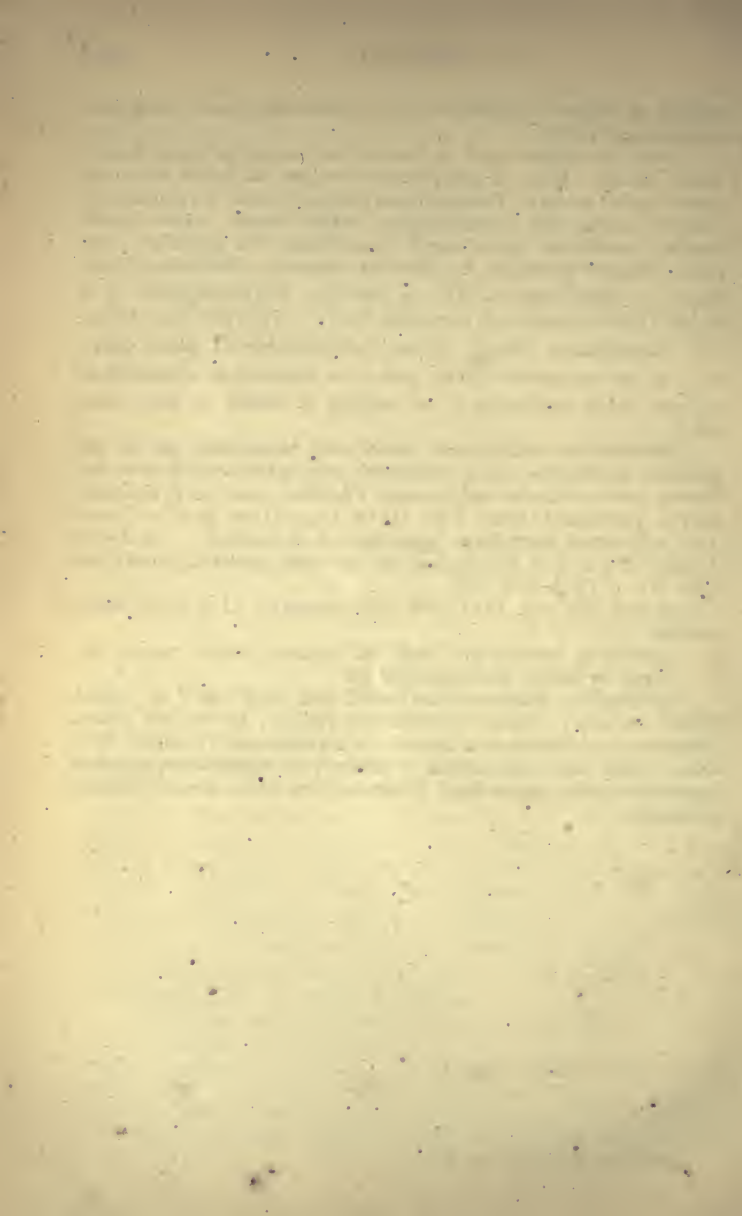
nam et radices appii et feniculi inquoques in aqua et potu dabis ieiunis. Nam et antidotum ad colum ita facies cuius virtutem sepius probavi. Petroselinum macedonicum. Puleiu acapnu iuniperi uacas ana ℥ (semunciam). ortice semen. myrta. cassia fistula. struthium. spica nardi. marrubium. ros marinum. hinula. Ciminus panu ana ℥. Zinziber. Samsucu. Bettonica. costu. ana ÷ I. piper nigrum ÷ IIII. ex omnibus pul̄(verem)facis et in duleolo vitreo reponis. et cum opus fuerit conditum facis talem. mel dispumatam lib. III. vinum optimum ℥℥ VI. piper nigrum ÷ ℥ et ex eo condito mittis pot̄. I. in calicem. et suprascripto pulbere plena cocl̄(iaria) II. et ieiunus in balneo in solio stans bibit. —

Praeterea in antidotariis medii aevi incipientis, qui ex singulorum medicorum libris collectam propagant remediorum materiam, variae citantur confectiones Theodori, quae ad Priscianum partim pertineant, velut Ant. Gera logodium teudori medici ad omnes mortiferas passiones et diuturnas . . . in Antid. Vindoc. 175 c. 83 f. 121 (eadem fere iera sine nomine legitur apud Cass. Fe. c. 73 p. 176, 12).

in cod. Vat. reg. 1143 (post Priscianum) f. 81 a vetere manu additur

Antidotus teodori qui facit ad omnes dolores capitis etc. atque in multis collectionibus est

theodoricon dianacardium (*antid. cod. Aug. 120 f. 4^b, antid. Hafn. etc. etc.*), cuius confectionem reperit, ut bis ait Simon Januensis (s. alakion et s. kerbes) in antidotario Theodori Prisciani. quod sane fieri potuit ut extiterit in remediorum quadam appendice codici quam legit Prisciani (fere ut in Brux.) fortuito subiuncta.

PSEUDO-THEODORUS.

REVISED EDITION

Ex ignoto auctore, ante Pseudo-Theodori aetatem, augmentum q. s. capitulo satis exili Prisciani XXXIII additum videtur (cf. supra ad p. 214, 14), quod in editionem aequae secundam recepit Pseudo-Theodorus, qui multis omissis aliisque (de cauculo specialiter) additis pro more mutavit (vid. infra Add.).

De vesicae vitiis.

Adveteratum vitium vesicae, quod diuturno tempore 1
perfrictionibus et gelidissimo assiduo potu increvit, cum
saevire coeperit, non tantum in se sed in vicinis partibus
nimios facit dolores.

cum vesicae multae passiones eveniant, id est fervura
collectiones vulnera durities cantabricia urina capillatura
atonía paralysis calculus haemorrhagia dysuria stranguria
hydatides, inhumana haec vitia his signis ostendi consue-
runt. assidua libido meiandi cogit homines frequentius 10
stillatim urinam facere. interdum cum difficilis est, et ab-
stinetur. cuius cum facilis exitus non sit, pondere in-

1 *Hoc capitulum additur in duobus codd. r b (textu passim corrupto), citat etiam Sim. Jan. s. agripnia. tit. De cauculo b, De cauculo. XXI. r. 2 Adveteratum v. vesice r: om. b (qui inc. Quod diuturno ... sed in ind. libri legitur p. 89 De cauculo adveterato). 3 perfrictionibus r, infrictionibus b. assiduo r: om. b. increverit b. 4 partibus b: om. r. 6 multae p. cf. Cael. Aur. chr. 5, 60. eveniunt r b. id r: om. b. feruuhra r, febura b. 7 durit(c b)ias r b. cantabricia r: om. b (ubi urine attonia. Capillatura ...). 8 cauculus r b. emorrhagia r: Emorroide b. dissuria r, Dissurię b. strin-
guria r, strangiria b. 9 ydatides r: ydatitis b. humana r b. h b: om. r. ostendi consuerunt r: cognoscuntur b. 10 assi-
duę b. meiandi r b. frequentibus r, frequenter b. 12 cuius
—sit pondere r: (cuius)pondere (rel. om.) b. facile r.*

consueto renes sive lumbi laborare cum coeperint, dolorem statim generant, vehiculo etiam si commotum corpus coliserint. quae eadem vesica difficile et cum dolore sanguinolentam urinam facit. et cum gemitu quidam excludere volentes pro lotio quasdam mucillagines exprimunt. pori etiam naturae ipsius interdum potionibus assiduis dolorem accumulans. hoc vitium et ventrem stringere consuevit et scapulae generare dolorem. conclusis igitur praefocatis aditibus ut etiam ventus reddi non possit, nimios dolores patiuntur non tantum vesicae quantum vicinae partis, renes lumbique magno pondere gravantur, sed et ilio sinistro tensura aliquando et dextro intolerabilis dolor, reiactiones etiam subsequuntur, quibus stomachus vexatus etiam febricula movetur. confusis itaque crebro dolore corpore et anima aliquibus etiam mens alienatur. assiduus incursus doloris et iter intercudit et vultum macrum facit. is et agrypnias hoc est vigilias praestat, et ardoribus hoc est siti urget. unde frequenter inquietatum corpus invalidum efficitur.

2 itaque in dolore interiorum hoc genere boethematum

1 renes sive *r*: senes sui *b*. cum *om*. *b*. 2 Vehiculo—(3)dolore *om*. *b*. sive commotū corpus *r*. 3 sanguinolentam *r*, sang *b*. 4 faciant *b*. et—volens (*sic*) *r*: *om*. *b*. quidam: quodam *r*. accludere *r*. 5 quodam mucillagines exprimuntur *r*, quadam mucillaginem exprimunt *b*. 6 Pori—assiduis *om*. *b* (*ubi simpl*. et dot acc.). 7 et *om*. *b*. stringere *b*: abstinere *r*. 8 scapul^g. dolorem *b*: scapula generare *r*. conclusis—aditibus *r*: *om*. *b*. 9 ut nec ventum parum reddere possint *b*. vento *r*: nimios—partis *om*. *b*. 10 vesicā *r*. 11 sed *om*. *b*. 12 ilio *r*, ylio *b*. aliquoties *b*. intollerabilis—subsequuntur *r*: intolerabile nascitur *b*. 13 reiactionis *r*. quibus *r*: unde *b*. vexatus etiam f. m. *r*: vexatur. et a febr. m. *b*. 14 confusis—anima *om*. *b*. 15 aliquibus: quibus etiam *r*, Aliquocies et *b*. assiduos inc. dolores et iter intercudit (*sic*) *r*: *om*. *b*. 16 et vultum acroū (*sic*) faciet *r*: et multū macres esse (*ēē*) facit *b*. 17 id (*sic*)—est (*vig*.) *r*: *om*. *b* (*ubi et v. pr*). et ardoribus—urgentur (*sic*) *r*, et ardorē i. siti urget *b*. 18 Unde—efficitur *om*. *b*. pro 20—p. 263, 3 sic habet *b* Itaque in dolore calido tactu manuum vel sabanorum calidorum. aut cantabrū cal^o

adiuvandi sunt. [interdum cum dolore] calido tactu vel sabani vel manuum, cantabro etiam tepido pectinem calefacere oportet, vel certe calido oleo vesicam porcinam aut bubulam inguinibus aut pectini pro lenticula adhiberi non nimium repletam, quo possit omnibus locis diffusa prodesse, incipiente dolore. si nimius dolor fuerit, flebotomandus erit, et post tertium diem flebotomi oleo calido absinthiato fomentabis, ex ipso et toto corpore perungueri eodem oleo facies et detergi statim sabano calido. praeterea hydrelaeon calidum fiet, quo in vase adiecto patiens supersedere debeat et vaporari. cibis autem utimur sucis alicae aliquando et ptisanae, et ovis thermapalis. et calidam aquam bibat, ad modum tamen, ne inflatione eius rursus vesica tendatur. et augmentet quousque dolor desinat. si fieri potest, inter diem accipiat. si autem perseveraverit dolor, cataplasmate uteris id est malactico ex melle et seminibus lini faeni graeci et polline tritici. impones etiam et cucurbitas hoc est cufas ventosas. atque si in tantum perseveraverit, etiam scarifabis, et post

pectinē cale faciat (interiorum—dolore om.). boethamate adiuvanda r.

1 Interdum cum dolore (*sic iterum r*) delenda videntur. 2 tepidius pectine r. 3 vel —(6)dolore om. b. 4 non nisi dum repleta r. 6 incipientē dolorē r. fuerit r: sit b.

7 et r: sed b. 8 absint b: om. r. fountabis (*sic, ut solet*) r. ex ipso—facies om. b. 9 et cum fabano (*sic*) cat deterges b. Preterea ydreleum r: et post ydromeleon b. 10 fiet in vas in quo paciens sedere d. et v. b. quod in v. adiectum patens r. 11 suco b, sucus r. 12 aliquantum r (om. b.).

ptisane b: tysanae r, et ovister mapalis (*sic*) r: Ova termantica apula b. et (cal.) om. b. 13 bibant b. tamen ne r: tãñe b. inflatione: inflammatione r b. eius om. b.

14 rursū r. et augmentet quo r: om. b. 15 inter diem r: in tercio die b (cf. *Cael. chr. 5, 74* intervallis dierum). cibum accipiant b. 16 dolor pers. b. i. malacteriis r: om. b (cf. *Escol. ap. Garip. 3, 35*). 17 lini sem (om. et) b. foenugreci et polluines (*sic*) r, fenugreco. et poll' b. Inpones etiam et r: et inpones et b. 18 hoc—ventosas om. b. atque si in t. r: Si dolor b. etiam s. r: scari fabit eum locum in quo dolor est b.

scarificationem spongia calida cicatrices vaporabis. certe si timuerit scarifari, sedenti super hydrelaeo calido in vase sanguisugas pectini impones. at si nimius dolor perseveraverit, adhibebis vehemens et experimentatum in dolore praesidium.

3 cum coeperit dolore molestari, si ante dolorem venter minime fecerit, ita clysterizari debet. olei lib IS, aquae calidae lib I. et cum venter fecerit, statim post hoc aliud adiutorium adhibebis, id est anodyni coclearia duo. quod solvi debet in oleo rutato, cui cyminum admiscebis et simul decoques in linteolo ligatum cum modica aqua, cum qua decoquatur. ita tamen si clysterem diligenter noveris eventare, ne vento dolor peior ad crescat, mittes butyri ÷ I et commiscebis omnia, et inicies. quod si ante dolorem venter fecerit, ex anodyno oleum tantum, id est secundo clystere inici oleum modo debet. in ipso autem dolore si ninium ventum reddere non potest, lanæ floccellum opobalsamo modico infusum inicies. vel si clysterizari noluerit, sunt enim quidam qui hanc curam pro vitio vitent, ipse qui patitur summo digito modicum anodyni semel atque iterum per anum sibi iniciat, et cerotario quod dia tessaron dicitur dolentes partes aut pectinis aut

1 scarificationes *r.* vapor. cic. (*sic*) *r.* 2 timueri scarifari *r.*: scarifari timuerint *b.* sedentis *b.* ydroleo calidū *r.* —leon cal' *b.* vase *b.*: vas *r.* sanguisugas *r.* 3 imponis *r.* ipones *b.* at *om.* *b.* dolor fuerit adhibebit *b.* 4 vehemens expertum *b.* 5 dolor *r.* (*dot b.*) ministrari *b.* ventrem *rb* (*item infra v. 7. 14*). 6 clisterizari debet *b.*: debetis clisteriare *r.* IS *r.*: S *b.* 7 aq̄ lib I. calide inice *b.* 7 statim *hic b.* ante ventrem *r.* post *om.* *b.* 8 id est *om.* *b.*

9 II *b.*: I (*sic*) *r.* debet *b.* debebis *r.* cui ciminum amiscens *r.*: cum cimino *b.* 10 et simul decoquis—ligato (*sic*) *r.*: *om.* *b.* 11 clistere bene eventare noveris *b.* 12 ne dolor peior ad crescat *r.* ne vento peior dolor acrescat *b.* 13 mittis butyri. Si et commisses omnia *r.*: R̄ Butiri ÷ omniaque commiscebis *b.* quod—(17) inicies *om.* *b.* 14 ex anodyno oleo tantum id est secundo clistere inicies oleum modo debet (*sic*) *r.* 17 floccellum in apobalsamo *r.* 18 quidam *om.* *b.* 19 vitant *b.* ipse *b.*: idem ipse *r.* modico anodyno intincto semel *etc.* *b.* dī *b.*: *om.* *r.* aut (*ante pectinis*) *om.* *b.* pectini *r.*

iliorum vel etiam renum panno inducto contegat, et lanis superimpositis fasciatur. miraberis hoc genus curae. hanc partem ego de experimento posui.

cum autem declinaverit dolor, tunc potiones diureticas dabis, tempore oportuno hoc est quo dolor desierit. si autem dolor cessaverit et urina secuta non fuerit, postremo iniciendus est per veretrum cathetere. oleum incies calidum.

Ut autem tam saevissima passio averti et solidari possit, cura ordinabiliter adhibenda est ita. is patiens cubiculo calido et aere temperato iacere debet, observare abstinentiam cibi et ut quietus sit et ab omnibus sollicitudinibus securus, a venere abstinens. primo renes fomentari debent, qui ex propinquitate iniuriae maius nutriunt tormentum, oleo dulci anetino calido coactili imposito contexto secundum modum spaerae, triduo certe vel diebus quinque, ita ut in olla maiore calefiat. ne virtutem amittat in calida fieri convenit. post deinde uno die inter-

1 panno r: pone patio (sic) b. inductum (—ū) rb. contegat. et lane superinpositis f. r: etiam latus contegat superpositum et sic fasciatur b. hic sequuntur in b medicamenta varia, quorum priora ex seqq. excerpta, plura aliunde congesta (usque ad imam pag. 129 v. 4 ante fin.), deinde ad Prisciani textum redit per ultimos tantum 8 capituli versus (v. 10). 2 hoc genere curae | anpartē (sic) ego de etc. r (ubi expectaveris miraberis—effectum). 4 diureticas r. quod (q) r. 7 catherere r. 9 hinc novum fragmentum videtur subiungi (quod usque ad finem pertinet). 10 Itahis p. (sic) r. 11 Cubiculo et seqq. habet etiam b (in fine cap.). 12 cibi et a venere et ab omni sollicitudine securus permaneat. Renes etc. b. 13 primo om. b. 14 quae ex pr. m. maiore n. t. r, qui maius nutriunt tormentum b. 15 et (anet.) add. b. quattili r: aquatili b qui sic pergit posito trid vel .V. diebus. ut in olla maiore in uino calefuciat. | (p. 130) aut in cat ne virtutem amittat. cf. Cass. c. 42. 16 spaerae: debere r (cf. Cass. p. 97, 18 in modum spere et ind. s. sphaerula). triduo iam ante contexto exhibet r. 17 maiores r. 18 calda r (haec corrupta vel nimis contracta—vult enim in olla ferventi calidae summitti oleum de quo foveas, ut Cassius p. 98, 16). deinde qm. b.

misso saccellari debent triduo. quarto die ventosae cum
 scarificatione adhibendae sunt, suspensis et levibus admodum
 plagellis, quia si vastae fuerint plagae, contrarium erit.
 eodem die cerotarium impono, atque uno die intermisso
 5 utimur cataplasmate ex melle et lini seminis polline faeni
 graeci tritici, admixtis si volueris ammoniaci cocleariis
 duobus, quod spleni proderit. cui addes terebinthinae
 unċ I diurnam et cerae 5 II. quod cottidie recoctum
 fervens ita ut non aduratur imponi debet et super-
 10 fasciari diebus plurimis quoadusque dolor desinat. post
 deinde malagmate dia tessonon utimur triduo, atque ita
 dia chylon alio triduo, et posteaquam videris omnem do-
 lorem pausasse atque ad consueta easdem partes consen-
 sisse, dropace medicinali. his oleo calido utimur semel
 15 atque iterum diurno, quod triduo observari debet. postea
 sinapismo ex pane infuso in aceto vel polline admixta,
 eodemque secunda vice sine polline quia opus sit et altius
 penetrare. certe si volueris tertia vice uti, fico in aceto
 decocta permiscebis et ita teres, et uteris ita ut ab om-
 20 nibus diebus balneo utaris. post haec omnia sympasmate
 omnibus diebus lavatum eundem locum renum fricabis,
 quotiens tamen non dolet, sed et omne corpus.
 5 et post haec potiones dabis quae nefriticis faciunt.
 quae conficiuntur sic. cassiae ÷ II, salis ammoniaci ÷ I,

1 sacellari *rb.* debent triduo *r*: triduo debebunt *b*.
 3 plagulis *b*. quia *r*: Nam *b*. (si v.)plage fuerint *b*.
 c. est. et eodem die. vel uno intermisso. cerotarium interpone.
 cath. ss utamur. *sic b*, qui reliqua omnia omittit, subdit autem
 cap. de condolomatibus articulorum seu nervis dolentibus.
 5 utitur cataplasmata *r*. 6 amixti (*sic*) *r*. 7 addis *r*.
 8 SI diurna (*sic*) *r*. quod (*q*) *r*. recocta *r*. 11 diates-
 seron *r*. 12 diacilon aliud triduo *r*. 13 consuetas (*sic*) *r*.
 14 dropacē *r*. his (*sic*) *r*. sinapismum *r*. 16 ammixta
 (*sic*) *r*. 17 eademque *r*. quia: quæ *r*. 19 decocto per-
 mixes . . . teris *r*. 20 sinapismate . . . lavat. eunde . . . *r*
 (cf. Cass. p. 8, 20). 23 nefreticis *r*. hanc potionem habet
 etiam *b* p. 129, 5 post p. 265, 2 (fasciatur). 24 Cassie ♂ II *r*,
 Casie II. ÷ *b*. sales ammoniacos *r*.

murrae euforbii mastices < singularum specierum > 3 III, cinnamomi semunciam, thymi semunciam, piperis ÷ I S. haec omnia tundes et cribrabis et mittes pulverem cum melle despumato. dabis autem singulis quos causa compellit scripulos III cum melicrato, admixto salis modico. 5 purgat caput epilepticis et cephalargicis, et ad dolorem stomachi et ad eos qui longa infirmitate vexantur ut confirment stomachum, facit digestionem, deducit flegmata et choleram maxime nigram. facit et malis coloribus et ad omnes causas. dabis autem digesto mane et hydropicis et 10 flegmaticis et splenicis. dabis omnibus, ut supra scripsi.

compositio dropacis metasyncritici ad causam perti- 6 nentis. cerae lib̄ I, resinae lib̄ I, picis durae lib̄ I, bituminis lib̄ I, adarcis ÷ II, cachryos ÷ II, ellebori albi ÷ II, sulphuris vivi ÷ II, piperis ÷ II, stafidis agriae ÷ II, nitri 15 rubri ÷ VII. resina cera pix cum fuerint soluta, mittes tritum bitumen et repones in foco ut misceatur. nam si ferverit erumpet. deposito ab igne addes reliqua pigmenta quae extrinsecus triveris. postea mittes in coctura totius operis olei cyprini ÷ I. 20

1 Myrra. euformio. masticę. ana 3 III. r, Mirrę. Euforbii. Mastiċ ana I 3. b. 2 Cinnamomū. semuntia. Timū semuntia. Pip. SI. S. r (ubi Cynnam ÷ I. Thimi ÷ I. Piperis II ÷ Mell' dosis. III. 3. cum mellicrato mixto modico. Hoc antidotum caput purgat etc. b). 3 tundis et cribabis (sic) et mittis . . . dispumato r. 5 modice r. 8 egestionem b. et col'a nigm^a b, et pilemaximæ (sic) nigracum felle (sic) r. 9 coloribus (sic) r. 10 digesto b: digestissimis r. 11 splenicis r b. dabis o. ut s. s. r: om. b. 12 metasincritici r (haec om. b). pertinentis: cf. p. 265, 14. 13 cera . . . rasina r. uitum r (item infra). 14 adarces . . . cacrios . . . ellebo² albū . . . sulfur vivum . . . pipis etc. r. staphisagriae r. 16 rubei r. r. c. pice cum fuerit solutum r. mittis . . . reponis in foco (!) r. 18 fuerit (corr. ips.) r. addes . . . mittis r.

Additamenta

Pseudo-Theodori

ad Theodorum Priscianum
(editionis secundae).

Ad I, 2 (6).

- (III) Crispos sic facies (capillos)... Cupressi pilae cum acri tritae aceto, et capillos illinito. et lentisci folia cum aceto trita. lumbricos terrae cum oleo conterito et illinito.

5

Ad I, 3 (8).

- (III) Calvis ut capilli nascantur. Harundininas radices combures teres et cernes ÷ III. folia olivae combusta et cribellata ÷ III, polytrichi herbae, callitrichi combustae similiter ana ÷ III, ladani libram I, adipis ursini de renibus quod 10 satis videtur, commiscebis omnia, et ex eo in balneo intus caput lavabis.

Ad I, 5 (12) De pediculis (post fricabis).

- (VI) Radices ellebori ÷ I, stafisagriam ÷ I in unum conterito et admixto oleo totum corpus perunguito. etiam si cum tunica dormierint omnes pediculos necat. stafisagria trita addita 15 ruta cum oleo et aceto commixto totum corpus fricato ex-

2 Cipressi *b* (*semper*). cum ac^o trite et aceto *b*, cum ac^o trite aceto *r*. 4 terre^o—illinito *b*: terrestres (*cet. om.*) *r*. 7 teres *b*, teris *c*: *om.* *r*. foliorum olive combustae et cribellate^o *r*. 8 callitrici *bc* (*cf. Plin. 25, 132*): gallici *r*. 9 adipis ursinos *bc*, adeps ursinus *r*. 10 commiscis *cr*. cum *v.* 13—15, p. 269, 1—4 *cf. quae ex eodem fonte habet Marcellus p. 46, 16—20, 23—28 (Helmr.)*. 13 Rad' *b*, Radices *r*. stafisagria *br*. in unū *r*: in vinū *b*. conterito: contrita *br*. 14 amixto *b*: imixto *r*. 15 dormierint *b*: —ris *r*. 16 comixtū *b*, cōmixto *r*. fric:(—*cet*) *b*, frecato *r*.

cepto capite, mox pediculos necat. detracto caseo relictum serum adiecto exiguo salis potui sumptum pediculos extirpat. cornu cervini limata scobis ex vino potata pediculos lendesque esse non patitur. oleo viridi cum aceto mixto caput vel corpus inunctum pediculos occidit. betae viridis succo caput 5 perunguito. aqua marina assidue caput lavato. felle taurino caput unguito. hoc et furfures de capite tollit. sulphuris vivi libram I, stafisagriae ÷ IIII aceti cyatis VI in unum conteres, et omne corpus perunctum pediculos lendesque esse non patitur. 10

De pulicibus et cimicibus.

Pulices consumit aqua aspersa marina. in lixiva sanguinem caprinum misceto, et sparge in loco ubi pulices esse noveris. vas fictile cavum ac patulum sevo hircino perungue et in terra obrue, ita ut labia vasis cum terra aequalia sint. tanta vis 15 est ut ex vestibis cimices et pulices in ipsum vas transeant. sub lecto fossam non grandem facies et in eam sanguinem caprinum mittes. omnes pulices ibi convenient. sub lecto fossulam facies et carbones vivos in eam mittes, et costum storacem et sanguisugam simul in ea incendes. undique conducti 20 cimices necabuntur ibidem.

1 relicto sero *b*, relictos. ero *r*. 2 exiguum sale *b*, exiguum sales *r*. pediculos stirpat *b*, peduculos ex^ttirpat *r*.
3 cervi *b*. limata scab' *b*, limatas cuius *r*. pediculos lendinesque *b*: pediculos lendecusque *r* (*cet. cf. Marc. etiam p. 43, 6. lendines legitur etiam ap. Alex.*). 4 oleum viride... mixtum *b* (comixto *r*) *br*. 5 occidit *b*: om. *r*. succum ca-

pite *r*. 6 fel taurinum (\bar{v} *r*) *br*. 7 sulfur (solphor *r*) vivum lib (lib. I. *r*) *br*. 8 stafisagria *br*. cyatis: cyatos *b*, ciatus *r*. conteres *b*: —ris *r*. 9 pediculos lendinesque *b*, peduculos lindinesque *r*. 11 *tit. habent bc, om. r*. 12 P. et cimices *r*. aspersa aqua marina *r*. lexivo *b*, lexiva *r*. 13 miscito *b*, comixto *r*. asperges in locum *r*. noveris *b*:

noveris *r*. 14 vas *b*: vasum *r*. hircino *b*, yrcinā ^{he} *r*. in terra (*ante ips. corr. interea*) *b*, in terram *r*. 15 vasis *b*: vasi *r*. equalis sit *r*. 16 vestibis *b*: bestiis *r*. in ipso vas *r*. 17 (18) Subiecto *r*. 18 (19) mittis *r*. convenient *br*. 19 vivas *r*. et (*post mittis*) om. *r*. 20 simul *r*: om. *b*. incendis *r* (*et sic semper fere r, cum b praeferat -es*). conducte *r*. 21 ibi denegabuntur *r*.

Ad I, 6 (15) De achoris (post comprobatum).

- (VII) Sevum vituli cum sale inungue, expertum est. sucum herbae perdicalis, aceti acerrimi aequali mensura, olei communis tantundem. in se ferveat ad tertias. postea ceram albam admiscebis, facies cerotum, inungues, et sanat. anserinum fimum vetus in vino veteri tritum illinies. sulphur vivum tritum cum vino inungue. alium cum aceto et nitro tritum et illinitum omnia suprascripta capitis ulcera sanat. lithargyri libram I, cerussae libram I, cerae albae libram I, olei rosei libram I. liquefacta cera et tepefacta sic addes oleum et species suprascriptas. simul in mortario omnia trita commiscebis, addes quattuor ovorum albumina, teres et uteris. et omnia suprascripta capitis ulcera sanat.

Ad I, 7 (17 extr.) De alopeciosis.

- (VIII) ... yera (gera r) dabo] quae sic conficitur (*vid. supra ad 16 text. lib. I.*)

Ad I, 7 (18) De alopeciosis (post aceto contritum).

- Pannum laneum veterem vel lineum combures. et lacertam in pultario novo mittes et combures et simul teres; addito postea oleo de lucerna aut veteri, et inde illinies caput. sed saepius novacula rades. hoc et alopecias vestit et capillos evocat et confirmat. stercus cattinum siccum cum sinape aequis ponderibus tritum, cum aceto illinitum suprascripta vitia emendat. muscae plurimae combustae cum melle contritae idem praestant. fimum columbinum ex aceto tritum illinito. lacerta viridis admixto sale trita cum adipe ursino

2 expertum est r: prodest b. cf. Ps. Plin. p. 13, 14.
 4 amisches b, admiscis r. 5 et ungis et sanas b. 6 in veteri vino b. inlinis r. sulfur b. 7 inunge b.
 Aleum r: Olleum b. cf. Ps. Plin. p. 12, 14. 8 ss b, fta r.
 Litargiri r, —rū b. haec ex alio fonte (Ps. Plin. p. 14, 3) dedit Marc. p. 42, 26. 9 Cerusa b. Cera alba b. 10 addis br.
 11 ss b, ff r. simul om. r. comices b, comiscis r.
 12 addis b: Addes r. album r. teris br. 13 et—sanat r: om. bc. 19 et teris simul b. 20 de om. b. aut om. b (ubi oleo lucerna | veteri). 21 sepius r: sp (semper) b.
 a novacula r. alopic(t r)ias br (semper). 22 confirmat r: confortat b. gattinum br. 23 illiniū (sic) r. ss b, fta r.
 24 emendat b: sanat r. 24 et 25 cf. Marc. p. 50, 35. 36. 25 idem pstant b: om. r. ex b: et r. 26 allinito b, illinitum r. viride r.

alopecias celeriter sanat. pellium viperarum cinis alopecias celeriter explet, expertum est. sucus millefolii cum oleo confricatus crispis capillos facit. [prius attamen loca ...

Ad I, 8 (20). De aurium causatione (*inter ... centauriæ facit et Si sonare aures ...*). 5

Ad ventositatem et tinnitum aurium. nitrum et murrā (VIII) vel castoreum ana (*i. e. aequali mensura*) distempera cum oleo et aceto, et calidum mitte in aurem.

Ad I, 8 (21) De aurium causatione (*post Et ferri purgatio cum aceto trita commodis operabitur ut habet b*). 10

Sucos porri et araneos tres simul contritos in strigilla calefacies, et tepidum in aurem mittes, et de lana alba vetustissima obturato. et sordem purgat et sanat. sucus hederæ tepidus instilletur. lac caninum tepidum inicito. caprinum lotium in vase vitreo servatum tepidum inicito auribus. cele- 15
riter sanat. origani sucus viridis tepidus stilletur. de cannabi semine sucum tepidum. nimium dolorem tollit. herbae verbenæ sucum tepidum stillato. sanguinariae herbae sucus tepidus stillatus aurium dolores et ulcera sanat. caprinum fel aut bubulum ex aceto tritum infundes. quamvis graves dolores 20
sanat. rubi tenerrimi sucus aquam de auribus et dolorem amputat. fracturas aurium sanant bulbi triti impositi et sexto die soluti. cannæ viridis sucus tepidus auribus instillatus mira celeritate aures sanat. sic coriandri viridis sucus cum melle mixtus facit. si apostema natum in auribus fuerit, prius cum lana aures 25

1 celere r. p. v. cf. Marc. p. 50, 20. 2 explet r. herbe millefoliæ r. 6 haec non extant in r. strigilla b: strigiles r. cf. strigili ferreae inditum ap. Marc. p. 102, 30. in strigili calefacies ib. p. 105, 24. et 96, 1. 12 calefaciens et r. aurē b: —re r. 13 et sanat b: om. r. cedere r. 14 stilletur r. 15 locium b: lucium r. servato et r. celere r. 16 viridis sucus r. cannabi semine b: canna viride semine (*sic*) r. cf. Marc. p. 107, 17. 17 sucus tepidus r. berbenæ r. 18 stillatum r. sanguinariae: cf. Marc. p. 102, 26. 19 dol' b, dolorem r. 20 ex om. b. infund' b, —de r. gravem dolorem r. 21 rubi: cf. Marc. p. 102, 33. dolor (*sic*) b, dolorem r. 22 fracturas b: fracturam r. sanant b: curat (*sic*) r. VI b: sexta r. 23 virid' b: —de r. tepidus b: om. r. stillatus r. 24 aures b: dolorem r. 25 natū in auribus b: innata auribus r. fuerit om. r.

purgabis, et lotium virginis pueri inicito, postea lana obtu-
 rabis. ruptis auribus ovinum fel cum lacte mulieris tepidum
 inicito. sonitum et tinnitum aurium discutit nitrum ex vino
 liquatum. hoc et purulentis auribus medetur. et supra scripta
 5 vitia sanat. ovillum fel cum melle tepidum iniectum idem
 praestat. et nitri triti pulvis immissus vermes de auribus
 necat. saliva hominis stillata similiter. herbam parietariam in
 aqua decoques ad tertias, et suco eius tepido stillato omnes
 vermes moriuntur, et sic de auribus cadent. cannabi foliorum
 10 sucus tepidus instillatus aurium vermes aut si quid aliud
 fuerit occidit.

nunc seq. (quod in textu Theodori 21 extr.) Bubulas carnes
 carbonibus superponito (b, Et bubulam carnem carnibus super-
 ponito r) — tepidum frequenter infundis. *deinde (21 in.) se-*
 15 *quitur* Si audire tardius ceperit... prius tamen procurationem
 ventris. et corporis purgacionem facimus (b, prius enim pro
 purgacione ventris et corporis purgacionem facimus r).

Item ad I, 8 (21) (post purgacionem facimus).

Auribus vero absinthii sucum aut cynoglossae cum passo
 20 et oleo tepido stillamus. mire vitium sanat. sic nepetae sucum
 frequenter infundo, et eius siccae pulverem per cannulam in-
 sufflo. sic rosarum sucus cum melle, sic origani sucus tepidus,
 sic nitrum in aceto resolutum, sic taurinum aut bubulum aut
 caprinum aut porcinum fel cum oleo roseo vel laurino, sic
 25 rafanorum sucus tepidus auribus inicitur. si aliquid in aurem
 introierit, alterius partis pedem excalceari facies et caput in

1 purgabit b. Iocium b: lucium r. cf. pueri inpubis
 Marc. p. 104, 30 et pueri investis p. 96, 1. tepidum (post
 pueri) add. r. et de lana opturatū (pro —to) r. 2 ovi-
 num b: ovillum r. tepido b. 3 cf. Ps. Plin. p. 19, 2.
 4 et—sanat r: om. b. 5 et ovillum r. 7 similiter b: om. r.
 parietariam br. 8 sucū tepidū (om. eius) r. 9 cannabi
 (ut supra) b: canapis r. foliarum (ante corr.) b. 10 stil-
 latus r. aut—fuerit b: inter lin. suppl. r. cf. Marc. p. 102, 15.
 11 occidit b: de auribus necat (sic del.) occidit r. 19 ab-
 sintthii herbe r. cinoglosse br, 20 sanat b: emendat r.
 nepite (sic) br. 21 insufflato r. 22 sucum (etc.)... (25)
 inicito r. 23 cf. ipsius Theodori quae in textu s. 21. re-
 solutum r: om. b. et bub. vel capr. seu porc. r. 25 hoc
 ex alio aliis verbis auctore habet Marc. p. 105, 5 scil. ex Ps. Plin.
 p. 19, 15. 26 excalciari br.

ea parte ubi introierit super umerum pones. eadem hora exiet. si arista introierit, pyrena meles de visco ungues et cum ea aristam de auribus vel oculis tolles. omnibus doloribus aurium mire succurres, si mox dolentem aurem de lana alba sucida claudas, ut usque ad sanitatem clausa permaneat. 5
iam sequitur in br (item in c) cap. I, 9 De parotidis (Tumores repentinos . . .).

Ad I, 9 (24) De parotidis (post sunt adiutoria haec evocatoria . . . evocaverunt).

Sevum caprinum vel ovillum cum sale impositum parotides (X) aperit et sanat. hoc cuiuslibet pecudis facit. fimum columbinum per se vel cum farina hordei impositum. hirundinis ventrem cum calamo findes et ibi lapillos invenies, quos in lupino aureo quis portet. ficus siccas in aqua decoques, teres et impones, parotides discutit. creta cum aceto imposita. 15
 plantago cum axungia trita. fimum caprinum cum axungia illinito. item scribe in locum ipsum xu.o yx.

Ad idem cap. I, 9 (25 post similiter faciet b, post uteris r).

Aliud de expertis.

die iovis prendes talpam vivam et mittes in cacabo novo. 20
 adicies et olei calicis potionem et pones super focum, quousque talpa et oleum in medicamen convertatur. et unguendo parotides mirifice curas.

Ad I, 10 (26) De ferbunculis (post consuetudo edocuit).

Medicinali digito herbam plantaginem exime et in linteo (XI) loco suspende. cocleae minutae quae in salicibus inveniuntur 26
 cum testis suis tritae et impositae ferbunculos et strumas curant. fimum columbinum cum aceto tritum et farinam hordei

2 pyrena mellis b, pyrina melis r. 3 ea: sic br. vel de oc. r. 4 aurem dolentem r. 5 succida b. claudas et (sic) b: om. r. 10 cod. r (praeter in. et fn.) verba non transcripsi. parotida^s b. 15 parotides (hic) b. 17 in loco ipso XGYA r. 19 aliud de expertis cr, aliud experimentum b. 20 prendes b, —dis r. talpam b: taupam r, taupā c. cacao b, caccabo r. 22 taupa r. unguendo b. 25 in linteolo suspende r. 26 salicibus br: salinis Marc. p. 148, 5. 27 tectis b. fervunculos (sic semper et in seqq.) r. curant b: sanat r. 28 ex aceto trito r. hordei imixtam r: ordeī mixtam b.

immixtam imponito. argemonia trita et imposita ferbunculos et strumas et parotides sanat. iecur talpae tritum impone, circumlines ita ne per triduum levetur. calcem vivam quae adhuc non est extincta cum resina liquida et adipe porcino
 5 cum melle mixtam imponito, ferbunculos strumas et omnem duritiem solvit et sanat. galbanum solum imponito. caprinum fimum cum aceto coctum imponito. idem et bubulum ex oleo coctum facit. chelidoniae radix ex aceto trita imponatur. quinquefoliam herbam coques ex aceto, teres et quasi malagma
 10 impones, statim supra scriptas durities et condylomata sedat. strychnus herba in pane infuso trita aut cum axungia recenti imposita strumas et supra scripta sanat. fici folia aut poma ipsa immatura trita impone, statim omnes tumores sanat. iuniperi semen tritum ex oleo et aceto mixtum imponito.

15 *Ad idem I, 10 (29 et 30) — vid. ad textum (tribus in locis) Theodori.*

Ad I 12 (38) De oculorum causis (ad caligantes oculos post purgat).

(XIII) Sal Cappadocum quod foditur fricas in cute cum aqua et
 20 immisces collyrium diarodon et inungues. feniculi semen tere diligenter, et immisces mel, et iterum teres et immisces et ungues. expertum est.

Membranam sive album de oculis tollendum. faeni graeci semen de aqua lavas novies et in aqua X coques. dactylos III,
 25 mellis coclearia III, feniculi sucum quantum volueris simul

1 argemonia herba *r* (*Diosc. p. 326 Lips.*): agrimonia *b*.
 et (*bis*) *om. r.* 2 parotidas (*sic*) *br* (*ut supra*). taupe *r*.
 pone et circumlini *b*, impone circum. lenis *r.* 4 extincta
 (*sic*) *r.* 5 cū melle | mixtū *b* (*cf. Marc. p. 146, 15*): (*porc.*)
 cōmixto *r.* 6 duriciem *b*: —tiam *r.* impositum *r.* 7 cum
b: ex *r.* decoctum *r.* 8 celidoniae *br.* imponito (*hic*) *r.*
 9 quinquefoliae herbā (*ips. corr. ex herbe*) *b*: quinquefolia herba *r.*
 maligna *b.* 10 *ss b.* duritias et condilomata *r*: do-
 lores | condilomata *b.* 11 strychnus *br.* cum pane in-
 fusa *r.* recenti *b*: —te *r.* 12 et supra scripta (*sic*) *b*:
 (strumas) *ff r.* 13 sanat *b*: stant *r.* 19 haec non habet *r*,
 qui inde ab initio huius capituli alio textu usus esse videtur,
 nec prostant in e quia in hoc codice exciderunt (inter fol. 24—25)
 a verbis Si cui oculi reumatizaverint (*ed. Arg. p. 11, 8*) | usque
 ad v. | aut arboris pini folia molliora aut anetum... (*p. 14, 16*).

coctum commisceas, et rosas. || (p. 35) omnia simul teres ut unum corpus fiat et penna inungues. expertum est. ros de cauliculo cum melle inungues. vulturis oculos inspectos . . . caliginem et suffusionem nasci prohibet. fel caprinum cum melle mixtum inunguito. chelidoniae sucum ÷ I, feniculi sucum ÷ I, rutae 5 viridis sucum ÷ I, fel caprinum ÷ 3 I, cymini 2 I. melli commisceas et uteris.

ettannari ygrocollyrio uteris, quod haec recipit. atramenti ad caligarios partem I, centauryae fasciculum I . . . mittis omnia in vas fictile mundum, et ad carbones cum viridi canna 10 agitas. subinde incidis cannas, et tam diu coques agitando ut ad spissitudinem mellis perveniat. et modice solutius.

Ad I, 13 (43) De narium morbis (post cannulam solus cod. b —de lacuna in c vid. supra).

Porum virginem de ligno in ligno teres et in suco eius (XIII) licinium tortum infundes et nares ex eo obturabis. et tamdiu 16 erecto capite contine, donec senserit pondus sternuti. et mox subduces licinium et sternutabit et foris polypum eiciet. hoc saepius est expertum.

caseum viridem tritum cum melle dum vadit dormitum 20 noctu in superioribus labio pone, et observabis ei, et mox exiet ad escam. et tu ad busenas mox eum subducito. hoc mire expertum est.

Ad I, 14 (44) de fluxu sanguinis narium (post meruerunt solus b —de lacuna in c vide supra).

Alii papyri cortices ligaverunt. mulieribus vero de ube- (XV) ribus capitellum ligaverunt. nam et costi pulverem naribus insufflato, et sanguinem sistit et ulcera narium sanat. porri sectivi sucum cum chalcitidis pulvere mixtum inicit, hoc et polypum curat et sanguinem sistit. et pulverem chalcitidis 30 solum insufflato.

1 τRosas (sic) b. 2 caulico | sic b: cf. Ps. Plin. p. 21^b Bas. (caulium rorem). 3 inunges (-gito) ut semper b. inspectos. caliginem sic b. 5 celid^o b. 6 Σ (i. e. semuncia) b. mell' b. 7 uteris. τannari ydrocolliriū (sic) b (?) fort. nom. propr. 8 atramentū ad caligarios (sic) b. 9 lacunam ipse indicavi. 10 vase b. viridi^o canna^s b. 11 tandi b. 12 solutius (sic) b. iam seq. textus Theodori Si haec caligo senectute magis . . . 15 etc. teris b. 16 obturabis (sic) b. 18 sternutat b. 20 vadit ad dormitum b. 23 sequitur Fetorem vero naris . . . (I, 43). 28 exsufflatū b. 29 sucus c. calcitis b. 30 pulipum b.

vermem invenies in cicere viridi, quem tollis et in vas vitreum mittis, similiter et farinam et aliquot grana ciceris viridis, et cooperies vas. et post dies XXX aperies vas et invenies de verme muscam. quam tollis et includis in lupino aureo, et ligas in capite viro, mulieri ad ventrem. haec res tantam virtutem habet ut si hoc ad aquam currentem posueris mox statuet eam. sed anno uno tantum valet, alio anno renovabis rem de alio verme. hoc et ad mulieris profluvium prodest.

10 item si de dextra parte cucurrerit sanguis, in sinistram dicis Surgur.

item scribis de sanguine eius in fronte ipsius cum granoturis nomen eius inversis litteris, et mox stabit.

gallinae quae pullos exclusit testas ovorum leviter tostato, terito et tenuissime cribellato. ipsius pulverem per cannulam insufflato. mox stabit.

item corrigia canina in collo ligata mirum est.

in tria folia lauri scribis de sanguine ipsius Tantale pie. Pie tantale, Tantale pie, et de suco porri virginis lavas folia ipsa, et das ei bibere.

item in chartas ad aurem ipsius Sanguis, imperat tibi Apuleius madaurensis ut cursus tuus stet.

item ut supra ad aurem dicis Fix. fix. fixon.

nam et finus asininus tritus cum sanguine hominis ipsius in mortario et fronti cum hemicraniis illinitus sanguinem sistit, candelam tollis et naturam viri ligabis, mulieri capitellum de titina. lappa capiti circumdata mirum est. ruta cum aceto trita et lana obvoluta naribus inserta sanguinem reprimit. rutae semen tritum naribus applicatum prodest. coagulum agninum ex aqua solutum fronti illinito. lana sucida aures eius inculcato. cocleas tritas fronti illinito. in charta scribe MAINON. MAINONa. MAINON.

cretam argentariam cum aceti cocleario tritam et modico aquae potui dato, et quasi sanguinem vomet.

1 cice b. 7 renovabis: removebis b. 12 cf. simile quid in *physicis subiunctis Th. Prisc. Brux. (l.IV) p. 90^a ed. Arg.* 13 nomen eius: $\bar{n}\bar{u}$ et⁹ (sic) b. 14 t. ovorum eius (sic) b. 18 de *Tantalo* cf. *Antidot. exc. Leid. (cod. Apulei.) 185 (ed. Piechotta 1887).* 21 aurēs b. 22 medaurensis b. 23 fixon (*ancip. litt. ult.*) b. 25 emigrāneis (—nīs) b. 27 lapa b. 31 incucato b. 33 cum aceto coclearia trita et modice aq̄ b.

sucum rubi tenerrimi in sole positum ut in mellis crassitudinem redigatur potui dato, et quibus supra validissime prodest.

Ut iterum currat sanguis per nares. marrubii sucum si quis naribus sorbeat, mox prosequitur sanguis de naribus. 5

Ad I, 15 (45) de labiis crepantibus (post imbecillitatem et ante cap. de dentium causatione).

Costum et bacas lauri simul commisceas et teris. et cum (XVI) melle commixto uteris utilis.

Oris odorem suavem et dentes facies candidos, farina 10 hordei sale et melle commixtis si inde saepius dentes fricaveris. oris umores siccabis si pyrethri radicem quis in sole submasticet, et aperto ore sedeat. omnisumor capitis detrahitur. aciem oculorum clariorem facit, sed et dentes confirmat, si eius pulverem quis gingivis apponat. oris ulcera 15 sanat, si oleum roseum facies in ore teneri. et plantaginis et portulacae vel intibi sucus similiter operatur.

Ad I, 16 (48) De dentium causatione (post mitigabo).

Cucurbitae sativae decoctae sucus tepidus in ore tentus (XVII) dentium dolorem prohibet et mobilitatem eorum statuet. la- 20 pathi radix commasticata dentium dolorem tollit, et sucus portulacae decoctae. si cruda comedatur, motos dentes confirmat, ligatos ex quocumque cibo umores factos solvit et tumores gingivarum tollit. alumen umectum in testa super carbones imponis et pari pondere piper tritum, et misces, et in 25 dentem qui dolet imponis et mox sedat dolorem. lac caprifici denti cavo impositum idem facit. pyrethri radiculam cavo denti inicito et super de cera cooperito. sic chelidoniae herbae lac.

gallae et bacae lauri pulvere aequali pondere in unum 30 commixto, cum digito saepius dentes fricato. dolorem tollit et umores desiccat.

2 datū et quibus b. vallissime b. 8 cōmixtū et tritū
et . . . comixtū b (c). 10 si farina ordeī sal et melle com-
mixtū si inde b (item c). 13 et c: ei b. humor (semper) b.
14 detrahit c. 16 facias c. 19 sective b. cf. (Ps. Plin. f. 25^a
Bas.) Marc. p. 123, 22. 20 lappatii b. 22 crada (sic) b.
23 ligatos sic b. umores (?): amoros b. 25 miscis b.
28 inicito: mitto b. 29 post lac signum paragraphi in b. 31 et
cum d. b. 32 post desiccat sequuntur dentifricia Theodori I, 49.

Ad idem cap. I, 16 (49 post colluere oportet).

Et caprifici radix vino decocta, et ipsum vinum ore contineatur. idem praestant et radices eius contusae, si super maxillas imponas.

5 gagatem lapidem ustula et pone in dentem qui dolet.

Ne os male oleat, sal ieiunus sub lingua teneto. lingua si tumet vel dolet, pumicem combustum terito, et murra et puleio quantum tibi videtur simul trito linguam fricabis. si os intus combustum fuerit, lac caninum vel
10 caprinum assidue in ore contineat.

Ad idem I, 16 (49, post haec omnia c. sec. Hippocratis . . . profuerunt).

Infans ut bene dentiati, lapidem gagatem ad collum suspende ei. lapillum de miliario excute et in linteo
15 ligatum collo suspende. pecudis cerebro cuiuslibet gingivas confricato. viperae dentes in collo ei suspende. lapillum limacis collo ei suspende. lupi dens alligatus mirum est. pavorem ei prohibet. polypo marino vivo dentes tolle et collo suspende ita ut ipsum vivum dimittas. facile et sine dolore
20 dentiunt infantes, si dentem equi qui primo cadet ei collo suspendas, sed melius est si ipse dens terram non tangat. hoc catuli dens facit.

Trociscus Musae describitur ad I, 17 (52).

Ad I, 17 (53) De vitiis faucium vel oris (post ros syriacum).

25
(XVIII) Sic sales triti cum melle multum prosunt. sic radicum caulium combustarum cinis. sic aneti sicci cinis. herbae cyclaminis radicis sucus — cum cocleario ter in die tangis, mirum est. hirundinum combustarum cinis cum melle mixtus mire uvae
30 et faucibus succurrit. urticae sucus idem praestat. rubi folia in umbra arefacta in pulverem redacta, uvam si tangas prae-

2 cf. *Marc. p. 123, 26 et Ps. Plin. f. 25^c Bas.* 6 haec iam pertinent ad caput seq. 17 de vitiis faucium vel oris. 6 liga (bis) b (item v. 8). 8 puleiū . . . tritū b. 15 cere-

brū b. 17 Pavore b. 18 Pulipū b. 19 facile: Fascl' (sic) b. haec ex eodem fonte quo *Ps. Plin. f. 26^d*. 22 eadem omnia add. ad c, 16 habet c, quae des. f. 28^a catuli dens faē. 26 cf. *Theod. 1, 53 extr.* 28 suc⁹ (us) cum . . . b. 29 cf. *Theodor. 1, 53 (gr. Gal. XIV, 361). Marc. p. 133, 3.* 30 ortice b. cf. *Marc. p. 133, 14.* 31 cf. *Marc. p. 133, 1.*

sentaneum est. araneum vivum in collo suspende, digitis duobus medianis in dextra manu ligatis. hoc et lippitudini medetur.

[nam et gargarismum his adhibe tepidum aqua vel melicrato ubi decoxeris aut lenticulam vel sorba aut mespila vel gallam vel murtam vel cetera similem virtutem habentia. 5

Ad I, 19 (60) De ustione calidae (post adhibentur).

Recipe adipem berbicinum i. ē. mellis unciam aceti unciam (XX) in unum ad tertias decoque et in modum ceroti linteolo inductum impones. combusta de calida vel de igne facta 10 sanat. folia cauliculorum <cum> oleo roseo impone. lactucam tritam assidue imposito, nec cicatricem relinquit. tumore et suppuratione deusta sanabis, si herbae urceolaris folia superimpones contrita. hoc et liliorum radice bulbus contritus et impositus facit. pustulas ex combustione non patitur exire, 15 si murtae foliorum cinis aspersus fuerit. usta sanat et pilos revocat ranae combustae cinis aspersus. stercoris caprini combusti cini efficax est impositus. lilii folia trita imposito.

Ad I, 20 (62) De carbunculis (post liberant).

Nam et apes quae in melle moriuntur tritas impone. (XXI) fimum columbinum tritum recens impone. stercus ovinum 21 contritum <cum> melle impositum mire carbunculos discutit, praecipue eos qui in veretro nascuntur. et sine melle idem facit. stercus caprinum tritum cum melle impone. caricas pingues et saponem et lasar pari pondere separatim teres et 25 in unum commisce terendo, imposito, aperit, claudit et sanat. potentissimum remedium si cum nuce purgata carbonem conteras et imponas.

Ad I, 21 (65) de vulneribus (post baccas c. res. tunsas inponito).

Si vero ferro incisum vulnus vel apostema fuerit, lin- (XXIII) tea infusa acri aceto cum sale mixto imposito, et desuper

1 *cf. Marc. p. 139. 19.* Suspend'; digiti duo mediani...
 ligati sic b. 4 *his iam redit ad Theodorum.* mellicratū
 6 mirta b. 8 R b: om. c (quem vidi, non contuli). i. ē.
 Mellis ÷ Acceti ÷ b. 11 cum om. b. 13 deustata b.
 orciolaris b. super ipone b. 16 mirte b. 17 stercus
 (-c^o) caprinum combustum b. 22 carbunculum b. 23 ve-
 retrū b. 25 saponem b. 27 carbonē b. 32 acro b.

fasciola linea ligato. quod usque triduum inde ne solvas, sed de supradicto aceto semper infunde. hoc vero adiutorio adhibito nec in tumorem plaga veniet, et postea celeriter sanat.

Ad I, 21 (68) clausulam (quam sic mutavit b: Sunt etiam haec
5 adiutoria his causis aptissima sub una virtute medentia, sed varie composita, quarum perseverantia effectum facillimum experti sumus:)

Verbena herba contrita et imposita mirifice prodest. aqua
ubi caules decocti sunt tepida si loca ipsa fomentes, et ipsos
10 caules detritos bis in die imponas, vulnera recentia et vetera et fistulas sanat. bulbi triti soli ad vulnus glutinandum adhibeantur, experimentum est. rubi flos vel mora imposita trita, sine collectione vulnera recentia sanat. lintea
15 aceto infusa sale trito ammixto imposita per triduum, vulnera ferro secata intumescere non patitur et ad sanitatem cito perducit. vena incisa si fuerit, floccum purpureum alligato, et mox claudit. calcis pulvis appositus hoc idem facit. venae solutae si fuerint aut ferro incisae et sanguis restringi non poterit, plantaginem tritam super alligato, probatum est. folia
20 verbenae trita cum axungia imposito, statim sanat. si scillam purgas et interiora eius tenera in pilam mittis et ex oleo et vino psyllium contusum pro malagmate imponis et tertio die resolvis, vulnera recentia quamvis periculosa et nervos incisos et ossa consolidare expertum est. fimum bubulum cum melle
25 recentes plagas ferro factas sanat. viscum axungiae in unciis binis simul contritum alligato, aperit expurgat claudit et persanat. item mellis butyri resinae uncias ternas simul decoquis et commisces donec in se coeant, et linteolum intingis et vulneri imponis, carnes de loco suo remotas intra | (p.47) tri-
30 duum glutinat et comesta vel cava replet, et mira celeritate sanare certum est. fimum scrofinum illitum vulnera sanat. herbae verbenae folia sive ramulos eius tenerrimos vino bono coctos et tritos imposito, vulnus aperit et expurgat. item

2 supra dictis b. 3 seq. ap. Theod. Glutinantia vero...

15 secata (sic) b. 19 sup alligatā $\frac{1}{2}$ ÷. 20 trite b.
squillam b. 21 mittes et olei et vini psyllium b. 22 ipones
... resolves b. 24 expitū ē b. fimum (sic) b. 26 ana II ÷ b.
cludit b. 27 Bitiri b. ana III ÷ b. decoques b.
28 coheant b. intinges ... ipones b.

ipsam herbam crudam tritam <cum> melle imponito, statim sanat. haec et omnia vulnera seu ferro seu morsu canum vel undelibet sint facta sanat. bulbos cum melle tere et impone et quarto die solve. vulnera quae tardius sanantur, ex optimo sapone aut de urina infantis vel de lixiva prius laventur, et sic medicamen impone. 5

Si quis clavum vel vitrum vel os calcaverit aut in capite fractum os habuerit quod medici tollere non possunt, vel si quis de grafo vel acu caprina aut de spina alba punctus fuerit, argemoniam tritam cum axungia ad omnia suprascripta impone. hoc et vettonica herba facit. 10

Ad humanum et simiae morsum rubi folia vino cocta et trita assidue impone in ulcus, sanum fiet. de aqua frigida primum plagam tange, et dices graece KYΩNΩ-CΩPONTO a: PΩ-CΩPΩKYNΩCΩaΩ-CΩPΩNEΩNΩ, et post haec verba em- 15
plastrum impone quale volueris. herbam nasturcium tere et <ex> vino ieiuno potui dato. et ipsam contusam in vulnus impone, morsum canis rabidi sanare expertum est. fel ursinum bibat cum III unciis aquae pluvialis, non plus, et vulnus ex ipsa aqua lavato per triduum ternis unciis, sine periculo sanus 20
fiet. ipsi autem cani rabioso si fel ursinum in potione dederis, remediasti eum. canis numquam rabiet in domo, si pellem canis rabiosi sub limen obliges vel in porta figas. absinthium in vino tritum potatum muris et aranei morsum sanat. coagulum agninum in vino potui dato, rutae agrestis semen et 25
aristolochiae aequa mensura in vino trita potui dato.

Spalangionum et araneorum morsus fimum caprinum vel cuiuslibet pecudis ex aceto conspersum et impositum curat. sic faex vini in lana illita et imposita facit. fimum gallinae recens super idem vulnus impone et alliga, et intervallo facto 30

2 h ad oia b. 5 lixiva b. 7 S rubro scripsit b. incipit enim proprium capitulum rem. contra morsus animalium varios. 9 acrimoniam b (argimonia ap. Marc. ef. Diosc. p. 326). 10 .ss. b. 11 bethonica b (Ps. Plin. p. 110, 23). 12 Humanū. et symie morsū. rabi≡ b. (rubricae quae fuerit addidi Ad). 14 dicis b. 18 et vino b. ipsa contusa b. 19 III. ÷. pluviali. 20 uncii (sic) b. 22 rabiāt b. 23 obligas: obluas b. 26 aristologie ana in vino b. 27 Palangionum b (om. S littera quae rubrica scribenda fuit ut fieret Spalangionum). fimi caprini . . . consper⁹ et iposit⁹ b. 29 fim⁹ b. supid⁹ (sic) b.

renovas, continuo et dolorem et timorem tollit. vel si ex sui cuiusque sexus fimum imponis. stercus caprarum quae in montibus morantur tritum cum vino et saepius in plaga spalangionum vel araneorum impositum bonum est. crabro si quem
 5 morserit, lacte arboris fici perungito, mox dolorem sedat. sic lana sucida in eodem suco intincta et imposita et septimo die soluta dolorem sedat. coaguli haedi vel leporis scripula tria ex vino potui dato. hoc et contra pastinacam marinam facit. ranae rubetae morsus vel afflatus sanas, si ovum cum
 10 aceto et vino coctum dabis. et aquam ubi plures sunt ranae sorbendam dato, remediasti. salamandrae venenum si in aquam ceciderit et bibenti nocuerit, sanguis testudinis terrestris cum farina sparsus et in modum panis factus et sumptus | (p. 48), vel tritus potui datus veneno laborantibus mire remediatur.
 15 Vulnus quod sine ferro aperire velis, lauri folia ex frigida intincta impone et obliga; aperit et discutit.

Ad I, 23 (73) de igne sacro (post vasorum fictilium flos cum aceto).

(XXIII) Nam et scribis in ipsum locum qui patitur Ignis sacer
 20 fuge, Livor pater te sequitur. item scribe hoc et ad capitis dolorem ΥΩΩBEVICI αΙR. item scribe αΟΡΟΜαΙαΩ. [Nam et olivae folia in vino cocta et trita et imposita, expertum est.] Faecem aceti cum ovis crudis commisces et de penna illinies, vide ne laves donec sanetur. item polentam milii distempera
 25 cum albumine ovi et oleo, perunge, mirum est. porcinum fel illinies de penna in balneo, saepe expertum est. ricini sanguis illinitus valde prodest. strychni sucum illinies. chelidonium tritam cum pane infuso in aqua ponito. vituli fimum recens sive bubulum impositum prodest, vel cum aceto si
 30 misceatur. stellionem sursum versum repente manu dextra vel

1 ⁱ ἴ ἴ ἴ ἴ; 3 spalangionum (*sic*) b. 4 Scabro b. 5 arbore b.
 6 ^o vii b. 7 Coagulū b. edi b. 8 data (a ex o) b².
 11 aqua b. 14 remediatur] *his desinit Chisiamus.* 19 acer (*semper*) b. 20 sequitur i. persequitur *cf. et infra alia et formularum exempla gemmis inscriptarum, velut (Revue arch. 1892 p. 55) φεῦγε ποδάγρα, περσεύς σε διώκει [W. f. kl. Ph. 1892 p. 637] cf. Marc. p. 379, 19.* 21—22 haec ex Theod. 1, 73.
 23 cōmiscis b. 26 balneis (—is *del. corr.*) b. 27 celid' b.
 29 bubulinū b.

sinistra pollice et digito medicinali prende, et in nucem regiam id est triangulam excavatam ante solis ortum mittis et de stagno claudis, et in brachio dextro ei suspende, ita ut quotiens est opus hanc nucem cui vis portandam des. faecem vini boni et ova cruda misce, et de penna illinito, nec laves donec sanetur. nam et haec verba non praetermittas incantare ad ignem sacrum Ignis auget, foris urit, aqua sitit. quo modo hoc mendum duc, sic nec hoc doleat nec rubeat nec in malum se vertat.

Ad I, 24 (74) de percussibus apum etc. (post statim curat). 10

Sic bulbi triti et impositi. hoc et dolorem tollit. et si lentisci ramum sinistra mana teneant, desinet dolor. cetam de aure in morsum scorpionis pone, et eandem tritam cum vino potui dato. gallinarum fimi cinis illinitus, scorpio in oleo detritus et penna illinitus mox subvenit. panis in vino infusus, et portulaca imposita ita subvenit. [nam et his semper potionibus . . . pergit Theod.

Ad I, 25 (75) De stirpibus vel ossibus vel telis . . . receptis et celatis in corpore (ad finem, ubi clausulam sic mutat b: 20

Sunt et haec beneficia fysicorum optime comprobata, (XXIII) quae huic loco adiuncta a nobis profiteor esse.]

Si spinam piscis vel ossium assulam tollis et super caput eius ponis et ipsa re scribis in cerebro ΑΦ. ΤΥΧΑ. item incantas et dicis nomen matris eius et dicis. Ille Gaius Seius, 25 quem peperit illa Gaia Seia, in mente habeto illum Gaium Seium. item incantes, digitis medicinalibus iosum versus deduces, hoc sermone Pallas Gorgonis ostan carepieni. item incantas lasana piscator exi foras, et fac quod tibi iussit Iupiter. item pedes eius in aquam frigidam mittis. item si panis vel caseus vel ovum inhaeserit, ex ipsa re in aurem sibi ponat. 30

i
2 Inuc regia i. tanglē excavatā b. 5 illinita b. 7 f.
sistit? 8 duc (sic) b. f. ducis? 9 seq. Si sub cuiuslibet . . . ap.
Theod. 12 Cetā (sic) b: i. e. sordes Plin. n. h. 28, 40 (Ps. Pl.
p. 112, 7). 14 illinito b. 22 a nobis est (÷) profiteor
esse b. 23 cf. Marc. p. 152, 15 Si de pisce os faucibus hae-
serit, spinam . . . hastula b. 25 gaius eius b. 26 gaius.
saius et mox gaiū. saium b. 28 h. sermone: h | mone b.
gorgoni? b. 30 inpit b. 31 cases b.

De singultu.

Singultus si natus fuerit, manus ambas in calida teneri facies. item anulum assidue cum digitis medicinalibus de dextra in sinistram et e converso inducat. item nomen eius
 5 in manu eius rectis litteris scribe, et legere illum hoc ipsum nomen cogis. si autem illitteratus fuerit, ipsum nomen ex aqua lavabis et ei illud potui dabis. et piper et castoreum aequa mensura tritum cum aqua calida potui dato. vel cum adriano adiuncto summe facit. sic et loco calido si iaceat
 10 satis iuvat. et pectus eius oleo nardino fricato. sic et dia trion pepereon datum satis iuvat.

Ad I, 26 (76) de testium indignationibus vel vitiis (extr.).

(XXV) Cupressi bacae vino coctae et tritae recte conveniunt. bulbi triti ex mulsa et illiniti prosunt. ruta cum cymis lauri
 15 tenerrimis trita et imposita testium dolorem efficaciter tollit. fabam vino coctam et cum aqua tritam pone. lini seminis farinam cum resina et murra pone, mire facit. feniculi farinam cum hydromeli coctam, ad omnes testiculorum dolores tumoresque facit. fabam fresam cum cymino et lotio detritam impone.
 20 cupressi bacae cum vino coctae et tritae et impositae, ulcera testium sanat. radiceis cicutae cortex tunsa, ablata folia cinere calido appositaeque testibus <prod>est.

Ad I, 27 (78) de veretri causatione (extr. post tangendum erit).

(XXVI) Plantaginis suco tepido fomentabis, et si tumor fuerit
 26 ipsam tritam impone. si ulcus in veretro fuerit, murtae pulvere asperso sanabitur. et acaciae pulvis sic et lycium et glaucium facit. murtae folia commanducet, et salviam cum digito

1 ita seq. inscr. cod. b (sine rubr.). 2 in cal' tenū b. cf. Marc. p. 176, 5. 5 rectis (sic) b. 8 aequa mensura (vel aequo pondere vel ex aequo): ana b (ut supra). 9 adriano adiunctio (sic) b. 11 pipereon b. 13 Cipressi baccas vino coctas et tritas b. cf. Scribonius 233. 14 trita... illinita b. cf. Ps. Plin. p. 63, 14. ruta: cf. Ps. Plin. p. 63, 15. 15 efficiat b. 16 faba etc. b. cf. Ps. Plin. p. 63, 19. lini s. f. cf. Ps. Plin. p. 63, 18. 17 feniculi cf. Ps. Plin. p. 64, 5. 18 ydromelle b. 19 faba etc. b. 20 baccas etc. (ut supra v. 13). 21 sanat: huc usque c (Chis.). ablatiis foliis cinire calido appositoque testibus ÷ (sic) b. cf. Marc. p. 343, 33. 344, 4. 25 sucū tepidū b. 26 mirte pulverē aspersū sanab'r b. 28 glaucia b.

aut cum penna sibi illiniat. ervum molitum admixto turis polline in vino veteri coque et tepidum pone et obligato. cui si mel coctum adicis, celerius sanat. item scrofae sanguis illinitus optime facit. dentium equorum combustorum cinis aspersus prodest. spumam argenti et aloen ex aequo teres, 5 et cum uti volueris prius de vino mixto cum calida lavabis, tunc supradictum pulverem asperges. argemoniam in vino coque, et inde fomentabis. postea ipsam viridem tritam imponito, vel eius siccae pulverem asperge. thymi ℥II in vini cyato I ieiunus bibat, tumorem veretri sanat. 10

Submeiulos vero sic remediabis. si in lecto suo in sago vel in racana aut tunica sua vel quolibet panno meiaverit, lava ipsum locum aceto et nescienti potui dabis, mire remediasti. rutae agrestis semen contere, et ex aqua calida ieiuno potui dato, remediasti. leporis vesicam in vino austero 15 decoque, et potui dato, remediasti. leporis cerebram coctum et tritum in vino potui dabis, probatum est. leporis vesicam assam nescienti dabis edendam, liberasti eum. piscis vesicam ieiunus glutiat, hoc et splenem curat. verris vesicam assam nescienti dare convenit. item flicis libram I. decoquas in IIII 20 vini ℥ , facies inde potiones VIII, et ieiuno bibere dabis. simulac ex eo biberit, sterilis efficitur.

Ad I, 28 (79) de herniosis (extr.).

Cicutas, et bacas de cupresso virides in pari numero (XXVII) luna decrescente, et uvam passam sine granulis tunsam cum 25 axungia sine sale, et impositum ramicem et tumores testiculorum <sedat>. cupressi virides pilas numero XL coques in vini IIII ℥ tam diu quousque siccet, et sic tundes et immiscebis postea betas et axungiam veterem lib̄ II, mandragorae suci lib̄ II, galbani lib I. primo axungiam teres, et sic omnia com- 30

1 herbum \bar{b} .	2 $\overset{i}{\text{t}}\bar{\text{e}}\bar{\text{p}}\ \text{po}\bar{\text{n}}\ \bar{b}$.	3 $\overset{i}{\text{Q}}$ semel \bar{b} .	addicis \bar{b} .
S $\overset{o}{\text{a}}\bar{\text{c}}\bar{\text{f}}\bar{\text{e}}\ \bar{b}$.	5 aloes ana $\bar{\text{t}}\bar{\text{i}}\bar{\text{s}}\ \bar{b}$	7 $\bar{\text{f}}\bar{\text{f}}$ pulv̄ \bar{b} .	acri-
monia \bar{b} .	9 vino sciato \bar{b} .	11 saga \bar{b} .	15 haustō \bar{b} .
17 in om. \bar{b} .	$\overset{v}{\text{d}} \div \bar{b}$.	18 edendo \bar{b} .	19 te splen curat
(sic cum albo) \bar{b} .	verri \bar{b} .	20 clare convertit edendam \bar{c} .	
qui hic desinit.	lib̄ $\bar{\text{c}}$ I \bar{b} .	21 pones (sic) \bar{b} .	22 simul \bar{b} .
stili ² \bar{b} .	24 Cicutas et baccas...etc.c. accus. \bar{b} sc. $\bar{\text{R}}$. cf. Marc. p. 344,		
4.7. testiculorum. Cipsi sic (sine albo) \bar{b} .	27 vino \bar{b} .	28 tundis	
et immiscebis \bar{b} .	29 sic \bar{b} .	sucus \bar{b} .	galbanū \bar{b} .
		teris \bar{b} .	commisces \bar{b} .

miscabis, et uteris medicamento his omnibus supradictis sub
 ligatura. probatum est. item ramum diffusum novellum quaeres
 de quali volueris ligno et findes et per ipsam fissuram puerum
 transduces qui ramicem patitur. postea recomponas et liges
 5 ramum. dum coeperit ramus cohaerere, puer sanabitur.

Si mulier vesicam ruptam habuerit vitio obstetricis et
 herniam non contineat, argemoniae fasciculum I, pulei fasci-
 culum, nepetae surculum I in vini veteris aut aceti acerrimi
 55 IIII. bulliat in olla usque ad heminas III, addes pusillum
 10 salis triti, et potui dabis. mire sanasti.

nam si mulier sanguinem vel purulentum meiaverit, murtae
 <surculos> ad quartas decoques in olla nova ex aqua lota,
 et exinde tertiam partem potui dabis per triduum, ita ut
 prima die nihil aliud bibat, et mire sanasti eam.

15 *Ad I, 30 (81)* de div. vitiis in ano nascentibus (*post in-
 dicum ammiscendum est*).

(XXX) Lentem combustam bene tritam cum melle imposito, om-
 nes ani tumores et fervores sanat. fel taurinum perunctum,
 et super lanam succidam ex aqua frigida impone, expurgat fer-
 20 vores et ad sanitatem perducit.

Ad I, 30 (83) De ragadiis in ano nascentibus (*b post
 consumentur*).

(XXXII) Item fimum canis album tritum et cribratum et cum
 melle illinitum ragadium curat. berbicini sevi ÷ I, mellis ÷ I,
 25 aceti acerrimi ÷ I in unum ad tertias decoques et linteo in-
 ductum loco impones. hoc ragadium et haemorrhoides curat.
 passum mel et lixivam aequa mensura addes et samsucum
 coques simul. postea vero cum tepuerit sessum sibi lavet.
 tanta vis est remedii, ut statim curet et exochadium latens
 30 incidat. ovi decocti vitellum et spumam argenti aequa men-
 sura ex oleo roseo simul continere, et lana involutum subcicito.
 prius de lana penicillum intinctum ac melle expressum deterge.

1 h̄ oīa s̄s b. ^Y_p d' est (*i. e. inter probatum vel prodest
 incertus*) b. cf. *similia apud Marc. p. 343, 26—32.* 2 queris
 etc. b. 4 recompones et liges b. 7 c̄tin& b. acrimonie b.
 8 nepte b. vetī b. 9 eminas b. 11 mirti mascul'i | ad
 quartas b. cf. *Diosc. p. 717.* 14 eū b. 24 berbicinū. I. ÷
 sevim (*sic*) b. 26 emorrhoidas b. 27 lexiva b. ana (*item 30*)
 (= aeq. m.) b. 28 sessum (Ξδραυ): secessū b. 29 latentem b.
 31 et oleum rōs. b. 32 pinnicellum b. intinctum?: r̄tinctū b.

item si quid intra anum innatum fuerit sanat. semen aneti mittes in ollam novam et claudes diligenter eamque in furnum mittes cum incenditur. postea favillam ipsam tundes et cernes, et imponas, omnia vitia ani sanat. picis resinae cerae butyri sevi caprini unċ singulas, spumae argenti unċ I commiscebis, omnia vitia ani si linieris sanat.

ani vitia si qua ex ulceribus facta sunt et siccanda erunt, fel taurinum siccum suprascriptum tenesmon factum mire sanat. folia plantaginis trita cum oleo veteri imposito, bonum est. item ebuli sucus illinitus ani pruriges sanat. caseum salsum et aceti pusillum simul contritum ulcera ani curat illinitum et neque tumorem neque suppurationem facit.

Mulieribus circa corpus ipsum solent ragadia nasci, quae ita curantur. medullae cervinae ÷ VI, olei rosei ÷ III ad focum lenem resolves et commiscebis, et refrigerato uteris. qui assellari non possunt, mellis salis triti coclearia terna simul deferveant in trullione ita ne nigrum fiat. facies dum tepuerit collyria et in ano singula subicies, mox assellatur. muris sterċus, <piperis> grana XV, aluminis pusillum, mellis coclearia II, salis triti cocl. I teres simul et commiscebis, et collyria facies et in ano subicies.

Ad I, 31 (85) De syringiis (fin.).

Nam et chalcantum cum aceto vel vino styptico tritum syringiis optime facit. sic et cocleas sine testa terito et syringiis adhibeto, curasti. dactylos XX et V, vel in trullione ferreo combures teres et diligenter cernes et cum melle aequa mensura miscebis. prius vero de calida fomenta et de sabano terge, post de vino veteri lava, et impones medicamentum cum linteo. cures mane et sero, in die VII sanabitur. caprifolia quae cadunt, sicca et in pulverem redige. ad setam praecides syringium, et vino veteri lavabis et linteo

2 mittis . . . claudis b. 5 añ. I. ÷ b. commiscebis: Remissis b. 6 linueris b. 8 tenasmon. 10 b ÷ b. 11 anni b. 13 Mulieribus—curantur *rubro scripta sunt.* ragadie b. 15 refrigeratū b. 16 assellare b. ana coclearia III. b. 17 deferveat in trullione b. nēgrū b. 18 āno b. 19 sterċus gñā (*sine lac.*) b. addidi piperis. 20 teris . . . commiscis b. 21 anno b. 24 (*etc.*) syringiis (*sic*) b. 26 comburis teris . . . cernis b. 27 c. m. ana misces b. de sabano *hic etiam b, ubi de videtur dolendum.* 31 deinde: inde b. p̄cidis b. lavas b.

siccabis, et super pulverem mittas, et mirifice curabis. in mortario pulverem ex pistillo plumbeo facies et mittes in eo oleum cyprinum. quod si non est, oleum de lucerna ardente mittes, et cerussam bene tritam terendo in mortario diutissime
5 commiscebis, et uteris. item marrubii ÷ II, axungiae veteris ÷ III, picem candidam infusam in vino veteri, omnia teres et commiscebis, et uteris, mire curat.

De physicis. Picem liquidam cum manna turis aut cum ceroto commixtam intra syringia mittes, et optime curasti.
10 quinquenerviae sucum intra syringia mittes, sanasti. item marrubii folia et stercus soricinum, semen de avena, piperis grana XXI, omnia aequis ponderibus miscebis, bonum est. item olivae grana plura ustula, teres et pulverem facies, et aperies caricam et supra de pulvere superasperges, statim
15 sanabit. nam et syringium et corcum et strumas sic curas.

De expertis. dactylorum ossa, brassicae radices satuireae radices, | (p. 55) olivae ossa, omnia aequis ponderibus exusta et in pulverem redacta vulnere imposita, mire curat. canis finum album cum oleo roseo tritum syringium curat.
20 humanum stercus combustum et cum melle tritum syringia curat.

Ad I, 31 (86) De syringiis (post impedita).

(XXXIII) Palumbinum finum siccum teres cum aceto, impone choeradi, et illam tolles.

25 . . . Cynoglossae radices in mortario diutius tere et dabis bibere in vino veteri. et abstineat usque ad VIII <diem>.

1ucas (sic) b. curas b. in m. etc.: Mortariū pulverem | & pastillū plumbeū facis. et mittis in eū (sc. mortariū) b. et cerusa bñ trita ī mor tēdo ī mortario b. 5 cōmiscis b. 6 teres et cōmiscēs b. 8 de phisicis rubr. scr. b. 9 cōmixtū b. siringias (sic hic et v. 10) b. 10 mittes: missū b. 12 misces b ÷. b. 15 syringiū. et carcū b (cf. de corco Marc. p. 220, 11 sqq.). 16 de expertis rubr. scr. b.

rad' b. satīe² b. 18 in: īn (inde) b. 19 siringiā b. 20 siringia b. 21 curat: hinc seq. in b De ragadiis in ano nasc. et quae supra apud Theodor. 1, 82—84 usque ad v. impedita cf. ad 1, 84. 22 hoc corrupte inscribitur in Chisiano (ut in indicis cod. b c. XXXIII): De fistulis in ano et intestini reumatismo. 23 ipone caradice. eillas toll' (cum albo) b. post v. 24 in b seqq. ultima s. 86 Quibus vero intestinum exierit... 26 VIII. b (diem addidi).

hoc et syringio et omnibus ani vitiis, sicut supradicta, ita medetur, expertum est. item asfodeli radices colliges, rades et quantum necesse est ligabis in syringium usque sanetur.

De ischiadicis (XXXIII).

Brassicae semen tritum cum aceto acerrimo tamquam ma- 5
lagma panno inductum in loco doloris impone, et alia die solve. et batrachion herbam optime tunsam linteo sicut medicamen inductum imposito, et signato ne solvatur, usque ad aliam diem, et lavabis de vino veteri, et sic relinquatur. vide ne aliquid medicaminis seu unguenti adhibeas. hinc omnis 10
umor dum exierit, mire sanabitur.

hoc satis bene expertum est. hoc facis vel in geniculo umero cubito vel talo qui nimio dolore contrahuntur. batrachion herbam tundes de ligno iligno et implebis inde conculam de nuce, et pones super talum in quo loco dolet et 15
alligabis, et alia die solves. postea dum <se> vesica erexerit, cum spina quali volueris aperies. tamen vide ne cum ferro tangas.

Ad omnem membrorum dolorem vel quicquid
doluerit (XXXV).

20

Herbam bryoniam minutim decoques in oleo, postea colabis et miscebis cerae quantum tibi videbitur et perungues dolorem, remediasti. adipis anserini vel haedini ÷ I, bacarum lauri tunsarum ÷ I, iunci radicum ÷ I, medullae cervinae ÷ I, resinae terebinthinae ÷ I, rasurae navis marinae ÷ I. 25
facto ceroto, si superunxeris, sanasti. cupressi pilas XXX contusas diligenter cum olei ℥ III decoques super carbones lentos, postea dum frigeraverit, per linteolum colabis et mis-

1 syringio (sic) b. sup^a b. 2 asfodilli b. 3 ligas b.
4 de sciaticis rubr. b (est indicis cap. XXXIII). 7 botracion b
(item infra v. 13). sic medicam b. 8 solvat b. 9 aliam:
aliū b (cf. v. 16). lavas b. 9 reliqt b. 12 Ĥ b. ge-
nucto b. 14 ī lignū b. ĩples b. 16 alligas b. solvis b.
addidi se. 17 quale b. 20 hoc est indicis b cap. XXXV.
21 brioniam b. minutā b. 22 misces b. cerā b.
punges. hōrē b. 23 Adipē anserinū t. hediū b. bacas l.
tunsas b. 24 rad' b. Medullę etc. sic b. 25 resin tēben-
tina b. rasure etc. sic b. 27 oleo b. 28 dū frīgāuit b.
colas b. misces b.

cebis cerae liquidae libram I et facies cerotum tenerum. item radicis iunci, murrae troglodytidis, storacis, lauri bacarum uncias singulas, omnia tenuissime trita miscebis, et uteris.

Ad omnes nervorum duritias perfrictiones con-
5 tractiones et dolores (XXXVI).

Acopum quod suprascripta mira celeritate sanat, et ad
plethoram et ad calores. foliorum lauri et bacarum lauri,
faeni graeci, samsuci, cupressi bacarum, murtae, roris marini un-
cias singulas, haec omnia tunsa in vini veteris SS I infundes
10 diebus III, quarto miscebis olei lib III in ollam ubi species
suprascriptae sunt, et leni pruna coques usque quo vinum
consumetur. colabis, foco impones. et addes cerae ponticae
 \div VI, resinae terebinthinae \div VI, et uteris. hoc expertum
et valde mirificum est. item olei veteris lib III, cucumeris
15 agrestis radicum lib I coques usque ad oleum et adicies cerae
lib I et pro acopo uteris. caro palumbina cibo prodest data.
aqua in qua caules decocti sunt loca fomententur. hoc et ad
pedum dolorem facit. stercus caprinum montanum cum axun-
gia tritum linteum inductum et calefactum sanat. stercus ca-
20 prinum decoctum cum aceto et melle tritum imposito. hoc et
articulos dolentes curat. abrotonum cum oleo decoctam et
tritam imposito. hoc et mala medicamenta excludit. gagaten
lapidem ustulabis teres et in oleum mittes, adicies et ceram
ita ut fiat cerotum, et uteris. hoc cuiuslibet membri et renum
25 dolorem curat. quinquefoliae herbae sucum potui dato. hoc
et laterum et coxarum dolores sanat.

De lumborum dolore (XXXVII).

Git quantum tribus digitis tollere poteris tritum in passi
cretici cyatis duobus cum aquae calidae cyatis duobus potui
30 dato, potenter facit. lanam succidam in oleo et pice liquida

2 rad' b. mirre trocliten b. baccas b. 3 ana .I. \div b.
misces b. 4 perfrictiones b (item in ind. cap. XXXVI).
6 ss. b. 7 pletora b. folia . . . baccas b. 8 baccas
Mirtę Ros marini b. ana .I. \div b. 10 Quarto misces b.
11 ss ft b. 12 Colatis b. 14 Cucumeris suc' agrestis rad'
lb I. b. 15 usque ad ol'm (sic) b. 18 dol' semper b.

21 Abrotanū b. decocta et trita (sic) b. 23 ustula^s tīs b.
25 dol'. 26 dol'. 27 est indicis c. XXXVII. cf. Ps. Plin.
2, 14 et Med. Plin. 2, 36. 54^b Bas.). 28 Gitti b. cf. Marc.
p. 251, 33. 29 aqua cal' b.

intinges et impones. adipēs vulpinos inunguito. inulae herbae folia vino trita imposito. nasturcium cum polenta calidum cum aceto impositum prodest. sulphur vivum... et vitellum ovi cum caroeno commixtum imposito. semen asparagi tritum vel radicem eius cum vino aequa mensura potui dato. sucum porri 5 sectivi cum hemina <vini> potui dato. nuclei amygdalorum triti ex aqua potui dati mire prosunt. millepeda trita et suci eius denarii pondus unius cum vini cyatis duobus medetur.

Ad coxarum dolores (XXXVIII).

Populi germen in vino coctum et expressum adiecta aqua 10 bibat, sanus fiet. ursinum fimum cum axungia bene tritum imposito. ei parti quae dolet testudinis coxam abscisam alligabis. cucumerem erraticum ligno effossum cum axungia veteri contritum et per diem noctemque unam impositum, mire prodest. herbam polygonum, quam nos sanguinariam dicimus, 15 tunsam impone. item artemisiam contusam et in aqua ferventi dimissam tolles, et supra polygonum quam primum imposueras antehac, impone calidam et bene alligatam. hoc per triduum facito, prodest. facit hoc ad quamvis vetustissimum dolorem et sanguinem erraticum et ad tubera in cor- 20 pore et ad nervorum contractiones et ad podagram. sed artemisiae lacte maceratam impones. cucurbitae semen cum oleo et aceto tritum et unctum sanat. vettonicae pondus duorum denariorum in mulsa calida potui datum. hoc et lumborum dolores tollit. git quantum tribus digitis tollere potes tritum 25 in passi cretici cyatis duobus potui datum prodest.

1 intingis et īponis *b.* Innulę *b.* 3 Sufur vivū. Cimī (*sic*) et vitellū ovi *b.* 4 sparagi *b* (*cf. Ps. Plin.*). 5 añ.^a potui d. *b.* Suc^o *b.* 6 cū emī^a potui *b* (*cf. Ps. Plin.*). 7 dato *b.* millepedia *b.* suc^o *b.* 8 pond^o *b* (*cf. Ps. Plin. p. 125*). 9 *in ind. XXXVIII. De coxarum dolore b. cf. supra c. XXXIII.* 10 Pupuli *b.* 11 fiat ante *ips. corr. b.* bene: ueñ *b.* 12 Eī^{is} p *b.* abscid^o. et alligā^s *b.* 15 pōgonus *b.* sanguinariā *b.* 17 quam: īaq^a *b.* 18 añ h^{vv} *b.* 19 Fac *b.* 21 arthemisię *sic b.* 22 īpōmīf *b.* 23 vetoniceę *b.* 24 dot *b.* 25 gita *b* (*cf. idem supra p. 290, 28*).

De genuum dolore (XXXVIII).

Bulbos rusticos tundes, adicito sales frixos et nitrum
 combustum pari pondere et tritum ovorum albumen. simul
 omnia commixta panno inducta impones, alia die solves. hoc
 5 facies donec incipiet tumor sedari, usque ad sanitatem. pro-
 batum est. item prassii 5 X, axungiae veteris 5 V. herbam
 suprascriptam coques sub cinere calido in foliis malvae in-
 voluto, et cum sudaverit tolles et tundes cum axungia supra-
 scripta, et addes panem quem infundes in vino veteri, teres
 10 simul omnia et linteo inducta impones, et sanabitur. probatum
 est. fel taurinum linteo inductum impone. stercus canis album
 cum oleo roseo impone. stercus humanum siccum melle tritum
 imponito. rutam viridem cum alio et sale et mellis pusillo
 tritam panno inductam impone, statim sanat. fel ursinum
 15 cum adipe scrofino tere et impone. hoc et <ad> cicatrices
 facit. hederæ bacarum heminam, ficus siccae libram I, axun-
 giae libram I. cum vino veteri contusa et linteolo imposita
 sanant.

Ad varices sine ferro curandas et malandriosos qui
 20 per tibias et corpus ulcera faciunt (XL).

<Ad> varices viri seu mulieris gravidæ. bovis masculi
 finum calidum cum aceto acerrimo teres, et in balneo prius
 inductum tunc linteolo calidum impones. sed luna decrescente
 facies, et hæc verba dices Quomodo cornua bovis masculi
 25 sicca sunt et stricta, sic et cui fit, illi Gaio Seio, varices
 siccae et strictæ sint. adipem anserinum cum cera tritum im-
 ponito, sanasti.

Malandriosis. alii decocti aqua crura ulcerosa fomen-

1 *in ind. b c. XXXVIII.* 2 nit^o cōb̄ti b. 3 alb b (f.
 in ov. albumine). 5 donech b. ḫ ÷ b. 6 (etc.) X 3 b
 (qui solet signo numerum antepone). herbā ss b. 7 in-
 volutū b. 9 ī vinū vetēm b. tīs b. 13 allio b. pusillū tritū
 ... inductū b. 15 ad om. b. 16 Ed'e baccas eminā. ficus siccas
 lib. I. axungie lib. b. 17 īposita sañt sic b. 20 sic b, sed
 XXXX De verrucis (verucibus c, varicis r) sine ferro curandis
 ind. b (cr). Qui per tibias et corpus ulcera faciunt rubr. add.
 (ante tit.) in textu b et (post tit.) in ind. c, om. (ind.) r. [sine
 ferro: cf. Marc. p. 349, 12]. 21 Varices (om. ad) b c. 22 tīs b.
 23 Iductū b. calid' b. 25 tricta b. 26 āsinerinū b.
 28 Malandriosis rubr. add. c, quod (vacuo spatio relicto) om. b.
 (A)llii (sic incip.) b, Allii c.

tata celeriter sanat. caprinum fimum cum aceto fervefactum imponito butyrum cum medulla cervina tere et impone. la-
pathi agrestis radice trita et adiecta aqua et aceto simul ma-
cerata omnes corporis asperitates iu balneo sudore emicante
confricabis. maxillas apri vel scrofae combures et cinerem 5
eius ulceribus asperges, et statim sanabitur. fel taurinum cum
oleo cyprino vel roseo illinies. vettonica in cibo vel potu
sumpta intra VII dies ad salutem perducit.

De articulorum dolore (XLI).

Sinapi tritum cum aqua et polenta imponito. verbenam 10
cum axungia veteri tere impone et liga. quinquefolia tunsae
cum axungia veteri sine sale imposita ad sanitatem perducit.
beta trita cum suco et melle imposita articulorum dolorem
sedat. columbinum fimum decoctum in aceto tamquam ma-
lagma subactum impone. porcinum fimum recens imponito et 15
die tertia solve, sanasti.

De talorum dolore tumore et luxu (XLII).

Virgas de rubo combures et cinerem ipsum oleo roseo
commiscebis, et uteris. plantago aceto trita et imposita tu-
mores tollit. hyoscyamus cum sua radice ... et super pedes im- 20
posita mire dolores et tumores tollit. ibisci radix cum vino cocta
cum axungia veteri et sevo caprino composita omnibus locis
dolentibus seu tumentibus bonum est. fimum liquidum illini,
et quotiens siccabitur, iterum reillini, optime sanabitur. quam-
vis turgidus sit pes, linteum de aqua cum oleo subactum et 25
impositum mire prodest. caprinus finis aceto decoctus et
mellis modicum mire sanat vulnera. linguam bubulam in
aceto decoques, tundes et impones, tumorem et dolorem
discutit.

2 Lapii |(pro Lapacii) b. 3 rad' b. maceratū. 4 sudorē emi-
cantē b. 5 comburis b. 6 ulceribus (sic) b. 7 Betho-
nica hic b. 9 XXXXI ind. b. 10 Sinape b. Beruenā b.
13 dol'. 14 tāq^a aq^a malagma sic b. cf. Marc. p. 352, 10
(in modum malagmatis). 15 cf. Marc. p. 352, 12. 17 De
t. d. rubr. c, in textu (atr. scr.) b, sed in ind. b XXXXII De
talorum dolore tumore et luxu. 18 comburis b. 19 com-
mises b. 20 iusquamum b. radicē et sic b. 21 Evisci b.
23 b ÷ b. allini b. 24 reilln^e b. 25 lint^o . . . subact^o et
īposit^o b. 26 c. fim^o hic b. cf. infra de eadem re p. 294, 2
(ex alio fonte) fimum b. uulnā b. 28 iponis b.

De luxu. porcinum fimum seu vitulinum impositum sanat. caprinum fimum cum melle commixtum idem facit. lili vel heliotropii herbae folia tunsā et imposita efficaciter <luxum> sanant. tumorem de luxu bulbi triti et impositi sine mora
5 discutient et luxum sanabunt.

Ad I, 32 (88) de pernionibus (XLIII. post curat).

Et aqua ubi decoctae sunt rapae assidue fomententur. et easdem rapas tritas superpone, perniones curant. dentis equi combusti pulvis immixtus et desuper fasciola linea ligatus sanat. brassica trita et imposita perniones ac pedes
10 ruptos sanat. caprini cornu combusti cinis <ex> oleo impositus sanat. fimum gallinacium vel palumbinum oleo tritum et impositum perniones curat. muli urina cum suo luto imposita callos plerumque in digitis innatos sanat. gutta ammoniaci
15 per dies VII imposita sanat. alium tritum et impositum callos innatos curat.

Ad I, 34 (91) de panariciis et unguibus ruptis et scabiosis (XLIII. post gubernare oportet).

In calida quantum potes ferre, ita ut modice adurat, tertio panaricium mitte, sanasti. nuces rancidas cum cera alba panaricio imposito, mirum est. mox ut balneum ingredieris, ante quam sudes, panaricium in solio calente intingue, diuque ibidem teneto. picem si cum aceto coquas et imponas, ungues scabiosas extirpas. ungues bene nascentur, si sandaracam
25 auripigmentum resinam terebinthinam unciis singulis omnia trita commisceas et imponas. adipem caprinum solum vel cum sandaraca mixtum et impositum ungues ruptos id est scabiosos sanare certum est.

1 De luxu rubr. add. c (om. b in spatio vacuo). 3 eliotropiē b. contusa (ubi infra rep.) b. luxum in repetito ad I, 97 eodem loco add. b. 4 sanat (ut solet) b. T umorē (pro rubr.) b (item infra b). et īposita b (contra infra trita et impositi b). 5 discutiant (infra) b. et l. san. infra om. b. seq. Theodori cap. de pernionibus. 7 rappe b 8 (item 13 etc.) pregmones b. 9 fasciolo linea b. 11 corni b. oleo (sic) b. add. ex vel cum (cf. v. 12). 15 p̄ VII b. Allium b. 20 rancidas b. 21 īpōitū (impositum) b. ingredieris (sic) b. 24 sacabiosas extirpes b. 25 unciis singulis: ana ÷ b. 26 (si . . .) cōmiscē et īpone b.

Ad podagram (XLVI).

Expertum, revelatio Moysi pro coniuge sua. Mense ianuario toto cata mane VIII optimi vini cyatum unum semis accipiat. mense februario betas non manducet. mense martio alicam coctam cum absinthio aut cum caroeno accipiat quasi 5 ieunus. mense aprili rafanum non comedat. mense maio caput de nulla re manducet. mense iunio aquam frigidam cata mane quantum meri est consuetudo accipiat. mense iulio a venere se abstineat. mense augusto malvas non manducet. mense septembri quantum meri est consuetudo cata mane 10 ieunus accipiat. mense octobri porros non manducet. mense novembri non lavet. mense decembri caules non comedat. hoc toto anno servantes pedum sanitas comitatur.

Nam et ovorum vitella et mel simul commisce, et pedes illinito, desuper lana sucida involvito et linea fasciola ligato. 15 et vide ne lanea fasciola sit. hoc mox dolorem et tumorem sedat, ut mireris virtutem huius adiutorii. herbam portulacam tritam imposito, dolorem et tumorem sedat et mire sanat. cucumeris silvatici radicem coctam et tritam in modum ceroti illinito, bonum est. hoc pedum et articulorum sedat dolorem. 20 sic et rubiolum unde <libri> illuminantur in aceto bono decoques et frequenter ad pennam illinies, et mox pedum dolorem sedat. item spumae argenti unċ I, cerussae unċ VI, afronitra alba numero V, ovorum V albumina, salicis sucum conficies et uteris. spumae argenti, sulphuris iudaici uncias 25 singulas, cerussae unċ III, calcis semunciam cum oleo rosaceo

1 rubrica haec Ad podagram—sua nunc extincta et deleta in textu b, servata est in c. indices habent sic XLVI. Ad podagram de expertis bc, XXXVIII De expertis ad podagra r.

3 VIII (i. e. novies) b. 4 accipiant b. 5 ⁱqsieiu⁹ b. ma-
dio cap̄ b. 8 (item 10) mē b. 10 setbri^o b. 11 octo-
brio b (item novembrio . . . decembrio). se (pro M̄se): nou-
brio b. 13 servantibus b. 14 ḡmises b. 15 lanā
succidā b. inuoluto b. lineā fasciolā b. 16 (item 18)
dol' et tumorē b. 19 f. aceto coctam: cf. Ps. Plin. f. 67^d Bas.
20 b ÷ b. peduū sic b (item v. 22 et p. 296, 2 ut in tit. c.
XXXVIII ind. De ragadiis peduum). 21 unde pedes alumi-
nantur (sic) b. 22 ad pnnā b. 23 ceruse³ VI ÷ b. 24 nōmo b.
Ouoav̄ b. Salicis sucū τ ficis τ utis̄ b. 25 ana ÷ b. 26 Ce-
ruse³ III. ē (pro III ÷) b. Calcis ℥ b. oleo t̄is ras^a | aceo. et . . . b.

teres et in modum ceroti illinies. hoc pedum dolorem et tumorem vel qui cum scabia dolent sanat.

Ad malos pedum dolores, ad reuma omne corporis et ad prurimum et ad papulas minutas et sciae et renum dolorem, 5 omnia desiccant et ad sanitatem perducit. hoc utatur in balneis. quod conficitur sic. piperis unċ III, alii pro pipere cyperum dixerunt, sulphuris vivi unċ III, ovorum inanium combustorum cineris unċ III, afronitri matronalis unċ III, nitri alexandrini combusti unċ III, alii VIII dixerunt. nitrum co- 10 ques super carbones et vino veteri extingues, et iterum coques et in pilam mittes et omnia ad pulverem tundes et cribro tenui cernes, et in balneo uteris. etenim in una lavatione tantum sudabit quantum in quinque balneis sudare non poterit. et omnem umorem usque de medullis mire siccant et 15 maculas tollit et omnem dolorem sedat. hoc experimentum omnes auctores affirmant.

finus gallinarum illinitus ad pedum dolorem mire facit. pilae cupressi in aqua marina decoctae ita ut molles fiant, tundes in pila et subinde aqua asperges. malagma fiat, im- 20 ponito, pedum dolorem tollit. stercus columbinum in pila tundes, et pulvere ipso creto fiat sextarius I, axungiae veteris libram I, olei cyprini semunciam, olei nardini semunciam, omnia tundes miscebis et impones. et hoc medicamine sanus eris per annos plurimos, si deo placuerit. vitium cinis cum 25 axungia veteri impositus dolorem et tumorem tollit. cupressi folia contrita unċ II, panis medulla unciis quattuor cum axungiae veteris unciis II in unum contrita et imposita mire dolorem tollunt. caules sambuci cum sevo hircino triti et impositi vehe-

3 Ad—(5) balneis rubr. scribuntur (unde dedi) in c, quorum primam partem (Ad—prurimum) om. b, ubi talis est rubrica: Et ad papulas et scie et renum dolorem om̄a de sicat et sanat | (p.62 sine rubr. pergit) oo utatur . . . 3 reumam omnem c. 6 cypm b. 7 Sulfur vivū III ÷ Ova inania combusta cinis ÷ III b. 11 pilū b. 12 carnes b. 13 sudat b. 16 autores b. 18 molli fiant b. 20 peditū (pro peduū) b. 21 pulverē ipsū cretū fit sextariū. I. axungia veteri lib I. b. 22 ℥ b (bis). 23 misces et inponis b. 25 īpositum hoc (h) d. b. 26 folia contrita II. ÷. P. me-
or
dullā IIII ÷ Axungia veteri. II. ÷ in unū contritū et īpositū b. 27 toll' b.

mentissime prosunt. item semen genistae et folia salicis cum axungia contrita et imposita pedum et geniculorum tollunt dolorem. ursinus adeps illinitus podagram sanat. vituli marini adipe pedes ungue et de corio eius caligis utere, statim sanasti. bubulum finum cum faece aceti impositum prodest. 5 catulum antequam hirundinem videat occides et de sanguine ipsius per triduum pedes perunguito, vitium incidisti. catulum canis crassum occides, et axungiam eius tolles, et in cacabo ferventi pones ut discoquatur donec ossa remissa sint. postea per triduum in eadem aqua pedes fomentabit, et cum pedes 10 de aqua tulerit, de adipe eius sibi pedes perunguat, et sanabitur. mire expertum est. ranae rubetae combustae cinis cum axungia veteri impositus prodest.

Ad nota solvenda de manibus sive pedibus (XLVII).

Bitumen cum oleo roseo terito ut sit spissum, et confri- 15 cando illinies nota. et pone desuper lanam succidam, et de lanea fasciola ligabis. ferulae radicem ad tertias decoques et ipsam aquam calidam in vino mixtam bibat, et omnia nota exsolvet.

Ad I, 35 (93) De pruritu vel scabie totius corporis 20
(XLVIII *extr.*).

Nam et axungiae veteris uncias II, sulphuris vivi uncias II tundes et cum axungia miscebis terendo, et prurimum illinies. item aluminis liquidi uncias II, mellis uncias III in unum comiscebis, et in balneo papulas et prurimum illinies. item sul- 25 phuris vivi uncias II, nucum rancidarum purgatarum unciis III separatim diligenter tritis et commixtis in balneo priusquam sudet totum fricabis. radices cauliculorum id est thyrsos ipsos vetustissimos siccos combures et cinerem eorum cum sale diligenter teres et in balneo corpus fricabis. aqua marina ca- 30

1 *cf. Marc. p. 372, 15.* 2 peduū geniculorum *b.* toll' *b.*
4 *cf. Marc. p. 371, 31.* 5 bubulinū *b.* 6 catulus . . . occisus.
et . . . *b.* yrundinem *b.* 7 incisisti *b.* 8 cacauo *b.* 10 fo-
mentaß (bis) *b.* 11 tuleris *b.* 13 īpositū *b.* 21 XLVII Ad nota
solvenda q̄ in manibus nascentibus (*sic*) *ind. b.* 19 *sequitur (sine*
rubr.) indicis cap. XLVIII de pruritu . . . (Theodori c. 35).
23 tundes et c.: et tunsā c. *b.* misces *b.* 25 cōmiscēs *b.*
Sulfur vivū ÷ II. Nuces rancidas purgatas III est (*sic*
pro ÷ = unċ) s. d. tritas et cōmixta . . . *b.* 28 rad' *b.* tyr-
sos *b.* 29 9buris . . . teris *b.*

lida, frequenter exinde corpore loto, pruritus et scabiem et livorem tollit. stafisagriae uncia I, nitri uncia I simul diligenter contritis in balneo uteris. alumen scissum ex aqua calida teres ita ut sit tamquam gluten, et in balneo cum sudare coeperit corpus fricato. oleum in quo pastinacae marinae iecur decoxeris, si inde corpus perunguas, pruritus et scabiem sedat. plantaginis suco pruriginem per triduum inunguito. terram quam formicae effodiunt cum aceto et oleo terendo commiscibus et unguis, statim sanatur. caninus sanguis illinitus pruritus et scabiem sedat. asininum lotium cum luto suo illinitum idem facit. bubulum fimum cum aceto illinitum pruritus et scabiem et ignem sacrum tollit.

Ad scabias id est papulas.

Lupinorum farina aceto subacta in balneo illita papulas et pruritus sanat. bulbos tritos cum vino veteri illinito, et dum laveris item de eodem medicamine taliter perfricato, ita ne oleum tangas, papulas et pruritus sanat. scrofinum fimum combures, cinere eius cum aceto in balneo corpus et papulas perfricato. cimolia post balneum illinito, papulas sanat.

20 <Ad> pustulas graves et ea quae suppurata sunt. ibisci radicem cum hydromeli coques addita farina hordei et sale, calidum impone. nam et foenicine medicamentum omnem pustularum acredinem curat.

Si impetigines innatae fuerint, chelidoniae suco 25 assidue loca fricabis. scarabaei intestina loco infricato, mire sanat. racemos de uva tolles viva et sanguinem eorum cum lasare vivo miscebis, et illinies, amplius non nascentur. lathi radicem contusam cum modico aceti vel solam induc in die, cum tetigeris impetigines curat.

1 exin corp^o lotu b. cf. v. 6. 2 toll' b. 3 9 tritu b.
 4 tanq' b. 5 cf. Ps. Plin. p. 100, 13 (Lips.). 7 sucu b.
 8 9 misces b. 12 acrum b. 13 tit. Ad om. b. pupulas hic b.
 14 cf. Ps. Plin. 3, 27 p. 100, 8. illitu b. 18 9b⁹tu. nis ei⁹
 (sic) b. 19 cymolia b. 20 addidi Ad. 21 evisci b. ydro-
 melle b. ordei b. 22 sal calid' b. fenicene medicam b. cf.
 Cass. p. 119, 8 etc. 23 postularu b. 24 celid' b. 25 Si
 scarabagii b (ubi del. Si). ifricatu////. mire s. b. 26 Ra-
 cinos d' bou | (p. 64) toll'. viui b. 27 lasere uino b. lapacii b.
 28 mod'. aceto b. solat (a ex u corr. ut sit sola pro solut) b.

Verrucarum genera sic curabis et clavos. Murinus sanguis illinitus verrucas tollit. intibi erratici florem mane ieiunus legito et ex eo verrucas confricato, cito sanat. canini fimi pulvis cum cera illinitus verrucas sanat. ex urina canis lutum impositum verrucas et clavos extirpat. verrucae ex se 5 cadunt, si cum cunila viridi eas frices assidue. verrucas extirpas, si noctu stillam quamcumque decurrere videris, eadem loca ubi verrucae sunt detergas. quod si nuda manu terseris, in manum transeunt. lapillum qualemcumque in folio hederæ involutum inveneris, in verrucas admoveto atque celebri loco 10 proicito, ut eum quicumque invenerit, statim in eum transeant qui eum levaverit, ita tamen ut quantae verrucae sunt tot lapillos in eodem folio involvas, de quibus prius verrucas tanges. fel scorpionis marini illinitum verrucas tollit. fimum columbinum cum aceto acri decoctum ad mellis crassitu- 15 dinem leni igne, perductum verrucas sive clavos extirpat. fici immaturae lac cum axungia mixtum impone. vitulini fimi cinerem ex aceto verrucis impone. heliotropii herbae suco confricatae verrucae cadunt. fabas nigras in panno quolibet involve, tanges de singulis fabis singulas verrucas et dices 20 Titi quomodo hae in fumo siccantur, sic et illae verrucae siccantur et ducant se. et tollas ipsas fabas et in furnum mittas. statim recedas ne sonum vel odorem earum sentias.

Ad I, 36 (94) De maculis in corpore nascentibus
(XLVIII).

25

Sed et haec adiutoria maculis supra scriptis propensius sunt adhibenda. porri folia trita et imposita varos emendant. tithymali <lac> cum farina impositum maculas tollit. avenae farina cum aceto maculas tollit. columbinum fimum aceto tritum et illinitum maculas et lentigines de facie tollit. napus 30

1 Verrucarum—clavū (*sic b, clavos c) rubr. scr. bc. — ad rem cf. Ps. Plin. 3, 29 (unde et Marc. c. 19 p. 186, 21 sqq.)*.
6 cunula *b.* 9 manu *b.* ed'e uolutū *b.* 11 transeunt *b.*
14 tangis *b.* 15 acro *b.* grassitudinem *b.* 17 Imaturi (*sic) b.* vituli *b.* 18 cinis *b.* helyotropiæ *b.* 19 confricatæ (*i. e. o in e add. corr.*). 20 dices. titi *b.* 21 h̄ *b.* 22 ducāt se (*sic) b.* tollas...mittat...recedat...sentiat *b.* 23 *seq.*
Theodori cap. 36 de maculis etc. 27 varios emendat *b. cf. Ps. Plin. p. 100, 21.* 28 Titimali cū farina iposita (*sic) b. f. add. lac cf. Apul. c. 108. (lacrima) Cass. p. 20, 10.* avenae . . .
cf. Ps. Plin. p. 101, 4.

crudus cum melle tritus illinitus idem facit. cocleas minutas quae passim inveniuntur combures, cinis earum cum melle inductus maculas et lepram ex facie tollit.

cicatrices nigras candidas facies, si spumam argenti bene contritam cum oleo inducas. item. sebum asininum illinitum idem facit. faciem splendidam facies, si uvae aminaeae radicem cera et melle conteras, ita ut sit in specie ceroti, et adnoctem inducas, et mane aqua delaves, miraberis. cygni adeptis illinitus faciem purgat atque erugat.

10 *Ad I, 38 (97) De luxationibus vel eiectiōnibus articularum (LI)*

eadem repetit quae iam supra apposuit in cap. XLII De talorum dolore, ubi de luxu (Fimum porcinum — sine mora discutiunt). deinde nova rubrica sequitur:

15 Ex alto lapsis quibus membra collisa sunt.

Rutae ÷ III, olei ℥ I. calide membris perunctis optime convenit. idem praestat et lixiva ad heminae mensuram potata, contusum et emotum sanat. verbena cum axungia veteri trita et imposita bonum est.

20 Ad fracturam sive luxum.

Facies embrocen, vinum acetum oleum aequali mensura, et admiscebis saponem ova et afronitrum, ex lana sucida impones. si costa fracta fuerit aut articulus vel quodlibet os, et cohaerere non potuerit, collectione facta periculum maius fuerit, tunc stercus caprinum cum vino veteri imposito. mirabiliter non solum aperit et expurgat, sed et os fractum foras evocat. item vettonica herba cum axungia trita similiter imposita operatur. sic et dracontea herba medicabitur.

Ad fervorem vel contusum, ad morsum, ad incisum vel si quid aliud provenerit, ne dolorem sentiat.

Accipias sal aut oleum, antequam plagam aqua aut aliquid contingat, et super vulnus de manu confrices. fractura

2 cōburis b. et cinis b. inductū b. 4 facis b.
 5 gtritas b. 6 amineę b. 7 r. cera...: rad' cētās ⁊ melle cētās
 (sic bis) b. 8 delavas b. adipēs b. cf. Ps. Plin. p. 34, 17.
 9 seq. Theod. c. 37 (de elef.). 16 calid' b. 17 lixiva b.
 19 b ÷ b. 20 fractum (sic) bc. 21 embroce bc. 22 āmises b.
 ex: & b. 24 addas et ante coll'one. 27 betonica b.
 29 contusum c: eius loco album (post t) in b. 32 confricās b.

numquam homini proveniet, si herbam chamaepityn secum habuerit alligatam. si quis aliquid fregerit, ut sine dolore vel spasmo curetur, sinapis grana aliquot et fimum caninum in linteo ligabis et in brachio vel crure aut ad umbilicum ei qui dolet ligabis. miraberis remedium. radicem herbae confervae 5 tunde, et sterco ovillum et axungian in se misce, et loco vel ossi fracto aut contuso impone et panno constringe. vermes terreni triti cum melle impositi etiam ossa fracta extrahunt. lardum elixum alliga et mira celeritate fractum consolidat.

De percussionibus apum scorpionum et ceterarum 10 serpentium (LII) — *vide supra Ad I, 24 (74).*

huic capitulo 52 (= Theod. 24) ad finem ita (post et continuo desinit dolor) subscribit Chisianus (rubr.) Fenomenus liber primus explicit. Incipit oxeorum liber secundus. Cuius hec est continentia. *multa vero praeterea in 15 cod. Berolinensi sequuntur sine ordine (nec in indice notata sed post quae, omissio illo explicit libri primi, addatur altera tantum pars rubricae* Incipit liber. II. oxea. Cuius hec est continentia p. 71) *quasi Addenda addendis haec (p. 67 inf.):*

Ad dolorem qui ex plaga aut ex tumore provenit. 20

Vitem albam combure et fac pulverem, et axungiam ursinam misce et impone. ex ipso cinere lixivam fac et lava, certissimum est. item ad plagam. millefolium cum axungia trita et imposita bene sanat. plantago trita cum axungia porcina plagae frequenter imposita in paucos dies sanat. item 25 infusura ad plagam. vinum et oleum fac bullire insimul et misce cum pice graeca et pulverem super plagam semina. item ad carnem putridam. ficus siccas tragacanthum et sal tere fortiter et pone super malam carnem.

item ad plagam celerius sanandam, et sanguinem vo- 30 mentibus. mirifice stringit. detur cum vino austero. gypsi cocti ÷ II, mastices ÷ II, libani ÷ II. tere diligenter et cerne et mitte in plagam, bonum est. item pulvis ad cicatrices

1 camepiten b. 5 ligabis sic b. conferbe b. 7 osso b.
 11 rubr. dedi ex c (non plena extat in b De percussionibus ap̄d
 scorpionis). sed cf. ind. b. 20 ex humore b. 25 item
 etc. rubr. scr. b. 27 pisce b. 28 item etc. rubr. scr. b.
 draḡ b. 31 gypsū coctū . . . mastiē . . . libanū b. 33 b
 ÷ b.

inducendas et concavitates replendas. testarum ostrearum
 combustarum ÷ III, libani ÷ II. tere subtiliter et impone.
 item emplastrum quod facit ad omnes plagas, ad pectus,
 ad epar et ad splenem, maxime ad os fractum certissime pro-
 5 batum est. recipit aloes mastices murrae libani . . . auri-
 pigmenti pulveris nitri antiqui ana ÷ IIII, cerae et picis quod
 sufficit. pone ad lumborum dolorem, renum nervorum podagrae
 ilii et ad omnes dolores corporis. item ad carnes
 iungendas subito. recipit picis de nave [chalastici quidem
 10 confecti] ÷ IIII, mastices aluminis gypsi cocti ana ÷ I, turis
 murrae aloes tragacanthi cummi fellis taurini ammoniaci pe-
 trae focariae boli ana ÷ V, gypsi vivi VIII, vermium terrae
 quantum sufficit, anagallidis ÷ VIII, sanguinis hominis libram I,
 galbani ÷ III. pellem vervecis spoliatam pilo coque ut lique-
 15 fiat. postea coque in vicem in olla, abstrahe ab igne et mitte
 ipsam aquam in ollam, claude, deinde cooperi vas, mitte
 quantum inter conventionem positum fuerit. hoc medicamen-
 si in oculis positum fuerit, statim iungentur palpebrae, si in-
 cisis membris, tertia die sanat, <cicatricis> nullum vestigium
 20 cognoscitur. item ungue ad plagam. mel, piculam aequa-
 liter, et fel et de farina volatica parum et acetum. mina for-
 titer et impone. item salviam silvaticam et domesticam,
 herbam dolavento, gallicentrum et urticam et millefolium. cum
 suco omnium horum mitte sagimen frictum ceram et mel, et
 25 fac bullire insimul, et impone. unguentum ut cicatrix non
 appareat. sebum porcinum lava in novem aquis et mitte in
 vase super carbones, et super mittes cerae parum et olei, fac
 fervere simul, postea cola et adiuuge libanum masticen et
 piculam, et fac parum bullire in olla, postea tolles ab igne et

1 testas o. combustas b.

5 R̄ (hic primum) b.

Aloe

Mast̄ Mirre Libani. ſmenu (boli armeni?). Auri p. b.

8 ylii b. 9 R̄ b. calastici $\frac{1}{4}$ confecti (sic) b (cf. Diosc. 1, 98). del.? 10 Gipsiaci b. 11 draganti b. Gūmi sic b.

13 anagállici (sic) b. 14 pilo $\frac{1}{4}$ b. 15 īvicē sic b. 16 claude

īn cāopi vas b. 19 cicatricis: si nixculsa (sic) b. 20 pegulā b (infra piculam). 21 acēto b. mina sic b. 23 dola-

vento. gallicent̄ (sic) b. 25 unḡ b. 26 ^{om}viii (sic) b. 28 oli-
 banum b (ital. olibano).

refrigerare sine, et sic inductum in fronde rubi plagae impone.

Ad truncum vel spinam eiciendam. lac caprinum desuper mittens apertum liga fortiter, et in crastino invenies truncum aut spinam. item arundellos integros combure et pulverem cum aceto superliga. item polypum tritum cum axungia veteri superliga, statim eiciet sagittam vel quicquid fuerit. si vis de alia parte certa ligare, ibidem facies exire.

Ad inflationem. dracontea imposita statim sanat.

Ad ignis dolorem. lini semen cum aceto et oleo coctum superpone.

Ad anhelitum qui fugit. de pyrethro pipere melle fac potionem bibere sero calidam cum adipe, et mane frigidam per dies tres.

Ad ilii dolorem. Quando Christus natus est, omnis dolor passus est. exi dolor, Christus te sequitur.

Ad eos qui sanguinem mingunt. aliorum capita cum eorum radice coque in aqua in olla rudi usque ad tertias, et inde bibe. trifolii | (p. 69) radicem similiter.

Ad eum qui cum muliere non potest. satureiam commisces albilonis coctis in vino et oleo. bibat in balneo.

Si partus mortuus fuerit in utero. satureiam cum calida bibat mulier, statim eiciet. item ad partum mortuum expellendum. verbenae sucum cum frigida bibat, statim liberabitur.

Item si lac mulier non habet. feniculi semen cum butyro et melle commisces, bibat.

Item cum parere non potest. aquileiam argentillam ad renes ligabis. item. artemisia ad inguinem suspensa statim pariet. et cito illam solve, ne sequatur matrix. item. dictamnū da bibere, sine periculo pariet.

Ad . . . mulierem. cymas XXVIII de persico et totidem de rubo tamdiu coques in vino forti, donec tota vis herbarum ibidem remaneat, et inde mane et sero bibat.

3 Ad truncum ul'. Lac . . . fortiter. Spinā eicienda | sic
dispertito titulo b. 8 p^{te} b. facis b. 9 sequuntur varia.

13 bibere: et bibere b. 15 ylii b. X^o b (bis). cf. supra ad
p. 282, 20. 20 cū miscis albilonis (sic) b. 23 eiċ (-cit) b.
27 cōmiscens b. 30 diptamnum b. 32 Ad Φ Ω-C (sic) b.

Item ut mulier corrupta virgo appareat. recipit mirram libanum colofonium picem auripigmentum bolum gallam aloen gypsum cornu cervinum incisum aristolochiam rotundam. pulverem fac et utere.

5 Ad stomachi dolorem. argentillam cum vino bono et pipere bibat.

Epithema quod ventrem plus solvit quam cerotum. recipit cyclaminis radicum, elaterii et foliorum eius, ellebori albi et nigri, scillae nitri scamoniae euforbii ana ÷ I, 10 stafisagriae ÷ I, cerae et picis ana ÷ V, olei veteris ÷ IIII. tere et misce cum suco herbarum, addens fellis taurini Θ XXX. induc linteo ut totum ventrem teneat et post galli cantum impone. cum sellas perfecerit, intret balneum.

Antidotum ad memoriam revocandam. recipit spicae 15 agarici zingiberis ana 3 I, piperis 3 II, costi aloes alexandrini seminis absinthii prassii hyoscyami ana 3 I, mellis despumati quod sufficit.

Fumigium ad haemorrhoides mirificum. pone cantharidas, spolia serpentis, peucedanum aequaliter, ita ut fumus 20 ibidem ascendat.

Unguentum mirabile quod facit arthriticis ischiadicis paralyticis colicis et ad omnem dolorem et ad omnes guttas. recipit salviae sabinae calaminthae puleii rutae samsuci chamaemyli scillae absinthii ireos acori cyperi ysopi aneti lauri 25 foliorum sambuci herbae ... althaeae radice bryoniae radice prassii abrotani foliorum aristolochiae rotundae serpylli inulae aristolochiae longae cum foliis artemisiae antulae. omnes herbas pista, et in vino optimo diebus tribus maneant. tunc coque illas in eodem vino et torque in panno ut omnis umor 30 exeat, et tunc adde oleum.

1 \dot{U} \mathcal{O} -C cor vir appareat. \Re b. 2 colofon b. 3 arift
 o. Pulverem ... b. 7 Epithima b. 8 \Re b. C. radices.
 Electerii. et folia b. 9 squille b. 10 ol'o b. 11 fel
 taurinū b. idul | b. 15 $\overline{33}$. ana 3. Pipis ... b. aloe b.
 16 iusquiami b. 18 emorroidas b. 19 spentis (sic) b.
 peucedanum b. 21 arthetiscis. sciaticis b. 23 Sauine b.
 Calamentis b. Sansuci b. Camomille b. 24 Squille.
 Absincii b. 25 sābucii b. Herba lufā. Altee b. 26 Prassū.
 Abrotani. Foliorum arift o. Serpylli. Enulę. Arift. L cū f. b.
 27 Antule (sic) b. 28 pista b. 29 $\overset{\circ}{q}q$; (quoque) b. illā b.

Unguentum ad omnes dolores. satureiae viridis manipulum, lauri bacas XIII, eius foliorum lib II, rutae viridis tantundem, cymini quantum sufficit, salviae viridis ÷ III, verbenae ÷ III, oleum quantum sufficit, cerae libras duas, | (p. 70) agrestis cucumeris radices XIII. omnia bene coque in oleo, et colatis adde ceram. ubicumque unxeris habebit effectum. 5

Ad tumorem tibiaram et pedum. olei partes duas, aceti tertiam, salis coclearia III. simul misce. tibias frequenter frigido aut calido perungue, postea per horas faece aceti lava tibias. 10

Item ad dolorem pedum et tumorem. herbae caligulatae folia in panno nudo impone et sub cinere calido pone et subliga. dolorem tollit.

Unguentum probatum ad dolorem manuum et podagram. urinae muli castrati accipe lib III, spumae argenti 15 lib II, olei vetustissimi libram, axungiae veteris lib II. spumam argenti tere et sic misce lotij modicum in vase aereo et coque donec colorem mutet. postea adice oleum et axungiam et coque modicum super carbones quamdiu colorem rubeum faciat, et repone. quando opus fuerit, induc in aluta et impone. 20

Item unguentum ad scabias et tibias ruptas. inulae radicem contere cum axungia porcina et adiunge sal et fuliginem, et ex hoc ad ignem unguatur.

Item unguentum ad vulnera crurum. mastices ÷ S, libani ÷ S, lithargyri ÷ V, cerussae lib S, olei fialas XV, 25 aceti acerrimi fialas XVII. omnia confice et utere.

Item ad tumorem podagricorum. recipit artemisiam et folia hederiae. cum aceto diligenter tere et sic emplastrum impone. exsiccet et stringit, et omnem dolorem mirifice tollit. probatum est. 30

Item ad podagram et tumorem. plantaginis folia contusa cum modico sale imposita, optimum est.

Item ad pedum dolorem et tumorem nervorum. senecionem herbam cum axungia tritam et impositam, mire sanat. 35

2 mani pl' b. folia II. lib. b. 8 simul misce. fece aceti
etc. (sic bis ex v. 9) b. 9 frigido aut cat. b. 11 caliglate b.
13 dol' & | toll' b. 15 Urinā b. Spumā (etc. acc.) b.
17 luti b. 18 calorē iutet b. 20 aluea b. 21 scab b.
22 Enule b. 25 Olibani b (ut supra). 27 R̄ b. 31 con-
tunsa b. 34 Senicion. Herbā b. trita et ipoītā b.

Item ad tibias ruptas et si taenias habuerint. cinis abellanae et albae vitis cum axungia verrina miscentur, et unguatur.

Item ad tumorem pedum. lenticulae farinam et modicum panis et vini modicum et olei commisce, et tepide sic fascia.

Ad caliginem et maculas. chelidoniae sucum ovo pleno, feniculi duobus ovis plenis, mellis uno, lactis mulieris tribus, aloae \div I, croci \div II. haec omnia terendo commisce. 10 bonum est.

Ad serpentem eiciendum. recipit corticem mali punici siccatum et in pulverem redactum. potui tribue. membratim per secessum eicietur.

Vomitus Constantini probatissimus. recipit tapsiae 15 lib I, croci \div VI, condisi III, cymini \div II, mellis quod sufficit. detur ad instar castaneae cum calida.

Item alius. vomitus imperialis et sine labore. recipit seminis atriplicis et condisi \div III. mitte in panno et in aqua calida frica. et adde siropi acetosi \div I, et bibat.

20 Vomitus suavissime et sine angustia purgans coleram rubeam. recipit tapsiae \div XII, castaniolae, condisi, cymini, lacteridarum purgatarum, croci hortulani ana \div VI, mellis <quod sufficit>. dosis in modum nucis minoris, cum calida detur.

25 Vomitus. recipit tapsiae lib. I, croci hortensis \div VI, cinnami \div III, mellis <quod sufficit>. ut castanea detur.

Vomitus. tapsiae lib II, croci lib I, condisi \div VI, cinnami \div III, mellis quod sufficit.

1 teneas b. 2 avellane b. ūrina b. 4 et molli | cā-
panis b. 7—10 cf. Petronc. q. d. ap. Renzi Coll. Sal. IV, 201.

7 suco b. 8 mel. I. b. lactę \div C III b. 9 aloę b.

11 Ad S̄p̄ntē eicientē (sic) b. (cf. Coll. Sal. IV, 287). 13 p̄cē-
cessū (sic) b. 14 iam sequuntur recentissima (et Salernitana).
ēstantini sc. Africani (nam arabica sunt condisi sirupus etc. cf.
Simon. Ian. s. v.). 19 syropi b. 22 v. Sim. s. lacteris

(λαδυγίς). ortolani b (cf. Sim. s. crocus). 23 Mell'. Dosis
... (sic) b. 25 ortensis b. 26 cinn̄ III \div b (item v. 27,
cinnam̄ p. 307, 2). addidi (ut supra) q. s.

Vomitus bonus. lacteridarum mundatarum lib I, cin-
nami ÷ VI, agarici ÷ III, mellis quod sufficit.

Vomitus. elleborum album bene mundatum per triduum
in aqua dimitte. quarta vero die quanta est illa aqua consi- 5
dera, et bis tantum mellis ei adiunge et fac bullire usque ad
aquae consumptionem, ita quod semper elleborum ibi iaceat.
hoc facto et elleboro ablato et siccato, usui serva. sic et li-
quorem ipsum in vase vitreo conde. coclear unum dato. sine
periculo vomet. si modicum croci addatur, ut siropus esse
videbitur. si pulvis specierum, ut electuarium fiet. 10

Ad II, 2 (12) De freneticis (post subcumbere)
nam et somnus et patientia his indicanda sunt.

Ad somnum.

Pampini virides de vite contriti et ex aqua calida potui
dati somnum invitant. chartam quamlibet combures, et ci- 15
nerem eius cum calida potui dato. idem facit et potio in ca-
liculo papaveris data. et papaver silvaticum ex aqua decoctum
et potui datum mirum est. cancri oculum sinistrum ad caput
ligato. lactucam integram mox uti de horto versaveris, non
lotam ignorantem sub cervice pone. scobem cupressi in vino 20
macerabis et colabis, et vini potionem data mox conquiescet.
herbam mandragorae coques ex aqua, et potui dato ei quem
voles salvum fieri. scribe in charta pura in silentio nescienti
aegroto ΙΩΙΩΚΟΝΝΙ δδ C. ΜΝΟΥΕ. ille quem peperit illa, et
pones nescienti sub capite. item scribe in tria folia lauri In- 25
ceptat, et nescienti sub capite pone. item in charta scribes
ΚΟΚΟτ ΙΕΟΝδ, et nescienti sub capite lectuli pone. lactucam
cum terra sua evelles et quattuor folia tolles et in singulis
scribes ΥδδΝΟC, et singula folia ligabis per singulos pedes
lecti. item in cultello scribes ter Occidi somnium, et nescienti 30

6 ἡsupc̄nem b. ell' b. 8 coclear (sic) b. 10 pul-
uē (pulverem) s̄perum b. 10 sequitur rubrica libri II Theo-
dori. 14 C(rubr. scr.)ampinos . . . contritos . . . datos . . . b.
15 comburis b. 17 salvaticū b. 19 ut idē d̄ orto b.
21 maceras . . . colas b. 22 conquiescit b. 23 nesciento b.
25 ponis b. inceptat (sic) b. 26 cap̄ b. poñ b. scribis b.
28 evelles b. tollis b. 29 i. e. ὕπνος. ligas b. 30 so-
nium b.

pones sub capite. item in folia lauri scribes, et pone nescienti sub capite, et dices nomen matris eius cum facis α SS K ̄ IIII. tyono φNn. item scribes intra calicem nomina infra scripta Dormiat ille Gaius Seiūs somnum humanum. KCE MIYYCΔCB
 5 CON. dices in calice et dabis ei cui voles, et statim dormiet. ΛΔΧΟΥΔΥΔΩC~ facies pilam de cera, et scribe in ea ob'acta
 ΜΟΝΤΟΝΧΟCΔΙΝΔΙΤΔΝ ΤΔΧΕΙ αB. ΒΔΤΥΔΞΟΔΛΕΝΟ CΙΕΤΟ
 ΔΙΒΔΕΝΟCNPΔΙΩΕΕ ei dormiat ille quem peperit illa et ad
 10 nasum sibi teneat et olfaciat. cocleam africanam inanem id
 est testam eius vacuam quaeres et mittes in ea oleum et
 lychnum, et sic lucernam incendes, et nescienti aegroto sub
 lectum pones. quamdiu arserit, ille dormiet. argemoniam
 nescienti ad caput ponito, et nisi eam tuleris, non evigilabit.

Ad II, 2 (15) De lethargicis (post compellit).

15 Lethargum sic excitabis, si cimices VII in aquae
 cyatis quinque mittas, et des potui antequam cibetur. testu-
 dinis sanguis in fronte [ligato] illinitus prodest. rutam ex aceto
 tritam eorum naribus odorandam applicabis. sisymbrium ex
 aceto tritum et lethargo in capite infusum mirum est. pulmo
 20 pecudis calidus si circa eorum caput ligetur, expertum est.
 caprini cornu odor lethargum dormire non patitur. euforbio
 in aceto soluto si eorum nares contingas, bonum est.

Obliviosum emendabis, si oculos milvi ligatos in foe-
 nicio portet in collo.

25 *Ad II,*4 (19) De pleuriticis (post cognoverit).*

Haec autem utiliter adhibebis. faeni graeci ÷ VIII, castorei
 ÷ XII. pulverem facies et commiscebis. dabis autem exinde
 cocleare unum cum mulsae cyato uno, si <febris> fuerit, cum
 aqua calida, curasti. epithema tale facies. cerae pondo II,
 30 butyri ÷ I, sevi taurini ÷ II, rutae viridis foliorum ÷ II,

1 scribis b. 2 dicis b. 3 scribis b. 4 Seiūs: eius b.

6 pila b. 9 innauē b. 10 queris b. mittes b. 11 lignū b.

12 ponis b. acrimoniam b. 15 litargum (et sic infra) b.
 excitas b. cimices VII: cf. idem apud Ps. Plin. f. 64^b

.Bas. 17 ligato (sic) b. 18 sisymbrium: spondilium Ps. Plin.

20 peducis b. cf. Ps. Plin. l. c. f. 64^b et d. 21 corni b.

Euforb . . . solutū b (cf. Ps. Plin. l. c.). 23 Obl. emendas

(rubr. scr.) b. feniceo b. 27 comiscas b. 28 cū mulsā

cyatū. I. Si fuer cū aqua cal' b (addidi febris). 29 facis b.

30 folia II ÷ b.

adipis porcini ÷ I. stercus caprinum in silva inventum conteres cum oleo et colabis linteo, et potui calidum dabis. dolores lateris sanat, diatessaron quod sic conficitur. lauri bacas, murrae, aristolochiae, gentianae ana ÷ I, mellis (quod sufficit). dabis exinde cum calida potui, mirum est, vel loco pro malagmate imponat. herbam verbenam viridem tritam cum vino, si non febrit, bibat, bonum est. hoc et ad pectoris dolores et ad convulsos facit. gentianae ÷ II, iris illyricae ÷ III, murrae ÷ S, piperis ÷ S. separatim trita permiscebis melle. dosis ad magnitudinem abellanae, cum calida bibat. fabae lomenti heminam I, lauri bacarum ÷ I, mastices ÷ I, ovorum vitella VII. conteres separatim et commiscebis terendo in unum, linteo induces et lateri dolenti impones, expertum est.

Sic sanguinem erraticum curabis. personaciae herbae radicem cum axungia veteri teres et impones. picem virginem, et sulphur vivum in liquata pice immiscebis, et nitrum tritum superasperges, et charta virgine inductum calidum impones. herba perdicalis tunsa et imposita sanguinem erraticum mire dispergit et curat.

Ad II, 5 (21) De peripleumonicis (post valeamus).

Nam et galbanum cum melle in foco resolutum et duobus cocleariis potui datum optime facit. et pthisicis idem medetur. feniculi semen tritum et cum calida bibitum bonum est. herbae hyoscyami sucum tepidum potui dabis, cum summa admiratione sanabitur. trociscos diaspermaton potui dabis.

Ad II, 6 (22 et 23) De synanchicis (post gubernari non poterunt — vid. etiam ad Theod. p. 120, 2. 14. 121, 1).

Singultus si innatus fuerit, manus eius ambas in calida diutius et frequentius teneri facias. piper et castoreum

1 adipes porcinos ÷ I. conteris b. 2 colas b. cal b.
 4 ana ÷ Mell^p b. 6 malagma b. verbenam: cf. Marc.
 p. 244, 18. 8 gentianae etc. hoc idem plenius habetur apud
 Marcellum c. 24 p 244, 10—16. hiris ul ÷ III. b.
 9 trita pmisce^s. Mell^p. Dasis ad . . . b (sic dosis cf. 1, 97 etc.).
 11 lumentū b. baē b. mastice b. 12 9tis . . .
 cōmiscēs b. 13 induc b. 15 Sic—curabis rubr. scr. b.
 17 inreliquata b. imiscēs b. 18 cal b. 22 duo cocl^p b.
 24 bib b. 25 H'iusquiami b. 26 amirōē b. 29 haec
 rubr. sic b.

aequali pondere tritum cum aqua calida potui dato. et loco calido si iaceat satis iuvat. et pectus eorum oleo nardino perunguito. et adrianum vel dia trion pepereon cum aqua calida potui datum summe facit.

5 *Ad II, 9 (29) De ileo (post vaporibus frequentibus)*
id est in aqua <ubi> cocti fuerint frondes lauri vel compressi puleii nepetae absinthii abrotoni missum in semicubio frequentius vaporabis, et sabanis calidissimis post eum deterges.

10 *ib. (post immineo).*
Nam et puleium et cyminum aequali mensura in se teres ex aqua et super umbilicnm impones, et cito sanabitur. et hae potiones omnibus inflationibus ventris et stomachi conveniunt. apium anetum et puleium aequis ponderibus decoctum
15 potui dato. et solum apium idem facit. ruta ex butyro et oleo decocta et edita omnium interaneorum inflationem tollit. feniculi et apii radicem in vino albo infundes die una, et modice decoctum potui dato. vituli fimum recens ex vino potui datum umores ventris et flegmata et biles atras a periculo liberat.
20 aneti semen contritum ex aqua potui datum mire prodest. coagulum leporis tritum ex vino tepefactum potui datum grandes ventris tortiones sanat. item anatis venter appositus mirum est. verbenam tritam cum radicibus suis in pari numero ex aqua potui dato. herbae verbenae radicem commasticet et
25 ipsam salivam glutiat, statim ventris et intestinorum tollit dolorem. aniso et asaro in se ex aqua cocto potui ipsam aquam dato. lapidem gagaten super umbilicum impones, et statim remediabitur. cucurbitam medicinalem maiorem super umbilicum impones, et diu ut sit permittes. [iniectionibus
30 quoque enematis i. clysteris ex decoctione fomenti supradicti admiscentes etc. *Th. Pr.*].

2 ḡ̄ satis b. 3 pip. b. 4 sume b. 7 nepta b. abrotanu b. 8 vaporibus b. sabinis b. detergis b. 11 tīs b. 13 k̄ b. 16 edita sic b. 17 infundis b. 19 acras b. 21 t. vino (*iterum*) potui d. b. 22 t̄t̄c̄iones b (et torciones, ut desit aliquid, fort. dolores et t.). 23 Berbena trita b. rad' fī b. 24 rad' b. 26 anisū. ⁊ asar̄ . . . coctū b. 27 iponis b. 29 ipon̄ b. permittis b.

Ad II, 9 (29) ib. (post provocantibus).

item enema id est clyster colicis probatissimum. storacis nardi olei cyprini ana ÷ VI, diachylon ÷ IIII, meli-
^{or}
 lotum, basilicon ana ÷ IIII, oleum sabinense pondo VII, ibisci manipulos III, faeni graeci ÷ III, adipis anserini vel fasianini 5 ÷ VI, colchici ÷ II, olei chamaemelini ÷ III, aneti puleii ana fasciculum I. ibiscum et faenum graecum infundes in oleo sabinensi diebus VII, et si senseris esse flegmonem i. indignationem vel fervorem intestini, auferes nimie calidae virtutis species et sic decoques, et dum omnia fuerint optime tempe- 10 rata et dissoluta, tunc admiscebis olea suprascripta. et tunc haec facienda scito, quando dolor intolerabilis et acutissimus fuerit.

Ad II, 9 (29) fin. (post scamoniam).

Strofum ne infans patiatur aut intestina ei tor- 15 queantur, vel ne aliquid mali ei accidat, facies lac caninum sugere. item ad strofum. murem prendis et filum decocto albo in se torques, et in acu inseris, per anum muris | (p. 84) mittis et per eius os tollis, et ligas ad collum infantis, prodest.

Nota ad eos qui per dolorem obmutescunt. si quis per 20 dolorem obticuerit, puleium in aceto mittes, et naribus applicato, mox loquetur.

Eneamus antidotus potui datus omnibus ventris vel stomachi inflationibus mire succurrit. herbam tithymalum teres et in vini cyatis II ieiuni potui dabis, sanasti. plantaginis sucus 25 potui datus mire facit. rutam mentam apium anetum puleium decoques ex aquae ℥ I; ita ut ad heminam redeat. exinde potui datum mirum est. hoc et ad interaneos dolores, id est quibus dolor intus girat, facit.

Sequitur c. de spasms (p. 85), quod ut est mire inter- 30 polatum, ex altera parte integrum appono.

2 It̄ i. clistē. Enema... b (i. cl. glossa, ut supra p. 310, 30).
 probatissima b. 3 storace b. 4 basilicon sic (id est medion Diosc. p. 520 sec. Simon. Ian. s. v.). eivisci b. 5 adipes anserinos etc. b. 6 colchici?: colicū b. ol'm camomillū b. 7 ol'o sauinense (hic) b. 11 amisces b. ss b. 15—16 haec rubr. scr. b. 20 dot omutescunt b. 21 mittis b. 23 Eneam⁹ antidot⁹ p. dat⁹ (sic) b. om̄is b. 25 succū . . . datū b. 27 eminam (ut semper) b.

Ad II, 10 (31) De spasmis.

... Omnibus vero tensionibus post fomenta chalastica ex oleo sicyonio aut nardino unctionem adhibebo, et acopa calidiora ex oleo cyprino confecta. nam | (p. 85) et adipēs leonum
 5 galbano mixti par beneficium procurarunt.] et acopum hoc Hippocratis quo usus est ad cervicis dolores et ad nervos obligatos et ad omnem duritiam. faeni graeci heminam I, althaeae radicum manipulum, vel fasciculum I, aquae cyatos III. coques ad tertias. vini veteris cotylam I, olei veteris 5 I,
 10 ceræ pondo II, resinae frixae pondo II, galbani ÷ II. coques in olla fictili tamdiu quousque se misceant, conficies et uteris. [et cataplasmate chalastico loca diutius mitigabo. post clysterem vero chalasticum... nam et carbonibus proxime calentibus lectum straminabo] et equi adipēs cum resina et galbano aequali
 15 pondere in unum contusae et decoctae nervos et posteriora corporis membra inuncta solvunt erigunt et extendunt. [Dabo interea potiones huiusmodi. castorei pulverem cum melicrato, aliquotiens piperis quippiam intermiscens.] sic et lotium caprinum potui tepidum datum validissime prodest. sic castorei
 20 piperis ana ÷ I. simul tritum colliges cum melle, eximes inde unum coclearium et potui cum aqua calidum dabis. item castorei, piperis albi, petroselini ana ÷ I. tritum optime cum melle colliges et exinde cum aqua calidum potui dabis ieiuno. [Dabo et silfium cum pipere... procurabo etiam calidarum
 25 vel balnearum beneficia frequentius adhibebo ut possint post tam saevam aegritudinem reparare.]

Ad telum vel ad sanguinem erraticum. Personaciae herbae radix cum axungia veteri contusa et imposita sanat. picem virginem in chartam puram induces, et sulphur
 30 vivum et nitrum tritum superasperges et calidum impones. herbam filicem siccam tundes et pulveris eius coclearium plenum ieiuno cum vino dabis.

3 acopa calidiora: hic propter homoiteleuton acopa transit ad longe infra ap. Th. sequentia. cf. supra ad p. 129, 12.

5 mixtos. par b. procurabis b. 6 yocratis quod b. 8 alte rad' b. 11 tandiu b. misceat b. conficies b. 12 cataplasma calastica b. 15 recontuse b. 16 solvit. erig. et extendit b. 20 eximis b. 21 I. coct. b. 22 I. om. b. 23 cal' b. adhibebo etc. sic b. 27 eadem iam supra ascripta legisti capitulo IV de pleuriticis (paulo aliter expressa). 29 surfur b. 30 aspergis... iponis b. 31 pulverem b.

Ad II, 14 (44) De capitis querellis (*post cerotario sic medetur*).

Aliqui vero negant caput dolere ei qui se luna XVII vel XVIII totonderit. corona de puleio capiti dolenti imposita prodest. hoc et a sole dolenti facimus. rubi folia trita cum oleo illinita. ossum de capite vulturis capiti dolenti impositum prodest. puleium sub aure vel sub anulo tecum tritum porta, et neque ab aestu neque ab hieme gravedinem senties. herbam hederam contusam in oleo coquito et per linteum colato, et ex eo frontem et tempora et nares perunguito. hoc et ad medii capitis dolorem facit. cuculas caprinas IIII in aceto solves et fronti illinies: cretam figuli cum aceto solves et fronti illinies. bacas lauri impari numero oleo tritas capiti illinito. folia trita ex aceto et oleo, capiti stillatum mirum est. lasaris modicum in aqua solve, et in aurem eius partis quae dolet III guttas cum digito stillato. ipsa quidem hora caput vexat, sed in perpetuum sanus erit. de cornu pecudis vivi pectinem facies et cum ipso pectines, vir de masculo, femina de femina. porri sectivi suci coclearia II, mellis coclearia I, permixtum in naribus ant in capite infundis. calculum limacis eximes luna XVII et hunc in foenicio ligatum a capite porta, caput dolorem non patitur. lapilli in ventre hirundinis inventi, maxime albi, in capite ligati vel in manu portati vetustissimos capitis dolores tollunt. surculum de nido milvi in pulvino pone nescienti, et cum tuleris, ne post te respicias eunti dormitum. porri sectivi suci II coclearia et I mellis, commixtum in aures vel in nares infundis. intibi suco cum oleo roseo et aceto caput perunguito, vertigines et capitis dolores veteres curas. mali persici nucleus contritus cum aceto et fronti illinitus statim sedat dolorem. bacas lauri VIII et album ovi in mortario tritum et fronti illinitum, a multis expertum est. herbam quae in capite statucae invenitur, luna decrescente tollis, et in panno lineo ligatum de lino rore capitis dolorem statim sedat. araneum linteo prendis, ligas de

7 $\frac{1}{2}$ tecū b. 8 ab yeme b. 10 tympora b. 11 Cuculas (*sic*) b (ungulas? cf. *Diosc. 2, 46*). 12 solvis b (*item infra*). 19 sucū . . . mel b. 20 cauculum b. 21 finicio b. 22 cf. *Marc. p. 35, 22*. 23 porta b. 26 suc^o b. 27 sucū b. 28 vertiginis b. 32 Herba b. 33 decrescenti b. rore (*sic*) b. cf. *Ps. Plin. p. 11, 16. Marc. p. 33, 33. 40, 23* (lino rufo). 34 prendes b.

tela, ita ut nesciat ille quid ei ligas. herbae cyclaminis radicem de cultello super carbones radito, et fumum eius naribus ducito, omnia suprascripta mitigat. si caput dolet a sole, coronam de intibo silvatico sibi imponat. lapis gagates capiti impositus mox dolorem sedat. corniculæ cerebrum coctum in cibo sumptum quamvis graves et invetustatos <dolores capitis> sanat. nam in charta scribis δ φ lina, et capiti suspendis. item scribis in charta ΒδPBδTO e u-ø-ø-e. item scribis in charta fōlδf. item scribis in charta vvfNδNoshō. item scribis   10 OδδOYø. item scribis in charta δ capδ TδPXM# kacta pδC δδ#. haec omnia de lino rore de tela ad caput ligabis. [Item hemicraniis etc. Pr.]

Ad II, 14 (44 ib. post euforbii q. s. adiecimus).

Item euforbii scrip̄ III, crocomagmae scrip̄ IIII terito cum 15 aceto, et fac trociscos. cum opus fuerit, ex vino tritos inducis, si sinistra pars dolet in dextra, si dextra in sinistra. item croci ÷ II, murrae ÷ II, chalcanthi ÷ II, opii ÷ II, crocomagmae ÷ II, turis ÷ I. trita omnia austero vino colliges, et inde frontem illinies, intermissa semita super nasum. prae- 20 cluso enim itinere quo oculos umor vexare consueverat, viam facies qua de cerebro per nares fluxus et morbus omnis decur- rat. hinc in perpetuo decursus fiet. hoc et ad lippitudines oculorum facies, vel ad eos quos nimium reuma vel dolor perurget, sed in aceto acerrimo ipsum trociscum resolves. nam 25 erucæ semen contritum ex aceto temperabis, et ipsam partem quae dolet vel totam frontem et tempora de penna illinies. sucum hederæ terrestris et betæ albae sucum et oleum roseum omnia aequali mensura per fistulas in nares coicito, ad solem candentem tempore aestatis. mox enim tantum sternu- 30 tabit ut vermem per narem emittat. nam et scribes ad hemicranii dolorem, si dextra pars dolet scribis in cute hyof, in sinistra ceal hhhc. item scribis in charta Ūhti Ū σι δδ loti poca zonie ho ŪδΛYPIZE. [Quibus ex frigore nimio etc. Pr.]

1 ligas: sic b. 3 ss̄ b. 4 gagatis c. iposito b.
5 cornicul (sic) b (cornicis Marc. p. 35, 27). 6 dolores capitis om. b. 11 delino rore (sic) b. 14 Croco magne b
(item infra v. 17 croco magna). t to b. 18 thuris ÷ trita (sic) b. 21 morbus: moribus b. 23 quos: qui b.
24 resolvis b. 25 temperas b. 26 tympora b. 27 Sucus...sucus b. 28 aequali mensura: ana b. 30 emigranei b.

Ad II, 14 (45 ib. post convenit adhibere)

talibus. betae radiceis sucum cum melle aequali mensura
 quis naribus ducat, caput optime deplet. sic et de cyclaminis
 radiceis suco, cum melle simul potentius est. sic pyrethri
 pusillum masticatum capitis et oculorum gravedines et dentium 5
 dolores omnes mitigat, dum per os apertum umor capitis in
 terram defluerit. ysopi vel origani cymas in aceti quartario
 et mulsae ad tertias decoques, et tempera. contra solem gar-
 garizet. alia die haec cura sequatur. infundes sinapi in aceto
 acri, post teres et sumen per linteolum exprimes, et cum 10
 mulsa tepida resupinato capite gargarizet, et umor crassus
 in capite qui fuerit digeretur. R̄ ysopi origani stafisagriae
 glycyriuae polii ana ÷ ℥. infundes in aqua ex aceto temperata
 quantum offerre possit ℥ III die ac nocte. alia die in cacabo 15
 novo coques ad tertias, lento foco ne comburas, postea co-
 labis diligenter, et remittes in ipso cacabo. addes sapae ℥ I
 et recoques usque ad spissitudinem sapae lento igni, et uteris
 tepido ut supra. item. ysopi ÷ I, ireos ÷, caricas pingues
 ÷ I. dum volueris fortius purgare, sinapi teres et admiscebis
 in calicis mensura coclearia II. nam omnia in sapae infundes 20
 ℥ III, aceti hemina I, mellis pondo III. triduo infundes et
 decoques, exprimes diligenter, et gargarizet aut ad solem aut
 in cubiculo calido, prima die VIII, secunda VI, tertia III ℥ ℥
 et aquae ℥ III per triduum. postea coques ad tertias, et
 quantum aceti remanserit addes mel et sapa aequali men- 25
 sura, et recoques, lento igni ne comburas, et ad solem gar-
 garizabis. hoc autem visum oculis caligantibus restituit, auribus
 auditum acutissimum praebet, fauces curat, capiti sanitatem
 praebet et reuma mordet. cyclaminis radiceis suci partes II,
 mellis partem I. tepidum naribus incito, ita ut os plenum 30
 calida aqua teneat et postea verset. omnia vitia capitis supra
 scripta et ventris dolores et epilepticos curat. item alia
 maxima purgatio. stafisagriae ÷ I, pyrethri ÷ I, ysopi ÷ I,

2 sucus b. 7 cymas: comas b. 9 infundis b. 10 teris b.
 acro b. 13 liquiricie b. polios b. infundis b. aqua et b.
 15 cacavo coquis novo b. colas . . remittas b. 17 ad om. b.
 18 tepidum b. yreos b. 19 sinapē b. teris et amisce b.
 20 sapa infundis b. 21 ^op b. infundis b. 22 exprimis b.
 23 tertia. VIII ℥ III. et aqua ℥ III b. 25 sapa b. 27 gar-
 garizas b. restituet b. 29 sucus b. 32 alia: dia | (sic)
 in fine versus b. Stafisagria b.

tragacanthi ÷ I. trociscos facies de singulis argumentis, sic-
cabis, et dum opus fuerit singulos masticabit, sed in sole ca-
lido vel in balneo. lasar cum lacte mulieris solve, et si hemi-
cranius dolet, in eius partem mittes. [Convenit de naribus... *Pr.*

5 *Ad II, 17 (50) De maenomenis (post sang. adhibere).*

Et si cum febre fuerint alienati, ut et vigiliarum assidui-
tate fatigentur, odoriferis virtutibus eis somnus est invitandus.
id est frons eorum cum temporibus et naribus est inunguenda
ex trociscis hypnoticis, qui ita conficiuntur. mandragorae cili
10 ÷ I, opii ÷ I, hyoscyami seminis ℥, asari ℥, castorei ℥, croci
℥, storacis ℥. trita omnia colliges cum suco papaveris vel
hyoscyami suco, et trociscos facies. dum opus fuerit, cum car-
oeno solutum inungues. hoc et freniticis et ad capitis dolorem
adhibebis. nam et his vinum omnino negandum est, quoniam
15 febrem inflammat et somnum fugat, alienatiouem irritat, ar-
doremovet. [et si post haec adiutoria . . . *Pr.*]

Ad II, 21 (62) De pthisicis (ad finem).

Si nimia tussis fuerit, herbae vettonicae ÷ X cum melle
per dies VIII. nam et pulmonem pecudis et cornu cervinum
20 simul combustum et tritum dabis in vino, et mox sanabitur.
alium in aqua decoctum et mel admixtum sumptum sedat
tussim, et purulenta excreantibus medetur. corrigia canina
collo suspensa aut digito ligato sedat tussim. masticen tritam
et cum melle mixtam cum aqua calida bibat. facit hoc et ad
25 defectum stomachi. oleo vinum misceto et in eo panem in-
tinguito, et ad edendum dabis. nam effectum senties. hoc et
maioribus aetatibus prodest. nam et diatessaron vehementer
prodest, quod sic conficitur. aristolochiae rotundae, gentianae,
bacarum lauri, murrae uncias singulas. tinsa et cribellata
30 cum melle optimo miscebis et dabis in hydromeli. hoc et

1 dragaganti b. facis b. argētis b. 3 emigraneus b.
6 cū febres b. 8 i. b. cū tympora et nares b et (qui om.
cū) *Gal.* 9 mandracore cylii b (cili *Gal.*). 10 sem̄ ℥
(= seminis semunciam) b. y. semen. asaru castoreu. cc. sto-
race. ana ℥. *Gal.* 11 colligis b. 13 inungis b (—ges *Gal.*).
freneticis b *Gal.* 14 vino b, —num *Gal.* (ubi nam et
vinum his n. e. omnino). 15 febrem *Gal.*: febres b. 19 ve-
h
tonicę b. 22 corrigiā etc. b. 23 masticen tritū...mixtū b.
25 stomachū (sic) b. 29 uncias singulas: ana ÷ I b.
30 misces b. ydromelle b.

pleuriticis magnum est adiutorium | (p.102) vel ad vena. lenticulam frictam cum melle tepido edat. alium cum faba fricta mixtum cum melle tepido edat.

si vero ad perniciem tussis venerit, equi salivam dato. bibat ex aqua calida per triduum, expertum est. nuces III de 5
 intus combures, et piperis grana III in se teres, et mellis
 coclearia tria. per triduum singula coclearia dato. stercus
 corvi in panno ligatum et collo suspensum prodest. coclea
 vacua mundata combusta trita cum melle mixta, dabis gar-
 garizandum. lapis de spongia exemptus et linteo ligatus pueris 10
 tussientibus collo suspensus unice prodest. item galbani ÷ I
 in pultario coques, et ex eo dabis in modum abellanae. ventris
 gallinacii membrana sicca et contrita, vel si recens sit in
 potione vini falerni data mirifice prodest. cocleae crudae tri- 15
 tae, cum tepidae aquae cyatis tribus bibat.

Item ad tussim et pulmones. ireos illyricae radices
 tritae et cum melle mixtae abellanae magnitudine. mane
 ieiunus et sero cum passo cyatis duobus si febris non erit,
 si febrit ex aqua calida cyatis tribus data bibat. cupressi
 bacas minutas teres et in vino potui dabis. nucem pineam 20
 viridem frange et in aquae \S I decoque, donec hemina re-
 maneat, et cum puleio veteri agito, et ex eo singulos cyatos
 cotidie bibat, expertum est. de resina terebinthina facies pi-
 lulas quasi faba, cum melle teres et per triduum dabis.

Item ad tussim et qui pus expuunt. vettonicae herbae 25
 pulveris scrip̄ VIII et mel atticum commixtum ieiunus acci-
 piat, donec expurget. leporis stercus in vino aut in aqua ad
 noctem potui detur. semen cauliculi teres cum melle et pipere
 et inde coclearia I mane et sero accipiat. porri sucum ex-
 pressum cum oleo decoctum sorbeat, prodest. alium in aqua 30
 bis coctum {cum faba addito melle, et exinde mane et sero
 bina coclearia accipiat. hoc et purulentas excreationes sanas.
 ficus aridas coques, et ipsam aquam bibat. item. turis, colo-

1 pleureticis b. cet. cf. p.309, 3. t aduena; lenticulam...
 (vel ad ventrem?) b. 3 eadat b. 4 idem apud Marc.
 p. 166, 24 = Ps. Plin. f. 40^b Bas. cf. 30^b. 6 teris b.
 8 Coclea etc. (sic) b. 11 galbano b. 14 Cocleę etc. b.
 16 tusses (rubr.) b. 18 ieiunio (= ieiuno) b. 23 pillulas b
 (item infra). 24 teris b. 25 tussem (rubr.) b. 26 pul-
 vis b. 28 adnoctū b. teris b. 32 p. et excitaciones b.

foniae, mastices, piperis uncias singulas. omnia cum melle trita. I cocleare mane et sero accipiat. lapidem gagaten in aqua fontana bibat.

Ut vocem claram facias. raucedinem emendas, si in balneo clames aut oleo gargarizes vel si tragacanthum in ore teneris, vel si ova trita ieiunus cotidie absorbeat. piperis grana in ore teneto diu et salivam assidue devora. cirros porrorum cum aqua fontana coques eosque cum melle manducabis, et ipsam aquam cum melle potabis

Tussim magnam excitat resina pituina masticata et glutita. idem facit seminis rutae folliculus masticatus sucusque glutitus.

Item ad tussim. vettonicae 5 III cum melle ieiunus glutiat. trociscus diaspermaton ad multos | (p. 103) usus necessarius. feniculi seminis ÷ I, aneti seminis ÷ I, opii ÷ I, sed opium semotim teris, tunsae et cribellatae in pilulas ex aqua colligis ad lupini magnitudinem et das patienti in calida aqua ieiuno. testarum de cocleis cineris cocleare I cum vino potui datum prodest. adipis recentis ÷ I decoques in vini cyntis tribus et addes mellis pusillum, facies pilulas et ut glutiat dabis, prodest. sebum caprinum in pulve alicae decoctum dato, edat. parietariae herbae succus cyati unius mensura potui datus, mirum est.

Item ad pthisicos et thoracis dolores. folia marubii cum semine cum aqua coques et ipsam aquam potui dabis. pineam et tragacanthi ÷ I in vino veteri decoques ita ut assidue de surculo agites, et postea adicies piperis triti grana C, spicae nardi scrip̄ II, storacis scrip̄ V, mittes in mortario, et vini modicum mittes, et conteres storacem ut se commisceat, et mittes quae cocta sunt. adicies mellis despumati acetabulum I, et denuo recoques ut fiat mellis crassitudo. in se coclearia singula mane sumat et sero, sive terna. hoc et ad eos qui purulentum excreant facit.

1 masticis b.	ana ÷ I. b	2 sero. I. (iterum) acc. b.
4 clamis (sic) b.	5 drāg (sic) b.	8 manducas b.
10 Tussim (hic) b et mox (in rubr.).	13 Betonice b.	18 cinis b.
19 adipēs rēctēs b.	20 addis b.	facis b.
22 paritarię b.		
sucū . . . datū b.	24 typsicos b.	26 drāg b.
27 pip		
tritū b.	28 mittis b.	29 mittis b.
	conteris b.	30 mittis
q̄ coctā (sic) b.	mel despumatū accitabulū b.	31 denuo ^s b.

Hyoseyami aneti papaveris nigri opii uncias singulas. haec omnia in unum contundes et tenuissime cernes et vino consparges. trociscos facies ut singuli denarium ponderent. febricitanti ex tribus cyatis aquae calidae dabis, homini sincero ex vini veteris cyatis tritus dabis. caseum ovillum vetus cum sevo ovium vetusto decoctum vino austero permixtum si in esca detur, mirum est. herba argemonia trita cum vino veteri discocta ieiuno potui data unice prodest. lacae cyatos III, passi § I, aquae VI § mittes in cacabo, et tamdiu coques donec consumatur, et admiscebis lactis caprini vel ovilli adiecto modico melle, et fervefactum dabis potionem. sane expedit ei in aqua marina lavari, et vinum lene et album bibat.

Ad II, 22 (65) De sanguinis emissionē interiorum
(*ad fin.*).

Nam et omnibus sanguinem ex interioribus locis mittentibus haec adiutoria superaddo, de quibus effectum saepe cognovimus. rubi cymas teneras tundes et sucum exprimes, et cum melle potui detur, efficax est. nam herbae symfyti radix in cibo sumpta mire facit. millefolium herbam cum aceto sumendam dato. cornu cervini cinis cum vino potui datum. castaneae quam plurimae manducatae mire curant. corallium cum aqua tritum potui datum, unicum est. porri sucum potui dato. herba polygonum sumpta vel sucus eius potatus, mirum est. coaguli haedini scrip̄ I ex aqua potui dato, optime facit. cymas rubi teneras in aqua decoques, et cymas ipsas edat et vinum potet, prodest. coagulum cervinum sive leporinum in potionē resolves ac potui dabis. cauliculum ex aqua marina elixum terito, et sucum eius potui dato. cocleae ex aqua marina decoctae et editae summe proficiunt.

1 ana ÷ I. b.	2 cernis b.	conspargis b.	3 facis b.
5 cyatos. III. b.	7 Herbam acrimoniam etc. (acc.) b.		
8 dicūtā (sic) b.	lace (sic) b.	9 mittis b.	10 āmiscēs b.
lactis etc. sic b.	12 bibant b.	17 exprimis b.	18 sim-
fiti b.	19 mille folia herbam b.	21 dato b.	22 co-
rallū b.	23 poligonū b.	sucū . . . potatū b.	24 Coa-
gulū hedinū b.	27 resolvīs b.	29 editē (sic) b.	

Ad II, 23 (67) De empyicis (ad fin.).

Alium in aqua bis coctum cum faba addito melle, exinde mane et sero bina coclearia accipiat. quamvis malas excreationes hoc sanat. pineam et tragacanthi ÷ I in vino veteri percoques
 5 ita ut de surculo assidue agites, et post adicies piperis triti grana C, et spicae nardi scrip̄ II. storacis scrip̄ V in mortario pones et de vino modice mittes, et conteres storacem ut se commisceat, et mittes quae coxisti. adicies mellis despu-
 10 et exinde mane et sero coclearia singula sumat sive terna.

Ad II, 25 (71) De asthmaticis (fin.).

Aliqui iecur vulpinum aridum cum vino potui datum unice prodesse confirmant. sic herba peristereon hyptios cum vino potui data spiramenti plenitudinem tenuat. item herba
 15 suprascripta, si sucum eius cum melle bibat, indefensa est. hoc vitium celerius tollis, si hac usus fueris confectione. elaterii ℥, afronitri ℥, sinapis ℥. trita omnia et cribellata cum aqua colliges et trociscos facies, et per dies singulos dato. facit hoc ad anginas et ad subitaneas suffocationes, ventrem
 20 purgat. veretri exulcerationes quas iam cancer tenet cum melle impositum sanat. et opobalsami coclearia singula per triduum accepta, optimum adiutorium est.

Ad II, 26 (76) De epaticis (ad fin. cf. supra ad p. 178, 3).

Et his adiutoriis omnibus epaticis multum scio salutis
 25 restitui. herbae hyoscyami sucus datus unice sanat. nasturcium herba edita mirum est. item herbae paeoniae 3 II, cyperi 3 I cum aqua calida bibat, optime facit. buxi folia contundes sucumque per linteum exprimes, et per triduum bibat. masticen teres et cernes et cum suco brassicae in genus |

1 eadem (cum Prisciani capitulo) leguntur ad Gal. lat. I. III cod. Leid. c. 55. 4 dragagantū b. hoc idem remedium supra posuerat ad II, 62. 5 pip̄ tritū b. 7 ponis b. con-
 teris b. 8 mittis b. mel despumatū accit. b. 13 peristeron hyption b (cf. Diosc. 4, 61). 15 ἴϛ b. si: et b. īdefensa (sic) b. 16 Electerii ℥ b. 19 angenas b. vere ciu exule |
 exulcātiones b. 20 ḡ (quam) b. 22 acceptū. aptimū . . . b. 25 sucū datū b. 26 herbā editā b. 27 bib. b. 28 con-
 tund' b. exprimis b. 29 masticē b. ingeñus | mal' b.

malagmatis facies, ac mundo panno induces. calefactum impone, ut adunet ad se carnem et potum. VII diebus tolles. etiam iterum fac. numquam tibi epar dolebit. cornu cervino combusto, cum modico pipere et melle contrito, et per triduum potui dato, ita ut in ipsum latus iaceat, mox sanus fiet. plantaginis sucus 5 tepidus potui datus mire succurrit.

Ad II, 27 (77) De ictericis (post in ovo dato).

Radicis sucus potui cum dulci ante balneum datus prodest. cimices in pari numero cum pipere triti ex vino potui dantur. lupini crudi triti et tenuissime cribrati cocleare I in 10 aquae calidae quartario bibat, et in ea parte recumbat, epar curat. pulverem sileris montani cum vino veteri bibat. si frigus fuerit, tantum pensum piperis misces, et in ipsum latus recumbat, mire epaticis prodest. item sagapenum in modum fabae in aqua calida per triduum bibat, et intermisso die ut 15 supra similiter, et in ipso latere iaceat. hoc facto quamdiu dolor de epate pauset, herba lychnitis quae habet lanuginem mittatur pro licinio in lucerna. corticem radicis eius conteres et sucum eius quantum potio meri est, per triduum potui dabis. item expertum. cymulas rutae duobus digitis pollicis 20 et minimo dextrae manus leges XI et piperis grana XI, quod si hiems fuerit, XV grana mittes et trita cum vino aminaeo dabis, et in ipso latere iaceat. item expertum. herbae flomi radicis corticem tritum ex vino aut condito dabis per dies V aut VII aut satis VIII, et sanabitur. item. murrae costi folii 25 ana ℥, trita et in pulverem redacta cocleari I in passi potione et parum aquae calidae potui dato, statim sanat. in musti ex uvis albis congio cydonia V non purgata coques, et mala punica V et sorborum sextarium, rus syriaci ℥ I, croci ℥ in | (p. 111) eodem musto coques usque ad crassitudinem mellis, 30 et in vase vitreo servabis, et cum opus fuerit propter dolorem epatis, ligulam sumes. item. apii seminis scrip̄ XVIII, petroselini scrip̄ XV. trita in vino optimo melleque despumato colliges et in vitreo dolio repones, exinde post balneum in tepida

3 cervinū combustū . . . contritū . . . datū . . . b. 8 potat^o b.
 10 tenue (sic) b. 12 fric^o b. 14 sagapinum b. 17 ligni-
 tis q̄ b. 18 et mitatur b. conteris b. 21 legis b.
 22 hiēp^o b. mittis b. 23 flom (sic) b. 26 id est se-
 nuncias singulas. 26 cocl^o. I. b. 27 datū b. sanet b musto b.
 (haec ex Ps. Plin. 2, 4. cf. not. p. 45 Lips. et Marc. p. 304, 24).
 28 citonia b. 29 ros syriacū b. 31 servas b. 34 reponis b.

scrip̄ VI miscebis et potui dabis. item. gentianae, murrae, aristolochiae rotundae, bacarum lauri ana & I. omnia in pulverem redacta cum melle colliges et in magnitudine abellanae cum aqua calida potui dato, epatis dolorem sanare expertum
 5 est. cicer album, asparagi silvatici cymas et betae albae semen cum aqua ad tertias decoques et per triduum bibes, mire sanasti. item. herbam vettonicam ex vini cyatis III siccam et in pulverem redactam frequenter sumptam proficere experti sumus. herbae lapathi radices conterito et cum vini cyatis VI
 10 potui dato, mire persanabis. herbam sabinam et absinthium ex aqua ad tertias decoctam, et usque sanus sit tepidum potui dato. ut experimentum habeas, porcello da exinde bibere et occide eum, et splenem ei non invenies. dabis hoc homini per triduum et in ipsum latus iaceat. hoc et splenem potenter
 15 curat. herbae sabinae pulverem, hiemis vero tempore addes et piper aequali mensura, in vino per triduum potui dabis, usque sanum sit epar. hoc et ad splenem facies. [et hiera per triduum . . . Pr.

Ad II, 28 (82). De spleniticis (fin.).

20 Tamaricis ligni fasciculos III in olla rudi cum aceto decoques ad tertias, et exinde ternos globos per triduum bibe, et sanasti hominem. fabam frixam in aceto per triduum infusam post in mortario teres et induces in panno mundo et super splenem impones, et admiraberis. dolorem quidem facit,
 25 sed summe sanat. epar et splenem curat, si herbam erucam tundas ac suci eius cyatos quattuor et vini cyatum I potui des, et in ipsum latus iaceat, vitiumque sanabis. hoc maxime de experimentis est. herbam sabinam et absinthium ex aqua ad tertias decoques et ex eo calido facto ieiuno calicem plenum potui
 30 dabis, et in ipso latere iaceat. hoc splenem et epar optime

1 misces b. 2 ana & I. ÷ Oīa . . . (sic) b. 4 eparis b.
 5 sparagi s. comas b. 6 bib. mire s. b. 7 herbe vethonice b. sicca . . . redacta . . . sumpta b. 9 lapacii b. contrite b. cū uino cyatos VI b. 10 savinā b. 11 decocta . . . tepid' b. 13 occid' b. o. cū et splen ei b. 14 splen b.
 15 savine b. addis b. 16 et in b. 17 splen b.
 20 Tamarici (sic) b. 22 Faba etc. (pro —ā) b. 23 teris b. inducis b. 24 splen b (sic semper). 26 sucū b.
 dato b. 27 h in b. 28 cet. cf. supra idem de ictericis p. 322, 10. 29 decoctū b.

<curat>. ut experimentum habeas, porcello da exinde bibere
 et occide eum et splenem ei non invenies. hoc per triduum.
 salicis cymarum faciculos III decoques in aqua ad tertias, et
 diebus V potui dabis calicem plenum diurnum. radicitus eum
 siccatur, sed post non gravabitur, | (p. 113) sicut supra scriptum 5
 est hac potione ita experimentata. herbae cyclaminis radix
 collo suspensa et super splenem de fasciola ligata prodest.
 vesicam bubulinam sive porcina aceto acerrimo implebis et
 calidam spleni impones. cinerem ex aqua consperge et super
 splenem horis duabus impone. ervum vel eruca prodest, si 10
 cotidie spleniticus manducet ieiunus. ad splenem et media
 tumentes. perdicalem herbam tunde et sucum per linteolum
 colato, et luna decrescente per tres dies Iovis potui dato.
 lolium friges et teres, eiusque pulverem ieiuno potui dato.
 caricas in aceto infusas teres, et in panno inductum mire pro- 15
 dest. bitumen liquidum in pellicula pilosa de utre vinario
 inductum imponito. item. gypsum in aceto maceratum in
 panno inductum imponito. hederæ bacas per triduum in aceto
 infusas et cum axungia veteri contusas in novo panno in-
 ducito et imponito ita ne per triduum solvat. rutam cum 20
 axungia teres et panno inductam impones. brassicæ semen
 cum aceto tritum et tamquam malagma in panno inductum
 aut in charta spleni imponito. si aestas est, ab hora prima
 usque ad VII pones quamdiu sufferre possit, si hiems, tota
 die, sane luna decrescente. pedem sinistrum in arborem capri- 25
 fici pones, et vestigium pedis de cortice eius tolles, et ipsam
 corticem in fumo suspendes. lacertam viridem in vase fictili
 novo mittes, et per medium limen pendeat, ubi spleniticus
 manet, et condes. dum exit sive ingreditur, idem vas tangat,

1 curat om. b. 3 cimas b. 4 diuturnū b. 5 gñā-
 bit (sic) b (= generabit). | si c̄ sup. ⁴⁴ s̄s ē hanc porcione etc. b.
 6 cf. Marc. p. 236, 26. 7 ligato b. 8 iples b. 9 ci-
 nus b. conspalge b. 10 herbū t erucā b. 11 sple-
 neticus b. Aplēn τ media tumēts b. 14 teris b. 15 teris b.
 19 inducto et iposita b. 20 cf. Marc. p. 240, 31. in-
 ducta iponis b. 22 inducta b. 23 et spleni b. ad hora b.
 24 ponis b. hyemps b. 25 cf. Marc. p. 241, 1. 26 ponis b.
 tollis b. ipsā (sic) b. 27 suspendis b. cf. Plin. ap. Ps.
 Plin. f. 42^b etc. Marc. p. 239, 11. 28 mittis b. splene-
 ticus b. 29 eundem vas b.

mox ab eo morbo liberabitur. alii capita XX contusa cum
 aceto et in panno inducta imponito. lotio eius qui dolet ci-
 nerem cribratum consperges et in panno calidum spleni in-
 ductum saepius imponito. ebuli radicem contunde et in pul-
 5 verem redactae coclearia III ex vini cyatis III in limine stans
 per triduum bibat, et ebulum sine ferro collectum secum portet.
 herbam sabinam ex aqua ad tertias decoques et ex aqua ca-
 lida calicem plenum, addito quippiam piperis si hiems fuerit,
 per dies XI vel XVII potui dabis. bacas lauri XXI, piperis
 10 grana LXI in aceti acerrimi hemina mixta, et ex eo cotidie
 singula coclearia ieiuno potui dato. lasaris radicis pulveris
 cocleare I, aceti coclearia V, mellis cocleare I, omnia commixta
 potui dato. stercoris caprini pulverem in vino misceto, ex vase
 picato potui dato. hoc et ad renum dolorem prodest. cum
 15 cuppa de hedera quisquis potaverit. ab omni splenis molestia
 securus servabitur. pulmo in fumo | (*p. 114*) siccatus et in pul-
 verem mollissimum redactus, et ex eo modice in pusca ieiuno
 potui dabis die Iovis luna minuente. et ut potionis effectum
 mireris, porcello de eodem in potione dato bibere, et post
 20 occides eum, splenem aut nullum aut satis parvum invenies.
 salicis viridis folia cum modico sale diligenter trita, in modum
 emplastri super splenem impositum prodest. si autem citius
 et plenius curare volueris, cortices viridis salicis diligenter
 tunsas in melle* decoques, et ex eo duo coclearia ieiuno prae-
 25 bebis. cornu cervini combusti cinerem ex aceto potui dato.
 lapidem gagaten accendes et in acetum mittes, et exinde
 calefacti dabis V singula coclearia, bibat, et ipsum lapidem
 in splene per triduum alligatum habeat. diatessaron in
 modum abellanae potui cum oxymeli dato. gagaten in vino
 30 decoques ad tertias, et bibat. leporis iecur crudum glutiat, si
 vir de masculo, si femina de femina. accipitris iecur crudum
 glutiat. vulturis iecur crudum cum sanguine edat. potentissimum
 est herbae verbenae flos sine ferro collectus, libras IIII S de-

1 abo b. contūsa b. 2 inductū b. lotiū b. cf.
Marc. p. 237, 32. et cinerem b. 3 conspergis b. 4 he-
 buli b. cf. *Marc. p. 237, 15 (235, 32).* 5 redactā b.
 10 mixtū. et ex eo b (*sic saepe*). 11 pulverem b. 13 mis-
 cito. et v. b. 19 de eadem in potione (*sic*) b. *de experimento*
cf. supra (bis). 23 vol' b. corticis b. 25 cinis. ex . . . b.
 26 accendis b. cal' factū b. 27 bib' b. 28 insplen b (*ut super*
splen 22 etc.). Diāt. | b. 29 oximelle b. 30 bibb. 31 aucipitris b.

coques ex §§ VIII. caelestis sane aqua ad tertias decocta, et ex ea per triduum §§ singulos potui dabis, prodest. [Haec omnium commodis operabuntur si labores frequenter libentius sustinentes . . . Pr. p. 184, 15.

Ad II, 29 (86) De stomacho et eius querellis. 5

[Impono frequenter cucurbitas ipsi stomacho.] et his potionibus adiuvandos esse suadeo. ventrem ossifragi resectum terito et cum vino potui dato, sedat dolorem. ferrum candens in vino extingues in gabata arretina, et potui dato, stomachum confirmat. rutae lib I, bacas lauri numero XXVII, 10 guttae ammoniaci ÷ II, caricarum lib II. simul in panno inductum stomacho impositum dolorem frigus tussim et flegma sine more sedat.

mira potio ad suprascripta. folii seminis mastices croci piperis ana ÷ I, bacarum lanri ÷ I. omnia in pulverem re- 15 ducta cum vino afro colliges et trociscos facies et ieiuno vel post | (p. 115) cenam per dies V vel VII potui dabis, et sanasti. herbae senecionis flores cum carica, bene subactum et impositum summe sedat stomachi dolorem.

refrigeratorium stomacho in febre. cerae lib I, lithargyri 20 lib I, adipum porci lib I, mellis lib I, conficies et uteris. item rosae folia VIII, piperis grana VIII. conteres in vino vel in calida aqua, potui dabis, stomachi dolorem tollit. lenticulam in aceto coctam edat. cocleas crudas III sublatis testis glutiat. satireiam cum vino tritam potui dato. erucas 25 virides ieiunus edat. lac bubulum mox mulctum sic tepidum ieiunus bibat, quamvis exulceratum stomachum sanat. probatum est. item mastices pulvis et albumen ovi si contritum in panno inductum stomacho imponatur. stercus mustelae cum aceto contritum et corpus perunctum. faenum graecum coctum et 30 ius eius potatum rigorem et perfrictionem stomachi discutit.

7 ossifragia b. 9 candentē b. extinguis b. aritina b.
 10 Rutha b. 11 gutta b. 12 frigidorem b. 14 Mira p̄c
 (pro p̄o) b. ad ss b. Folii sem. Mastices b. 15 bacas b.
 16 et cū vino b. colligis b. 18 senecion b. subiectū b.
 21 conficies b. 24 sublataⁱs testes b. 28 p̄ ÷ (ex corr.,
 cum prius habuerit p ÷). It mastiⁱc puluē . . . b. 31 per-
 fricationem b.

Ad stomachi dolorem et ructus amaros quos nec potio nec cibi iuvant. centauriae tritae scrip̄ VIII in vini cyatis III per triduum bibat. hoc et lumborum et lateris dolori prodest. rutae semen cum sulphure vivo in aceto contritum ieiunus 5 gustato.

Ad inflatioues et acriores stomachi dolores. feniculi et apii radices in vino veteri albo infundes, et ieiunus exinde cyatos duos bibat. rutae paululum in cibo aut in potione sumito. fimum vituli ex vino potui dato, omnibus stomachi 10 querelis subvenit. lapidem gagaten in aqua fontana decoques, et bibat. diatessaron suprascripti antidoti cocleare I cum vino aut calida aqua ieiunus bibat, omnibus stomachi querelis subvenit. hoc si tertio quis in anno biberit, semper stomachum sanum habebit, probatum est.

15 [Declinantibus vero doloribus cyminum frixum . . . Pr.

Ad id II, 29 (89 post applicabo).

et herbae victoriolae suci cyatos III cum melle potui dato ieiuno, mox incidet flegma.

Quibus autem ex flegmate inflatio fuerit et sto- 20 machus infrikerit, calidae unctionibus curandus est. mastices mentae arnoglossi piperis castorei ana ÷ I. nam et corticis radicis feniculi libram I et S, aceti 55 II coques usque ad medietatem, et huic aceto partem III mellis admiscebis, iterum coques, et in modum electarii uteris. similiter adiuuabunt oxy- 25 poria ex ameos <semine>. item. ligustici apii seminis ÷ I, piperis ÷ II cum melle despumato colliges, et post cibos bina coclearia ieiuno dabis.

Si vero inflatio stomachi cum tensione fuerit, fasci- culum puleii, herbae nepetae tantundem decoques in aqua 30 diutissime, piperis 5 I teres, mellis cocleare I miscebis in aqua suprascripta, et bibat. et aforis epithema impones Nileos vel diasamsucu.

1 Ad st. d. rubr. in b. 4 S b. contrito. et ieiunus b.
6 Ad infl. rubr. b. 7 infundis b. 11 bib. b. 55 anti-
dotū b. 12 bib. b. 17 Ps. Apul. c. 59 (!). 19 Quibus
etc. rubr. b. 20 Masticę. menta. arnoglossa pp. castoreo b.
21 cortices b. 23 p^{te} mmelt amisce. lt̄ b. 24 el'ect b.
oxoporia exameos b (om. s̄). 25 liuestici b. 28 rubr. b.
29 neptę b. 30 teris b. misces b. 31 s̄s b. bib. b.
epytima iponis Dianileos l' dia samsucū b.

Item. si dolor stomacho evenerit, tali oleo fomentabis. ℞ storacis, absinthii, aloae, mastices ana ÷ I. haec linteolo ligata infundes in olei ℥ I et vini hemina, et coques usque vinum consumatur. hinc diutissime stomachum fomentabis. epithema diamelilotu. dabis etiam eis bibere cymini 5 assi cocleare dimidium et seminis apii tantundem ex aqua in qua rosa decocta est.

Sane si singultus frigidus ex flegmate permanente stomacho obvenerit, hanc dabo potionem. piperis ÷ III, castorei ÷ I, in pulverem <redacta>. dabis in aqua calida 10 cocleare I.

Item aliter ad singultum. piperis, castorei ana ÷ I cum calida bibat. item manus eius ambas in aqua calida facias tenere. item anulum assidue cum digitis medicinalibus de dextra manu in sinistram duces, de sinistra in dextram. 15 item nomen eius in manu eius retroactis litteris scribes et legere illum hoc nomen facies. si autem litteratus non fuerit, ipsum nomen de manu eius ex aqua calida lavabis, et bibat. nam et loco calido si iaceat, multum iuvat, et pectus eius ex oleo nardino vel cyprino fricabis, et adrianum optimum potui dato, 20 seu diatrionpepereon vel diatessaron summe facit.

[Fastidio incidente . . . Pr.

Ad id. II, 29 (90 post valeant abstergere).

Rafanum cum melle et aceto edat. vettonicae 3 II cum aquae mulsae cyatis III bibat, mire sanabitur. 25

Ad id. II, 29 (91 post murta cocta fuerit).

Si nimietas vero vomitus fuerit hominemque vexarit nihilque cibi continere poterit. ℞ aneti 5 I, piperis 5 quattuor, cymini 5 quattuor. haec omnia trita tenuissime dabis cum aqua in qua coxeris mentam et mala cydonia vel summitates 30 teneras de vitibus aut murtam viridem. addes ius etiam et

1 rubr. b.	stom ^o b.	2 storace b.	aloe. mastice. b.
4 stom ¹ b.	5 Epitima dia melilotū. rubr. b.	8 rubr. b.	
10 ī pulvē dab b.	12 rubr. b.	13 biḅ. b.	15 duḅ b.
16 retratis b.	scriptis b.	18 biḅ b.	20 nardo b.
adrianum b (sc. vinum).	21 pipeon b.	24 vetōnicę b.	
cū aq̄ malsa cyatos. III. bb. b.	27 Si mietas (sic) etc. rub. b.		
fuerūt b.	31 mirthā virid' b.	addis b.	

vinum, et ita dabis maxime euntibus dormitum. et aforis cataplasmas palmulas in vino decoctas et mala silvestria similiter, adiecta farina de pane transmarino vel de oryza. et alium coctum in melle manducet, et vitium sedat. feniculi
 5 semen tritum in vino aut aqua bibat, et vomitum stringit et nausiam sedat. pectoris dolorem et linguae tolles, si nasturcium herbam ex aqua decoctam potui dabis. herbam nasturcium ex lacte caprino decoctam bibat, bonum est. cruditatem tolles piperis et puleii pari pondere cum vino potato.

10 Ad eos qui cibum non digerunt, ad inflationem et ad colicam tale facies oxyporium. ℞ piperis <grana> XII, ligustici seminis ÷ IIII, petroselini macedonici ÷ IIII S, thymi ÷ I, cymini ÷ I, puleii acapni annotini, mentae ana ÷ III. omnia in pulverem redacta cum melle colliges, et uteris.

15 Cordis dolorem et praecordiorum emendas, si cor pullinum siccum ̄ I piper ̄ I in vino bibat. cucumeris semen et salicis semen et piperis grana XL simul conteres, et cum vino afro ieiuno per triduum potui dabis. herbae bliti sucum per dies quattuor potui dato, bonum est. mane ieiunus panem
 20 super carbones tostet, in vino afro infusum manducet et diastema faciat, miraberis effectum. hoc et spleneticos curat. ovum crudum ex una parte aperis et evacuas, et imple cum lotio pueri virginis admixto, | (*p. 119*) et potui dato. hoc et ardorem praecordiorum sanat et lumbricos occidit. bacas
 25 lauri III in vino coctas tritas bibat, cordis dolorem mire remediabis. cyminum aethiopicum commanducato. sucum eius glutiat. acuculas pineas virides tritas cum vino bibat, et a cibo pingue abstineat, liberabitur.

Cardiacis subvenis, si aqua ubi holera cocta sunt
 30 addito sale potui detur. ruta ex aceto et melle cum farina hordeacea, pectori impositum prodest. vinum calidum cum spongia impositum mammae sinistrae. mentae semen cum polenta et vino mammae sinistrae calefactum imposito. folia

5 bib b. 6 toll' b. 8 bib. b ÷ b. 9 pulegii b.
 potatū b. 10 rubr. b. 11 Piperis XII ÷ Livestici s̄ IIII.
 P. etc. b. 13 pulegiū acapnū annotinū b. 15 rubr. b.
 16 bib b. 17 XL^a b. conteres b. 18 blite b. 19 b ÷ b.
 20 infusā b. 21 diastema (*sic*) b. spleneticos b. 23 p.
 v. ana mixtum. | b. dato (—*v̄ corr.*) b. 26 commanducatū b.
 28 pingue b. 29 rubr. b. cocta cocta b (*i. e. olera c. Ps. Plin.*
 3, 20). 30 abdito b. 31 ordeacea b. 32 mte b (*murtae Pl.*).

rubi trita viridia in pectus imposito. sucum mororum quae in rubo nascuntur, potui dato. rutae fasciculos in rosaceo et aceto decoques et immiscebis <aloes> ÷ I et exinde eum inungues, et sudorem sistit. radice ferulae ex aceto et oleo cocta perunguito, sudorem sistit. cornu caprini cineres ex oleo murtino 5 adversus sudorem perunguito.

Praecordia <si>tumebunt, bulbi triti pro cataplasmate impositi mire curant. feniculi seminis 5 I ex aqua mulsa, et in panno inductum calente stomacho saepius imposito. feniculi farina cum pari mellis mensura decocta, ceroti 10 modo panno inductum imposito, mirifice sanabitur.

Pulmonis dolorem tollit feniculi semen tritum cum aqua calida potatum, sive sucus eius potatus. trociscos diaspermaton cum aqua calida potui dato.

Si vero stomachus fuerit nimio calore vexatus, 15 hanc potionem dabis. mastices 3 II, mentae siccae 3 I, anisi 5 I. haec trita et suco plantaginis collecta in modum abellanae cum aqua frigida resolves et potui dabis. et aforis frigidis uteris cerotariis. cognosces ex eo nimium calorem stomachi, quia interdum choleram movet et ardorem continuum 20 in ipso stomacho vel ore ventris sentiant patientes cum punctione atque dolore. nam et tactu manuum probatur, ardet nimis extra naturam. si vero ex ipso calidus singultus fuerit et quasi mordens, et comedi sibi stomachum senserit, dabis aquam tepidam bibere, et iuvabis eos pennis oleo infusis 25 provocans vomitum. si singultus et sternutus frequens fuerint, aquam frigidam et acetum nitro commixtum potui dabis. et aristolochia et abrotonum similiter prosunt. [Si tantum sola effusione ventris fatigati fuerint . . . Pr.

1	sucus moꝛ qui . . . nascitur b.	2	rosaceo b.	imiscis
÷ I	(deest aloes, ut habet Plin.) b.	3	inungs ⁱ b.	5 mirtino b.
6	sudoreꝛs b.	7	si om. b	(tumebunt rubro scr.).
pro cathaplasma	b.	8	curat b.	10
farina. porri mell' mensura	decocta b. cf. Ps. Plin. p. 44, 6.	12	rubr. b.	toll' b.
13 pot& (cum corr.) b.	15 rubr. b.	16	mastiċ b.	anisi
(sic) b.	17 colla b.	18	resolvīs b.	19 cognoscis b.
colorē b.	20 col'a b.	21	os vets b.	patientis b.
23	calido b.	25	eos vomē. Pennis . . . b	(ubi omisi vomere).
26	si: S; (set) b.	28	aristologia b.	abrotanus b.

Ad id. II, 29 (92 post acescunt cibi).

[Quibus vero flegma supernatat et cibi frequenter acescunt,] calidis curabis medicamentis sive extrinsecus adhibendo sive per os dando. et si nimium flegma in stomachum senseris vel in os ventris esse congestum, oxymeli conficies tale.
 5 feniculi radicis corticis ÷ VII, mellis lib I, ireos illyricae ÷ I, ysopi ÷ IIII. haec tunsā in aceti 55 I pridie infundes, deinde lento igni coques usque acetum ad medium veniat. colabis munditer, sicque mel addes suprascriptum, et rursus coques
 10 donec acetum consumatur et ad mellis spissitudinem redigatur. hinc dabis colearia IIII cum aqua calida, et aforis epithemate polyarchion uteris. [his et bubulam dari suadeo . . . *Pr.*

Ad II, 30 (98) De lumbricis (post mentae viridis decoctio).

[Similiter mentae viridis decoctio] operatur. rafanus cum
 15 sale sumptus omne genus perimet lumbricorum. in sapa ferrum aeruginosum extinguito candens ac potui dato. afronitrum in vino solutum potui dato. vel ipsa herba sumpta summe facit. betae cum alio decoctae sumendum cum oleo et sale conditum dato, lumbricos et taenias eiciet. lupinorum aqua ubi decocti
 20 sunt addita ruta et pipere, potui dato. mala punica ad tertias aqua decoques et ipsam aquam potui dato. hederæ albae bacas tere et in oxymeli potui dato. inulae viridis sucus de radice eius tepidus potui detur. herbae decoctio potui | (*p. 122*) detur. coriandri grana XI cum aqua pisile crebro
 25 destillato. [Cibi dandi sunt digestibiles . . . *Pr.*

Ad II, 31 (102) De dysentericis (post reponenda sunt).

quae (*sc. vina*) ita conficiuntur de dactylis vel sorbis ut ante pridie dactyli in vino infundantur et alia die levi pruna coquantur modice, et colato vino ipsi dactyli a patiente man-
 30 ducentur, et vinum calidum potui detur.

4 haec rubr. scr. b. in stom^o b. 5 congestā b. oxi-
 mel b. 6 corticēsⁱ (*ips. corr.*) b. 7 in: et in b. in-
 fundis b. 9 addes. $\bar{\text{II}}$. b. 11 epytima poliarchor b.
 14 rafanū . . . sumptū b. 16 candentem b (*ut supra ad 2, 86*).
 17 herba (*sic*) b (*om. qualis*). 19 tineas b. 20 additi
 Rutha τ pipe b. 21 decocta et . . . b. 22 oximelle b.
 ynule b. 23 Tytaritę herbę b: *nomen h. corr. omisi.* 24 pi-
 sile (*sic*) b (*aquae pusillo?*).

Ad id. II, 31 (102 post cetera similia supradicta).

huius vero trocisci nomen diachartu vocatur et cinis
 graecus. axungiam sine sale in patella nova liquidas, et cum
 cinere infermentas, ita ut sit liquidum, inducis panno et ad
 ventrem imponis, et post triduum sanasti. taeda de pino igne 5
 perusta, carbo tritus minutissime cum vino, cyatis II potui
 dato, valde miraberis. testas ovorum unde pulli nati sunt
 tritas minutissime in ovo sorbile cum sale seu cum vino potui
 dato, probatum est. columbini <fimi> sicci triti partes duas
 in pulverem redacti et mellis partem unam commisces ut sit 10
 malagmatis genus, linteo inducis et imponis, unum ad ventrem
 et unum ad renes, probatum est. item verrinum fimum com-
 buris, piperis grana XI simul teris, et cum vino veteri per
 triduum potui dato, mox sanus fiet. vaccinum iecur assum
 edendum si dederis, liberabuntur. | (p. 124) vel si pulverem de 15
 speculari vitreo facias, et ibi intinctum iecur manducet.
 herbam vettonicam ex vini cyatis tribus frequenter potui dato.
 ovillum sebum in vino austero decoctum bibat. coagulum
 haedi vetus potui dato, sanabitur. ovum decoctum in vino
 veteri vel aceto edendum dato. palumbus agrestis decoctus 20
 ex pusca per triduum edendus datus prodest. lentisci folia
 cum vino potui dato, mire prodest. cinerem calidum cribratum
 aceto mixtum impone ventri et renibus. limum de cucumere
 exime, tere diligenter et in aqua calida ieiuno potui dato.
 mali granati flores siccatos tundes, et cum vino potui dato, 25
 dysentericos a morte liberat. rubiae denarii unius pondus
 febricitanti ex aqua calida conteres, et cum vino potui dato,
 mire prodest. singulare remedium, si ovum in fictili vase novo
 infundas, et tantum, id est ovi mensura, adicias oleum mel et
 acetum, et subinde in prunis agitata cum tepuerit edat. 30
 turdus cum bacis de murta assus edatur. pruna silvatica vel
 radices eius cortices in vino austero usque ad tertias coque,

2 diacartū b. cin^o grecū b. 3 Axungia b. cū cin^o b.
 7 testes b. 8 in: et in b. Sorbile b. 9 columbinā (om.
 fimū siccū tritū . . . redactū b. 11 malagme b. 16 de pecu-
 lare vitreo b. 17 vetonicā b. 22 cin^o calidū etc. b. 23 m.
 ventri. et ipone renibus b. 24 dato: dabo b. 26 dissū-
 tericos b. robīę danarii b. 27 conteris b. 28 s. r.
 rubr. b. 29 msurā b. 31 mirta b.

et exinde cyatum unum potui dato. vinum ubi pira agrestia fuerint decocta, potui dato. murtae sucum potui dato, et vinum ubi eandem murtam decoxeris. iuniperum tritum ex vino nigro expressum potui dato. rubi cymas in vino decoctas
 5 edendas dabis. vel ipsum vinum potatum optime facit. ficata omnium rerum assata et edita ventrem stringunt. ficatum bubulum expurges et in aceto infundas et assum in cibo dabis. hoc et sanguinem assellantibus facit. fimum columbinum siccum tritum cum vino potui dato. turdus assatus sive merula gra-
 10 vissimum ventris vitium sistit. hircinum iecur siccum ex vini §§ II ad heminam decoctum bibat. coagulum leporis in pane commixtum in cibo datum mirifice facit. fici folia in sole siccata trita et in pulverem tenuissimum redacta in potione dato, quamvis dyssenterici et coeliaci a medicis sint derelicti,
 15 salutem restituet. paleas in vase combures et facies hominem coopertum supersedere, ut fumum ex ipsis quantum potuerit capiat. mox stringet, mirum est. hoc saepius facito. herbae proserpinacae sucum aequa mensura cum aceti cyatis IIII ieiunus mane et sero bibat, mox sanus efficietur. hoc et san-
 20 guinem assellantibus facit. si vero ex ea potione non strinxerit sanguis, morietur. hoc et ad haemorrhoides facit. item ad ipsum. [(p. 125) lauri bacas numero XLVIII, cymini §§ I simul teris et cum aceto temperas in modum malagmatis, et ventri ac stomacho impone, et sanabitur. lapidem gagaten in vini §§ I
 25 coques et potui dabis. herba polygonum viridis trita cum aqua tepida potetur, bonum est. item pulegium commanducato et umbilico imposito. senectam serpentis cum rosaceo decoquito in vase stagneo, et ventri illinito, probatum est. [Haec omnia stomachi vires nutriunt . . . Pr.

30 *Ad id. II, 31 (104) — vid. ad textum Prisc.*

Ad II, 32 (108) De hydropicis (ad fin.).

[Stercus columbinum § I, rutae seminis § II in oxymelle datum purgatorium maius est.] Cucumeris silvatici lib I § decoques in olla nova in vini §§ I et § ad tertias, et exinde
 35 paulatim sumat, et sorbeat, nimis purgabitur. lotium caprarum

7 expurges?: apungis b.	10 hyrcinū b.	14 ciliaci b.
15 comburis b.	18 Suc ^o añ cū . . . b.	19 ieiuno b.
20 strinxerit (sic) b.	21 emorroidas b.	22 auri (sine litt. in.) b.
23 malagme b.	24 vino b.	25 polygonia b.
et cum b.	26 pulegium b.	34 vino b.

agrestium potui dato iuvenibus cyatos IIII . . . cum melle
 cyatos minores III, mirum est. apii seminis triti coclearia II
 ligas in linteo, et graminis radicis . . . mittis simul in cucuma
 fictile, et ex aqua decoctum potui dato, et quotienscumque bi-
 bere voluerint. paulatim hydropicos vel cachecticos exinanit. 5
 hoc spleni medetur. alium viride cum fico duplici sumptum
 purgatorium est. harundinis summitates tritas et cum vino
 decoctas, sucum earum cum melle ieiuno potui dato. in sa-
 blone maris calido eum saepius volutatatum seu obrutum, satis
 iuvat. sinapi et cyminum et ficus, aequis ponderibus tritum 10
 super ventrem imposito. caricas et absinthium cum vino co-
 ques addita farina hordeacia et nitro, omnia simul commixta
 in genus malagmatis, in plagella inductum ventri imposito.
 ibisci radices in vino coques et teres et sicut cataplasma im-
 pones. ex vino ipso primum lotum fomenta. item ebuli vi- 15
 ridis radicem exime et terram excutito, et noli lavare radicem,
 et quod duobus digitis ex vino veteri comprehendis sextario di-
 lutum calido, ieiuno potui dato, bonum est. herba nasturcium,
 quam nos ecaticum dicimus cum vino trita potui data sanat,
 et edita hoc idem praestat. ysopum et murrum, ex vino con- 20
 tritum potui dato. herbae vettonicae 5 II ex vini nigri cyatis
 III per triduum calido potui dato. salicis hastulas ad tertias
 aqua decoctas prout poterit bibat. caneros marinos aut flu-
 viatiles assos assidue sumat. testudo praecisis pedibus cauda
 et capite, abiectis interaneis ita condita ut sine fastidio edat. 25
 scillam purgabis et interiora eius in aqua ad tertias decoques,
 inde scripulum I cum melle vel aceto potui dabis, per urinam
 purgabitur. sambuci radicem cum vino decoques, inde cyatos III
 bibat. hederæ quæ chrysocarpos vocatur pro eo quod aureo
 colore grana afferat, huius ergo grana XXX in vini 55 I con- 30
 teres et ternos cyatos bibere dabis, et mox per urinam ibunt.
 in furno planipedio bene temperato hominem nudum in tabula

1 dato | iuvenibus cyatos IIII cum melle cyatos m. III. b.
 2 s̄ tritū b. 3 radicis mittis b. voluer b. 7 arundinis b.
 8 suc^o b. sablone (sic) b. 9 voluptatū b. 10 sinape b.
 12 ordeacea. et nitrum (sic) b: cf. Ps. Plin. med. p. 95, 19 (r).
 13 malagmę b. 14 evisci rad' b. teris b. sic cath.
 iponis b. 19 ecaticū (sic) b. da sanat b. 20 et mirra b.
 21 vetonice b. ex vini n. cyatos b. 25 sic b. 26 squillā
 purgas b. 28 hederā b. 29 crisoconos b (chrysocarpos Plin. et
 Ps. Plin.). 30 XXX. b (XX Pl.). 31 cyatos add. ex. Plin. (om. b).

sisti facias. ne caleat utique quamdiu sufferre poterit sedeat
furno subclauso. tantus ei umor erit quod ad nativitatem re-
digetur. alia die hac ratione eum potabis. accipies gramen
nodosum de agro, illud quod super terram eminet, et amputes
5 radices subterraneas, scilicet quae sub terra sunt, et in vase novo
in VI SS aquae pone et ad tertias usque decoque, admisce
aquae SS I, lotium caprarum quae lentiscum per triduum pa-
verint, et per triduum ieiunus bibat. cibos vero carnes su-
mant assas et salsos pisces, vino optimo nutriantur, | (*p. 128*)
10 id est vinum bibant. de aqua et holeribus abstinendi sunt et
de carnibus pinguibus.

Ad II, 33 De renum vitiis vel vesicae

*i. e. ad II, 33^b Anonymi capitulum de vesicae vitiis = II^a
c. 21 De calculo (post fascietur, ubi primum sequitur potio
15 qua caput purgat, ex parte posteriore capituli Barberin., deinde)*

Item. istius potionis effectum saepius probavi, quae sic
conficitur. ammoniaci, saxifragae ana \div VI, radices verbenae,
chelidoniae ana \div VI, piperis libram. omnia tunsata et cribrata.
de pulvere dabis cocleare non bene plenum febricitanti in
20 aqua calida, sano in condito aut in vino. huic valitudini valde
prodesse scio.

Rafani cortices in vino decocti et ieiuno cyatis tribus
potui dati calculos comminuunt, et mulier si habuerit.
saxifraga cum mulsa potui data tepida [cum vino vel cum
25 mulsa], valde mirum est. vel si in vino decocta fuerit, idem
facit. rubi radicem lavas et siccas, et facto pulvere cum vino
aut condito aut aqua calida bibat. hoc probatum est. nucleos
pineos XLV, piperis <grana> XLV simul teres, et cum iacta-
bit, vino aut condito aut calida bibat, omnes petras iactabit
30 et sanus erit. minori aetati nucleos XV, piperis <grana> XV
dabis. semen apii tritum potatum calculos frangit. ligusticum
coctum cum aqua datum bonum est. decrescente luna die

1 utique (ⁱuq;) b. 3 $\overline{\text{roe}}$ b (*nisi f. vol. p $\overline{\text{oe}}$ = potione).*

4 emánat b. 7 caprinū b (*sc. caprarum*). 8 ieiuno b.

9 sumunt b. 10 bibant. (*sic b, om. quale v.*). 17 amoní b.

20 huic valitudo b. 22 *hinc vere incipit cap. additum De*
cauculo atque huc pertinet rubrica in b longo ante posita.

23 cauculos b. 24 *haec uncis delevi.* 28 grana addidi.

30 nuclei XV piperis XV b. 31 caulos b. levesticum b.

Iovis, si quis calculum patitur, eat in balneum et supra solum descendat, et sanus erit. hoc ter oportet fieri, quotiens dies Iovis fuerit. et in mulieribus hoc expertum. verbena trita, et cum vino bibat. nam radix eius tunsas cum mulsa potui data incredibiliter prodest, et urinam statim educit. artemisia cum murta trita, cum mulsa cyatos IIII ieiunus calidum bibat. hoc calculum frangit et urinam provocat, vesicam ab omni iniuria purgat, et mulieribus nimis aptum est. [Cubiculo calido et aere temperato iacere debebit . . . Pr.

Ad II, 34 (De arthriticis (= *II*² c. 22 *cod. b p. 130*.) De 10 condylomatibus articularum seu nervis dolentibus.

Nervis igitur potestas frigida data est, et ideo nervis adiutoria frigida prohibenda sunt. nunc autem ad condyloma remedia ordinabo. acopum valde certum. medullae cervi et eius adipis, resinae frixae, picis, cerae ana ÷ III in aereo vase lento igni decoques diuque agitabis, et refrigerato utere. nam et serpyllum cum vino austero coctum probatum est.

si condylomata in cruribus fuerint, medullam canis cum vino tere, bonum est. argemonia trita cum adipibus anserinis mixta prodest. herbam urceolarem in olla nova coques et im- primes ut demadescat. post aceto trita, bonum est. brassicam et radicem cum stirpibus suis combure, et cinis ceroto mixtus nervos fortissime consolidat. item. stercus capri melle mixtum nervos expurgat.

si contractio nervorum dolorem excitaverit, lumbricos terrestres melle contritos impone, tremulis utile est.

praecisis nervis terrenos vermes combustos cum melle impone, bonum est. axungia vetus et senecionis <folia> et cacumina buxi tenera et rutae cymae, pariter contrita et imposita praecisis nervis et vexatis optime subveniunt.

1 (*item* 7) cauculum b. 2 quociens b. 4 bibat¹ b.
 tunsas b. 6 Arth' cum mirta trita cum mulsa ciatos IIII
 ieiuno cat b. b. 10 condylomatibus (*sic semper*) b. cf. Ps.
Plin. III, 15 Bas., de re Cels. 5, 28, 2 p. 206, 27 Dar.
 13 Nā (*pro Nc*) b. 14 cervinae et eius adipis b. 17 serpillum b.
 19 acrimonia b. 20 orciolarē b. imprimis b. 22 cinis b.
 23 capⁱ b. 26 dolor b. 26 terreni v. combusti b. 28 v.
 et senecioni. et b (*ubi folia add. ex Diosc. p. 591*). 30 sub-
 venē b.

turis pollinem impone et tertio die solve. nam ad paralyisin fidum expertum est valde.

item. euforbii, turis, murrae, guttae ammoniaci, piperis albi, opopanax ana ÷ IIII, sulphuris vivi, nitri ana ÷ V, medullae cervinae ÷ VI, arsenici ÷ II, galbani ÷ VI, axungiae, olei laurini ana lib I, cerae lib II, olei cucumeracii lib I, olei murtini, peucedani, celtici ana lib I, adarces, castorei ana ÷ II, resinae frixae albae ÷ I. regelata cera cetera in pulverem redacta super asperges, et super oleum miscebis. probatum est in pluribus passionibus. omnes resinas cum cera prius solves et terenda super asperges, post olea pones.

item hoc expertum. adarces ÷ III, cerae ÷ II, piperis albi, euforbii ana ÷ I, olei gleucini $\overset{\circ}{p}$ I, malabathri $\overset{\circ}{p}$ I. trita et commixta utenda sunt.

aliud probatum ad omnium nervorum querelam seu paralyisin. gagaten lapidem in mortario tritum mittes in cacabo novo cum oleo, et bulliat. postea ceram mittes ut stringatur, et sic repones. omnia suprascripta dissolvit et sanat.

ad omnes perfrictiones acopum. olei, cerae, | (p. 131) resinae ÷ II, roris marini ÷ VI, euforbii ÷ I, lauri bacas $\overset{\circ}{p}$ I S, ireos illyricae ÷ II, galbani ÷ I. conteris omnia et cum cera liquefacta commisces. item. acopum simplex et efficax. radicem aridam cucumeris silvestri $\overset{\circ}{p}$ I in olei pondere I coques adiecta cera pontica, et uteris.

tenuē corpus si fractum fuerit, abrotonum, piperis albi grana VII vel VIII tere et ieiuno cum calido vino dabis. miraberis effectum, dum saepius dederis.

sideratis. sulphur vivum et fel taurinum cum oleo coques et corpus inde perunguito saepius. miraberis effectum sanitatis.

30 seq. Pr. cap. de arthriticis.

1 palisin. et fidū b.	3 thuras b.	7 Peucidani.
Celtici (sic) b.	Adarci b.	8 Regelata b.
10 Om̄s resinę b.	11 solvis b.	12 $\overset{h}{e}p$ b.
		adarcis b.
13 ana ÷ (om. I) b.	glaucini b.	Malabat ^z b.
15 palisin b.	17 cera mittis b.	18 reponis b.
		19 perfricationes b.
20 ro ^s mari ⁿ i (i del.) b.	21 yreos conteris b.	23 ol'o pond'e b.
24 punica b.	25 abrotonum b.	
28 Siderati b. cet. cf. Ps. Plin. 3, 16 Bas.		

Ad III, 1 (2) De mamillis p. p. dolentibus (post lac prohibendum erit).

marrubium contusum et impositum mammis dolorem et tumorem sedat.

Ad III, 2 (7) De praefocatione matricis (post appellant 5 — vid. pauca ad textum Pr. p. 229, 3).

Ad id. III, 2 (8) ad fin. (post procuranda sunt).

Sed et haec superaddo quae ad matricis dolorem scripta prodesse frequenter cognovimus. lapidem gagaten mitte in vinum vetus, coque, et bibat, ipsumque lapidem in dextro 10 pede liget. flos faeni et faenum graecum et malvam silvaticam | (p. 135) in se coques, et inde se sublavet. vulva mulieris suffocata respirat nidore capillorum mulieris ustorum. si mulieris vulva laesa est, aut tumor intrinsecus fuerit vulvae ipsi, vettonicam tunsam et colatam cum mulsae parte tepidam 15 bibat. hoc et ad omne interaneorum vitium facit.

Ad III, 5 (14) De conceptione (post clausum — vid. pauca ad textum Pr. p. 233, 13).

Ad id. III, 5 (18) post encolpismum supponemus cf. ad p. 235, 17).

nam et masculum concipiet, gallorum testes si subinde 20 acceptos mulier devoret. item si voluerit mulier gravida fieri, aliquid de membris corvorum duorum secum habeat.

Ad III, 6 (24) De aborsu (post pecus molliter subtrahendum erit).

quia abortivorum ratio omnis periculosa et difficilis 25 est, nisi suo tempore et certis diebus adhibeatur, primo vel III mense aut V vel VII aut VIII faciendum est et in illis diebus, in quibus eius menstrua venire consueverunt.

Ergo mulierem aqua calida fovere necesse est, aut post balnea dum adhuc corpus calorem in se retinet. et si unam 30

11 flos feni τ fenugr̄ et malū silvaticū b (fenu grecū et florem feni et malvam salvaticum || *Vat. Reg. 1756 in quo post haec ipsa patet lacuna duorum foliorum*). 12 C—C (sic ter) b.

13 respiret b. nido b. usto b. 15 beth b. ^{te}p tep b. 21 devoret masculum concipit (sic iterum) b. 25 hoc cap. deest in cod. *Vat. Reg. 1756 (cf. supra ad v. 11), Bambergensem autem in hac parte libri Prisc. neglexi.*

pessi subiectionem vel potionis non senserit, secundo et tertio repetatur, quia multae mulieres sicco corpore duriores sunt et multae teneriores. unde evenit ut medicina adhibita incerta esse videatur. primo igitur chalcisticis pessariis quibus
 5 Arsinoe et Salvina utebantur. ellebori nigri ℥ III, murrae ℥ IIII, sandaracae ÷ IS. lupinorum farinae ℥ I in vino infunde et cum speciebus suprascriptis misce et digitis quattuor collyrium facito, et in umbra sicca usuique serva, et cum opus fuerit, mulieri I subicies. item. ellebori nigri ℥ VI, galbani
 10 ℥ V, murrae ℥ VI, ut supra. item pessus qui anabrosin dicitur. cerussae, ges samiae, molybdaenae, olei veteris, lithargyri ana ÷ VI. omnia singillatim tundes et commixtis ursini adipis ÷ VI addes. adipis pullini ÷ VI, anserini ÷ V, olei rosei, cerae ana ÷ VI. omnia ad ignem resoluta cum speciebus mis-
 15 cebis et diu teres et in modum pessi subicies.

rutae sucum cum melle mixtum conceptum excutere constat. rutae viridis commisce radice, idem facit. artemisiae sucus et folia, murtae viridis sucus aequa mensura in lana subiectus et conceptum discutit menstruaque deducit. arte-
 20 misia viridis cum nitro et bacis lauri et murta viridi tunsa cum aqua pessi more ingesta conceptum excutit. tithymali lactis scrip̄ IIII et fellis bubuli | (*p. 138*) scrip̄ VII simul tere et linteo digiti mensura umbilico impone. artemisiae sucus cum murtae tenerae foliis viridibus in lana subiectus et conceptum
 25 et menstrua deducit. [oesypoceroti nitri cymini ana ÷ I, ficus pinguis ÷ II cum lacte mulieris, omnia trita et in pesso subiecta. item ficus pinguis ÷ II, nitri I, est suppositum innoxium. murrae, ellebori nigri, fellis taurini, suppositum exclusorium violentum est. item murrae ÷ I, ficus pinguis ÷ II,

1 subⁱtonē. 1 pōis. b (*cf. infra sub̄ta*).

4 chalcisticis:

calci^s b. q̄ (*acc. ut saepius*) b. 5 arsenios b, arsenois c
 (*sc. cod. Chis. ad hunc locum inspectus f. 171^a*). salbina bc
 (sabina a in *prf. III, 1*). 7 s̄s b. 9 mulieri .i. b. 10 ana-
 brosin (*sic*) b (ambrosia?). 11 Ceruse. Gosamię. Molibidine b.
 12 cōmixta ursinas adipes b. 13 adipes b. Olei R. | b.
 14 misces b. 16 sucus . . . mixtus b. 17 cū miscis rad^s b.
 artk̄ b. 18 mirthe b. aequa mensura: ana b.
 20 bacas b. 21 titimalli b. 22 tere: trita b. 23 *idem*
paulo ante positum est remedium. 25 ysopi ceroti b. *haec ex*
Pr. s. 26. ana ÷ b. 27 sub̄ta b. 27 ē supposito ÷ noxiū b.
 28 exclusorū b.

ladani ÷ I, afronitri ÷ VI, omnia trita in pesso subicies. his etiam sternutationes ex albo elleboro struthio et castoreo procurandae sunt, ut membris omnibus exagitatis pecus facile extorqueri possit.]

[item rutae sucum post balneum bibat, eiciet. item ⁵murrae artemisiae violae semen aequa mensura cum suco mentae post balneum bibat, eiciet. lupinorum farinam, violae semen et sucum mentae cum artemisiae decoctione vel dictamni post balneum bibat, eiciet.] panacis radicem, murrae, aloae, chamaedryos, cum suco mentae post balneum bibat, eiciet. pu- 10 leii manipulum I cum tribus SSS aquae coque ad tertias, et in balneo sudans bibat, eiciet. hoc secundo et tertio facies. huius potionis facilis effectus erit, si conceptus numquam duorum fuerit mensium. argemoniae ramos ad medium usque decoctos et quousque nigrior aqua fiat, bibat, eiciet. [arte- 15 misiae sucus vel eius pulvis potatus. sic aristolochiae, sic rutae sucus,] sic inulae pulvis cum aqua potatus. item murrae ÷ I, absinthii ireos, opopanacis ana ÷ I, cummi ÷ II. omnia detrita misceo ac trociscos facio, et post balneum bibat, eiciet. ovium fel in melicrato bibat. item murrae ÷ I, ficus 20 XXX, galbani ÷ I, afronitri ÷ VI. omnia mixta et cum melicrato bibas, miraberis [Coacti etiam <aliorum> scripta transivimus . . . vid Pr. s. 27 usque ad finem.

2 strucio b.	3 ut om. b.	5 sucus b. cum seqq. cf.
Prisc. s. 25.	6 a. m.: ana b.	7 farina . . . semen . . . sucus b.
8 diptamni b.	9 camedreos b.	12 ⁰ II et III ⁰ b (ut supra
p. 338, 2).	13 nūq̄ ^a (sic) b.	14 acrimonie b.
Prisc. s. 24.	19 misco b.	20 cf. Pr. s. 26 (ut supra).

Ad lib. III, 10 (27 post finem). Sequuntur nova capitula (sine numeris) quae leguntur etiam in cod. Bamb. L III. 11(g) s. XII, quorum titulos legis in indice communi libri III Pseudo Theodori in cod. Berolin. p. 132 et (quo excerptus idem liber continetur) 5 Vat. Regin. 1756 (= a) f. 44. prologum brevem, quo liber novus distinguitur, cum titulo omisit Bamb., qui capitula male numerat quasi eiusdem libri XI—XX (addit XXI). hic multa omisit.

Theodorus Priscianus ad Octavium filium.

In hoc vero loco cum cogitationibus vacarem, congregatis
10 mecum aliis auctoribus utiliter visum est nobis quae ad
curas mulierum pertinent res físicas tractare eorum
exemplo conscriptas, et quae didicimus eorum exemplo et tuo
experimento poteris adhibere.

I. De sanguine menstruali provocando.

15 Sanguinem menstrualem provocat nitrum et farina munda
ex oleo murracio. teres et suppones in capite matricis. hoc
etiam et umorem et sanguinem detrahet. nam et vinum et
apium in se teres et cataplasma super umbilicum mane et
sero per aliquot dies impones et sic menstrua provocabis.
20 puleium sine fumo aut viride bene tritum cum aqua mulsa
calida potui dato. lana mundissima in suco marrubii vel arte-
misiae intincta et supposita umorem et sanguinem detrahit.
his et flebotomus in talo recte convenit.

II. De muliere quae tarde parit.

25 Scribes in charta pura de uva tincta Casta fave Lucina,
tuus iam regnat Apollo, et de licio dextro femori alligabis,

8 octauū (sic) *b*, octavianum *a*. 12 earum exempla conscripta *b*
(corr. ex *a*). et ea quę d. addimus. quorum exemplo. et tu
in experimento p. a. a. 14 rubr. ex *ba*, de menstruis provo-
candis *g*. addo ipse numerum capituli. 16 murracio *a*,
mirracio *b*: mirtino *g*. teris et supponis *b*, tere et sup-
pone *a*: trita et supposita *g*. 17 etiam *om. a*. et tumo-
rem *a*, et humorem *bg. cf. v. 22*. 18 in se *om. b*. teris *ba*:
trita *g*. cataplasmata *g*. 19 impones et *b*, impone et *a*:
om. g. sic *a*: *om. bg*. provocat *g*. 21 potui dato *ag*:
bibat *b*. 22 humorem *hic omnes*. 23 his *ba*: sed *g*.
flebotomū *b*, flebothomū *a*, —mus *g*. in *ba*: de *g*. 24 XII.
de dolore in partu *g*. 25—p. 341, 3 *om. g*. 25 Scribes *b*,
Scribe *a*. de uñ *b*, Denua (stincta) *a*. 26 iam regnat tuus
apollo *a*. de *b*: cum *a*. l. cartam in d. femore *a*.

et cum enixa fuerit, statim solves. nam et radix cyclaminis dextra manu parturientis tenta mulieres sine dolore parere cogit, et dum enixa fuerit, mox eam dimittat.

item. si mulier in partu laborat, verbenae sucum cum aqua frigida potui dato, et statim pariet. si autem non purgatur, eadem ratione dato, et celerius purgabitur. idem de artemisiae suco facito. nam et rutam viridem vel puleium in nocte super pectine si ponat. et infans dum natus fuerit, cito non tollatur, nisi mulier secundas emiserit, et ideo in indumento seu molli faeno vel palea mulier pariat, ne infans qui nascitur frigus sentiat.

item. scribes in charta pura, dextro femori alligabis Helisabet peperit Iohannem bb. aperi te mater illa eius, quia nomen facit quae parturit, et emitte ex te pecudem de homine creatum.

item. coriandri grana XI vel XIII in linteo novo obligata puer aut puella investis ad inguinem sinistrum teneat, et dum enixa fuerit, tolles, ne intestina sequantur.

item. ad periculum si venerit moram faciens, et non peperit, aliquis subito ille eius sive vir sive pater seu mater vel frater aut filius mortuus vel occisus nuntietur.

item. ut mulier cito pariat, lumbricos desub terra III vel V ei super cerebrum pone, et cum enixa fuerit, tolle.

1 et cum enixa *a*: et exinixa *b*. solvis *ba*. 2 mulieris ante dextra add *a*. mulieres *b*: eam *a*. 3 dum *b*: cum *a*. f. dimittat eam (*om.* mox) *a*. 4 Item *om.* *g*. si—laborat *om.* *a*. verbenę *b*, herbenę *a*, herbe verbene *g*. cum *ba*: ex *g*. 5 potui dato *g* (*cf.* *a*): bibat *b*. et *om.* *b*. 4—5 sic habet *a*: Item sucus herbenę cum aqua potatus. statim parere cogit. 5 purgaverit *a*, purgabitur *g*. 6 e. r. d. e. c. p. Idem et bene radix facit et artemisię sucus similiter *g*. brevius *a*: e. r. detur arthemisie sucus. 7 Nam et rutam viridem super pectine sibi pone *a* (*qui om.* *seq. v. 8—15*), Nam et ruta viridis vel pulegium viride si super ponatur pectini in nocte idem facit *g*. 8 et infans dum *b*: sed dum infans *g*. cito non *b*: non cito *g*. 9 post secundam (*sic*) emiserit add. *g*: et pulegium bibitum in aqua vel vino optimum est (*om. rel. usque ad c. XIII = III*). frigidorem *b*. 12 Helisab *b*. iohm. bb. (baptistam) *b*. 13 aperi: api (*pro api*) *b*. illa eius (*cf. infra v. 20*): ille ius (*sic*) *b*. 16 XI vel XII. *a*. 17 aut: ad *b*, vel *a*. 18 toll' *b*, tollat *a*. 19 Item si ad p. si v. *b*. facies *b*. 19—23 *om. et a*. illi eius *b*.

III. Si mulieri pecus in utero mortuum fuerit.

Dictamni sucum cum vino <bibat>, si febrit cum aqua calida, et mox eum sine dolore eiciet. puleii fasciculos III virides tere districtos in vini veteris quartario, et potui dato, continuo mortuum pecus eiciet. papaveris nigri grana si mulieri super cerebrum ponas, mox eiciet, et statim ut exierit, tolles. lac mulieris cum oleo potui dato, mox edet mortuum partum, ut nec moram faciat. absinthii fasciculum sumes et florem eius omnem dstringes et in olla heminis tribus ad tertias decoques, et cum melle mixtum ut supra potui dabis. item. seminis brassicae ÷ II, apii seminis ÷ I, cymini scrip VIII, opii ad fabae magnitudinem. omnia trita cum vini mulsi cyatis II ieiuna mulier bibat. item ut sine dolore conceptum excutiat. bacarum lauri, spondylii seminis, ammoniaci ana ÷ I. omnia trita cum vini cyatis II in balneo cum mulier sudaverit bibat. item. cocci cnidii grana XXV, murrae scrip III. similiter trita cum vini cyatis II post balneum bibat. artemisiae sucum in balneo cum sudaverit bibat, et si una potio propter duritiam ventris nil fecerit, secundam et tertiam ex illius suco potionem bibat. item. sulphuris vivi, aristolochiae

1 XIII. de partu eiciendo sine dolore *g.* 2 Diptāni *b*, Diptami *ag.* bibat *g*: *om. b* (D. sucus si febrerit *c. aq. c.* si non cum vino mox eiciet *a*, D. s. c. v. bibat aut *aq. c.* si febrit et mox eiciet sine dolore *g.*) 3 item *add. hic et infra ag*: *om. b.* 4 terat districtā *b*: contere *g*, dstringe et contere *a.* in vino veteri *g.* et potui da *g*, et da potui *a.* 5 *c. m. p. e. b*: statim abortum eiciet *a, om. g.* 6 supra *g.* ponis *a.* et mox *g.* et—tolles *om. a*, et—faciat (8) *om. g.* 7 lacte *b.* datum. mortuum fetum mox eicit *a.* 8 fasciculum unum *a*, f. I *g.* sumis *b*: sume *a*, *om. g.* et f. e. o. d. et *b*: cum flore sua *g.* 9 omnem—olla *om. a.* dstringes: distingues *b.* eminis tribus (*sic*) *bag.* ad tertias *bg*: ad tertiam usque *a.* 10 decoque *ag.* da *g.* 11 item *om. g.* s. appii ÷ II *a.* 9 *ag.* 12 ad *ag*: *om. (f. magnitudine) b* (ad modum fabae *a.*) vino mulso *ag.* 13 ieiuna—(17)cyatis II *om. a.* 14 bacas *g.* 15 vino *g.* in *b.* potui dato cum sudaverit *g.* 16 item—(17)bibat *om. et g.* cocognidii *b.* 17 tritū *b.* bibat *b*: potui dabis *a.* Item art. *g*, vel arth. *a.* 18 in balneo post sudav. *a.* et si *etc.*: haec brevius *g* et bis et ter si in primo non profecerit. 19 ventris *b*: corporis *a.* nichil profuerit *a.* secundo vel tertio bibat *a.* 20 sulfuris *b*, sulphuris *ag.* ar. s. *ba*: bituminis aristol' *g.*

sicca, sandaracae ana ÷ I. omnibus tritis pastillos facito et siccos repone, et cum opus fuerit, carbones in scafio mittes et I trociscum vel II ibidem intra scafium supra carbones pones, et mulier supra dimissis vestibibus apparata sedeat, ut ipse vapor ad eius interiora perveniat. 5

item. emplastrum ad menstrua provocanda. faeces vini et apiorum folia viridia simul trita, et calidum circa umbilicum imposito. item. nepetae sucum cum melicrato bibat. item. alii purgati ÷ I, piperis ÷ I, bacarum lauri ÷ IIII, castorei ÷ IIII, opii ÷ IIII, rutae viridis, picis liquidae ana ÷ II, butyri ÷ I, olei rosei quantum sufficit. omnia diligenter trita sint, et quantum nucis est magnitudo, mulier sibi subiciat.

vulturis stercus in scafio super carbones impone, et desuper mulier dimissis vestibibus sedeat, mox purgabitur. inulam et rutam cum passo cretico in pultario coque, et ieiuna mulier 15 bibat. satureia viridis trita et cum aqua potui data menstrua deducit. gramen in aqua decoques, et ex ea mulier aqua calida foveat. nitri flos cum farina triticea et oleo amaracino conteratur, et mulier sibi subiciat diebus quinque quibus ha-

21 omnibus tritis a: omnia trita b g. fac g. 2 scafio b g: casio a. mitte a g. 3 unum tr. vel duo a g. ibidem intra scafium om. g. ibidem—pones b (g): suppone breviter a. super g. 4 supra post vestibibus a. apparata b: aperta a g. ipse om. g (i. v. post interiora a). 5 eius om. a g. 6 Item —provocanda om. g, qui hic tamen habet rubricam XIII De purgatione provocanda.

Emplastra (sic) b: cataplasma a. 7 ap. f. simul trita viridia b, appiorum viridiorum folia simul trita a (ubi sic g: Appiorum folia cum fece vini trita).

calidū g, cal' b, calida a. 8 impone g. Nepte b, nepite a g.

bibat ba: potui dato g. 9 allii purgati. piperis. butyri

ana ÷ I. rute viridis picis liquidę ana ÷ II. bacarum lauri

castorei opii ana ÷ IIII (sic sec. pondera ordinat) g. castorei: camphore a.

10 picis liq. ana om. a. 11 sint ba:

om. g. 12 q. nux est a g. sibi om. g. 13 Item add. a

(saepe etiam in seqq.). scaphio g, casio (ut supra) a.

pone. et super sedeat ut dictum est superius mox purgabitur a.

14 post purgabitur add. Item probatum est a, Huius rei maximum probamentum habeo g. 15 et bibat ieiuna a. 16 sa-

turegia a. potui om. g. 17 educit a. gramen—(p. 344, 3)

subicies om g. gramin in a. decoctum et potatum. et de ipsa aqua vulva lavata prodest a. 18 Item flos n. et f. tr.

cum o. a. a. 19 quibus: que b. s. quinque d. et habebit

menstrua a.

bere menstrua consuerit. hoc et noxium umorem matricis exsiccat. puleium acapnum aut viride cum murra teres et mulieri subicies. violae seminis, murræ ana ÷ I simul tere et cum vini quartario misce, et potui dato. si autem partum excutere volueris, superiori potioni piperis grana V aut VII aut VIII commisce. herbae vettonicae pulveris scrip̄ III cum vini dulcis cyato I et aquae calidae cyatis IIII potui da, menstrua deducit. <artemisiā tritam cum hordei farina coque et super pectinem impone>. mulier facile purgatur, si lauri bacas tritas cum vino bibat.

IV. De sanguine menstruali constringendo.

Quod quaedam volunt feminae quae sibi menstrua differri desiderant propter aliquam occupationis causam, eas his rebus constringi oportet. fici folia contere et cum vini nigri hemina potui dato. haec potio etiam profluvium reprimit. item. mali granati corticem teres et cernes et picis tantundem in se commiscebis et ex eo quantum tribus digitis apprehendere poteris in vini optimi S̄ II infundes, et exinde singula quartaria mulieri potui dabis. item git, murræ ana ÷ I cum vino

1 eiciet *a*. 2 puleium—(4) dato *om. a*. acapnū ⁱ *b*.
 3 Item v. s. *g*. contere *g*. 4 vino *b*, vino veteri *g*.
 qu. *om. g*. partum *ag*: ☉-C (mulier) *b*. emittere *a*.
 5 supradicte *ag*. quinque aut novem *a*. 6 vetonice *b*:
 betonice *ag*. h. v. (b.) pulvis *bg*, pulveris *b. a*. vini dulcis *a*:
 vino dulci *g*, vino *b*. et a. q. ciatos *a*: a. c. ciatos *b*, a. c.
 ciatis *g*. 7 potui da *b* (p. datum *g*): *om. a*. m. educit *a*
 (*om. g*). 8 (Item *add. a*) art.—imponere *ag*: *om. b*. 9 m.
 satis cito et f. purgabitur *a*. tritas *ba*: caricas *g*. 10 bi-
 bat *ga*: potet *b*. 11 XV. De dilatione purgationis *g*.
 12 Quedam femine volunt differri sibi purgationem pro aliqua
 o. causa. his oportet constringentia talia dari *g*, Quedam mu-
 lieres sunt que sibi menstrua volunt deficere propter a. o. c.
 que his rebus c. o. a. differre *b*. 14 fici *ba*: ficus *g*.
 15 da *g*. hoc etiam *a*, hoc etiam et *g*. Item *om. a*.
 teris *etc. b*: tere *etc. (imp.) ag*. 16 in simul *a*. 17 cōmiscē ^{is} *b*
 (—ce *ag*). ex eo *om. g*. quantum *ag*: q̄ ^o *b*. apprehendere *b*: levare *a*, *om. g*.
 18 sextariis duobus *a*, ÷ II *g*.
 et potui dabis *breviter a*. quartaria *b*: fiala *g*. 19 da *g*.
 item *ba*: *om. g*. git *a*, Gitti *b*, Gipti *g*. pro ana bis habet *a*
 ÷ I, item v. seq.

commiscebis et pessum ex eo factum subicies. cymini, narcissi floris ana ÷ III, turis, murrae ana scrip̄ III, piperis scrip̄ III, trita cum vino miscebis, et ex eo collyria facta digitis tribus subicies. item elaterii, nitri ana scrip̄ III mulieri digitorum trium subicito.

5

Mulieri si pecus versaverit, terram de cardine ubi ostium girat tollis, et super caput eius tenes, et mox loco suo redit.

Mulier quae cito post partum non purgatur, pullei scrip̄ II in duobus cyatis oxymeli ieiuna bibat. et artemisi- 10
miam cum qualibet potione bibat. et peucedano si eam suffis per triduum, mire purgabitur.

Ad partem excludendum dicas in aure sinistra ter Camelle exi foras, fratres te ad lumen vocant. item ut cito pariat mulier, scribes in limine superiore ostii Oceanum in- 15
terea surgens Aurora reliquit.

Menstrua mulierum sic stringes. faex aceti in ventrem illinita.

Ut mulier purgetur. radix intibi silvatici contrita et ex vino mulso potui data.

20

Mulier ut cito pariat et secundinae sequantur. herbae cyclaminis radicem in femore sinistro <eius illi>

1 commiscebis (a, —ce g) om. b. subiciam b (—cies ag).
item add. a. cimini—(5)subicito om. g. 2 floris a, —res b.
thuris b: olibani a (qui om. mirre ana). Piperis scrip̄ III b:
ficum sine granis 3 III a. 3 omnia trita a. misces b,
modico misce a. et facta c. ad modum digitorum III mulier
subicito a. 4 item—(8)redit om. a. elacterii b. C—C di-
gitorū t̄tī b. 6 sequuntur additamenta miscellanea. 7 hostium bg.
toll' b, tolle g. super eius tenes b, super caput teneat g.
loco suo redit b: redit in locum suum g. 10 ṽS b, 3 II g,
3 I et (in d. c.) a. oximellis bg: cum oximelle a. et art.
—bibat om. a. 11 et peucedanum—(20)potui data om. g.
peucedanū si eā sufficis (i. e. suffis cf. Diosc. p. 428) b,
p. si ei subicias a. 13 Ad—(16)reliquit om. a. diē b.
15 scrib b. hostii b. 16 reliquid b, item c (Verg. Aen. 4, 129.
11, 1). 17 Mulierum m. constringit fex aceti in ventre in-
linita a. 18 illinit⁹ b. 19 radix om. a, ubi intiba salvatica
conteratur et in v. m. p. detur. 21 Item ut m. g. et s.
s. om. a. 22 cyclamini b, —minos g, —minis a. in femore
sinistrum g (non ba). eius illi g, sibi (liga) a: om. b.

colligato, mox liberabitur, et statim solve ne loca sequantur.

Secundinas mulierum expellit, si plantaginem tritam cum vino potet post partum. immaturum extrahit cum aqua 5 potata plantago. <si gula asinina eam suffumigas post partum, idem facit>.

Si mulieri mortuum pecus in utero fuerit, butyrum vaccinum et mel in acetabulum temperabis et in lana ad matricem pones <et liberabitur>. hoc et si secundae non sequantur facies. 10

Ut mulier facile purgetur, lauri bacas tritas cum vino potet. item. de lapide gagate teres et cum aqua fontana ieiunae dabis, statim purgabitur.

Mulier ut concipiat, lac asinae cum lana sucida super 15 umbilicum ei pone, et sic ea utere. item. sedeat super fruticem absinthii, et sic cum viro coeat. item. storacem calamintham in scafio super carbones imposito, et super sedeat, et suffiat, et sic cum viro coeat. item. de catulae lacte loca sibi tangat. herbam mercurialem et verbenam in collo portet. 20 item. ovis ruminantis spumam cum digito de ore eius tolles, et cum vino nescienti mulieri potui dabis. item. tolles corticem arboris a fulgure percussae, et piperis grana XXVIII teres simul, et die Iovis luna decrescente potui dabis. item de talo venam tangat, et coagulum leporis in calida disso-

1 (et *add. a*) mox l. *etc. ba*: et mox ut l. solve *g.* ne loca s. *bg*: *om. a.* 3 Secundinas—(p. 347, 2) concubent *om. g.* Secundinas *b*: Squibalas *a.* plantago si trita c. v. bibatur *a.* 4 Post partū maturat extrahit *etc. b.* *ubi breviter a* et aborsum expellit. 5 Si gula—facit *a*: *om. b.* 7 Si mulieri in utero mortuus fetus fuerit *a.* mulier *b.* b'acinū *b*: *om. a.* 8 in aceto distempera *a.* temperas *b.* 9 ponis *b*: ipone. et liberabitur *a.* hoc—facies *om. a.* 11 Ut—potet *om. a.* 12 (item *om.*) lapidem gagatem tere. et in aqua de fonte ieiuna bibat *a.* 14 Ut m. c. *a.* asininum *a.* cum l. succida *b*: *om. a.* 15 impone *a.* 16 item st.—(18) coeat *om. a.* 16 calimiten *b.* 18 sufficit *b.* 19 item h. m. *a.* berbenam *a.* in calceo *a.* toll' *b*, tolle *a.* 21 mulieri nescienti p. dato *a.* item—(23)dabis *om. a.* 24 item ut concipiat de t. vena tangatur *a.* coagulus l. in aqua dissolutus . . . detur *a.* dissoluto *b.*

lutum cyati mensura potui dato, tam mulieri quam viro, et utrique concubent.

Ut scias si mulier concipere possit, super malvam silvaticam faciat urinam, et si infra triduum arida facta fuerit, scias eam non posse concipere, si viridis fuerit, omnino concipiet. 5

Si quis ad mulierem non poterit praevalere, herbae priapisci radice testiculum dextrum qui maior est teres et piperis grana XLVII, mellis ÷ II in vino resolves, et facies pensum. hoc per triduum sumat.

V. De lacte provocando.

10

Mulieri lac sic provocamus vel si causa sit exsiccamus. ptisanam feniculum et butyrum simul coctum bibat. item si ei mammae intumuerint post partum ex abundantia lactis, spongiam ex pusca infusam impone, aut dactylos cum pane ex pusca tritos. si vero lac volueris exsiccare, alumen 15 coriandrum portulacam et sinopidem, in se omnia contrita impone. quod si tumor ingens fuerit vel fervor et dolor grandis advenerit, ut reliquis tumoribus censeo utendum oleo calido cum aqua adiecto pane mundo, et cataplasma aut farinae triticeae aut faeni graeci aut lini seminis calefactum im- 20 ponis. ante tamen spongas bene calentes expresso omni umore apponis. ut dolor acquiescat, et cerotario simplici uteris. in-

1 tam viro q. m. a. et utq; ꝑcubant b: et postea concumbant a. 3 scias a: sciat b g. 4 salvaticam (sic) ba: silvestrem g. 4 facta om. g. 5 scias etc. ba: non poterit concipere g. parere a. Si vero g, Sed si a. omnino om. ga. concipere potest a. 6 Si quis—(10)sumat om. a. h. satirion g. 7 teris b, tere g. 8 LXVII g. mellis ÷ II b: mel g. resolvis b, —ve g. et pensum fac g. 10 sic tit. in ind. ba (in textu b ipsa prima verba rubrica scribuntur), XVI De mamillis dolentibus g. 10—11 om. ag. 11 exicemus b. 12 bibant a. 14 spongia in aqua suffusa supponatur a. ex b: in g. appone g. aut—tritos om. g. vel a. cum pane om. a. 15 ex b: in a. volueris a: —rint b, —rit g. exiccare b: desiccare a, siccari g. 16 et sinopidem b: sinopide g, cum sinopide a. omnia in se contrita a. 17 impone om. g. 18 ut in r. tumoribus tunc utendum est oleo . . . a (utendum. Oleum . . . b, utendum oleo . . . g). 19 et cataplasma b (—ma ag). farina b g: —nam a. triticea b: tritici ag. 20 fenugreci ag, fengreci b. 21 spongiis b. calentibus expressis (sic) ba g. 22 ut d. acquiescat ag: et d. quiescat b. et c. s. uteris ba: om. g.

fans vero qui natus et alterius lac accipere debet, quia illius lac concretum est.

Mulieris lac si bonum est ita probatur, ut sit candidum et spissum et sine ullo odore. supra unquam stillas unam
5 guttam, et videbis si bonum vel spissum est. talis enim debet esse nutrix, pectore ampla, aetate media, mollis cute, in mammis valida, et oblonga capitella habeat. nec sint primi fetus ab infantula vel aun. castae sint ante omnia et munda
10 omnes quae infantes nutriunt. aquam vero penitus non bibant usque in dies XXX. nam si matris colostram simul biberit infans cum lacte nutricis, in omnibus validior et formosior erit.

VI. De muliere quae in corpore pruriginem patitur.

Faeces vini combures vinoque suavi commiscebis, et calefacto fove, post corticem pini tunsum et cribratum super
15 asperge. frumentum vetus in aqua decoques, exinde fove, similiter operatur. si anus doluerit, marrubium combure et pulverem factum asperge.

Si mulieris vulva clausa fuerit, vel si loca ei dolent ita

1 qui n. e. *ba*: eius *g*. lacte nutriri *g*. quia—(11) erit *om. g*. 3 Si bonum est m. l. *a*. 4 et (sine) *om. a*. guttam u. supra u. stilla et v. s. b. est vel sp. *a*. 5 enim *om. a*. 6 pectoris sit ampli. etatis medię. molli cute *a*. 7 capitella *a*: *om. b* (*ubi* et oblongahant). 7 nec sit p. f. aut infantula *a*. 8 vel aun (*sic*) *b*: *om. a*. ante o. sit casta et munda. omnis q. i. nutrit *a*. 10 matris *b*: matrix *a*

(*qui corr.* nutrix). colostrā *a*: colost^w *b*. 11 erit *b*: efficietur *a*. 11 *rubr. ex b*, *qui male addit* aut si ulcera (*cf. ad v. 18*) ei innata fuerint. *tit. om g* (*ut semper a*), *qui habet XVII. in indice duo capitula ponunt*, *b* De muliere si pruriginem in corpore habuerit (De prurigine mulieris *a*). De m. cui sifin (= fisin) i. corpus dolet (De dolore silingi i. corporis *a*). 13 combures *b*: —is *ga*. et vino *g*, et cum vino *a*. commisces *ba*, — cens *g*. et cal^w *b*, et cale-

factum *ag*. 14 postea *ag*. ⁱcbatū *b*, cribellatum *ag*. super asperge *b*: in ea loca asperge *a*, pulverem in ea loca asperge *g*. 15 decoques et fove *b*, decoque exinde fove. similiter operatur *a*, coq̄ exinde coques (*sic*) similiter facit *g*. 16 si—asperge *om. b*. si anus *a*: si cui anus *g*. 17 super asperge *g*. 18 Si: *hinc novum capitulum litt. initiali S rubro scripta significat a*. vulva clausa *a*, vidua (*sic*) clausa *g*, vulnera in causa (fuerint) *b*. et l eius doluerit *g*. dolent *b*: dolentia sunt *a*. ita ut *etc. b*: et v. p. c. p. sentit *a*.

ut in vulva per coitum punctionem sentiat, sciat sibi vulvam in tumore esse. sed magis foris huius rei signum erit. oculorum anguli dolebunt, et facies ignea et subinde pallida eis erit. et ob hoc vitium medico dicere erubescunt. curabitur vero sic. artemisiam coque in aqua tritam, inde se foveat. 5 lac mulieris quae puerum nutrit, et oleum aequali pondere mixtum, et calefactum incies usque ad caput vulvae. item ad vulvae dolorem et perfrictionem. adipēs anserinos et medullam cervinam aequali pondere et ovi vitellum et oleum roseum et pusillum mellis insimul, inde vulvam pessabis. 10

VI. De muliere quae integrum partum non ponit.

Hoc signum est eis. ex ipsa vulva umor maximus et crassus descendit, et ab eo viri semen impeditur. et aliquotiens viros in culpam ducunt. est autem umor ille ut pus, quod autem suscipit ad foras proicit. quod sic curabitur. 15 equae lotium, mulieris et viri, in unum commisceas, ita ut viri amplius facias, et in vas aereum mittas, deinde calefacias.

1 in (ante v.) om. g. sciat—esse a, sciat illam esse in t. g: Si autem sibi vulnera in t. esse cognoveris b.
 2 s. m. foris signum rei erit g (qui add. tale, ut et a).
 3 eis om. g, eis erit om. a. 4 et ob hoc etc. b: et v. hoc e. d. medico a, et hoc v. medicis erubescunt confiteri g.
 5 vero b: autem g (ubi cura est hec a). a. c. et contere aqua et inde f. se g, arthemisia bene teratur et in aqua cocta inde f. a. 6 nam et lac m. ag. puerum a: mascululum ag. cum equali pondere mixtum b: ex equo mixtum ag. 7 et om. ag. 8 i. ad eiusdem d. g. perfrictionem a: perfricationem g, fricationem b. adipem anserinum ag. 9 equali b: pari ag. et o. v. simul contere et p. m. (om. et ol. ro.) g, et o. v. tere et olei rosei parum et mellis tantundem a. 10 pusillum ag: psillinā b. et (inde) ag (om. insimul). 11 XVIII De non concipientibus m. ut concipiat g (De illa que partum corrumpit a in ind.). 12 in eis est ag. ab (ipsa) a. 13 grossus a. d. a quo a. 14 deducunt a. est—(14)proicit om. g. est a. semen illud ut pus b, est a. humor ipse quasi pus a. 15 quod quando semen suscipit aforis errat a. curabitur autem sic ag. 16 Equae l. eius et viri i. u. c. equali mensura. sed amplius viri facies g, Equae l. et viri i. u. c. sed a. viri a. commisceas bg: —ce a. 17 et in vas aereum mitte a, et mittes in vase ereo g. calefacias g, calefac ad ignem a.

lapidem de veteri mola in ipsumque vas mittas, et mulierem super scafium sedere facias, eamque cooperias. et cum tepuerit, inde se foveat et in lectum se calidum proiciat, et cibos amulatos accipiat, et mire sanasti eam. probatum est.

5 VIII. De vitio quod spaerulus dicitur et viduae aut virgini evenire solet.

Hoc mulieri viduae aut virgini contingere solet, dolor aliquis circa corpus aut tortiones aut pruritus si fiat. si vidua fuerit, ipsa sibi subiciat, et fricet. virgini sic. fiat illi similitudo viri de cera, quae nitrum et cardamomum accipiat. 10 adversus aetatem puellae sic facies naturam cerinam, et medicamento suprascripto linies, et sic facies ut salvetur.

VIII. Si post partum venter crepuerit.

Cerotum ex oleo roseo facies, et cerussam et lithargyrum 15 et stypteriam admisce, et ungue loca ipsa et fascia illa.

X. De muliere quae saepius abortat.

Cancrum teres fluviale, cum vino veteri bibat, bonum est. leporem vivam praegnantem <apprehendes>, illius catulos

1 de mola veteri *g*. et mitte in ipso vase *ag*: et fac mulierem super casium (*sic a*, vas *g*) sedere *ag*. 2 eaque cooperies *b*: et cooperi bene *a*, et operis eam *g*. et cum intemuerit *g*, que cum intepuerit *a*. 3 exinde s. f. *g*, *om. a*. (intep.) in l. se proiciat. Cibos . . . *a*. amilatos *ba*. 4 sanabis eam *g*, curabitur *a*. expertum est *a*, qua expertum est *g*. 5 *rubr. deest in textu b (quam ex indice praemisso addidi)*. De vitio virginum et viduarum *ind. a. tria quae seq. capitula om. g (cum in fine addat c. 21)*. (*tit.*) *spe- rul' b*. euinere (*sic*) *b*. 7 solet. ut c. c. aut pr. aut t. illis fiant *a*. 8 Si vulva fuerit *b*: Curantur autem sic. vidua sibi subiciat . . . *a*. 9 virgini fiat naturę viri ad similitudinem de cera et nitro et cardamomo pulverizata. et ex hoc illinita XX. δ . subiciatur *a (rel. om.)*. 11 &atē (*sic*) *b*. cerineā *b*. 12 $\bar{s}s$ *b*. 13 *rubr. ex b et ind. ba*. 14 c. facies ex o. r. *a*. et cerusa et lithargiro et stipteria ammices *b*: et adhibeas cerusam. et lithargirum. stipteream *a*. 15 illa *om. a*. 16 abortat (*etiam in ind.*) *b*: abortit *a in ind.* 17 C. fl. contere et in vino v. potui da. nec faciet postea abortivum. Mulieri quę cito abortit leporem etc. *a*. 18 apprehende *a: om. b*. 19 catulos (*sic*) *d. v. t. b*: et tolle ei catulos de v. *a*.

de ventre tolles et coagulum eius ieiuna in vino bibat, mirum est. item. millepediam in foenicio collo ligatum portet. item. lanam de ove quam lupus comederit collige <et fac eam tribus sororibus lavari, carminari, pectinari et filari. et texant inde cingulum, et per novem menses ad ventrem mulier eum de- 5 portet, ita ut numquam eum in aliquo loco deponat, nec faciet abortum>.

XI. De profluvio mulieris.

A partu sive aborsu vel plenitudine corporis aut sanguinis abundantia profluvium mulieris fieri solet. quam curare 10 sic suadeo. cymas de rubo teneras purgabis et coques in aqua, et dabis ei in conditura minima manducare, et ipsam aquam bibat. item lanam torquebis et omnes eius articulos colligabis, et ei lanam succidam subicies cum oleo murtino, et manna turis super asperges, et super pectinem eius lines. 15 item. gypsum in aceto contritum et folia rubi tenera cum aqua decocta intus per vulvam in corpus mittes. carbones vivos in testam mittes et super eos stercus bubulum impones, et mulier super sedeat et suffumigetur quamdiu sufferre poterit. probatum est. ad idem aut de naribus. amuli ÷ I cum 20

1 et coagulum eius iuvenem (*sic*) bibat m. e. *b*: et c. ieiunae in vino potui dabis. et ultra non eiciet. probatum est *a*. 2 item—portet *om a*. feniceo *b*. 3 colliges ut supra probatum est *b qui om rel. quae supplevi ex a*. 4 carpinari *a*. texat *a* (*cf. Grimm Myth.*² 383. 1053). 5 (6) eum (*sic*) *a*. 8 XVIII De profluvio sanguinis *g*. 9 A partu—(10)habundantia *ba*: *om. g*, ubi tale initium Profl. sanguinis mulieribus fieri solet. quę sic curandę erunt. aut *b*: vel *a*. 10 profl. sanguinis mulieribus sepe solet fieri. quas sic curari *s. a*. fieri: si fieri *b*. 11 coq̄ *b*: decoques *ag*. 12 dabisque *a*. ei *om. g*. in condituram (—*ra g*) minimam (—*ma g*) *bg*: cum conditura *a*. 13 bibant *a*, bibere *g*. 14 (et *g*) subicies ei (eis *g*) l. *s. ag*. et manna thuris *g*: et manna et thuris *b*, et manna et olibano *a*. 15 super asperge *b*: super sparge *ag* lines *b*: ligabis *g* (et ligabis ei super *p. a*). 16 cum *b*: ex *g*, in *a*. 17 per v. in corpore intus mitte *g*, p. v. in corpore mittat *a*. 17 pro vulnā *b*. item (carb.) *a*. 18 in testam mitte *g*, ei in testa mitte *a*. 18 bubulinū *ag*. imponis *b*: impone *ag*. et supersedens m. quantum pati poterit fumigetur *a*, et m. desuper sedeat quandiu potuerit *g*. 20 p. e. *b*: hoc expertum est *ag*. item ad profl. mulieris sive de n. *ag*. amili ē (*pro ÷*) *b*, amili ÷ I *ag*. cum *ba*: ex *g*.

aquae calidae cyato I ieiuna bibat. item. arboris mori radicem pusillam colliges et linteo obvolutam loco impone. sistitur omnis profluuius sanguinis, si radicem herbae cunilae quantulamcumque brachio <ligatam circumdas. et si volueris eius radices
5 virtutem scire, solvito, et denuo manabit, alliga iterum, et cessabit. item. mori arboris radicem superiorem ad collum suspende. item. graminis nodos XXI cum suis virgulis super umbilicum alligato. item lapide gagate suffumiga eam, et cessat.

10 ad profluvium mulieris et fluxum sanguinis, ad omnia vitia pectoris, ad splenem et ad epar, ad calculum, ad stranguriam et hydropem, ad pleuresin, ad omnes spiritus immundos, ad umbras immissas, vel si quis defixus fuerit, scribe hoc signum □ in stagnea lamina et liga patienti ad collum).

15 XIII. De pessis qui faciunt ad matricis dolorem.

Lanam mollem collectam in se ita ut matricis introitum claudat, certum est prodesse eis quae matricis dolore praefocantur. aliquotiens enim huiusmodi mulieres hoc patiuntur, quomodo semina proiciuntur. si sine vulnere matrix intumescat
20 vel doleat, hoc medicamine uteris. picis siccae ÷ XIII, adipem porcinos recentes, aut oleum roseum pro adipe, et ovorum vi-

1 aqua calida cyato I (ciatū unū g) *bg.* ieiuna bibat *a*, iuvene bibat *b* (ut supra): ieiuno potui da *g.* *sequentia om. g* (praeter Item l. gagate eam subfumiga). . arboris mori *a*: arth. mori *b.* 2 colliges *b*: tolles *a.* in linteo involutam *a.*

loco impone *b*: collo suspende *a.* Sistitur etc. *b*: et sic omne proflurium s. sistit *a.* 3 cymule *b*, cunnule *a.*

brachio *b* (sic textu abrupto, nam sequitur nova rubrica cap. seq.). *sequentia usque ad v. 14 solus habet a.* 8 hoc unum habet et *g* (cf. ad v. 1 sup.). 11 splen *a.* cauculum. stranguriam *a.* 13 umbras: cf. Pelag. app. (453 Ihm) ad umbras expulsandas de stabulo. 15 De pessibus etc. *b* in rubr. (et item ind. *b*

De pessibus = De pestibus *a*). XX. De diversis vitiis matricis *g.* 16 Lana mollis collecta . . . claudat prodest *a* (prodest sic etiam *g* cet. cf. p. 337, 8). 17 qui *g.* 18 Aliquocies—(19)

proiciuntur *om. g.* sic autem habet *a*: Alię enim sunt que hoc paciuntur et semen proiciunt. et matrix tumet sine vulnere et

dolet. hoc utere med. etc. $\overset{\circ}{\underset{\circ}{qm}}$ (sic) *b* (= ubi, quando).

19 si etc.: Item ad matricis vel dolorem sine vulnere. picis etc. *g.* intumescat vel dolet *b.* 20 XIII *ba*: XIII. *g.* adipem recentem porcinum *g.*

tella XXI. sed prius fomentabis loca ex aqua faeni graeci, et cum spongia fomententur, et sic suprascriptum pessum calefactum subicies. item ad dolorem sive ad tumores matricis. ceræ ponticæ ÷ X, medullæ cervinæ ÷ XIII, adipis anserini recentis ÷ VIII commisce et in pesso uteris. item ad matricis dolorem et praefocationem et nervorum passiones, conficies acopum. ceræ dī XIII, medullæ cervinæ 3 VIII, rosæ siccae tritæ et cribellatæ 3 IIII, adipis anserini 3 VI, suci herbae salviae cyatos IIII. omnia lento igne solves et sucum admiscebis et recoques, et tunc repones in vase stagneo, et uteris in pesso, et diligenter curabis. nam si matricis dolor intolerabilis fuerit, herbam salviam cum radicibus suis decoques, et exinde mulier se in balneo vel in tina foveat, sine mora liberabitur. vel si eius decoctionem ei potui dederis. item ad matricis dolorem. herba moly contusa <in oleo> et pessi modo imposita dolorem matricis sedat, vel si quid interius mali habuerit, omnia expurgat. nam et semen eius tritum et cum vino aut mulsa potui datum hoc idem facit. nam et cordis dolorem, si tritum semen eius cum vino dederis, mire sanasti. item ad matricis et omnium interaneorum do-

1 XXI b: XI ag. fenugreci ag, fenēgr̄ b. 2 et c. s. f. b: cum spongia simpl. ag. ff̄ ba. pessarium a. 3 d. seu (sive a) tumorem ag. 4 Cera etc. b. punice (—ca b) bag. XIII bg: XIII a. adipis anserinos recentis (—tes g) bg. 5 VIII b: VIII g, XIII a. commisce ag. in pessum b (om. g): in pessario a. utere a. 6 p̄ssioēs (pressiones) b, passionem ag. conficies (a.) b, confice hoc (a.) g: om. a (ubi Acopum). 7 dī. XIII b, 3 XIII a: ÷ XIII g. 3 XIII a, 3 VIII g, 8 trite g, et trite a: om. b. adipum anserinorum a. su(c)ci bg: de suco a. 9 herbe b: om. ag. ciatis g. solvis etc. b: solve etc. ag. et s. amices b, et sic s. amisce g, post s. amisce a (qui pergit et reconde. et sic in v. s. reponē). 11 t u. impessum et d. curas b, et in pessario utere a: om. g. nam bg: et a. 12 suis a: ff̄ bg. coque a. 13 vel (aut g) in tina bg: vel in aqua a. et s. m. a, et mox g. 14 ei om. g. dederit g. 15 item —(20)sanasti om. g. herba om. a. imolū b: inula a. cf. Ps. Apul. 49. Diosc. 3, 47. contusa a: itunsa b. in oleo a: om. b. 16 pessimo (sic) b, pessarii modo a. intrinsecus a. 17 purgat a. 18 potatum a. 19 et om. a. si a: sic b. tr. cum v. s. e. d. a.

lorem. herba artemisia monoclonos sicca et in pulverem re-
 ducta cum mulsa potui data matricis dolorem et omnium
 interaneorum tollit. item ad dolorem matricis. potio ad somnum
 et omnem dolorem. apii seminis, opii ana ÷ I dabis in vino
 5 dulci. item ad matricis dolorem et praefocationem et ner-
 vorum passiones. spicae indicae, folii, stafidis agriae, cassiae
 ana ÷ I, costi ÷ III, croci ÷ I, murrae ÷ II, cyperi scrip̄ III,
 ireos ÷ I, medullae cervinae ÷ I, cerae ponticae ÷ II. de-
 coques cum defricto in modum mellis, postea medullam et
 10 ceram commiscens pessum facies, et uteris.

Explic̄ Theodori Prisciani archiatri Gynaecia.

1 herba arth̄ . . . siccā etc. b et (om. herbā) a. monoclonos (—donos g) bg (cf. Diosc. 3, 112): om. a. 2 cum
 aqua et mulsa g. data b: da g, si dederis a. matricis—
 tollit b: valet a, om. g cum seqq. usque ad finem. qui codex g
 eorum vice haec aliena addit: Item ad vitia omnia que in vulva
 fuerint storacem cum oleo roseo pessum inice. Item ad volvam
 que putet. auripigmentum. cartam combustam. sulphur vivum.
 tunde ut lenia sint. intus asperge. et lana cooperi. Item ad
 eiciendum partum optimum. Accipe sucum porri et intingue
 lanam ex eo. et suppone (seq. c. XXI). 3 potio etc. b: et
 somnum capescendum potio a. 4 pro ana a habet singulas
 uncias (÷ I . . . ÷ I). in v. d b: cum v. d. in sero (add.) a.
 6 Spīc̄ indice. Folii indici stafinis. Cassie ana ÷ I b: Spica
 indica. Stafisagrie ÷ I. Cassie ÷ I a. 7 costi et croci, item
 ireos et medulle om. a. scrip̄ b: 3 a. 8 punice ba.
 9 coque a. 10 commiscens b: adde a. et in se pessum
 fac. et utere. Genetia explicit a. 11 sic b (ubi Genecie
 cod., in quo leguntur postea additi versus quattuor plane alieni
 De vino). haec om. g ubi novum cap. sequitur XXI De mulieri-
 bus ut non abortent pro c. X supra omissio additum, sequuntur
 deinde post finitum librum primum geneciorum, capitula libri II.
 theodori prisciani cum prologo et textu capp. 28 (ind. 26) —
 spuria haec omnia vel potius dupliciter spuria, quae licet ad
 Wolfi gyn. editionem intelligendam faciant, hic omitto.

Additamenta codicis Barberiniani

ex Pseudo-Plinio (Pseudo-Paulo).

*Ad I, 13 (43) De narium morbis solus r habet haec (non bc)
(post superius memoravi).*

Item de domni Gaudiosi de expertis ad ulcera narium 5
et omnibus vulneribus vetustissimis. aristolochiae đ. LXXXIII,
cerae đ. XX, mannae turis đ. X, terebinthinae đ. LIII, iu đ. VII,
olei veteris, đ. LX. sicca umectis misces, et uteris in omnibus
ulceribus.

Item ad fetorem narium.

10

Costum in pulverem redactum mittis aut certe cum melle
mixtum penna inducis. item carica contrita in olla nova cum

5 de dōni gaudiosi de expertis (sic) r. haec sine auctoris
nomine extant libro I c. 24 Medicinae Plinii quae edita
est Romae 1509 (repetita Bononiae 1516 per Hieron. de Bene-
dictis — ut addo eis quae dixi Hermes VIII, 60: cuius editionis
exemplum tenet bibliotheca Taurinensis — corrupta autem et inter-
polata Basil. 1528) = P. ibidem autem eodem fere tenore extant
etiam quae sequuntur omnia, ita ut quod ex libro Gaudiosi de
expertis sumptum fuisse perhibeatur, ad haec omnia pertinere
verisimile sit. Gaudiosus autem sive medicaminis solius auctor
quod proxime subditur sive totius ex Medicina Plinii (sc. Ps.
Plinii II) capituli adiecti idem erit episcopus ille animarum
et corporum promptissimus medicus quem laudat qui vivo
locutus est auctor anonymus (saec. V/VI) disputationis Augustini
et Hieronymi de origine animae (Migne 30, 272). episcopus
autem no. XIII refertur Gaudiosus in veteri quodam catalogo
episcoporum Brixienisium (Cappelletti, Chiese d' Italia XI,
546. cf. 560), decessor scil. Optatiani, cuius nomen subscriptum
comparat in actis synodicis anni 451 (M. 54, 950). 6 aristo-
logie... Cera r (ar. habet XXX Ps. Plin. qui deinde addit gal-
bani XXII). 7 terebentine r. iu. đ. VII. r: yo. VII. P.
8 humectis miscis r. 10 Item... haec rubr. scr. in r. etiam
sequentia omnia sic extant in Med. Plinii lib. I c. 25 ed. Rom.
(= cod. Bamberg. f. 137^b).

pusca decocta emendat fetorem, si ipse sucus cum cocleario mellis mittatur. item hederæ sucus colatus naribus infunditur. item aristolochiæ sucus cum cypero, vel dracontæe semen cum melle inditur. item ad narium graveolentiam dracontæe
5 sucus cum melle infunditur, quæ res etiam carcinomata sanat.

Item ad polypum.

Aeraminis rubei limaturæ ÷ I, ammoniaci ÷ II, aluminis rotundi ÷ III et aceti acris cotylas VI. omnia sicca teris cum aceto diligenter, mittis in pyxidem aeream et agitas de virga
10 aerea ad solem usque dum siccetur. deinde teris in mortario thebaico et reponis in vase fictili. quando autem curas, mittis pulverem in penna <vel in canna subtili> et sufflas in naribus, ita tamen ut os eius prius aqua frigida impleatur diebus canicularibus. mense vero septembri curare incipies ita per
15 dies tres. a vino et carne et a frigidis absteineat, quarta die non cenet. quinta vero accipiat hieram Archigenis. post dies autem tres purgas caput eius sic. ieiunus per triduum masticem commasticet. cum iam spuere coeperit, addis illi stafidos agrias granum unum, postmodicum alterum, deinde tertium, ad
20 tum quartum. inde vero secunda die incipies ab uno per ordinem, sicut heri, usque ad quintum perveniet, et hoc quo-

1 si ipse (*cod. Bamb.*): supse (*sic*) *r* (*supsae ed. Plin. Rom.*). cum melle et cum cocleario *Bamb.* 2—4 *haec ex Ps. Plin. p. 23, 19—24, 3 Lips. habet Marc. p. 112, 16—19 H. (ubi ex al. fonte eadem praeceunt p. 112, 7. 13—16). cf. supra ad p. 45, 5.* 3 astrologiæ *r.* 4 inditur *P*: medetur *r.* item (*ex al. f.*) ad narium grave fetorē olentibus (*sic*) *r* (Item ad narium grave olentiam *P*, *ubi* —tium *cod. B*). 7 amoniacu *r.* 8 acris (*Bamb.*): acri *r P.* omnia *om. P.* 9 diligentissime *Bamb.* et mittis *P.* buxidem *r P.* 10 ad solem *r Bamb.*: in sole *P.* siccet *Bamb.* 11 tebaico *Bamb.* (*qui add. diligenter*: tybaico *r, om. P.* et *r*: post hec *P.* vas fictili *r.* 12 vel i. c. subtili *add. P.* et insuffans in nares *Bamb.* (*aures P.*) 14 septembrio *r, setembri Bamb.* (*decembri P.*) curare *P*: cure *r.* 16 cenet *r (P)*: cesset *Bamb.* quinta *P (Bamb.)*: hoc (*sic*) *r.* hiera (*sic*) *Bamb.*: *om. r.* archigenis: *sic r Bamb.* (*geram antigonis P.*) 17 autem (*sic*) *P*: (*post Archigenis*) *r.* masticem *r, —ces Bamb.* 18 stafidas (*sic*) agrias *Bamb.*: stafisagria *r (P).* 19 post *P (Bamb.)*: per *r.* 20 inde *r*: in die *P.* secunda die *r*: secundo *Bamb.*, —da *P.* 21 sicut heri *r*: *om. P.* quintum: *corr.* quartum? perveniet *Bamb. (om. P)*: —es *r.* hoc quoque

que tertia et quarta die <facies>. istis quoque diebus a car-
nibus et a vino absteineat. quinta autem die radis ei caput,
medicamento hoc ungis. acaciae ÷ I, aluminis scissi sem ÷ I,
cimoliae sem ÷ I, nitri alexandrini S I, mannae turis ∅ VIII.
haec teris cum aceto usque in spissitudinem mellis, et sic 5
unges caput. post-dies autem tres hoc ipsum facies. sic curare
nares incipies.

*Ad I, 14 (44) De fluxu sanguinis narium (post meruerunt,
ubi alia habet b) sic r (e Med. Plin. I, 26—28).*

Testae ovorum unde pulli excluduntur leviter tostae et in 10
pulverem redactae per fistulam naribus insufflantur, statim
sanguinem sistit. item spongiam cinerem facis et in ipsa nare
mittis, et restringit. item finum equinum cum aceto <teris>
et adiungis his picem virginem tritam. quod uniter subactum
fronti linis et collo ad cervicem ponis. mox clauduntur venae 15
fluentes.

item ad destillationem narium ex umore. ocimi
semen tritum naribus immissum destillationem inhibet, ster-
numentum facit. item porri capitati folia cruda sine pane
eduntur. item aliud. oleum calidum eunti dormitum <cerebro> 20
infundis, et in nares mittitur.

ad sanguinem de naribus eiciendum. nepetae sucum
naribus supino infundito.

tertia die et quarta facies *P*, hoc et ter et quarto facies *Bamb.*:
et hoc usque tertio et quartū diē *r*.

2 absteineant *r*. 3 m. h. unges (*sic r*): et ungis ad
(a *P*) media fronte totum caput m. hoc *P* (*Bamb.*). 3 (27)
ungis *Bamb.*, —ges *r*. 4 fē. $\frac{1}{2}$ (*sic r*), $\frac{1}{2}$ *Bamb.* S. $\frac{1}{2}$ (*hic r*).
5 usque ad *P*: in (*simpl.*) *r*. sic *om. P*. 6 et p. d. tres *P*.
h id sū (*sic r*) (hoc ipsum *P*). 7 narem *r*. 10 et *om. r*.
12 sanguinis *r*. sistunt *P*. spongiae combustae cinerem
in *etc. P*. 13 fimo equino *r* (*Bamb.*). teris: trito *Bamb.*
(*om. r*). et adiungis *r* (ungis *simpl. Bamb.*). 14 uniter
subactum *Bamb.* (teres ut unum corpus fiat *P*): inter iactum *r*.
25 collo a cervici *Bamb.* (in collum ac cervicem *P*). 17 (18)
distillationem *r. cf. Ps. Plin. 1, 11 Lips.* humore *rP*. ster-
numentum *r*, —nutationem *P*. 19 capitati *P*: capiti *r*.
20 cerebro *Bamb.* (crebro *P*), in cerebrum *Marc. p. 113, 9*:
om. r. 21 infunditur *P* (*Marc.*). 22 *vid. P I, 27.*

Ad 1, 17 (54) post depurgetur haec habet solus r (e Med. Plinii I, 29).

Item ad vitia oris.

Sepiarum ossa in cinerem redacta oris asparsa vitia emendant. item coclearum vacuarum cinis cum murra tritus et
5 asparsus vitia oris emendat. item sinapis semen sive rafani ex vino decoctum uno obulo tantum emendat. item herba cyclaminis trita trociscos facies aequales. cum opus fuerit ex aceto ad crassitudinem mellis inlinito.

Ad I, 23 (73) De igne sacro (post variare)

10 *in cod. Barb. solo (non in bc).*

Radicem ibisci cum palo ligneo fossam coqui facies in vase fictili novo, contusae in duas <partes> adicies unam axungiae veteris, quousque in modum malagmatis convertatur. et inductum in linteolum ubi necessarium fuerit ligabis.

15 Item de ficis ficatum contritum in modum malagmatis medicaminis inducis in linteolum <et> ubi necessarium fuerit ligabis.

item spumae argenti ÷ II, sulphuris vivi ÷ I, nitri ÷ I, olei rosei et cerae quantum sufficit. species suprascriptas cum
20 aceto teres.

Ad II, 9 (29 fin. post compendiosa).

Item aliud ad colum de experimentis. testas ovorum unde pulli excluduntur combures et facies pulverem. et grana piperis quinque teres. haec aequis ponderibus pensabis, tantundem

3 et ori dispersa *P.* emendat *r (P)*. 4 coccliarium v. *r* (cocleae vacuae *P*). cineres c. m. teres et sparges *P*.
5 senapi *r*. 6 obuli unius pondere datum *P*. 7 equales *om. P*, qui pergit et ex his cum opus est. 8 inlinitū *r*: illitum reprimit et sanat *P* (sequitur in *r c. 18*). 9 quae sequuntur unde hausta sint nescio. 11 Radicibus evisci... fossis *r* (cf. *Plin. n. h. 20, 29*). 12 vel novo vel tūsā tūnsa *r*. partes addidi. una *r*. 13 malagmę *r*. 14 (16) linteolū *r*. 15 malagmedicamedicaminis (sic) *r*. 16 et addidi. 18 spuma... sulfur vivū... nitrū... oleū roseū et cera *r*. 20 sp. ut suprascriptas *r*. 20 teris *r*. 21 haec add. unus *r* (cf. supra p. 358, 10). teste *r*. 23 comburis *r*. 24 teres. haec: hęc teris *r*. pensas *r*.

et fimi bubuli sicci pensabis, et misces in unum, et in ovo sorbili calenti pro salibus dabis edendum.

Ad II, 26 (76) De epaticis (ad fin. post suadeo).

Item aliud de experimentis. costum epatorium, aloen epatitem. aequis ponderibus tusum et cribellatum dabis in 5 vino veteri una portione 3 II ieiuno, interiectis diebus tribus. si enim balneum fuerit, intus in solio dabis.

1 et in ova sorbilia calentis p. s. d. edenda r. 4 haec
 unus r (ubi alia multa add. b, cf. supra). epatorum r.

ANTIDOTARIUM BRUXELLENSE.

Antidotarium Bruxellense.

1 ... ibiscum et caricis discoctas et tritas diligenter, ubi admisceas passi calicellum plenum, modicae axungiae porcinae quasi unciam et pollinem de hordeo, ita ut ibisci triti uncias II caricarum uncias II non febricitanti admisceas cum quantum merum est, febricitanti autem aquam de ibisco et caricis ubi bullierunt. hoc cataplasma impones, et usque in alterum diem mane habeat. et item alia similiter facias per dies V. postea diameliton solves cum ceroto et pones, deinde iunges in ipso diameliton et aliquantum diaspermaton. et cum meliorata erit, das positionem athanasiam in aqua calida et cocleare unum mellis et cocleare unum aceti. hoc per triduum facis, et si usus exegerit iterum repetis cataplasma. 5

2 Ad vesicae autem dolorem facis aquam de faeno graeco cum ibisco et fomentabis super pectinem de aqua calida, ita ut ante oleo calido omnia loca quae patiuntur perunguas. quae cum facis, sedebis super pelvim maiorem. 15

1 *Antidotarii titulo appello quae in cod. Brux. excerpta remedia sequuntur ex variis auctoribus (cf. c. 71. 130. 142. 143 etc.) congesta (saec. fere sexti). cf. deus 88.* 2 hibiscum: sic B (in marg. III.) post Prisciani extrema verba (... designabo collecta) subicit remedium congeriem, quam ex ipso codice collato repeto leviter correctam. in qua re quae inconsulto confunduntur praeteriti et futuri temporis in scribendis remediis formae, eas hic consulto intactas reliqui, ut arbitrii quandam habeas imaginem, quam non corrigas nisi arbitrio. 3 exungiae (ut infra semper) B. 4 hibisci (ut infra semper) B. 5 unċ U ... unċ U (V?) B. 10 ipsa B (ed.). 11 diaspermaton B. meliorata erit B (melius habere coeperint ed.). fuit igitur ant. ad muliebria. 12 (13) coclear B. 15 fenogreco B (item infra). 18 pelvim corr. ed.: pellem B.

et leviter fomentabis, ne loca contundantur. postea detergis diligenter et facis cataplasma de faeno graeco et lini semine et polline hordeacia in aqua et oleo modico melle cocta. cataplasma inducis et ponis. omnia loca cum testibus percooperis. hoc tamdiu facis quamdiu dolor recedat. 5
deinde decoquis adarcem origanum et petroselinum, et sic dabis potionem cum modico melle. medicamen autem diameliton solves cum ceroto mollissimo et cum adipibus pullinis vel porcellinis et medicamen basilicon, ita ut ante clystere <ei> qui patitur exinanas stercus totum, et sic 10 curabis eum.

3 Confectio medicamenti ad matricem curandam vel menstrua provocanda. primo suffumigatur mulier sedens de storace, ante quinque dies quam menstrua ei solent venire, et encolpidiatur pigmentis quae inferius scripta 15 sunt. diachylon uncia una, basilicon semuncia una, cerae ponticae ÷ I, adipis anserini ÷ I, oleum liliacium quantum necessarium fuerit. species autem solves cum oleo liliacio ita ut zema cum aqua super focum bulliat, et alterum zema cum supradictis medicamentis ex olei vapore facias 20 calescere ut sic solvantur. et cum coeperis velle encolpidiare, antequam encolpidies ventrem eius cura de sucis ptisanae nimium discoctae, inmixto clysteri oleo anetino. et post istam iniestionem si purgatio menstruorum plena non fuerit subsecuta, dabis ei pulverem picrae cum vino 25 et melle et calida permixtum. sed ante quartum diem consuetae purgationis ita cura ut antequam encolpidies, primo de suco ptisanae discoctae cum anetino oleo ventrem cures et sic encolpidies. et hoc usque ad diem purgationis, si necesse fuerit, bis in die facias, et numquam anhelitum 30 vel dolorem stomachi patietur.

6 adarce B. 7 diamelitos B. 10 ei addidi. exinanas B. 13 diffumigatur B. 15 encolpizatur ed (item infra). 16 diachylon B. uncia. I. (sic) B. 17 pomicae B (punicae ed.). 19 zema B (medietas ed.). alteram zemam B. 20 ex: et B. 22 encolpidare (sic) B. 23 nimium B (fortiter ed.). 25 picrae B. 26 sed—(29)encolpidies eicienda videntur (ex ditto gr.).

4 Hygra dicitur quasi solutum collyrium. nam dicitur panchreston. facit autem multis passionibus approbate. ad synanchen. penna illitum faucibus solvit. ulceribus vero aurium prodest cum melle attico et vino aequali pondere solutum calefactumque, ad otenchyten inmissum et non effusum. ulcera locorum omnium emendat, praecipue tamen oculorum oris illitum. duritiis etiam palpebrarum sic quomodo confectum se habet ut pyrene meles intinguatur vel tangatur. asperitates vero deintus veteres palpebrarum sanat, albedines, suffusiones membranorum de oculis expurgat omnes ad pyrena meles inunctum. morsus omnium serpentium curat, sive intrinsecus potu datum in vino et oleo bono pari mensura quantum sufficit calefactum, seu deforis penna illinitum. 5

cuius compositio talis est. aerāminis combusti unċ II, miseos assati semunciam, murrae troglodyticae unċ I, croci semunciam, passi cretici heminam, piperis communis semunciam, vini aminaei candidi quod sufficit. universa cum dimidio vini in mortario teris per dies numero XXII. proinde reliquum vinum permiscens cum passo cretico coque. agitatam transcolas in trullionem, sed et inmittis simul supra memorata de mortario in ipsum trullionem. tunc vero levioribus carbonibus supradatum [hoc est inpositum] trullionem omni hora agitas, ne illa quae graviora esse videntur in fundo remaneant et comburantur. ergo movenda sunt sine intermissione. et cum fervendo in modum mellis devenerit, infrigidatum vase vitreo servare debebis. 20 25

5 Ad conceptum. leporis vulvam assam teris et dabis

1 Ygna B. 2 pancristum B (cf. Aetii 7, 99). approbatae B. 3 sinancem B. illita... solvitur B. 5 Ad otenitem missum B. 8 pyrena mellis B. 10 suffusionis B. 11 Ad pyrena mellis B. 14 penna linitum bene sanat B. 16 myrrae troclites B. 17 emīnā B. 19 teris per (sic) B. XXU B (XXV?) 23 hoc est inpositum ex glossa addere videtur B. 25 infundere maneant B (corr. ed.). 29 (et mox iterum) Ad concipere (sic) B (sed ad conceptum 135) cf. 163 ad emendare. in marg. hic codex habet VI (neque ultra extant numeri capitulorum).

in vino mero in balneo in sabanis sedenti bibere ieiunae. si ipsa die vel nocte tacta fuerit a viro, concipiet.

Ad conceptum experimentum. nardum asianum et uvam passam creticam veram, purgabis ut tollas grana quae habet, et murrae troglodyticae modicum. teris diligenter more collyrii. sic enim probabis. ad rostrum applicas et labia inde fricas. si dulce est, sic mulier utatur. si vero amarum, adauges uvam passam, et in lana pessarium factum suppones per dies XXX. etiam si stira est, concipit. et pariter praeparamus par viro. rutam agrestem tere et inde veretrum lini, statim excaescit. postea si non pausaverit veretri tensura, idem veretrum oleo ungues.

6 Inguina si a caballo doluerint, oleo rosacio tanguntur in balneo et extra balneum. si autem cum rubore nimio aut ustura fuerint, cum cerussa permixta linantur.

7 Ad perniones. alumen scissum in aceto acri infundis et post diem agitabis et in pede perungues [id est lines].

8 Ad lumbricos, in ollam fictilem mittis mentam usque ad medias, et desuper micas usque ad summum. et implebis ipsam ollam aqua, et decoques omnia. bibere dabis habenti lumbricos ieiuno. omnes per inferiora egerit.

9 Ad menstrua mulieri provocanda. rutae suci cyatum unum calefactum ieiuna bibat. fortius autem provocat, si ieiuna levetur et sic biberit, ante tamen sine balneo accipiat. sanguis si huius currere coeperit, surculos ipsius rutae, de cuius foliis sucus expressus est, in ignem mittat, et sanguis se stringit.

10 Potio ad luem. cucumeris silvatici radicem ad quantum habueris mittis in mortarium et teris cum foliis

1 mero B. ieiunae sic B. 4 veram (sic) B. 5 mirrae troclitis B. 9 post factum inter lin. add. corr. et B. scira B (σρεῖρα ed.). 10 par sic cod. (om. ed.). 13 rosaceo B. 15 cerufa (sic!) B (corr. ed.). 17 id est lines (quasi glossam) om. ed. 20 micas (sic) B (myricas ed.). cyathum: sic semper (ut docte solet) B. 25 levetur B (lavetur ed.). antequam balneum intret corr. ed. 26 surculus (sed o ex u corr.) B. 29 ad (q. sic) B om. ed.

tenerioribus sempervivae apii et coriandri. cum bene triveris, adicies mel et grana piperis imparia quanta volueris et universa temperabis et stagno servabis, et ieiunus uteris. et si quis apprehensus fuerit, hanc potionem cum acceperit, statim foris exit omnis lues ab illo, et sanus erit. ⁵ nam qui epulatione usus fuerit et qui servierit ei qui lue tenetur, numquam noceri poterit.

11 Chalasticum quod ostendit Vindicianus vir clarissimus. imponendum in aluta pedibus dolentibus et ligandum fasciola, et desuper udones induendi. ceræ pon- ¹⁰ ticae unċ I, resinae frixae p̄ I, resinae terebinthinae ÷ I, axungiae porcinae sine sale de porcilla virgine, etiam si de pluribus, p̄ I. haec omnia in cacabo solvis, mittis postea ceram, et desuper nitri alexandrini bene triti ÷ I, et agitando commisces. servabis in fictili. ¹⁵

12 Ad hemitritaeum, unde fiunt cardiaci et frenitici. mala cydonia sicca trita lavato, et mittes in ollam novam aquam fontanam, et decoques, et ipsam aquam bibere dabis.

13 Antidotum diorobu. facit ad pectoris dolorem et ²⁰ stomachi et iocineris, splenis, vesicae, ad haemoptycos <id est> qui sanguinem vomunt vel expuunt, ad indigestionem, inflationem stomachi, tussim siccam, et ad tussim suspiriosam id est qui fortiter suspirant. nausiae prodest et salivis abundantibus. in his necessitatum uni- ²⁵ versis doloribus cocleare plenum ieiunus manducet per triduum. senties beneficium.

cuius compositio talis est. mastices, petroselini macedonici, oxypiperis quod in usu est unciae singulae, item

2 quanta (sic) B (quot ed.). 3 stagno (sic) B (corr. ed.).
 6 Nam (sic) B (Sed et ed.). 8 Vindicianus (v. Hermes VIII,
 (42: titianus B. 10 induendos B. pomice B. 12 por-
 cilia B (porcella ed.). 16 emitriteum B. chardiaci B.
 frenetici B. 17 cytonia B. 20 diarobum B. 21 ioci-
 noris B. emoptycos B. 22 ante qui addidi i. = id est.
 28 mastichis B. 29 oxypiperis sic B. cf. 40. unciae sin-
 gulae . . . unciae binae (sic) B (pro acc.). cf. 3. 40. 59.

ysopi cretici, iris illyricae, rutae viridis unciae binae, nuclei pinei un̄ III. quae sicca sunt tundi et cerni debent, rutam autem cum nucleis pineis et masticen in mortario fictili aspero detere. haec cum bene fuerint malaxata, postea quae sicca sunt iungantur et terantur simul. desuper autem mitti oportet mellis summi quantum sufficit. universa in se creta confecta in vas vitreum missa signata servari debent.

- 14 Decomai antidotos Terentii Eutyichiani diatessaron. facit ad digestionem et ad urinam provocandam et colum. cuius confectio talis est. petroselini macedonici, piperis, inulae, feniculi semina aequis ponderibus tunsae et cribellata, melli bono sufficienti despumato terendo iunguntur et dolio vitreo signata servantur.

cum necessè fuerit, dabitur ita. ad digestionem cocleare plenum comedendum. si autem mane stomachum indigestum habet, similiter cocleare plenum comedat. ad urinam vero provocandam in balneo in solio stanti cocleare plenum solvis in duobus cyatis aquae calidae et bibendum dabis. colicis quoque in aqua calida ubi apium fuerit decoctum solutum plenum cocleare bibere dabis, post triduum tribus cyatis aquae salitae.

- 15 Decomai titianos npocyanizeos quod latine dicitur ad omnem passionem dolorum omnium seu interiorum sive exteriorum, etiam quartanariis vel qui coeperint febrere. haec nomina scribes de atramento in charta pura, quae in tribus cyatis aquae calidae delavabis et ipsam aquam bibendam dabis. res est ultra experimentata. acko meneibos cypw aopne avrvra. fekeviw̄k.

2 nuclei pinei *B* (cf. *Cass. p. 184, 7*). 3 masticem (*sic*) *B*.
 7 insecta (*sic*) *B* (*om. ed.*). 9 Decomai (*sic*) *B* (*item infra*).
 euthiciani diathesseron *B*. cf. *aliud med. (apud Marc. p. 140, 8)*
 quod ab Eutyichiano archiatro primum traditum fertur. 12 hi-
 nulae *B*. 13 melle *B*. 18 in balneo in sole vero(ũ) stanti
 (*sic*) *B* (in b. vel in sole s. *ed.*). cf. *p. 359, 7*. 22 saltae *B*
 (*salsae ed.*). 23 hoc totum cap. (*consulto*) *omisit ed.* titianos *B*:
 Vindicianus? *sic (scriptura semigraeca) B, scil. προς παν παθος.*

- 16 Antidotos faciens ad omnes dolores interaneorum. ysopi cretici ÷ II, calaminthae creticae, puleii sine fumo, petroselini macedonici, siseleos unċ ternas, apii seminis unċ I, ligustici semunciam, thymi hispani florum ÷ I, piperis semunciam, zingiber semunciam. tunsā creta commiscet cum melle bono despumato, et confectum vitreo signatum servabis. ex hoc ieiuno dabis cocleare plenum. 5
- 17 Diamoron aplun id est simplex. mora silvatica triduo in cacabo mundo habentur. postea exprimuntur ex his sextarii sex, quibus iunguntur mellis sextarii III commixti. simul colantur et in cacabo stagnato coquuntur ad tertias. servatur in dolio vitreo. datur ex hoc ad vulnera faucium, dentium dolori. in acerrimis febribus constitutis temperatur ex aqua calida vel ex frigida. sed et auribus ulceratis ad cocleare fundetur, et obturatur lana. 10 15
- 18 Diamoron sceuaston id est sucus de moris silvaticis quae collecta in cacabo triduo sint. quarta die exprimendi ex his sextarii sex. croci unċ II, aluminis scissi ÷ II, corticis mali granati ÷ II. sucus de moris et mel et sucus labruscae bene commiscentur et colantur, et de- super accipiunt trita et cribellata, et teruntur et iunguntur. crocum ante triduum infunditur in suco labruscae ut facile teri possit. decocta simul usque ad tertias vitreo servanda sunt. facit ad faucium vulnera et totius oris, sed et ad carnes quae supra dentes nascuntur. 20 25
- 19 Acopum diacissu. bacas lauri numero C, pilas cupressi num̄ XX, herbae sabinae foliorum libram I, resinae pituinae lib̄ I, germinis hederæ unċ III, olei sabinensis lib̄ III, faeni graeci sextarium I, cerae rubeae lib̄ I, praeter haec cummi. resinam et ceram in cacabo infundis in aquae fontanae sextariis II et olei libris III per triduum. quarta 30

1 anthidotos B. 2 calamentis B. puleii B. 4 libistici B. tymi spani B. 5 gingiber B (item infra).
 16 Diamaron aplon B. 15 obduratur B (obturabitur ed.).
 16 Diamaron B. 19 malogranati B. melle B.
 22 crocū B. 26 diacissū B. cipressi B. 27 sauinae B.
 30 gummi B (item infra).

die decoques quae infusa sunt leni foco, quamdiu aqua absumatur. cummi vero teres cum oleo modico iam cocto usque ad levitatem. resinam autem et cetera cum reliquo oleo resoluta leni foco colabis, et tepefactum supra cummi innixtum agitabis de fecula. quod medicamen dolio vitreo servabis. facit autem ad totius corporis frigorem, et ad sciam et podagram utilissime prodest.

- 20 Ad sanguinem vomentes. semen salicis unc̄ I tritum cum vino austero permixtum ieiunus accipiat. sanguinem restringit et vitium emendat.
- 21 Confectio saccomeli. uvae acerbae suci sextarios II, quem sucum cacabo stagneo per triduum servabis, supra missis granis salis marini tribus, ita ut omnes faeces in fundo resideant. exinde mittis suci limpidi sextarios II, mellis despumati sextarios III. coques leni foco usque ad tertias. quod de ferula agitabis. frigidum factum vitreo servabis. facit ad nausiam restringendam et ad ventris fluxum et initia eorum qui sanguinem vomunt. sed et dysenteriae incipienti cum aquae purae mensura dabis, febrientibus tepidum, ceteris frigidum.
- 22 Ad sanguinem de ano fluentem. mali granati corticem tunsum et bene cribellatum in aquae calidae cyatis II totidemque vini, et coclearia singula pulveris per triduum da bibere, et restringit.
- 23 Ad dysentericos. ovum gallinacium cum aceto friges. et da manducare ei qui patitur per dies septem.
- 24 Item ad dysenteriam. fragmenta de mola ignifera facies, et cum bene incaluerint, lapides ipsos in lacte caprino extingues, et illud lac bibere dabis.
- 25 Ad eos qui cum tormento urinam faciunt. sisymbrium ex aqua decoque et tere limpide et da. bibat cum caroeni mero ieiunus, ex aqua supra memorata.

1 leni (cf. apud *Anthimum ind. s. focus*): levi B (item infra 4.15 etc.). 5 frigidorem B. 7 schiam B. 9 austere B. 11 saccomellis B (f. stactomeli). sucum B. 15 levi B. 19 disenteriae B. 21 malogranati B. 25 dissintericos B. 27 dissinteriam B. 31 sisinbrium B. 32 cum caro enim ero ieiunus (sic) B. & B (corr. ed.).

Ad lumbricos. herbam centauriam decoques ex aqua in olla nova et dabis per triduum. bibat cyatos ternos vel quinos. ad omnia etiam interanea facit.

26 Ad capillos in capite rasos ut spissi renascantur, qui ex infirmitate gravi ceciderunt. caput novacula erodendum et liniendum ex hac unctione, cuius compositio talis est. tus dacicum, gallas, inulam, murtae nigrae seminis uncias singulas. omnia tundis, cribellas. post ladanum in vino vetere infusum, id est un̄ II, per triduum desuper in mortarium missum adicies et simul con- 10 teris usque ad limpidinem, cumque spissare coeperit, tantum nardi boni campani desuper mittis ut in modum ceſoti strictioris deveniat. perfectum plumbeo reponitur vasculo. uteris post rasuram quousque capilli densentur. 5

27 Ad nigrandos capillos. gallas acerbis numero X, 15 spicam celticam, muscum gallicum, murtae nigrae seminis uncias singulas, ova corvina tria. gallas, spicam, semen murtae tundis, cribellas, et postea in mortario medicinali teris cum vini veteris quartario uno per triduum. quarta die desuper adicies ova et in vino commiscebis. con- 20 fectum plumbo servabis. quando uti opus est, oleo lentiscino et vino veteri resoluta infectione uteris, ita ut solutior sit et possit omnibus adhaerere capillis. sane sub hora infectionis oleum intra os habendum est ne dentes nigrentur.

28 Medicamentum Philosophiani quod dicitur 25 cysofarmacum unicum faciens ad passiones has. ad ulcera chironia, ad ulcera recentia, ad luxum, ad praecisuram, ad scabiem in capite, ad parotidas seu glandulas, ad ulcera naturae, ad contusionem et tumorem, ad deiectum et fracturam, ad carbunculum et furunculum, etiam si in 30 mamillis mulierum ulcera vel duritiæ natae fuerint, ad

7 thus daciscum (sic) B (corr. ed.). myrte (vel infra mirtae) B. 16 seminis uncias: semuncias B. 25 philosophianum (sic) B (Philosophiani ed. cf. Philosophi apud Aetium 16, 55. 80. 88. 94. 15, 24 etc.). 26 cysofarmacū (sic) B (κυσσοφάρμακον). 27 unicū. B. 27 loxsum B. 30 contusionem B. deiectā (sic) B. 31 duricies B.

ad faucium tumores aforis, ad scabiem, ad ragadium, ad exochadium.

cuius medicaminis compositio talis est. cerae rubeae et cerae ponticae libras singulas, opopanacis unċ II. oleum autem secundarium pinguisimum tantum mittere debes, 5 ut pigmenta tegantur. resoluta in cacabo mundo colabis et ad supra memorata uteris.

30 Diaherpyllu acopum. serpillum, faenum graecum, iunci radices, roris marini libras singulas. haec omnia in vini veteris sextariis V infusa sint diebus V, die sexto olei 10 sabini mittis sextarios quinque. leni foco impositum eo usque coquitur ut vinum absumatur. postea mittis cerae ponticae uncias XIII. facit autem podagricis, arthriticis, spinae dolori, sciaticis omnibus mirifice prodest. et diacitriu acopum ad hoc facit. 15

31 Diacitriu acopum. cuius confectio talis est. in cacabo aquae ferventis deponitur alia ollicula aerea, ita ne aqua illic intret olliculae. cui haec mittenda sunt. citreum viride acerbum, peucedani viridis $\overset{\circ}{p}$ I, olei sabini sextarii II. sub ipsa die simul coquuntur, supra fervorem aquae ferventis ut ollicula habeatur ubi citreum cum ceteris est. postquam haec decocta fuerint, oleum colatur in cacabo et desuper mittitur cerae ponticae lib I. agitur quousque solvatur cera. confectum in vas vitreum reponatur. facit ad ea quae et diaherpyllou, id est podagricis, arthriticis, spinae dolori, et sciaticis. 20

32 In aure vulnus si fuerit, excavas malum granatum et mittis illic myrran piesten mel et acetum et ad cynisam coquis. ex eo mittis tepidum per folium lauri aut othenchyten. sanat. alii pro murra afronitrum mittunt. 30

4 pomicae B. 8 Diaherpillum B. 11 leui B. 13 pumicae (hic) B. 14 sciaticis B (cf. scia 19) pro ischiadicis. 14 (16) diacitrium B. 15 ad hoc—acopum B (om. ed.). 21 ut om. ed. 23 ponticae (sic hoc loco) B. 25 diaherpillon B. 28 myrram piasten B (= *στακτή* cf. Diosc. 1, 77 unde suum duxit ed. pediasimos). ad cynisam (sic) B (ad dimidium ed.). 29 othenchyten B. mirra B.

- 33 Ad hydropem. vituli masculi stercore cum aceto acri permixto spisse venter liniendus est, ita tamen ut ante ipse hydropicus toto corpore dropacetur.
- 34 Ad hydropem. squilla id est bulbus prunis vel furno assatur, deinde circumpurgatur et medietas eiusdem bulbi in aqua coquitur. posteaquam coquendo colorem mutaverit, tollitur. ex quo bulbo scripulus unus et dimidius teritur cum oxymeli. tribus cyatis calefactum bibendum datur. omnem calamitatem per urinam evacuat.
- 35 Ad hydropem. lomentum fabacium bene cretum et cineres de fornacibus optime cretos aequis ponderibus adunatos in aqua calidissima conspergis et facis cerotum in modum cataplasmatidis. inducis pannis duobus, ita ut unum habeat inante et alterum aretro. omnem calamitatem umoris aut per peditum digerit aut per urinam.
- 36 Ad hydropem, quod monstravit Leoparda de lupo, si viro de masculo, si mulieri de lupa remedium faciendo. cor seca totum et pulmones. omnia simul comburas, ita ut carbones fiant. quae teri, cerni id est cribellari, et in pulverem redigi debent et vitreo servari signata. cum necesse fuerit, vinum bonum, sed non vetus, mittis in ollam fictilem novam, et de puleio quod fumo tactum non est, facies fasciculum, et ex eo facis agitari ipsum vinum. posteaquam perbullierit, facies potionem, et tepefacta portione cocleare plenum pulveris das bibere ei qui patitur per triduum.
- 37 Ad hydropem, quod monstravit uxor nomenclatoris. in ollam fictilem novam mittis unam radicem de costo et de folio malobathri tres surculos grossos et fasciculum qui de publico emi debet feniculi. bulliant haec omnia in olla cooperta. ex eo mane unam potionem bibat et sero qua hora se collocat unam.
- 38 Ad hydropem potio experimentata Cornelio. squillae
 4 prunis vel: pruinosis (sic) B (sub prunis ed.). cf. 38.
 8 oximelle B. 15 pedum (sic) B (ubi anum corr. ed.).
 27 nomen culatoris (sic) B. 29 malobatro (sic) B. 30 quod B (corr. ed.).

purgatae id est bulbi prunis minutatim secti ^op I, vini aminaei vetustissimi sextarios III. in fictili per triduum infundis et vas die quarto foco leni inponis et coquis quousque vinum ad tertias veniat. sublato vase de foco, partes squillae proicis expressas, sucum vero vitreo servabis. ex hoc quando opus fuerit quartarium hydropico ieiuno calefactum dabis. locis autem deforis tumentibus aut inflatis aut umore plenis stercus bubulum cum faece aceti resolutum spisse amabis tam diu quousque ad limpida sanitatem patientia loca perducas. sane de suco priore ter singulos quartarios dabis, id est triduo intermissis singulis diebus.

39 Ad hydropem, quam frequenter experimentavit Eugamius confectio. columbi agrestis vivi integri cum pennis suis exusti in olla fictili in cineres conversi, ex his quantum tribus digitis levare potueris, et herbae sabinae tunsae cribellatae tantundem, et murrae troglodyticae quantum tibi videbitur, in vini meri afri calefacti cyatis duobus ieiuno digesto bibendum dabis. primo tamen die sentiet beneficium potionis, ita ut per urinam satis mittat. alii incipiunt subito et per nares emittere umorem.

40 Ad dolorem ventris et ad tortionem experimentatum a Cornelio. calaminthae, nam sic est herbae nomen, puleii sicci sine fumo, petroselini, ligustici unciae singulae. siseleos, apii seminis, zingiber, iuniperi, thymi hispani, piperis quod in usu est unciae binae, mellis optimi despumati quantum tibi videtur. omnia haec tunduntur, cribellantur et in melle despumato coniunguntur. reponuntur in vitro. quando vero opus est, in aquae ca-

1 bulbi prudijs inminuatē facti (sic) B. (crudi minutatim concisi ed.). cf. Diosc. 2, 202. Plin. 20, 9 s. 39.

2 amineii B. 3 leui B. 8 faece: peste (acetii) B (parte corr. ed.). 9 amabis (sic) B. 14 vini (sic) B (corr. ed.). 17 mirrae troclites B. 23 calaminae B (corr. ed.). herbae: sc. nepetae Garg. I, 23. 24 libistici B. semen B. zingiber B. thymi spani B.

lidae cyatis tribus, ubi apium fuerit decoctum, dandum antidotum modo nucis abellanae.

- 41 To dialthaeas. si sub hirco scabies exierit, ad duraniolos facit et ad loca dolentia universa, praecipue tamen ad umores et duritias et apostemata. prodest aequē 5 carbunculis clavulis et furunculis.

cuius compositio talis est. spumae argenti, olei communis libras singulas, galbani ÷ IIII, cerae rubeae, resinae terebinthinae libras singulas, ibisci radicum fasciculos IIII. spumam argenti cum oleo in mortarium mittis et teris 10 usque ad summam limpidinem. resinam, ceram cum galbano foco leni impositam solvis in cacabo, proinde colas et iungis cum spuma argenti et oleo detritis. ibisci autem radices detergis et postea lotas in pila tundis et in mortario fictili pistillo ligneo teris, quousque bene sit detritum. 15 paulatim iungitur cum supra memoratis, et terendo adunantur. confecta in fictili servantur.

- 42 Musae trocisci virtus prodest his passionibus. capitis dolori et oculis saepe reumatizantibus, ex aceto resoluto tota frons linatur. auribus umore plenis aut vul- 20 nera habentibus, ex vino austero et melle resolutus auribus infundetur. gingivis putridis aut sanguine plenis vel dentibus fluxis, in pulverem detritus aut digito aut mele intra os mittitur. narium ulcera inveterata diuturno umore ex 25 vino austero resolutus et intromissus sanat. ulceribus omnibus forensibus cum linteolis linitus et impositus prodest. fluxu ventris et sanguine assellantibus seu rasuram cum putredine facientibus ex vino austero cocto in murta quantum modum aestimaveris, vel certe quasi mero, in

3 Todia althea B.	aut duraniolos (sic) B.	9 hi-
bisci B.	radicis (ex rad) B.	12 leui B.
18 Musa	virtus trocisci (sic) B.	19 ex ed.: et B.
21 austere B.	23 fluxis (sic) B.	detritus ed.: retritus B.
25 austere B.	26 linitum et	melle (sic) B.
impositum B.	27 fluxu v. ex sanguine B.	28 austere B.
29 mērum B.		

pessarium missum inicis, mirifice prodest. ad ulcera chironia linteola infusa imponuntur, et ad carcinomata et ad omnia vulnera vetera. ad naturam dolentem in aqua tritus spissus linatur, et linteolum infusum ponitur. paronychiis ex aqua tritum saepe inungues.

5

cuius compositio talis est. aluminis scissi ÷ III, aloes indicæ ÷ III, murrae ÷ II, croci ÷ II, crocomagmatos ÷ III, chalcanthi II, mali granati corticulos qui primi nascuntur antequam poma fiant ÷ IIII, aeris floris ÷ II. cortices tundis et teris, crocum autem vino aminaeo aut falerno infundis. quod alio die tollis de vino et in mortario teris. cum tritum fuerit, adicies et ceteras species desuper et in modum coclearis conteris, cum melle sufficiente et vino bene subactum. ex eo trociscos facis siccatos, et in aluta molli servabis, et loco sicco reponis in vitro. ad supradicta de experimentis.

43 Ad lumbricos. cornu cervinum secas et scobem ipsius cum mellis modico in aquae calidae cyatis tribus dabis bibere.

44 Ad profluvium a me tertio haec duo remedia sunt experimentata. de capillis ipsius mulieris qui ei cadunt quando se ornat, facit mataxam et in medio nodum, et in arbore quacumque pomifera ligat de ipsis capillis unum nodum. quos capillos illic relinquit in arbore aliena. mulier manifeste sanatur, arbor autem arida fit.

25

45 Ad vesicam. carbones de arbore persico ÷ I, picem ^op I, resinam astulosam ^op I, oleum ÷ II, ceram ÷ II, aceti potionem, lamminam cyprinam ÷ II. quae terenda sunt <teris> cum aceto in mortario medicinali per triduum, quarto autem die decoquis. his in cacabum missis, resolutis cum oleo,

30

1 cyronea B. 2 post carcinomata add. B id est (et ad o. v. v.). 4 Panariciis B. 8 calcanti B. malogranati caliculos B. 20 a me tertio sic B et ed. (latet nomen pr.). haec duo: sed unum tantum revera subicit (ex auctore cuius verba repetit)! 26 persico (sic) B. pice B. 27 resina asclosa (sic) B. oleo B. cera B. 28 potionem (sic) B. lammina cyprina B. teris addidi. 30 His (sic) B.

transcolatis, misceri illud oportet quod in mortario fuerit tritum. adunatum exagitur, quousque in modum emplastri deveniat, linteolo inductum ponitur.

- 46 Ad epar et ad splenem. eupatorium, costum, gentianam, aristolochiam longam, aristolochiam rotundam, 5
 bacas lauri mundas sine cortice, piper. omnia aequis ponderibus tundis, cernis, vitreo servabis. cum necesse fuerit, dabis in tribus cyatis meri vini veteris calefacti cocleare plenum. si autem feбриunt, in aquae calidae cyatis tribus.
- 47 Ad coli dolorem. thymum hispanum tundis et mol- 10
 liter cernis, et das die primo cocleare I, die secundo II, die tertio III. si feбриunt, in aqua calida. si minus, in vini veteris cyatis tribus.
- 48 Ad dysentericos. conchylium, anchusam, amyllum alexandrinum. aequis ponderibus tunsam et cribellatam in 15
 ovo sorbili dabis. cocleare plenum ieiuno et post cenam dabis.
- 49 Aliud Eusebii ad dysentericos. uvae silvaticae adhuc acerbae folliculos cum granis suis, proiectis vero sucis. sicca utraque tundis, cernis et in vitreo dolio ser- 20
 vabis. ex hoc in tribus cyatis vini veteris meri cocleare plenum, febricitantibus vero cum omfacomeli.
- 50 Ad idem. membranas exteriores ventris gallinacii, quas coci semper proiciunt, ad solem siccabis, ita ut sint XXV. tundis, cernis, cum gallis asianis II. ex quibus pul- 25
 verem factum pariter miscebis cum amylo alexandrino. cocleare plenum semel.
- 51 Ad colicam. in balneo posteaquam te lotus per sabana vestiveris et sederis, dicito intra te, per te diachylon diachylon. 30

4 epar B. 8 calefacti (sic infra c. 118): calastici B.
 14 cf. idem remedium infra (c. 140) ex alio fonte traditum.
 disentericos B. amilū B. 18 eusebi B. idem remedium
 infra c. 142. 22 cū unfacō melle B. 23 membranā ex-
 teriores (sic) B. cf. infra ubi idem remedium c. 143. 24 quas:
 quā B. 27 infra ad alia pergit auctor exscriptus de dysen-
 teria. 29 per te (sic) B. 30 diacholon B.

- 51 Ad calculum Porfyrii. brassicam bene siccata-
teris et piperis pondus duplum, itaque cribratis et in se
mixtis cocleare plenum dabis in potione caroeni. salvus fiet.
- 52 Ad fluxum sanguinis de naribus, experimentatum.
de ipso sanguine nomen eius cui fluit litteris latinis in 5
fronte scribis ad cannam, et statuisti.
- 53 Ad idem, experimentatum. chalcitin tritam si lin-
teolo in cortinae extremitate tetigeris et in narem miseris,
statuisti. hoc et si de diachartu feceris, idem valet. si
autem nimium sanguis currit, ipsius hominis pedes in 10
aquam frigidissimam depone, et statuisti.
- 54 Ad idem, experimentatum. de cacabo sive aereo sive
fictili fuliginem tritam per cannam perfusam si intra nares
miseris, statuisti sanguinem.
- 55 Decommai ad hordeolum qui in oculo ab se 15
nascitur. galbanum, tus et mannam in se ex aequo pon-
dere commisces, et in linteolo inductum pone.
- 56 Ad epar. coctum eupatorium, lupinum crudum aequo
pondere tunsum, creta commixta. dabis cotidie in vino
cocleare plenum in tribus cyatis melicrati calidi. 20
- 57 Ad idem. guttae ammoniaci ÷ III, costi ÷ I, petro-
selini macedonici ÷ I, feniculi ÷ II. haec quattuor tun-
duntur, cernuntur. mellis autem attici librae II semotim
bulliunt, et sic desuper supra memorata mittuntur. ex eo
ieiuno danda sunt II coclearia. intermissis iterum duobus 25
diebus accipiunt usque quater.
- 58 Ad lateris dolorem, ad perstrictiones, sed tamen
recenter bibendo. ysopum, origanum coquis pultario novo.
bullit ter aut quater, et mittis acetum in mortarium, mel,
et mane coclearia duo vel tria utitur. 30

1 porfyri B. 3 caroeni etc.: caro enim salva fiet (sic) B (om. ed.). 4 idem remedium ex eodem fonte apud Marcellum p. 110, 18 Helmr. simile etiam in Ps. Theod. ad I, 14 (44). 5 literis B. 7 calchiten B. linteoli B (corr. ed.). 8 narē (sic) B. 9 diacharto B. 10 minus B (nimius ed.). 15 hordioli B. 16 manna (sic) B. 20 mellicrati B. 23 libras B. 29 in mortariū mel (ubi l in ras.) B (cum melle ed.). 30 utitur (sic) B (sumat ed.).

- 59 Ad calculos expellendos, etiam infantibus. unum calculum porcinum, seminis cauliculi, cymini, bacarum lauri siccarum mundarum, piperis unciae binae. haec separatim tunduntur et bene cribellata in unum rediguntur in dolio vitreo. dabis cocleare plenum in caroeno mixtis cyatis tribus. 5
- 60 Ad cordis dolorem, etiam si spina doluerit. laris cyrenaici grana tria detrita, mellis et aceti aequo pondere ut faciat cyatos tres, bibat.
- 61 Ad auriginosum. herbam aristolochiam, muscum de tecto quem fumus non tetigit, in se teris, et spargis in corpore. vel pulverem ipsum dabis, cum vino veteri bibat. 10
- 62 Ad auriculae dolorem. malum granatum siccum exinanis, et mittis mellis coclearia duo et aceti glutum unum. bulliat in se ipsum malum granatum. de argilla deforis linis ut bene bulliat. etiam tepidum per folium lauri mittis in auriculam. 15
- 63 Ad intestinorum dolorem. brassicam britannicam conteris et sucum eius in aquae calidae cyatis tribus dabis bibere. aut cuminum hispanum dabis. 20

2 porcini *B.* sem̄ . . . cymīnū bacae l. sicce mundae *B.*
 3 bine (*sic*) *B.* 5 in caroeno mixtis: in coclera mixta (*sic*) *B* (*ubi male legit ed. in* codera*). *cf. infra 129.*
 18 stantinorum *B* (*corr. ed.*). 20 *hic sequitur in cod. Brux. sine discrimine insertum fragmentum notissimum quod ex Dioclis ad Antiochum epistola graeca derivatum est* Corpus igitur hominis dividimus in quatuor partes caput pectus ventrem atque vesicam . . . (*des.*) reliquum tempus facile transibis sine vallatione medicorum (*ed. f. 91^b—93^b*). *idem eodem ambitu fragmentum extat in cod. Hafniensi vet. reg. 1653 sic inscriptum (f. 75^b)* Item dogma Ippocratis (*post librum artis medicinae eiusdemque particulas insertas habes in excerptorum medicorum congerie, quam Sorani isagogen dixit editor A. Torinus (Bas. 1528) f. 3^c—4^b + 2^d—3^a. sua autem inscriptione Ypocratis epistola ad regem Antiochum quam plurimis exemplis et repetita et mutata legitur. post hanc igitur epistolam altera remediorum series sequitur, quam priori subiungo.*

Antidotarium Brux. secundum.

64 Ad capitis dolorem ut in sole non doleat. radicem puleii post auram sinistram baiulabis. Item. quando te levaveris, antequam <in> solium descendas, de manu sinistra haurito aquam et supra cerebrum ter mittito. Item aliud. papyrum tenes in manibus tuis et nominas septem viduas quas nosti, et facis septem nodos in eo, et in fronte ligabis. Item. vitis albae corticem comburito et miscens cum vitello ovi linias in fronte.

ΠΡΟΚΤΑΝΤΑΕΟC.

65 Ad morsum serpentium. gentianam, aristolochiam rotundam, lauri bacas purgatas, murrā aequis ponderibus tunsas admisceas melli optimo.

66 Ad hemicranium. canis mortui capillos de capite tollis de duobus digitis et pulli mortui, et die sequenti minimo in linteolo de licio in collo suspendis. Item. radices salsas rafani tere, quae adhaeserint tolle et tere cum aceto acri, et lini hemicranium.

67 Ad gravedinem aurium. fel caprinum, mel atticum quantum et fel fuerit, murrā, oleum rosacium, <rad̄> de c̄hisiboum factis simul, in carbonibus calefacis, et in aurem mittis.

68 Ad vermiculos qui in auribus nati fuerint. amurcam calefacis, et mittis in aurem.

69 Ad auriculae dolorem. porri sucum cum nardo calefacis, et intus mittis.

3 baiolabis B. 10 sic rubro scriptum legitur (idem quod supra c. 15), sed nihil additur (linea non expleta). 14 emigranium B. 18 emigraniā (hic) B. 20 rosaciū de hespono factis simul (sic) B (ubi ed., ut solet, delet quae non intelligit). cf. Cass. Fel. p. 165, 15 radices de cesisboum (bonum codd.).

- 70 Ad aurium dolorem et vulnera. herbae samariae
sucorum coclearia duo, mellis coclearia II, olei coclearia II,
suci porri virginis coclearia II. haec omnia simul com-
mises coquens igni leni, et intus mittis.
- 71 Ad infirmum ut dormiat. semen zizanii cum aqua 5
teris, et facies grana minuta in modum ciceris, et das in-
firmo ut dormiat. ad causas supradictas ut dormiat, grana
bina vel terna glutiat.
- 72 Ad tussim. semen cannabis, fabam combustam, pu-
leium, irin illyricam, piper, ysopum, semen de urtica et 10
aneti radicem. omnia haec semis ad scripulum mittis, et
teris in aqua calida.
- 73 Ad tussim. herbam marrubium decoques ex aqua
ad tertias, et mel despumabis. dabis bibere.
- 74 Ad tussim electuarium. petroselini unciam I, zin- 15
giber ÷ I, piperis ÷ I, cydoniorum coctorum pondo duo,
mellis II. pariter omnia commises et coquis. dabis ieiuno
cocleare.
- 75 Ad tussim. nuces grandes sine nucleo coques in olla
nova et aquam quantam volueris. dummodo sextarium bibat 20
ex vino, sanabitur.
- 76 Item. sinapi alexandrini unciam friges, et piperis
unciam, atque in unum conteris, et contritum in pultarinm
mittis adiciens mellis pondo I, et coques usque cum
spissum sit, et refrigescat. ex hoc ieiunus sub lingua 25
teneat, et dum se coeperit solvere transglutiat. hoc et noctu
cum dormire coeperit, faciat.
- 77 Ad idem facit, et maximum remedium est. equi sa-
livam ex aqua calida bibat per triduum. is qui tussierit
vivet, equus morietur. 30
- 78 Ad idem. aneti seminis cyatos tres, piperis scri-

1 sama | riae (sic) B (sanguinariae ed.). 4 igni (sic)
leui B. 5 zizanii (sic) B (sesami ed.). 6 et das i. u. dor-
miat B: om. ed. 7 supradictas: sc. supra in textu auctoris
hic excerpti! 11 semis ad scr. (sic) B. 16 citoniorum B.
28 idem aliis verbis ex Plinio remedium apud Ps. Plin. med. I,
23 p. 37, 19 Rose. 30 vivit B (corr. ed.).

- pulos XII, mellis sextarium I. tundis et cribras, in melle commisces, et sic uteris, mane coclearia tria, et alia die similiter.
- 79 Ad idem. irin illyricam dr̄ I, mellis quod sufficiat, quousque sit eliquata spissitudo. 5
- 80 Ad coli dolorem. azymum panem tundis et per cribellum cernis. et das die primo in vino cocleare unum, die secundo <duo>, tertio tria, febricitanti in calida, sano ut dictum est in vino veteri.
- 81 Ad colum. siliquas afras tres, piperis albi grana XXI, 10 costi scrip̄ III. post omnia haec trita et cribellata, in vino ignito potionem facis, et dabis ei cocleare unum. hoc per triduum, si dolet. ignitum ferrum sic in vino extingues.
- 82 Item. lavabis radicem, combures. grana LXXVIII in mortario teris in vino, et dabis potionem diebus VIII. 15
- 83 Item. lignum nodosum sambucineum mittis in focum, et dum coeperit exuri, paulatim favillam de eodem extinguis. colligis in vasculo mundo. et rursus appposito ligno ad ignem, iterum et frequentius hoc faciendo colligis usque ad cocleare plenum. cuique pulveri adicies grana XIII, 20 cymini grana XVIII. contrita simul cum pulvere adicies in calida potione facta. da ieiuno ut bibat plurimis diebus.
- 84 Item. testas ovorum gallinae, cum primum ova fuerint supposita post exclusionem collecta. omnia uris, et teris diligenter in mortario. adicies piperis grana XXI. 25 simul diligenter conteris. et dabis in aqua calida cocleare plenum. hoc facies per triduum.
- 85 Item. caput sardae decoques diligenter in aqua nimfali, quam colatam calidam dabis ei bibere.
- 86 Item. sanguinem anguillae, cum rubello vino, aequis 30 mensuris cum aqua tepida mittis.
- 87 Item ad colum. afronitra matronalia duo. in aqua dabis.

2 alia (sic) B. 4 irin . . . dragm̄ B. 6 azimū panem: tymum hispanū (sic) supra in c. 47. 8 duo om. B (add. ed.).
 14 Lavabis (sic) B (Canabis ed.). 15 pot̄ B. 16 sambucineū B (sambucinum ed.). 20 grana (sic) B, canabis grana ed. (propter c. 82). 28 nimfali (sic) B.

- 87 Ad mamillarum dolorem. terrae tubera viridia et axungiam veterem sine sale tunde, et panem. facies cataplasma et impones.
- 88 Ad cancrum in mamillis. submittes illi pedes de lecto quae necessitatem patitur, ita ut terram non tangat, et facies pugnos pollicis intus, et dices in manus, hoc est inclusum in pugnis Asca. basca. rastaia. serc. cercer. recer. nihil est, nihil est, nihil facturum erit. quod ego ille aut illa | (f. 44^b) filius gaeiae seiae mamillis si pectus habeo a te, deus peto praestes. expues in manus semel et deduces ab umbilico sursum versus per mamillas. ter hoc ter ternis facies, et remediabis.
- 89 Quibus ungues dolent sive paronychia. mel coquens despuma, radices ad aequam spumam argenti et aeris florem tritum simul commiscens, et unguibus in lin- teolo impones.
- 90 Ad eructationem vel stomachi inflationem. murtae nigrae bacam contritam dabis cum vino veteri.
- 91 Ad stomachum confirmandum diatessaron. cyminum, rutam, bacam lauri aequis ponderibus trita. melle mixto, cocleare plenum ieiunus bibat.
- 92 Ad formidinem cordis et spasmus. folia persici trita ponentur ad cor, et succus horum.
- 93 Item. rutam ex aceto et melle cum farina hordeacea pectori impones.
- 94 Ad cordis dolorem, etiam si spina doluerit. lasaris cyrenaici grana tria detrita in melle et aceto aequo pondere, quo faciat cyatos III, bibat.
- 95 Ad formidinem cordis et spasmus. rutae fasciculos in rosacio oleo et aceto decoquito. et ungue eum,

4—12 hoc totum (consulto) om. ed. 3 exungiam B.
 5 quae: qui B. 6 pollicis: pollinis B. 9 filius gaeiae esse
 iaebo. mamillis etc. (sic) B. 10 pectum habeo ate. Deus
 peto p̄stet. Expues etc. (sic) B. 13 sive parohicia B.
 14 radices ad aequam (sic) B: om. ed. 18 vet. B. 19 Ad
 s. diatessaron confirmandum (sic) B. 24 hordeacea B.
 26 laseris (hic) B. 28 bib. B.

ut sudor desinat, quia cordis vel animi angustiae sudorem frigidum generant.

- 96 Item. vino mero spongiam macera, et sinistrae mammillae imposito.
- 97 Ad fluxum ventris. gallam et testam de locusta 5 teris, et mittis in ovum sorbibile, et dabis.
- 98 Ad ventrem ut faciat. betam ex aqua mulsa decoques, sparso nitro. cum manducaverit, impensam ipsam bibat.
- 99 Ad lumbricos. coriandri semen cum melle dabis 10 manducare.
- 100 Ad fluxum ventris. lenticulae agrestis semen teris, et dabis in aqua calida, et mox restringit. etiam si infans lactans patitur, bibat nutrix eius, et lactet infantem, et statim infans sentiet. 15
- 101 Ad ventrem faciendum. rubricam mittis in aquam calidam, iuxta modum potionis. dabis potum. etiam si lumbrici sint, subsistent.
- 102 Ad eos quibus venter iuxta consuetudinem non facit. bitumen virginem, herbam mercurialem, apium, 20 damascena quinque in aqua nimfali discoque. quam diligentissime colas et facies ex ipsa aqua drogari, in quo modicum olei adicies. datur ei potum.
- 103 Ad duritiam ventris. in tribus caricis pinguis- 25 exprimis lac, et dimittis in ollam, ita ut paene sit plena. dabis hoc manducare.
- 104 Qui sunt pinguis- 30 simi corpore ut extenuentur. ossifragi avis ventriculum siccum ad ventrem alligabis, ita ut corpus contingat et cum homine maneat. ad exilitatem, quantum voluerit, veniet.
- 105 Ad ventris strictionem. castaneae coria tria et mali ac piri, et rosae flores. in aqua calida dabis bibere.

3 Item *B*: In *ed.* 7 ut faciat (*sic*) *B*: *om. ed.* (*qui ad ventrem trahit ad c. 97*). 10 coliantri *B*. 14 lactens *B*.
 21 nimphali (*hic*) *B*. 22 drogari (*sic*) *B* (*potum ed.*).
 23 potū *B.* (*hic om. ed.*). 28 ventrem—(29) maneat *in ras.* *B*.

Ad solutionem ventris. ovum et butyrum in se coques, et in linteolo inductum ad praecordia imponis.

- 106 Ad suspirium. lapidem modicum de fluvio, qui teri potest, de manu sinistra tollito, et in vino dabis. aut certe tria grana alii ad tertias decoquito, et bibat. 5
- 107 Ad suspirium. aquam quae in arbore invenitur in lacunis cavisque corticibus consistens, suspirioso potum dabis.
- 108 Item. vettonicam cernis, cretam repones. cum opus fuerit, drachmas tres cum lacte caprino ieiunus accipiat. 10
- 109 Item. centauriae herbae sucum nucis abellanae magnitudine in oxymeli cyatis tribus da. bibat, sanus erit.
- 110 Ad lateris dolorem et ad perstrictionem si (= 58) tamen arcentem nimium. ysopum, organum coques in pultario novo. bulliat ter vel quater. acetum mittis in pultarium et mel. et mane coclearia duo vel tria utitur. 15
- 111 Ad lateris dolorem. petroselini fasciculos sex semis, piper tritum. dabis in vino, et in ipso latere recumbat.
- 112 Item. semen absinthii tundis et facis pulverem et commisces cum axungia veteri. inducis in pannum et inponis. 20
- 113 Ad lateris dextri dolorem et ad epar. piper, costum, apii semen aequis ponderibus tundis et cribellas. in aqua calida potionem dabis, mittis autem cocleare unum. 25
- 114 Ad lateris dolorem et si quis pondus leverit. sulphur vivum, picem, resinam astulosam, bitumen tritum. in charta in se inponis in balneo in loco ubi dolet, si multum dolet. et postmodum triduo a balneo se absteineat. 30
- 115 Ad lateris dolorem. herbam chelidoniam tritam cum axungia inponito.

5 allii B. 9 betonicam B. 10 dragmas B. 12 oxymellis B. 13 ad perstrictionem si tam arcentem nimium (sic) B. 16 coclearia . . . utitur (sic) B (sumat ed.), ut c. 58. 17 faculas (sic) B (corr. ed.). 27 masculosam (sic) B (maculosam ed.). 32 exungia B.

- 117 Item. tritam cum vino da ieiuno. bibat, sanus fit.
- 118 Ad epar. linum, eupatorium, costum, gentianam,
 = 46) aristolochiam longam, aristolochiam rotundam, bacas lauri mundas sine cortice, piper. haec omnia aequis ponderibus tundis, cernis, servabis. cum necesse fuerit, dabis in tribus 5 cyatis meri vini veteris calefacti cocleare plenum. si autem febricitet, in aqua calida trium cyatorum mensura.
- 119 Ad epar. costum, eupatorium, lupinum crudum aequis ponderibus tunsum, cretum, commixtum. ex hoc dabis in tribus cyatis melicrati calidi cocleare plenum, per triduum. 10 sic potio danda est ieiuno.
- 120 Item. guttae ammoniaci ÷ III, costi ÷ I, petroselini
 = 57) macedonici ÷ I, feniculi ÷ II. hae species tunduntur, mellis autem attici libra I semotim bulliat, et sic desuper memoratae species funduntur. ex hoc ieiuno dantur coclearia II. 15 intermissis iterum duobus diebus accipiant usque quater.
- 121 Item. piperis grana XXX, bacas lauri mundas sine cortice [grana] X. simul in mortario teris, et dabis in vino veteri cyatos tres, et in eo latere recumbat. hoc per triduum. si febricitaverit, in aqua calida dabis. 20
- 122 Item. corticem radicinae abellanae in vino terito, et dabis.
- 123 Item. vulpis splenem siccas, et dabis tritum ieiuno in condito. aut certe costum, faenum graecum, oryzam, piper aequis ponderibus tundis et in condito dabis. 25
- 124 Ad spleneticos. ficus et pilulas cupressinas decoque cum aceto, et facis cataplasma, et imponis.
- 125 Item. polii cyma quae prius nascitur, teritur. et in vino dabis.
- 126 Item. radicina ebuli sicca aut certe radicina salicis 30 coquitur in aqua. et dabis ieiuno vinum vetus.
- 127 Stipitem novissime purgatum bene combures et pulverem facies, et dabis.

2 eupatorium (*sic*) B. 13 feniculi B. 15 funduntur: tunduntur B. 17 mundas: mundi B. 18 grana *delevi*.
 21 radicinae (*sic*) B (rasum *ed.*). 23 tritam B (*corr. ed.*).
 26 spleneticos B. 28 policima (*sic*) B. 32 Stipitem (*sic*) B.

- 128 Si infanti vel maiori ad assellandum intestinum descenderit, facies hoc. stercus asini comburis. bene facto pulvere in olla, proicis eum in dentes et ipso pulvere intestinum aspergis. de aqua non lavas. posteaquam pulverem asperseris, videbis si ipse intestinum detergas. 5 hoc assidue facis, usque dum cesset descendere.
- 129 Ad intestinorum dolorem. brassicam britannicam (=63) conteris, et suorum eius in aqua calida cyatos tres dabis bibere.
- 130 Si infanti vel maiori ad assellandum intestinum descenderit, sive sanguine puro sive cum stercore assellatus, sublavet se de aqua suprascripta cum acacia. postquam delotum fuerit, inicis sevi hircini calefacti in aqua calida coclearia duo. vel suci oryzae coclearia duo et acaciae cocleare dimidium in clystere commixta 15 inicis. caulis cum poli tritus esse debet.
- 131 Ad iocineris dolorem. lupi cor siccnm teris cum pipere, costo, petroselino. ieiunus ex mero bibat.
- 132 Item. vettonicae fasciculum et mellis sextarium decoques ad medias. et dabis per triduum. 20
- 133 Ad nausias et vomitum. alium coctum tritum ex melle ad cocleare manducet. vel anetum ex aqua mulsa dabis
- 134 Ad sanguinis vomitum. glutinis libram. ex aqua potionem dabis. bibat, et curatur sine periculo. 25
- 135 Qui escam non continet. stercus passeris parietarii teris. dabis in vino veteri ad potionem coclearis unius. mox escam tenet.
- 136 Ad renum dolorem. picem, bitumen iudaicum, sulphur vivum, nitrum. trita omnia mixta in se imponis. 30

3 proicis—dentes et *B: om. ed.* 5 videbis ipse in testa. anū d. (*sic*) *B* (v. ipse ne intestinum d. *ed.*). *cf. c. 170.*
 8 suorum (*sic*) *B* (suum *ed.*). 12 suprascripta (*sic*) *B*, *sc. ab auctore exscripto, quam omisit compiler.* 13 agacia *B.*
 delotū (*sic*) *B.* sevi *B.* inicis (*sic*) *B* (*mittis ed.*).
 16 caulis cum poli tritus esse debet (*sic*) *B: om. ed.* 19 bethonicae *B.* 21 alium: oleum *B.* 26 parietarii *B.*

- 137 Item. herbam artemisiam a pridie ubi nascitur inquire, et alia die ante solis ortum inclinatus de sinistra manu velle. sine nodo concingis te.
- 138 Ad hircosos. tus masculum et alumen tere, et ascellas hircoso line. aut murta sicca. 5
- 139 Ad renum dolorem. ieiunus puscam tepidam bibat, et inambulet. aut certe sevum bubulum manducet, aut certe suinum virginem. ad renem ligabis.
- 140 Ad dysentericos. conchylium, anchusam, amyllum = 48) alexandrinum. haec omnia aequis ponderibus tunsa, cribellata servabis. in necessitate dabis in ovo sorbili cocleare plenum mane ieiuno. in ovis tribus singula coclearia, hoc est per diem unum ovum unum.
- 141 Item. coagulum leporis ex vino veteri delotum tepefactum dabis ieiuno bibere. et continuo sanat, etiam si 15 carnes mittat.
- 142 Item. uvae silvaticae adhuc croniae folliculos cum = 49) granis suis, prolatis sucis, siccas. utraque tundis, cernis, in dolio vitreo servabis. in necessitate dabis ex hoc tria coclearia in vini veteris mero frigido vel tepido. febricitanti cum omfacomeli modico, ut supra memoratur. 20
- 143 Item. membranas exteriores ventris gallinacii, quas = 50) coci semper proiciunt, maxime de pluribus pullis. has sole siccabis, ita ut sint XXV. tundis, cernis, cum pilulis quas dicimus asianas gallas, numero V. ex quibus pulverem factum pariter miscebis in vino, et aequae amyli alexandrini cocleare unum. permixta omnia in vase vitreo servabis. cum necesse fuerit, in ovo sorbili dabis cocleare unum, in die semel. si autem ita fuerit solutio ventris, ut cum stercore soluto sputa remaneant et generent conatus 25 30

3 velle *B* (evelle *ed.*). 7 sevum *ed.*: senem *B*. 14 velle (*hic*) *B*. 17 uvae: uiuae *B* (*corr. ed.*). crome (*sic*) *B* (*recentis ed.*). 21 omfaco melle *B*. supra m. *sc. ab auctore qui exscribitur*. 22 exterioris *B*. ventris uua gallinatii (*sic*) *B*. 25 asnaf | gallif (*sic*) *B* (*anagallidos ed., sed cf. supra c. 50*). 26 amuli *B* (*qui amilum supra semper*). 30 sputa (*sic*) *B*.

et libidinem, tunc oleum sive vermiculus ad haec dirimenda datur...

et huius clysteris compositio talis est. mali granati corticem, rubi cymas murtasque leves, run syriacum. omnia haec mittis in ollam, et excoquis. in vino supramemoro-⁵ rato cocleare mittis cum pulvere.

cuius pulveris compositio talis est. acaciae nigrae xeropiae pulverem factum conteris ÷ I, struthii ÷ I, seminis asparagi ÷ I, ligaminis hederæ ÷ I, ra pontici cum puleio ÷ I. omnia tundis et cribellas subtilissime. dabis¹⁰ cocleare unum cum melle calido.

144 Ad geniculorum dolorem. genistam tunsam vel semen eius cum axungia malaxata impones.

145 Ad omnem passionem interaneorum vel febres. spinae minutae flores et rosae ana colligito et siccato at-¹⁵ que contribulato et melli commisceto. grana etiam piperis parce misceto pariter. si non febricitat, in vino dabis. si enim febres sunt, in aqua calida.

146 Ad inpacta tibiae vulnera cuti sive geniculo < sic > occurrendum erit. lomentum fabacium cerne et²⁰ acetum simul in mixtum et diligenter coagitatum. ut coeperit siccare, ex ipso suffundis usque in diem tertiam. si autem cutis separata fuerit, reponenda est et non temere resecanda. et hoc super imponendum quod scriptum est, ita ut cum coeperit siccare, acetum suffundendum sit.²⁵

147 Ad strofum. dicis haec verba Quid iracundiarius? quid sicut canis iactas te? quid sicut lepus resilis? quiesce intestinum et sta crocodile.

1 oleum sive vermiculus (sic) B. 3 Et huius etc. B. antea lacunam significavi. 4 rorem syriacum (sic) B. 5 supra: ubi? 7 agacię B. 8 xeropiae (sic) B: om. ed. strucii. I. B. 9 ligamen (sic) hederæ B. reupontici ÷ I. ra (p add. corr.)-pontici cum puleio etc. (sic) B (cf. Dioscor. 3, 2). 12 genetā (sic) B (genestam ed.). cf. Ps. Th. ad I, 91 p. 297, 1. 13 exungia B. 15 ana (sic) B id est aequa mensura. 17 si enim febris sunt (sic) B. 19 cuti: coti (sic) B. 20 addendum sic (vel his, ut ed.): om. B. 21 acetum ed. (cf. infra): acrū (sic) B. 23 cutis: cotis B. n̄ temerescenda (sic) B (non temere movenda ed.). 27 lepos B. 28 crocodrille B.

- 148 Ad talorum tumorem et plantae. pampinum vitis viridem aqua ferventi perfunde. quem conteres et super impositum colligabis.
- 149 Ad luxum. pumicem combures, facies cinerem, et cum oleo maceratum calidum impones. 5
- 150 Ad ventris dolorem. minoris atilis pullos qui sanguinem habent teris, et potui dabis.
- 151 Ad febres vel hemitritaeum. ova frangis recentia, vinum et oleum rosacium. agitas in se et cataplasmas ventrem eius qui patitur. superimponis linteolum, et cum 10 siccaverit, aliud imponis.
- 152 Ad hemitritaeum et ad omnem ardorem. oleum rosacium. et addis aquam, quam ad focum facies ut ferveat. supermittis lini semen tritum bene, ut faciat se sic quasi cerotum. et in pannum inducis et ad media imponis 15 et fascias.
- 153 Ad febres. adipem de anseris, aut certe de porcello, crocum, oleum rosacium et chamaemelinum. adipem bulliant, et oleum per linteolum colas. ea omnia in mortario teris, et linis omne corpus eius qui patitur, et de sabano 20 tergis.
- 154 Ut non infirmeris. violam cum videris, digito medio et pollice decerpe florem, et unum devorato, deinde alterum et tertium. quotquot annis hoc feceris, non aegrotabis.
- 155 Ad febrem discutiendam. nitrum et tus teris, et 25 adicies oleum, et vinum tepidum, et sic perungues.
- 156 Ad febrem medullarem. lacertum prendis die Iovis, oculos ei tollis et in linteolo ligas per singula genua.
- 157 Ad somnum. vitem succides et aquam eius suscipies ad potionem, et calidam adicies sic quasi in vino tem- 30 peres. et <non> aegrotabis.

4 loxum B. 8 vel hemitritaeum ed.: evelle mittit eam (sic) B. 9 (etc.) rosaceum B. 10 ei⁹ B (non ei, ut ed.). item infra c. 153. 12 emitriteū B. 14 faciat se sic B (cf. 174): fiat ed. 18 camimolum B. 30 calidam ed.: —dū B. 31 et aegrotabis (sic) B (om. ed.).

- 158 Item. caput canis comburito, et pulverem eius ad caput ponito.
- 159 Ad auriginem. herbam aristolochiam et muscum de tecto quem fumus non tetigerit. in se teris et spargis in corpus ipsius. vel pulverem ipsum dabis cum vino veteri, 5
ut bibat.
- 160 Item. git quod nascitur in segete, friges et in testa teris et bibere dabis.
- 161 Ad paniculam. meum et cedriam cum axungia imponis. 10
- 162 Item. pilas cupressi sic decoques bene quasi cerotum, et semen eius deintus proicies. cetera teris et axungiam sine sale in se diligenter. panno nigro imponis. .
aut spargit aut rumpit.
- 163 Ad pediculosos emendandos. radicem syriacam da 15
in balneo. manducet autem de ave silvatica, et infricet.
- 164 Ad tineosos. oleo de perna vetere facto illi calvariam linas. tineas capitis persanat.
- 165 Item. facias ei calvariam, et de stercore bubulo linas caput tineosi. etiam capillos restitues, et valitudinem tergis, 20
si adipe ursino saepius caput unguas et muscarum sanguine perfrices.
- 166 Aeris floris partes sex, aluminis scissi un̄ II. acetum acerrimum in<fun>de. in aquam autem mittis squillam et rutam silvestrem et corticem pini interiorem. his omnibus 25
diligenter contritis et in unum redactis nudum perfricabis. similiter et tertio facies. et illud quod primum imposueris, sponsia deterges, et iterum fricabis. similiter et tertio facies. post haec oleo rosacio perunguas.
- 167 Item ad eandem valitudinem, ubi et vulne- 30
rati sunt. etiam si cava sint vulnera, et medicamine re-

5 veteri B. 7 gitter B. 9 Meu B. exungia B (item 13). 11 sic: si B (ed.). 14 peduculosos B. emendare B (om. ed.). 15—16 sic B. 16 infriget B. 17 tiniosos B. 18 tineas c. persaniat (sic) B. 20 tiniosi B. & v. tergis. & si (sic id est cum puncto delente) B (ut v. deterges. Et si ed.). 23 partes sex: praesex (sic) B (praesegmina ed.). 24 inde. In aquā aut mittis (sic) B. 31 st̄ (sunt) B (sint ed.).

plentur, et ad sanitatem perducuntur. cerussae lepidos, cortices roris marini, spumam argenti aequis ponderibus tundis in pulverem delicatum, et ex eo pulvere vulnera curabis. etiam omne corpus perfricabis. sic sanus fiet.

168 Ad ignem sacrum. caseum mollem; coriandrum 5 teras et linas. iterum bitumen iudaicum et acetum bonum in mortario teris, et de penna linas.

169 Si quis haemorrhoides patitur, uireasemora non manducet, et cessat dolor.

170 Item. stercus bubulum calido cum aceto mixtum 10 linas. et post, si laverit, iterum linas. et sanus efficitur.

171 Vulneribus antiquis, quibus umor assiduus medicamenti impositi beneficiis obstat, facies hoc. cum albo ovi pulverem factum ulceri imponito, usque ad sanationem. 15

172 Ad furunculum. dactylos et saponem teris, et pro cataplasmate calefacies, et imponis.

173 Ad vulnera pedum. heracleae carpis folia septem, sicca teris et in vase plumbeo condis. et cum coeperit umor ille curari, pulverem eius in vulneribus spargis, et 20 ad pennam fricas. et salvus efficitur.

174 Ad vulnera pedum sive in tibia. bulbum liliacium coques ex aqua donec faciat se quasi cerotum. in ollam novam mittis bulbum et teris, oleum rosacium adicies quasi ceroto, et inducis, et ponis ad vulnera stercus ca- 25 prinum cum conio arsum. cum vino impositum quam vis a medicis desperata ulcera persanat.

175 Ad solutionem membrorum. olei pernae elixatae p̄ I, adipis taurini p̄ I, ysopi suci scripulos III, medullae cervinae scripulos VI semis, olei cyprini p̄ I, cerae uncias 30

1 cerosae lepidos (*sic*) B. 5 colliandrum B. 8 emor-
soidas (*sic*) B. uireas emora non m. (*sic*) B. (*viridia mora*
ed., qui om. non coll. c. 188). 18 Heracleae (?) *ed. (propter*
Diosc. 4, 33. sed cf. 3, 26 et infra p. 412): Herliaq. B. 20 hu-
mor ille (*sic*) B. 22 libiacium B (*corr. ed.—cf. tamen Diosc. 2, 200*).
25 ceroto: —tum B. 26 cū conio B (*om. ed.*). 29 scripulis B.
30 scripulis B. unciis B.

VI semis, resinae albae $\overset{\circ}{p}$ I S, panacis II, casei caprini recentis \div I. facies cerotum, et perungues loca quae videntur esse soluta.

- 176 Ad somnum. non dormientem salvabis sic. opii \div III, murræ et rutæ, turis singulos sextarios. et cera mixta 5
pastillos scripulares efficias, et pro chalastico umbilico im-
ponas. tam somnum præstat quam etiam ventrem movet.
- 177 Ad quartanas. absinthium aqua decoctum datur, et 10
dextra pars capillorum cera imposita signatur. nonnulli ita
ut ea die remediatur aegrotitas.
- 178 Serpentes fugantur cornu suffitu cervini. idem 15
facit sandaraca et galbanum, et adipēs caprini. sane non
erunt in aedificio serpentes, si absinthium circa aedificium
seras vel artemisiam herbam vel abrotonum. si autem vasa
calecta in quo putaveris loco suffoderis, ita ut vasorum 15
labra terræ aequas, omnes illuc serpentes conveniunt.
quos cum incluseris et obvius deferaris, ne intremneris.
ad scorpiones et cetera similia. isdem enim remediis pel-
luntur quibus supra.
- 179 De pilis contrariis oculorum. evulsus oculo pilus 20
niger, canos recinos indocto nasci non sinit, si sanguis
eius loco pili evulsi inponatur.
- 180 Ad renum dolorem. muria stativa dolorem renum
tollit.
- 181 Ad caliginem. fel testudinis melli mixtum caliginem 25
tollit.
- 182 Ad dentium dolorem. uncus appositus dentium
dolori subvenit.
- 183 Ad stomachum. ursi natura stomachi dolorem curat.
- 184 Ad digestionem. digestionem præstat, si in sum- 30
mitate qua gracilius est caput lupi ex auro accipiat, et

8—10 hoc totum om. ed. 9 signatur nonnulli ita...egrotitas.
(sic) B. 11 cf. Geopon. 13, 8, 1. 2. 17 fort. inclusis obvius d.
(ubi deféris B). 21 recinos indocto (sic) B (om. ed.).
23 Muriæ stativa (sic) B: Muria ed., qui om. stativa). 27 Un-
cus (sic) B (Uncus ed.). 29 curat et digestionem præstat etc. ed.
31 et ad partem vasione leonis et B: et vasione ed. (cet. om.).

ad partem <vastiore[m] iliorum> et circa stomachum suspensa collo lino portetur, ita ut nec aqua contingat nec terra ipsam naturam ursi.

185 Ad conceptum. gramen corio canis curato ut oportet illigatum steriles concipere facit. idem efficiunt mercurialis 5 et verbena herbae, quae tam masculinae sunt quam femininae.

186 Ad dysentericos vel qui nimium fluxum ventris patiuntur. semen de lapatho agresti teris et mundas et in vino veteri nigro dabis hoc signum reddenti. 10 quotiensque assellatus fuerit, totiens postea ex ista confectione curabis.

187 Item. cocleam cum testa et carne comburis et teris, et lentem nostratem et ipsam comburis et teris, piper simul tritum mittis, et dabis potionem in aqua calida. 15

188 Ad dysentericos vel quibus nimium venter fluit ita ut fatigati ad periculum perveniant, facies, admiraberis. mora silvatica tempore suo colligis cum suis foliis et reponis. quo tempore aliquis necessitate retinetur, in cacabum rudem mittis, coques illud diligenter usque 20 ad tertias, et das ei potum, et continuo stringit fluxum sanguinis qui in ventre est.

189 Ad dysentericos et qui sanguine vel mucillagine assellantur. gallam rubeam et cummi album alexandrinum aequis ponderibus tundis et cernis et dabis 25 cocleare unum in ovo sorbili.

190 Idem et herba argemonia faciet, ut eius sucum vino mixto accipiat. etiam si aliquis ferro fuerit percussus, cum axungia tunsā curabis. etiam ad vulnera pariter facit.

191 Idem plantago facit, ut aceto coquatur, si modice 30 exinde bibat.

8 disintericos *B* (*item infra*). 9 lapatho (*vulg. lapatio*)
ed.: inpatio *B*. 10 vetere *B*. hoc s. reddenti *om. ed.*
 23 sanguine vel mucillagine (*sic*) *B*. 24 gummi a. alexandriū
 (*sic*) *B*. 27 Idem ex h. a. facies *B*. agrimonia *B*.
 29 exungia *B*. etiam—facit *om. ed.* facit: *scil. argemonia*
 (*Diosc. 2, 208.*) 30 facit (*sc. dysentericis*).

- 192 Ad calculum. brassicam siccam et piperis pondus
duplum. utrisque cribratis et simul mixtis mittis cocleare
plenum, et das in potione caroeni cocleare pariter.
- 193 Ad calculos expellendos etiam infantibus.
59) unum calculum porcinum, seminis cauliculi unċ II, piperis 5
÷ II. haec separatim tunduntur, et posteaquam in unum
redigantur, servantur in dolio vitreo. cum necesse fuerit,
tribus cyatis mixtis calidis caroeni plenum cocleare dabis.
- 194 Item. calculum quem primum miserit tolle et tere,
et nescienti in aqua calida dabis bibere. 10
Item. semen de herba personacia tere, et dato sive
ex melle sive in aqua.
- 195 Ad calculum et colum. semen pastinacae siccae
ventilatum diligenter purga. nam vigesimam partem piperis
optimi in mortario teris, et in dolio vitreo conde et signa. 15
ex hoc si dolorem februm habet, in aqua calida quantum
tres digiti capiunt, ieiuno dabis. sin vero sine febre fuerit,
lavet, et ea die in piscinam non descendat, et in sabano
in condito accipiat. in diebus XXX ter hoc accipiat, om-
nino numquam dolebit. 20
- 196 Item. semen claone nascitur et in locis humidis et
similis est sinapi. cuius semen quantum digitis tribus po-
teris comprehendere, cum XXX granis piperis inmittas in
calida, et da. bibat ieiunus per plurimos dies.
- 197 Item. semen cauliculi, cyminum, piper, bacas lauri 25
siccas mundas sine cortice. aequis ponderibus singula
tunduntur et in unum miscentur. desuper adicitur lapis
qui in vesica porcina invenitur, et ipse teritur cum supra-
dictis speciebus. confectum servatur in dolio vitreo. cum
necesse fuerit, dabis in tribus cyatis caroeni mixta calida 30
per triduum coclearia singula.

1 brassicā sicca (sic) B. 2 mittis om. ed. 3 & om.
ed. carēni (sic) B. 5 porciturum (sic) B (porcinum ed. coll.
c. 59). 12 ex melle (sic) B (oxymelle ed.). 14 nam (sic) B
(deinde ed.). 16 dolorem (sic) B. 21 claone (sic) B
(cleomae ed.). nascitur & in l. (sic) B. 22 synapi B.
26 sicca munda B (et ed.).

- 198 Item. herbam quae appellatur graece petrocopos, nascitur in petrosis locis, hanc tundis, et ipsam dabis cum aqua bibere ei qui necessitatem sustinet, et expellit lapidem. huius autem experimenti gratia ipsam herbam in vesica porcina cum lapide quovis liga. maneat illic triduo, 5 et post triduum aspice, et invenies virtute ipsius dissolutum lapidem.
- 199 Item ad calculum vel qui cum tormento urinam facit. lotium caprae montanae bibat, et sanabitur.
- 200 Ad calculum et colum. petroselini ÷ I, saxifricae 10 ÷ I, iuniperi ÷ I, asari ÷ I, cassiae ÷ I, pyrethri ÷ I, ammoniaci ÷ I, schoenanthi ÷ I, prassii ÷ I, roris marini ÷ I, rutae ÷ I, vettonicae ÷ II, zingiberis ÷ II, samsuci ÷ I, costi ÷ I, piperis ÷ III, inulae ÷ II, opii ÷ I, spicae nardi ÷ I, ameos ÷ I, rei pontici ÷ I, baeae lauri 15 ÷ I. tritis et in unum redactis nudum perfricabis. in loco in quo erit tepidum facies, et illic quod primum inposueris spongia detergis, et iterum fricabis. similiter et tertio facies. post haec oleo rosae perunges.

1 petrocopos (cf. *E. Meyer G. d. Bot. II, 297*): petrocopos *B* (ed.). 10 cholum *B*. 10 saxifricae *B* (cf. *Ps. Plin. f. 54^a et f. 56^b Bas.*) = saxifragae ed. 11 piretri *B*.
 12 squinanti *B*. 13 bethonicae *B*. zinzeberi *B*. samsuci ed.: suci (sic) *B*. 14 hinulae *B*. 15 reupontici *B*.
 19 rosae (sic) *B*.

Fragmentum physicum.

Sequitur in codice Brux. sine discrimine insertum mutilum fragmentum et corruptum hoc (. . . perungues. tamquā feminae. Nam si etc), videtur autem in libro quem descripsit scriba unum certe folium defuisse.

. . . tamquam feminae. nam si in coitu mulieres bonae praestantur, ad sexum cui appositae fuerint, iam sectae virilis sunt. nam sponsae feminalis vis magna est, si quidem ex paucis infrascriptis noscitur. nam fabae florentis summitates lectae ac tritae et vasi terrae mandatae et post nonaginta dies exobrutae caput infantis paene cruenti ostendunt. quod si supra scriptos dies retexeris, corpus muliebre formatum deprehendis. 5

De eruca. erucae viti inclusae, cum feceris viridis farinas, si dies maneant intactae, licurcium cum vite formatum ostendunt. 10

De luto. lutum humectum aqua pluviali et madefactum, ita custoditum ut non siccetur, firmatur in muros.

De ocimo. ocimum luna prima tritum et missum in ollam novam florebit permanens usque ad plenilunium. quod si duplato tempore supradicto condatur in nigra terra, generat spiphiones. 15

Coriandrum dentibus subactum et in sole positum fervescit.

1 tamquam f.: Fabae f. ed. nam om. ed. mulieris ed. bonae hic om. ed. 2 lectae virides ed. (qui add. bonae). 3 Nam B: om. ed. idem argumentum graece habes apud Porphy. vit. Pythag. 44. 5 terrae mundatae B (terreo mandatae ed.). 7 per (post si) add. ed. 9 erucae sc. κάρπαι (cf. Geopon. XV, 1, 21). virides ed. 10 fort. lycurium. 12 De lotio. Lotium ed. 13 fort. l. formatur. fort. mures. 14 ozimo. ozimum B (et ed.). 17 spiphiones (sic) B (scorpiones Diosc. 2, 170. Plin. 20, 119). 18—19 om. ed. 18 Coliandrum B.

Appendix miscellaneorum.

- 201 Ad coli dolorem. coli dolorem avertis, si caudae lacertae summitatem ipsam auro clausam ligaveris circa umbilicum. et si restem intuleris, in qua suspensio quis finierit vitam.
- 202 Ad morbum regium. regio morbo tentus asinum 5 diu et frequenter intuens remediabitur.
- 203 Mustelas a pullis avertit os de armo asini casu inventum et in domo vel in villa collocatum.
- 204 Ad scabiem equorum. equo scabiem tollit, si vituli marini adipe contra pilum unxeris, aut anetum cum 10 piculae pari mensura aereo coquas vase et eodem inducas modo.
- 205 De rigoribus. antachates lapis omnem rigorem ligatus avertit.
- 206 Ad oculorum dolorem equorum. suffusionem oculorum equi tollis, si suco hederæ et melle attico inunguas. 15
- 207 Ut equo pavorem tollas. equo pavorem tolles, si in dextrae auris summitate caudam caponi vivo sublatam suspenderis.
- 208 Vinum bonum fieri. vinum insuave bonum facies, 20 si decimam dulcis aquae addideris et coquas fortius ad focum, donec ad tertias coquatur.
- 209 Oleum bonum et clarum fieri. oleum bonum et clarum fit, si in fundo anetum et salem colles. oleum nigrum et sordidum clarum reddis, si nitri libram coctam 25

5 asinum: cf. *Geopon.* 15, 1, 24. 13, 9, 4. 6 remediabitur (sic) B. 9 cf. *Pelagon.* 359. 13 anta cotis (sic) B (antachates *Plin.* 37, 10, 54). 15 Suffusionem ed.: Diffusionem B. cf. *Pelag.* p. 119, 18. 16 et meiatico (sic) inunguas add. corr. B. 20 sic B. 23 Oleum—fieri om. ed.

carbonibus tunsam et cretam in vas miseris. si autem vis idem iam bonum reddere, oleastri folia commode tunde et massam libralem in vas mitte. si autem suavissimum vis facere, folia viridia oleastri tunde et in linteolum mitte et per idem linteolum oleum colato. eodem modo iterum oleastrum tunsum macera et patere dies aliquos permanere et traici. et putorem oleo tolles, si oleastrum sine semine tunsum diligenter vasi submittas, et in sole colloces ut calefiat, et post in aliud vas transferas.

210 Pili ne nascantur. corpus pueri vel puellae, prius quam pilos emittant, ovis ornigarum linito. in perpetuum nitidum praestas, si saepius in locis consuetis perfrices.

211 Confectio liquaminis. mororum partem unam, duo vini dulcissimi permisce. liquamini bonum saporem facies.

212 Confectio passi. ysopi fasciculum, tyci mala orbiculata. de ce mellis et malis XI coque per triduum igne lento, ita ut tribus horis diurnis ferveat.

213 Ad hemicranium. hemicranium pausat, si vermes pari numero sinistra manu lecti et in aceto optimo permixti, in limine eadem manu linantur loco dolenti.

214 Aurigini. auriginem pari numero cum pipere tritum rumices ex mero pellunt.

215 Ad alopecias. muscarum capita testae et calvis locis capitis illita vestiunt capillis. item. muscarum capita combusta cum melle aucta alopecias tollunt. murium etiam stercus aceto tritum auxiliatur. si autem volueris auxilium fortius dare, canis venam cervicis solve, et excepto sanguine inducis. item muscis suprascriptis inductum calvo etiam capillos restituet.

2 cōmade (*sic* B). 7 Et . . . tolles (*sic* B): Ut . . . tollas *ed.*
 11 orni | garum (*sic* B) (*ortigarum i. coturnicum ed.*). 13 dua B
 (duabus *ed.*). 15 tyci (*sic* B, *quod om. ed.*) mala orbiculata
sunt mala epirotica *Plin. 15, 51.* 16 de ce mellis & malis
 XI. coque (*sic* B) (*decem in melle ed.*). 18 emigranium et
 emigranium B. 20 in limine B: *om. ed.* 21—22 *om. ed.*
 21 Aurigini: Amemgeni (*sic* B). 22 rumices (*cf. Diosc. 2,*
140): humices B. 23 alopitias B (*item infra*). testae et
om. B. 25 aucta (*sic* B): *om. ed.* 28 de (muscis) *add. ed.*

216 Ad dentionem infantium. catuli dens si casu decidat, dentientibus infantibus auxilium praestat. et equinus dens seu canis vel vituli auxiliantur. et si muri vivolium per acum in ore traicias et per intestini postremam partem adicias et filum collo suspendas.

5

1 dentionem (*sic*) B (dentitionem *ed.*). 2 auxiliatur *ed.*
 5 suspendas (*sic*) B. — *hic sequitur in cod. Brux. alius operis longe diversi de placitis medicorum fragmentum (cf. Aristot. Pseudepigr. p. 379), quod hoc uno libri huius quasi quarti loco rubrica cum littera praegrandi textus initiali A discernitur: Hic de semine dicit. quid sit. vel unde nascitur. Alexander amator veri appellatus. . . (f. 48—52^b). quod postquam finivit, proximo versu adnectit scriba Yppocratis genus. vita. dogma (f. 52^b 2—53^b). quod fragmentum ubi deficit pagina vacua relinquitur. sequitur in folii 54 (cuius item prima pagina alba est) pagina altera liber aurelii etc.*

In his excerptis medici citantur hi:

Cornelius 38. 40. (<i>cf. Garg. 30</i>).	Musa 42.
Eugamius 39.	Nomenclator 37.
Eusebius 49.	Philosophianus 28.
Terentius Eutychnianus (<i>cf. Marc. 14</i>).	Porfyrius 52.
Leoparda 36.	Titianus (?) 15.
Metertius (?) 44.	Vindicianus 11. (15?).

PSEUDO-THEODORI

i. e. Anonymi ex libris Galeni epitomae

DE SIMPLICI MEDICINA

in brevius contractae

textus codicis S. Galli 762 (G) s. IX

(p. 138—184: cf. Anecd. Graecolatina II p. 121 sq.)

Incipit liber
de virtutibus pigmentorum vel herbarum
aromaticarum.

- 1 Aloe virtutem habet calidam, et confortat et siccatur stomachum, curat vulnera, praecipue naturae, facit et ad tumores narium vel oris vel oculorum. 5
- 2 Absinthium calidum quidem est mediocriter, siccum vero est vehementer. et succus eius multo calidior est quam herba. confortat stomachum et fel rubeum, per ventrem et per urinam deducit, venas quoque epatis purgat, et est maximum adiutorium ad constrictionem epatis. 10
- 3 Atriplices umidae sunt quidem nimis et frigidae mediocriter. stypticen quoque virtutem <nullam> habet, et est aquosa, quemadmodum malva. facit ad tumores, si quis eas tuntas veluti cataplasma imposuerit. semen ipsarum ad auriginem facit, si quis coclearium triti in calida aqua dederit. 15

1 Incip̄ Lib̄ III^{us} (sic corr. in ras. pro L. . .). Virtutes p. vel herbarum aromaticas (sic cod. G, ubi rubricas, satis inscite has quidem, et numeros adiecit librarius). 4 Aloen G. (etc.) stomachum (sic semper) G. 5 precipua. pinimie nature G (καὶ μέλιστα τὰ καθ' ἕδραν τε καὶ αἰδοίων). 7 Absinthium G. 7—9 cf. Theod. di. 10. Orib. simpl. (ex Gal. cf. Anecd. GL. II, 114). 9 rubium G. 10 hurinam G. 10—11 haec sic ipse addit epitomator (ut in sequentibus quae diductis litteris significavi). 12 humide G. 13 stiptice G. nullam addidi ex Orib. (Gal.). abet (sic saepissime cod.). 14 quemadmodū alba G. 15 cataplasmam imposuerit G. 16 coclearium G. tritum G. calda G.

- 4 Afronitrum diaforeticum est, et pruriginis exsiccat et curat.
- 5 Auripigmentum calidum est et ustulat, sicut res ipsa declarat. quoniam si quis calore facto diutissime dimiserit, comburitur. 5
- 6 Artemisia virtutem habet calidam et siccam nimium, et lapides renum purgat, si quis apozema ipsarum acceperit in potione.
- 7 Aqua virtutem habet frigidam et umectam. denique febricitantibus adiutorium optimum est, si tempore competenti 10 biberint.
- 8 Acetum virtutem habet compositam, et frigidum est et calidum, et magis obtinet frigidior virtus quam calidior.
- 9 Apium virtutem habet calidam in tantum ut et urinam et menstrua provocet. et ventositatem curat, sicut et semen 15 ipsius.
- 10 Asarum virtutem habet calidam, plus quam acorum. constrictiones epatis et renum solvit et per urinam purgat.
- 11 Amygdala amara calida sunt parum, et extergunt umores spissos et viscidos epatis et pulmonum. et specialiter 20 epatis constrictiones solvunt et curant. faciunt etiam et ad splenem et intestinum et ad renes. nam et arboris tota virtus

[Simon s. Mologlonos est species artemisie sec. Dioscoridem. Item Th. Prisci. libro de simplici medicina mologlonos quam aliter artemisiam vocant etc. (*μονόκλωνος* Diosc. 3, 117)]

[Simon s. Fetalogo grece secundum Theodo. Prisci. de simpl. med. vocatur aristologia. et dicitur aristologia secundum ipsum ab ariston quod est utile. quod pertinet ad Diosc. 3, 4.]

[Simon s. Ferraria minor vocatur sec. Diosc. (?) agrimonia. Theo. Prisci. idem dicit. de ferraria cf. Ps. Apul. c. 72 Diosc. 4, 33. Orib. s. Sideritis.]

1 diafreticum G.	pruriginis exsiccat G.	4 colore G.
5 cf. <i>χρονίσειε</i> Gal. XII, 212.	7 apostimā G (cf. Diosc.)	
a. inpositione G.	10 competenti biberit G.	12 Acetus G
(sed De acetum rubr.).	compositam G.	14 De apium.
Apius G (<i>σέλινον</i> Gal. XII, 118).	urinam G.	17 De
asarum. Asarus G.	acorum (Gal. XI, 840 cf. 819): apius G.	
18 urinam G.	19 Amicdala G.	20 humores (sic fere
semper) G.	epatis G.	21 solv& et curat G.
22 splene G.	arboris: aborto (sic) G.	Fiunt G.

ipsius <eadem> est. denique radices ipsius si quis coxerit et faciem linierit, lentigines et livores tollit. amygdala vero dulcia minoris virtutis sunt.

- 12 Anetum virtutem calidam habet et sicciorem. et si quis hanc coxerit aut infuderit in oleo et unxerit, umores frigidos et crudos maturat atque dispergit. 5
- 13 Abrotonum virtutis calidae et siccae est. et lumbricos occidit, menstrua provocat. similis quoque absinthio est. hoc quoque solum nocet quia stomacho adversatur.
- 14 Agaricum virtutis est mediae temperationis. est enim radix et nascitur super radices et dispergit umores vel spissitudinem praecordiorum. denique ad auriginem facit quae ex constrictione. 10
- 14 Alium calefacit et siccatur, urinam provocat, ventrem mollit et flegma deducit. 15
- 16 Acorum virtutis calidae est, et provocat urinas, et splenis duritias curat, si quis scripula tria cum oxymeli biberit.
- 17 Andrachne virtutis frigidae est. denique facit ad ignem sacrum. 20
- 18 Anesum virtutem habet calidam, urinas provocat et ventositatem curat.
- 19 Asfodelus virtutem calidiorem habet, et si quis eam triverit, pulveres eius faciunt ad tineas capitis.
- 20 Balsamum calefacit et siccatur. denique ad duritias splenis et epatis facit. 25
- 21 Balaustia flores sunt quidem mali granati agrestis, quales sunt mali granati domestici flores qui appellantur cy-

1 eadem add. (ὀπολιν). 2 libores *G* (sic semper). rubr. et numerus (XII) addit *G*. 4 De anetum. Anetus *G*. 5 hunc *G*. infunderit *G*. unxerit umores *G*. 6 crudos (ἀμῶν): surdos *G*. 7 Aprotanum *G*. 8 absentio *G*. 9 oc quoque solū note est *G* (cf. Gal. XI, 801). 10 Agarico *G*. 11 humores *G*. 12 praecordiarum *G*. qui *G*. 14 De alium. Alius *G* (σφόδρον). 14—15 haec ex pleniore Galeno (cf. Oribas. lat.). 17 oximelle *G*. 19 De andraten. Andraten *G*. 20 i. acrum *G*. 21 De aneso. Anesus *G*. [≡h≡]orinas *G*. 23 De asfodillum. Asfodillus *G*. 24 tererit *G* (ex inscitia scribae Germani). 25 De balsamo. Balsamus *G*. ad: & *G*. 27 De balaostium. Balaostiū *G*. floris *G*. male granate (hic) *G*. 28 qui: quia (comp.) *G*. apellantur citini *G*.

tini. virtutem habent frigidam et siccam, faciunt ad femoris substrictionem, faciunt ad dysentericos, si ventrem deforis curaveris.

- 22 Bulbus in comedendo frigidus est, et facit umorem spissum et viscidum. nam et indigestus est et ventositatem 5 facit. hoc solum, ad usum veneris, prodest. si quis vero deforas uti voluerit, et extergit et siccat.
- 23 Blitum virtutem habet frigidam et umectam. denique et ad tertianas facit optime si comestum fuerit.
- 24 Bryon, quod appellant sphagnum, invenitur aut in ro- 10 bore aut in populis albis. et mediam virtutem habet, et magis siccat quam calefacit.
- 25 Bdellium virtutem calidam habet et malacticam. strumam gutturis curat et digestionem ventositatis, et dolorem lateris sedat. 15
- 26 Butyrum calidam virtutem habet, et dispergit umores aurium vel inguinum, oris. denique infantibus dentientibus utile est, si frequenter gingivas leviter adfricaveris.
- 27 Calamintha virtutem habet calidam et siccam nimium. et si quis cocta aqua biberit, calefacit et sudores provocat. 20 idcirco facit et ad frigorum typum, si quis herbam in oleo coxerit et unxerit.
- 28 Cannabis. semen eius siccat et ventositatem dispergit in tantum ut si satis comestum fuerit, veneris usum exsiccet.

10 *Simon* s. Brion. Theodorus Priscianus libro de sim- 25 plici medicina vocatur inquit stagnus in quercubus et populis albis etc.

1 femorem substrictione *G.* 2 dissintericos *G.* (*ut semper*).
 4 De bulbo. Bulbos *G.* frigidū *G.* 6 hoc solū . . . prodest
 est *G.* deforas (*sic*) *G.* 8 De blitum. Blitus *G.* umecta est. *G.*
 9 obtime *G.* comestus *G.* 10 De brion. Brion *G.* apel-
 lant splagnum (*cf. Plin. 12, 108. 24, 27*) *G.* in robes aut
 in puplos (*ante corr. plupes*) albos *G.* 11 virtutem abet *G.*
 12 quē *G.* 13 De Bidellium. Bidellius *G.* malaticam *G.*
 14 et digestionem et ventositates *G.* 16 De Butirum. Bu-
 tirum *G.* umores (*sic*) *G.* 17 horis *G.* 19 Calamite *G.*
 21 ad frigorem tipum *G.* (*πρὸς τὰ κατὰ περίοδον δίηη Gal., ad*
periodicas febres Orib.). erbam *G.* 22 unxerit *G.* 23 De
 cannabo. Cannabus *G.* sicce & vent. *G.* 24 comestus *G.*
 ex[c]iccat *G.*

- 29 Capparis virtutem habet calidam et acriorem, et facit specialiter ad duritiam splenis, si quis cum aceto aut melle apozema biberit, aut extrinsecus aliis medicamentis commixtis spleni imposuerit. curat et dolores dentium, si in aceto cocta fuerit, et acetum ipsum in ore tenuerit. 5
- 30 Cardamomum nimium virtutis calidae est, in tantum ut si quis pulveres eius disperserit. . . denique facit ad ischiadicis linitum. habet et amaritudinem quandam, per quam lumbricos occidit. facit ad scabias extergendas, si cum aceto tritum fuerit. 10
- 31 Castoreum calefacit et siccatur et fortiter extenuat. et est necessarium valde quibus ex abundantia umorum spasmus fit. facit et ad tremulos vel ad omnes passiones nervorum sive cerebri mirabiliter.
- 32 Centauriae maioris radices acriorem et calidam virtutem 15 habent, et provocant menstrua et abortiones deponunt. facit et ad eos qui sanguinem expuunt, si sex scripula aut in aqua aut in vino acceperint, id est febricitantes in aqua, alii in vino.
- 33 Cera virtutis mediocris est et neque calefacit neque in- 20 frigidat neque umectat, sed adiungitur adiutoriis quae extrinsecus imponuntur.
- 34 Cucurbita virtutem habet frigidam et umectam. denique facit rasura ipsius ad tumorem aurium qui ex fervore nascitur,

1 *Simon* s. *Kapara* quam multi *cinobatos* (*κιννόβατον*) aut *caprion* (*καπρίων*) vocant etc. *Theodorus Prisc.* libro de simpl. med. hic errore *Simonis* videtur auctor appositus *Th. pro Dioscoride.* cf. *Diosc. 2, 204* et *Sim. s. capparis.*

[*Simon* s. *Othonion.* *Theo. Prisci.* *celidonia* maior quam multi *othonion* vocant. (*Diosc. 2, 211. cf. 213*)]

1 De capparō. Cappares *G.* 2 especialiter *G.* spl.
 Et si quis . . . *G.* 3 apotimā *G.* 4 inposuerit curat. Et *G.*
 5 et aceto ipsum *G.* 6 De cardamomu. Cardamomu *G.*
 7 disperserit denique. (*sine lacuna*) *G.* sciaticos *G.* 9 sicum
 acetū *G.* 12 habundantia ante corr. *G.* 13 tremolos *G.*
 neruum sive cerebrum *G.* 15 De centauria. Centauriis
 (*sic*) *G.* 17 scripulas *G.* 18 acceperit *G.* 20 infrigidat *G.*
 21 adiutorii *G.* 22 inponuntur *G.* 23 humectam (*hic*) *G.*
 24 rasurā *G.* (*τῶν ξυσμάτων αὐτοῦ ὃ χυλός*). ad humorē *G.*

- mixta cum oleo roseo. facit et ad nimias febres, si per anum in ipsis sucis et oleo infusa et praecordiis aut thoraci imposita fuerit.
- 35 Casia calefacit ac siccatur nimium, et tenuem et acriorem virtutem habet. idcirco praecidit et dispergit corporis umorem, 5 provocat et menstrua.
- 36 Coriandrum virtutis tepidae et magis umectae est. facit et ad fervores.
- 37 Cicer lac et semen generat, provocat et menstrua. cicer nigrum provocat urinas et renes purgat. 10
- 38 Costus virtutem calidam et acriorem habet, ideo et comburit. omnia medicamenta quae fiunt aut ad <ischiadicis aut ad> paralyticos costum accipiunt. provocat urinas et menstrua, et dolores lateris curat.
- 39 Caryophyllum nimium virtutis calidae et acris est. 15.
- 40 Crocum habet virtutem calidam, unde et virtutem habet maturandi. est ex aliqua parte stypticum.
- 41 Cepae calefaciunt vehementer. unde et haemorroides solvit, et si cum aceto trita fuerit, lentigines de facie tollit, si inlinieris et sol steterit. facit et <ad> tineas capitis, <si> quis 20. fricaverit loca ipsa.
- 42 Caules siccae virtutis sunt, et si combusti tursi eorum fuerint, nimium siccant, quoniam prope ustulant. idcirco commiscentur caulibus adipis porcini, et faciunt ad pleuriticos, diaforeticum adiutorium. 25
- 43 Cymini semen virtutis calidae est vehementer, et ventositatem minime facit, et urinam provocat.
- 44 Cyperum radices <maxime> necessarias habet. calefaciunt

1 perannos *G.* 2 infusus *G.* toracis inpositus *G.*
 4 acriorem tutem (*sic*) *G.* 5 ꝑcid& & disperg& c. humorem *G.*
 7 tepidū *G.* humecte *G.* 9 lactem *G.* menstrua *G.*
 10 *rubr.* De nicrū cicer. Cicer nigrū *G.* (*κρίος Gal. Diosc.*).
 hurinas *G.* 11 De costum. Costum *G.* conburit *G.*
 12 aut ad paraliticos *G.* 14 doloris *G.* 15 De cariofile.
 Cariofilum *G.* (*Plin. 12, 30 — non apud Gal. Diosc.*). acre
 (*id est acrae*) *G.* 16 De crocū. Crocus *G.* 17 stipticum (*sic*) *G.*
 18 De cipe. Cipe *G.* emorroides solv& *G.* 19 si: sic *G.*
 tritum fuerit *G.* 20 ἐν ἡλίῳ *Gal.* ad om. *G.* si om. *G.*
 22 combustitur. | si eorum *G.* 23 commiscunt caulis a. por-
 cini *G.* 25 pleuriticos diaforitico *G.* 26 De cimini. Ci-
 mini *G.* 28 De ciperum. Ciperū radices *G.* maxime *add.*
Gal. XII, 54. habent *G.*

et siccant. faciunt ad umecta vulnera et cicatrices difficiles iuvant, quoniam virtutis stypticae sunt. et ad renum lapides faciunt, vulnera quoque <oris> curant.

- 45 Daucus, qui nuncupatur pastinaca, virtutem calidam habet <et> extenuat. radix vero eius ventositatem facit et ad venerem provocat. semen itaque ipsius, id est domestiei, idem facit quod radix, agrestis vero omnino et ventositatem sanat et urinam provocat et menstrua.
- 46 Dictamnium calidum est et extenuat umores veluti pileum.
- 47 Difryges mixtae virtutis est id est calidae et frigidae. est enim et stypticum et acre. idcirco et difficillimis et malignis vulneribus est medicamen optimum.
- 48 Dactuli calidae virtutis sunt, et impositi triti stomachum confortant qui cibum reiciet.
- 49 Elebori habent virtutem calidam, et extergunt umores, et faciunt ad lentigines et scabias et impetigines. niger eleborus syringa extenuat, et ad dentium <dolores> facit coctus in aceto, ita ut ipsum acetum in ore teneat. eleborus vero niger umorem nigrum deponit per ventrem, albus per 20 vomitum purgat ipsum umorem melancholicum.
- 50 Erpyllus in tantum calidae virtutis est ut et menstrua et urinam provocet.
- 51 Eupatorium herba extenuat et dispergit umores, urinas

4 *Simon s. Stafilina grece. Theo. Pris. est pastinacha agrestis quam multi ceras dicunt.*

add. Simon s. Ceras. Theodorus Priscianus libro de simplici medicina sic vocatur a multis staphilina agrestis id est pastinaca (cf. Diosc. 3, 52. Ps. Apul. de herbis c. 80).

1 facit *G.* 2 iuvant *G.* stiptice est *G.* ad renes lapides facit *G.* 3 oris *add. Gal.* curat *G.* 4 bastinaca *G.* 5 et *om. G.* 6 ventrem *G.* idem: id *G.* 7 quod: quo *G.* orina *G.* 9 velut ipolegium *G.* 13 obtimum *G.* 14 De dactali. Dactali *G. (Gal. XII, 151 cf. Orib.).* inpositi *G.* 15 confortans q. c. reiciens *G. (cf. Th. de diaeta).* 16 De elibori. Eliborus ab& *G.* 17 scabies et inpetigines *G.* 18 siringa *G.* dentium (*om. dolores*) *G. (cf. Orib.).* 20 humore nigrum *G.* vomica *G.* 22 De erpillo. Erpyllus *G.* in tantum *etiam Or. (quia εις τοσοῦτον Gal.).* 23 horinam provocat (*sic*) *G.* 24 erba *G.* d. humores hurinas q. *G.*

- quoque provocat sine calore et epatis constrictiones purgat. et est stypticum et viscera confirmat.
- 52 Euforbium causticum est et umores extenuat.
- 53 Epithymum virtutem calidam et siccam habet nimis, et si quis cum aqua coxerit et dederit potionem, 5 melancholicum umorem deducit, aut si pulvere facto scripula tria dederit in calida aqua.
- 54 Eruca virtutis siccae et diaforeticae est. et quam maxime utendum est foliis et floribus eius. facit ad faucium tumores et dentium dolores. 10
- 55 Folium calidam virtutem habet, quemadmodum spica nardi.
- 56 Fu calidam virtutem habet, quemadmodum spica nardi. et radix ipsius odorabilis est.
- 57 Flomus herba virtutis siccae et austeris. idcirco fluxum 15 ventris constringit, et aqua ipsius cocta ad dentium dolorem facit.
- 58 Ferulae semen extenuat umores, medulla vero ipsius vi-

8 *Simon* s. Cizomo (*pro* Euzomo) apud Theodorum Priscianum li. de simplici medicina est eruca que zeuzomum (*sic ed.*) dicitur (*cf. Simon*. s. Eruca . . . euzomium vocari reperi in quam plurimis locis).

[*Simon* s. Fecula Theo. Prisci. li. de simplici medicina est uva pinguis cocta usque ad crassitudinem mellis et refrigerata.]

18 *Simon* s. Cachreos Theodorus Priscianus li. de simplici medicina. ferula inquit cuius semen acrocis etc. deinde immediate facit aliud cap. de ferula cum quo concordat cum D(ioscoride) de ferula. quare videtur quod sit alia species ferule. liber antiquus de simplici medicina ferula quam greci nartecos vocant cuius semen cachrios sucus galbanum dicitur. *sequitur apud Sim.* Cacrios = κάκριος *i. e. semen libanotidos ex Diosc.* 3, 79 (*de galbano v. Diosc.* 3, 87). *Simon*. s. Kagechiron est species aromaticorum sed Theodorus Prisc. l. de simpl. med. dicit quod kakrios est semen ferule.

1 & istipticū *G.* 3 cau | ticum *G.* 4 Epitimum *G.*
 ab&. velut (*quod omisi*) nimis *G.* 6 pulveres f. iscripula *G.*
 7 calda *G.* 8 De eruce. Eruce *G.* diaforitice *G.* 9 utendus *G.*
 11 φύλλον (μαλαβάθρον) *Gal.* XII, 153. 14 odorabili *G.*
 (ἀρωματώδης *Gal.*). 15 erba *G.* austeris (*sic*) *G.* 18 De
 ferula. Ferula *G.* (νάρθηξ *Gal.*). humores *G.* 19 istipticam *G.*

ridis virtutem stipticam habet, et facit ad eos qui sanguinem expuunt aut fluxum ventris patiuntur.

- 59 Ficus virtutem habet mediocriter calidam et ventrem <purgat>. sicca ficus id est carica calidiorem et diaforeticam habet virtutem. 5
- 60 <Glycyrriza virtutem> tepidiorem habet, et oris et arteriae asperitates temperat vel sitim compescit.
- 61* Glycyside paeonia nuncupatur virtutem habet siccam et umores extergit. et magis sicca est et ad extergendos umores utilis, quam ut calida. facit ad menstrua provocanda, 10 si quis in modum magnitudinis amygdali cum mulsa dederit potui. purgat quoque et epatis constrictiones et renum. et ventris fluxum retinet, si coctum in vino austeri biberit. dicitur etiam, si alligata collo fuerit, <quod> infantibus epilepticis remedium praebeat. 15
- 62 Glaucium virtutem habet frigidam et stypticam, et curat ignem sacrum.
- 63 Gypsus virtutis siccae est, terrae adfi<nis>. denique facit ad sanguinem narium constringendū. ustulata plus siccatur.
- 64 Gingidium virtutem habet amaram et stypticam, est et 20 calidum et frigidum. et siccatur magis et est stomacho aptum, quoniam stypticum, caloris vero parum habet.

8 *Simon* s. Glicidis et gliciscidis est peonia Theodo. Prisci. Item Alexander . . .

20 *Simon* s. Gingidium est fumus terre ut Theo. Priscia. libro de simplici medicina.

3 De fico. Fica *G.* ventrem siccatur. | ficus id est carica calidiorem *G.* (ubi pro siccatur scripsi purgat. sicca). 4 post calidiorem iterum rubr. ponitur Fico (sic). Fica & diaforeticam etc. *G.* (ubi rubrica duplicata pertinere videtur ad ficum siccam i. caricam, omissa vero esse novi capituli propria sc. glycyrrizae cf. Gal. XI, 858. itaque ad c. 59 pertinent verba (rubrica interpolazione abrupta) et diaforeticam ab& virtutem, ad novum cap. sequentia tepidiorem ab& et oris etc. 7 compescit *G.*

8 De glicisius. Glicisius peonio n. *G.* 9 & <ma add. al. m.>gis *G.*

10 umores (hic) *G.* (sed v. 9 humores, ut vulgo). 12 potū *G.*

et: ad (renum) *G.* 13 si coctam: & cocta *G.* 14 quod addidi. 14 epilepticis *G.* 15 preveat *G.* 17 igne agrum *G.* (ἐρυσιπέλατα Gal.).

18 sicci est aere adfixus denique *G.*

19 ustulata: καθείσα (δὲ γύψος Gal.) 20 De gingidium. Gingidū *G.* 21 sicca *G.* estomaco apta *G.* 22 istipticum *G.*

- 65 Galla virtutem frigidam et siccam habet. unde et fe-
voves faucium curat.
- 66 Graminis radix mediocriter sicca est et frigida. unde et
plagas recentiores consolidat, si tunsā imposita fuerit velut
cataplasma. ignem sacrum vehementer infrigidat. apozema quo- 5
que ipsius renes purgat, si quis biberit.
- 67 Hedysaron quod appellatur pelecinus. huius fruticis
semen colorem quidem rubeum habet, ex utraque parte vero
acutum est quemadmodum bipennes, quos Graeci peleces ap-
pellant. amarum quoque est et stypticum. nam ad bibendum 10
stomacho aptum est, et viscerum constrictiones solvit.
- 68 Herba senecio virtutem mixtam habet, et frigidam si-
mul et mediocriter umores dispergit. et facit ad indigna-
tiones nervorum, si quis eam cum axungia veteri im-
posuerit. 15
- 69 Hippuris virtutem habet stypticam cum amaritudine.
idcirco siccatur umores asperitudine nimia, vulnera etiam re-
centia et maxima cataplasmate facto consolidat, etiam si nervi
incisi fuerint. et ramicellos curat, et sanguinem iactantes, nec
non et fluxum muliebrem rubeum continet, et dysentericis re- 20

7 *Simon* s. Hedicorion Theo. Prisc. li. de simplici medi-
cina hediscorion quod appellatur pellecinus huius fructus
semen colorem quidem rufum habet ex utraque parte acutum
est quemadmodum bipennis quas greci pellicas vocant amarum
quoque et stypticum etc.

[*Simon* s. Eraclea . . . Theo. Prisci. li. de simplici medi-
cina Eraclion inquit quod alii abrotanum dicunt etc. *confert*
idem etiam Diosc. 3, 26.]

1 De galla. Gallae G. 2 facium G. 2 De gramen.
Graminis G. 4 consolidat G. inposita G. 5 igne agrū G.
infrigidat G. apotima G. 7 De hetisaron. H&isaron G.
pellicenos G. huius: usus G. frutici G. 8 & utram-
que partem G. 9 pelicas G. 11 constrictionesolvit G.
12 De sinition. Erba sinition G (Erigeron Gal., Hirigeron Orib.).
ad v. 13—15 cf. Ps. Apul. c. 75. 14 nervorem G. acxungia
v. inp. G. 16 De hipporis. Hippuris G. istipticam G.
17 umores (sic) asperitudinem nimium G. 18 consolidat G.
19 ramos cellos G (ἐντεροκήλας Gal., introcellicos Orib. ed.) =
ramices. non et: noc& G. 20 desintericis G.

- medium est. si cocta in vino austeri fuerit in potione data, fluxum ventris continet.
- 70 Isatis qua tinctorum utuntur, virtutem nimium siccam habet. et vulnera consolidat et fluxum sanguinis constringit.
- 71 Hordeum virtutem habet siccam et frigidam. plus vero polenta siccior habet.
- 72 Herba siniaca virtutem habet frigidam.
- 73 Iris virtutem habet calidam mediocriter et temperatam ex austeri et dulci. est tamen siccae virtutis, et curat vulnera, et constrictionem pectoris solvit et curat.
- 74 Ibiscos id est althaea, quae est malva agrestis, virtutem habet malacticam et diaforeticam. denique et duritias molli- lit, si etiam tunsam cum axungia imposueris.
- 75 Isopyrum id est fasiolum semen virtutem habet mixtam, etenim amarum et austere. denique spissos umores spargit vel resecat, praecordia quoque purgat, facit et ad sanguinem iactantes.
- 76 Herba iu virtutem habet frigidam et umectam. deinde folia ipsius contusa tumores qui ex fervore nascuntur consolantur, id est aut singula imposita aut certe commixta cum polenta.

3 *Simon* s. *Hysatis* dicitur rubea tinctorum secundum Theo. Priscia. libro de simplici medicina.

14 *Simon* s. *Hysoperide* fasilium semen virtutem habet mixtam est enim amarum et austere etc. Theo. Pri. libro de simplici medicina.

1 potionem *G.* 3 De hisitis. Hisitis quati tontores (*sic*) *G.*
 4 consolidat *G.* 5 De hordeum. Hordeus *G.* 6 polenta
 (τὰ δ' ἄλφιστα πολὺν καὶ τῶν κριθῶν ξηραντικώτερα *Gal. XII, 45*).
 7 De herba siniaca. Herba siniaca (*sic*) *G* (?). 8 De hiris.
Hyris G (*deest Gal. et Orib.*). 11 De ibicoss (*deinde in ras.*)
 Ibiscose id est altea *G*^c (ἰβίσκος ἢ ἀλθαία *Gal.*). mala agreste *G.*
 12 diafor&icam (*hic*) *G.* 13 tunsam *G.* axungia in-
 p. *G* (*cf. Ps. Apul. 39*). 14 De isopo. Isopo neuasilinon
 semen *G.* virtute hab& *G.* 15 austere *G* (*austere Sim. cf. supra 37. 61. 69. 73*).
 [e]spissis humores [e]spargit *G*^c. 16 precordia *G.* 17 lactant& *G.* 18 De herbam. Herb&
 virtut& etc. *G* (*cf. Iu i. viola Orib.*). 19 consolantur *G*
 (παρηγορεῖ *Gal.*). 20 inposita *G.* commixta *G.* 21 pul-
 lenta *G.*

- 77 Idaeaë herbae radix virtutem habet stypticam nimium, et fluxum sanguinis ventrisque fluxum et dysentericos et profluvium mulierum curat, si aut in potu dederis aut cataplasmate facto imposueris.
- 78 Ladanum virtutem habet calidam et temperatam, et mollit tumores et furunculos commixtum cum cera, quemadmodum aliis medicamentis commixtum facit.
- 79 Lapatium virtutis mediocriter calidae est, et dispergit umores. semen eius stypticum est, et facit ad fluxum ventris vel ad dysentericos. 10
- 80 Lapis haematites virtutem habet frigidam et stypticam, facit ad conficienda collyria trachomatica. ipse quoque tritus in mortario diligentius facit ad eos qui sanguinem per orem mittunt, si datus fuerit in potione, omnia quoque vulnera exsiccant. facit ad oculorum dolorem, si fricatus in cote infusus 15 oculis fuerit. — lapides qui in scorpionis marini cauda inveniuntur virtutem habent extergendi, denique lapides vesicae minutatim confringunt.
- 81 Lini semen virtutem mediocriter calidam habet, et est umectum. unde et tumores consolatur. 20
- 82 Lycium virtutem habet siccam et acidam et stypticam. facit ad dysentericos et tumores ani, facit et ad subtritiones femorum vel paronychia.
- 83 Mastice composita est ex contrariis virtutibus, et constringit

1 De ide erbe. Ide erbe *G* (*Ἰδαία ῥίζα Gal.*) istipticam *G*. 3 in potū *G*. 4 in p. *G*. 5 De ladanum. Ladanum *G* (*Gal. XII, 28*). 6 moll& *G*. furunculos *G*. commixta *G*. 7 commixta *G*. 8 De lapatium. Lapatium *G*. 9 istipticum *G*. 10 desintericus *G*. 11 De lapisematis. Lapis ematis *G*. istipticum *G*. ad conficiendos collirios trachomaticos. ipsos quoque tritos *G*, 13 per | gremi tunc si d. f. etc. *G* (per ore cf. *Anthim. p. 55*). 14 ex<sicc>at *G*^c (*in ras.*). 15 in cute *G* (*ἐπ' ἐξόνης Gal.*). 16 oculus *G*. scorpionis *G* (*τοῦ θαλασπίου σκορπίου gr.*). haec aliunde addita, non ex *Gal. cet. cf. Gal. XII, 205 = Orib. 141*. 19 De lini semen. Lini semen *G*. calida ab& *G*. 20 consolantur *G*. 21 De licium. Licius *G*. acidam et istipticam *G*. 22 & humorem ani *G*. facit eit s. f. *G*. subtritiones femorum *G* (*παρατριμματα Gal., Orib. lat. = intertrigines*). 23 paronitias *G*. 24 consita (*sic*) *G* (*σύνθετος Gal.*). & c. v. & ex constring& *G*.

et mollit. facit ad stomachi et ventris et epatis vel omnium
intestinorum tumorem. calefacit enim et siccatur nimium. solvit
et ventrem, si quis scripulum mastices collatum cum
calida aqua biberit.

- 84 Melanthium, quod appellatur git, virtutis est calidae 5
et siccae, et spissitudinem umorum extenuat, denique catarrum
calefactum ligatum in lintheamine exsiccatur. tritum quoque si
quis biberit, ventositate caret. lumbricos sive in potione datum
sive deforis impositum, id est tritum, occidit. lepras etiam et
clavulos pedum et verrucas curat. menstrua quoque provocat. 10
- 85 Mel calefacit et siccatur nimium. habet etiam acritudinem,
nam vulnera sordida purgat.
- 86 Melilotum virtutis est mixtae. et maturatur umores et
dispersit. et plus calidae virtutis est quam frigidae. ad oculo-
rum indignationem aqua ipsa cocta utimur. 15
- 87 Meconi nomen est papaver. frigidam virtutem habet, et
semen eius somniferum est. agreste papaver plus quam domesticum
infrigidat.
- 88 Mora natura habent mediocrem calorem et ventrem re-
laxant. immatura vero virtutis frigidae et siccae sunt. unde et 20
suci ipsorum tumores faucium curant. si quis quoque mora
ipsa siccaverit et pulverem fecerit, et dederit unum
coclearium dysentericis, magnum remedium est.
- 89 Murta ex contrariis virtutibus composita est, et obtinet

4 *Simon* s. Melanthium (*post Diosc.*)...*Theo. Pri.* melanthium
quod appellatur git (*cf. Oriō. 153*).

[*Mala persica Simon* s. *Kariana* vocantur persica secun-
dum *Theo. Prisci*.]

1 istomaci *G.* 2 istentinarū tumorē *G.* 3 scriptum
masticem collium *G.* 4 calda *G.* 6 humorem *G.* dene-
que *G.* 7 ligato *G.* exiccat *G.* 8 ventositatem car & *G.*
Lumbricus *G.* in potionū *G.* 9 inpositum *G.* occid & *G.*
10 clavulos: acutos *G.* (*ἴλος Gal.*). verrucas *G.* (*μυρμηρίας*
Gal. et lat. Oriō.). 13 mellilotum *G.* mixti *G.* 14 quem *G.*
15 aque ipse cocte utim⁹ *G.* 16 De miconi. Miconi *G.* do-
mesticus infrigidat *G.* 19 De mora. Mora *G.* hab & *G.*
relaxat *G.* 21 ipsarum *G.* 21—23 *cf. Theod. de diaeta*
p. 243^a. morā ipsā *G.* 22 siccaverint *G.* pulver *G.*
23 coeliarium *G.* dissintericis *G.* 24 De murta. Murta *G.*
obtinet *G.* (*ἐπικρατεῖ Gal.*).

frigidior virtus quam calidior. habet quendam tenuem calorem. unde et nimium siccatur umores. comescit diversis modis habitum nimios quoque sudores ipsius constringit.

- 90 Medulla virtutem habet mediocriter malaxantem tumores et duritias membrorum. idcirco meliorem medullam cervinam indicavimus, exinde vitulinas. hircorum vero et taurorum acriores et sicciores sunt. denique hircinis medullis ad dysentericos utimur cum sucis oryzae.
- 91 Meon calidam et siccam virtutem habet. unde et urinam provocat et menstrua. 10
- 92 Marathrum, quod appellatur feniculum, virtutem calidam et siccam habet mediocriter. unde et lac generat et menstrua provocat et urinas. radices vero ipsius si quis coxerit et deinde fomentaverit, acumen oculorum reddet.
- 93 Nitrum virtutem habet siccam et umores dispergit. 15
- 94 Narcissi herbae radix virtutem habet siccam in tantum ut vulnera maiora recentia consolidet et tenentium praecisiones.
- 95 Nymphaeae herbae radix vel semen virtutem habet siccam ut minime urat. continet etiam ventris fluxus et insomnari 20 minime permittit. iuvat et dysentericos. nymphaea vero herba quae radicem albam habuerit, virtutis fortioris est, et facit ad profluvium mulieris, si quis radicem coxerit in vino nigro austeri et dederit potionem. facit hoc etiam nigra similiter radix ad dysentericos data. 25

1 frigidior. virtus q. G. cf. c. 8. colorem G 2 comescit G. 3 habitum G. ipsius (sic) constringit G. (lac.).
 4 mediocriter. & malaxant tumores G. 5 melior a medulla cervina G. 6 indicavimus G. sic interpretatur Galeni auctor (καλλίστου δ' ἐπιειράθητιν ἀεὶ τοῦ τῶν ἐλάφων XII, 332). sed Orribasius lat. p. 202^a utilior autem probatur, itemque Th. de diaeta p. 243^a.
 6 Et inde G. (ἐφεξῆς δὲ Gal.). hircorum G.
 7 hircinis G. 8 dissentericos G. oryzae G. 9 De meon. Meon G. urinam G.
 11 De marathrum. Marathrum G. feniculum G.
 12 ab & G. lactem generat G. 13—14 cf. Diosc. 15 De nitrum. Nitrum G.
 16 De narcissi. Narcissi herba r. G. 17 ut om. G. consolidat & tenet praecisiones G. (cf. Gal.). 19 De nymphaeae.
 Nymphaeae herba r. G. 20 & m. urent continentia v. fl. G. insomnari sic (vid. Gal.). 21 iuvat & dissentericos. deinde iterum rubr. XCVI. De nymphaeae. Nymphaeae iam vero herba quem G.
 22 abuerit G. 23 addidi quis. nigri G.

- 96 Nucleus virtutis mediocriter calidae est. et si quis exinde frequenter acceperit, ventositatem patitur. generat etiam semen et ad venerem provocat, et si quis perseveraverit edendo, umores pessimos facit.
- 97 Nuces virtutem habent calidam et mediocrem, velut oleum dulce. cortex vero earum viridis habet virtutem siccam et stypticam nimium. et sucus eius ad tumores faucium et ad putredines facit.
- 98 Nasturcium virtutem habet calidam et acrem, et ventositatem solvit et urinas provocat et lumbricos occidit, <si> et contusum super umbilicum posuerit.
- 99 Origanum virtutem calidam et siccam habet, et spissos umores attenuat et praecidit. denique facit ad catarrum et dolorem lateris, si quis cum oxymeli coctum dederit. tragoriganum vero habet quandam partem stypticam.
- 100 Oleum dulce mediocriter calidum est. hispanum vero quod ex viride vel inmatura oliva colligitur frigidum est.
- 101 Oryza habet stypticam virtutem, denique et ventrem constringit.
- 102 Orchis, quae etiam serapias nuncupatur, virtutis siccae est. hortatur ad venerem, si quis eam dederit cum vino bibendam. tumores quoque exsiccat, si cataplasmata fuerit. sordes etiam vulneris purgat. facit et ad ignem sacrum, constringit et ventrem.
- 103 Opopanax virtutem calidam et siccam <habet et> laxat duritias totius corporis et constrictiones nervi calefacit et spargit et siccat.
- 104 Oleastrum virtutem habet calidissimam, semen vero

1 De nuclu. Nuclu *G* (cf. *Theod. diaet. p. 244 Arg.*). 4 pessimo *G*. 6 dulcem. Cortex *G*. 7 nimiã *G*. 9 De nasturtium. Nasturtius *G*. 10 solv& *G*. hurinas *G*. occidit & c *G*. 12 De origanum. Origanus *G*. 13 adtenuat *G*. precid& *G*. 14 oximelle *G*. 15 tragrorizanus (-n') *G*. quandam p. istipticam *G*. 16 Oleũ dulcem *G*. ispinum *G*. 17 frigida *G*. 18 De oridia. Oridia ab& istipticam *G*. denique: *διὸ καὶ Gal.* 20 De orcisq; Orcisq; *G*. sarapias nuncupantur *G*. 21 ei addiderit c. v. bibendum *G*. 22 exiccat *G*. 23 ad igne agrum constring& *G*. 25 De opopanice. Opopanicus *G*. habet et *addidi*. 26 nerviã calefacit. & ispargit *G*. 28 De oleastrũ. Oleastrum *G*. ab& *G*.

- ipsius calidioris virtutis est. renum lapides <in>arenam confractos deducit.
- 105 Opus cyrenaicus omnium calidior et tenuis est, unde et tumores spargit. nec non et <alii> nimium calidi sunt et ventositatem faciunt, id est medicus et syriacus. 5
- 106 Ostreae testa sive conchylii seu coclea, omnia combusta virtutis sunt nimiae praecipue si quis ostreae testam combusserit et pulverem fecerit, facit ad fistulas vel ad altitudinem vulneris. omnium vero testarum pulveres dentes nitidiores faciunt, et gingivas consolidant, tollunt etiam cruditiones ventris post partum mulierum. 10
- 107 Petroselinum virtutem habet calidam et siccam. nimie etiam acre et amarum <est>, menstrua quoque et urinas provocat. et renes purgat et ventositates solvit.
- 108 Pix sicca quidem calefacit nimium et siccatur. liquida vero 15 extenuat, denique facit ad suspirium <et> ad eos qui pus eiectiont, si quis ex coeliari cum melle mixtum et despumatum velut electarium dederit. ungues quoque leprosos cum ceroto mixta purgat, impetigines curat et tumores indigestos praecordiorum durat, si cum cataplasmate commixta fuerit. fortiore 20 tiorem ergo liquida virtutem habet.
- 109 Pomfolyx si lota fuerit sicciorum virtutem habet et ad omnia maligna vulnera. et sine acritudine siccatur, et aptum maxime medicamen cancrumaticis.
- 110 Piper longum quod primo nascitur sicut nuclei flores, 25 est virtutis umectioris ad comparationem. piper vero album

1 l. & arenam confractos *G.* 3 De oposcirine. Opus cirinae | cuius omniū *G.* 4 ispargit *G.* alii *addidi. cf. Orib.* Nam alia (*p. 203*). 5 medicos est | siriaticus *G.* 6 De ostrie. Ostrie testa sive conciliis eocloclea *G.* combusta *G.* 7 | (*p. 172*) virtutis s̄ nimie praecipue Si quis *G. (Gal. XII, 346 cf. Or. desiccativa).* ostrie testū *G.* 8 fistulas *G.* vel adtitudinem (*sic*) *G.* 9 testorū pulver *G.* 10 consolidat at tollit & enim eruditionis *G.* 12 De petrosileno. Petrosylenus *G.* 14 solv & *G.* 15 De pice. Pice sicca *G.* 16 qui osse iactant *G. (ἐμπνικούς).* 17 ex coeliari os | (*p. 173*) cum melle *G.* dispumatū *G.* 18 elactuariū *G.* leprosos *G.* 19 mixtū *G.* in *p. G.* praecordiū *G.* 20 cataplasma commixta *G.* 21 liquidam *G.* 22 De pomfolia. Pomfolia si lata *G. (ἐλ πλυθείη).* 23 apte maximum *G.* 25 De piper longum. P. l. *G.* nuclei flores & sic *G. (florescit Orib.).* 26 ad comparationem piper [*is*] *G.*

acerbum est et habet virtutem calidam acriorem et austeriorem nigro pipere. stomachum confortat. nigrum vero piper siccum. et tamen nigrum et album virtutis calidae et siccae nimium sunt.

- 111 Prasium herba calida et sicca est nimium. epatis et 5 splenis constrictiones solvit, pectus quoque et pulmones purgat, menstrua etiam provocat, et per nares aurigines purgat, et ad diurnos dolores aurium facit.
- 112 Pyrethri radix causticam virtutem habet. denique dentium dolores qui per frigorem eveniunt sanat, si quis eam 10 coxerit in vino et dederit in ore tenendam. facit et ad frigora, si quis eam coxerit in oleo et ante accessionem fricaverit. facit etiam et ad stuporem et paralysin membrorum.
- 113 Propolis calefacit et spargit et extenuat. facit etiam et ad tumores et duritias, tam sola quam etiam cum aliis com- 15 mixta. sed specialiter facit ad furunculos, si tunsā imposita fuerit.
- 114 Quercus [quae] appellatur graece drys. omnes partes huius arboris virtutem stypticam habent, plus vero membranum quod subtus cortice et infra glandem stypticum nimium 20 creditur esse. facit ad profluvium mulierum, ad eos qui sanguinem dant et ad dysentericos et ad ventris fluxum. folia vero arboris faciunt ad vulnera recentia, si tunsā cataplasma-veris.
- 115 Radix id est raphanus calidam et siccam virtutem habet 25 nimium. semen quoque eius fortius ipsa radice est. radix etiam umores dispergit et urinas provocat et livores de facie tollit, si tunsā cataplasmata fuerit.

[Simon s. Psillium . . . antiqui vero latini pulicariam dicebant ut Theodorus Priscianus.]

1 acervum *G.* et *om. G.* acrior et austeriorē. Nigro piper[is] stomachū *G.* 2 nigro v. pip *G.* 5 De prasia. Prasiā (—a *corr.*) erba *G.* isplenis (*ante ras.*) *G.* 7 menstruā *G.* 9 De piretri. Piretri *G.* cauticā *G.* 10 fricdorem eve | nimus *ante corr. G.* 11 tenendū *G.* 12 fricora[s] *G.* 13 [i]stupore . . . paralisim (—in *corr.*) *G.* 14 De propodis. Propodis *G.* [i]spargit *G.* 15 solā cimā & iam . . . conmixta sale *G.* 16 [i]specialiter *G.* forunculos *G.* tusa *G.* 18 De quercu. Quercusq; a. g. dris *G.* 19 uius *G.* [i]stipticā ab& *G.* membrarū (*sic*) *G.* 20 est infra. claude [i]stipticum *G.* 25 De radices. Radices *G.* 26 fortior *G.*

- 116 Reum ponticum mixtae virtutis est et habet in se quendam tenuem frigorem et calorem, et extenuat spissos umores. facit etiam ad anhelitum, tollit quoque et livores, et cum aceto tritum impetigines curat. facit et ad eos qui sanguinem iactant, fluxum ventris patiuntur aut dysenteriam. si quis pulveris fecerit in potionem scripula tria cum vino austeri, etiam et ad epar facit. 5
- 117 Rosa mixtae virtutis est et constat ex aquosa et mediocriter calida. habet etiam stypticam et amaram.
- 118 Resinae omnes virtutem habent calidam et siccam et diaforeticam quandam plus aliae aliae vero minus. et antepositur omnibus scinina, quae appellatur mastice, quoniam paucissimae stypticae virtutis est, unde et ad stomachi et ad ventris et ad epatis defectiones et tumores adiutorium optimum est, et leniter siccatur, quoniam virtutis acrioris minime est. 15 terebinthina tenuiorem virtutem aliis habet et melius spargit et vaporat mastice. idcirco et scabias curat et de profundo ad se trahit.
- 119 Storax calefacit et mollit et maturat. idcirco et tussim et catarrum et pituitam et raucos curat et menstrua provocat, 20 si quis triti in potionem cum vino dederit scripula tria.
- 120 Schoenuanthus virtutem habet mediocriter <calidam et stypticam>, et provocat urinas, et menstrua facit. etiam ad tumores stomachi ventris et epatis.
- 121 Scilla virtutem habet calidam, et incidit spissos umores. 25 idcirco melius est eam assare aut coquere et ita uti, quoniam acritudo eius nimia est.

1 De reupontico. Reupontico *G.* 2 frigorem (*sic*) *G.*
 3 anelitum (*om. ad*) *G.* 4 inpetigines *G.* 6 pulver *G.*
 [i]scripula *G.* 7 austerio (*sic*) *G.* 8 acosa *G.*
 9 istipticam et amarū (*sic*) *G.* 10 De resine. Rasine *G.* 11 quendam plus aliis vero minus *G.* 12 omnibus. CXX De scinina. Scinina que *G.* qm̄ p̄icrf | summi [i]stiptice v. e. (πρὸς γὰρ τῷ τῆς στόψεως ὀλίγησ μετέχειν) *G.* 13 istomaci *G.* 15 (m.) est: sunt *G.* sequitur CXXI De terebentina. Terebentina tenuiorem...*G.*
 16 allis (*sic ante corr.*) ab& *G.* [i]spargit *G.* 17 mastice (*i. e. μάλλον τῆς μαστίχης*) *G.* [i]scabias *G.* adsetant (*pro ad se trait*) *G.* 19 De storace. Storace *G.* 20 pituitam: pepitatem *G.* 21 tritū in po[si]tionem *G.* 22 De scibantiā. Scibantiā *G.* (squinantum *Orib.*). mediocriter &p. *G.* 24 tumoresi|stomaci *G.* 25 incid& *G.* 26 quoquere *G.* 27 eius: &as *G.*

- 122 Smyrna, quae appellatur murra, calida et sicca nimium est. et plagas capitis pulvis ipsius consolidat et lumbricos interficit, si quis scripulum in potionem dederit.
- 123 Stear, id est adipēs diversi. adipēs virtutem porcini habent calidam et umectam, sicut et oleum. faciunt ad omnes tumores, si cum cataplasmatibus commixti fuerint. adipēs hircini sicciorem virtutem habent quam porcini, unde morsus intestini qui ex acritudine umorum vel dysentericos cum clysterio curamus, et solacium praebetur doloribus. adipēs anserini tenuiorem virtutem habent. denique causas coli cum clysterio 10 curamus vel oleo anetino. similis virtutis sunt et adipēs gallinacii. taurini adipēs calidiorem virtutem habent et sicciorem. sed adipēs leonini, ut taurini, calidiores. et siccescunt et plus calefaciunt et spargunt et extenuant leonini adipēs quam adipēs omnium quadrupedum. ursini vero calidam virtutem et 15 tenuem habent et tineas curant. omnes itaque adipēs quantum inveteraverint, tantum calidiores fiunt <magis> et extenuant et siccant umores.
- 124 Smyrnum, id est semen holusatri, calidum et siccum et umidum, et urinas et menstrua provocat. 20
- 125 Tithymali omnes virtutem calidam et acriorem habent, et fortior est primo liquor eorum, secundo fructus et folia, tertio

[*Simon s. Sion . . . Theo. Pri. li. de simplici medicina Sisimbrium multi cardaminem alii sion dicunt etc.*]

19 *Simon s. Smirnon . . . Theo. Prisci. li. de simplici medicina dicit smirnon esse semen alexandri. videtur per huius descriptionem quod vel est olixatrum seu alexandrum (sic) vel sibi simile.*

1 Smirna *G.* mirra *G.* 2 pulver *G.* consolidat *G.*
 3 interficiunt *G.* 4 De stamidem. Stamidem adipēs diversos adipēs virtutem p. abent . . . *G.* 5 humectum. siccatur & *G.*
 6 cū cataplasmata commixtum fuerit *G.* CXXVII. Item. Adipēs ircinos *G.* 7 intestine q;(que) ex acritudinem humorū *G.* 8 cū clysterio *G.* 9 solatium *G.* anserine (*hic*) *G.*
 10 abent *G.* colicū clysterio *G.* 11 utoleo an&ico s. v. sunt. Et ad. g. *G.* galinatii *G.* 13 & taurini *G.*
 14 ispargunt *G.* quam: quatuor *cod.* 16 tineas (*ἀλωπεκίας Gal. XII, 331*). 17 magis *addidi.* 19 CXXVIII De smo(*y corr.*)r-
 nium. Smo(*y corr.*)rnum *G.* olisatri *G.* (*cf. Scribon. 126*).
 20 humidum *G.* orinas *G.* 21 De titimallo. Titimalus *oms G.*

radices. unde coctae in aceto ad dentium dolores faciunt, praecipue ad comestiores eorum. liquor vero ipsorum capillos vellit, et si frequenter unxeris, capilli ipsi arescunt et pereunt. tollunt etiam verrucas, curant impetiginem.

- 126 Titanos, quae appellatur calx viva, vehementer com- 5
burit, extincta vero fideliter urit sed parum.
- 127 Tragacanthus similis in virtute cummi est. et similiter
lenius aegritudines umorum exsiccat. ad renes.
- 128 <Terebinthus...> nam et cortex et fructus virtutem
stypticam habent, sed et calefaciunt et siccant. et nimium 10
virides si fuerint, minus calefaciunt et siccant. et si siccae
fuerint, et urinas provocant et splenem curant.
- 129 Tribolus virtutem habet frigidam. et agrestis habet sic- 5
cam et stypticam virtutem, alter autem umectus est. et facit
agrestis ad lapides renum, si coctus in aqua datus fuerit. 15
- 130 Uva passa virtutem calidam et stypticam habet, et ma-
turat umores corruptos et stomachum confortat. denique et ad
potiones stomachi et epatis commiscetur, et est adiutorium
optimum.
- 131 Venta virtutem stypticam et frigidam habet. idcirco et 20
fluxum ventris continet.
- 132 Viscus virtutem habet calidam et trahit de profundo
umores, non solum tenues sed etiam spissos, et solvit et spar-
git. continuo itaque minime calefacit, sed tardius. (133) folia

5 *Simon* s. Titanus. The. Pris. libro de simplici medicina
est calx viva idem. Paulus ca. de idropisi. sed libro de doctrina
greca ut supra (*scil.* est calx e gypso etc.). (*cf. Orib.*).

2 ad connestionem (βεβρωμένοις) *G.* 5 inpetiginem ti-
tannos. que etc. (*sine discr.*). appellatur calcina viva veae-
menter *G.* 6 c. & istripta *G.* parum: passum *cod. G.*
7 De tragantus. Tracantus *G.* cummi: gumme *cod. (κόμμι*
Diosc.) G. 8 lanus *G.* exiccet ad renes Nam et cortex
et fractus... (*ubi principium novi capituli om. cod.*).
10 istipticam *G.* 12 et isplen c. *G.* 13 De tribui. Tri-
bui *G.* 14 istipticam *G.* alter autem: alterita que (hu-
mectus) *G.* 16 (20) [i]stipticā *G.* matura tumores *G.* 17 &
estomacū c. *G.* 18 [i]stomaci *G.* commiscitur. 19 ob-
tinum *G.* 20 CXXXIII De uenta. Venta *G.* (*fort.* Inante
(οὐρανῶν *Diosc.* 5, 5). ab& *G.* 22 De visco. Viscus *G.* (ἰξός
Gal. ubi seq. ἰὸν τὰ φύλλα). trait *G.* 23 ispargit *G.* 24...tar-

vero ipsius *Violae* virtutem habent frigidam et umectam. idcirco faciunt et singula et cum polentis commixta ad tumores ex fervore nascentes. faciunt et admixta . . . fervorem et oculorum.

- 134 *Xanthium* herba, quae et *faganon* nuncupatur, id est 5
gladiolus. fructus eius calidus est et umores dispergit.
- 135 *Xyris* herba, quae ab aliis appellatur *iris*, virtutis calidae est et extenuat umores spissos et evaporat et siccatur.

5 *Simon* s. *Xanthium* herba que vocatur *fagasmon* (*sic ed.*)
i. *gladiolus* The. Priscianus.

dus. Folia vero ipsius viridia (*sic*) etc. hic (*cf. c. 76*) ipsius graeci libri (et translati Galeni) reliquiae latent, quia cum latinorum litterarum ordine concordant.

1 humectat *G.* 2 cū | roentis (*μετὰ ἀλφίτων*) commixta (*sic cum albo cod.*) | ad tumores & nervore nascuntur. facit & admixtā fervorem (*scil. et ad oris ventriculi f.*). 5 CXXXV

De unctum. De unctiū erbam quam nuncupantur id caudiales (*cf. Sim.*). 6 & tumores distergit *iris* herba que ab aliis appellatur. CXXXVI De xiridia. Xiridia virtutis calida est . . . (*sic cod. cf. Gal. XII, 87 ubi male ξυρίς, ξνιοι δὲ ξυρίδα pro ξνιοι δὲ καὶ ἰρίδα sec. Diosc. p. 522.* 8 humores ispidos *G.* sic finitur hicce libellus expleto quaternione X (*p. 169—184, quem sequitur XI p. 187—202*): itaque nihil deficit.

VINDICIANI AFRI
EXPOSITIONIS MEMBRORUM
QUAE RELIQUA SUNT

EX CODICIBUS MSTITIS AD LITTERAM DESCRIPTA.

- I. GYNAECIA QUAE VOCANTUR.
- II. EPITOMA UBERIOR ALTERA.

ADHAERET
EPISTULA VINDICIANI AD PENTADIUM.

Vindiciani

I. G (a. 1868)

ex cod. S. Galli 751 saec. X
(p. 311—17)

[*Inscriptio sola cum fragmento quod alio postea loco interpolatum est, extat libro de incipiente secta medicina (eidem qui legitur in cod. Brux.) praemissa in eodem cod. S. Gall. 751 p. 355 hoc titulo In ñ dñi ñri ihu xpi incipit vindiciano. Ep'l'e expositionis de natura hominis aut qualiter conpagine in utero matris suae aut quomodo numero sunt ossa hominis (Oportet antequam yporacium precepit iuramento...)]:*

II. L (a. 1877)

ex cod. Flor. Laur. 73, 1
saec. XI f. 188

[*ubi praecedunt f. 186^b—187^b tituli muscionis auctoris, sicut in docti cuiusdam hominis apographo Vindobonensi cod. lat. 3244 ch. s. XVI post Muscionis capitula f. 2^b (—6^a) Incipiunt dicta vindiciani auctoris de gænicia felicissimo alterum apographum male scriptum s. XVI praebet cod. Vat. Pal. 1214. — idem textus repetitur etiam in cod. Leopold. Strozz. 70 ch. s. XV et in cod. Aedil. Flor. 165 m. s. XV cum quinque libris „Physicorum Plinii“, de quibus codd. vid. Catal. bibl. Leopold Laur. t. II p. 403 et t. I p. 469]*:

gynaecia.

III. D (a. 1893)
ex cod. Paris. 11218
(S. Benigni Divionensis) saec. VIII/IX f. 16
[inter med. varia, ubi etiam f. 38 Vindiciani ep. ad Pent.—idem fere textus est cod. Vatic. regin. 1004 s. XIII (f. 94^b, ubi Incipit liber iusti medici genicii. Ad compaginem membrorum id est actio iusti medici genechie. Cum in alexandria sum certatus cum auctoribus maiores philosophorum. lupio. et pilupio. erofilo. Eresistrato. yprocrate. Apollonio. Michio. Marcello. cum ceteris anatomicorum philosophis. cui licuit discutere . . . descr. 1881) et breviter excerptus in Par. 11219 s. IX/X (olim Epternacensi, ubi f. 210 Incipit actio iusti medici de mulieria. Genechia. Quomodo in utero materno contenimus vel portemus . . . quod ad

IV. P (a. 1881)
ex cod. Paris. lat. 4883 (Colb. 2140) saec. IX f. 5^b 1:

V. C (a. 1876)
ex cod. Casinensi 97 saec. X f. 4^b 1
(post Vindiciani ep. ad Pentadium)
[idem textus extat et in cod. Phillip. 6925 s. XII (1887) et in Rom. Angelic. V. III, 9 s. XIV (1881)
De expositione membrorum et anothomia et in cod. Rom. Barberin. IX, 29 s. XI/XII f. 288^b — 89^b post Vind. epist. (coll. a. 1881) atque eodem etiam textu videtur uti quem inspexi a. 1888 tr. anatomicus de scemate humano cod. Bamberg. L III 9 saec. XII qui sic incipit: Legimus quod antiquitus maioribus nostris Lyppo videlicet et ypocrati et apollonio et ceteris anatomicis incisoribus placuit mortuorum viscera perscrutari . . .]:

Incipit epistola de compaginibus et de conceptione infantis.

(1) Professa officia nostra nam in expon(en)tibus omnibus quatuor esse oportet. scientiam memoriam consilium virtutem. quam potantis sui cognationibus et elementis probationibus tuta-verunt. ut invenirent tantam rationem interrogationibus quibus ossibus et nervis vel venis et quibus commissuris omnes contineamur. vel quomodo in utero materno cognoscamus vel portemus. cum sit huius artis medicinae grecis actoris placuit quosdam qui huius modi sermone ignorant in latino interpretari anatomicorum. haec est superiorum sectarum rationem vobis exponere.

(2) maiores enim nostri hoc est priores vel antiquis in alexandria gentibus medicinae lupione uel opphi et erofilo herasque servatus asclepiades et yppocras et apollo et ceteris anatomicis. id est securioribus quibus licuit mortuus aperire et temptarent ut scirent unde pereclitarent vel

I (G)

Incipit genecea vindiciani auctoris.

Quibus ossibus vel quibus compaginibus vel quibus venis homines continentur vel quomodo in utero materno infantes quaculantur (coagulantur *v et ec*) vel formantur. cum sint huius artis medicine. greci etiam auctores. placuit propter quondam (quendam *v*, quorundam *se*) huius modi sermone (—nis *se*) ignorantie (—am *se*) in latinatam (latinum *se*) interpretare (—i *se*). et sic omnem rationem exponere.

(2) maiores (—ibus *se*) enim nostros (—is *se*) hoc est priores (—ibus *se*) in alexandria gentibus medicina. id est lupopeone. filiatro. erasistrato. yppocrate. et apollo et ceteris auctores (—ibus *se*). placuit eis secare amortuis (= *se*, s. mortuos et lan<i>are *v*). ut scirent quo-

II (L)

cod. Ipropius spectat). a scriptore cod. Divion. ipse Iustus citatur in c. 17 et 24. cet. notissima fuit Hiera Iusti (Theod. 2, 109 et in Antidotariis variis)]:•

Incipit epistula accii iusti.

(1) nunc in hanc epistula exponere ex libris grecis. in latino sum certatus quibus ossibus vel quibus nervis vel quibus compaginibus. hominis conteneantur vel quomodo in uterum maternum conteneamur vel furmamur. huius nos anathomi rationem exponere.

(2) Olim a maioribus nostris. hoc est prioribus in alexandria agentes medicine lupu. phylopio porfireo. heras. stratos epocritus apolonius miccio marcello et ceteris anatomi-

III (D)

Epistola Ypocratis.

(1) De compagine hominis quomodo formatur in utero materno vel coteneatur. hanc epistolam disponere ex libris grecis in latinum sermonem. quibus ossibus vel quibus nervis. aut quibus compaginibus corpus humanum continetur. quomodo in utero materno formatur. cuius anathomi id est compaginis. ratione exponere non morabor.

(2) fuit olim consuetudo maioribus nostris id est prioribus in alexandria agentibus medicine lupu. porfirio. strado. ypocratum. apollonio. michio. marcello. et cete-

IV (P)

(*rubr.*) Contra dicit scutari viscera.

(1) Expositio membrorum quo ordine. vel quibus nervis. vel quibus iuncturis. vel quo scemate homo in utero <mater> no plasmat. et hoc demas exemplum accipite sumentes.

(2) maioreus enim nostri. lypox. ypogrates. apollonius. vel ceteris anathomicis placuit mortuorum viscera perscrutari. ut scirent vel quomodo morirentur. nobis hoc facere ipsa humanitas

V (C)

mortui fuissent homines. sed hoc nobis facere non licet quia prohibitum est nobis. et ideo haec explicare nobis oportet. rationem vobis reddimus quomodo contineamur omnem corpus hominis et conposicionem vene membrorum *sic al. m. in ras.* quibus articulis quibus commissuris. quibus ossibus quibus venis vel nervis vel compaginibus. a principio omnium maiorum rationem incipiamus.

modo quis mortuus est. sed nobis hoc facere non licet quia prohibitum est. et ideo de hoc exemplaria ratio redditur. quomodo contineatur. quibus commissuris (commensuris *se*) aut compaginibus. vel articulomentis (= *v*, -amentis *se*). vel quibus venis. a principio omnium verborum incipiamus.

(3) caput noster (\overline{nr}) commissuras habet quinque. sicut diximus simacus anatomicorum lupio et erophilus sicutartus. habent masculi calvariae commissuras quinque arteria continentes. femina vero in circuitu unde agnoscitur calvariae feminae quod greci dicitur non uadena et latinae quod est membrano cui superposita est cutis. habet autem capillos non propter decorem sed a fronte corpore conspecta membrana est etiam. ut iberni temporis cerebrum nostrum bestiendum calefaciat et extate temporis spatiosae solis calore cerebro extuare non permittat.

I (G)

(3) caput vero viri habet commissuras quinque. sic autem scripsit summus auctor erophilus sicia. et habet masculus in calvaria commissuras quinque. alterutro se continentes. femina vero in circuitum rotundum a quo agnoscitur. habet autem calvariam supra positam membranam. quod greci metanem appellatur. cui coherent membrana quibus superposita est cutis quae habet capillos non solum propter decorem positi sunt. sed ut frontem cooperiant conspersi membranarum. ut iberni temporis cerebrum vestiendum calefaciat. et exstate tempore solis calorem cerebrum ipsum non vitari permittat.

II (L)

cis liquid mortuos exintesterarecit sci-
rent unde et quo-
modo mortui essent
senobis. hoc facere
non licit quia proi-
bitum est et ideo
de hoc simplaria ra-
cio nobis reddetur
quomodo contenean-
tur. quibus ossibus
vel quibus nervis. a
principium

(3) caput nostrum.
cum missuras habit
V. sicut scripsit sum-
mus anathomi quo-
rum hiro filo ma-
sculus. habit. in cal-
varia. cum missuras V.
ut angulos alterutro
se contenes femina
vero in circuitu
tantum habit calva-
ria superposita quod
greci apellantur me-
canem (—ē). quod.
coerit membranum.
cui superposita est
cutes. habet autem
capillus non propter
sed ut a fronte
corporis conpictum
membranum extituti
verni temporis ce-

III (D)

ris medicis. non so-
lum in alexandria
sed in aliis gentibus
et linguis mos erat
ut diximus mortuos
extentinare. ut sci-
rent quomodo mortui
essent. sed nobis hoc
facere non licet. quia
proibitum est. ideo
de hoc exemplario
vobis reddetur ratio
quomodo continea-
mur. quibus com-
mensuris quibus ossi-
bus quibus articula-
mentis. quibus etiam
venis. igitur a prin-
cipio membrorum. id
est capud nostrum
ex quo lenimenta cor-
poris prodeunt. ratio
ducat exordium.

(3) capud namque
nostrum commissu-
ras habet V. sicut
cripsimus anathomi-
corum id est inveni-
tur compaginum y d-
drophilus medicus.
masculus habet in
calvaria commissu-
ras V. angulosas al-
terutrum se conti-
nentes. femina vero
in circuitum tantum
habet calvariam su-
perpositam. quod
grece appellatur mi-
charin. cui superpo-
sita est cutis. habet-
que capillos propter
decorem ut hiberno
temporis spacium ce-
rebro nostro vesti-

IV (P)

prohinet, eo quod ip-
sis scrutantibus om-
nia manifesta atque
adaperta sunt. et quid
dixerunt.

(3) caput enim
nostrum. commessu-
ras habet .V. angu-
losas. alterutrum se
continentes. sicut
summus anathomi-
cus filius memorat
dicens. masculus in
galea habet com-
messuras .V. femina
vero in circuitu com-
messuras habet. cui
galea superposita est
quod greci mecani
appellant. quæ cohe-
ret membrano. super-
posita est illi cutis
quæ habet capillos
non causa decoris.
sed ut ab aestu. seu
frigore oculos cus-
todiat.

V (C)

(4) huic ergo calvariae subiecent tempora que continentur spiritales (spāles) venibus venas cerebri quibus positae sunt supercilia. quae sunt capillus vestitas. quare ipse copiosus sanguis per fronte discenderit aposita obtentione capillorum continentur. donec apollicio sudor collectus oculis obesse non possit.

(5) oculi autem ipse continentur cum exvasisse crebra hoc est ventris cerebelli. duo foramina uriuntur per quas singulas radices tenuissimae bene de parte dextra. in sinistra autem uului oculorum continentur. tunicas quattuor. quomodo intenditur. prima tunica cerat uedis dicitur. secunda vero raguēdis tertia vero ministruedis. quarta autem cristaluedis. nigella vero eorum urbis irē appellantur. in medio autem urbium actus vel pupillē appellantur per quas visum cernimus. alii autem dicunt non esse in oculis tunicas sed humorem. sicut sole in qua balasin nasci. dominantur autem in oculis humores tres salsus humidus et frigidus. asclepiades ore suo

I (G)

(4) huic ergo calvariae dextra leuaque tempora que continentur spiritalibus venis celebri. quibus subpositae sunt supercilia pilos vestitas. pro qua re? ut si copiosus sudor per fronte descenderit. ut sudor ipse abhesitatione pilorum contineatur. ut eos ledere non posset.

(5) oculi autem ipsi continentur sub vase celebri in duo foramina per quibus oriuntur tenuissime venae qui eos dextra sinistra volvunt conspicientes ubique.

oculi vero ipsi habent tunicas quattuor vel quinque et humoribus tribus. quomodo est intendite. prima tunica est quae appellatur cerato. id est secunda reço. id est tertia trito. id est quarta disco. id est quinta christallo. id est.

numerus autem sunt tres. hisquato. id est hylodis. chris-madis

II (L)

rebrum nostrum vestiendum caleficerit et statim a soles calores cerebrum eundem defendat ne vicietur

(4) huic. que continentur spiritalis vinnis cerebri quibus super posita sunt supercilia sunt que pilo vestita ut si cupiosus. sudor per fronte diravatus fuerit opposeta stacione pilorum conteneantur amuto polici collectus sudor oculis subesse. non possent.

(5) Oculi autem ipsi vulvi continentur quomodo ex basi cerebre duo foramina oriuntur per que tenuissime venae de parte dextra in senextra et de senextra in alteram partem bulbus oculorum continentur. bulbi autem ipsi continentur tunicis IIII. vel V. et humoribus tribus. prima est tunica que apellatur. cheratho. id est. secunda. rugo. ides. tertia aragne. id est quarta discuides. quinta capistello. ides.

III (D)

endo calefaciant. ut et estum. vel calorem solis viciare cerebro non permittat.

(4) huic ergo calvariae subiacent tempora. quae continentur spiritalibus venis cerebri. quibus super positi sunt supercilia pilis vestita. ut si copiosus sudor per frontem derivatus fuerit. posita facione pilorum contineatur. donec omnia amato police collectus sudor nocere non possit oculis.

(5) oculi autem in se continentur hoc modo ex base. id est in fundamento cerebri duo foramina oriuntur. per quem tenuissime vene in parte dextera et sinistra bulbus oculorum continet.

bulbi autem ipsi continentur tonicis quinque et humoribus. prima tonica vocatur. cirato. secunda rogo. tertia archanum. quarta disco. quinta kapister.

IV (P)

(4) ubi vero galea est. subiacent tempora que continentur spiritalibus venis cerebri. quibus super posita sunt supercilia. ut si copiosus sudor fronti advenerit. obposita ostacione pilorum contineatur. donec extersus sudor ab oculis auferatur.

(5) oculi quoque iste scemate continentur. ex vaso enim cerebri foramina orta sunt duo. per quam tenuissime venę dextra levaque alternis in vicem sic continentur

tonice sunt. IIII. vel V. prima tonica. apellatur cerotoydes. secunda. croydes. tertia. honoeroydes. quarta. discoydes. quinta. christalloides.

V (C)

dicente humores qui nobis in oculis visum reddit diversis coloribus variantur.

(6) quod sunt vene in guttore maiores quod sanguineas vocatur quattuor. duo qui organi dicuntur et deavisceribus venientes

(7) subposita oculis quas maculas vocamus. quibus coerit plata noster ($\bar{n}\bar{r}$) id est et dentium. sed et dentes autem eis habemus XXX et II. et femina vero dentes XXX. de quibus apollonius magnus sic ait *gemini in ras.* dentes us usque ad caninus. singulas habentes radices. alii vero inferiores qui molares dicuntur habent binas et ternas radices.

(7) quibus oculis subpositi sunt ossa quę mole vocantur. coherent autem dentibus. dentes vero viri sunt triginta. mulieris autem treginta. apollonius autem medicus ait. gemini dentes usque ad caninos singulas radices habent. alii vero interiores qui molares dicuntur habent binas ad ternas radices. alii vero quaternas per ordinem positi.

(8) nam palatum a quibusdam dicitur oraniscus vel iroa supra iacit lingua cuius radices coperiunt canalem spiritalem et [i]stomacum pataorus simile. qui

I (G)

(8) nam palatum a quibusdam uraniscus appellatur. huic subiacet lingua. cuius radix ridiaglossa dicitur. sequitur autem canalis spiritalis. qui

II (L)

humoris autem sunt
III. sicadotes. hylodotes. cristaloides
<salsus. geledus. et
frigidus *add. in
marg.*>.

humores autem sunt.
III. sciambitis hiliates. cristallos.

(7) subposita sunt autem ossa oculis quas mala vocamus quibus coerint pate nomi distece. denticium. Dentes autem abemus viri numero. XXXII. mulieris numero XXX. Spadones XXVIII. de quibus sumimus auctor apollonius medicine sic ait genuine dentes usque ad caninus singulas. habent radices. alii vero qui molares dicuntur. abent binas ternas vel quaternas radices.

(7) subposita sunt autem ossa oculis quas mila vocamus. quibus coeret palatus idest spissa vincula vel vicinitas (intima?). dentes autem habemus viri XXXII. mulieres XXX. unde summusauctor apollonius medicina dentium. gen ||||| ||| (cavit?) quia gene grece latini tota facies cum palpebras. et gengivas dicitur eo quod iuxta genua in utero formentur. dentes usque ad caninus singulas habent radices. aliae vero interiores qui molares dicuntur habent binas. ternas vel quaternas radices.

(7) superposita sunt ossa oculis. quae malas vocamus. dentes etiam habent viri. XXXII. mulieres autem XXX. de quibus auctor apollonius memorat dicens. iemini dentes usque ad caninos. singulas habentes radices. alii vero interiorius qui molares dicuntur. habens ternas. et quaternas radices.

(8) Palatus vero nostro quod oranus greci dictum est subiacit. illi lingua cuius radex aperit ca-

III (D)

(8) palatum vero nostrum quod oranium greci dicunt. subiacet illi lingua cuius radix aperit

IV (P)

(8) palato enim lingua subiacet. cuius radix cooperit canulam spiritalem. quam greci uranos

V (C)

utrumque carnalem modo cludit modo aperit. aperit autem spiritalem qui (quando *corr.*) loquimur cludit autem quem manducamus. unde hoc in quibus possumus scire si quando epulamus. et inter epulas risus nascitur organę insuitę suco ex cibo et potu aliquid extraxerit statim tussis insequitur. donec implent spirito (*s̄p̄o*) trahent quod evaserat annestio quid in suas iterum revocat vocis vel paris.

(9) huic ergo lingua dextra levaque sublingua sunt positi quod autem super pende illis super alias carnales unum qua cibo vel potu instomaco membranus dicitur. coniungitur autem gurgulione et pulmone.

se modo aperit. modo cludit. cum manducare coeperit. stomachus autem petauro similem coniunctus est canali. unde hoc possumus scire quod se aperit canalis ipse et recludit. quando autem epulamur contingit ut risus nascatur in hoc canale. si consuetudo suco quę ex cibo fit. vel potione aliquid dex(*s̄*)traxerit. statim tussis sequitur. interpediente spiritu. illud quod obheserit nescio quid donec in sua dērevocetur parte.

(9) hic autem lingue id est epyolos (epyglose *v*) se dextra levaque tuscille sunt posite. quod autem super pendet illis. uva dicitur. pendet autem super duos canales. isti numquam potione et cibus stomacho ferunt quem epigessi (epylissi *v*) continent. et spiritalem dicitur. alius vero canalis deretro iunctus est spine qui stomachus dicitur. spina coniungitur gulgilioni. gulgulio vero pulmoni.

nalem spiritalem. et stomachum stomachus autem epitharo simile est. utrius quae canalis modo aperit modo clu(o *corr.*)dit aperit autem spiritalis quando loquimur. claudet cum manducamus si quando epolimus. et inter epulas loquendo risus nascitur. in hoc canale insuetu si ex cibo vel ex pucione aliquid extraxerit. statim tussis insequitur donec inpellentem spiritum illud quod evaserat in suas iterum revocetur. partes

(9) huic ergo linguae id est hypoglosides dextra levaeque tussile sunt positae. Quo autem superpendit illis uva est. Perpendit autem super duos canalis. una qua cibus et potus ad stomachum defertur quem ipoglossa continet spiritalis dicitur. Alius autem deretro iunctus spyne stomachus dicitur coniungetur gurgulio pulmone.

III (D)

canalem spiritalem. et stomacho similis est. pitharo id est fauce utraque canalis modo coperit. modo claudit. aperit cum spiritalia loquitur. et claudit cum manducamus et epulamur. inter epulas risus nascitur. et hoc canali spiritale. ex in sumpto cibo vel potu aliquid receperit. statim tussis insequitur. donec inpellente spiritu que illud glutiverat in sua parte revocetur per quod esca deducitur.

(9) huic ergo linguae stibulose dextra levaeque truxille sunt positae quod autem superpendit uva est. pendit autem super duas canales. quorum una per qua cibus et potus in sthomaeco defertur. quem picolasim continent spiritalis dietus. alia autem deretro spine quod sthomaeco dicitur. coniungitur autem gurgulio pulmonibus.

IV (P)

dicunt utrasque canales. modo aperitur. modo clauditur. complectens. aperit enim spiritali canale cum loquimur. clauditur cum manducamus. quomodo probare possumus. cum forte cibo. vel potum utimur et risus occurrerit. et supra dicto (dict) cibo spiritalis canalis aliquid aperitur. statim tussis consequitur. donec inpellente spiritu illud quod reparat in propria iterum revocet.

(9) huic linguae dextra levaeque parte tussicule sunt positae. quod autem superpendens linguae. uva appellatur. postquam caverna sunt duae quae fit infusio ruptus. quod greci anathimiasin vocant. nares quoque supra dictis cavernis inferunt. per easdem usque ad cerebrum tenduntur. aures enim viae sunt auditores. sicut rerum nature composuit ad cerebrum. et a cerebro descendente. faciunt exalationem. coniungitur autem gula pulmone.

V (C)

(10) pulmo autem noster et in modo causae ferrari follis. taliter ipsum trahit et implet pectoris locum. nam ibi et istomachus et ventre et cor iunctum est inter duas pennas pulmonis <in medium est penne (— \bar{n}) autem pulmonum (pulm \bar{m})>. III. *in ras.*>. nam et foramine sunt inpulmones. quatuordecim quas greci principes vocant.

(11) cor autem nostrum venas habet quattuor duas spiritales et duas sanguinales. qui spiritales sunt continent pulmones que sunt sanguinales continent iecor. hoc est ficato per quam spiritus et corpus factum (—us *ante ras.*) est. congregatio venarum unde sanguis effunditur et sic vene pulsum reddunt. pulsus autem nutritur per modum vene que recipiunt sanguinem vel expellunt.

cor noster ($\bar{n}r$) ungtus est et ad pulmones et a<ca *add. corr.*> cumen eius a sinistro mamille inclinatur in sinistro latere quod greci precordia toracis apellant. habens in circuito membrana velut castra in quo[d] adsidue minuetur inde respiratio nascitur. cingens extremas partes pulmones.

(12) superposita sunt precordia quod greci frenans vel diafragma vocant. continent pulmones et ficato pennas subie-

I (G)

(10) pulmo autem ipse in modum fabri ferrarii follis similis est alterutro spiritum (sp \bar{u}) tradet <alii foras *add. v*> adimplet pectoris locum. nam stomachus ventri coniunctus est. sed inter duas pinnas pulmonis in medio positus est.

(11) cor autem nostrum habet venas quattuor. duas spiritales et duas sanguinales. per quam per totum corpus facta est concatenatio venarum. et per ipsas sanguis effunditur. et sic vene ipse pulmus reddent. pulsus autem nutritur a corde. dum modo sanguinem percipiant. modo repellant.

cor autem iunctus est pulmonis. et in sinistra parte inclinatus est. sub sinistra mamillas. et circa eum locum positus est quod greci precordiu vocant. cingentes extremas partes pulmonis.

(12) sub his positę sunt precordia quod greci diafragma vocant. continenti pulmonem et cor subiacet autem his venter

II (L)

(10) Pulmo autem in modum fabri ferraria. follis est. alter alteris. spiritum tradet adimplet pectoris locum. Nam stomachus ventri coniunctus est. Nam inter duas pinnas pulmonis in medium positum est cor.

(11) Cor autem noster. venas habet IIII. Duas spiritalis. et duas sanguinalis. Que spiritalis sunt continent pulmonem. Que sanguinalis. iecor per qua statutum corpus facta concatenatione. sanguis defundetur. Sic enim pulsus redunt. pulsus autem nutriet dum modo recipiunt sanguinem. modo repellunt.

Cor ergo iunctum est pulmone. Sed in senestra parte inclinatum est. sub senestra mamella. Sed circa eum positum quod greci. precordiam vocant. cingens extremas partes pulmonis.

(12) sub his posita sunt precordia. quem grece diafragma vocant continent pul-

III (D)

(10) pulmo autem in modum fabris ferrariae follis est spiritum traens et adimplens pectoris locum. et rursus emitens spiritum sive flatum.

cor ergo ut diximus iunctum est pulmonibus sed in sinistra parte inclinatum sub sinistra mamella arca posita est. quod greci precordiam vocant. cingens extremas partes. pulmonis

(12) subposita est. precordia continet pulmonis et cor subiacet eis. venter et

IV (P)

(10) pulmo vero in modum fabri ferrarii follis est constitutus. alter alteri spiritum tradens. et implet pectoris archana. stomachus autem ventri coniunctus est. qui inter spinas pulmonum medio possidet.

(11) cor vero venas habet quattuor. duas quæ spiritum continent. pulmone affixe sunt. quarum facta concatenatione. totum corpus sanguis diffunditur. et sic vene pulsum reddunt. pulsus ita nutritur modo recipit sanguinem vene.

idcirco positum est quod greci peri cardian vocant. cingens extremas partes pulmonis

(12) supposita sunt precordia quæ greci diafragma vocant. continet pulmonem

V (C)

centes venter et intestina continens latera et espina. vene autem eius abet orificium duos etsi a proximo membrano quod greci procausdion vocant in sinistram partem inclinatur. alia vero in dextra parte circa sedem quos positum est extensus usque ad longum quod greci lacon dicunt. continens renes et ilia et iocinera et vesica viridem plena humorem quod greci colen vocant in sinistra parte positum est splen oblongo coniunctum est ventriculo continens membrana denue. habens pinguissimas venas que intestinas vel ventrem tegent et calefaciunt quod greci epeplus vocant. latinae obmento vel mappa dicitur extensum est usque ad ilia subvovent colo intestino continens longitudinem palmarum quattuor in inguine dextro partis ponitur.

et stentinus continentes latera et spina. venter autem habet orificia duo. unum proximum membranum quod greci protocardion vocant. in sinistram partem inclinatum quod greci pulsurun vocant. alium vero in dextram partem circa iecor positum est, et extensum usque ad locum. quod greci lacon dicunt. latine ilia continent dextra renes sed iocineris fertur. vessicam vero planam. viridem humorem. quod fel dicitur. in sinistra vero partem positum est. splenem oblongum coniunctum ventri continetur membranis tenuissimis. habentes pinguissimas venas que intestinum tegunt et calefaciunt. quod greci epylon vocant. latine homenaim. extensum et usque ad ilia proxima renum. sinistra autem partem subiacet sub hoc intestinum tenuissimum quod greci tilonnicium vocant. sub hoc collum continens longaonem.

mone. et cor subiacit. his venter et intestinum lateram et spinam. Venter autem habit urificia duo. unum proximum. membranum quod greci praecardiam vocatur. In senextra partem inclinatum quod greci pulsiro vocant. Alii vero dextera partem circa iecor. Positum est et tensum. quod greci longon. dicitur. latini hilia contentens dexteram partem renis. iocinere. aerit visicam plenam. Viridem humorem quod vocatur. In senextra vero partem positum est splen. Oblongum coniunctum. ventri contentens. membranam genuem. abentem pinguiissimas venas que intestinas nostras tegent et calefacient quod greci epeplus vocant latine obli-
toentum dicitur extensum usque ad ylea proxima. Renes senextra subiacit autem subas intestinum. quod greci nescian vocant sub hoc intestinum tenuissimum quod crexit in fronte genteron vocant sub hoc est collua longum.

III (D)

stentinus contingens latera et spinam. venter autem habetur officia duo. unum proximum bembra-num sinistra parte inclinatum. alia vero dextera parte circa iecur positum est. extensum continens vesica plena viridi humore quod fel vocatur. in sinistra parte positum est esplen oblongo coniunctus ventre continet membra. nam tenuem et habentem pinguiissimas venas intestina nostrum tegunt et calefaciunt. quod augmentum dicitur extensum usque ad virilia proxima ad renes sinistra. subiacitur autem sub hac intestina aliud intestinum tenuissimum quod greci nescia vocant. sub hoc intestinum collum continua longatione

IV (P)

subiacet autem venter. qui eius testina continet cui iuncta sunt latera exspina. venter autem orificia habet duo. unum proximum membrano quod greci procardian vocant. in sinistra inclinatum. hoc greci. epiplon vocant. aliud vero in dexteram partem circa iecur expositum est extentum usque ad longum. quod greci longionem vocant. cingens dexteram partem renum. nervis vero. inest nervis vesice. in sinistram partem positum splen oblongum. ventris coniunctum. continens membrana tenua. hauens pinguiissimas venas que intestinas tegunt et calefaciunt. hoc greci epiplon vocant. roboes extensa usque ad renum sinistrum. subiacet autem sub hoc intestinum quod greci testi-
num hoc subiunctum est loeas. continens longaonem.

V (C)

(13) coniunctum est vesica habet vesica collum longum iuncta deretro illic iuncta sunt foramina tenuissima et vene ab ispine medullis venientibus in testiculi semen administrant quod greci spermaticus purus vocant. haec est seminis foramina testes autem iunctae sunt et nervis vel venis genuissimis inserti sunt.

(14) apeudismemon arcus espi-nectus dactuleus. si quis greci et cautoris multis nominibus anum vocaverunt apeudismemon extalem dixerunt. et quod eustes greci rectum dicatur vel arcus. isfinctus eo quod secundum naturam constringit dactuleos. quod est anulo greci alo dactuleidin dicunt. latinae autem anum vocant. eo quod in rotundo constringat in modum anuli.

(15) cui similitudo est matrix compositione habet cocurbitae medicinales. quod tunicas habet matrix quattuor duas intro carnosas. et duas fores nervosas. cuius mensura est orificium. in corporis puellaris orificium digitorum quattuor mulieris autem digitorum sex ubi positae sunt vel in quale parte corporis ipsius caverna. in dextra parte et in sinistra qui urina dimittunt. sed similiter femina testiculus continere quos dedemus vocant. latine testes.

I (G)

(13) longaoni vero iuncta est vessica habens collum coniunctum veretro. continetur autem vessica inter duos renes recumbens. renes autem recumbentes sunt ad hilia dextra levaque. nervi sunt vero qui testiculi continent. quod grece masteres vocant. et greci nesten dicunt. sub hoc enim est intestinum. illis vero testiculis subiuncte sunt foramina. per quam tenuissime vene. ab ispine medullas semen administrant. quod greci permeticon vocant.

(cf. cod. S. Gall. 44 p. 213).

(sunt quaestiones, quales Sorani. cf. Sorani gynaec. I, 10. 9. 12 ed. Lips. 1882).

II (L)

(13) Veretro in
 <quo> collum. vi-
 sica est. tenitur. vi-
 sica autem inter duos
 renis continetur de-
 currentes. sunt illis
 dextra. levaque nervi
 qui testicolus conte-
 nens quod greci oris-
 matiris vocant illis
 iuncta sunt duo fo-
 ramina per que te-
 nuissime venae ab
 spina et medulla in
 testiculus semen ad-
 menestrant. quod
 greci permatecus po-
 rus appellant.

(13) iuuctum est.
 vesica. vesica autem
 inter duos renes con-
 tinetur detur rentis.
 sunt autem illi dex-
 tra levaque nervi qui
 testiculos continent.
 illis que iuncti sunt
 foramina. per quem
 tenuissime vene ab
 spina et medulla in
 testiculis semen ad-
 ministrat.

(13) qui iunctus
 est vesice collum lon-
 gum qui veretro in-
 est. vesica vero re-
 nibus continetur me-
 dia utriusque. ex-
 quibus renibus de-
 current ad nervum.
 vel testiculos. que
 greci cremasteron
 vocant. quibus iunte
 sunt vene tenuissime
 sperman deducunt a
 cerebro. ori[s]que ex
 spine medulla.

(16) quod similiter feminae sicut viri continent. ita et femine quae habet testiculus denique parandi viris. sed non eius compositiones habentes sicut viris sed minores et molliores adeo a quibusdam calidam et a quibusdam iurae dicuntur. constat ergo una ratione esse feminis et masculis sed mulieres habent similiter cum tunicas quattuor. prima appellatur ferreo. secunda. facon. tertia. perefenion. quarta genuissima arcus apellatur.

(17) similiter vulva prima cuius subiacent membrana vulva qui continet facto quod greci cincion culpon vocant. nam quomodo est masculi deretro sic et vulve collum. sicut minuatur adest vulve naturaliter mollis. constat autem tuniculis firmissimis sicut duabus extensior. et carnosae est. et carnosae interior et nervosa haec superposita est directa intestina diuscervis vel capita tribus per quas foraminibus porregetur usque ad longum inque(i corr.)ris venerias perface(i corr.)tur.

(16) similiter et femine testiculi sunt sicuti et viri. sed minores et molliores. ideo quae cumque femina prope similis habuerit testiculos ut vir ipse menstruose appellantur. constat ergo una ratione esse viris et femine. sed mulier quidem vulva habet. et testiculi nostri (nr̄i) tunicas habent quattuor. prima quae appellatur syco. secunda solidis. tertia peritorion. quarta autem

(17) folliculis hoc est veretrum viri. sic est collum mitre cum tribus foraminibus. porrigitur ad longum virge per quam venerie usus percipitur.

(16) sed similiter et femine testiculus. sicut et viri habent denique patrant. Sed non huius conpuncionis. habent sicut et viri sed minoris et mollioris adeo que propes similes habuerunt Constat ergo unam rationem esse viris et feminebus. sed mulier vulvam habet. nam et testiculi nostri. hi tunicas habent quatuor prima que vocatur. si hoc. Altera epsitro. Tercia peretion. Quarta est. tenuissima que vocatur datus.

(17) Similiter et vulva duabus tunicis continetur firmissimis sicut ait accius iustus. vulva naturaliter mollis est exterior nervosa est. exterior carnosa est. Nam prima subiacit membrana in qua continetur quod geniocione ulpon vocant. Nam quo(d) modo est masculi veretro sic est vulvae collum. Quibus superposita est. Directa intestino cuius cervix cum tribus foraminibus porregitur. usque ad locum

III (D)

(16) similiter et femine testicula sicut et viri habent denique patrant sed non huius conpuncionis habent sic et viri sed minoris et mollioris. masculorum verotesticuli maioris et durioris dicuntur. constat ergo unam rationem esse viri et fe(mine).

(17) sed in hoc distat. quia mulier vulvam habet. quae vulva duas tunicas vestitur. una naturaliter mollis est exterior. interior nervosa. nam prima subiacet membra quod greci fenicium dicunt. nam commodo est masculi veretrum. sic est vulve collum. haec superposita est directa intestino. cuius series id est compago cum tribus foraminibus porregitur usque ad locum in quo rei veretri usus perficitur.

IV (P)

(16) feminis quoque testiculis inesse manifestum est. sed alio scemate formati sunt ut viris. mulierum vero testiculi breviores et fragiliores sunt. namque qui maiores habent. viragines appellantur. igitur manifestum est unam esse viris ac mulieribus internorum viscera compaginata linamenta. sed multe sunt tonice testiculis virorum. prima. troydes. secunda. prognoydes. tertia. peritoydes. quarta vero tonica tenuissima. arcus appellatur.

(17) similiter et matrix habet subiecta membra quibus continet. quod greci cyneceon vocant. nam ut est masculo veretrum. ita est matricis columna. matrix enim naturaliter fragilis et mollissima est. constans ex nervis. et parvissimis venulis tonicis duabus. exterius nervis est firma. interius carnosa et mollis. quae est directa contra intestinum. cui cervix. tribus foraminibus erigitur usque ad longaonem.

V (C)

(18) nam cum concipiamur natura volente ex viri semine et mulieris sanguinem. quamvis ipsum sanguinem sed unde et maiores nostri quos natos sanguineos vocaverunt. unde summus auctor. et yppocrasistratus sic ait. namque vero ex semine mulieris et sanguine gloriator natio esse scio. quid dicant quomodo semen. sanguinem sumpsit cum sanguis sit blabus et semen candidus certum rationem docebo. quem admodum in mare ocianum est vel quod illa natura tribuit. si quando tempestates beneficium inparasset. et inscapulosus fluctus conlesus ispumam magnam facit vel quem admodum vino nigro in calice quoagito multam ispumam habentem faciat. similiter rationem et sanguis a sublima ossarum repercussus [i]spumam albidam facit necesse est ergo ut concipiamus ex viri semine et mulieris sanguine. nam quotienscumque mulieribus suave abentibus casum facimus. mulieres si conciperent greges etosse < add. corr. > queruntur infante sed quicquid ego < cū add. corr. > muliere iscrova ha-

I (G)

(18) nam perfecta natura volentis. semen viri cum semine mulieris commiscitur. quod semen mulieris sanguis sit. ideo maiores nostri. cognatus. consanguineos vocaverunt. unde summus auctor homerius sic ait. nescio quo autem sanguine vos semen dicitis esse mulieris. cum vero sit sanguis russeus. viri autem semen sit candidum. certa ratione doceo quem admodum in matrice commiscitur. dum interaneum sint vel quod illi natura tribuit. velut tempestas maris quando impetus ventorum in scopulis conlidunt et spumam candida facit. et quem admodum vinum nigrum missum in calicem coagitatum spuma alba facit. ita necesse est ut semen viri faciat cum mulieris sanguinem hoc est semen. unde semen viri et sanguinem mulieris commiscitur. sed non statim formatur infans in utero. sed singulis mensibus confirmatur. nam quotiens cumque coitum vir cum muliere faciunt. si totiens mulieres conciperent gregis nos infantium sequeretur. certo

II (L)

*) *Abhinc quae sequuntur (Vind. c. 18—24) inserta sunt (cf. textum P) farragini excerptorum medicorum (Rose, Anecd. II, 169) quae sub inepto titulo Sorani in art. med. isagoge impressa legitur ante Pseudo-Plinii libros V ed. Bas. 1528 quasi c. XVI et XVII* Nam concipit mulier natura volenter viri semine et mulieris sanguine . . . (des.) statim morsus cum sanguine sequitur. [quorum passionum curas et diligentiam singulorum in sequenti

in quo rei venere
usus perficitur.

(18) Nam cum concipimur natura volentem viri semen. et mulieris sanguinem. Quamvis et ipsum semen sanguinis sit. unde et maiores nostri. hoc est priores. cognatos suos cum sanguineos vocant hoc agemus. Nam quituos simenis hoc est sanguinem glorioris sed quomodo semen sanguineum est cum sanguis roseos sit et semen sit candedum. Certa racioe docebo quem admodum maris ociani coloris est. vel quod ille natura tribuit. Si quando tempestas impetum impetras. et scupolis conlisus. mox spumam candidam facit. ita ut quem admodum vinum nigrum. in calicem agitatum mox spumam alben-
temfacit simili racio-
ne sanguis noster ad

III (D)

(18) nam cum concipimus natura volente ex viri semine et mulieris sanguine coagulatur. quamquam et ipsum semen sanguis sit. unde cum sanguine vocatur. hinc autem homerus ait. nam mutato semine hoc est sanguinem gloriose scio quosdam dixisse. quomodo semen sanguis est. cum sanguis sit rubeus. et semen candidum sit. ad haec ergo certam rationem dico. maris oceani naturam. colorem viridem habet. si quando tempestas impetum in petrarum scopulis f. (lac.) conlisus. continuo spumam alben-
tem facit. si vinum nigrum in calice agitatum spumam facit alben-
tem simili racio-
ne et sanguinem nostrum sublime re-
percussu≡ram su-

IV (P)

sinistra vero est matrix. in qua sperma miscetur.

(18) conceptio celebratur. natura volente. id est viri semine. et mulieris sanguinem quamvis et virili sperma sanguis noscatur esse. unde et maiores nostri consanguineos appellaverunt. et consanguinitate paternalis materna natos. nam dicitur ab imperitis quomodo sperma sanguis esse potest cum sit albe. nos autem certa ratione probamus. mare enim ut ei natura tribuit. est colore viridis. quando autem tempestatibus movetur. spuma emittit. et si nigrum vinum in quolibet vas agitetur. spumam candidam facit. simili[s] vero ratione et sanguis concussus. in aluitudinem vertitur. dum enim conceptio fit. statim formatur infans. nam

V (C)

singillatim exponam. pro quibus (cf. v ad c. 25 C) tamen sequitur c. XVIII Quae signa in laborantibus letalia de quo tr. vid. Rose, Verz. der Lat. Hss. d. Berl. Bibl. I, 374^b. ceterum simili exemplo codicis Barberin. IX, 29 appendici quae est fragmentorum variorum med. f. 282—289 manus quaedam recens adscripsit Isagogicum ad medicinam auctore innominato.]

bente cetum facis non concepit merito maior fuit fortasse pars sanguinis. et minor pars seminis et lavabit illam minorem partem seminis maior pars sanguinis.

autem tempore mulier concipit. aut incipiente sanguinem. aut deficientem. sed quidem ait. ego cum muliere menstrua habentem coitum feci. et non concepi. quare. ideoque non concepit quia pars sanguinis mulieris fortior extitit.

I (G)

II (L)

Quae capitulis 19 sq. Vindiciani, eadem leguntur in codice Bruxellensi IV librorum Theodori Prisciani cum quarto qui

sublima repercussus ossoru(*ante corr.* o)m spumam albentem facit. Necesse est concipemur ergo viris et mulieris sanguinem si non statim firmatur infans. in utero sed temporis confirmatur. Nam quociens cumque coitum cum mulieris facimus. Si mox conceperit. gregis. infantum nos sequentem. Certo autem tempore mulier concepit. atit. incipientem sanguinem aut deficientem sed quidam. aut ergo cum mulierem minstruam habentem coitum faciat. non concepit merito maior fuit pars. sanguis et minor semini. elotum est. Illut autem seminis maioris partis sanguines.

pra lin. add. > spumam albentem facere necesse est. cum conceperimus viri semine et mulieris sanguine. sed non formatur infans in utero nisi temporibus confirmetur. nam quocienscumque coitum cum mulieribus factum fuerit. si mox conceperint. gregis nos secuntur infantium autem certo tempore mulier concepit aut deficiente sanguine. aut crescente. si aliquis cum muliere menstrua habente coitum facit et non concepit. maior fuit pars sanguinis et minor seminis electum est illud minus seminis a maiore parte sanguinis.

si quoties coitus fit. toties conceptio fiet. innumerabilis esse multitudo filiorum. certo enim tempore mulier concepit. aut in initio purgationis. aut in finem. nam purgatio. sperma corrumpitur. plurimi sanguinis usum. materiae superante.

III (D)

IV (P)

V (C)

male dicitur Prisciani libro confusa (ed. Argent. 1532 p. 106 sq.), quae ex ipso codice collato hic repeto: vid. col. VI (B).

(19) temporibus autem infans componendus. ad que et conlocare in utero materno manifestum est septem dunion sero septem ispatia continetur infans et nascitur. septimo anno infante dentes cadere vel septenę pueresse (puerę) in hoc aliquibus mamillas obingere et tertio septeno .I. (mo *supra add. corr. i. e. primo*) et XXI. anno barbasmaturare septimo die egrus pereclitare. qui multi septem stellis omnia ministrare sic infans in utero materno formare. atque componi cursum et lunae veterum determinare. est autem numerus quod mihi sic videtur fiat septies multiplicatus ita parto consumere sed figuram hominis infans accipiat. primo autem die quadragesima dico. \overline{os} (*i. e. hos*) autem numerus aut natus daturae septies multiplicamus. oportet ita ergo quicumque vel dies. XXX. in utero materno figuram hominis acceperit septimo mense nascitur. hoc septies duplicat ite-

I (G)

(19) manifestum est tamen infantem ad collum matricis componi. septizonium (septiromus s, — $\overline{m\bar{u}}$ e) vero septem spatiis contineri. septimo mense dentes infantibus nasci. septimo anno eis cadere incipiunt. bis septeni pubescere pueris et feminis nucleatis mamillis semen generare. ter septeni et uno anno pueris barba maturare. septizonios (septimomos s, septizomos e) periclitari qui multe stellis minsitari. sic infans in utero ferri atque componi. cursu solis ut lune dodecadem determinari. est autem numerum quorum septem et multiplices et ita partum consummari. sed et figura hominis infans acceperit. primo autem quadraginta. aliquando treginta novem autem numerus. ut partu multiplicari oportet. ita ergo quicumque dies treginta in utero materno figura hominis acciperit. nono mense expleto femina pariet. septies duplicabis et efficiuntur dies ducenti septua-

II (L)

(19) tempores autem compone adque coniocare manifestum est. Septe. zodero. numero. septimo anno contenere septimo mense. et nasci et septimo anno infantes dentes cadere. bis septinus pubiscere. et nuglicantibus mamillis. semen generare. septem et decem anno barba maturare. Septem die egro periculum liberare que multis. VII stillas omnia ministrare sic et infantem in uterum maternum firmare. Conpone cursus. solis. et luna dodiacon numero determinare est. Numerus quod menses VII multiplicatur. rae decum paratus consumatum sed fyguram. hominis infans acceperit proximo autem. XL. et .XXX. diae. os autem numerus ut partus. datur sepcies duplicatur. Oportit ita ut ergo quem cumque die XXX. in utero maternum figura. hominis acceperit. VII mense nascitur. oc sepcies duplicas. fiunt dies CCX. qui fiunt mensis VII. Si quis autem die XL. et proximam

III (D)

(19) temporibus autem infantem componat ad quod collocari manifestat elementorum ordo currens per septenarium numerum. constat itaque septem diebus omnem seculum volveri septem species septimo mense nasci. septimo anno infanciam consummare bis septenis pubescere. et ennuclientibus (sic) mamillis semen generare. ter septies id est vicesimo. I. anno barba maturare. septimo diae ergo periclitare septem stellis omnia ministrare. sic et in infante in utero materno formare atque componere manifesta ratio probat. [concordat tibi et alius numerus iuxta iudaeico ordine id est dierum XL. concursus solis in decima anni colligitur et dierum XXX. qua cursus lune peragitur.] per hos autem numerus septies multiplicatus. editum partum consummare certissimum est. sed figuram hominis primum infans accipit. tricesimo quadragesimo diae. uterque autem numerus et

IV (P)

(19) temporibus autem certis infans componi atque formari in utero materno manifestum est.

omnis enim figura firmatur in XL dies. aliquante in diebus XXX. qui vero in XXX. dies formatur

V (C)

Tempore autem instante concipi atque collocari manifestum est, septidomum ve*(i ante corr.)*ro septem spaciis contineri, septimo mense dentes nasci, aliquibus nono, septimo anno infanti dentes cadere, bis septenis pubescere et nucleantibus mamillis semen generare, ter septenis et uno anno barbam maturare, septidomi $\langle s \equiv \equiv \equiv \text{(promus)} \text{egros add. corr.} \rangle$ periclitare. quid minus? septem $\langle st \text{ in ras.} \rangle$ ellis omnia ministrari sic infantem in utero ferri atque componi cursum solis et lunę duodecadio $\langle n \text{ in ras.} \rangle$ terminare. est autem numerus septies multiplicatus. ita partum consummari. sed figuram hominis infans accipit primo quadragesimo aliquando, aliquando et trigesimo die, sicut ait yppocrates. in libro XL^{mo} nono de infantis natura. et vidi quandam mulierem in partibus gazę XXX dierum abortum fecisse masculum, cuius omnia membra ex integro confirmata conspexi.

VI (B)

rum dies exquod(q;) sunt menses VII. si que <autem dies XL *add. corr.*> utero materno figuram hominis acceperit nono mense intrante decimo nascitur. hoc septies dupliciter fiunt dies. CCLXXX^a (*L supra corr.*), qui sunt menses VIII. et dies. X. ita ergo ut diximus septimo autem mense qui nati fuerint vitalesunt. qui autem non impleverint numero supradicto legitimus partus non est.

ginta. qui faciunt menses novem dies decem nascitur puer. ut ergo diximus septimo et decimo mense pueri nati vitales esse possunt.

figura hominis acceperit. mens. cintrantex nascatur hoc septies duplices fiunt dies. C.C.LXXX. qui faciunt mensis VIII. et dies X. Ita ergo ut dixi. qui nati fuerint vitalis erunt. qui non impleverint numerus super scripta legitimus partus non est.

(20) manifestum infantem in utero materno sic temporibus formare. et quomodo intendo primo mense iactatur seminis nos-

I (G)

(20) intendite ergo ut scias quomodo infantes in utero formari possunt. primo quidem mense iactum seminis virilis

II (L)

(21) Manifestum est infantem in uterum temporis formatur. quomodo intendi. et prius lactis. siminis nostri in uterum ma-

III (D)

In c. 19 (B) citatur Hipp. in l. XLIX i. e. περί φύσιος παιδίου Opp. I, 392 Lips. cf. 385 sq. de genitura quam auctor vidit sex dierum, ad quem locum commentus de muliere Gazensi supra allata tradidisse videtur sive ipse noster sive nostri fons libri Hippocratici interpret cf. Galen. XVIIA, 446. 1006.

Cap. 20 sic reddit cod. S. Gall. 751 p. 357 (medio in libro de secta medic., de quo supra). . . | Iam cum mulier conceperit germinus minus est in albicio colore et cum minstruata lota est et non concepit. In primo mense generat umbilico hoc est

partus datus septies multiplicatur. oportet ergo quacumque diae XXX^{mo} in utero materno figuram hominis accipere septimo mense nasei. XXX^{ta} autem septies multiplicati. fiunt CC.X. si quis autem die XL^{mo} figuram hominis acceperit nono mense intrante X^{mo} qui XLVII^{ties} multiplicati. fiunt dies CC.LXXX. qui faciunt menses VIII et dies X. sed illi qui septimo nati fuerint. vitales non erunt quia non impleverunt legitimum partum numerum super scriptum. et ideo non sunt legitimi.

(20) quia I. mensis generat sanguinem. II. expressionem corporis. III. mense quia tunc prius formatus invenitur infans con-

IV (P)

in VII. mense nascuntur. qui autem in XL. die formatur. in VIII. mense nascuntur.

(20) manifestum est enim infantes in utero materno ita formari. primo enim mense iactus seminis congregatur in um-

V (C)

nam et cor ipsius quasi granum papaveris magnitudine existimavi. hos autem numeros ut partus edatur septies multiplicare oportet, ita ut quicumque die XXX^{mo} in utero materno figuram hominis accipit, septimo mense nascatur. hos dies septies multiplicabis, et efficiuntur dies. CCX. qui fiunt menses septem. qui XL^{mo} die figuram hominis acceperit, nono mense intrante, decimo die nascitur. septies multiplicabis dies, efficiuntur. CCLXXX. qui fiunt menses VIII. itaque die X ut diximus, septimo aut X^{mo} mense qui nascuntur vitales erunt.

(20) manifestum est infantem in utero temporibus firmari. quomodo? intendite. primo mense iactus seminis nostri (nri)

VI (B)

congregatus sanguis. Secundus mensis expressionis corporis. Tertius quia formatus invenitur et conceptus tribuat. Quartus unguis et capillos ducit cutem et motum facit. et mulieres nausiantur qui partum abent. Quintus mensis facit caractara cuius pater vel mater similis. Sextus mensis <in ras. aducet nervorum confirmationem. Septimus> [haec in marg. add. corr. medulla consolidat]. Octavus mensis ossa confirmat Nonus mensis maturo movit mater infantem etiam cum terra tetigerit vocem eius prima (haec ultima ex c. 21).

ter (\overline{nr}) in utero materno generat umbilicum et facit mense secundo expressione corporis faciat menses tertius qui priorem formatum. invenit corpus. tribuit enim quarto mense ungulas accepit pectus et capillus educit et motum facit infantem. adeo totum quarto mense nausiatur quinto mense facit caracterem similem patris aut matris vel proximum parentem. mense sexto adducit nervorum confirmationem septimo mense medullam confortat. mense octavo ossa dura facit. mense nono maturum movit infantem. et sic perfectum et rerum naturae beneficium de tenebris ad lucem ducit infantem.

umbilicus in matrice mulieris generatur. et ita in hoc umbilico congregatio sanguinis est. secundo vero mense fit expressio corporis intra umbilicum ipsum qui in matrice formatum. tertio mense formatum invenitur pecus. et cor et tribuetur et anima. quarto mense unguis accipiet et capillos ducit. et motum facit in utero. eodem mense mulier nausciatur. quinto mense fiet illi caractere patris aut matris et adulterium demonstrat. sexto mense adducit nervos et virtute accipit et confirmationem. septimo mense medullas implebitur et consolidavit. octavo mense ossa eius (\overline{ei}) indurescant et fortis fiet. nono mense maturum erit pecus. femina vero in eodem mense completo nascitur. decimo mense puer de tenebris ad lucem exiet.

Explicit genecia vindiciania auctoris.

ternum veniens. hanimia et nunc uni sunt vel nutriantur. hac si navis in portum expectans ventum. alii feliciter navigant. alii infeliciter periunt. Sic et semper infancia aut dimittitur acerba aut arboris. invenit qui eam nutriet et custodiat. si demissa ab hominibus pariet et ipse. hanimie. si ab hominibus nobis. infantibus considerentur que sint. Tunc venientur. et alii suspecti et alii tacite alii tristes. et alii gaudentes. hec signa sunt aut mortis aut vitae. Aut croatus. aut meritis generatum. biliscum. et facti sex. in hoc congregacionem. sanguines. secundum expressione corporis. tertius. Quia prius. firmatus invenitur. corpus. tribuit hanimam. Quartus unguis. accepit et capillus dicit et motum facit infantem. adeo quinto mense. nausiantur qui facit et caracterem. cui similet patri aut matri. VI. adducit nervorum confirmacionem. VII. mensis medulla consolidat. Octo

ceptus [in spirante deo accipit animam.] III. mense unguas accipit et motum accipit infans habeo. IIII. mense nausiat. V. mense facit cataracta cui similis erit patri aut matri. VI. mense confirmantur nervi. VII^{mo} mense consolidantur id est aequantur medulle. VIII. mense indurescunt ossa. VIII mense maturatur infans. X^{mo} die mensis decimi. legitimus nascitur homo. et per actam naturam ordine [dei] beneficio a tenebris in lucem quam volvitur infans.

bilico. et facit res. in hoc est congregatio sanguinis. secundo mense expressio corporis animam tribuit. tertio mense ungule atque capilli nascuntur. et motum facit infans. ideoque et IIII mense mulieribus nausiae fiunt quod greci anaraxion vocant. quinto autem mense. facit characteris. nodis. atque adulteria demonstrat. sexto mense. facit nervorum consumptionem. septimo mense medullam confirmat. octavo. cum periculis ossa confirmat. nono vero mense maturum movet infantem.

in utero materno congregatur in umbilicum, in hoc est congregatio. secundo mense expressio est corporis. tertio mense, quia priore formatum est corpus, ei tribuitur anima. quarto mense ungues accipit et capillos ducit, et motum facit infans in utero materno. ideo quarto mense pregnantes nascuntur. quinto mense facit characterem patris eius aut matris, aut adulterium demonstrat. sexto mense adicit nervorum confirmationem. septimo mense medulla consolidatur. octavo mense ossa durantur. nono mense maturatum movet infantem effectus, naturae rerum beneficiis. decimo mense de tenebris ad lucem exit.

(21¹) continetur autem in utero sic summam capitis partem crinibus continetur. genua autem oculi sunt posita (*Isid. XI, 1, 108*) unde hec tumentia et concava oculi adeo quam primo ille nomina rerum natura posuit genu et gene. denique cum agro dolore aut iniuriam acceperint homines ad genua se prosternant. statim lacrimantur (*Isid. XI, 1, 109*) oculi eorum natura movisse oleum in utero materno. per novem mensis sociatus fuisset. sed multus audio dicentes si natus et infans cum tangit terra vocem dat. hoc se (*i corr.*) essent mulieres qui nave pariant multos (*i. e. mutos*) nutrent.

(21²) ut scias mulier cum pregnans fuerit in dextra parte constabit semen suum hæc si puero habebit mense sexto semis. septimo mense factus ipse octavo habuerit sed in sinistra parte adhuc oculus tumidus mulier habebit. tunc constabit in dextra parte puer. deinde puella mense quinto sextosemis vertit in sinistra parte oculus mulier clarus et rubeus habebat.

menses ossa dura. VIII. mensis maturum movit infantum. Et peractis rerum naturis beneficiis et tenebris ad lucem convolvit infantem.

(21²) in mulieribus pregnantibus. Quid in utero habet (*a corr.*)nt. hec sunt signa cum mulier puella in utero habuerit senextram partem. stabilit. Sic et oculus mulier tumidus. habet. et tarde ambulat si autem puerum habuerit mensuum sex stabilit. Si in dexteram partem et oculus mulier cavus habuerit.

(21¹) Infans autem continetur sic summam partem capitis crinibus continetur. genua autem oculis sunt opposita. Unde hec sunt tumentia et concava. adeo quantum primum illis nomina rerum natura inposuit genua. et genediue que cum agro dolore aut iniuria accepta. Hominis ad genua se prosternunt. siquis enim lacrimantur voluit eos natura. meminisse se oleum. Cum in utero materno per novem mensis sociatus fuisset. sed multus audeo dicentes tunc infans vocem dat cum terra tetigerit. Hoc si essit mulieris que in nave pariunt motus parirent.

(21¹) infans autem in utero materno continetur hoc modo. summa pars capitis clenicus (*sic*) continetur. genua autem oculis sunt obposita. unde et oculi incavati et infossati. a quo foratu frons dicitur. natura autem rerum illius nomen posuit. genua propter genas id est palpebras. et geni propter genuas. quia illis prementibus incavantur. quia palpant id est defendunt oculos a sordibus vel a calore pulveris et frigoris. infans igitur mox ut terram tetigerit. vocem primam plorans emittit. [quia perpetrata mala querit habiturus in mundo et ipse sibi significat. quod per nativitatem ad mortem tendat].

(21²) infans vero masculus in parte dextra matrici continetur. fœmina vero in sinistra. nam et haec signa procedere solent. quod si masculus fuerit in utero mamma dextra robustior erit. si femina. sinistra.

(21¹) dum ergo infans in utero materno est. oculi gen[mi]nibus obpositi sunt. unde et probamus. quia ad genua est tumentia. oculi autem concavi ideo cognita rerum natura imposuit genua. et gene quoque. cum aeri dolore vel iniuria percussus homo fuerit. et genua curvaverit. oculi continuo lacrimantur. non vult eos natura oblivisci. societate genuina.

(22) cur ergo infans non loquitur sed magis balbitant. certa ratio est quia dentes non habent musigant. dentes autem nostri ut organi sunt. genus quibus modolatrix est lingua infantis quam diu duos dentes non habent vagentur balbitant. ad ubi duos vel tres vel quatuor habent musicant et adeos locuntur.

(23) dentes autem nostri qui sicidentur cometis qui dati sunt nobis ad precidendum elimentum. alii vocantur quinodenti latine canini dicuntur. alii dedicuntur. sed dentes nostri quid esse potatis ossa dicentis ergo se ossa sunt dentes nostri cur ergo omnes (ōms) ossa rara sanguinem est quam mittunt ergo si dentes nostri ossa sunt. cur ergo omnes ossa medulla habent <dentes vero medulla *suppl. corr.*> non habent quia evores sunt omnes ossa curantur. et ad locum revocantur. dentes autem nostri sublatis ad locum revocare non possunt.*)

*) *cf. cod. S. Gall. 44 p. 204.*

(22) cum ergo infans non loquitur sed vagetur. sed balbitat. Certa ratione docebo quia dentis non habit. dentis autem nostri organi gonus sunt quod. omo. dolatrix est lingua. Infans enim quamdiu dentes non habet vagetat. Ad hubi duos vel quatuor dentes habuerit musitat. adue conpleverit rustrum loquitur.

(23) Dentes autem nostri qui in primo oris. nostri sunt vocamus thobis. dati sunt nobis ad cedendum. Alii vero dicuntur cinodontes quos latinis. caninus dicamus. dati sunt nobis ad frangendum. Alii vero asmalitis vocantur quos latini molaris appellamus. dati sunt nobis ad conterendum. Dentes autem nostri quid esse potantur ossa. si ossa si ossa sunt dentes nostri. Cur ergo omnia ossa rasa sanguinem. quam. |are mittunt. si ossa sunt dentes nostri cur omnia ossa medulla habent. Aut si ossa sunt dentes omnia ossa fracta confirmantur et curantur vel in h(l *corr.*)oc cum suum revocantur. Dentes autem nostri sublatum ad locum revocare non possunt.

(22) ideo autem ut diximus non loquitur. sed vagitat vel balbutit quia dentes non habet. dentes autem nostri vel ut organum sunt. quorum modulatrixem lingua sicut plectrum in cythara.

(23) dentes autem primi apertendo vocantur. thonus id est cesoriae. alii vocantur cinodontis quod nos latine caninos dicimus qui dati sunt nobis [a domino] ad frangendum. alii molliete quod nos molares appellamus. eo quod escam velud mola comminuant. dentes nostri quid esse putantur ossa. si ossa sunt dentes nostri. cur omnia ossa medullam non habent? dentes autem non habent aut si ossa sunt dentes nostri cur omnia fracta confirmantur et curantur vel in locum suum resolidantur? si dentes sublatis aut fracti ad locum suum revocare non possunt. [sed in cadaveribus mortuorum dentes putrescunt quod ossa non faciunt. restat ergo nec petra nec ossa dentes esse cum quibus nichil habent in natura commune. sed sicut deus disposuit ossa. tantum ossa. dentes tantum dentes. ungule tantum ungule. sicut in pecoribus cornua tantum cornua. vel in cunctis animantibus caro tantum caro. cutis tantum cutis. unusquisque propriam habens naturam.]

IV (P)

(22) dentes enim nostri organa sunt quodammodo lingue. infans denique qui dentes non habuerit. vagit. dum vero vel III. habuerit. musitat. dum vero os dentibus impleverit. loquitur.

(23) dentes autem nostri [organum sunt *ante ras.*] quod habemus. alii vocantur cynodontes. quos caninos dicimus. quos ad frangendum habemus. dentes enim nostri ossa non sunt neque medullam habent. ideoque omnia ossa confringunt.

V (C)

(24) in dentibus nostris queris vitia in eis est. reddam vobis rationem. quia humor est nequissimus*) qui de capite descendit. sicut omnes auctores dixerunt melliadis dixit. me(o corr.)l-
 lidis adsiduae petra curat humida gutta aristoto(e corr.)-
 lis dixit. stillicidia guttandi lapidem cavet. lupio dixit gutta cavet lapidem non ponere (leg. pondere) sed potius sepe cadendum tamen capitis humoris sed se diffunderit facit ulcera amara in capite. alopcias et nimius dolores omnia ora pulmonum et tocius corporis vertiginem et tenebras facit oculorum. fistulas sub palpebris reu[s] matismus generat et lipitudines nutriunt et capillorum nocet et caligines et alburas oculorum et cyrurgia in nares polipum in dentibus cancer sub lingua quod dicitur rana ibi nocet et dolor dentium. inde epilepticis efficiuntur et humores gingivarum et dentium denudationes et commovent. fauces exinde obtumiscunt. et omnes vicinę partes mala omnes obtineant cum patiantur deinde fit ut aliquid neque calidum neque frigidum in ore continere non possunt. et si aliquid gustaverint statim morsus cum suo sanguine incipiunt comedere.

I (G)

(24) Sed dentes nostras que res viciat reddo rationem. humor nequissima qui de capite descendit. unde et auctores sic dixerunt Iustus dixit maliter asiduae petra cava. tumidi gutta. <hic add. corr. inter lin. Salustius ait stillicidie gutta> instando lapidem cavet. Virgilius ait gutta cavet lapidem. non viribus. sed sepe cadendo. Humor ergo capitis cum re semul defudet. sed in cute facit vulnera amariora. alopcia. Sive in sporum dolorem capitis vel virginem facit. in oculis fervore(v corr.)m inpetum lippytudinem. generat caliginem. si in naris pulypum si in maxillas fervorem. obtumiscunt gengive. Tumor gengivarum donec dant dencium radiceis inde fit uf quoddem cal(i corr.)dum vel frigidum continere non possent.

Explicit.

III (D)

**) Aurelius l. II de tardis passionibus (q. d. Escolapius) haec sic citat c. X de dentium vitiis . . . quia humor est nequissimus capitis qui dentes vitiat, sicut comparationem ipsius legendo didicimus. stillicidia guttando petram cavat. item assidue petram cavat humida gutta, non pondere sed saepe cadendo (cod.

(24) de aegritudine autem dentium reddamus rationem. humor est nequissimus qui a capite descendit. unde auctor ait. mollitus assiduae petram cavat. humida gutta non quod dentes petra essent sed sicut guta pluviae assiduae supra stillans cavat eam. ita humor nequissimus dentes forat. durissimus ergo humor capitis cum simul infuderit in fauce facit vulnera amariora. vel alupicias in tempore dolores capitis vertiginem oculis fervorem et caliginem generat. si in nares pollipum. si in maxillas fervore (*corr. i*). incarnescunt giginves tumorem gingivarum ledit radices dentium. unde fit ut quidam calidum vel frigidum continere in ore non possint.

istam ergo ordinationem humani corporis. lucas demonstrat. Explicit.

Incipit dissertio. de anima hominis sc. quae saepe in vett. codd. occurrit *Epistola de conflictu Platonis et Aristotelis* (f. 6^b 2—7^b 1). praecedit autem quam respicit librarius, in hoc codice septem foliorum (quibuscum Augustinus compactus est de quantitate animae, idem de doctrina christiana, ex alio sc. codice saeculi item IX) in fol. 3^a 2

Epistola luce aeuvange-
liste (*excerpta etiam in cod. Brux. 3701/15 Epp. med. no. XVI*).
Incipit hoc modo.

IV (P)

(24) Sed assiduus humor capitis veniens vitiat. sicut enim assiduus liquor ex alto in saxum veniens perforat. ita dentrs vitiantur a capite.

Hic terminatur textus Casinensis, qui paululum refictus, una cum (Vindiciani) epistula praemissa, inter Spuria Galeni olim impressus legitur (opp. ed. Ven. Iunt, 1576 f. 41—42) quasi Galeno ascriptus liber de natura et ordine cuiuslibet corporis (inc. Licet te sciam . . . des. vitiantur à capite). sequitur autem in cod. Cas. additamentum tale:

V (C)

Aug.). in his origo patet versus notissimi Ovidiani medio aevo amplificati (de quo G. Büchmann, Geflügelte Worte). quem (G. c. l. non vi sed saepe cadendo) citavit etiam XIII. saeculo Bernardus de Gordonio Lil. med. V, 14 (Lugd. 1550 p. 480). ceterum cf. infra ad opusc. seq. c. 13 de uva Aurel. II, 14.

(25) sunt autem naturales officio cum quibus infantes nascuntur. sensus gustus. et(s)apor. sunt et alia irę motus. intellectus. et risus. ista omnia et anima et corporis totius sunt adiutoria prima corporis sunt auxilia et ęgestionis preuentia (b corr.)entia quamdiu spiritus in suo reget corpore.

[Incipit epistola yppocratis de pectus autem nimium pregravatum . . .

I (G)

[Quoniam medicus peritissimus debet esse. et dum nos non errorem. egritudinis capere potuissemus. festinavimus urinę diversitates adprehendere. et scito nos urinam cognoscere citius. quia qualis fuerit ventus. tales sollicitat humores. et tales facit egritudines. ergo breviter exponimus tempora eorum atque dominationes maximas. sanguis dominatur vernum. colericus estate. melancolicus autumnum. flegma hyeme. scito urinam. colamentum sanguinis esse. sed dum venerit egritudo quę ex alia materia procedit. cum illa conlimitat. sanguis. sandaracodes facit urinam. colericus. rubeam. melancolicus, nigram. flegma. alba atque pinguem.]*)

Explicit epistola vindiciani. seu expositio membrorum.

[Incipit epistola yppocratis. de fleubothomia . . .

III (D)

*) eodem hoc loco addito Quoniam medicus . . . finitur cod. Angel. V. 3. 9 qui insuper habet: quorum passionum curas singillatim exponam. cf. Ps. Sor. c. 17 supra cit. p. 446.

Lucas christi servus et medicus*) omnibus christianis et medicis haec epistola. constat hypocratem medicum per tempora sua pagana scripsisse volumina. et ideo ibi aliqua esse obscura. quedam vero generalia sicut est illud .VII. stellis omnia ministrare. quem gentiles credebant ex sole habere spiritum. ex luna corpus. ex martes stella fervorem. ex mercurii stellam linguam et sapientiam. ex iove coitum. ex venere amorem. ex saturno tarditate. que omnia non sunt christianis credenda. quia omnis administratio et omnis medicina a deo procedit. et ibi laudabitur medicus ubi voluerit dominus. Et ideo nos qui artis medicine curam exercemus et christiani sunt (*sic i. e. sumus*) et libros hypocratis habemus. quod ille dixit utile. probatum tenemus. quod vero ille aut minus aut obscure dixit. nos aelucidando transcribimus ut melius legentis intellegat. quod ibi aliquid addamus ex libris sancti ysidori. aut sancti augustini. aut sancti gregorii. aut luce euangeliste. quia toti isti de arte medicina plura dictaverunt. credentis nobis adfuturam (*sic*) domini nostri ihu xpi auxilium. ut tamen melius proficiat artis nostrae operatio. quanto ab eo qui est omnipotens medicus libri nostri corrigantur omnem carentes mendatium. Explicit.

Textus libri. De origine igitur hominis ita augustinus scribit de numero loquens. senario etc. (*sequitur de opere sex dierum disputatio in qua ipsa quae sequitur hypocratis epistola citatur f. 3^b 1 v. 6, deinde de quattuor elementis ex quibus homo, atque ex Isidoro plurima de partium corporis humani vocabulis f. 3^b 1—5^a 2 ubi haec de corporis membris vel vocabulis dicti sunt, deinde de aetatibus ... des. f. 5^b 1 quia ista aetas non habet aliud terminum nisi mortis exitum: Epistola ypocratis (seq. quae supra).*

IV (P)

*) De Luca medico vid. Harnack, *Medicinisches aus der ält. Kirchengesch.* 1 ff. (*Texte u. Unts. VIII, 4, 37 ff.*).

VII. E (1893)

ex cod. Paris. 11219 (Epternac.) saec. IX² f. 210 (cf. supra p. 427):

Incipit actio iusti medici de mulieria
Genechia.

(1) Quomodo in utero materno contenimus vel portemus cum sit artis medicinae grecis auctoribus placuit preter quod huiusmodi sermonis ignorat in latino. Interpretationem nobis hanc in peioribus in virtute domini agentibus medicina lupi et pilupio erofilo et erastrado. yppo. et apolon. et ceteri anatomici. philosophis licuit discutere. ut scirent unde et quomodo mortuum esset hominis facere non licuit. Et ideo hoc exemplare. oratio vobis redditur. Quomodo contineamus

(13) longaone vero iuxta est vesica habens collo longo et collo iuncto veretro a quo collo vesica nontenetur. Vesica autem inter duos renes continetur et current illi dextera levaque. Nervia que testiculi continent quod \bar{g} (i. e. greci) gremastaris vocant. iuncti sunt foramina per quem lenissime bene ad spinæ medulle in testiculis semen administrant. quod greci spermaticus prorus vocant.

(16) Sed similiter et feminae testiculus sicut et viris contere femina inquit habet testiculus denique et parent. sed non huius compositionem habent sicut et viri sed minoris et mollioris. Adeo quecumque similis habent ut viris a quibusdam coliosi et molioso dicuntur. Constat ergo unam naturam esset viris et femini sed mulier inquit vulvam simili. et testiculis tonici vero quantum quorum prima sicut esti dicitur. secunda epe(se)ro. et his tertia petreimon. quarta tenuissima tard appellatur.

(17) Similiter vulva habet. prima autem mollis membranum vulva. et quo continetur quod \bar{g} gention golfon vocant. Sed quomodo est masculi veretrum ita ut vulva collum sicut accius iustus Vulva. Naturaliter mollis est. Constat tonicis duabus firmissimus. exterior nervosa interior carnosissima. haec superpositum est. et degesta intestinis. Cuius cervix cum tribus foraminibus porrigit quod ad longationem. in qua regio venerior usus perficitur.

(18) Quam cum concipit naturam volentes inuerissimi Ne in mulieribus sanguine. quamvis et ipse semen sanguini est. Unde et maiores nostros <hoc *inter lin. ips. add.*> priores cognatos. consanguines vocaverunt. Unde sumum auctor. hoc est humerus. greci latini. hoc ait. Nam quomodo semine id est sanguinum. sed cum sit candidum certa ratione abit. sed sicut mare ab africon. hoc tempus rubor. vol quod illi

natura tribuit. sed et quando tempestate beneficium densas et scopulus colesa spuma facit albam. et quem admodum vinum nigrum in calice agitatum spumam albam fecit necesse est. Concipimus autem viris semine et mulieris sanguine. sed non statim formatur infans in utero materno sed temporibus confirmatur. Nam quotienscumque coetum cum mulieribus fiet conceperunt grex infantium sequerentur sicut animalia. Certum autem tempore concipiunt mulieres aut incipientem sanguinem aut deficientem. Sed quidam cum mulierem menstruam habentem coetum faciunt non concepit meritum quia cum maior fuisset pars sanguinis mulieris menstruis et minoris semine elutum est illi aut magis maior pars sanguinis.

(19) Temporibus autem infantum componi atque conlocare manifestum est tempestatibus quotiens septimo mense septimo anno infanto dentes cadere. bis. septimo popescere et noclientibus mamillis semen generare. ter septimo. hoc est XXI añ barba maturare. septimo die egros periclitare. Quid multis septimo est illis omnia ministrare. sic infans in utero mater(no) firmare atque componi. cursus solis aut lunae viam cum eruntur manere. manifestum est autem numerus. q̄ haec fiet septies multiplicare et ita partus consumare. Sed et figuram hominis accepit. Primo autem XL. diebus. aliquando et XXX. intra utero materno figuram hominis acciperit septimo mense nascitur. hoc septies duplicans fiunt dies CCXVI. qui faciunt menses VII. et dies VI. Quae aut die XL figuram hominis acciperit VIII mense nascitur intrante X nascitur. hoc nonies duplicans fiunt CCLXXX dies qui faciunt menses VIII et dies X. Quare ergo ut diximus VII mense qui nati fuerint vitales erunt. Qui autem non impleverunt numerum super scriptum. legitimus partus non erit.

(20) Manifestum est infantem in utero sic firmare quomodo intendit primum status seminis. in utero materno generare umbilicum et facit congregationis signum. Secundum mensis expressionem corporis qui exteriora convenit formatum corpus III mense animatus unguis accipiat sic. et capillus ducit. motum facit infantem III° mense contertia mater nausiat et formatus est infans. quinto mense ossa confirmat nervia et venas per quo salitur fetus. sexto mense medullam confirmat et capillorum adducit quotis sumendi. etiam mulieribus crebriores fiunt nausiae VII° m̄s nervorum facit fortitudinem et elimentum accepit in quo regitur. VIII° m̄s maturum movet corpus et accepit anelimum. VIII° m̄s perfecta omnia (oīmā) maturitatem evolvit infantem de tenebris adducit.

(21) Nam sic vulvam iactatur. sive in latus aut supine aut summa pars capitis medio ventrem conlocat⁹(ur). genua autem nostra oculis supposita sunt. et quia sunt eminentia.

concava fasciunt speciem lum̄ vel ad quorum compressionem format⁹ nausus. Ideo quae dictae sunt genuę. quā genibus nixerunt. Hanc rem si q̄ dol' coacta sunt (f̄) potentiolem ro- gat. Non dicit per culmen corporis caput. sed rogo inquit per genuam. Continuo etiam oculi lacrimantur quia natum quod volunt in utero materno quibus sociata fuissent utrum gemit. Illa dum parit vagit. Ille dum nascitur ament nondum hilari- tatis vitam adhibiturum etiam luctum gerit oculus quae vix bene parentibus effundent. Lacrimas vagit una lis suos perse- quitur. et antequam sciat flore novit. scient videlicet menses hominum et illa caelestis origo infelicitatem praedicat. sed multis audio se quando dicentes. Hoc infans cum tetigit ter- ram vocem dat. hoc si scit mulieribus qui in nave pē^a(*ips. corr.*)- reunt vitalis esset partus.

(21²) ut scias quid mulier pregnans in utero habuerit in dextera parte stabiliet semen suum septimo mense movet. in sinistra parte et oculus mulier tumidus (—đ) habet et tarde ambulavit. Si puerum habuerit stabiliet semen suum in sinistra parte septimo mense vertit se in dexteram partem et oculos mulier clausus habebit.

(22) Cur ergo infans non loquitur sed vagitum. certa ratio est. quia quę dentes non habet non formas illa dum loquitur. Dentes autem nostri. organeca sunt. quorum modo flagerit lingua.

[Incipit de mulieria.

Vindiciani epitome altera

ex codicibus

Vat. Pal. 1088 s. IX f. 116 sqq. = P (a. 1881),

S. Gall. 44 s. X² p. 201 sqq. = G (a. 1869),

Upsal. med. aevi medic. 6 s. X p. 14 sqq. = U (a. 1887).

5

Incipit de urificia interiora <corporis humani. add. ante ind. capp. inscriptio cod. Pal. prior, quae verba ante textum altera inscr. omittit — sine titulo quidem sed in ipsa Hippocratis q. d. ad Antiochum epistola insertum his verbis Diximus de infirmitates hominum nunc de ipso homine dici(e)mus et quibus ex causis formatum(s) est, eundem libellum habent in quo libello comparent Vindiciani membra qui praecedit, ubi V margini inscripsi>.

V. 1.

Quibus articulis quibus commissuris quibus ossibus venis vel nervis vel compaginibus omnium membrorum constet homo. ex rebus XIII, id est nervos, venas, arterias, ossa, sanguine, spiritu, pulpa, alape, ossa tenera que hcondro vocantur, unguis, humorem, capillos, medulla, membrana. ex his omnibus componitur homo. sensus in nobis sunt V, visus auditus gustus odoratus et tactus.

20

II. De caput.

V. 3.

Caput nostrum commissuras habet V, in masculis arteriis continentes X, feminis vero in circuitum. unde agnoscitur calvariae feminum quod greci dicunt novadina, quod coherit membrano, cui superposita est cutis.

25

III. De cerebrum.

Cerebrum est medulla capitis copiosis teneribus tenuisque implicitum venolis. quod multum copiosius habemus quam reliqua animalia, ideoque omnibus illis sapientiores sumus,

6 numeros capp. add. P, non UG. 14 commessuris U.
15 membrorum omnium UG. constit P. 16 id sunt P.
nervus P. asterias U. 17 que G. ocondro U, con-
dro G. 22 habet commissuras UG. arteris P, artariis U.
23 contenenentes P, om. G. agnuscetur P. advarie G,
acluarie U. 24 coerit UG. 26 cerebro G. 27 terrenibus G.

fistulas plus habendo unde intellectus nobis advenit, visus
 auditus odoratus et gustus. tota enim pene vacua sunt, vacu-
 etates cerebro replentur, quod protegitur membrano. cuius
 membrani radices ex ipsius cerebri corpus incipiunt.. cerebrum
 5 autem semper sui commovens sensum, ideoque salire non ces-
 sat. cuius motus si crebrior fuerit, insaniam solet excitare.
 unde dicimus eos cerebrum habere motum.

III. De capillis.

Capilli nostri non solum propter ornatum, sed etiam } V. 3.
 10 propter munitionem cerebri facti sunt. huic calvarie subiacent } V. 4.
 tempora. que continentur spiritalibus venis cerebri. dextra le- }
 vaque semper moventur. hisque superposita sunt cilia. }

V. De oculis.

Rursum ex eodem cerebri membrano velut fistule duae
 15 transversis partibus commiscentur ad sedem luminum, ubi con-
 iunguntur oculi qui continentur cum domo. ex vase cerebri }
 hoc sunt ventris cerebelli duo foramina oriuntur, per quas sin- } V. 5.
 gule radices tenuissime pene de parte dextra in sinistra et de }
 sinistra in dextra bulbi oculorum continentur. quorum radices }
 20 in cerebro colligantur, ut si cereber vexatur oculi egrota-
 bunt. habent autem in osso ipso concavo ubi ponuntur fistulas
 tres pegerante et rizoptalmon. sunt autem in oculis mappas }
 vel tonicas quatuor, quod greci chitonas vocant. prima cir- } V. 6.
 toidis et cristalloides et meroides, secunda aragnoides, tertia }
 25 haloides vel fagoides, quarta metroides vel trizepies. hi multis }

3 mimbrano P. 4 mimbrani P. 5 sallire P. 6 cre-
 brior P: crepior U, crepius G. solit P. 9 ornatu U,
 —tus G. 10 huic U. 11 que G. continentur P.
 12 his que U: hic qui P, his quibus G. 14 Rursus UG.
 membra G. fistule G. duce P, due UG. 15 con-
 miscentur P. 16 continentur P: coniunguntur et continen-
 tur UG. cum (eam?) domo P: cum dumo UG. 17 sin-
 guli UG. 18 tenuissime P. sinistra P. 19 senestra P.
 dextera (hic) P. 19 dulbi U. continentur P. quo-
 rum UG: eorum P. 20 colligantur G. 22 rizoptalmon P:
 izoptalmon U, iroptalmon G. oculos PU. 23 quatuor P:
 III. UG. ehitonas U. ciratoidis UG: cistoidis P.
 24 crystallo. id ~ (id est U) & meroides PU, cristalloidē et
 meroides G. aragno. id est P. tertia G. 25 faloides G.
 mettoides G. trizepies UG.

V.5. { nominibus appellantur. alii dicunt humorem inflatum visum nobis reddere. dominantur autem in oculis nostris humores tres, id est salsus gelidus frigidus. de his in obtalmicum librum latius scripsimus.

VI. De aures.

5

Aurium nostrorum duae iterum fistule dextra leuaque ex eodem membrano incidente iunguntur ossibus auriumque ossa beloniade appellantur, ultime partes aurium in quibus reperiuntur vox intellecto ipso membrano cerebri remittit.

VII. De naribus.

10

Duae rursus fistule ex mediae partis cerebri usque ad summam cartilagine narium procedunt, sub quibus tenues unica singularis sub palatum usque defertur. que foramina duo exeunt in facie, qui ventositate foras emittunt, quas greci rothonas appellant id est nares.

15

VIII. De cervice.

V.6. { Una vero fistula tensa atque robusta cum parte quadam cerebri per medium cervicis sfondilos defertur iungiturque medullo spine, ex quo toto corpore sensus qui tactum manibus vel pedibus prestat intellectus. quod sunt vene gutture maioris 20 quas sanguinales vocamus. quattuor, due, que organa dicuntur, et due, a visceribus venientes subposita oculis, quas genas vocamus, quibus coherit palatum.

VIII. De dentibus.

V.7. { Dentes vero nostri sunt XXXII, femineum et duribarbium 25

1 inominibus *U.* appellatur *P.* inflat *P.* 3 i. (idest) *P.* om. *UG.* et (de his) add. *G.* 5 De aurium positione *UG.*
 6 Aureum nostrorum *P.* Aures nostras *UG.* due *U.* due *G.* uterum *P.* fistule *G.* 7 membrano *UG.* mimbranci *P.* incedente *UG.* 8 beloniade *UG.* heloniade *P.* appellatur *P.* aureum *P.* 9 nox *P.* intellectum ipsorum membra c. r. *G.* 11 media partes *UG.* 12 cartilagine *U.* nareum *P.* unica *P.* unaca *G.* venaca *U.* 13 singularis *P.* suptus *P.* que *UG.* 14 exiunt *P.* 25 vocant *G.* 17 partem *P.* (-tē *U.*) 18 fondilos *UG.* medulla *UG.* 19 totum (-ū) corporis *UG.* 20 in gutture *UG.* maiores *UG.* 21 quattuor *P.* due *G.* organa *UG.* 23 coherit *P.* coerit *U.* ceperit *G.* 24 De dentibus *P.* De dentes *UG.* 25 femineum *P.* feminibus *UG.*

aliquorum XXX. omnia enim ossa fracta curantur et evulsa ad locum revocantur, dentes autem nostri nullo modo.

V. 23.

X. De labia.

Labia nostra sunt membrana venosa, que adsidue et incessanter [omnibus temporibus] moventur.

XI. De lingua.

Lingua nostra radix adimplet faucium loca natura muscolosa, duplici contexta membrano, cui si cerebri ac visceribus fuerit austio februm, statim asperior fit.

10 XII. De palato.

Palatum a quibusdam dicitur hyperoa vel uranis que est super dentes. uranus asperior est. hyperoa autem dicitur qui est interius, ubi pendet uva ut camere lenitate.

V. 8.

XIII. De uva.

15 In eodem loco pendet uva, que est natura lubricosa. nobis ipsis summa quidem humorem prestat ciborum devorationem vel sonum vocis, conplurima habens-foramina tenuissima ut aco puncta. veluti mammillis mulierum emanans lac, sic et ipsa dimittit humorem interius viscerum sive pulmonum circa
20 palatum, ubi superiacet uva circa radicem linguae. cuius radix cooperit canalem et stomachum petauro simile, que utrisque canales modo claudit modo aperit. aperit autem spiritalem quando loquimur, cludit autem cum manducamus. hoc in nobis sentimus, quando casu aliquo cibi vel potus in ea parte in-

cf. Aural. 1, 14.

V. 8.

1 aliquarum P. 4 que G. assidue G, assidue U. et om. P. 5 omnibus temporibus UG: om. P. 7 (radix) est add. UG. muscolosa P. 10 De palatum UG. 11 nyperoa (sic) P, hiperoa UG. ū uranisq; P: om. UG. 12 asperior ÷ P, asperiore UG. hypera P: hiperoa UG. 13 pendet U: pendit P, —dent G. at PU: aut G. lenitatem P. 15 pendit P. qui UG. lubrica UG. 16 quidem om. UG. humoris UG. cyborum P. 17 conplurima P: quia plurima UG. 18 aco PU: aquo G. mamillis U. 19 dimittet UG. homorem U. 20 lingue U, —gue G. 21 coprit P. carnalem P. stomacho UG. depetauro P. que om. UG. utriusque G. 22 carnales P. claudet P. 23 quando UG: cum P. autem om. UG. cum P: cum qua UG.

V. 9. { repserit. huic ergo lingue dextra levaeque tunselli sunt positi. quod autem superpendens illis, superpendens autem circa alios canales, unum quaque cibo vel potione stomacho defertur, qui epeglosin continet spiritalem qui dicitur gurdia. alius autem qui deretro iungitur spine, qui stomacho membrano dicitur 5 coniunctum esse gurgulione et pulmone.

XIII. De faucibus.

Due adhuc fistule tenuis exeunt sub ipsis faucibus, et iunguntur arteriis solidis cartelaginosis, quas greci fagiditas appellant. quarum hime partes pulmonibus merguntur, summe 10 eius usque ad epiglosidam adsurgunt.

XV. De epiglosis.

Epiglosis est autem lingua minus super palatum posita, que quotiens inspiramus excluditur. singule enim partes suas potui vel cibi trahunt. ergo due arterie dextra levaeque gurgulionem tenent, que semper infatigabile meatu spiritum modo trahunt recedentes a se, modo calefactum remittunt. 15

XVI. De pulmone.

Pulmo autem qui suprascripto spiritu per arterias recipit in duas deductas fibras iacet in toracis spatia colore cinerio 20 duas fibras habens more ungule bubuli fissus, ut sfungia habens similitudinem. multis enim e vacuetatibus ducitur et intervallatur. ideo in se recipiendi spiritus habet potestatem.

XVII. De stomacho.

V. 10. { Nam ibi circa pulmonem stomachus ventre coniunctus est 25 inter duas fibras hoc sunt pinnas pulmonum. sunt autem IIII.

1 lingue G.	2 autem om. UG.	3 quemque UG.
stomachum P.	4 epeclosin U, epoclisin G.	contenit P.
5 mimbrano P.	6 gurgiolione U, gurgilione G.	8 fistule G.
9 frigiditas G.	apellant P.	10 hime P; hieme UG.
11 epiclosidam U, piclosidam G.	12 De piclosis UG.	
13 Epiclosis UG.	autem om. UG.	14 que om. UG.
quociens P.	singule G.	putui P.
15 due arterie G.		
16 que U.	gurgilionem (ips. corr. = U) P,	gurgiolionem G.
16 que G.	infatig(c G)abilem meatum UG.	spū . . . recedente P.
19 artarias PU.	recipiat U.	20 fibras P:
febras G, febres U.	specio G.	21 febras G, febrans U.
spungia UG.	22 in multis U.	ducetur P.
25 circa PU: curam G.	et stomachus UG.	febras U, febres G.
		pennas UG.

nam foramina sunt in eis XIII, quas greci brocias vocant. } V. 10.
 nam hoc quod loquimur pulmo prestat. ubi enim per fistulas }
 id est per arterias repletus spiritus inflavit fibras rursusque } V. 10.
 in se recepit, ut apud fabros folles solent spiritum trahere }
 5 modo receptum exprimere, per angusto spatio ictu suo san-
 guinem sonumque impulsu suo faciens excautatur usque in
 epiglosidem, nec tamen plus quam quinque voces intellegit
 epigloside, quo sono vocales appellamus. quare spumosa ex-
 creamus? quia pressura pulmonum per inquietas vias trans-
 10 figurando expressus humor spumat, et intimus calor nostri
 materiae hoc est humor exhaustus veluti in nobis in caput re-
 fert. quem partium officium aut sorte recipiunt, siccis locis
 temperant, lacrimam mucum vel salivam.

Stomachum autem nostrum, qui dominium totius cor-
 15 poris possidet, alimenta digerit. per quem famem sitimque
 sentimus, medio nervosus, dextra levaeque vene sanguis. posi-
 tus est autem inter ambas partes scapularum intra vertebra
 septima cervicis, inter duas arterias similis intestino, plenior
 quidem. atque rotundis constat tuniculis, duabusque exasperate
 20 tarde resedunt. vulnera mortem inferunt, quia cicatricem non
 deducunt. positio illius una parte angustior in summo est
 mamnillo defusior. acceptus enim cibus paululum sedit, donec
 quod subtilissimum fuerit in alimentum dispensetur. tunc quod
 supervacuum atque exutum sic in ventrem dimittit. ille ergo
 25 cum digesserit, esurire nos cogit. simul dum accepta esca

1 quattuor *UG.* 2 quattuor decim *UG.* hoc quod *P:*
 quot quot *UG.* loquimus *G.* fistolas *UG.* 3 id ~ per
 art. repletus *P:* om. *UG.* que om. *UG.* recipit *P.*
 4 apud *U.* spiritus *UG.* traere *U.* 5 ictus *P.* san-
 guine *UG.* 6 sonumque *UG.* impulsu *PU.* excautatur *P:*
 exacatur *U,* exacuatur *G.* 7 epiclosiden *UG.* quam in
 q. *GU.* intelligit *G.* 8 epicloside *UG.* quo *P:* quod *UG.*
 9 pressura pulmonum *PU:* sp̄s (spiritus) supra pulmonum *G.*
 10 & intimus *P.* 11 materie *U,* —rię *G.* velut *G.*
 12 parciū officiū *P.* decipiunt *UG.* sichis *P.* 14 Stho-
 machum *P:* hoc verum est cap. XVII initium. qui dominium
 etc. *P* (cf. Theod. Prisc. 2, 84): qui dominus est t. c. *UG* (*G*
in marg. habet GALENUS †). 15 possidet *P:* et possidet
UG. degerit *P:* et degerit *UG.* sitique *P.* 19 adque *P.*
 cuniculis *UG.* 22 mamnillo *UG.* paulolum *P:* paullum *U,*
 paulum *G.* 23 fuerit *PU:* fieret *G.* 24 ventre *UG.*
 25 degresserit *P.* exurire *P.* nos om. *G.* esca *UG:* sca *P.*

dispensaverit, bilem excitat, quem admodum faucibus inspi-
 rare solet. modo acidior infundere componimus, ut dixi, ad
 stomachi arbitrium. ad illius voluntatem corpus autem testi-
 monio honoretur. illud etiam frequenter vidimus, quibus sto-
 machus in causa fuerit, barbe eius celerius crescere solent. sed 5
 non puto ego. illud tamen veritate magisterium erit, ut cum
 stomachus alicuius bilia receperit, necesse est ut habeat totum
 corpus secundum infirmitatem domini aut ariguendum. tunc
 itaque succidentem aciem quos incontexerat decrescendo uti
 texerit capillus, videlicet non barbe illius prodierunt, sed cari- 10
 barba subsedit. nunc denique pellentes ad stomachum cibum
 et potio deducuntur, adpromptione faucium. qui stomachus
 principatum habet faucium. incipiens a gutture adsurgit quod
 claudat, nec aperiendi potestatem habet. unde per totum
 consortium cartelagibus contexitur. que in se reducendo ideo 15
 volit, et revertens secundum occupatus deiciet cibus et sua
 prssura. quidam medici putant per unam partem in sto-
 machum ferre potionem et per aliam cibum. ab eo autem omnes
 materias ciborum vel potus per unicum canalem deferre. et
 turminosis se multa adiutoria per potionem datam profuerunt, 20
 quia et illic descenderat, quo et cibi pervenerant. cauculosis
 vero estrangilosisque atque hydropicis per cibos medicamina
 iubant. ex quo manifeste colligitur uno itinere cibum potum-
 que deferre. illud tamen interest quod cibi tardius, humores
 celerius deferuntur. ideoque suavior est sitiienti potum quam 25

1 bilem *U*, uilem *G*: biles *P*. 2 solit *P*. acidior
UG. componimus *G*. 5 eius *U*, æius *P*: enim *G*.
 criscere *P*. 6 illut *PG*. veritatem *P*. 7 stomachus *P*.
 biliare ceperit *G*. 8 aut ariguendum *P*: aut arigiendum *U*,
 ad auriguendum *G*. 9 decrescendo *P*. 10 texerint capil-
 los *UG*. 12 putio *P*. deducantur *UG*. adproptione *G*.
 12 habit *P*. 14 habent *P*. 15 qui *G*. reducendi idio
 volit *P*, reducendo ideo volens *UG*. 17 stomacho *UG*.
 19 macterias *P*. cyborum *P*. potius *P*. canale *P*.
 20 turminosis | se *P*, turminosisse *UG*. multa multa (*bis*) *P*.
 21 discenderat *P*: descenderunt *UG*. quo *P*: ubi *UG*.
 caucolosis *PU*. 22 vero *P*: om. *GU*. et strangosis *G*, et
 estrangosis *U* (que om. *UG*). idropicis *UG*. cibus *P*.
 23 manifesti *PU*. collegitur *P*. itere *P*. putumque *P*.
 24 illut *P*. homores *UG*. 25 suavior est *UG*: suaviorem *P*.
 sicienti *P*. putnm *P*.

esurienti cibum, quoniam potō adversa sumitur cibi dispensatio frangit moram. suavior est enim cuius voluntas statim intellegitur quam quod mora estimatur.

XVIII. De corde.

5 Cor autem nostrum inter duas pulmonis fibrasque est natura maculosus et musculosus, protegitur membrano, habens in circuitu membrana velut castra, in quo adsidue movetur. } V. II.
 inde et respiratio nascitur cingens extremas partes pulmonis. }
 10 ut nucli pinium, in circuitu grossitudinis sui alapem naturalem } V. II.
 qui eum calefacit. acumen autem eius inclinatur sinistro mam- }
 millo. duas aures habet, ubi mens hominum animusque com- }
 moratur. unde quicquid nobis iudicii est, venit per ipsas cordis aures, omnis et cogitatio extollit et omnis erigitur tumulos. } V. II.
 15 que igitur hominis corporis partes que principium possident }
 habet intra se cor nostrum venas quattuor, duas spirituales et }
 duas sanguinales, per quas toto corpore facta est concatenatio }
 venarum. cor cerebrum et pulmo hominis die noctuque movere }
 non cessant. tunc vero utrique vastius salliant, cum illis ali- }
 20 quod metus adest.

XVIII. De epar.

Epar nostrum ponitur in dextro latere extensum usque ad }
 langaones hoc est ilium eius partes. pinnae habet quinque, } V. 12.
 continens renis et ilia dextra et iocinere et vissica viride hoc }
 25 est fel. est autem iecor propria materia sanguis domus et in-

1 esuriente *P.* potō *P.* potu *UG.* adversa *̄.* (sunt) sumitur *G.* 3 intelligitur *U.* stimatur *P.* 5 pulmones *P.* fibriasque *G.* fibrasque *U.* 6 musculosu *P.* mimbrana *P.* habet *UG.* 7 mimbrana *P.* velud *U.* assidue tur (*sic*) *G.* 8 cinguens extrema *G.* 9 vocantur *G.* gręci *G.* uracus *UG.* habit *P.* 10 grossidinis *P.* crossitudinis *G.* alepē *P.* 11 sinistro *P.* mamillo *U.* 12 habit *P.* 13 iudicium *G.* cordis aures: *cf. app. Prisciani Brux. (p. 114 Bas.).* 14 om̄s & *P.* omnium se *UG.* & om̄ æregitur *P.* et omnium erigitur *UG.* 15 Quę *G.* que *U.* quę *G.*: que in *P.* possedunt *P.* 16 habit *P.* quattuor *P.* 17 corpori *UG.* concatenatio *G.* concontactinatio *U.* 18 cor *om. UG.* cerebro *UG.* diei *G.* 19 cersant *P.* 23 lagones *GU.* ilia *UG.* pinnae iecoris *etiam in Vind. ep. ap. Marc. p. 23, 3 Helmr.* V *G.* 24 contenens *P.* renens *U.* renens *G.* vissica *G.* incrementum *P.*

crementum eius. nam ibi tenuitas ciborum mutato colore trans-
 figuratur in sanguine. omnis autem materia ciborum detunsa
 per gurgulionem excipitur primo ab stomacho. que tenuissima
 itinera per totum corpus dispensatur. ergo viridissima et in-
 tegerrima in sanguinem dimittit iecor. tunc que sordidissima 5
 et iudicio suo reprobata sunt, exonerantur in ventrem, in-
 testines repletantur. accipit iecor sordidissima ex cibo et illa
 calore suo tam diu decoquendo liquescit. inde sanguinem fit,
 quem primum multis colligit fistolis, deinde acceptum maiori-
 bus venulis quatuor perducitur que ad iecor quasi ad castel- 10
 lum. duo enim receptacula intra se habet, unum spiritus,
 alterum anima, hoc est sanguis. per cuius, ut dixi, corpore
 ut arterias spirituales novem intrant et quattuor exeunt vene
 sanguinales. inde immensus et suo sibi incremento maior atque
 maior factus, extremis usque ad finem membrorum emigat 15
 redditque pulsum.

XX. De splene.

Splen autem ponitur in sinistra parte precordiorum, na-
 tura oblongus. coniunctus est ventri. continet ex se membra-
 nam tenuem et velamen habens pinguissimas venas, que ven- 20
 trem vel intestinae cooperit vel calefacit, quod greci epiplos
 vocant. latine omentum vel mappa dicitur. extensum est usque
 ad ilium sinistrum et interanea positus, quod nervosis conti-

1 ibi: bi G (bitenuitas). tenuetas P. mutatu P. 2 om̄ P:
 omnium UG. adtunsa UG. 3 gurgullionem UG. ex-
 cipetur P. primum UG. ab P: ad UG. que UG.
 4 itinera P, itinera U: itinere G. integerima P. 5 san-
 guine UG. dimittat iecor PU, dimittit iecori G. que G.
 sordidissima P. 6 iuditio P. suo om̄ G. exhonerantur UG.
 7 replicantur UG. accepit P. sordedissima P. 8 dio P.
 dequoquendo UG. liquiscit P. 9 collegit P. 10 quat-
 tuor UG. que UG. 12 animal U. per UG: pro P.
 13 venę G. 14 inmensos G. et (suo) UG: ex P. in-
 crimento P. adque P. maior atque minor G. 15 ex-
 tremus G. emigat PU: emicat G. 17 De splenae P.
 18 splena P. 19 oblogus P, oblogus U. 20 ventri P: ven-
 tri conteri U et (ubi postea linea transversa deletum est conteri) G.
 contenit P. membranum UG. 20 qui P. 21 in-
 testine UG. cooperit U, coeperit G. calefacit P.
 epyplos P, epiplos U: epilos G. 22 appa G. extensus UG.
 23 senextrum P, sinixtrum U. interania P.

V. 12.

netur membranis. ab una parte planus est latus contingit, ab altera visceribus adherit, ideoque ut fieri solet, peculiare impedimentum currentibus, ut cum tumor ille aliquis inhesit, acervissimos dolores totius partis corporis sinistrores extensus proximitates efficit, nec facile inbecillitate remittit. quoniam ipse fungi de materiæ et nervosis continetur vinculis. traditur a quibusdam spleni renibus deservire et esse augelotus, quibus autem mortua pars splenis sit aut exemta, ridere posse negantur.

10

XXI. De precordia.

Precordia, quas greci frenas vel diafragma vocant, extenditur continens pulmonem et ficati pinnas. subiacent ventri et testine, et continens latera et spina. vena autem eorum habet officia duo, unum proximo membranum, quod greci cardion }
15 vocant inclinatur in sinistra parte splenis, alium vero epari. } V. 12.

XXII. De ypezocoos.

Ypezocoos est membranum velut velamen natura nervorum, qui separatur epar et pulmonem a ventre intestinas splen et cetera omnia intrinsecus continens.

20

XXIII. De ventre.

Venter autem ponitur in media iocinera sub stomacho et tintinabulum. est membranum nervosum et grossum obvolutum, interius asperum, foris lenem, orificium habens unum, qui ad

1 contigit *UG.* 2 coerit *UG.* ut (*post fieri*) *bis G.*
solit *P.* inp&imentum *P.* ut ū (vel) *P.*, ut cum *UG.*
3 tumor *P.*, timor *U.*, tumor *G.* inerit *UG.* 4 tocius *P.*
partes *UG.* sinistrores *P.* 5 proximitates *G.*
effecit *P.* 6 fungit *G.* materie *U.*, —rię *G.* con-
tenetur *P.*: continet *UG.* 8 augilotus *UG.* (*sc. ἀγγελάτους* qui-
bus aut...). 8 splenis *U.*: plenis *P.*, spleni *G.* eximta *P.*
sidere *UG.* 11 diafracma *PU.* 12 pulmones *UG.*
figati subiaceant *G.* 13 cestine *UG.* vena *sic PUG*
(*unde apud Vind. 12 male venter*). hab̄ *P.*: habent *UG.*
14 proximū *G.* mimbranum *P.* gręci *G.* 15 sinextra *P.*
16 De ipezocoos *G.* 17 nervorum (*sic*) omnes. 18 inter (epar)
add. UG. splene *UG.* 19 que (intrinsecus) est *add. U et*
(*ubi qui*) *G.* 19 contenens *P.* 21 Ventre *G.* et inti-
nabulum *G.* 22 et volutum *UG.* 23 oreficium *P.*, orifi-
ficum *G.* habet *UG.* ad *sic (pro ab stomacho)*.

stomachum veniens, quod greci stomacilias dicunt, hoc est os ventris, qui excalectum sucum ciborum ad ventrem iosanum mittit, qui est asperior vel intra se duplicior. quicquid autem carfas ciborum sunt, ad intestinas vadunt, que stercora egeruntur. degestiones fiunt tres, prima in vaporem et odorem 5 spiritus trahit pulmo epar cerebrum et pulpe, secunda in suco ad ventrem iosanum et ad intestinas ieiunas, tertia in careas, que sunt stercora. nam urificia viscerum nostrum sunt multa, sed maiora dua, per quod accipimus et per quod reddimus.

XXIII. De intestina.

10

Intestina autem non tantum flexuosa brevis, sed etiam more receptaculorum sepius inpedita ad detinenda alimenta fiuntque velut quondam laberentus. sunt autem quadriplicis contexta membranis, forinsecus nervosa duo, interius carnose duo, dividunturque in partes III. ieiune intestine cubitorum 15 VII, que ponuntur ad umbilicum et iusum humorem recipiunt. late intestine cubitorum XIII a ventre incipiunt, qui suscipiunt digestiones ex stomachum et ventrem flexuoso itinere vento pleni. colum intestinum, qui ponitur super inguem dextre partis, longitudine palmorum III, qui iunctum est vissice 20 anum et iliæ ambe. nam omnes intestine iunguntur adipibus, qui ciborum mora queritur, vel ne etiam adsidue escam desideretur.

1 stomachum P. greci G. hos U. 2 succum G et ante ips. corr. P. 3 duplicior U, dupplicior G. 4 que UG. 5 autem (post deg.) add. G. 6 eparce rubrum G. suco P: sucu U, succu G. 7 iusanum UG. ieiunas PU: om. G. tertia P. careas (sic) omnes ut supra carfas. 8 que UG. orificia UG. 11 non P: om. UG. flexus abreis UG. 12 adde tenenda P. 13 que UP. condam P. laberentur G. 14 mimbranis P: membra UG (ubi membra | U in fine versus). forensecus P. 15 in om. G. intestinae P. 16 septem UG. que UG. 17 cubitorum PU: gubernatorum G. tredecim UG. 18 degestiones P. stomacho et ventre UG. fluxuose G. itenere P. intestinu UG. 20 partes P. longitudinem UG. quattuor U, quattuor G. visice G. 21 ilie U, ilie G. om P: omnium UG. intestine U. adipebus P, adepibus UG. 22 queritur G. ū ne P: unde UG. assidue U, —e G. desideretur P: desideret UG. huc usque nunc cod. U (p. 22) in quo desunt (duo, ut puto) folia.

XXV. De ilia.

Iliae autem sunt dextra leuaque in lateribus, ubi costae non sunt, membrana nervosa intra se carnem habentibus latam, qui cum eosdem membranum glutinatur, continentes vis-
5 sicam et renes.

XXVI. De renibus.

Renes autem positi sunt in septima vertebra spine, ubi lumbi sunt, natura musculosi, colore livido, deforis recti, interiorius curvi et concavi, qui genitale semen portant. ex eodem
10 loco exeunt vene due velut fistule, continentes ambas ilias vissicam et testiculos, qui his calorem vel semen administrant. positi sunt autem in alapem, et carnem oblongam virtutem prestant.

XXVII. De vissica et fel.

Vissica posita est his omnibus interanies. de cuius figura questio est, cum illi unum appareat foramen ad emittendi. habet collum longum. ibi cuncta sunt foramina tenuissima et
15 vene ab spina et medulla venientia in testiculis semen ministrantibus. haec sunt seminis foramina et urinarum digestiones, }
20 quem admodum que possint vacuata replere. errant qui unum aditum vissice esse putant, unus tamen apparet. sed vissica quatriplique contexta membrano est, cuius consertatio non est perstricta, ideoque et in minorem formam redacta contrahi potest et remissa ampliare. per eiusdem membrana ex parte cer-
25 vices eius tenuis subripiunt fistule descendentes a renibus, quorum officium est colatum humorem transmittere. ergo inde venientes fistule sub ipsa cervice vissice inseruntur inter mem-

4 glutinatur P. continentes P. 7 spine G. 8 musculosi P. libido G. 10 vene due G. fistule P, fistulae G. continentes P. 11 vessicam G. adminestrant P. 12 positi sunt G: positus G. 14 prestant G. 14 et fel om. G. 16 questio G. ille P. ademitendi G. 17 collum P. ibi cuncta sunt P: ubi iunctas G. foraminas tenuissimas G. 18 vene G. ad spina G. venientia P. testiculis P. 19 haec G, h P. degestiones P. 20 que G. 21 visice G. putabant G. 22 membrano G: —num P. consertatio P: consortio G. 23 redactae G. 25 eius P: ei G. 25 fistule G: sistolae P. discendentes P. 27 fistule G, fistole P.

branas, sparguntque per intextum opus dilatatum, liquoremque multum non apparentia exhibunt foramina trahunt in vissicam. et ideo unicuique nostrum cum perfrixerit, frequentior urina exprimitur consertatio illa membranorum, quibus potestas est relaxandi et contrahendi. itaque qui frigore aliquo percussi sunt, continuo stringuntur in se, angustatoque corporis spatium omnem liquorem infundunt. sed malum signum est exigua meando libido. ergo caput vissice descensum sui comminuit in ipsam radicem veretri pariter cum cremasteribus. hoc sunt nervi qui testiculos portant.

Est et alia vissica plena felle, qui in epate ponitur. que febricitantibus urinam ruffam tingunt.

XXVIII. De veretro.

Veretrum est oblongum, natura nervosum, forinsecus venosum, membrano coopertum fortissimo, habens fistolam rectam in medio ab initio usque ad summum. cacumen eius dicitur caulus sive dartsus.

XXVIII. De testiculis.

Testiculi coniuncti sunt ano et veretro, habentes in medium nervum, qui eos separat. abscessis itaque testiculis generandi virtus denegatur, quia foramina (ne)rvorum alligantur quod ad dispositionem interaniorum finitum erat.

XXX. De ano.

Anum apud grecos multis nominibus vocaverunt. est enim ipsum intestinum palmorum trium, et ab ipso omnes intestini incipiunt.

1 que G. loquoremq; P. 2 aparentia P. exhibeunt G. traunt G. in vessica G. 3 nostrum G, nm̄ P. frequentius G. 4 consertatio hic G: conservatio P. 6 inscan gustatoque (cum albo) G. spacium P. 7 exigua eando G. 8 ego G. vissice G. discessum G. 9 pareret (pariter) P: paretur G. 11 hic P habet inscr. XXXVIII (sic) De cremasteres (quae ad priora pertinet), Alia vissica G. 11 quae G. 12 ruffam P: fugam G. 13 XXX P (numeros textus ex indice capp. correxi, cf. supra ad c. 27 v. 11). De veretrum G. 14 oblonga G. fortissimum G. habet G. 17 dartsus G: durus P. 18 XXXI P. 19 ano | (&?)q. ue et veretro P, ano sive veretro G. 20 nervium P. que G. separant G. 21 (ne)rvorum P: nari G. allegantur P. 22 erit G. 23 XXXII P.. De anum G. 2 aput grecus P. vocatur G. 25 palma G. treum P. om̄ P: omnium G.

XXXI. De matrice.

Matrix autem involuta est et ipsa, ut supra dicta inter-
 5 rana, habetque positionem quasi cucurbita medicinalis, habet
 et tunicas IIII, duabus intus nervosas et aforis carnosas. ori-
 ficium puellaris est digitorum VI, ubi iunguntur venae dextra
 10 levaque, per quas mulieres spermatizant, quas greci cerias vo-
 cant. sed similiter femina testiculos continere se non huius
 positionem habent, ut viris, sed miuores et molliores. sed
 tamen parant viris.

XXXII. De vulva.

Constat ergo unam rationem esse feminis et masculis, sed
 mulieres vulvam habent cum tunicis IIII^{or} vulva prima cui sub-
 iacent membranae, que continent fetum, quod greci genicion
 15 colpon vocant, hoc est feminum sinum. nam quomodo est
 masculi veretrum, sic et vulve collum. vulva naturaliter mollis
 est. constat tuniculis firmissimis, exterius carnosa, intus vero
 nervosa hec superposita est directo intestino. huius cervicis
 vel cornu in tribus foraminibus porrigitur usque ad longaeonem,
 in qua res venerias perficitur. vulva autem involuta est inte-
 20 raneis subiecta ipsamque tenens vissicam, qui multum in his
 locis laxum miserit tenerissimum, quo facilius accepta susti-
 nent, lumbis adherens firmissime. partis huius cervix gracilis
 est, vix accessum seminis per huius. sed ubi partum maturitas
 evocat intus, tum patit, ut nervis inde descendentibus ut possit
 25 transmittere infantem, rursusque in ipsas angustias coerit.
 index huic posita est, ut possit sanguinem futurum amittere.

1 XXXIII P. tit. deest G. 2 intrania P. 3 habet
 que propositionem quas G. 4 quattuor G. intus P:
 vero G. 5 sex G (mulieris quidem cf. supra V.15). vene G.
 ierias G. 9 vires G. 10 XXXIII. P. 12 mulieris G.
 habet G. cum om. G. tonicis P. quattuor G. cui
 sibi iacent G. 13 membrane G. que G. contentent P, con-
 tinent G. gręci G. gericion G. 14 senum P. 15 sic
 est et G. vulve G. 16 intus nervosa est superposita in-
 testino G. 18 cornus P. porregitur P. longam ovem G.
 19 perficetur P. interanies P. 20 subiecta G. ipsaque P.
 21 laxum miserit G: lac summiserit P. sustenent P.
 22 lumbus G. 23 est om. G. accessu G. per huius P:
 per unum G. 24 tum om. G. 25 in om. G. 26 inde duo
 posita est possit (lacuna) semen continere G (itaque sanguinem
 —possit om.).

ab intus sinuosa et aspera est ut possit semen continere. hec omnia membrano proteguntur tenuissimo, quod greci dicitur peritominon. Omnia orificia corporis nostri explorata sunt.

XXXIII. De spattonibus.

5

Quare spattonibus capilli in quibusdam locis non prodeunt, ex qua parte corporis sentire fertur magna humoris rei dispositio est. et quorundam est opinio tantum in concreto calore humorem in faciem transfigurare seminis. quidam ferventis sanguis speciem esse dicunt testiculorum in corpore 10 virum effusum, quidam a renibus venerint persuadet.

XXXIII. De ossarum dispositione.

Constat que homo ex ossibus CCXXVIII. caput nostrum habet coniuncturas V. sicut littera labda iunguntur virorum calvarie, femine in rotundo iunguntur, et dividuntur in ossa 15 VII. dicunturque lepiotes duo, irena unum. facies ossa VII, dentes XXXII, mulieribus et durebarbis XXX, collo a vertebra VII, dorsum et spina vertebre XII, lumbus vertebra V, costas XXXIII. ieron ossum unum, qui habet pertusuras VIII. qui est in torace iugulare duo. caput humerorum, quod condrum 20 iunguntur, quod clidion vocantur. scapulas vel palas ossa duo, pectus ossum unum, aliquantis vero duo. cubitorum mani unius ossa III^{or}. ossa manuum ambarum sunt XLVIII, aliis

1 senuosa P. 2 protegunt G. gręci G. 5 XXXV P. sed XXXIII in indice. De spattonibus G (cf. Ar. Ps. p. 667 et deinde de semine App. Th. Prisc. ib. p. 379). 6 prodiunt P. 7 dispositio P. 8 oppinio G. 10 esse dicunt P: est (ē) ducum G. 11 persoadet P. 12 XXXV (iterum) P, sed XXXIII in indice. De ossarum numerum G (ubi postea al. m. adscripsit hoc scrip ē inquat). cum hac ossium enumeratione conferas breviorē in cod. Hafn. vet. reg. 1653 f. 73^{a-b} et Brux. (ante Th. Priscianum) f. 2^b 1—2. 13 que om. G. 15 labdae G. 15 calvariae femine G. dividunt P. 16 lipidioses G. irenea G. 17 mulieribus autem et G. dure barbę G. vertebra G. 18 Gl (ut solet) P, VII G. vertebra G. lumbos G. v. VI G. costes P. 19 abet (ab) P. 20 iugulares. II. G. 21 I. G. II. G. cupitorum G. 23 huius P. III. G. XLIII P: XLVIII G.

vero LVI. latus ossa duo sub se, que vocantur nota. pleuras V, aliquibus VII. qui in pectoris ossum coniunguntur circa quod greci perigion vocant, hoc est ligula stomachi tenerum desuso ibi ponuntur costas aliquibus, et plures [inveniuntur. coxas
 5 ossa II, ancas ossa II. iran ossum quod selida vocantur, hoc est concavum, ubi femus incadit, ossa II. pedum ossa XLVIII, aliquibus LVI, sicut de manus quod superius diximus.

XXXV. De sanguine.

Sanguis autem pregeneratur anime proprie virium humane
 10 que vite certissimum alimentum, quem numquam otiosum esse spiritum patitur. semper enim cum discursibus suis per omnem cursum, fatigatus autem cum maiorem modum cesserit copiosiusque factus quam ut recipi capite venarum possit. incipit tunc sua in se redundare materia, ut preobdurati foraminibus aditus spiritui non dare aut ex multitudine sua compressum profugantem cursum. cum tamen exiguus esse coeperit, usus facere paribus suis non possit, tunc gravatum corporis calore subito destruit, et quod sufficere exiguus adversus copio(sio)rem spiritus non valet, hictus maiorem conglaceatur, et
 20 ut occidat hominem, prius ipse in homine moriatur. necesse itaque cum sit sanguis causa vite, maxime in spe et causa prima mortis est. et quemadmodum ex acriora virioraque et que aliis ex ciborum iniuriam generantur quidem et ipsa modo suo corpore multum ampliora ex eaque nocere possunt
 25 genera, ita cum aliquid presentes sint necessaria, ut sudor saliva omniumque pituita plurima tamen vitia latentesque inbecillitantum causa et ex habundantia bilis acrimonia generantur. quasi quis dum sanus fuerit, ita temperare voluerit, ut neque habundent nocitura, nec quia profutura sint in offensa salutem,
 30 observare debeamus modum rei. quod autem custodire possumus, facilius expeditam et ante plurimam faciem ratio posita est.

XXXXVI. Quare febricitans est afficitur.

Maxime haec est causa quae corporis compressis tantum in refrigerationem admittitur spiritus, tunc inclusus sanguis

1 II. G. pleures G. 2 G| P: VI G. 3 greci G. ligatura G. 4 et plures | hic finit p. 121^a cod. Palatini, cuius quae sequitur p. 121^b adeo detrita et obfuscata habetur ut legi iam nequeat. restat unus cod. S. Galli omnium trium pessimus. 6 IxLVIII sic G (cf. supra). s selidan (sic) G. 8 cap. numero caret G (ut semper), sed in indice (iusto quidem numero) XXXV P. 19 copiosem sps (sic) G. 32 XXXVI ind. P: om. G.

cui neque estuandi aditus, neque recipiendi spiritus contigit potestas, ardore nimio membra consummit. quia quamdiu societas sanguinis atque spiramentum concordaverit, tamdiu homo vaporibus illorum constat.

XXXVII. De petuita.

5

Petuita hoc est coriza. non enim ulla lege leguntur, et necesse habent tantum ad cerebrum membrana adherere. petuita toto corpore habitat, ut numquam sanis ab expressis inhereat. initium petuitate est humor ille, qui fomentis refovetur, colore cognoscitur, statu tenetur, consuetudine roboratur, ratione 10 temperatur, custodia regitur. quod in corpore natura intulit, natura condidit, maturitas temperatur. hic ipse cautum tam diu in presidio quam diu in ore correctum iniuriam visus in auxilium conspicitur, innoxia generavit inusus, sic et petuitatum necessitate potius quam causa dicimus corporis erit 15 levis ratio. hic itaque in officio sanguinis corporis nostri consortio habet. quotiens offendit lesus aut intemperantia bene stimulatus in causa crudelitatis, exasperantur omnia materia prestantes his alimentis, quæ totum facile pascitur corpus subditis fervoribus confectam. mox et resolvitur corpus, et cor- 20 rectum adicet exquiret perpensionem in rigorem, et cautior in calore rursusque correptus inquam humoribus, per eosdem foraminum introitus fertur ad cutem, et mox impetu suo totiens exfervescit. hinc vitia fiunt diversa, hinc asinatia adustiones scabię carbunculos ignis acer pultule lippitudines superationes 25 gravido distillationes aneliti inpeticus et alia vitia, quæ cum strictura veniunt. humor ergo vitat male, quia ex humor est. ideo per totum corpus est, quia humor est totius corporis. quando igitur aliquibus noxius aut ubi est periculum tantum in distillationibus habetur. nam cum ipsius sacrimonio infla- 30 matur simul toracis pulmo membranorum principia corporis nostri partium dominantium locorum.

5 sic ind. P (ubi seq. etiam numerus XXXVIII sine titulo), De petuitate G. 27 ex humor ē G. In G sequuntur verba Omnium autem infirmitatis origo in stomacho incidit. deinde maiusc. litt. scriptae haec Superius diximus de caput pectus venter atque vissica nunc dicimus de cetera que obmisimus. † De stomacho. quibus supplemur epistolae (in hoc codice, sicut in Ups., praecedentis p. 197—201) q. d. Hippocratis ad Antiochum quae supra omissa erant.

Epistula Vindiciani ad Pentadium

nepotem suum

de quattuor umoribus in corpore humano constitutis

ex codicibus

{	{	C = <i>Casin.</i> 97 f. 3 ^b (s. X coll. a. 1870)
		U = <i>Upsal. med.</i> 6 p. 8 (s. X coll. a. 1887)
		G = <i>S. Gall.</i> 44 ^{II} p. 194 (s. X descr. a. 1869)
		P = <i>Paris. (Divion. S. Benigni lat.)</i> 11218 f. 38 ^b (s. VIII/IX descr. a. 1893)
		b = <i>Bruxell.</i> 3701/15 f. 1 (s. IX/X descr. a. 1876)
{	{	V = <i>Vatic. regin.</i> 1143 f. 125 (s. IX descr. a. 1891)
		a = <i>S. Gall.</i> 762 p. 260 (s. IX descr. a. 1869).

Disiecta epistolae fragmenta extant edita in Ps. Sorani isag. c. 5 (ed. Bas. 1528: ut Vindemiani quidem sed sine praef., in cod. Dresd. 185 s. XII f. 1.), item Epistolae q. d. Hippocratis ad Maecenatem interpolata tota legitur (cum Ps. Galeni q. v. Dynamidiis) inter Spuria Galeni ed. Iunt. f. 19^a-f, ubi (ut supra notavi p. 461) ex alio etiam exemplari iterum legitur, plena quidem sed Galeni. cum iusto denique nomine integram edidit Peiper a. 1873 (Philologus t. XXXIII) ex cod. Vindobon. 10 (v) rec. s. XII (f. 329, ex quo et ipse descripseram a. 1869). extant codices alii quam plurimi, quorum vidi S. Gall. 751, Brux. 2419/31, Lond. reg. 12 E XX, Par. S. Vict. 608, Rom. Vatican. 4418, Rom. Angel. V.3. 9, Rom. Barber. IX. 29, praeterea Paris. 6882 A, Montpell. 185, Cantabrig. Corp. Chr. 466 (Nasmith), Genevensis etc.

Vindicianus

Pentadio nepoti suo salutem.

Licet sciam te, carissime nepos, graecis litteris eruditum ad hanc disciplinam posse pervenire, tamen ne quid tibi poscenti ad memoriam denegarem, ex libris medicinalibus Hippocratis intima latinavi. quae quia dignus es, fideliter trado daturus tibi avi tui patris mei libros, ex

Tit. (p. 484) dedi ex Pantiq̄uissimo, ubi Epist̄i vindiciano ad pentadion̄i nepotem suum de q. h. etc. qui plerumque omittitur (simpliciter Epist̄i vindiciani ba, Ep. vindiciani ad pentadion guium nepotem suum Brux. 2419/31). 2 V. pentadione nepote s. P, V. pentadion gauo nepote(i corr.) suo s. b, V. pentadione nepoti suo s. C, V. pentadio (petadio G) nepoti suo s. GU. 3 sciam PV, sciam te a, sc̄i tatate b, scire te GU (scirem te v), te scire C. k̄mē nepus (nepos U) GUC, k̄r̄ise filii b, carissimi filii P, karissime filii V, carissime a. gr̄ecis litteris GUC, litteris grecis P, literis grecos V, litteris (simpl.) b, litteris grecis et latinis a. eruditum GUC, te eruditum P, te esse eruditum a, te erudire b, te eridiri V. 4 disciplinam: noticiam b (solus). posse: facilius posse P. pervenire b (ubi ad h. n. possitamē pervenire), venire P: om. reliqui. tamen om. V(v). ne quid tibi PVGa, quid tibi (om. ne) C, & id tibi U, Neque tibi b. 5 denegarem (—re C) ex libris GUCVa, denegare me iures b, denegare^{me} videar. iuris P. 6 yppocratis PGa, yppocratis b, ypogratis U, hipogratis V: om. C. scil. ex Hipp. q. f. l. de natura hominis. intima GUC, si(y av)ntomata Vab(v), Fintosmata P. latinavi Pba, latinabi C, latinas V, latine (ubi e in ras.) G. quē quia dignus es (est = ē G) GUC: que tibi quia dignus es Pa, ex qd̄ tibi dignes V, Credo quia dignum est b. 7 daturus om. b. (daturus) tibi add. GUCV(b), om. P(a). avi tui patris mei GUC, avitus | p. m. V, avi i tui p. m. P, ā verb̄ p. m. b: om. a (ubi tradituros os libros) et v.

quibus totius mundi rationem cognoscas, uti nosse possis quanta fuerit generis nostri sapientia. per hunc vero librum tibi corporis uniuscuiusque naturam et ordinationem adgrediar explicare.

- 5 corpus igitur hominis ex quattuor umoribus constat. namque habet in se sanguinem choleram rubeam choleram nigram et flegma. qui quattuor umores habitant vel dominantur in suis locis. sanguis dominatur in dextro latere in epate quod iecur vocamus. sed et cholera
10 rubea ibidem dominatur. in sinistro vero latere id est in splene cholera nigra dominatur. flegma autem in capite, et alia pars eius in vesica. sanguinis tamen pars dominatur in corde.

- virtus sane ipsorum umorum talis est. sanguis est
15 fervens umidus et dulcis, cholera xanthe id est rubea amara viridis ignea et sicca, melena cholera id est ni-

1 totius *GUC*: om. *PVba*. ut nosse possis *GUCV*, Uti nos. si possis *P*, ut dinosci possis *b*, ut nosses *a*. 2 quanta —sapientia *GUC*: quanta fuerint generis nostri *b*, quanta virtus fuerit *g*. n. *PV*, quanta virtus fuerit generis humani *a*. per hunc vero librum *b*, perun viro librum *P*: Per hunc vero *a*, prohunc vero *V*, Nunc vero *CUG*. 3 tibi corporis *GUPVa(v)*: corporis tibi *C* (unius cuiusque tibi *b*, qui om. corporis). et ordinat(c *P*)ionem *PVa*: et ordinem *bCG^c*, ex ordinem *G*, ex ordine *U*. adgrediar *PbG*, aggrediar *C*: adgredior *Va(v)*. 6 igitur *CG^c(v)*, ergo *P*: om. *UGV(ba)*. constat: erit constitutus *V* (est constitutum *a*). 6 namque h. *C(v)*, nam h. *Va*), et h. *GU*: id est (sanguine etc.) *Pb*. 7 (etc.) colera... nigra (quasi gen. neutr.) *CGUVa* (item *Pb* coleribus). flegmata *CPbVa* (semper, flegma vel fleoma *GU*). quattuor om. *Pb*. 8 vel: et *Pb*. Sanguinis pars *PVa*. 9 (latere) id est add. *Pb* (et ante sang. p. *Va*), om. rel. sed etc.: in eo etiam et c. r. dom. *PbV*. 11 colera alia nigra *C* (dominatur col. nigra *PbVa*). 12 et alia p. e.: alia etiam p. *P*, alia autem p. *Va*. vesica *C(v)*: visica *GV*, vissica *PU(a)*. Sanguinis tamen pars *PV*, Sanguis tamen *b*, Sanguis autem pars eius *a*: et alia pars s. *UG* et (om. et) *C*. 14 sane: autem *PUC*. ipsorum: eorundem *a*. * humorum om. *GUC*. 15 colera exante id est rubea *PV*, exantea id est colera rubia *b*: Colera rubea rel. 16 viridia codd. (qui partim add. est vel sunt). melena (melina *C*, milina *P*) id est om. *GU*.

gra acida frigida et sicca, flegma frigidum salsum et umidum.

haec omnia crescunt suis temporibus. sanguis crescit verno tempore, ab VIII. id. febr̄. usque in VIII. id. maī. et sunt dies XCI. cholera rubea aestate, ab VIII. id. maī. usque in VIII. id. auḡ. et sunt dies XC. cholera nigra autumno, ab VIII. id. auḡ. usque in VIII. id. novemb̄. et sunt dies XCII. flegma vero hieme ab VIII. id. novemb. usque in VIII. id. febr̄. et sunt dies XCII.

hi quattuor umores partiuntur sibi diem et noctem. sanguis dominatur horis sex id est ab hora noctis nona usque in hora diei tertia. exinde dominatur cholera rubea ab hora diei tertia usque in hora diei nona. cholera autem nigra dominatur ab hora diei nona usque in hora noctis tertia. flegma autem dominatur ex hora noctis tertia usque in hora noctis nona.

haec omnia habent respirationes suas per singulas partes corporis, sanguis per nares, cholera rubea per aures, cholera nigra per oculos, flegma per os.

dividuntur etiam hi umores quattuor per quattuor

1 (fl.) autem *add. a.* 4 verno tempore *CGa*, veris tempore *GbV*: *om. U.* ab *etc.* (—9) *ex GUC(v)*, *rel. om. dierum definitiones.* VIII. *CU*: octavo (*semper*) *G.* febr̄ *G*: februiarius *C*, —ias *U.* maī *C*: magias *GU.* 5 et (sunt) *C(v)*: quod *GU.* XCI *GU*: XCII *C(v).* XC *GU*: LXXXVIII *C* (*qui voluit VIII, ut habet v.*) 7 novemb̄ *C*, novēb̄ *G*, novembris *U.* 8 XCII: XCI *CGU(o).* 9 febr̄ *G*, febr̄ *C*, februiarias *U.* et *om. GU.* XIII *C(v)*, XC *GU.* 10 hi *GP*: Hii *C(Vbav)*, Hic *U.* quattuor: omnes *PbVa.* siue diē siue noctē *C*, sibi diem et noctem *PbVv* (sibi diem cum nocte *a*): *om. GU* (*ubi sic partiuntur ita ab hora noctis VIII. usque in hora diei tertia sanguis dominat: Ab h. et sic cet. GU.*) 12 exinde *bVa(v)*: *om. P(C. r. d.).* 13 ab h. d. t. *om. a(v).* Colera autem (vero *b*) nigra *PbVa* (deinde c. n. *C*). 14 ab: ex *C.* 15 autem *ba(om. PV).* ex: ab (*hic quoque*) *P.* 16 nonam hoc uno loco (*accus.*) *C*, reliquis in ablativo consentiunt omnes *CGUPbVa* (*praeter v.*) 17 Haec (autem *add. Pv*) omnia *PCbVa*: hi quattuor humores *GU.* 20 etiam: autem *P*, *om. a.* hii h. q. *C*: hi (hii *U*) q. h. *GU(v)*, ubi quattuor *om. PVa*, omnes habet *b.*

aetates, id est flegma in pueris cum sanguine ab ineunte aetate usque in annos XIII, exinde cholera rubea dominatur cum parte sanguinis in iuvenibus usque ad annos XXV. exinde usque in annos XLII maxima pars sanguinis
5 dominatur cum cholera nigra. exinde usque ad summam aetatem sicut in pueris flegma dominatur. moriente autem homine haec omnia revertuntur in sua loca.

praeterea hi quattuor umores faciunt hominibus tales mores. sanguis facit homines boni voti simplices moderatos blandos euchymos seu <suci> plenos. cholera rubea
10 facit homines iracundos ingeniosos acutos leves macilentos, plurimum comedentes et cito digerentes. cholera nigra facit homines subdolos cum iracundia, avaros timidos tristes somniculosos invidiosos, frequenter habentes cicatrices
15 nigras in pedibus. flegma facit homines corpore compositos,

1 id est *om. GU.* in: ad *CU.* 2 XIII: XIII *Gc U* (usque in auno XIII *b*, usque in quartum decimum annum *a*).
exinde *om. P.* 3 cum parte sanguinis in iuvenibus usque *om. CGU.* in: ad *U*, ab *C.* 4 exinde *etc.: sic VC(b)*, exinde maxima p. s. cum coleribus nigris dominatur usque in a. XLII (in annum quadragesimū secundo *a*) *GUa*, Pars autem sanguinis cum n. c. d. usque in a. XLII *P.* 5 exinde (*C*, et deinde *GU*)—dominatur *CGU*: a quo anno (*a*, ab annis XLII *PV*, ab eis *b*) usque ad s. a. dominantur flegmata sicut in pueris (*P*, itemque in pueris *Va*). 6 Moriente(m) autem homine(m) haec (in oriente homine. Haec *a*) omnia revertuntur (avertuntur *V*) in suis locis *Vab*, Moriente autem magnitudinē h. o. r. in sua loca *P: om. CGU. cf. Hipp. (de nat. hom.) I, 352 L.* 8 hominibus: in hominibus *GU(v)*. 9 boni voti *VCGU(v)*, (boni) volos *supra Gc*, benivolus *b*, bonimotos *a*, benivolus hoc est bene voti *P.* simplices: innocentes *b*, simplices innocentes *P.* moderatos *PbVa*: modestos *CGU*.
10 bl. eus humos seu plenos *GU (sed punctis del. Gc)*, bl. seu summos seu plenos *C*, bl. seu pleno corpore *a*, blandus somno plenus *b*, blandus seu plenus *V*, bl. eusomus seoplenus *P.*
11 (*etc.*) homines *rep. CGU, om. rel.* 12 comedentes: manducantes *Va. quae hic de cholera nigra post ea quae de flegmate habent PbVa* 14 somniculosos: somnolentus *a.* invidios *PV.* frequenter habentes *PbVa*: habentes sepius *GU(v)*, habentes *simpl. C.* 15 (pedibus) vel in aliis membris *add. solus C.* (fl.) autem *add. P.*

vigilantes, intra se cogitantes, cito adherentes canos in capite, minus audaces.

omnia ergo quae calidam habent virtutem in superioribus locis corporis dominantur, <frigida autem inferiora tenent>.

5

pulsus autem suos habent hi quattuor umores. sanguis facit pulsum plenum umidum aequalem. cholera rubea facit pulsum tenuem et citatum. cholera nigra facit pulsum plus tenuem sed habentem veluti percussum et asperitatem. flegma facit pulsum minus plenum umectum 10 aequalem pondere.

hi vero umores sine se esse non possunt et in omnibus aetatibus habentur. sed quotiens aliquis ex his umoribus excreverit, tunc facit aegritudinem longam nec non et causas veteres per suam voracitatem et <in>temperan- 15

1 in capite om. *PbVa* (ubi statim post vigilantes seq. canus adf. cito *Pb* vel cito aff. canos *V* vel canos cito producentes *a*. 3 o. ergo *C(v)*, o. autem *GU*: praeterea (propterea *b*) omnia *PbVa*. 3 frigida autem <quae sunt add. *PV*> inf. tenent *PbVa*: om. *CGU*. cf. *Ps. Sor. f. 3^b*. deinde solus *a*: quae supra diximus tactui est. Sanguis pulsus talis est etc. 6 pulsus autem suos habent hi q. humores *GU*, pulsus hi q. h. suos habent faciunt *V*, p. a. suos hi q. humores habent vel faciunt *C* (qui om. quae subiciuntur usque ad v. 13 habentur): Itaque q. hum. tales pulsus habent. ut faciunt *b*, Si ergo q. h. pulsus proprius habent *P* 7 facit *b(v)*, habet et facit *GU*: Sanguinis pulsus talis est (plenus etc.) *PVa*. 8 Melene autem pulsus talis est etc. *a*. 9 plus tenuem *GUVa*: tenuiorem *b*, tenuem *P*. percussum *GU*, percussum *Va*: percussuram *Pb*. 10 (fl.) autem add. *Pb*. 11 aequalem pondere *GUV*: inaequale pondere *b*, et pondere aequalem *P* (ubi humidus et equalis *a*). 12 hi vero *GU* (hi *v*): hii hu (corr. o)mnes *a*, hi omnes *V*, sed hi (hii *b*) omnes *Pb*. 13 habentur *PbVa*: dominantur *GU(v)*. aliquis ex his humoribus *PV*, ex eis aliquis *b*: ex his humoribus aliquid *a*, ex his. h. aliquis eorum *CGU(v)*. 14 creverit *bVa*. faciunt *PGU(ba)*, fa \bar{c} *C* (facit *v*). longam hic om. *PVa*. nec non—(p. 490, 4) egritudinem om. *v*. nec non *PbVa*: om. *CGU* 15 per *P*: pro *CGUa*, om. *V*. (pro) sua *CGU*: om. rel. vo(i *U*, e *C*)racitate (— \bar{e} *C*) *GUC*: virtutem *GV*, —te *ba*. et temperantia (— \bar{a} *C*)*CGU*,

tiam et <in>aequalitatem et pro corpore atque aetate hominum. hi omnes umores singulis aetatibus aegritudines faciunt, quotiens quis eorum augmentum acceperit. etiam tunc longam aegritudinem faciunt, si <quis> inperitum
 5 medicum habuerit aut certe neglegentem aut qui causam non intellexerit vel ex quo umore aegritudo nata fuerit <non cognoverit>. equidem diligens et doctus aegrotanti tunc potest succurrere. si vero neglegens fuerit aut non intellexerit, tam diu protrahit aegritudinem quam diu
 10 transeat umoris ipsius tempus et aliusumor ex ceteris augmentum accipiat, ita ut illeumor excludatur ex quo

et temporanciam *P*, et temperantium *V*, temperantie *a*, temporis *b*.

1 et [e]qualitatē (et equitate et equalitate *U*) pro corpore (—ris *G^c*, —rē *U*) etate (etate *G^c*) omnium *GU* (sed pro et omnium punctis suppositis del. *G*), et equitatē. et aequalitatē corporis. et etatē omnium *C*, et aequalitatem et pro corpore adque aetate omnium *P*, et aequalitatē pro corpore et aetate omnium *V*. haec ita habent *a*: Nec non et causis veteris faciunt pro virtute temperantie equalitate pro corporum etatis Hominum humoris singulis... et sic *b*: Nec non et causas veteris pro virtute temporis adque etate omnium et quociens...
 2 hi—(3)faciunt om. *b*. aegritudinis generant *P*, egritudinis (aegritudines *a*) faciunt *Va*: egritudinem faciunt *GU*.
 3 eorum: eorum ÷ virtutē ultra modum vel add. *C*, om. rel.
 4 quis addidi. 5 aut certe neglegentem aut del. (ras.) *G* (non *U*). certe om. *Pba*. causam *PCa* (*v*): causas *GUV* (*b*).
 6 non *CU* (*ab*): (ras.) del. *G* (ubi *G^c* suppleverat certas), minime *P*. vel *PC* (*v*): om. *GUBa*. vel—(9) intellexerit om. *V*.
 7 equidem diligens vel doctus (ras.) del. *G*. equidem *CGU* (etiam si *a*) etc.: Nam tam (pro tum) cito cicius potuerit dil. med. aegrotantem succurrere *P* (pon[≡]tamcius poterit neglegens egrotante occurrere *b*). 8 (succurrere) si intellexerit add. *a*.
 Si neglegens et non int. tam diu pr. *a*, si prius causam intellexerit ne tam diu pr. *P* (Nam si causas intellexerit minus ne tam diu pr. *b*). quam diu pr. atque qui *V*. 10 tempus: temporis *G^c*. et alii humores exteris *a. a. G*, et alius exteris humoris *a. a. U* (et alius ex ceteris humoribus *v*), et alius humoribus exterioribus *a. a. C*: et (ut *P*) alius accipiat augmentum *Pba*, ut et alius ex ipsis humoribus accipiunt augmentum *V*. 11 ita ut etc. *CGU*, ita ut ille excl.umor unde

aegritudo fuerit nata. nam si sit causa sanguinis, qui est dulcis umidus et calidus, occurrendum est sic ut adhibeatur e contrario quod sit frigidum amarum et siccum. si fuerit causa cholerae rubeae quae est amara et viridis ignea et sicca, debet adhibere quod sit dulce frigidum et umidum. si de cholera nigra nata fuerit aegritudo, quae est frigida sicca et acra, debet adhibere quod sit calidum umidum et dulce. si ex flegmate nata fuerit aegritudo, quod est frigidum salsum et umidum, debet adhibere quod sit calidum dulce et siccum. haec cum adhibita fuerint, tunc et peritus medicus invenitur et aeger ad sanitatem cito revertitur.

aegr. nata est vel fui *V*, et ille excl. unde aegr. nata est (fuerit *b*) *Pb* = per tempora que supra diximus *a*.

1 Nam si cura (causa *b*) sit sanguis: sic occurrendum est aut per flegotomo aut per scarifum. quia sanguis dulcis est h. et c. Debit adhibere siccum frigidum et caledum *P*, nam si sit causa sanguinis debet sic sanguine occurrere est sanguinis enim h. d. et c. debet adhibere siccum frigidum et acidum *V* (*haec et seqq. brevius dant ab*). 2 est et ut *om. C*.

4 causa: circa causa *GU* (*sed G punctis supp. delet circa*). (colerum rubearum vel—orum) quae sunt a. et viridia (—da *C*) i. et s. *CGU*: Sunt enim amara sicca et ignea *PV* (*ab*).

6 quae de coleribus nigris *CGU*, ea *PV* (*ab*) habent post flegmatis causam (Ac si de coleribus n. *Pb*) ut supra.

7 sicca—(9) frigida *om. C*. acra (*v*): agra *GU* (*a*) ubi quae virtutem habent frigidam siccam et acram *P* (*b*).

c. humidum et dulce *PVa*: calidum dulce et siccum (*ex confus. seq.*) *G*, c. humidum et mite *U* (*v*). 8 si ex flegma—siccum *in marg. add. G*. si ex fleg(c)ma *GU*, flegmatici causa *V*, quod si exflecumata *a*, flegmatum causa *Pb*.

9 quod est *etc.*: quae sunt *etc. codd.* salsa et (h)umida *CGV* (*b*): fr. salsa et umecta *U* (fr. et humida *P*).

10 Haec *etc. CGUV* (*a*): Cum hec igitur facta fuerint *Pb*.

11 tunc et peritus *CG* (tunc peritus *ab*): om̄a et ueritus *U*, et imperitus *V*.

12 cito revertitur *CG*: om̄a perducitur *U* (*ubi* et egrotū ad s. cito perducitur *a*, et cito ad s. pervenitis qui egrotum vel causam patitur *V*, contra sic *P* t. p. medicus facilius ad s. perducit aegrotantem *P* (t. p. med. ad propriam sanitatem perducit egrotum *b. cf. Ps. Sor. isag. f. 3°* perducet ad propriam s. egrotum).

haec tibi pro nostri memoria religiose, nepos, dedi,
maiora postea noscitur.

1 haec etc. om. a. ad omnem memoriam V. 2 maiora postea om. U (ubi dedi cum lacuna ante nosciturus). m. postea nosciturus G (v, ubi add. G^c te faciam), m. nos posse nosciturus C (et sic etiam Angel. V. 3. 9 maiora posse nosciturus), maiora nosciturus vale V: maiora nobis exciturus P, morando psule anobis sciturus es b.

Vindicianicomitis archiattrorum adValentinianum epistolam i. e. praefationem libri de expertis remediis (cf. Anecd. II, 177. Hermes VIII, 42. Cass. Fel. p. III. 260) cum „eiusdem“ ut ait (et ex eo Barthius Anth. Lat. no. 910 Riese) „Vindiciani“ carmine et Hippocratis q. d. ad Maecenatem epistola Io. Ruellius medicus († 1537) primus edidit ad calcem Scribonii (Parisiis ap. Chr. Wechel 1529, impr. Oct. 1528) ex eodem scil. Marcelli codice (unico Laudunensi nunc mutilo, de quo Hermes VIII, 40), quo paulo antea usus erat idem Chr. Wechel, ut exscripta Pseudo-Plinii epistola (post Galenum Io. Guinterii Andernaci etc. Par. 1528) unam paginam vacuum expleret. haec omnia deinde ex eodem codice Ianus Cornarius edidit cum integra Marcelli empiricorum collectione (Bas. 1536) modo correcta modo etiam vitata (qui ut exemplo utar quod ad Vindicianum pertinet ineptum illud induceret escharas pro escas p. 24, 6 H.), qui et ipsum Marcellum ex Scribonio emendaret, subinde et auget: nam ex Scribonii cap. 121 colicen Iulii Bassi mirificam Marcello obtrudit (29, 6), quam ex alio is auctore sumturus erat (29, 12 cf. Gal. XIII, 278), itaque in eo ipso loco addidit aliena ubi ut capitulorum argumenta rectius divideret, quae depellenda esse aestimasset, eiecta prius et seposita plane neglexit (28, 66—29, 5 exc. 29, 4 H.), ipso scil. post Ruellium, sicut Marcelli, ita et Scribonii codice usus aequae postea deperdito, unico quidem eo, quamvis cum nusquam Marcelli, Scribonii liber in medii etiam aevi antidotariis exscribatur revera nomenque citetur. Vindiciani igitur epistolam quam bis editam ex eodem codice nunc tertium repetiit Georgius Helmreich Marcelli editor (Lips. 1889), eam his reliquiis addere supersedeo.

Index ad Theodorum Priscianum.

Additamenta spectant quibus uncinum praeposui.

abrotonum (ἀβρότονον): sic *V* (abrothomo 2, 72 — abrotonum 2, 86 — abrotoni 2, 98), *rec.* abrotanum (*Bb*: et sic *Gel.*), aprotanum *r* = *it. hisp.* abrotano. *cf. Sim. Jan.* abrotanum, non aprotanum (sic *e. g. et Cassii. codd. cp etc.*). — abrotonus (decocta) *fem.* *Add. I c. 36.* abrotanus *Add. 2, 91 p. 329, 28 etc.*

absinthium, absinthiatum: restituerunt *recentes* (*B*, absincium *b*), absentium *cum codd. vet. (rust.) V*, sed interdum (*v. l. II c. XXIX—XXX*) et absinthium (ut absenthium) *idem V et absentium*: absinlipinarum *V 2, 98* (= absinthii, pennarum *Bg*). sic vinum absentiacom *V 2, 90* (absinthiacon *B*, absinciatum *b*, absenthiacum *r*), sed oleo absinthiaco etiam *V (cum Bb) 2, 85.*

acetum (sic) *b et passim r (item B).*

accidentia (morbi): saepe. cum aliquibus melancholicorum accidentibus (*VB Gel.*) = signis (*b*) 2, 96. *cf. 2, 69* et si aliquod adhuc ex superioribus accidentibus perseveraverit symptoma (!). *cf. praeaccidentia.*

acer: salsos cibos et agros (*V*, acres *rBb*), 2, 76. acri clystere (*B*, acro *rb*) 2, 48. aceto acri *B Gel.* = acro aceto *br 1, 55. 1, 56 etc.* acrob *Add. 1, 6. 93 etc.* acri *Ant. Br. 33. 67 B*. aceti acris (*Ps. Plin.*) *Add. p. 356, 8.*

achor 1, 12 (*nom. sg.*) ubi acora (achora) *Bb* (acoras *acc. pl. ib. Bb*).

acrimonium: cibus nutritio siccis et tostis. acrimonia omnia concedo 2, 91 (ubi *cod. B. correxit n.* siccis et totius acrimoniae omnia *c.*, unde *Heremannus de Neuenare n.* siccis, et acrimoniam habentia concedo). salsamentis omnibus nutriantur, acrimoniis, sinapi... 2, 90. alium vel cetera acrimonia edant 2, 99. item omnia vel cetera acrimonia 2, 99. 105. 106 (ubi *cum acrimonia teneat etiam B cum Vb et Gelenio*, acria suo arbitrio semper correxit *codicis Bruxellensis editor*). *cf. etiam v. l. 2, 65.* sic etiam *Escolap. ms. cap. 36 de hydr.* acrimonia omnia comedant et salsamenta, ubi *ed. p. 58^d* acria omnia. *apud eundem ad finem (c. 46 de pod.) male editur Abstineant... a legu-*

minibus vel a salsamentis et ab acrimonia: *nam sic habent codices antiqui* a legumina (vel) a salsamenta (et) ab acrimonia (*i. e.* ab acrimoniis). *Ps. Plin. f. 37^c Bas. ex agrimoniis. — cf. caerimonia pl. (= caritates, a. v. carus, ut sanctimonium a sanctus).*

acremones (vitium molles = ἀκρεμόνες) 2, 65 = cymae *explicando rb (ubi ex coniectura Gel. racemos infert et capreolos). scripsi igitur acremonorum pro acrimoniorum* (—arum *B*) *VB. τῆς δάφνης οἱ ἀκρεμόνες Ps. Gal. XIV, 469 etc.*

acrones (*sic codd. = acra*) caprarum sive porcorum 2, 61 = unguiae *ib. cf. Escol. (= Aurel.) cap. de pthisicis (ed. p. 23^a): capita pedum porcellorum (sic cod. S. Gall. et Cas., capita et pedes porcellorum Aug., ut capita, pedes porcellorum ed.) aut haedorum in ptisana cocta. Cass. Fel. p. 92, 12 (ad pthisicos) agnina vel haedina capita vel pedes quos appellant cephalopodas. — acra Cass. p. 60, 16. acro porcinus, acrones vervecini Pelag. (ind.).*

[**acuculas** pineas virides *bAdd. p. 328, 17 ad 2, 91. Ps. Plin. f. 38^b. 40^b Bas. cf. Marc. p. 220, 6 H. acuculae pinus viridis.*

acutae febres vel aegritudines 2, 1. acutas omnes passiones 2, 8. 39 *etc.*

ad: ad detractionem sanguinis cunctatio raro peccaverit 2, 10. ad (*corr. ab?*) ciborum con-

tinentiam (*B, ciborum continentia b*)... relevati 2, 43. — [ad modum (= *rec. modicum*) *Anon. de ves. — ad quantum habueris Ant. Br. 10. semis ad scripulum mittis 72. ad cocleare manducet 133, ad cocleare fundetur 17. — ad pennam fricas 173. ad cannam scribis 53. dabis ad potionem coclearis unius 135 (dabis in potione 52). — ad assellandum intestinum descendit 128. 130.*

ad- *in comp. usus codicis antiqui V exempla:* adcommodabo 2, 35. adcurandus 2, 72. affatim 2, 17. afficiuntur 2, 16. affluentissima 2, 32. adgrediar 2 *prf.* adgregatus 2, 107. allaturus 2, 6. alligatos 2, 11. admisceo 2, 27. 93 (*bis*). admisces 2, 99. admiscens 2, 78. admiscentes 2, 29. admiscere 2, 73. ammisceo 2, 14. ammiscens 2, 10. (2, 99). admoveo 2, 107. admovebo 2, 72. ammoveo (*sic semper r*) 2, 27 (*bis*). ammovenda 2, 27. ammotis 2, . . ammoneo (*r*) 2, 58. 3, 29. ammoneri 2, 61. ammon(u)eant 2, 86. ammonitionis 2, 3. ammonitione 2, 14. app- *semper (interdum, ut rec., etiam ap-* parentibus 2, 24. apetente 2, 4. apositos 2, 84 *cf. Serv. ad Aen. 1, 616 p. 220 Thom.*): appono, apprehendit, approbarimus, approbatione *etc.* adriserit 2, 66. arripiendus 3, 31. adsensum 2, 2. assertore 2 *prf.* (adsertore *solus Gel.*). asseverabo 2, 27. asseverant 2, 16. 26. aspectu 2, 33. aspergo 2, 17. 36. 164. aspargo 2, 67.

- aspergendus 2, 63. aspirans 2, 3. assidue 2, 21. assidua 2, 32. 101. adstringo 2, 65. adstringimus 2, 38. (astruendo *b*, adstruendo *c opp.* destruendo 1, 2). adtamen 2, 59. 71. at-tamen 2, 11. 25. 28. 35 (*ter*). 36. 63. adtestantur 2, 20. attestatur 2, 35. attestati 2, 75. attestatio 2, 85. attemptari 2, 35. attemtare 2, 58. adtingendo 2, 25 *etc. etc.*
- adcurare:** lectus orthocathemenus adcurandus est 2, 72.
- adducere:** sane si splen duritiam adduxerit (= contraxerit 3, 11) 2, 82. *cf.* 2, 76 si duritiam duxerit (induxerit *r*, adduxerit *Gel.*)... morbi neglectus.
- adferre:** ut se ratio aetatis et causae qualitas attulerit *Bbr* 1, 14 (= πρὸς ἀναλογία τῷ σώματος *Ps. Gal.*). qui se tales afferunt 1, 16.
- adimpleverit** (umor ventrem) 2, 107.
- adiutoria** (*mod.*) saepe (boethemata *An. de ves. vit.*).
- admonere, admonitio** (aegritudinis): consuerunt... vespertinis magis febribus admoneri 2, 61. (dolor dorsum) admoneat 2, 86. praesentis admonitionis tempestate (vapor turbatus) 2, 3. — pinnae interim admonitione (sternutamenta) 2, 14. *cf.* 3, 8 exercitiis commoneri (*v. l.* commoveri).
- adsertore** (non opus est, sed iudice) 2 *prf.*
- adtestatio** manifesta 2, 85. *cf.* attestari 2, 20 *etc. (Cael.)*.
- [**adunet** ad se *Add. 2*, 76 *p. 321, 2*.
- advena** tempestate 2, 2.
- [**adveteratum** vitium (= inveteratum) *An. de ves. vit.*
- [**aegrotitas** (= aegritudo) *Antid. Br.* 177.
- aemulus** color (icteri) 2, 79,
- [**afer:** vinum afrum *Add. b* 2, 91 *p. 328, 20. Ant. Br.* 39 *etc.* siliquas afras *Ant. Br.* 81.
- afflatio** oris 1, 54 (*vid. aptha*).
- sputi varia **affluentia** 2, 16.
- affluentissima** spermatis effusio 2, 32.
- afronitrum** (ἀφρόνιτρον = ἀφρὸς νίτρον), *rec.* afronitra *pl.*: iuvantur si etiam afronitra alba in vino soluta (*rVBg Gel.*) accipiant 2, 77 (afronitri sucus *b*). aeruginis et afronitorum alborum *VB Gel.*, afronitri *rb*) un̄ singulas 2, 118. *cf.* afronitrum (*b*, — *tra rGel.*) 1, 94. cum afronitro (*b*, — *tris rB Gel.*) 1, 37. *in Ps. Theod. Berol. ad 1*, 91 afronitra alba numero V, *ibid.* afronitri matronalis III ÷ *cf.* afronitra matronalia duo *Antid. Brux.* 87. afronitrum tenent *codd. Escolapii in capp. de ictericis* (34) *et de podagra* (46).
- agitare** spatula 1, 79. agitare ova in vase 1, 5. *cf.* 1, 9 = *umrühren: saepissime in Antid. Brux.* 4. 7. 11. 36. 151 *etc.* agitabis de ferula 19. 21. — *cf.* coagitare *A. B.* 146.
- agrestis:** antiquas et agrestes (*B* = maiores *b*) impetigines 1, 58. imp. longi temporis aut agrestes *ib.* (*ubi et lili* agrestis *et malvae agrestis* = μαλάχης ἀγρίας, *ut cucumeris agrestis* 2, 41 *etc.*) *et cetera agrestia carnosa* 2, 92.
- aizoon** (*VB Gel.*) = coniza

- (male) *g Gar.* 2, 36. *cf.* 2, 33
cicutae (VBb i. e. κωνιέου) =
conize g Gar. ! cf. Fraas Synops.
p. 209.
- albidiores** (lumbri) 2, 97.
- [**albilonis coctis** *Add. p. 303, 21.*
- albores oculorum** (= *gr. λευκό-*
ματα) 1, 40. in ovi albo liquore
VB = in albore b 2, 93. ovi
 albore *Bb* 1, 19. 1, 84 *etc. cf.*
Cass. Cael. Ps. Plin. f. 16^d.
20^b. 21^d. Pelagon. (ind.).
- alfita** *n. sg. fem. rec.:* stomachus
 alfitis (*VB Gel., alfitâ b*) cum
 vino cataplasmandus 2, 73.
 alfitis commiscis *r* (*ubi alfitam*
immittis B) 1, 75. cum alfitis
r B (—*ta b*) 1, 76. cum alfitâ
Bb 1, 73 (*ubi cum alfitis r*).
 90. (*cf.* 1, 34 *bis*) *etc.*
- alienationes** eorum si cum
 risu fuerint (*de maenomenis*)
 2, 50. plus alienati *ib.*
- alium** (*V*) = (aleum *r* 2, 99
et ibid. etiam alium errore et
olium) allium Bb (alleum *g*
cf. alleum r 1, 37. 74) 2, 99.
 105. 116 *etc. cf. ind. Plin.*
Garg. Cass. Anth. — allia
vitiose B 2, 53 (*pro alia =*
ἄλλα).
- aliquâ restitui** (= aliquatenus)
 2, 25. *cf.* 2, 39. *cf. quâ.*
- aloe:** gen. aloe (= *ε*) *b V*, aloes
r. acc. aloem VB (aloem *r*,
 aloë *b*) 2, 75.
- [**minoris altilis** *Ant. Br.* 150.
- altitudo:** ex altitudine (*ἐν βάρ-*
θους) 1, 22. stomachi 2, 2.
 vapor ex altitudine aspirans
 2, 3 (*cf.* 2, 5). altitudo cerebri
 2, 53. altitudo thoracis
opp. superficies 2, 59 *etc.* altum
 vulnus 1, 65. 63. 62 *etc.*
- [**amare** = *gr. ἀμαίνω, colligere:*
 locis tumentibus stercus bu-
- bulum spişse amabis *Ant.*
Br. 38.
- amatorias** fabulas describen-
 bus 2, 34.
- amenti** (amēti) *i.* aluminis scissis *r*
 (*solus*) 1, 47. *citat ex Th. Sim.*
Ian. s. amentum.
- ameos** (semen *Diosc.* 3, 63) *gen.*
sg. 2, 94 (*b Add.* 2, 89) *tran-*
sit in nom. apud rec. (Simon.
Ian. s. v.). cf. 2, 109 *ameo V*
 (*ubi amium, ἄμυ intellegit B*
ameos, sed meum rg Gel. =
 2, 83) *etc.*
- ammoniaci** (gutta) *V, rec.* gutta
 ammoniaca *B* (*raro etiam V*)
 2, 71. 75. 81 *etc. cf.* 1, 94 =
 ammoniacum *simpl. b. ubi* 2, 75
 gutta ammoniaci (*VB*) sol-
 venda est *etc., consentit etiam*
B. (amonii Add. p. 334, 17).
- amplectuntur** (se singula mem-
 bra nexu quodam naturali) 2,
 115.
- amurca** (*b B*): amurga *r* 1, 64
 (*bis*).
- amy(i)etica** 2, 21. 72. 79. 107.
 113. *etc.* (anetica *codd.* 2, 72).
- amygdala** (*rec. fem. sg. rb* 1, 18.
 1, 55. 1, 71. *neutr. pl. B =*
gr.) 1, 18. 1, 20. 1, 55. 71 *etc.*
cf. V 2, 75. nuclei amigdalorum
b Add. 1, 56 (*c.* 37).
- amylum:** amali (*ex amuli V*,
 amili *B* 2, 63. amili *VB* 2, 64
etc. amuli *B Ant.* 143. amila-
 tos (*al. amulatos*) cibos *Ps.*
Th. 3, 2, 7.
- ana** *b* (*rec.*) *in medicaminum*
scripturis, ubi antiquiores li-
bri habent vel aequa mensura,
ex aequo (Simon. Ian. s. v.
nos pro pariter vel simili
vocabulo utimur) vel. num.
distrib. (v. ind. Cassii). ana
 mixta *b* 2, 108 (= ex aequo

miscentur *r B*). sic saepe in *Add. b* (ad 1, 20 etc. et semel in *Antid. Br.* 145 (ana colligito). ana ubi comparet etiam in *V*(2, 81) delendum fuit, velut pro ana ÷ I scribendum in unciis singulis (*B* 3, 18). sic enim est quod gr. ἀνά, velut 2, 5 enemate quod ex ... temperatur in unciis tribus *i. ternis. specierum sic doses in unciis singulis, ternis, singulis libris notantur passim, ut 1, 68, ubi ponderum signa singula repetere aut addito ana coniungere solet b* (cf. *eminis tribus decoques Add. p. 342, 9. cf. Ps. Plin. f. 41^a 41^c, 41^d, 42^a, 42^b etc. ana fasciculum I Add. p. 311, 7.*

anacollemata *b* 2, 44. cf. *Sim. s. anacolyma* (*Orib., Demosth., Hierocles*).

anadesmus: anadismus *VB* 2, 104. *B* 3, 2. 4 (= *ligatura gfvb*).

[**anagallici** *b Add. p. 302, 13* = ali gallici.

analem (*p Bb*) **tici** cibi 2, 69.

anetica: aneticis temporibus 3, 11.

anetum (ἀνηθον), **anetinum** (oleum) *scripsi, ut semper codd. (et V) sed anethi V* 2, 75. *aneto Pl. Aug. 13, 123. cf. ind. Mart. (aqua anetata Ps. Plin. f. 44^b).*

angustiis intervenientibus (in causa) 2, 93.

anisum (ἀνισον): **anesum** *VBr* (anisum *b*) 2, 61. 71. 89 etc. (sicca neru = sic anesu habet *V* 2, 71). cf. *indd. Plin. et Mart. (anesum), Cass. (anisum). Isidorus s. VII graecum ait esse alterum (sc. anison) alterum latinum (anesum) 17, 11, 6. sed Theo-*

Theodorus Priscianus, ed. Rose.

doro graeculo (sicut *Cassio*) reddere malui anisum graecam formam. anisi ex *Scrib. add. Corn. Marc. p. 109, 28.*

[**anus**: annus *b Add. ad 1, 83* (ter) etc. (ut annulus pro anulus).

[**ante**: inante *Ant. 35 opp. aretro ib.*

anteriorum (*VB* = priorum *b*) compositione probata (medicamenta) 2, 23.

ant(h)idotia *V* (*Gel., antidota Bb*) 2, 59. 62. 67. 83. 101. 102 etc. (semper), sicut eligmata, gargarismata, oxyporia. [*antidotos Ant. Brux. 14. 16. — dotum 13.*

antifarmacum (*r, -con b*) 1, 74. [**antula** (?) *h. b Add. I, 97 p. 304, 27.*

apala (ova) 2, 38. ova thermapala 2, 31 (*Simon. Jan. s. apala ova i. mollia*). ovis thermapalis (*ubi termantica apala iterum b An. de v. v.*

apiata (sic aqua) 2, 48. 55 *Cass*). **apiorum** (= pisorum) decoctio 2, 43 (ἀπιοι ἠψημέναι *Gal. cf. Diosc. 1, 167*).

apium (appium *r*): apiorum (folia), 1, 36. (*cf. Gargil. 2*) 2, 110 etc.

aplozomos (ζωμός ex porcorum unguis) 2, 61 (*Vr, apozimon, -ma Bb*).

apoflegmatizare, apoflegmatismos 2, 15. 2, 45. 53 etc.

aptha (ἄφθα): (aptam *b, afa-tham B*) 1, 54. cf. *aphas Marc. p. 115, 33.*

apyreti (qui sine febre) 2, 77. 83. cf. *Sim. Jan.*

[**argemonia**: acrimonia *b Add. 1, 68. 78* (al. agrimonia, argimonia *Marc. Apul. etc.*).

- [**argentilla** (herba) *Add. p. 303, 28. 304, 5.*
- [**argumenta** singula = *species (med.) Add. p. 316, 1.*
- arnoglossus** (*fem.*) *V*, *arnoglossa rec. Bb (ἀρνόγλωσσον)* 2, 40. 63. 93 *etc. cf. 3, 32. 29. sed arnoglossus etiam B 1, 24. 84 etc. et arnoglossa VB* (—so *Vc*) 2, 94. *arnoglossia acaciae V (arnoglossae agaciae B) 2, 102. arnoglossum docte b (ubi plantago VB) 2, 101. arnoglossa etiam r 1, 84 (sed arnoglossum 1, 24 r).*
- [**aromaticae herbae de s. m. tit. cf. ib. 56 adorabilis = ἀρωματώδης.**
- arteriotomia** 2, 46. 48 *etc.*
- articulatae vocis** 2, 47.
- artomeli** 2, 85 (= panis cum melle factus *Sim. Jan. ex Alex. 2, 129).*
- [**arundellos** *Add. b 1, 97 p. 304, 5.*
- ascellis** *Bb 1, 27 (= axillis Gel.). Antid. Br. 138 (ascellas hircoso line). cf. Sor., Anth.*
- asperos pisces** 2, 61. 76 (= *vulgo aspratiles Sim. s. v.*)
- [**assellari** (= sellas perficere *Add. 1, 97 p. 304, 13*): *assellantes sanguine Add. b ad 2, 102. cf. ad 1, 83 (mox assellatur). sanguine puro s. cum stercore assellatus Ant. 130. cf. Ant. 42. 186. 189. ad assellandum 128. 130.*
- asfodelus**: *asfodillus Bb 1, 37 etc.*
- [**resina aselosa (astulosa)** *Ant. Br. 45. resinam masculosam (sic) B Ant. 114 (Ihm ad Pel. 384).*
- attamen frequentissimum** (eis ego attamen 2, 35).
- [**aurigo** (= icterus) *Antid. Br. 159. 214. de simpl. m. 3. 14. 111. auriginosus ib. 60.*
- austere** (vinum *V Bbg*) 2, 106. *Ant. Br. 20. 42. cf. ind. Ps. Plin. virtutis sicce et austeris Ps. Th. de s. m. 57. in vino austeri ib. 61. 69. cf. 73 (75). vino austero semper b Add. 1, 97 extr. 2, 44. 102 etc.*
- axungia**: *interdum exungia VB 2, 19. 108 (sed axungia uterque 109) etc. (exungia semper B in Antid. Brux. 1. 87. 113. 116. 144. 161. 189). acxungia in de s. m. G.*
- bacula** (*πρωήν*) *spathomeles 1, 37 vel baca (= extremum) 1, 44. cf. pyrena meles de visco unguis in Add. 1, 8 (21).*
- [**baiolare (tragen)**: *radicem pileii post aurem sinistram baiolabis Antid. Brux. 64.*
- balanus**: *balano subponendo (ventris officium provocandum) 2, 17. cf. 2, 25 (balanos acres) 34. 3, 25 etc. sunt podicis cf. Cacl. ac. 3, 135 collyria . . . facientes quae appellaverunt balanos podici supponunt (cf. 3, 153. chr. 2, 39. 4, 105 etc.).*
- balneae** *V(B) = balnea b(B): ad balneas ire VB (balnea bg Gar.) 2, 27. cf. Marc. p. 22, 14. balneas et vinum concedimus VB (balnea b) 2, 87. cf. (VBb) 2, 69. balnearum calidarum vapor rB (—orum b) 2, 48 etc. In l. III balneas semper fv (rg) = balnea B (3, 22. 25 etc.).*
- baptizandum** est vel infundendum (vulnus ex . . .) 1, 66.
- barbara** (epithema) 2, 64. 103.
- basilicon** (tetrapharmacum *Aetius lat. IV, 3, 21*) 2, 104 (*Add. b*

- 2, 29. *Escol. c. 30 p. XLVI.*
cf. Ant. Br. 2. 3.
- batrachium** *i. e. apium viride r*
 1, 42. *cf. Diosc. p. 322 (= σέ-
 λινον ἄγριον).*
- bdellium:** *sic b (uidella VB)*
 2, 75. *cf. bidella codd. Isid. 17,
 8, 6 etc. Marc. Pel. bidellium
 G. ad Pat. (V).*
- beluae** (*i. e. hyaenae*) fel 1, 38.
 41. *cf. Cass. ind. (Cael. ox. 3,
 137). Anecd. grlat. II, 117
 (Oribas. lat.). beluae (cod. bel-
 bi) i. hyaenae Scr. H. Aug.
 t. II p. 49, 25 Eyss. hiene id
 est belue Med. Plin. alt. (cf.
 s. sernia).*
- bitumineus:** 2, 105. 56.
- blandum linimentum** 1, 82. sub
 blanda dimissione 3, 29. *cf.
 Cass.*
- [**boethematum** (genere) *An. de
 ves.*
- bovum** (V, boum B) 2, 108
 (*Neue I, 287*).
- [**brassica britannica** *Antid. Br.*
 63. 129. *cf. (ad torminosos)
 herba britannica apud Plin.
 25, 20 et Marc. p. 276, 1.*
- brittiae** (V, bricie Bb) picis
 2, 104. 81. *cf. Ps. Plin.*
- [**bubulinus** (*in medio aevo cor-
 ruptum pro bubulus*) saepe b.
*cf. v. l. ad p. 351, 18 etc.
 quod in antiquis textibus ubi-
 que delendum videtur.*
- buccellae** (VB, bucelle b) 2,
 31. 38. (*Anth., Alex.*).
- bulimantibus** (*sic rV*) 2, 90.
- bulliant** (folia in aqua) B 1,
 12 (= debulliant br). *cf. Ant.
 Br. 57. 58. 111. 120. 153.*
- [**ad busenas subducito** *Add. b*
 1, 43 p. 275, 22.
- butyrum:** buteri V (butiri r Bb)
 2, 21.
- [**buxide** b 1, 52 p. 54, 11. *cf.
 puxis Ps. Pl.*
- [**caballus** *Antid. Brux. 6.*
- cachectici:** cathectici VB, ca-
 cectici b 2, 106. *cf. Sim. s. ca-
 cetica.*
- cacoethes** 1, 70 (*ind. Ps. Plin.*).
- cadescunt** (epileptici) 2, 47.
- caducum** mali granati 2, 36
*etc. caduca mali granati (ubi
 caduca malogranata B, ca-
 duci maligranati r b) 1, 88. cf.
 ind. Cassii s. granata.*
- calaminthe** (καλαμίνθη): cala-
 mite (*nom. sg. VB 2, 109 (de
 s. m. 27 cf. Garg.). calamitis
 (—mittis V) B gen. 2, 96. ca-
 lamenti g Gar. (—mente r =
 nepitę b) 2, 71. cf. Sim. Ian.
 s. calamentum (nos nepitam
 vocamus = Garg. 23) et b ad
 1, 42 nepitae <herbae quam
 Graeci calamitem vocant>.
*Apul. herb. 90 mentastrum =
 gr. calamentis (cod. Cas.) vel ca-
 lamite (cod. Vrat.). calaminae,
 nam sic est herbae nomen
 Antid. Br. 40.**
- [**calicellus** (passi) *Antid. Brux.*
 1. caliculus papaveris ad 2, 12.
 caliculi mali granati *Ant. 42.*
- caligantes** oculos B 1, 38 (*ubi
 caliginantes b Gel.*).
- [**calig(u)lata** herba *Add. b ad 1,
 97 p. 305, 11.*
- [**callus:** callos b *Add. 1, 88
 (bis).*
- [**calvariam** facere, linere *Ant.
 Br. 164. 165.*
- camelus:** camelle *Ps. Th. p.
 p. 345, 14.*
- campae** (pini arboris) 1, 11. *cf.
 erucae Ant. p. 397, 9.*
- candidare** capillos (B = albos
 facere b) 1, 6.

- [**cannabis**: *gen. cannabi* *Add.* 1, 21 (*b*, —*bis r*). *cannabus* (*rec.*) *de s. m.* 28 (*cf. Marc.*).
cannula: *per cannulam* (*sic BbGel.*, *ubi per calamum r* = *διὰ καλάμου*) *insufflato* (*naribus*) 1, 42 (*ubi cannalem scripsit Neuenar*) 1, 43.
[cantabricia *urina* *An. de ves.*
cantabrum 2, 17. 23 *etc.* *cantabris cutis* 1, 6 (*cantabries Cass. 6*).
capillatura (*vitium vesicae*) *An. de ves.*
[capitellum (*in uberibus mulierum*) *Add.* 1, 44 (= *de titina ib.*). *capitella* (*mammaram*) *Ps. Th.* 3, 2, 5.
[caprifolium *Add.* 1, 85 = *περικλύμενον* *Sim. Ian.*
carbunculus = *odor fumosus tempore digestionis* 2, 95.
cardum *VB* (*al. carduum* = *cardus Gar.*) 2, 111. *cardus* *Sim. Ian.* (*cf. Cass.*).
careu *pro κάρου V* 2, 94 (*B careū*) *etc. cf. careo in Alph. herb. (Casin. Vindob.)*.
caroenum: *carenum* 2, 23. *b Add.* 1, 37. 91). *caroeni* *Ant. Br.* 25 (*ubi corruptum legitur cum caro enim ero. sim. 51^b. cf. careni, —réni, —reni* *Ant. Br.* 192. 193. 197).
cartillaginis (*pulmonum*) *angustiae* 2, 70 (*cf. Cels. 4, 1*).
[caryophyllum (*cariofilum* *G*—*garofano, girofle*) *de s. m.* 39 (*E. Meyer, G. d. B. II, 418. 422*). *cf. Plin.* 12, 30 (*Diosc.* 1, 171).
[caseum *neutr.* *Add.* *b* 1, 83. 2, 62.
[cata mane *b Add.* 1, 91 *ter* (*ut in ant. vers. bibliorum*). *cf. apud Anthimum cata modicum* (*ind.*).
cataplasmatibus *etc. VB*: *in cataplasmate profuerunt* 1, 35. *cataplasme* *gen. b* 1, 76. 2, 7 *etc.*, *cataplasma* *abl. b* 1, 35 *etc. cf. corr.* 1, 35 *Ant. Br.* 151. *de s. m.* 114. 115 *etc.*
cataplasmare 2, 65. 78. 88. 96. 108 *etc.* (*Cass.*).
catapotia: *catapotias* (*B*, —*putias r b*) 1, 17 *etc. rec. fem. cf. Sim. Ian. s. v.*
catarrus (*catarron B*, *catharrus b*, *deest V*) 2, 57 (*ubi in tit. De catarron B*, —*ro b et in indice praemisso V*).
catholicus: *beneficia catholica* 2, 109. 117. *cf.* 1, 29. *catholicis adiutoriis* 2, 45. 115. *curis* 2, 80. *praeceptis* 2, 117. *exercitiis catholice salutem procurantibus* 2, 108 *etc.*
[cattinum *stercus b Add.* 1, 18. *catticum in Med. Plin. (Ups.) ex anim.* (*ubi felis i. catti et in gl. rubricae* *Cure que de capto fiunt. capto id est gatta*).
catulus: *canum catulorum coagulum* 2, 27. *cf. Ps. Plin.*
cauliculos (*B*, *colliculos V* = *caliculos r*) 2, 76 (= *caules b*). *caulicorum B* (= *caulium b*) 1, 14. *colicorum V* 2, 83 (*caul. B, cūlicorum r*). *cf. Cass., Ps. Plin.* *caules Ps. Th. de s. m.* 42.
causae: *causae vel passiones chronicae publicantur* 2, 45. (*causa latet ib.*). *omnibus querelis vel causis capitis* 2, 45. *causas faucium* 2, 23 *etc.* *ad plenam causae digestionem* 2, 12. *difficiles ex his locis causae evenire consuerunt* 1, 81. *sub tribus differentiis ex hoc causae fiunt* 2, 57. *pulmonis laborantis causa*

interior provocetur 2, 21. ex superioribus causam omnem devocare 2, 45. ad paralyisin causa derivata 2, 25. in his similibus causis 2, 67. supradictarum causarum (. . .) sanitatem 2, 47. reliquiae causarum possint mundari 2, 67 *etc. etc.* *cf.* si causis veluti (?) incertis caput doluerit 2, 44. pro qualitate corporis causarum 1, 17 *et sim.*

causatio (fit sub trina vulneratione) 2, 63 (= causa). de dentium causatione 1, 46. de veretri causatione 1, 77.

cauteret 2, 46. 62. 64 *etc.*

cavernae vel meatus (πόροι) 2, 70. *cf.* 1, 13.

cedria 1, 12. 56. 90 (= cedrinon *VB*) 2, 100 (*cf. Cass. p. 108, 5*) *etc. cf. Gal. XII, 16 (Diosc.)*. 392: τὸ κέδρινον ὅπερ ἔνιοι κεδρίαν ὀνομάζουσιν. — in vas cedriae (= ἐν ἀσφάλτῳ *Ps. Gal.*) 1, 11. — cedrinum lignum (*br.*, militrum *B*) 1, 8.

celebrare: incisio venarum . . . ustio celebranda est 2, 50. valeat digestio celebrari 2, 105.

celtica (herba) 3, 10 (nardus *scil. celtica cf. Diosc. p. 17*). [*celticum b Add. p. 336, 7.*]

cenam *V* (cenam *B*) 2, 116.

centauria (*VB*, centaurea *rb*) 2, 75. 78. 97. *cf. Ps. Plin., Garg. etc. (Ant. Br. 26. 110)*.

cepa *Vb* (cepa *B*) 2, 105. [*cepa trita br.*, ubi cepe tritum *B* 1, 19].

cephalicum (pulvis) 1, 85.

cera pontica 3, 19 (*B*, ubi falsa lectio punica in *r fv*, ut etiam apud *Plinium alibi*). *cf. Ant. Brux. c.* pomica 3. 11. 29. pumica 30. pontica 31. *Ps. Plin. f. 51^a* punicea, 35^c pontice *etc.*

Add. I c. 36 (pontice enim fere legitur ut pomice, unde ponice, punice, quod delendum).

[**cerinus**: naturam cerineam *b Ps. Th. p. 350, 11.*]

ceriones *Bb* 1, 13 (κηρίον).

cerotarium cyprinum 2, 72. 86 *etc.* = cer. ex oleo cyprino 2, 31 *etc.*

certe: aut certe, vel certe *saeppissime*.

cerussa: cerosa *B*, cerusa *b* 1, 15. 73. 84 *etc. (semper)*, cerossa *r. errore ceruisa Antid. Br. 6.* (cerosa 167).

cesis(chesis)boum (= stercus boum, st. bubulum) *Antid. Br. 68* (de hesponis *cod.*). *cf.* radices de cesisboum (= bonum *codd.*) *Cass. Fel. c. 67 p. 165, 15. 16.*

cetera (cetera *B*) = alia: papaver . . . et illa cetera quae 2, 11. et ceterae papillae 1, 13 (*i. alterum genus p.*). si nos nulla prohibuerint cetera praeiudicia 2, 27. variis et frequentibus ceteris vaporibus loca mitigabo 2, 17 (et similibus ceteris 2, 29. 55. 61. 90. 116. et cetera similia 2, 73. 102. 103 *etc.*).

c(h)alastica cataplasmata (id est penetrativa *Add. b* 2, 17. 2, 27 *etc.* (fomenta, aquae 1, 19. 2, 54. 55 *etc.*, clyster, oleum *chal.* 2, 31) *saepe. cf. Sim. s. calastica.*

chalcitis: calciten *b B* 1, 44. ex calcite *B Gel.* 1, 43 *etc. (cf. Cass.)*. calchiten tritam *Ant. Brux. 54.*

c(h)amaemelinum (oleum): camemelino (*V*, camimolino *B*, camomillo *b*) 2, 5. 7. 11. 27 *etc.* camimolini *B* (camomilli *b*)

- 2, 43. 50. *cf. Sim. s. camemilon* aliqui camomillam dixerunt Dya. (= Dioscorides): camomille *b Gel.*, *ubi recte camelçe B* 1, 29.
- charactere** (sub typico) 2, 61.
- chemosis** 2, 36. *cf. Sim. Ian. s. v.*
- chironia vulnera** 1, 69. (*Antid. Br. p. 89^b*).
- choerades** (quirades) 1, 26. 27 = scrofae (*br Gel.*) 1, 29. *acc. choeradas* 1, 26. 27. 29. de choeradis 1, 27.
- c(h)olera** *pro plur. n. plerumque codd. med.* (colerum, coleribus), *etiam V* 2, 84. 91. 93 (*B sol. 96*) *etc.*
- c(h)ronica VB**, *ubi cronica semper b*: lege cronica 2, 28. per cronica tempora 2, 32. passiones cronicae—cronię *b* 2, 45. *cf. 2, 24. 39. 61. 3, 31.* (*Ant. Br. 142* uvae croniae = 49 acerbae).
- [chrysoconos**: *Add. b ad* 2, 108 Herba quae crisoconos vocatur pro eo quod aureo colore grana efferat (*ad hydropicos chrysoctarpus ex Ps. Plin. 3, 22 = Plin. 24, 77. cf. Apul. herb. 119* crisocanti(u)s. *cf. Diosc. p. 328 χρυσόκαραπος = Plin. 16, 147.*
- ci-** *pro ti- ante voc. saepe scribitur in V (nescio an ex scriptura male lecta et quae quidem simul obvenire solet cum ε = c).*
- [antequam cibetur** *ad* 2, 15.
- cicer venereum** 2, 110 (*Plin. 18, 124*).
- [cinis** (*al. cinus*) *neutr. b. acc. cinis Add. 2, 82 p. 323, 9. 324, 24 (cf. p. 291, 3) etc. saepe (cinerem ib. p. 324, 2). cinus grecnm p. 331, 2. 23.* *cenis*
- mixtus p. 335, 22. ad cynisam (cineres?) Ant. 32.*
- citrei** (aeterei *i. e. ceteri*, ceteri *VB*, *in codd. rec. g Cas. cidrię vel cedrię*) 2, 111 (melicratum in quo inmaturi citrei... coquitur) = citrea *Plin. 13, 103. de confusione nominum (κίτριον, κεδρίον, κίτρεά, κεδρία) cf. Fraas Synops. fl. class. p. 86 (Athen. III p. 84^d), Hehn Kulturpfl.³ 386. 389. diacitriu(m) B) acopum Ant. Br. 30. 31 (citereum viride acerbum 31).*
- civili** (sub aegritudine) 2, 58 (*cf. humanius 2, 92*).
- claritudo** (*B Gel. = claritas br*) solis 1, 35.
- clavus**: veluti clavos (carbunculorum) 1, 62 (*ubi claulę = clavulae B*). — clauli (clavuli) 1, 89 (glauli *r*, lauli *B*, cauli *b*). *cf. clavuli Ant. Br. 41. clavellus ap. Marc.*
- clystere** (acerbiore iniciendum) 2, 117. clystere acriore 2, 23 *etc. simpliciore 2, 31. per simplicissimum 2, 10. cum clisterio de s. m. 123.*
- clisterizare** *An. de ves. (b, clisteriare r).* *cf. Cael.*
- coactile** *An. de ves. v. quactile*
- coagulare** flegmata 2, 59. — cum coagulaverit 1, 64 (*cf. Anth.*).
- cocceum cnidium V = cocognidium r b B** 2, 99, *cf. 1, 47 etc. (Ps. Th. 3, 2, 3).*
- cocle(i V)are VB** (coct semper *b*) 2, 77. 83. 86. 91. 92. 94. 95 *etc. (cf. Ps. Plin., Garg.).* cocliarium *V(r)* 2, 27. 92 (*cf. Cass.*). — coclearia *pl. VBb.* cocle(i V)aris *VB* (coclearii *rb*) 2, 15. 21. (52). 53. 67. 75. 79. 82. 89 *etc. (ubi cocliarii*

- interdum V pro —ris B, unde coclearii Gel.* 2, 67. 75. 89).
- coeleas** ex arboribus lauri collectas 1, 80 (*cf. Diosc.* 2, 11).
- coctura** totius operis *An. de ves. coctura et coctio* 1, 5.
- collegae** (alii) 2, 75. collegae Olympii 1, 1. collegii caterva 1, 2.
- colleticus** pulvis 1, 65.
- colligare**: dolor... collisione umoris ventositatisque colligatae (—tus *codd.*, *sed* collecta ventositate *Gar.*, *quasi σφηνουμένης*) 2, 114 (*cf. umor ... tenuatus* 2, 113).
- colligere**: *opp.* relaxare, resolvere. collecta (= contracta) membra... chalaesticis adiutoria resolvenda sunt... resoluta vero... colligenda sunt 2, 55. relaxata corpora collegerunt 2, 56. pes ut colligaretur (*Gel.*, colligaretur *Bb*) 2, 55.
- [*se collocare* = dormitum vadedere *Ant.* 37.
- [**colofonia** (*sc. resina*) *Add. p.* 317, 33 *etc. cf. Simon. s. v. (Diosc. Plin.)*.
- coloquintida** *rec. (κολοκυνθίς)*: coloquintida decoquens (*acc.*) *Vb* 2, 29 (*ubi coloquintidas B*). *ubi* aut coloquintida (*b*, *quoloquentida V*) aut betarum radices coquendae sunt (*ubi coloquintidae B*) 2, 105. coloquintidos *B* (—dis *b*) 1, 17. coloquintidi(e)s (*VB*, coloquintidae *rb*) 2, 79. *cf. Cass.*
- [**colostra** *Ps. Th. Add. p.* 348, 10. *cf. not.*
- columbares** olivas (= colymbades, columbades) *VBb* 2, 76.
- cumbos** matri subductos 2, 38. (subtractos) 2, 61. ster-
- coris columborum *bis* 2, 108 (*ubi altero loco columbarum V, bis columbinum b*). *cf.* 1, 63 (—borum *r Gel.*, —barum *Bb*). 1, 60 (—borum *cB Gel.*, —barum *b*).
- commodare** ad sensum 2, 2.
- commodissimus** sanguinis elementum 2, 10.
- commotationes** articulorum 2, 112.
- commotio** aegritudinis: per initia commotionum 2, 5. post augmenta commotionis praesentis 2, 5. a declinatione temporalis commotionis 2, 7. commotionum temporibus servendum est 2, 10 *et sic saepissime*. commotiones veluti calidae 2, 114. *cf.* 112. veluti commotionis vaporem 2, 118. — cum commoveri (*B* = vexari *b*) coeperint 2, 49. 50. frequenter commota 1, 81 *etc. etc.*
- communio** (= societas) pulcrarum figurarum 2, 33.
- compaetia** (*subst.*) professionis 2, 47. — *compaetia (verb.) corp. membra* 2, 12. 30 *etc.* (omni corpore *compaetia* 2, 76).
- compecta** (= confecta) adiutoria (polyploca) 2, 44.
- compendiosa** adiutoria 2, 29.
- *compendiose* percurram 2, 101 *etc.*
- conationes** egestionum 2, 104. *cf.* 2, 101 (conationibus *rb* = conatibus *VB*).
- [**concingis** te *Ant. Br.* 137.
- conclusio** urinae 2, 111. *cf.* 72 (*asthmaticorum*).
- conditione** *VB* (—cione *b*) 2, 60. conditio *B Gel.* 1, 2.
- confectione** (lac) 2, 101 (*cf. Cass. p.* 123, 18 lac confectum). conficere vina 2, 101.

- [**conferv(b)a herba** *b Add.* 1, 99 p. 321, 5 (*cf. Plin.* 27, 69).
- confortare** *Br* = confirmare *b* 2, 46.
- confranges** *Gel.* (confringes *bB*) 1, 5.
- confricatio** 1, 55.
- confutare** 2, 46.
- constrictio** ventris 2, 4. meningae 2, 13, stomachi 2, 84 etc. —ventris constrictum officium 2, 10 (*cf. Cass.*). constringere *opp.* resolvere 2, 56. resolutiones *VB* (solutiones *b Gel.*) ventris 2, 106. *cf.* 2, 116. reuma resolutum 2, 116 etc. resolvere difficultatem callositatis 2, 76 etc.
- consuete confecta** 2, 94.
- consue[ve]runt** (*del. ve*) *V* 2, 30. consuerunt *V* 2, 33.
- contagio**: contagione 2, 59.
- continentia vini** 2, 45. 1, 95. potandi 2, 70. ciborum 2, 58. ciborum et potus (potionis) 1, 30. 35 etc.
- continue** *rB pro continuo (b)* 1, 74.
- contra noctem** (*opp.* ieiunis) danda (*Gel.* = ad noctem *rb* sed *corr.* ab nocte) 2, 67. (*cf. Ps. Plin.* 2, 30 *Bas. f.* 50^b). paulo aliter in noctem (ad noctem *b*) 2, 72 (in nocte *codd.* 2, 59) etc.
- contrahentia** (loca = quae contrahuntur) 2, 38. 55.
- contrario** *rVB* = e contrario *b Gel.* 2, 33 (*cf.* 2, 113 *Gel.*).
- contrarietate** (naturae suae) 2, 43.
- [**contribulare** flores = tundere *Ant. Br.* 145.
- convenit dare** ... vel imponi 2, 97 etc. (*incerto sic semper in codicibus usu*).
- coquere**: sucum ubi supradicta decoxerint (= decocta fuerint) 2, 61.
- [**corcus** (*Marc. c.* 21 in. p. 220, 11 sqq. *Helmr.*): et syringium et carcum (*sic*) et strumas sic curas *Add. b* 1, 85.
- coriandrum**: coliadrum *B (fv, cor. rgb)* 3, 2 etc. et sic etiam *B in Ant. Br.* 10. 99. 168. etc. coriandri *b Add.* 2, 98 etc.
- [**cornu**: *gen. corni b Add.* 1, 88. *cf. Marc. ind. corno V* 2, 15 etc.
- cortex fem.** (écorche) *V (masc. B)* 2, 84. cortex combusta *B b Gel.* 1, 44. contrita *Br Gel.* (—tus *b*) 1, 18. ipsam conticem *Add.* 2, 82 p. 323, 26. (corticulos? *Ant. Br.* 42).
- cotidie** *VB* 2, 55. 61. 94 etc. cottidie *B* 1, 9.
- cu(oB)tilidon** herba *V* 2, 111 (i. cimbalaria *gl. ms. Garipoti* = *Apul. herb.* 44 cymbalaris: *cf. κυμβάλιον Diosc. p.* 586 *Lips.*).
- crepare** (crever): venis crepantibus 2, 64. uvae crepantis 1, 41. perniones quibus crepauerint 1, 88. de labiis crepantibus 1, 45 (πρὸς τὰ χεῖλη κατεσρωγῶτα, aufgesprungene lippen). *cf. Escol.*
- crepido** (*sc. partis crepantis et sanguinem emittentis*) 2, 63. crepidines (ζαγάδια) in calcaneis 1, 89.
- cribellare** 2, 36. 75. 86. 92. 98. 99 etc.
- cribrare**: cribras *B* (= cernes *b*, cribellabis *Gel.*) 1, 7 (*bis*). [cerni id est cribellari *Antid. Brux.* 36. cribras 78. per cribellum cernis 80. cernis 118. cretus 13. 35. 119.

- crocomagma:** *in med. scripturis gen. crocromagmi ponit* B (—ma *acc. br*) 1, 85. croci magmatis *Add. b* 1, 52. crocomagmatos B *Ant. 42*. crocomagmae *b Add. p. 314, 14. 17 etc. cf. malagmae b Add. 2, 102 (bis) etc.*
- crocum** (κρόκος) *n. Gel.* (crocus B, cē *rb*) 2, 118. crocum *b Gel. (om. B)* 1, 53. *cf. 1, 81 (B Gel.) etc. Ant. Br. (B) 18, 42. de s. m. 40. crocus rec. (Sim. Ian.).*
- [**sta crocodrille** *Antid. Br. 147.*
- [**cruditiones** ventris *de s. m. 106.*
- [**cuculas** (?) caprinas *Add. ad 2, 44 p. 313, 11. (an acuculas cuprinas?).*
- cucuma** fictilis (mittis in c. fictile = in cacabo) *Add. b 2, 108 p. 333, 3. (cf. Març. ind. Helmr.). Isid. 20, 8, 3.*
- cucumerac(t)ium** (oleum) 2, 15. 16. 36. 116 *etc.*
- cucumeris duleis** (*opp. agrestis*) 2, 110. *cf. hortini Cass. p. 113, 20.*
- cum** ovorum coctorum media *V (corr. B) = cum ovorum duorum vitella b 2, 118.*
- cum-, com-:** *in codice (antiquo uno) V sic scribitur cum-*fectis 2, 72. cummixtis 2, 79. cummotum 2, 113. cummutationibus 2, 112. cumpatientia 2, 12. cumpotentibus 2, 92. (*cf. cumveniet Plin. Aug. 13, 16 et similia*). *contra* constipticis speciebus 2, 85. conpane 2, 108). — *servatur plerumque com- ante b, p, m. sed (ex doct. gramm.) simul scribitur combusto. Combusto (in dittogr.) 2, 23. combusti*
- 2, 75. —ta 2, 102. (combustorum *V 2, 27 etc.*). comprehendendi 2 *prf. (cf. 86. 117 etc.)*. compendiose 2, 8. 115 (*cf. 108. 116 etc.*). competentibus 2, 3. 2, 23 (*cf. 2, 30. 38. 85. 96. 107 etc.*). conmixto 2, 80. *et antel.: coligantur 2, 28. -c(g)atus 2, 114. (consilione i. e.) conlisione V 2, 114 (cf. conloquentida! 2, 29).*
- cummi** (*cf. Cass. ind.*): cummen *V (gummi B) 2, 64. cf. cummen B (gumen b) 1, 57. gummin V (gummi B) 2, 101 (ubi gummen r, gumen b). gen. gummeos b (gummi r) 1, 40 (comeos et cumeos reperio Sim. Ian. s. comeos et cumi). cummi 3, 25. abl. gummi r, gumme b (cymino male em. B) 1, 96. in Ant. Br. gummi semper B.*
- [**cunila** (κονίλη) *b Add. 1, 93. 3, 2, 10.*
- [**cupa:** cuppa de hedera *b Add. 2, 82 p. 324, 15 = vas hederaceum Ps. Plin. f. 42^b (sc. = ericaeum Plin. 24, 68 ap. Ps. Plin. p. 56, 6 Lips).*
- cupressus** 2, 108 *Vr* (quipresi 1, 79 *r*), cypressus *b*, cipressus *B* (cypressinas pilulas *B in Ant. Br. 124. cf. 162).*
- [**cuprinus:** lamminam cypri-*nam Ant. Br. 45. in puxide ciprina Ps. Plin. f. 21^b B, vas cuprinum f. 22^a B etc.*
- currere:** percucurri 2, 102.
- cursus** incurabilis 3, 27.
- [**cutis:** cotis *Ant. Br. 146 (bis).*
- cyclus:** cycli beneficia 2, 46. 60. adiutoria 2, 89. ordo 3, 31. ordo cyclicus 2, 50. 2, 76. 2, 109. quae cyclo consueta sunt 2, 69. quae cyclo conveniunt

- 2, 82. cyclica 2, 105. omnes ex ordine cyclicas (*v. l. cycli*) curationes 3, 11. omnem cursum cyclicum *r* 2, 48 *etc.*
- cydonia** (mala): cy(i)donia (cydoneorum 2, 93. cydoneis 2, 103) *V*, cy(i)tonia *B*, cidonia (cidonea 1, 50) *r*, ci(y)donia (cithonia 2, 64) *b*, cydone(i)a *Gel.* (*saepe*).
- cyma** (*cf. Cass. ind. s. v.*): mollium vitium cymarum 2, 65 (*v. l.*). molles cymae (cimi *B*) 2, 101. tithymali cymas (cimas *rb* = turiones *B*) 1, 75. polii cima *Ant. Br.* 125. rubi cymas *ib.* 143. cymulas ruthe *b Add.* 2, 77. *cf. ib.* rubi cimas, ysopi comas, asparagi comas *b Add.* 2, 77), salicis cimas (*b Add.* 2, 82) *etc.* (cymata in metro *Columella*, cymam caulium explicat *Plin.* 19, 137). *cf.* summitates tenerae de vitibus *b Add.* 2, 91. — *cf.* turiones.
- cyminum**: cuminum *r* (1, 76. 2, 98, ciminum *r* 1, 94 *bis*). ciminum *b* (*etiam r* 1, 79). cimini *b B* (quimini *V*) 2, 98.
- cynanche** 2, 22. *cf. Cael. cel.* 3, 152.
- [ad **cynisam** (?) coquis *Ant.* 32 (*an ad cineres*?).
- [**cyperum** *n. de s. m.* 44.
- [**cysofarmacum** *Ant.* 28.
- dactyli**: (= *gr. ποίνυξ Ps. Gal. XIV p. 318*) 2, 45. (diafinicon *b* 2, 64). dactoli *V* 2, 65. thebaicos dactulus *V* 2, 36. dei-baici dactili *V* 2, 73. dactuli (2, 43. 65. 73) *vel* dactilos (2, 36. 64) *r*, dactili *b* (dactali
- G de s. m.* 48). thebaicos *simpl.* (*om. dact.*) *VB* 2, 64 (*cf. Diosc. p. 250, 3 Lips.*) *etc.*
- datio** plena (= *τελεία δόσις*) 1, 14.
- daucum** (*δαῦκος*): *sic V* 2, 74. 83. 109 (daucus *B* 2, 74. *cf. de s. m.* 45) *etc.*
- de**=ex: cataplasmata de dactylis, saccelli de salibus *et sic saepissime*. epithemata confecta de seminibus 2, 89. hoc etiam de gramine factum est 2, 111 *cf.* 1, 81. cataplasmandi de hordei pollinibus 2, 74. 65. 1, 23. 35. 76. *etc.* de hac confectione curantur 1, 94. de fysicis adiuvantur 1, 84. de arena (*VB*) calida loca detegere 2, 107. de aceto restingues 1, 79. de vapore dolentibus 2, 118. — de oleribus accipiant cauliculos, de piscibus asperos 2, 76. de superioribus speciebus quae locus habuerit 2, 110. de utrisque difficilis est mydriasis 2, 56. de quibus erit datio *VII* grana 1, 14. — initium de... fit de... *et similiter saepe* (*simul etiam utrumque ponitur de et ex*: de naribus vel ex fronte *Bb* 2, 45. ex uno fonte de reumate 2, 112). lapides de fluvio 1, 101 (*cf. Ant. Br.* 107). de conclusione (*ubi ex deconclusionem V*) locorum periclitantur 2, 22. qua de re 1, 4. ministrandi sunt trochisci... et ceteri de experimentis 2, 102. *cf.* 2, 67. (*An. de ves. p. 265, 3*). aliud de expertis 2, 81. 1, 29. (de fysicis 1, 84). [*saepissime in Ant. Br.* = cum *apud* fomentare 2, curare 3, suffumigare 3, scribere 15. 52, agitare 19. 21, ligare 44, facere 53, linere

62. 165. 168, haurire (de manu)
 64, lavare 128, vellere 137,
 tergere 153. = ex: tollere 42.
 38. 67. 107, fluere 22, facere
 2. 24. 164. manducare 163.
(eodem plane modo apud Ps.
Theod. charta de uva tinctoria
3, 2, 2. de licio alligabis ib.
etc.). abs. pro gen. radicem
de costo Ant. 37, muscum
de tecto 61. 159, sucus de
moris 18, pollinem de hordeo 1,
semen de urtica 72, favillam
de ligno 83, pedes de lecto
88, testam de locusta 97, ad-
pem de ansere 153, os de
armo asini 203, fragmenta de
mola 24.
- debere:** cogo et suadeo ad
 balneas ire debere 2, 27,
declinatio plena 2, 7. decli-
 nantibus doloribus 2, 109 etc.
(cf. Cael.).
- [**decomai, decommai** antidotos
Antid. Br. 14. 15. 55 quid?
(Punicum?).
- decoquere:** melicrato, suco etc.
 2, 18. 29. 31 etc. *(ubi in meli-*
crato etc. semper b). sed etiam
in quo puleium... decoquen-
dum est VB 2, 67 etc. —
aliter decoctus et discoctus
 2, 31. — in quibus concoqui
 (= coqui) suadeo 2, 36. 64.
- definire:** diffinitio febrium VB
 2, 2. diffinitum V 2, 61 *(ubi*
diffinitum B Gel.). — cf. dispe-
ratione V 2, 62 (despirat V =
desperat b Gel. 2, 61) etc.
- deformatione** (coloris icterici
 disternantur) 2, 77.
- [**deforis** *Antid. Brux. 4, 38.*
 62 *(Ps. Plin. f. 36c etc.) ut de*
 intus 4. 162.
- dehinc** 2, 53. 116 = exhinc 1,
 21 et *(ubi ex hoc b) 66 (cf.*
- ex hoc = inde 1, 57. 62 *ubi ex*
hinc r, et 1, 70). et hinc B
(phys.) 4, 4.
- [**deiectus** *Ant. Br. 29.*
- delavare** linimenta (priora) 1,
 94. cf. 1, 84. post matricis
 delavationem 3, 16.
- [**demadescere:** herbam... co-
 ques et imprimes ut dema-
 descat b *Add. p. 335, 21.*
- demergere:** sensus occupa-
 tione demersis 2, 15. demer-
 sio (depressio r VB) capitis b
 2, 15 *(cf. Cael.).*
- demigrans** pressa materia 2,
 16 etc.
- demittat** (sucum) V (dimittat
 Br) 2, 94. — corpora demissa
 V (dimissa r) 2, 103.
- denegare** (usum) 2, 55.
- [**denique** de s. m. saepissime
 = unde ($\delta\iota\omicron$ c. 19, $\delta\delta\epsilon\nu$ c. 34
 etc.). item Ps. *Apul. c. 75. 81.*
 123. *(cf. 61. 63). cf. Garg. 45*
p. 190, 1. ib. 49.
- denigrare** 1, 40. denigratio
 capillorum 1, 5.
- [**dentionem** *Ant. Br. 216. den-*
tientes inf. ib.
- [**deplere** = depurgare *Add. p.*
 315, 3.
- deponantur** (sc. aegri = depri-
 mantur) 2, 15. umor ad in-
 feriora deponendus est 2, 59.
 cf. 1, 17 etc.
- depurgare saepe** (epurgare V
 2, 114. cf. 116).
- derivata** (ad paralyisin causa)
 2, 27 etc. *(cf. devolvuntur vi-*
tia ad... 2, 46). — derivatio
(ex capite) defluens 2, 57. cf.
 1, 19 etc.
- desistentibus** (= deficientibus)
 adiutoriis medicinae 2, 60 *(cf.*
 desistentibus febribus 2, 61.

- commotionibus 2, 47. desistentibus caloribus 2, 15 etc.).
- [desub terra: *Ps. Th. p. 341, 22.*
- detegere** (= tegere): harena calida in litore loca detegere (*al. tegere Gar., detergere B*) 1, 107.
- detergeo B** (detergo *b*, detergas *Gel.*: ubi ego detergam) 2, 48 (*ubi deest V*). detergat *Ant. Br. 128.* detergas *Add. b* 1, 93 (*ib. terseris*). detergi *r* (—ges *b*) *An. de ves. (cf. ungueo V)*. *cf. Serv. in Aen. 7, 626 (Thom. ess. p. 217. 236).*
- detonsio capillorum** 2, 12.
- [devenire: in modum mellis, emplastri, ceroti. *Ant. Br. 4.* 27. 45. *cf. Anthim.*
- deviaverit natura** 2, 6. 45.
- devocare umorem** 1, 17. causam 2, 45 etc. *cf. evocare causas latentes* 1, 24. evocatus de superioribus reumatismus 2, 58 etc.
- di-** ante voc. (*rust.*) = *z*: *vid. s. reumatizare (et ind. Cass. s. q p. 250 et ib. sub z)*. „cum sibilo“ enim tunc proferebatur (*vid. Prisc. 1, 31. Serv. in Verg. Georg. 2, 126. cf. Thomas Essai sur Serv. p. 226*) [*cf. ti- = ci-*].
- diachartu** *descr. b ad 2*, 102.
- dialimma** (dialemma *VB* = *διάλειμμα*) hoc est intervallum temporis *descr. 2, 45 (ubi declinatio b) cf. 2, 117. Sim. s. v.*
- diaprassiou** (*cf. Cass p. 92, 17 ind. p. 201*): diaprassiou *V* (*b*, diaprasiou *B*) 2, 62. *cf. diaherpillon Ant. Br. 31. in his vulgo ū pro u (diarobum pro diorobu 13 etc.).*
- [**diastema** (?) *faciat Add. p. 328, 21.*
- dies** (*sing. semper masc.*): post tertium diem 3, 23. 27. in tertium diem 2, 55. circa diem sextum 7, 35 (*ubi unus r sextam*). circa diem tertium 2, 61. (sub uno die *VB* 2, 37 *v. l.*) diem venturum *rB etc.* 3, 16. *sed* quinta transacta die 2, 5. alia die 2, 18 (*cf. Cass.*). *masc. plerumque in Ant. Br. 38. 39. 45. 47. 80. 140. 209 etc., sed* alia die 1 (*ubi et alterum diem*). 78. 137. diem tertiam 146. quarta die 28. 19. ipsa die 5.
- difffamare** (*in bon. partem*): trocisci magma approbatione difffamati 1, 71. medici iactantiores veluti suam peritiam difffamantes 2, 68.
- differemus vulnera** a plena sanatione 3, 77.
- [**difffumigatur** mulier sedens de storace *Antid. Brux. 3.*
- digestio aegritudinis** 2, 18. ad plenam causae digestionem 2, 12. — *d. venenosi umoris* 2, 27. inflatione stomachi (ex nigra *sc. cholera*) necdum digesta 2, 96. ad umoris ex vulnere venientis digestionem 1, 67. si saniem collegerint locum pungen ad eius digestionem 1, 90. *cf. Cael. cel. 2, 105* digesto adiutorii turbore etc. *d. sputuum* 2, 21. ad eorum (sputorum) coagulationem vel digestionem (*sc. flegmatum*) 2, 59. *cf. sputa egerunt bGel., ubi digerunt VB* 2, 20 (*quasi degerunt. cf. 2, 47 flegmata digerentes ubi egerentes r*). vulnerum (*i. e. per vulnerum meatus d.* 2, 62. aemorroidarum sollemnes digestiones 2, 49. — tempore digestionis 2, 95. *opp. indigestio* 2, 84 etc.

digestibilis cibus 2, 78. 98 *etc.*

diligentia = cura: latus dolentes . . . ex subiectis alia diligentia visitamus 2, 19. si sub hac sane diligentia parum medicina profecerit 2, 53. hanc diligentiam interim ordinamus 2, 57. simili sub diligentia visitantur 2, 106 *et sic saepe.*

dimissio: sub blanda di(e) V-missione (= remissione *b*) 3, 29 *etc.* (*Cass.*). dimissa (*r*, demissa *VBGel.*) corpora 2, 103.

diploangium: in diplo angio (lac asinae coctum) *VB* 2, 101. *cf.* diplangio (*rGel.*, deplangio *Bb*) 1, 37 (= ἐν διπλώματι *Diosc.*, *Gal.*). διὰ διπλώματος ἔψων ὅπερ ἐστὶν ἐπ' ἀγγείου διπλοῦ *Gal. XIII*, 37. in vase duplici coques *Ps. Plin. f. 41c (bis) Bas.*

dictamnium (*de s. med.*): dictamnium *b* 1, 74 (*Apul. Vrat.*), diptamum 1, 75 (*Sim Ian.*).

discretiones (*ut Cacl.* = differentiae 2, 97 *etc.*): sed haec supradictae discretiones una eademque medicinae diligentia visitantur 2, 30.

distantia: est tamen huius passionis distantia quae . . . 1, 17 (*cf. Cass.*).

sub **divo** 1, 38 (*ubi* sub divo in sole *r*). 7 (*b* = in subdivali *B*) = sub sole 1, 94.

[herbam **dolavento** (?) *Add. b* 1, 97 *p. 302, 23.*

dolorosos (dolor hos *VB*) singultus 2, 95.

[**dosis** ad magnitudinem avelanae *b Add.* 2, 19. *cf. rec. p. 306, 23.*

dracontea herba (δρακόντιον) *b* 1, 75. *Add. b* 1, 97. *etc. (Apul.)*.

dragma *semper VB.*

[**drogari**: facies ex ipsa aqua drogari(?) in quo modicum olei adicies. datur ei potum. *Ant. 102.*

[**dropacare** *Antid. Brux. 33.*

dropax metasyncriticus *descr. An. de ves. 6* (d. medicinalis *ib. 4*).

ducere: si durtiam duxerit . . . morbi neglectus 2, 76. — verrucae se ducant (*i. e.* abeant) *Add. 1, 93 p. 299, 22. cf. mendum ducis* = tollis (*non dicitis*) 1, 73 *p. 283, 8.*

duntaxat *V* 2, 14 (*dumt. B*).

[**duranioli**: si sub hirco scabies exierit, aut (*l. ad*) duraniolos facit et ad loca dolentia universa *Antid. Br. 41.*

dysenterici: disentericorum, disenteria *V* 2, 101 (*bis*). desinthericis, desinthericorum *V* 2, 102 (*disint . . . saepius B*).

e = *gr. αι*: emorragia *V* 3, 7. palestra *V semper. sic ydreleon, spera, althea etc.*

= *gr. η (rec. i)*: let(h)argici *V*, lethargicivel(ter)loetargici *B*, lithargici *r* (litargici *b*, lythargici *g*) in *l. II cap. 3. theriaca V* (tyriaca *Bb*) 2, 29 (tyriacam *etiam V cum b* 2, 27). sagapini *Bb* 2, 45 *etc.*

ebriositas siccans 2, 58.

eligmatium: eligmatium (elimatium) *vulgo VB* 2, 59. 91 (*bis*). 98. *cf. B ad* 2, 64. *sed & limatiam V* 2, 71. *cf. 1, 53.*

[**edita** (*sic* = comesta) *b Add.* 2, 29. 76. 102. 108. editae *b* 2, 65.

effeminata caro (et corrupta) 1, 96.

egelidam (aquam) *V* (gelidam

male r Bb 2, 95 = tepidam
Cass. p. 103, 16.

elaterium (= succus cucumeris
agrestis) 2, 79 *Gel.*

electarium *V* (electuarium *Bb*)
2, 67. 94 (*Antid. Br.* 74).
electerii *b Add.* 1, 97 *extr.*
electerio *r* 1, 54.

elefantiae vitium 1, 8. 94 (*bis*).

elefantiosus 1, 91. 95 (*ubi de*
elefantiacis tit. b).

elimare vires 2, 68. elimatis
viribus 1, 22 (*ut Cael.*).

elleborum *VBb* (*nomin.*) 2, 50
etc. (eleborus, *plur.* elebori
Ps. Th. de s. m. 79).

emadescere: quod emaduerit
(*b Gel.* = emanaverit *r*) 1, 53.

emarescere: si loca emar-
cuerint 2, 54.

in **embammate** 2, 61. *cf.* 2, 31.

emergere (*entstehen* 2, 5. 26.
36. 42. 43 *etc.*) = evenire (2,
30. 44 *etc.*) *saepissime*.

[**emicantem sudorem** *b Add.*
1, 86 p. 293, 4.

eminere (*Bb*) *pro* imminere
(emergere) 1, 8. 43.

empoti (emopiti *r*) emplastri
maximum remedium 1, 79.
quid? cf. Gal. XIII, 401.

encardium: proiectis cortici-
bus encardia (incardia *Bbr*)
sola contundes 1, 75 (*sc. se-
minis „tithymali maioris“ cf.*
Diosc. p. 651 = Plin. 26, 63).
in cuius (alii) encardio (in-
cardio *Bb Gel.*) 1, 37. *citatur*
uterque locus a Simone Ian.
s. incardium (cf. implastrum
V 208 pro empl.).

[**encolpidiare** (= -zare) *Ant.*
Br. 3.

enema (*quod per clysterem im-*
mittitur = iniectio 2, 29 *etc.*

Cass.): enémate (*B*, henemate
V) 2, 5. enematio *VB* (*ut*
antidotium, gargarismatum,
epithematium etc.) 2, 31 (*ubi*
enematę b, enematis Gel.).

enim: cum enim sanguinis
commodissimo elemento 2, 10
etc. — ex dysentericis enim
(= nam, autem) 2, 105. —
frequentissimum est etenim:
certissimum est etenim 2, 36
etc.

enterione (*μνελός*): colloquin-
tidos interionum *B* (interionis
Gel., interioris *rb*) 1, 17.

epar (2, 78), epatis, *item* epa-
tici 2, 73 *etc. sed in medica-*
mentis (ex animalibus) iecoris
2, 75 *etc. (Cass.)*.

epilempsis (epilemtici): *sic*
semper (Bb 2, 47. 49. *B* 4, 5.
7), *ut epilensia (cp) Cass.* 71.
sed etiam vetus (V), cuius non
extat in textu, in indice ha-
bet cap. de epelenticis. —
epilempsię passio 4, 5.

epithema: epithima, epithi-
mata *vulgo V* (epithemata *r B*,
sed etiam V 3, 29 *etc.*, epi(y)-
tima *b et sic semper medio*
aero Simon. Jan. etc.) 2, 62.
64. 85. 89 *etc.* epithematia
Gel. 2, 62 *ut epithimatia (cor-*
rupte ethimtia) r V 2, 64.

epithesis: quam medici epy-
tisin appellaverunt 2, 39
(*Cass.*).

epom(n VB)falium (-on *g*) 2,
97. 98 (*bauchumschlag*).

equidem: etiam haec equidem
passio 2, 24. fiunt equidem
(*&quidem V*) 2, 77.

erigere usum venerium 2, 33
= erigendo vaporem corpo-
reum usum venerium mini-

- strare 2, 34 (cito infantibus vel erigentibus membra 2, 34).
- eructare** (eructuare *rb*) = erumpere: quo sanguis poterit eructare 2, 66 (*VB Gel.*).
- se **erumpere** 2, 38.
- ervum** = erbum *r* (1, 52. 61 *etc.*), herbum *semper b*. *cf.* 1, 52 (herbi pulverem *b*) *ubi BGel.* herbam (*sic*) *ex emend. et* 1, 97 *ex ervaceis pollinibus Gel., ubi herbacis B*, herbac (*sic*) *r* (herbis *b*) *id est herbaceis.*
- esca**: escas et cauteris partibus thoracis infigo 2, 62 (*ubi escas r Vb*, iscas *B*). locis impatienter dolentibus etiam escas (*l. escae*) ustiones impono 2, 18 (*ubi escas usciones V*, iscas — *ante corr.* escas — ustionis *B*, estas ustionis *b*). *cf.* 2, 48 *escae . . . imponendae ustiones B (esce . . . vel cauteris inponendi b). simpl. ustio* 2, 50. *αἱ παρὰ τοῖς βαρβάροις ἴσκαι καλούμεναι Alex. p. 625 Bas. = Alex. lat. 2, 257 (Anecd. I, 118). cf. Aetius 7, 91 f. 138^b βαρβαρικῶ νόμῳ . . . καίονσιν . . . ἢ τῇ ἐντεριῶνι τῶν καρνίων ξύλων, ὃ καλοῦσιν ἴσκας (ubi ἴσκας ed. Ven.). neogr. ἔσκα (ἦσκα) feuerschwamm, Fraas Synops. fl. class. p. 320. cf. Vindic. supra p. 492.*
- eschara** — *vid. sacra.*
- etcetera**: infundendi sunt et cetera (*sc. adhibenda sunt*) quae . . . 2, 64 (*bis*).
- etiam et saepissime. cf. (v. l. VB ad** 2, 71. 93). *sic quoque etiam* 2, 38. *nec non et* 2, 88. *etiam . . . iam* 2, 86 (*sim. sic ita*).
- euporistorum beneficia** 1, 73.
- evellentes violentius cucurbitae** 2, 29.
- eventare**: clysterem diligenter eventare *An. de. ves. p. 264, 12.*
- [**evigilare, aufwachen in Add. b ad** 2, 12.
- eviscum (pro hibiscum) Vrb** = hibiscum *B* 2, 74. *cf. hibisco Bb* 2, 54 (*evisci rb Gel., om. B* 1, 24 (*evisco b, hybisco B* 1, 51) 3, 3 *etc. cf. ind. Plin. Cass. et Is. 17, 9, 75. eviscus Sim. (ἀλθαῖα).*
- evocatoria adiutoria** 1, 24. 23. *evocatorie curare* 1, 72. *cf. revocatoria emplastra* 2, 107 (*et in eodem cap. 2, 59 simul et revocare reumatismum ad superficiem et in superficiem evocare cf. v l.*).
- ex**: fatus ex oleo 2, 63 *etc.* = fatus olei 2, 117. *cf. frigidae fomentatio* 1, 31 (*pinnae linimenta* 1, 88) *etc.* — vomitus cum (*rB*, *ex b*) radicibus procurabo 2, 52.
- ex-**: exiliens *VB* 2, 5 (*exiliet* 1, 75). *exsucata V (exsuccata B)* 2, 91. *exsucabis B* 1, 34. (*exucis V = ex sucis* 2, 63). *exseca B* 1, 47. *exsudaverit B* 1, 39 (*exudaverit r*). *exsuscitem VBr* 2, 36. *cf. VB* 2, 112. *exsecrabiliter (B)* 2, 47 (*execr. b*). *extinguntur V (extinguuntur B)* 2, 80. *extinguitur V (ext. B)* 2, 82. *extinximus Gel. B* 1, 85.
- exclamabo auribus eorum** 2, 49.
- excludere flegmata, urinas, scybala, lumbricos, ululatus . . .** 2, 25. 47. 91. 97 *etc.* *exclusio (pullorum) Ant. 84 (cf. p. 358, 24).*
- exhinc** — *v. dehinc.*
- exhorret imago vitii** 1, 95.
- [**exire**: scabies exierit (*sub hirco*). *Ant. Br. 41.*

- [**exobrutae** *Ant. Br. post 200.*
exoc(h)adium 1, 81. 83 = *lat.*
secessus Add. b 1, 83.
exponere (= *egerere*): *ventris*
exponendi suavitas 2, 104. *ex-*
positis scybalis 2, 31. *ventris*
expositio 2, 28 (*cf. v. effusio*
 2, 101) *etc.*
exsucata (*cydonia*) *V* 2, 91. *cf.*
Cael.
extensiores *vigiliae* 2, 11.
extergere *ciborum recusa-*
tionem 2, 90 (*saepius Ps. Th.*
de s. m.).
extermina *propriae sedis mens*
 2, 47 (*ubi codd. propriae sedi*
exterminata Bb).
fabricia (*uva*) 2, 38 = *fabrilis*
Cael. (chr. 4, 70 uva et magis
fumi vapore siccata quam
fabrilem appellant. chr. 2, 107
uvarum fabrilium vel pensilium
siccatarum. cf. 3, 34). cf.
palealis Cael. cel. 3, 204. 2, 209.
facilissimum *r Gel.* 1, 68.
faenum *graecum V, rec. fenogrecum*
(fenogreci) B, fenugrecum
(fenugreci etc.): sic
semper (2, 17. 70. 85. 108 *etc.*).
sed etiam V fenum 2, 70. *feni*
 2, 108. *fænum (sic) grecū V*
 2, 85 (*foenū gr. r, fenogr. B.*
fengr̄ b).
familiariter *compatientia* 2, 12.
famulabor *adiutoriis* 2, 34. *par-*
ticulis famulabor 2, 115.
[fasciare *Ant. Br. 152.*
fasianorum *carnes* 2, 96.
fatiscit *aeger* 1, 2.
[febrire *Ant. Br. 15. 21. 46.*
 47. 49. *etc.*
feniculum: *feniculi V* 2, 79 *etc.*
sed ficeniculorum (= faenicu-
lorum) V 2, 94 (*fen. B*). *cf. faeniculum*
Plin. Aug. (13, 124. 136).
feralis *sudor* 2, 36.
ferbunculi *ber Gel. (in rubr.*
 1, 26, *ubi furunculi B et in*
textu etiam r).
[ferrum *candentem b Add. 2,*
 86. 98.
fervere: *ferverit An. de ves. 6*
p. 267, 18.
fervura *vesicae rb An. de ves. 1*
p. 261, 6.
[fialas *olei XV, aceti XVII etc. b*
Add. 1, 97 p. 305, 25 etc.
ficus (*Neue I, 531*) *II. decl.*
(rec. IV decl.) fem.: nom. pl.
fici sicci (sic) V Gel. (ficus sicci r,
ficus sicce b B) 2, 23. *fici pin-*
gues in muria decoctae rBb Gel.
 1, 33 *et (ubi ficus rb)* 1, 24.
ficus siccae Gel. (ubi ficus
sicci r, acc. ficus siccas b)
 1, 61. *ficus siccae in vino de-*
coctae rb B (ubi fici sicci ...
decocti Gel.) 1, 62. *ficus pin-*
gues (ficos male V) coqui de-
bent 2, 74. *acc. pl. ficos (V,*
ficus rB Gel.) pingues coctas
 2, 88. *ficos (V, ficus Bg Gel.)*
 2, 98. *pingues ficus tunsas*
rfvg 3, 26. (*ficus tritas b* 1, 71).
ficus tunsas B etc. 3, 9. 10. *b*
 1, 25. *ficus sicca r* 1, 91 (*ubi*
nom. ficus sicca Bb). confun-
ditur in remedium descriptionibus
(ficus — vel ficos V —
pingues) cum gen. sg. (ficus
pinguis): ficos (B, ficus b)
pingues ... unc. VI id est fi-
cus pinguis ... unc. VI (nisi
potius intelligas ficos pingues
... unciis VI) 2, 45 (*ubi mox*
fico B — ficū b — commisce).
cf. 2, 81 (ubi ficos pingues VB).
ficus pingues tu(n)sas libra
una VB(g) 2, 108. *cf. ficus*
pinguis albae tritae g (ubi fi-
cus pingues albas b. tritas B)

3, 26. *gen. sg. fici folia* 1, 8 (*ubi ficus rB*). 27. 94. lacte arbore fici *in Add. b* 1, 68. *item fici folia in Add. b* 2, 102. fici in maturi (*sic b*) lac *Add. 1*, 93. — ficus pinguis *V (v. supra)*. ficus nigrae lacrima *B Gel. 1*, 65 (*ubi pice nigra b*). lacrima arboris ficus *B b Gel. (fici r)* 1, 66. cum liquamine ficus *r* 1, 66. *dat. sg. fico (B, ubi ficū b)* 2, 45. ficui (*rec.*) *in ras. B* 3, 26. *abl. sg. cum fico b Add. 2*, 108. *gen. pl. ficorum Vr Gel. (rec. ficuum B-Gar.)* 2, 97. ficorum *VB r Gel. 2*, 59. ficuum *ex conī. g* 3, 26. *abl. pl. ficis VGel. (rec. ficubus B = caricis b)* 2, 81. *cf. ficubus (ipsius ex coniectura) B* 3, 26. *sed ficis B* 3, 4 (*ubi caricis pro ficis b rel., ut 2, 81 b*). ficis *r (ficubus B)* 1, 71.

ficus nigra 1, 65 (*cf. Plin. 15*, 70. 17, 242).

[**ficatum** de ficis (contritum) *Add. p. 358*, 16. — ficatum (fegato = iecur) bubulum . . . ficata omnium rerum *Add. b ad 2*, 102 *p. 332*, 6. 5.

figura: variae sunt huius passionis figurae 2, 30. — ab aspecta pulcrarum figurarum (*sc. puellarum add. b*) 2, 33.

flmum (*neutr.*) *b. item et fimus in b Add. 1*, 68. 86 (*c. 42*). 91. *etc.*

flammarum interiorum ardo-ribus 2, 35.

flocellum (lanae) *r An. de ves. 3 p. 264*, 17 (floccos legunt *V* 2, 9).

flogmus (herba *sc. φλόμος Diosc. 4*, 102 *i. e. φλόγμος*): flacmi (*sic VB, phlogmi Gel. = flomi b*) herbae radicem 2, 19 (= *Cael.*

cel. 2, 130. flomus *de s. m. 57. Fraas Synops. p. 190.*

florem (aeris = χαλκοῦ ἀνθός) = flos (*neutr.*) *rb* 1, 37. 46. 71 *etc. cet. cf. Sim. s. calcantum.*

fluminalis *VB = b (g Gar)*. fluvialis 2, 27. 101. 1, 60.

flyetidas (fluctidas *B, fictidas b φλυκτίδας vel φλυκταίνας*) hoc est vesicas 1, 59.

focus: cinis ex foco tenuis 2, 80. a foci vel solis calore 1, 63. *etc. cf. Cass. (sed in Add. b focus = feu 2*, 45 *lento foco simul et lento igni cf. ib. 2*, 21. leni igne 1, 93. lento igni 2, 92. ad focum lenem resolves 1, 83 *etc.*) repones in foco *An. de ves. 6. cf. foco imponeſ Add. b* 1, 86 (*cap. 36*), *ut carbonibus imp. etc. sim. impones in foco Ps. Plin. f. 52^c (cf. 41^a. 60^c. 66^d. favilla de foco 78^d. levabis de foco f. 74^c. 24^b)*, *ubi lento foco 45^b = igni 66^c = super lentos carbones 41^c. 54^a. cf. f. 18^b. 16^b. petra focacia Add. b* 1, 97. *item in Ant. Br. leni (cod. male levi semper) foco 19. 21. 30. 33. 41 = igni leni 6 (igne lento 212). mittis in focum 83. 152. ad focum 208. super focum bulliat 3. cf. Helmr. in ind. Marc. s. v. pones ad focum Alex. 2*, 183 *etc. Ps. Gal. ad Gl. III*, 71 (*cod. Cas.*) resolves in lac sine foco. *cf. 33. 47. 55. Anthim. (ind.). haec omnia saeculi VI (vel extremi V). cf. Script. hist. Aug. I p. 78*, 22 (*Iord.*) et ab imo focum adponeret (!).

[**foenicium** (= linum rufum): cauculum . . . in finicio liga-

- tum in capite porta *Add. b* 2, 44. *cf.* ligatos in feniceo *Add. 2, 15. 3, 2, 10.*
- foenicium** (foenicum *VB*) vinum (= de dactylis *b*) 2, 101 (*φουινίτης οἶνος Diosc. 5, 40.*)
- fomentare** *saepe.*
- fomentatio** 2, 23. *etc.*
- foris**: eforis *b Gel. 1, 51.* aforis *b* (et forinsecus *rB*) 1, 48. aforis *Ant. Br. 29.* aforis *b Add. 2, 89. 91. 92. etc. cf.* deforis.
- [**forensibus** (omnibus ulceribus) *Antid. Br. 42.*
- forma**: ad hanc formam 1, 16.
- [**formido** cordis *Ant. Br. 92. 95.*
- forsan** (forsam *VB Gel. 2, 62* (*ubi forsitan r b*). *forsan r solus 3, 20.* *forsan r B* (*forsitan f v*) 3, 25.
- [**fractus** = fractura *acc.* Ad fractum *b Add. 1, 97 (bis), sicut ib.* contusum ... incisum *rubr. c, luxum etc.*
- freniticus** *V* = freneticus *semper Bbr* (et *saepe etiam V 2, 9. 13. 14.*)
- fricamenta** 2, 116. *palaestrae 2, 62.*
- frictus** (frixus): semine fricto 2, 67. *cyminum frictum V Gel. (frixum B b) 2, 86.* *resinae frictae V (frixae B b Gel.) 2, 108 (ut ῥητίνη φρουρή).* *milió fricto Gel. (salso VB, frixo r b).* — *pithiena frixa V (pituinae frixae B, resina frixa b cf. Gal. XIII, 589) 2, 81.* *semen lini frictum B 1, 76 (frixum r b).* *sales frixi r b B 1, 74.* (*fabra fricta Add. b 2, 62. frixa 2, 82.*)
- frigdor** (froideur) *rec.*: frigidore, frigidoris *r B b* (2, 41. 44. 54 *etc.*), *etiam V (cum r, ubi*
- frigorem b) 2, 84.* *frigidorem Ps. Th. 3, 2, 2 etc. Ant. 19 ubi scripsi frigidorem = frigidorem et calorem Anon. de s. m. 116. cf. 27. (frigidorem) 112 (ubi ad frigora).*
- frigentibus** (*b Gel., refrigerantibus B*) *commotionibus 2, 118.* *dum frigeraverit b Add. 1, 86 (c. 35).* *frigerare Cael. cf. dum refrigererit Ps. Plin. f. 49^d. 51^a.* *dum gelaverit ib. f. 51^d. 53^a.*
- fumigium** 3, 15. 4, 5.
- fumosus** odor 2, 95.
- funestare** corpus 1, 96.
- fungos** arboris nucis 1, 5 (*βουτράδια Gal.*):
- [**gabata**: ferrum candentem (*sic*) in vino extinguis in gabata aritina (*i. Arretina*) *Add. b ad 2, 86 p. 325, 9.*
- [**gabulas** cypressi *g 2, 108 ubi pilae cupressi V B b (σφαίρια, spaerulae Cass. p. 186, 4). cf. 1, 46 cypressi pilae b = cypressorum fructus B.*
- [**gallicentrum** herba *Add. p. 302, 23. cf. Sim. Ian. s. gallitricum et centrum galli vocant quidam ... (ubi ital. bosomo, sclarea). Lex. Alf. s. v.*
- [**Gaius Seius** *Add. b 1, 75* (ille *gaius eius ... illa gaia saia ... illum gaium saium ...*). 2, 12 *etc. cf. Antid. Br. 88.*
- gargarismatio** *V Gel. (—tis b, —te r) 2, 23. —tiis (—tis b) 2, 59, —tiis B 2, 53 (—ciis r, —tis b). cf. 1, 32. 50. 52 (ubi gargarismo b) etc. gargarismatis igitur cum semper habeat b, vult gargarismatibus. idem ubi sing. gargarismatium libri (Gel. 1, 52: om. B) vel*

- gargarismatio (*B Gel.* 1, 50),
gargarismum *praefert et gar-*
garismo. gargarismata (*b*—*ma*
r) 2, 44.
- [*genista* *b Add. p. 297, 1* = *ge-*
nesta Marc. cf. Ant. Br. 144.
Med. Plin. f. 58^b. Ps. Pl. 2, 3
(ind.) etc.
- [*girare*: quibus dolor intus
girat *Add. b 2, 29. de car-*
dine ubi ostium girat Add. b
3, 2, 4.
- gleucinum* (oleum) *V 2, 19. 58:*
male glaucinum semper B b
(ut passim etiam V 2, 29. 38).
cf. Simon. Ian. s. glaucium.
- gliciridia* (vel *glycyridia* 2, 93)
V 2, 64. 110 etc. (gliquiricia b,
*liquiricia r*B*). cf. ad Gargil.*
p. 190, 19.
- glutare* (*r pro glutinare*) 1 c. 21
(saepe) cf. 1, 85 etc. glutare V
2, 66.
- [*glutus* (*schluck*): *aceti glutum*
unum Ant. Br. 62. cf. Marc.
p. 321, 9.
- [*grana simpl. Ant. Br. 82. 83.*
121 (?).
- grande remedium est* 2, 106.
dolor grandis Ps. Th. 3, 2, 5.
- granditate* (*adiuncta*) 4, 2.
- [*graphium Add. 1, 68 p. 281, 9.*
gravationes 2, 15.
- grave(i V)do saepe*: *gravedine*
*r*b* Gel. g 2, 13 (ubi gravitudine*
VB—pro gravidine?). sic gra-
vitudo g 2, 26 (= grávido V).
- gremiale* (oleum) 2, 40 (*gr. δμ-*
φάννον) vel *viride* 1, 67 *etc.*
(cf. Anth. et s. omfacium Cass.).
- [*grossus*: tres surculos grossos
Antid. Br. 37 (linteo grosso
Ps. Plin. f. 66^d).
- gubernare* ungues, medica-
menta 1, 90. 91.
- gummi* — *vid. cummi.*
- [*gutta*: ung. ad omnes guttas
b Add. 1, 97 etc.
- [*gypsus fem. (γύψος) ustulata*
de s. m. 63.
- h** *in graecis ab initio omittitur:*
*epar, epatici (2 c. 26), yso-
pum (sicut antiquitus semper V).*
epnotica V (ypn. B) 2, 103.
idreleon V (idroleon B) 2, 97.
ydropis 2, 82. ydropes, ydro-
pum, ydropicis (2 c. 32) V.
— sed hydrofouicorum V (ydr.
B) 2, 26 (tit. de hudrofobis).
yppocraten VB 2, 107 (cf. 2, 102
eppocastes V). cf. 2, 67 etc.
y(i)pocistida V 2, 65. 102 (cf.
s. v.). hypocestistida V (ypo-
quistida B) 3, 29. osciami V
*(iusquiami B*b*) 2, 118. (emi-*
granicis B 2, 44 et emorroida-
*rum B*b* 2, 49 ubi abest V).*
ieran 2, 67 etc. emu(o B)rragia
V 2, 64. 3, 28 (ubi emorrogia
B cf. 3, 27). ematithe V 3, 29.
*olosidera B*b* 1, 79. male ad-*
ditur: henemate V (enemate B)
*2, 5. in latinis: orde*i* V*b* (hor-*
dei B) 2, 104. 108. ordioli b
(hordeoli B) 1, 40. olera b
(holera VB) 2, 88. edere B
(hedere V) 2, 11 (hedere b 1,
59). ernias B (hernias b) 1, 79.
*arena B*b* (harena latet in corr.*
lect. V) 2, 107.
- [*hastulas salicis b Add. 2, 108*
p. 333. 22. cf. Pel. 242 (κλάδοι).
hastula (assula) ossium b Add.
1, 75. cf. s. asclosa. astula re-
gia Ap. (Cas. Vr.) 53 (ascle
regie Marc. p. 306, 21).
- haemorrois* (*emorroida rec. cf.*
Almelov. ad Cael. Aur. chr.
I, 51 p. 287): emorroidarum
*B*b* 2, 49. emorroidę B*b* (emor-*

- roides *r*) 1, 81. *acc.* hemorroides *r*, emorroidas *Bb* 1, 84 (*bis*).
- [**heliotropium** (= verrucaria *Marc. c. 19 et Is.*): heliotropia herba *b Add.* 1, 86. 93.
- hemigraniis** (emigranicis *rB*, emigraneis *b*) 2, 44. *cf.* *Cass. ind. et Sim. s. emigranea. emigranius* (67. 213) *et emigrania Ant. Br. (B).* ad emigraneî dolorem *b Add.* 2, 44 *p. 314, 30.* si emigraneus dolet *b Add. p. 316, 3.* ad medii capitis dol. *p. 313, 11.*
- herniosus** (erniosus, *ut ernia r*) 1, 79.
- [**heraclium** = abrotonum *de simpl. med p. 412 not. cf. Antid. 173 (Diosc. 3, 26).*
- [**herbae** quae tam masculinae sunt quam femininae (mercurialis et verbena) *Ant. Br. 185.*
- hic**: haec (*rVgGel.*, *hę Bb*) supradictae discretiones 2, 30 (*cf.* his superioribus 3, 31 *et* his supradictis *ib.*). hii *b* (*hi VB*). hisdem (*pro his*) *b* 2, 34 *et Gel.* (isdem *B*) 1, 96. his quibus (*pro is* quibus) *VB et his (pro is)* quae *VB* 2, 65. *cf.* 2, 43. 45. 1, 26. 3, 31 *etc. sed recte dicitur* quibus... his 2, 94 *etc. item* 1, 23 (haec... quae) 1, 24 *et ubi similia.* horum *B (pro orum sic V = eorum b Gel.)* 2, 64 (*cf.* eorum 2, 65). *ec V* (haec *Gel.*) = ea *B* 2, 116. his *pro is (nom.)* 1, 41. *et sic praevalente apud recentes usu pronominis hic saepius fortasse corrigendum est cf.* 1, 66 *convenit... etiam* his... *convenit etiam* eos... 2, 99 (*p. 198, 9*). 2, 100 (*p. 199, 4*). *sic frequens (ubivis) illud* hisdem (*V*) *pro*
- isdem (2, 19. 22. 27 *etc.* in isdem casibus *B* 2, 49 *itemque* isdem *B* 1, 23 (*bis, ubi r Gel. hisdem*). *sed eis scribitur* 2, 33. 50 *etc.* — hisdem *pro is (nom.)* 1, 34. *ex eo (= propterea)* 2, 84. 85. 105 *etc.*
- hiera**: ieram (*iram B, yera b*) quam Graeci picram (*picā B, pigram r, pigra b*) appellaverunt 2, 46. ieram quam pigram veteres appellavit *B* 2, 52. dabo picram (*pichram V, pigram Bb*) 2, 92 (*rb* 2, 52). *rec. ierapigra. geran V (ubi iera B, yera b)* 2, 67 *et geran V (r, om. B)* 2, 72 = ieran (*cf. Simon Ian. s. iera*). *unde semper scripsi ieran (cf. 2, 54. 1, 17. iera 2, 50).* *et sic fortasse graeca omnia latine scripta sine aspiratione scribenda fuissent, sicut scripsi epar ysopum, utpote non graece olim a Theodoro scripta, sed mutato usu latine latina. scilicet Plinii tempore et Vitruvii latine scribebant enhaemon (Pl. Aug. 11, 77) horaeon (11, 36) quae graece illi.*
- [**hircosus** *Antid. Br. 138.*
- holus** (*cf. s. h*): olisatri *de s. m. G* 124.
- holosidera** 1, 79. *cf. Sim. s. hol. et s. olosidera (Cass.).*
- [**hora**: ipsa quidem hora (*zur zeit*) *Add.* 2, 44 *p. 313, 16.*
- humanus** profecerint 2, 92. *h. causa profecerit* 2, 58. *humaniores cibi* 3, 8. 11 *etc.* *in humana vitia Anon. de ves.*
- humor** — *v. umor*:
- hydrelaeon**: idreleon *V, idroleon B, ydroleon br Anon. de ves.*
- hydrofobici** 2, 26.

hydromeli: ydromellum (*B*, —melle *b*) 2, 55.

hypocistis: yocistida *n. sg.* 2, 65 (ciporcitida *V*, ypoquistida *B*, ypoquistidos *b*). 102 (ypochistidiæ *V*, ypoquistidæ *B*, —da *r*, ipoquistide *b. cf.* 3, 29 hypocestistida *V* = ypoquistida *B*). ex ypoquistida *VB* 2, 33. (*cf.* hypocistidos *Ps. Plin. f. 46c. 49b. 49c.*) *cf.* emorroida, coliquintida, acora (1, 13) *etc.*

hypopium (tumor circa interiorum angulum *sc. oculi*) 1, 33. *cf. Sim. Ian. s. ippopios et s. ypopium.*

i *rec. Bb* = *gr. η (vet. e V):* meninga (anacolemata *b* 2, 44). *cf. mellis Bb (pro meles = μήλις Gel.)* 1, 37. mylen (*r milin*) 3, 11. sisami *Bb* 1, 74 3, 4 *etc. cf. sub e.*

i = *gr. εἰ: acc. pl. parocentisis V* = paracenteses *B* 2, 107. tlibsis vel angustias *V* 2, 38. (*unde corr. exartresis* 1, 97). *sed* dialemma *VB* 2, 117 (διάλεμμα). *cf.* 2, 45 in dialemmate vero hoc est eo intervallo temporis quo causa vel passiones chronicae publicantur (*quem Theod. locum citat Simon s. dialimma: cf. Mustio* 2, 23). tenesmodi(s) 2, 104.

i (*y*) *rec. (sc. ex recenti doctrina saeculi) Bb* = *gr. οἰ (vet. oe V):* oenomeli 2, 31 (*vel* enomeli 2, 34) *etc. (saepe) V* = ynomelle *B (semper) vel* inomelli *r. cf. Simon Ian. s. inomeli, inantum (et sub i). oenanthenaton faciū V (quod male legit*

et ita servavit B oenanthenaton facio = ynante ā ōfaciū *b, enantē aut onfaciū r* 2, 73. *item paulo ante oenanthem nardinum VB (= ynantes b, inantē r)* 2, 73. enantes *VB (ynantes b)* 2, 36. otenantes (*sic*) *V (ynantis B, iantis b)* 2, 93. enante *V (ynanthe B)* 2, 103. (oleo) enanthino *V (ynanthino B, ynantino b)* 2, 103. oenanthino *V (inantino r, ynanthino B)* 2, 78. aut tenantheno *V (= aut ynantino Bb)* 2, 85. (vinum) oenanthium *V (ynantinum B, in. b)* 2, 101. (vinum) foenicum *VB (i. e. foenicium = de dactilis b)* 2, 101. *cf. diafinicon b* 2, 64 *etc. diaroea V (diarria rBb)* 2, 37 (diarroici *VB = diarrici b* 2, 37). gonorroea *V (gonorria B, gonorrae rb)* 2, 32 (*bis*). *sed falso moedriasis B (deinde bis medriasis), ubi midriasis b* 2, 56. coeliacis *V (ciliacis B, quiliacis r)* 2, 163.

i *in abl. III. decl. adiect. comp. (—ori: sic enim fere scribebant docti s. IX):* pinna prolixiori *VB* 2, 25 (*—re rb Gel.*). potione superiori *V Gel* 2, 94 (*—re B*). ventre inferiori *V* 2, 77 (*—re B*). [cum graviore augmento *Bbr* 1, 22 (*—re Gel.*). sub maiore beneficio *B* 1, 32 (*item Gel.*). frigidiori (*b Gel., —re B*) aqua 1, 90. ex oleo liquidiori *rBb* 1, 93 (*item Gel.*). embroce simpliciori *b* 1, 97 (*ubi molliori Gel.*). igni (*—ne b*) fortiori *B b Gel.* 1, 114. molliori *r Gel. (—re B):* 3, 2. meliori *rb* 3, 17 (*—re B*). *sed* clystere simpliciore *V (—e B)* 2, 17. *item VB (—ri b)* 2, 31.

acriore *VB* b 2, 23. — *in abl. (adi.) part. praes. perseveranti (VB, —te r b)* gravedine 2, 15. dolore perseveranti (*VB, —te r Vc b*) 2, 16. profluvio perseveranti (*VB, —te b*) 2, 28. impatiēti (*VB*) dolore 2, 30 (corpore compatiēte *V* 2, 76). incompetenti tempore *VB* 2, 3. competenti (*VB*) tempore 2, 7. 12. 31. 82. [*B* 2, 49. 53. *cf.* 1, 17]. indigestione frequenti (*VB*) 2, 51. *cf.* 2, 28. periculo praesenti *VB* 2, 25. beneficio praestanti (*VB*) 2, 59. sequenti lectione 2, 66 *cf.* 2, 8. 115. [die sequente *B* 1, 12]. *etiam* ex oleo habenti (*VB*) 2, 21. 74. 86. 105. cerotario habenti (*V, —te B*) 2, 86. *sed* loco dolente 2, 16. imminente declinatione 2, 3. indignante 2, 100 *etc. (semper)*.

ibidem: oxymeli dabo aut rafano *ibidem* infusos 2, 106.

ibiscum (*cf. Plin. ind. s. ebiscum, Cass.*): *eviscum V (vet. vulg.)* 2, 74. *eviscum r* (2, 54 *etc.*). *ita et b* 2, 74. 108 (*ubi althea VB*) 1, 51. 24. *sed* *ibiscum* vel *hi(y)biscum B* 2, 54. 74. 1, 51 (*item b ibiscū* 2, 54). *Gelenius* *ibiscum habet* 2, 74 *sed e visco* 2, 54 (*e visco* 1, 24). *Simon Ian. s. ibiscus eviscus althea idem.* [*hibiscum B in Ant. Br.* 1. 41. *ibiscos de s. m.* 74. *cet. cf. supra eviscum.*

ignis: *abl. (Neue I, 223)* *igni r B Gel.* 1, 64. *item Gel. et ante corr. b* 1, 72 (*B Ant.* 70). *igne b* 1, 64. 72 *et r B b c* 1, 72. *Add.* 3, 2, 13.

ignefacti (*Gel., ignifacti r Vb*) lapides 2, 80. virgula auri ignefacta *r VB Gel.* (= *ignita b*) 2, 64.

ignita cucurbita 1, 44. 3, 29. *ignitiores cucurbitae* 2, 29. (*ferrum ignitum b B* 2, 101 *ubi igneum r V Gel.* vinum, *ferrum ignitum Ant. Br.* 81). *cf. sacelli de salibus igneis* 2, 80 (*VB r Gel., ubi ignitis corr. Neu.*).

ilium (*ile*): *ilio sinistro—dextro Anon. de ves. iliorum ib. (Neue I, 299).* *ilii dolorem Add. b* 1, 97 *etc.*

ileus: *ileorum (VB, iliorum r)* passio 2, 28. De *ileodis (quasi abl. plur. ab ελλεώδης) ib.*

ille: ut *ille ait vid. Vergilius.*

in praep. addita vel omissa: *infundere vino, aqua vel in (cum) vino, aqua et simil., velut ficos in vino* 2, 45. *lupinos in aceto* 2, 83 *etc.* [*semen in aqua* 1, 34. *lanam in ovi umore* 1, 34. *lanas aqua* 1, 35] (*spongiam cum aceto* 2, 96. *cf. piscem cum oleo b, ubi in B* 1, 29). *sed caput oleo* 2, 11. 27. *pinnas oleo* 2, 48 *etc.* (*ferrum vino v. l.* 2, 101). — *flegmate <in add. B> stomacho permanente V Gel.* 2, 95. *loco siccare reumata* 2, 59. *palestra (V = in palestra B)* 2, 66. *secundis partibus* 2, 2. *sequenti lectione* 2, 66 *etc.* — *in modica quantitate* 2, 117. *enemate quod ex succo . . . et oleo . . . temperatur in mediis tribus (scil. ternis)* 2, 5 (*ubi in om. b*). *trociscos in singulis drachmis paro* 2, 93 *in unciis singulis cribellantur* 2, 94. *mixturi euforbium etc. in unciis singulis* 1, 68. 1, 79. 84. 94 *etc. (sicut sine in dantur species unciis singulis* 1, 81 *etc.) qui fere usus respon-*

det graeco ἀνὰ (ana *codd. rec. lat.*).

in c. acc. (*vel rec. abl.*): in noctem (accipere med. et sim.) saepe, ubi in nocte habent *codd.* 2, 64. 72. 82. 83. 1, 35 etc. (*sed ad noctem est pro ab nocte r b* 2, 67). *cf. b* 2, 82. — in plenam (= usque ad perfectam 1, 97) sanitatem imminui 2, 79. — repones in vas mundum *r B Gel.* (in vase mundo *b*) 1, 64. in vase fictili novo repones *B (b)* 1, 7. in vase fictili clausas 1, 7. oleo adiecto in vesicam *VB* 2, 17. *sed* in vase adiectum *Anon. de ves.* mittere in vase (*vel in vas*) *vid. mittere.* [*in Ant. Br. sic B: cum acc. semper mittere (in mortarium etc., sed cum abl. iunges in ipso 1, infunditur in suco 18 (cf. 27), in cacabo 19, in vino commiscebis 28, colatur in cacabo 31, in linteolo inductum 56, spargis in corpore 61, adicies in potione 83, vides in testa 128, inmittas in calida 196, in ore traicies 216. sed mittes in vase, in cacabo, in aceto etc. Add. b* 1, 97. 2, 29. 62 etc. et utroque modo in var. lect. *codd. Ps. Th.* 3, 2 (11 in corpus mittes *b*, in corpore *ag*) etc.

in- (*comp.*) ante *m* et *p* scripsi *im-*, *in-* (*ex invalescente post Priscianum usu doctrinaque saeculi IX*) praefert *V (im- B)*, licet ut semper in *mss.* varietur scriptura: *inmineo et immineo, inpono et impono etc. (sae-pissime).* *inmixtis* 2, 86. *inmutando* 2, 65 — *inmutanda* 2, 118. *inpendo* 2, 69 — *im-*

pendimus 2, 61. *inpedimentum* 2, 111. *inpediunt* 2, 102 — *impedimento (in tit.)* 2, 32. *inmedimento (sic)* 2, 31. — *servavi in compositis in privativum: inmoderata* 2, 32. *inmaturarum* 2, 65 — *immaturi* 2, 111. *inmensum* 2, 84. *inportunis* 2, 10. *inportuni* 3, 32 — *importune* 2, 103. *inpatiens* 2, 5. 11. 18. 30 etc. *impatientissime* 2, 33. *inplacabilis* 2, 68. *cf. 2, 68 cum tali fricatione imminebo ut palestres exercitium imminetur (sic V suo ipse lapsu scripsit pro imitetur).* — *ante l:* *illita* 2, 44 — *inliniendus* 2, 63 (*inlinies B Gel. semper, ubi inlinies b* 1, 7. *inlaboratam* 1, 4). — *ante r:* *inrationabilis* 2, 26. *irrigentur (inr— r)* 2, 11 (*irriganda b* 2, 14. *cf. B* 1, 5 etc.).

[*inambulare Ant. Br.* 139.

[*inante opp. aretro Ant. Br.* 35.

incanduerit (*aestas calidior*) 2, 35.

incardium — *vid. encardium.*

inchoare (*r B b, inchoare V*) *initium (corr. initio) curae* 2, 80.

incocci *ovi vitellum (acc.)* 1, 32.

incompetenti *tempore (opp. bono)* 2, 3.

incontinenti (*ano*) 2, 104.

[*inde (= gall. en): inde fricas*

... *inde lini Antid. Br.* 5.

exinde Ant. Br. 191.

indigestibiles (*duritas*) 1, 27.

indigestius (negotium hydro-pis) 2, 106.

indignatio *meningae, epatis, testium etc. item indignante stomacho (faucibus indignatis 1, 53) et sim. saepe.*

indulcatus (*sucus*) 1, 32. *lactis beneficio ... indulcentur* 1, 6.

infantium (*r Gel.*, -tium *bB*) 1, 79. 80.

[**infantula** *Ps. Th.* 3, 2, 59.

[**infermentare** *bAdd.* 2, 102.

infestatio (flegmatis) 2, 94. *sic* infestare *saepius*.

infiguratarum (et simplicium) februm 2, 4.

[**infirmari** = aegrotare *Ant. Br.* 154.

influxus (*v. l. infixus B*, *infectus corr. Gel.*) *in rubr. l. I c.* 21 (*r*).

infrigidare: (*infrigidare rVB*, *frigidare b*) corpora ardentia 2, 7. *cf.* 2, 40 (*infrigidare B*, *infrigidare g*, *frigidare b*). *ex* oleo roseo *infrigidato (VB, infrigidator b)* 2, 63. *cf. v. l.* 1, 72.

infructuosa verba 1, 3. *salicis arboris semper infructuosae* 2, 83.

infundere et *nutrire corpora* 2, 7. *articulos fricamentis calidis infundere* 2, 25 = *nutrire membra inania fricationibus* 2, 65. *caput, corpus oleo (cero-tario 2, 53) etc. infundere: articulos eorum oleo... defricabo vel infundo* 2, 36. — *infundere pannos, spongiam, ficus (infusio lanarum 2, 54) vid. supra s. in (portulacam in melle infundimus 1, 54 = gr. p. 362 εἰς μέλι βάπτων)*. — *vulnus baptizandum est vel infundendum* 1, 66. *derivatio infundit loca* 2, 57.

infusus (panis) = *in aqua infusus br* 1, 22.

[**infusura** ad *plagam* = *infusum Add. b* 1, 97 *extr.*

ingerere (*medicamenta, potiones*) 2, 117 *etc.* (*febricitantibus frequenter ingessi* 2, 93).

iniciendi sunt oleo 2, 104 *et*

sim. — *iniectiones (per clysterem)* 2, 10 *etc.*

inlaborata via 3, 4.

inlinire et **inlinere** (*inlinita — illita commutantur: inliniendus VGel.* (*illiniendus B, liniendus b*) 2, 63. *illitus B* (*illinitus b*) 2, 44 (*bis, ubi recensentur linimenta fronti adhibenda cf.* 1, 5). 1, 37 (*ubi inlitum etiam Gel.*). 1, 8. — *linieris* 1, 57. *linies* 1, 5. *inlinies* 1, 6 *etc.*

inminere *adiutorii (dat.) etc. frequentissimum apud Th. Ps. et fere proprium: imminebo huic (sic omnes) adiutorio diebus continuis* 2, 65 (*et in-sistemus stypticis* 2, 64). *itaque* 2, 75 *tunc etiam maligmatae (sic) imminebo tali V (ubi malagmatae corr. ex — ta etiam b, malagmate B) merito correxit Gelenius (qui malagmati). et sic etiam (ubi deficit VGel.)* 2, 54 *legendum est fricationi calidae (non fricatione calida, fricationē calidā b) cubiculo (cubili B) tepefacto et acopis bene olentibus imminebo cum Bb. cf.* 2, 79 *potionem dare consuevi... et cum profuisset (usque) in plenam sanitatem imminui. aliter imminente declinatione, morbis imminetibus et sim., ubi confunditur in codd. cum eminerē: vitio eminente (B, eminente b) elephantiae* 1, 8. *polypis itaque eminentibus B (imminentibus Gel.)* 1, 43.

inoffense *procurabo (ventris officium)* 2, 52. *cf.* 3, 14. 21.

inordinate *imponimus (nunc flabella nunc pannos)* 2, 36.

inpatienti dolore 2, 30.

inpendendus (hic modus est) 2, 45.

[**impensa**: *impensam ipsam* (sc. *betam ex aqua mulsa decoctam*) bibit *Antid. Br.* 98 cf. *Anthimus* 36. *Cass. Fel.* 33 p. 71, 11. *Apic. etc.*

inquam 1, 14. 27. 2, 2. 34. 79. 101. 4, 1.

inquietudo doloris, vaporis, fluxus sputorum (1, 97. 2, 42. 59) etc. *item inquietare* (2, 43. 57. 59) *saepe*.

insequenti (*opp.* primo, nunc), *non* in sequenti: hōc insequenti (*b*, hoc *simpl. B*) rectius uteris medicamento 1, 69. (hac sequenti confectione 3, 22). hac pagina compendiose composui, insequenti ordine (*i. e.* ordinate) acutas omnes passiones . . . designabo 2, 8. fit primo crepido, fit insequenti putredo, fit ex utrisque superioribus . . . venae patulum orificium 2, 63. — pusca defricandi erunt, insequenti vero murra pingui inunguendi 2, 63. cf. 1, 92. nunc . . . exordium disponendum, insequenti (in sequentibus *g Gar.*) etiam particulis famulabor 2, 115. hanc diligentiam interim ordinamus, insequenti etiam specialem . . . partibus designabo 2, 57. per initia . . . frigida adhibenda esse, insequenti vero . . . calidis imminendum 2, 66. *idem alibi* (2, 29) *est* in secundis (*opp.* primo cf. *inprimis*).

insignia (morborum) 2, 2 et *B* (*ubi b Ga^t signa, deficit V*) 50.

insimiles (cibi *ex gr.* = dissimiles) *V* 2, 102 (*insimul corr. B*).

insolentia sanguinis (*ubi molestia b*) 2, 65.

insomnietates inges, manentes 2, 9. 13 etc.

instruere (= docere): hoc . . . Hippocratis nos instruxit auctoritas, quod nervis . . . frigida nocuerunt 2, 114.

insustentabilis dolor 2, 16.

inter diem *r* = in tertio die *b*. *An. de ves.*

interceptio venarum 2, 41.

interceptis viribus 2, 11 = interemptis viribus 2, 35.

interclusio scybalorum, vocis 2, 28. 43.

interea *admodum frequens*: moneo, cogo, dabo interea, dabo etiam interea, unum interea edico, interea eos quiescere convenit, non praetereo interea *et sic sexcenties*.

interpositis febribus 2, 38 (*cf. Cael. cel.* 215). — periculo interposito 2, 36.

intiba: intiborum *V* (*inthiborum B*) 2, 75 (*ubi in altero loco anthima VB pro intiba b*). intibi erratici florem *b Add.* 1, 93.

intuitu virium fatigatarum 2, 105. mamillarum mollium 3, 5.

inunctionibus (unctionibus *b*) 2, 56. cf. 2, 31 etc.

investis pueri (lotium) *B Gel.* 1, 33 (*ubi virginis pueri b, ut in Add. ad 1, 8, 21*).

[**iosum** versus *Add. b* 1, 75.

ipsud *V* (ipsum *b*) 2, 116. [Ad ipsum (= ad idem) *b Add.* 2, 102.

iracundiae frequentes 2, 26.

[quid iracundiariis? *Ant. Br.* 147.

[*inula*: enula *b Add.* 1, 97 etc. *hinula semper B Ant. Br.* 14. 27. 200.

iris illyrica: *acc.* irin illiri-

- cam *V* 2, 78 et 81. et sic (*ubi deficit V*) *B* 1, 49 (*Gel.*). 52 (*irim Gel.*) et in *Ant. Br.* 72. 79. *gen.* iris (*innir*) *illiricae V* 2, 71. 67. *yris illyrica* *B* 1, 52. 2, 71. 81 (*ubi acc. V*). *iris illirice* 1, 42 (*Br.*). *yreos illirice Gel. br* 1, 25. *abl. iris illirica B* 2, 54 (*iri Gel., iride Plin. Neue I, 146. 232*). *yreos illirica nom. b* 1, 52. et *yreos simpl. (om. ill.) pro acc. b* 2, 78. *pro abl. b* 2, 54 etc. — *ireos radice* 3, 17. 25. etc.
- is** — *vid.* hic.
- ita sic** 2, 25: *cf.* *sic ita* 2, 38.
- iussellum V:** *iussellum b* 2, 31. 38. 96 (*item B praeter* 2, 31).
- lac caprinum silvestre** (*i. caprae silvestris*) 2, 101.
- [**laciae(?) cyatos III b Add.** 2, 62 *p.* 319, 8.
- lacerta rb:** *lacertus B* (1, 75. 1, 47). *lacertos* (—*tusb*, —*tâsr*) *virides coctos Bb* 1, 29. *lacertum Ant. Br.* 156.
- lacrima (corr.) Gel. (B):** *lacrimum semper rb et partim B* (*lilii agrestis lacrimo* 1, 57 *ubi lacrimarum B*, *figus nigrae lacrimum* 1, 65. *lacrimo arboris figus* 1, 66. *tithymali lacrimum* 1, 71 *ubi lacrimam B*). *hedere lacrimo b* 1, 11 (= *gr. κισσῶ τοῦ δακρύου ἢ κόμμεως Euror.* 2, 4), *ubi lacrima B.* — *cf.* *lacrimus Marcell.* 8, 199 *Helmr.*
- lactanti suo mater guttam ammoniaci massando et inhalando albos oculos permandavit** 1, 40 = *Ps. Gal. XIV, 412: ἡ μήτηρ τοῦ παιδίου ἔμψυ- σωνιακὸν μασησαμένη ἔμψυ-*
- σάτω εἰς τὸν τοῦ παιδίου ὀφθαλμόν.* — *cervum lactantem b* 1, 95 (*lactentem B ut in Ant. Brux. 100, ubi simul lactare*).
- lammina V** (*lamnarum prolana- rum V* 2, 58): *lamina rb*, *lamina* (1, 57. 2, 33) et *lammina* (1, 37. 2, 55 *bis*) *B. Ant. Br.* 45.
- lap(p)atum (λάπαθρον) V:** *lap- (p)at(c)ium rBb* 2, 76 (*ubi acc. lapatum*) et (*ubi gen. lapati*) 82. 79. *item (ubi def. V) lapacii Bb* 2, 44. 1, 24. 57 et *lapacium b* 1, 57 (*ubi ap- pium B*).
- [**Lasana: Add.** *b* 1, 75 *incantas lasana piscator exi foras.*
- lasar: sic V B br semper** (*laser Gel.*). *cf.* *lasar V Br b* (*laser g*) 2, 27. *item Br b* 1, 67. 85. *lasaris Br b* 2, 45. *cf. ind. Garg. cum lasere vivo Add.* *b* 1, 93. *lasaris et laseris Ant. Br.* 94.
- lassiora** (*membra roborare*) *VB* 2, 21 (*ubi laxiora b*).
- laurus: de (ex) arboribus lauri r (b Gel.)** (= *ex arbore lauro B*) 1, 80.
- lendines (non lendes) in Add.** 1, 12 (*ut apud Alex.*).
- lentem VB (Gel.) = lenticulam** *b* 2, 59. — *lentes* 2, 38. *lenticulam* 1, 27 etc. *cf. ind. Plin.* 1. *agrestis Ant. Br.* 100. *lentem nostratem Ant. Br.* 187.
- lepidos chalcu** 1, 85. *lepidos cypriae* 1, 78 (*cerosae lepidos Ant. Br.* 167).
- lethargicus V (B, rec. litargicus rb) l.** 2 *cap.* 3 — *cf. s. e.*
- [**levare = tollere in Add.** *b* 1, 93: *lapillum . . . proicito. ut eum quicumque invenerit, statim in eum (verrucae) transeant qui eum levaverit. — quantum tribus digitis levare*

potueris *Antid. Br.* 39. pondus levare 115. leva de mortuario *Ps. Gal. ad Gl. l. III, 45.* radices sine ferro levabis *Ps. Plin. f. 43^b.* levabis de foco 24^b. 74^c. — levare = surgere *Ant. Br.* 9 (si ieiuna levetur), *item* se levare *Ant. Br.* 64 (quando te levaveris). *librarii est (pro apprehendere) Ps. Th. p. 344, 17.*

lexipyreta (*V, lexo-rec.*) 2, 7 — id est refrigeriū febris *add. b.*

liberaverunt (suffusiones oculorum) *B Gel.* = deterisit *b* 1, 39.

libianum (collyrium) 1, 32. *cf. Cass. 29 p. 51, 6.* pessarium 3, 7. 16. 17. 19.

[libralem massam *Ant. Br.* 209.

licet (*sine opp. attamen*) = cum 2, 59. 61. — licet (*opp. attamen*) *c. ind.* 2, 111.

[licinium tortum *in Add. b* 1, 43 = λίκιον (licium! *cf. μοτόν Gal. XII, 691*) στρεπτόν *Ps. Gal. XIV, 338.*

[liga = lingua *in Add. b* 1, 49. lingula *Add. 2, 77 (Ps. Plin. 2, 4).*

ligusticum (λιγυστικόν *Diosc.*): ligistico *V*(libistico *B*, livistico *r*, livestocko *b*) 2, 61. livisticum *Vr*(libisticum *B*) 2, 94. *cf. ad Garg. 23 p. 157, 11.* libisticum *B etiam in Ant. Br.* 16. 40.

[liliacium oleum *Ant.* 3.

limpido (linteolo) *B* = mundo *b* 1, 34 (*ut* 1, 36). gutta ammoniaci limpida 1, 40. resina t. limpida 1, 45. [ad limpidadam sanitatem *Ant. Br.* 38. *cf. Cael. ind.*

[limpido: *Ant. Br.* 27 simul conteris usque ad limpidinem, *sicut paulo antea* ex aqua decoque et tere limpide et da. *cf. 41.*

linea stramina lecti 2, 36. — lineo linteolo *B* 1, 26 (*ubi simpl. linteolo Gel., linteo b.*)

[liquidare *b Add.* 2, 102.

[lixiva: lexiva *b Add.* 1, 12 (*in lexivo b, lexiva r*) 83. 97 *etc.* lixiva *b Add.* 1, 68.

locus: in loco 2, 117.

lotura capitis 1, 9.

[in lupino aureo *Add.* 1, 24. 44.

[luxus (luxatio): De talorum dolore tumore et luxu *b Add.* 1, 86 (*c. 42 in ind. capp., De luxu c.*) *ib. in textu* tumorem de luxu *et* luxum sanabunt *ib. b.* ad loxum *Antid. Br.* 29. 149. ad luxum *Pelag.* 261 *Ihm.*

magis plus 2, 13. *cf. ita sic.*

malandriosi *in Add. b* 1, 86 (*c. 40.*) *cf. Marc. (ind.)* ad ozenas id est ad malandriadem *Pelag. c. XVI (cod. E).* (malandrias veteres *Plin. 24, 44. cf. Ps. Plin. p. 77, 21.*)

malactico (*sc. cataplasmate*) *An. de ves.* (*ubi malacteriis cod.*)

malaxata 1, 79 (*Ant. Brux.* 13).

malum granatum (mali granati, mala granata) *V (br):* malogranatum *B* (malogranati 2, 91 — *ubi malagranati etiam V* — 93. 102. 107. *etc.* malogranata 91. 101). malorum granatorum *VB* 2, 98 (*in Ant. Br. gen. malogranati* 18. 22.

42, *acc.* malū granatū 32. 62
(*bis*).

[**manducare** = comedere *Ant.*
Br. 98 *etc.* *Ps.* *Th.* *p.* 351,
12 *etc.* *saepe*.

mare *abl.* *VB* (*mari b*) 2, 82.

marrubium *VBb* 2, 67.

massare (*μασᾶσθαι*) *V* (*masare*
r) = masticare *B* (*b*): daḅo
ad massandum *V* (ad dema-
sandum *b*, ad masticandum *B*)
2, 64. radix massata (*maxata*
V, *masata r*, *masticata B*) 2,
95. *cf.* *massando Bb* 1, 40. ad
massandum detur *B* (*masti-*
candum b) 1, 48. *massando b*
(*masando B* = *masticando*
ap. Or.) 1, 21. radix massata
B (*masticata b*) 1, 46. *mas-*
sari B (*masticari b*) 1, 50. —
massare (*masare b*) *his* con-
venit pini folia 1, 45.

mastiche (*μαστίχη* *Diosc.* 1, 90.
Gal. *XII*, 68) *saepe*: *gen.* ma-
stiche *V* (—*ce b*) 2, 73, *sed*
masticis VB 2, 93 (*B* 2, 73).
masticem V (—*cen B*) 2, 86: —
abl. *mastiche* 2, 27. 85. 94. 103
etc. (*masticae V* 2, 94. 103).
cf. *mastix Sim. Ian.* *mastiche*
chia r Gel. 3, 19 (*cf. Plin.* 12,
72). *mastiche personata* (*ge-*
mina verae Plin. 12, 72) 2, 73
(*personacia Vb*, *personalis r*).
sed de herba personacia (*per-*
sonata, persollata Plin.) *v.*
Diosc. 4, 105.

[**mataxa**: de capillis ipsius
mulieris facit *mataxam* et in
medio nodum... *Ant. Br.* 44.

[**matronalia** — *vid.* *afronitra*.

maturare, -rescere (= *weich*
machen, weich werden): buc-
cellae candidae in aqua ca-
lida maturatae *Vrb* (*mace-*
ratae B Gel.) 2, 31. cum folia

illic (in *oleo) *maturaverint*
r Bb Gel. 1, 38 (*maceraverint*
Neu.). *cydonia*... in aqua...
coquuntur ut penitus *matu-*
ruscant V (*B*, *maturascant b*)
2, 91 (*vid. v. l.*). *cicer*... *co-*
ques ut molliat et *maturescat*
rb Gel. (om. B) 1, 79. collec-
tiones *maturatae* aut *coctae*
1, 26. — [*cf.* *macerare in Antid.*
Brix. *vino mero spongiam*
macera 96, *facies cinerem* et
cum oleo maceratum calidum
impones 149, *oleastrum tun-*
sum macera 209. *maceratus*
Add. b 1, 86 (*c.* 38 *et* 40).

maturitas *aegritudinis* 2, 6.

meatus *transvorandi difficilis*
fit 2, 22.

medellis *V*, *medelis Bb* 2, 61.

media *eorum* = (*mox ib.*) *prae-*
cordiorum loca 2, 5. 12. *media*
praecordiorum (*i. e.* *praecor-*
dia) 2, 14. — *media ovorum*
VB (= *vitella b*) 2, 118. —
mediam quantitatem salis im-
misceris 1, 26. *partem mediam*
mellis 2, 91. *cf. seq.*

[**medietas** (*moitié*) *bulbi* *co-*
quitur Antid. Br. 34.

[**medulla** *panis Add. b* 1, 91.

[**medullarem** *febrem Ant. Br.*
156.

[**meiandi** *libido Anon. de ves.*
(*sic semper codd. rb*). *meia-*
verit Add. b 1, 78 *etc. p.* 1, 14.
sic meiare, meiandi etiam Ps.
Gal. l. III, 61. 62. 63 *etc.*

melanchlorus *trociscus* 1, 68
(*cf. Gal. XIII*, 745 *et* 743).

melas (*μέλας Gal. XIII*, 833)
trociscus 2, 102.

mele (*μήλη*): aut *digito* aut
mele (*cod. melle*) *Ant. Br.* 42.
ad *pyrena mele* (*cod. mellis*)
inunctum Ant. Br. 4. *pyrena*

mellis intinguatur *ib.* (pro pyrene meles). *cf.* *Ps. Gal. XIV, 343. Add. 1, 8 (21).*

melicratum *V* = mellicratum *Bb* (*saepissime*).

[**melioratus** *Antid. Brux. 1.*
menomenus (*r*, —nos *B*) *arc.* 2, 50 (de menomenis). *

meninga (*μῆνινγξ*, membrana cerebri *Cael. ox. 1, 128*) *vel* (2, 13) *māninga* *V* = *mininga* *B* 2, 9. 10. 13. 63 *etc.* (*meninge etiam r* 2, 10 *et uno loco ex tribus* 63). *cet. cf.* *ponfoliga b* (*Gel.*) 1, 82. *acora* 1, 13 (*cf. Sim. ex Alex.*).

ad **mensuram** 2, 91 = in modum (*saepe*). *aequa mensura* *V* = *ana b* (*v. ana*).

menstruantes mulieres 4, 7.

menta scribendum, non *mentha* — *vid. s. sub th.*

[**merum**: quantum potio meri est *Add. 2, 77.* quantum meri est *bis Add.*

[**millepeda**: *millepedia* (*fem.*) *b Add. 1, 86.* 3, 2, 10 (*p. 351, 3*). *cf.* *millefolia herba b* 2, 65 *etc.* (*millefolium p. 301, 23*).

militabo (*effusionum sollicitudini*) 2, 38.

[**mina** fortiter *Add. b* 1, 97 *p. 302, 21.* *cf.* *Rönsch, It. p. 236.*

ministerium (*dulce artis meae*) 3, 1. *mīsterium* (*ministerium*) *et misterium* (*mysterium*) *confunduntur* 2, 115. 3, 1.

minorare 1, 29. 2, 52. 55. 117. 3, 8. 11.

misanthropi 2, 81.

[**miscō** (*miscēre*) *b Add. 3, 6.* *sic sexcenties fut.* *miscēs* (*pro miscēbis*) *et praes.* *miscis.* *miscō* *Add. p. 339, 19. cf.*

miscuntur r 2, 94. *miscito* *Add. p. 324, 14.*

misy: *misi(e)os* (*pro nom.*) 1, 89 *etc.*

mittes in vase novo *b* (*in vas mundum B*) 1, 9. in vas novum (*Bg*, in vaso vel vase novo *vf*) *mittimus* 3, 19. in mortario *Gel.* (—*ū Bb*) 1, 15. in pul-tario *Gel.* (*mittes om. b*) 1, 79. *hoc igitur corrigitur saec. XII.* *mittimus* (*pro miscemus*) *VB-Gel.* 2, 91. (*vice versa* 1, 38).

moderamentum 3, 19.

modicus *saepe* (*modica quantitate* 2, 117 *etc.*).

molae (*μύλαι* = *dentes molares*) *Gel.* 1, 46 (*ubi malae Bb*). *cf.* *mola resoluta v. l.* 1, 47.

molestare *An. de ves.*

molliat (= *molliatur*, *mollescat*) *b* 1, 79 (*molleat scripsit Gel.*).

per **momenta** *parum dabo* 2, 91.
morigerandum erit (*sic adiutorii*) 1, 22.

mortarium *medicinale Ant. Br.* 28. 45.

motarium (*mutarium b*) *infusum* 1, 61. *cf.* *motarium aqua infusum Cael. tard.* 3, 134. *emmotos ind. Cass.*

[**mox**: *lac bubulum mox multum sic tepidum ieiunus bibat* *Add. b* 2, 86 (*p. 116, 6f.*

mucillagines (*urinae*) *An. de ves. cf. Cass.* *mucillaginosus* (*Diosc. lat. s. symfytum etc.*). *muccillagine Ant. Br.* 189.

[**munditer** *colabis* *Add. 2, 92.*

[**muria** *stativa Ant.* 180 (*cf. ἄλμη στακτή Geopon.* 20, 46, 5).

murra *V(r)* = *mirra* (*myrra*) *B, velut* 2, 59. 82. 100. 103 *etc.* *smirna* *que appellatur mirra de s. m.* 122. — *mora pinguis V*

(= murra pinguis, *μύρρα λιπαρά*) 2, 64 (*VBb*, *ubi moro ser. Gel.*) 2, 99 (*Vg*, *ubi myrra B et altero loco murra pinguis V*, *mirra B*). *cf.* 1, 33. — mirram trocliten *Bb* 1, 74 *etc.* myrrae troclites *Ant. Br.* 4. 39. — myrram piasten *Ant. Br.* 32 (*graece*). — *al. mora = celsa v. ind. Soran. (Plin. med.* 1, 12). — **murracium** oleum *Add. p.* 340, 16.

murta (*lat.*) *V = mirta b B*, *velut* 2, 91 (*ubi priore loco mirta etiam V*, *bis mirta Bb*). *mirta V* 3, 29. *my(i)rtus (fem.) saepius (quam mirta) habet B rec. = Gel.*, *quod ubique delendum est: cf.* 1, 7 (*nigrae myrtae b = myrti B Gel. = μυρσίνης μελαίνης gr. Eup.*) 1, 48. 90. 94 *etc.* *mirti sicce B* 1, 77 = *mirte sicce rb*, *et ibidem mirti viridis B ubi mirtam viridem b. sunt autem graece τὰ μύρτα bacae τῆς μυρσίνης (Diosc. p. 145. 717).* — *confunduntur mirte et mirre* 2, 75 (*ubi mirra recte b*, *mirte V*, *mirti B*). *cf.* 1, 26 (*myrra B = mirta b*). *coniunguntur* 1, 77. — *vinum myrtite (μυρσίτης) V (myrtatum B)* 2, 101. *oleo mirtheo V (mirteo B*, *mirtino b)* 2, 104. *cf.* 1, 7 (*oleum myrteum B Gel. = mirtinum b = μύρσινον Ps. Gal.*) 10. 15 92. 93 (*mirtino rb*) *etc.*

mus: *murium (μυῶν) Bbr (bis)* 1, 18 (*murum Gel.*). *item* 1, 37. **Musae** trociscus omnibus dif-famatus 1, 52. *descr.* 1, 85 (*Ant. Br.* 42).

mustea: (de musteis *r Gel.*, *musteo B*) quae piper non habuerint 1, 81.

myrica (*μυρίκη*): *semen mirice B (myricis V Gel.*, *miricis b g i. e. — per i = η — myrices = μυρίκης)* 2, 108. *ut myricen Plinius* 13, 116. 24, 67. *cf. mastices, — cis = μασίχης, unde mastix (tamarix etc.).*

myxae: *mixarum V (mixtarum B*, *micarum b*, *nixarum g)* 2, 97 (*bis*). *cf.* 1, 50 *nixarum b (elixorum B)*, *ubi mixarum Gel. cf. ind. Cass.*

-n: *acc. graec. irin (cf. s. iris)*, *pthisin (V* 2, 60), *paralysin (—lisen V)* 2, 25. *paroptesin V* 2, 89 *etc.* *ieran V* 2, 117 (*ieram B*, *gera b*) = *geran V* 2, 67. *picran B* 2, 46. *sed picram V (pigram B)* 2, 92. *arteriotomian B* 2, 46. *yppocraten VB g* 2, 107. *causon VB* 2, 93.

nam et (*καὶ γάρ*) *vel nam etiam*: *si vero molae doluerint, herbae parietariae radice, sucus . . . statim medetur . . . nam et pyrethri radix profuit massata continuo* 1, 46. *cum melle uteris liniendo. nam et Musae trociscus . . . adhibendus est* 1, 50 *et sic saepissime (cf.* 1, 45 *nam et rb Gel. = sed et B)*, *ut etiam Ant. Br.* 10. *item Ps. Theod. (e. g.* 3, 2, 2. 5. 12).

namque: *cum certum est namque (= tamen Gel.)* 1, 14 (*rb B*). *cf.* 1, 17 *est namque B (at-tamen br)*. *namque Br = itaque b* 1, 31. *namque = enim* 1, 24 *etc.*

herba **nasturcium** quam nos *ecaticum (sic) dicimus b Add.* 2, 108 *p.* 333, 19.

[*ad nativitatem redigetur i.*

- statum naturalem* *Add.* 2, 108 p. 334, 2.
- natura:** veretri hoc est naturae *Br b Gel. inr ubr.* 1, 77. *cf.* naturalia (natura?) = matrix 3, 8. ad naturam dolentem *Ant. Br.* 42. ursi natura, ulcera naturae *Ant.* 29. 183 *etc.* *Ps. Th.* 3, 2, 8. *cf. ad p.* 348, 12 (350, 8) *ubi corpus est pro natura* = fysis (3, 22).
- naturalia** lavacra calidiora 2, 52. 56. *cf.* 2, 76. — aquarum naturalium beneficia calidarum 2, 31. 46. 116 *etc.*
- nausia** *VB* 2, 28. 73 *etc.* nau-siando *VB* 2, 22. 91 (ad nau-sias *Ant. Br.* 133).
- naxi** (pulvis) *r VB* 2, 63. 64 = gipsi naxi *r VB* 2, 36 (*ut lem-niae simpliciter* 2, 63 — *saepe et thebaicos aiunt et illyri-cam etc.*).
- nebr**i quem nos cervum lac-tantem dicimus 1, 95 (*νεβρός*).
- nec non et** (etiam) 2, 88. 96 *etc.*
- necdum:** si illa vero inflatione necdum digesta 2, 96. si necdum dolor quieverit 2, 19. *cf.* 3, 14. 1, 95 *etc.*
- necubi:** omnibus adiutoriis immineo necubi corpus . . . reumatismo plene possessum . . . valeam desiccare 2, 62. escas et cauteris partibus in-figo necubi factis vulnerum meatibus . . . releventur *ib.* (2, 62). considerandum est praecipue necubi ciborum sit praesumptio quorum et qua-litate et quantitate laedan-tur 2, 85. *item* 1, 63 (*ubi ne ubi B, ne b*) *et* 3, 14 prius inquirendum est ne-cubi orificium matricis incli-natum sit.
- neglectus** morbi 2, 76.
- nepeta** (*Garg. c.* 23): nepita *r B b* 2, 54 (neptē *b* 1, 95. *Add.* 2, 89) — quam Graeci cala-minthen vocant *add. b Gel.* 1, 42.
- neurotroti** (*a nervo vulnerato appellati*) 1, 63.
- nigrefiat** *B* (nigrum fiat *b Gel.*) 1, 15.
- nimum** (= valde) 2, 65. (*Ant. Br.* 3. 53). labore nimio 2, 106 *etc.*
- nimietas** 2, 36. 1, 22.
- [**nimf(ph)alis** aqua *Ant. Br.* 85. 102 = *ib.* aqua fontana.
- nivatas** aquas 2, 36. nivatam (*simpl.*) 2, 38.
- [**nodum:** ad noda solvenda de manibus sive pedibus *Add. b.* 1, 91. illinies noda *ib.*
- [**nucleus** *de s. m.* 96. *Th. de diaet. p.* 244. *cf. Lex. Alfita (Renzi III, 362)* Nucleus quando simpliciter ponitur de nucleo pineae intelligitur. *cf. Cass. ind.*).
- nullā** proficere 2, 85 (= in nullo *ib.*).
- nutrire:** nutrire et fovere loca 2, 114. calidis et nutrientibus 2, 66. chalasticis et nutrientibus 2, 56. unctionibus . . . membra inania nutriantur 2, 65. *cf. s.* infundere.
- [**nux** regia i. triangula *Add. b* 1, 73.
- obficere** *VB (om. b)* 2, 3.
- observare** (= custodire): om-nibus (adiutoriis) superioribus

- observatis (*B* = custoditis *b*) 2, 44 (*cf.* 2, 116. propriis temporibus custoditis *Bb* 2, 46. temporibus observatis 2, 106).
- observatio** (= diligentia, cura): febris sub hac observatione desinentibus 2, 106.
- obvenit** dolor, singultus, paralysis *etc.* saepe (2, 54. 55. 64. 95. 100. 105. 118. 1, 20. 31. 47 *etc.* obveniunt remedia (= occurrunt) 1, 1.
- obviare** remediis 2, 60: 1, 31. 4, 27 *etc.*
- occupatione** sensus (demersi) 2, 15. — graviter occupatus 2, 25 (*sc.* morbo 2, 26). occurrat dolor (2, 87) *etc.*
- ocimum**: ozimum *Ant. Br.* post 200. (ozimo *Bb* 1, 36, ubi ucimo *r.*).
- oenanthimum** (vinum, oleum) 2, 85. 101. 103 *etc.*
- oenomeli et oxymeli indecl. V**: in, ex, cum oxymeli (oenomeli) 2, 15. 25. 31. 59. 79. 86. 108 *etc.*
- oesypocerotum confunditur cum ysupoceroto (quae bina etiam in verba vulgo separantur):** 1, 81 oesypocerotum ad ani vitia (*cf.* *Diosc.* 2, 84), ubi ysopo ceroto *b*, et sopo cerotum *B*. — neque (propter *Diosc.* 3, 27) probandum est. ysopocerotum (ad hydropem) 2, 108 (ubi ysopocerotum *V*, ysopi ceroto *B*). *cf.* etiam 3, 26 (*sic legitur* hyssopi ceroti *Ps. Plin. f.* 40^a. 53^b. 54^b *etc.*). καὶ ἡ δι' αὐτοῦ (τοῦ οἰσύπου) κηρωτῆ τῶν ἀπασι γνωσσκομένων ἐστὶ φαρμάκων *Galen. X*, 965. *Spuria Gal. (1576) f.* 23. *cf. infra (Simon) s.*
- ysopum. *de oesypo locus famosus Diosc.* 2, 84 (*quem repetit Simon dupliciter ex Diosc. antiquo et vulgato et ex „vero“ scil. arabico.* ceterum apud ipsos Graecos etiam recentiores confundi οἰσύπων et ὑσσωπων docet locus *Theodori* 1, 45 de labiis crepantibus, quae respondent graece scriptis apud *Ps. Galenum XIV*, 424. *cf. XIX*, 746 ubi in antembalomenis est ἀντὶ ὑσώπων (*sic*) κηρωτῆς μέλος μόσχειος..
- officium** ventris (procurare = ventrem procurare 2, 48) saepe (2, 10. 14. 21 *etc.*).
- [oleum secundarium** *Ant. Br.* 29.
- [ollicula** *Antid. Br.* 31 (*bis*).
- omfacium** *V* (onfacium *B*) 2, 23. onfacium *VB* 2, 73. 3, 29 (*cf.* ponfoliga *b* 1, 82).
- omfacomeli**: omfaco (unfaco) melle *Ant. Br.* 49. 142.
- operari** (= *wirken, velut e. g.* hoc modo etiam bulbi ex aqua cocti operabuntur 2, 116) saepissime.
- oportune** *VB* 2, 106. oportuno *VB* 2, 5.
- opus sunt** diuretica (dysentericis) 2, 103.
- opis** (*Gel.*) naturae remedia 1, 1.
- os** (vulneris) 1, 63. (patulum) 68. — os *acc. disyll. familiarem habet orem (ut frigus frigorem), per orem (ore) de s. m.* 80 (*cf. Anth.*).
- ordinare** remedia (2, 19. 21. 25 *etc.* medicinam 1, 3) frequentissimum.
- ordinatio** ciborum 2, 48.
- orexis** accipiendi (cibos) 2, 67.

- orificium** venae (2, 63), vulneris *etc.*
- oron** (medici appellant aquam lactis) 1, 95 (*cit. Sim. s. oros*).
- oryza**: oriza (*B, ubi auriga V*) 2, 64, *cf. rausa* (= rosa) *V* 2, 65. — oridia *G de s. m.* 101.
- orthocathemenus** lectus 2, 72 (*cit. Sim. s. v.*).
- os** vulneris 1, 63. (patulum) 68. (patefactum) 75 (= orificium 1, 75). — os ventris = stomachus *b Add. 2, 91. 92. cf. Cael. Aur. cel. 2, 187. Ps. Plin. f. 44^a Bas.* — ossum (*rec.*) *b Add. 2, 44 p. 313, 6 etc. (dat. osso b p 301, 7).*
- [**ossifragus** (avis) *Add. b 2, 86. Ant. Br. 104. cf. Isid. et. 12, 7, 59 (Plin.). Marc. ind.*
- [**otenchytes** *Ant. Br. 4, 31.*
- otiantibus** (utiantibus *V*, utentibus *B*) = ociosis *rb 2, 116.*
- ova** apala — *vid. apala.* — ovorum media *VB* (= vitella *rb 2, 118.*
- [**ovo** pleno, duobus ovis plenis *pro suci mensura, ut manu plena etc. b Add. 1, 97 p. 306, 7.*
- oxymeli**: oximel (oximellis, cum oximelle *etc.*) *rb B.*
- [**oxypiperis** quod in usu est *Ant. Br. 13 (cf. 40). cf. oxymyrsine Marc. p. 255, 20 = ἀγρία Diosc. 4, 144. reperitur etiam macropiper (Sim., Lex. Alf.) apud Salernitanos (tr. de s. m. cod. Vrat. f. 27^b) = piper longum Plat. (Circa instans s. piper, ubi et melanopiper).*
- oxyporia** confecta consuete 2, 95. *cf. 2, 19. oxyporium 2, 95. (b Add. 2, 89).*
- in nullo pacto (facto *B*) 2, 25. hoc pacto 2, 43. 63 *etc.*
- palumbus** matri subductus *VB* (= columbi minores *b*) 2, 101. *item* columbus 1, 34. (palumbus agrestis *b Add. 2, 102).*
- panicula** *Ant. Br. 161.*
- panis** species *vid. 2, 101* (cyprius aut alexandrinus vel potius africanus, *ubi afrus b*). *cf. farina de pane transmarino Add. b ad 2, 91 p. 328, 3.* — panes mundi *r 2, 43* (ex aqua calida).
- papillae** (= papellae *b*) quae in membris emergunt (achores et ceriones) 1, 13. 15. *cf. 1, 55 tit. De minutis papulis (B b) in facie . . . (= ῥοῖδοι) etc.*
- paregorica** *V 2, 86. 109 (ib. parigorica V), sed plerumque paragorica etiam V = B rec.*
- parietaria**: *rec. paritaria (herba) Simon s. v., sic etiam VB 2, 81. cf. B b 1, 38 etc. sed parietaria(lis) V 2, 111. — passeris paretarii Ant. Br. 135.*
- paronychium** = paronicium *r* (*ind.*), paranicium *r B*, panaricium (panarazium) *bc 1, 89 (ut in Marcelli codice). cf. Sim. s. panaritum (paranichion) et s. paranichia.*
- paroptesis** 2, 89 *cf. Cael. chr. 3, 40. 1, 36 etc.*
- partilia** (vel specialia) adiutoria 2, 80. — **partiliter** 3, 6.
- parum** (*wenig*): per momenta parum dabo 2, 91. — teritur cum parvo oleo 2, 111. — ex parvo 3, 11. 2, 106. ex parvis 3, 32.
- patefaciet** dysuriam (*i. e. conclusionem urinae*) 2, 111 (= mox curabit).
- patellae** ex vitellis ovorum perfusae cerebellorum pulvere aut gallarum 2, 101.

- patratio** inmoderata, assidua (*scil. veneria*) 2, 32. 33.
- patulum** (os vulneris) 1, 68. *cf.* patefacto orificio vulneris 1, 75.
- paussasse** (dolorem) = cessasse *An. de ves. cf. Cael., Ant. Br.* 5, 213.
- [**pectinare** cum pectine de cornu pecudis vivi *Add. b ad* 2, 44.
- quae orbis longinquus **peculia** habet *scripsi pro quae (sic)* ... peculiares habet 1, 3.
- pecus** (= fetus) 3, 24. 26. pecora 3, 25.
- [aut per **pedum** (peditum) digerit aut per urinam *Antid. Br.* 35.
- penicillus** (*pinsel* = pinicellus *b*) 1, 32. pinnicellum *Add. b ad* 1, 83 *etc.*
- penitus** [vel plene (*ex glossa*) *b* 2, 33.
- perclaudere** (nares) *rb Gel.* 1, 44.
- [**percooperis** *Ant. Br.* 2.
- percurare** (= sanare) *confunditur cum* procurare (= efficere), praecurare, recurrere: epar procuratum *VB* (*ubi recte* procuratum *b*) 2, 83. hydropis molestia (—iam *B*) recurrentes *VB* (*ubi molestias pcurantes g Cas.*) 2, 110. ameticis recurrentur *V* (amicticis recuperentur *B*) 2, 113. recuranda et curande *v. l.* 1, 18. percurat (*r Gel.* = procurat *B*) 1, 56. cum vero mundatae fuerint et percuratae *Gel.* (curate *b*, procuratae *B*) 1, 58. *cf.* (procurandum *B* = curandum *b i.* procurandum) 1, 70. *b* 1, 79. — *contra male* constrictionem percuret *VB* (*ubi* procuret *b Gel.* = efficiat) 2, 4. *item male* cicatrices utilius valeas percurare *b* (*ubi recte* procurare *B Gel.*) 1, 69. procurare (*quo frequentissime utitur*) dicit somnos, vigilias, vulnerationes, ventrem (2, 29. 31. 48 *etc.*), digestionem, declinationem (2, 7), vetustatem (1, 69), vaporem, vomitus, famem, sitim, lectos, cubiculum calidum *etc.* percurare *sic*: cycli beneficia ... omnia paene vetusta vitia percurantis 2, 46. sed aliquando minime percurantur *ib.* *cf.* 57 (*ubi* percurabis *B*, curabis *b Gel.*) 60. 64. 66. 79. 89. 90 *etc.* (*sed* procurare *recte bis* 1, 68).
- percucurri** *V* (percurri *Bb*) 2, 102.
- percussus** *Gel.* (*al. B*) = percussio *b* 1, 34.
- perfrictio**: *male* perfricatio *Add. b* 2, 86.
- peripleumonici** *semper VBb* 2, 18. 20. *cf. Cass. c.* 66.
- peristereon** (herba): *acc.* peristerion *b Gel.*, peristereonam *B* 1, 7. *gen.* peristheoros (= —onos) *B*, yperistereon *b* 1, 9. [h. peristereon hyptios *Add. p.* 320, 13.
- permundavit** (oculos albos) 1, 40. vulnera delicate permundat 1, 52. *cf.* 1, 94 *etc.*
- pernecavit** (homines cholera) 2, 37.
- perniones**: *pregmones semper b* 1, 87—88 (*item in Add.*).
- perseverando** tamen frictionibus <manibus> vel sabbanis calidis 2, 29.
- [ad **perstrictiones** (lateris dolore) *Ant. Br.* 58. 111.
- pertegere** (*überdecken*) 3, 19.

- [**pes**: peduum *gen. pl. b Add.* 1, 91 (*saepe*).
- [**petras** iactabit = calculos *b Add.* 2, 33 p. 334, 30.
- petrocopos** herba *Antid. Br.* 198 = saxifraga *lat.*
- [**cum peste** (*sic*) acetī *Ant. Br.* 38. (= faece?).
- ph graece** = *f lat.* (*cf. ind. Cass. etc.*).
- [**phalangionum** (morsus): spalangionum *b Add.* 1, 68 p. 281, 27 (*cf. Ps. Plin. ind. 3, 36*). *sicut Cassius 68 et alibi in codd. modo spalangiones leguntur modo spalangii. fuit enim olim σφαλάγγιον (quod φαλάγγιον).*
- [**phoenicium**: in finicio (feniceo) ligatum portare *b Add.* 2, 44. 15 (*i. e. in panno rufo*).
- physis** (*ut saepius alibi natura*): *fysin linire 3, 22.*
- physica** (fisica) 2, 116 *etc. cf. Reines. Var. Lect. p. 392.*
- picata** (vasa) 2, 101.
- [**pigmenta** = virtutes *Ant. Br.* 29. 3. *cf. de s. m. tit.*
- pilae** (σφαίρια) cupressi 2, 108 (*cf. gabulae*). *cf. r 1, 79. b Add.* 1, 79. pilulas cypressinas *Ant. Brux.* 124. pilas cypressi 19. 162.
- pinguioribus** locis (cucurbitas admovebo) 2, 54.
- pinna** *V*: penna *r Bb (semper)*. *cf. 2, 23. 25. (48). 98. 99 etc. nisi quod 2, 14 ubi sternutamentis pinnae interim admonitione V, ex corr. sic habet B: sternutamentis spi<nnae in ras.> interim ammonitione. in reliquis igitur ubi legit pinna (librorum saec. IX) semper ipse tamen scripsit penna B (s. XII). Servii (fantis) aetas proferebat pinna. vetat enim iste (in Aen. 2, 479): pennas, non pinnas.*
- pinus** (*gen. Neue I, 535*) nuclei 2, 34 *Gel. ubi pinos nucleos V, (= pinus nucleus?), unde pinus nucleos r, pinei nuclei B, pineos nuclei b. cf. Ant. 13. — teda de pino b Add. 2, 102.*
- pittacium** *r (solus) ad 2, 31 = grafarium Soran. ind. p. 156. (seq. acopum Hippocratis).*
- pityriasis** 1, 7.
- [**cum aqua pisile** (?) *b Add.* 2, 98.
- [**pix graeca** *Add. b 1, 97 extr. — picula (= al. pegula) ib. (cf. Apul. Ps. Plin. f. 50c. 69c B. — pice nom. (pro pix) r An. de ves., ut opopanace (pro —ax) 2, 117.*
- plagellae** (scarificationis) *An. de ves. (r = plagulae b). — [plagellae 2, 108 p. 333, 13: omnia simul commixta in genus malagme in plagella inductū. ventri iponito. cf. Ps. Gal. ad Gl. l. III, 16. 36. 41. 58. [in furno planipedio Add. b 2, 108. cf. cubiculum planipedum Cass. 30 p. 60, 19.*
- plene saepe** *cf. 1, 79* plene combures (*ubi pleniter B, sed plane b Gel., quod correxi*). plene sine febribus (= plane) 2, 85.
- pleuretici** (*ut rec.*) *VBbr 2, 16. 19. 21. sed in titulo 2, 16 (item in indice capp.) De pleuriticis V. (pleuriticos de s. m. 42).*
- plumbatum** (oleum) 2, 104 *r Gel. (al. plumbeum).*
- plus commodius** operatur *V (Bg) 2, 71 (ubi plus simpl. Gel. cf. magis facilius respi-*

- rent *b* (*Gar.*) 2, 70 (*ubi magis simpl. VB Gel.*). plus pinguiore effecti *rBb* 2, 70 (*ubi pinguiore simpl. VGel.*) *cf.* magis plus 2, 13.
- polyarchion:** poliarchion *VB* 2, 105. *cf.* 2, 65. 3, 9 (*Gal. XIII, 184. 185 Πολύαρχον*).
- polygonum** (*πολύγονον*): polygonus *V* (poligonos *r*, poligonium *b*) 2, 101. polygonii (*gen.*) *Bb Gel.* = poligoni (poligonia aut . . .) *V* 2, 65. unde polygonium (poligonia, poligonos) *Simon Ian. etc. rec.* (*cf.* lapati *V quasi lapacii Bb, unde lapacium rec. (pro lapatum). cf. polygoniae V (polygonii Bb) 2, 102 etc.* herba poligonia viridis trita *Add. b ad 2, 102 etc. cf. 2, 65 etc. cf. Add. b p. 291, 15* Herbam polegonus quam nos sanginariam dicimus (= *Plin. n. h. 27. 113. Diosc. 4, 4. Fraas p. 230. Meyer II, 312*) tunsam impone (*mox ib. acc. poligonum*). est corrigiola (*ital. corizola*), virga pastoris *apud Simon.*
- polyploca** (poliplaca *B, deest V*) adiutoria quae multarum specierum congregatione compacta sunt 2, 44.
- polytrofis** carnibus 2, 116.
- pomfolyga** *nom. sg.* (pompholyx) *codd.* 1, 82.
- aequa ponderatione miscenda 2, 81. 1, 45. 55. 62. 69. 73 *etc. ut aequa(li) mensura (saepe). ponderationem sustinere 2, 55.*
- pondo** (⁰p, ²p *b*) *Bb* 1, 9. 10. *cf.* ⁰p *B in Ant. Br.* 11. 31. 38. 45. 175. pondo duo 74. pondo I 76. vettonicae pondus (—*d*⁹) duorum denariorum potui da-
- tum *b Add.* 1, 86 (*c. 38*), *sucus eius denarii pond⁹ unius medetur ib. (c. 37). pondus duplum Ant. Br. 192. cf. ind. ad Ps. Plin. p. 125.*
- porcacla** (*ut Marc. etc.*) *r* 1, 73 *et 3, 2* (= porcilaca, porcillaca *Plin.* = portulaca *B*). porcacla *i.* alium gallicum *Marc. p. 199, 9 H. i. e.* alum gallicum (*E. Meyer G. d. B. II, 312. 315*) quod *sec. Marc. p. 112, 27. 173, 1. 256, 21* (gallice halus *p. 332, 29*) = radix symphyti (*ut Apul., Plin., Diosc.*).
- [**porcellini** adipes *Ant Br. 2.* porcilla virgo *ib. II.* porcellus 153.
- porcelliones:** oniscos quos porcelliones appellamus 1, 44 (*cf. Sim. s. v.*) *cf. Cael. Aur. tard. 1, 119* porcelliones hoc est animalia quae umectis et aquis locis saepe nascuntur a Graecis appellata onisci (= aselli *Cass. 28 p. 44, 17 cf. ind. p. 213*). *ὄνισκος τοῦς ὑπὸ ὑδατῶν διαγομένους Ps. Gal. (II) XIV, 398. germ. regenwurm, pieresel.*
- pori** naturae *An. de ves.*
- [**posteaquam** . . . rediguntur (*sic B*) *Ant. Br. 193.*
- potestas** virium (stomachus) 2, 84.
- potens:** acres et potentes odores effugiant 1, 35 (*ut Plin. etc.*).
- potio** (*med.*) *et potus (cibus):* est cibus et potus, sunt portiones vel antidota 2, 101.
- prae(v. l. pro)accidentia:** ex similibus praeaccidentibus 2, 106. ex praeaccidentibus 2, 68

- (bis). *sed* 1, 81 pro accidentium qualitate.
- [ad **praecisuram** *Ant. Br.* 29. utrorumque **praecordiorum** i. e. splenis et epatis 2, 81.
- praefocatis** aditibus *An. de ves.* 1.
- praecire** cibos (consuerunt linguae curatio et cetera) 2, 7.
- praeiudicati** tempore et manifesti (podagrici) 2, 116. pro . . . praeiudicio temporis 2, 60 *cf.* 2, 105. sub totius corporis praeiudicio 2, 115. si nullum occurrerit praeiudicium 1, 62.
- praelavantibus** (= prius lavantibus *b*) 1, 82.
- praemundatis** interea oculis 1, 32.
- praesentanae** medicinae libellos 1, 1. — praesentaneum est (rem.) *Add.* 1, 53. *cf. Marc.* 16, 19 *etc.*
- praesumptio** ciborum prohibenda 2, 42. ciborum nimiam praesumptionem 1, 79 *etc.*
- praevenire** aliquem (= praemonere, *prévenir*) 2, 47.
- [**prendis** die Iovis *Antid. Br.* 156. *item Ps. Theod. in Add. saepe* (p. 313, 34 *etc.*).
- pretium** diureticum (radicum feniculi *etc.* = *virtus*) *Vc* 2, 79 (presidium *B*).
- ex **pridie** (*VB Gel.*, ante pridier, pridie *añ b*) 2, 118. [a pridie ubi nascitur *opp.* alia die *Antid. Br.* 136. ante pridie *b Add.* 2, 102.
- primo** *semper VB* (*raro primum* 2, 65).
- pro pudor** 1, 2.
- pro et per** (*ut antiquitus compendia cf. V* 2, 107 p. 209, 8 *etc.*) *confunduntur*: per conditionem (pro condicione) 2, 3.
- proveniens *VB* = perveniens 2, 93. procludere *B* = percludere *b Gel.* 1, 44.
- in **proclivitate** (currere) 2, 72.
- professio** (medicinae) 2, 47. 25. 4, 6 *etc.* huiusce artis professores 2, 2.
- [**proserpinaca** *h. Add. b* 2, 102.
- protenditur** diutissime desiderium 2, 33.
- provectus** (*b Gel.*, proventus *VB*) causarum humanior (*verlauf*) 2, 66.
- psoealgici** (psalgicis *sic VB* = sciaticis *rb*, psialgicis *Gel.*) 2, 117. (psoadici *Cacl. p.* 549. 547. clunes = *ψόαξ ib. p.* 167. *cf.* *psoa lumbus Sim.*).
- ptisana**: pthisana *V(B, tipsana rb, tissana r)*, *velut* 2, 20 (pthisanae *VB, ptysane b, thipsane r*). 2, 25 (pt(h) *V*)isanae *VB Gel.*, *typsane b, tissane r*). 2, 59 (pthisane *VB, ptysane r*) *etc.*
- pthisin** *V* (ptisin *B*) 2, 60. (tysin *b*) 2, 57. ptisis (*mox pthisis*) *B* (ptisis *b*) 2, 56. tisis *V* (tisis *B*) 2, 59. pthisicus *V* (ptisicos *B*) 2, 61. *sed* tisicos *VB* 2, 59.
- ptygmatibus** 2, 12.
- publicare**: (puplicare *semper br*): medendi industriam . . . haec natio publicavit 1, 1. accidentia quibus passio publicata est 2, 10. causae vel passionis chronicae publicantur 2, 45. si se necdum plene vitium publicaverit 1, 95. si morbus . . . profecto fuerit publicatus 1, 96. sanguis . . . publicatur 2, 63. nigra cholera . . . accidentibus publicetur 2, 96.
- pulchrum** *V* 2, 33.

- pullini** adipēs *Ant. Br.* 2.
- pultarium** 1, 79. in pultario novo *Add. b* 1, 7, 18. *Ant. Br.* 58 (*cf.* 111). 76.
- [**pulvis** *fem. b*: ad terendam pulverem 2, 108. facta pulvere 1, 74. *Gel.* 1, 63 (p. cum aqua mixta, *ubi* mixtum *b*).
- purgamenta** ferri vel aeraminis 1, 29. plumbi 1, 70. aeris purgamentum 1, 69. 70. ferri purgatio 1, 5 (*scoria*).
- pusca** *VBbr* (*posca Gel.*) *semper sic et fvb in gynaeac.* (*pusca Plin. med. Sor., posca Cass. Garg.*) *cf.* *puscula (Vre pro pusca rel.)* 3, 29. *puscula (Br, poscula Gel.)* 1, 22 (*pro pusca b*). *poscula r* 3, 1 (*ubi pusca rel.*).
- [**pyrethrum**: *piretrum id est herba dentaria Ps. Gal. ad Gl. III, 70 (= salivaris apud Ps. Diosc.)*.
- pyro(e)Vticac** qualitatis 2, 10.
- qu** *rec.* = *c(k cf. ind. Cass.:* dequoquam (*decoco r*), *quoquendum, dequoquenda, conquoqui, quoquuntur, quoque-*mus, *quoquo, conquoqui V* 2, 18. 23. 29. 36. 38. 65. 71. 91. 101 *etc. (ubi c B, sed etiam V decoquens, —enda 2, 29. con-*coquenda 2, 23 *etc.*). — *in-*quoare *r* (*inchoare B*) 2, 80. — *consequuntur (V, —cuntur b). sed cotidie VB* 2, 94 *etc.* *coque V (= etiam)* 2, 117. *quagulum V (quagolum r, co-*gulum *B*) 2, 27 *bis* (*quagulum et b* 1, 95). — *scilli(e)ticum V:* acetum *scilicium (V, squilliticum B)* 2, 82. acetum *etce-*leticum *VB (squilliticum b)* 2, 72. *aceto stilitico V (squill. B)* 2, 90. *squilla B* 1, 27 (*Ant. Br. 34. 38) etc. ciperi (—rum) V (cyperi bB, quiperi r)* 2, 75 (*bis*). *coloquintida (quolo-*quentida *V* 2, 105), *ypoquistida VBb saepe. squibala VBb* 2, 25. *sed scybalorum V (squiba-*lorum *B) V* 2, 28. 29. *scibalis V (squibalis B)* 2, 31 *etc. osci-*ami *V (iusquiami rBb, ut sem-*per) 2, 118. *quimini V* 2, 98. *conquilia r V (conchilia Bb cf.* *conchilium Ant. Br. 47)* 2, 61. *pele quipressi r* 1, 79. (*cy-*prius *VB*) *quiprius r* 2, 101. *quirades b* 1, 26. 27 (*ubi choe-*radas *B*). *aquopo (acopo) r* 2, 19. (*squinanti Ant Br. 200*). *cf. quae apud Simonem Ian. pro-*stant *quianos, quili (dia-*quilon, *quinanchi, quincos* spasmos (*Demosth.*), *quino-*mella (*l. —mia = κινόμια D. 4. 70) et quinocefalon (Diosc.)*, *quitos, quitisos (et alibi in* *lex.*).
- quâ**: *infundere et nutrire qua* (*quâ codd.*) *infrigidare* 2, 7. *quâ (codd. quae)* 2, 53. *cf. ali-*quâ.
- quaad** (*quae ad V*) 2, 110. *cf. Varro (Keil)*.
- quacunque** (*V, —cumque B*) 2, 3.
- quactile** (= *coactile cf. ind. Cass.*): *An. de ves. (ubi quat-*tili *r, aquatili b*).
- qua de re codd.** = *quare Gel.* 1, 4.
- quamdiu** (*quandiu b, = donec*) 1, 9. 10 (= *quousque rb*). 11. 62 (= *quousque b: cf. quous-*que *Ant. Br. 36. 38. 41. 45.* 79. *usque cum* 76. *usque dum* 128. *quoadusque An. de ves. 4*). *cf. usque = donec: usque*

- sanetur *b* *Add.* 1, 86. usque sanus sit *b* *Add.* 2, 77 (*bis*). usque consumatur *b* *Add.* 2, 89 = donec 2, 92. *cf.* usque quo consumetur *ad I c.* 35. usque acetum ad medium veniat *Add.* 2, 92 *etc.* *Ant. Brux.* 2. 19. *cf.* tamdiu quamdiu.
- quammaxime:** *frequentissimum apud Theodorum eiusque quasi insigne.* quammaxime plurimum prodest 1, 95.
- quantitas:** iniectio in modica quantitate 2, 117.
- quantum** . . . his accesserit desiderium, tantum . . . timor geminatur 2, 26. — quantum saepe probatum est 2, 12. [*adicias* . . . grana piperis imparia quanta volueris *Antid. Brux.* 10.
- [**quantummodum** estimaveris *Antid. Br.* 42.
- [**quartanarii** *Ant. Br.* 15.
- quassabilis** (tremor) 2, 3.
- quassare:** si inpatientius se iactando quassaverint 2, 11. quibus etiam ungues quassaverint (*rb Gel.* = quassi fuerint *B*) 1, 90. — (quatiuntur aegri 2, 11. 3, 7 *etc.*, *ubi v. l.* patiuntur). quassationibus exercitiorum 2, 106. quassatio cavernae (aur.) 1, 18.
- quatenus** (*Vfb* 3, 30 *ubi quatinus Bvge*): = aliquatenus (*B*, quadamtenus *Gel.*, quatinus *g*) 2, 36 (*Vr*). *cf.* 2, 113 (*Gel.*, *ubi aliquatenus r, om. VB*)
- querilla** *V* (querela *rB*) 2, 28. 70. De querillis capitibus *Vind.* 2, 40 (querelis *Bb*, querellis *r* *qui mox Querelle ib.*, *sed quaelis r* 2, 45 (*bis*).
- querimonia** (= querela) epatis 2, 73.
- quiescere:** si sub hoc adiutorio loca quieverint 1, 97 (quiescente dolore 2, 45 *etc.*). etiam quietis passionum temporibus 2, 50.
- [**quinquefoliae** herbae sucum *Add. b* 1, 86 *c.* 36. 41. (quinquefolium *Plin.*).
- [**quinenerviae** sucum *Add. b* *ad* 1, 85 (*neogr.* πεντάνευρον *Fraas Synops. p.* 219) = ἀρνόγλωσσος *Diosc. Gal. (vers. lat. ap. Platearium in Circa instans): Simon Ian. s.* Quinenervia lanceolata plantago minor idem. (*cf. s.* plantago). *apud Apul.* 2 (*Add. ad Diosc.* 2, 152) eptapleuron polyneuron . . . septenervia. „*plantagine et centinerbia Italis*“ *Nic. Muttonus in ind. Nomenclationum ad Serap. simpl.* 3, 90 *ed. Ven.* 1552 *f.* 80 (*qui distinguit inter Quinenerviam et Septinerviam, plantaginem minorem et maiorem*).
- quippiam** frequens est: ponitur plerumque pro accusativo mellis quippiam habentibus 2, 21. habenti quippiam (aliquid *b*) salis 2, 74. *cf.* 2, 31 (*b*). 1, 25. 32. 50. 67. 68. 81. *aut pro nominativo aceti quippiam misceri debet* 2, 42. super additur quippiam olei 2, 108. *cf.* 1, 49. *etiam pro ablativo male nunc scribitur, ubi legendum est quippiam (quippiam cf. Neue II, 175. 166)* 2, 15 mixto quippiam nitro aut pipere aut castoreo (*sic VBb*). *cf.* 1, 51 mixto quippiam nitro vel salibus (*Bb*) *et* 1, 81 superaddito quippiam oleo roseo (*rBb*). *cf. Cael. Aurel. chr.* 4, 1 (*cimolia terra*

subassata (*corr.* subacta) cum hordei polline et nitri quippiam (*l.* quippiam). *b* *Add.* 2, 82 addito quippiam piperis. *item cum gen.* 2, 118 superaddito quippiam olei (*VBb*). *sed recte legitur in V* 2, 108 mixto et quippiam (quippiam *Bg*, copia *Gar.*) vini.

quisquam: quemquam (quemque *male B*) medicum 2, 36. sine cuiusquam (*sic B*, cuiusquae *V*, cuiusq; *Gel.*) vexatione 2, 93. — quicquid liquidum horrent (*ubi deest V*) 2, 26.

quisque: seu frigore vel ceteris quibusque (*Bb* = quibuscunque) originibus 1, 31.

quo = *ut*: 2, 7. 55. 58. 59 (*bis*). 91. 105. 116 (*ut b*). 1, 58 (*ut b*). 64 (*bis*). 66 (*quo rB*: cum *b Gel.*). 3, 14 (*ut fv*). *Ant. Br.* 94. = *ubi (unde)*: et quo (ex quibus *B*) sanguis poterit eructare 2, 66. *cf.* 2, 91. ex quo (ex eo *V*) = *unde* 2, 84.

quod et quoniam *pro acc. c. inf.*: addo quod (*r Gel.*, quo *VBb*) 2, 18. 49. non praetereo quod 2, 57. claruit indicium manifestum quod 2, 35. certissimum est quoniam 2, 56 (*B Gel.*, quia *b*). experti sumus quod 2, 116. (moneo) quod 2, 14. monitum te volo quoniam 2, 114 (*al.* 2, 6). nos instruxit quod 2, 114. — est profecto quod omnes commoventur 2, 115. [tantus... quod *b Add.* 2, 108 *p.* 334, 2.

r gr. = *r*: catarrus, reuma, rus *etc.*

rabiosi (canis) 2, 26 (*VB* = rabidi *b*). *Add.* 1, 68. [canis

numquam rabiet (rabiatur *b*) si... *Add.* 1, 68 *p.* 281, 22.

[racana (*art unterkleid, ξάκος*) *Add. b* 1, 78 *p.* 285, 12 si in lecto suo in saga (*sic*) vel in racana aut tunica sua vel quolibet panno meiaverit. *cf. Ennod. ep.* 9, 17 *Sirm.* (1611) laenam et racanas cuius vos volueritis coloris rubei aut fuscii mihi sub celeritate dirigite. *ad quem locum Sirmundus in notis* „Ita distinctè *Vaticanus, reliqui* Laena metra canas [*sic etiam in cod. Phillipp.* Lena metra canas *f.* 82^b 2] quod eodem recidit. *Racanae autem quod genus vestimentifuerit non liquet*“ *etc.*

[racinos — *l.* racemos — de uva vini *Add. b* 1, 93.

radix vulneris 1, 62.

radices = rafani: radices quas rafanos appellamus 2, 76. (*cf. Simon Ian.* s. radix simpliciter pro rafano domestico accipitur, sic Romani hodie, sic Greci etiam vocant. nam sic grece radix si sine adiuncto invenitur pro rafano domestico accipiunt. interdum et rafanos vocant). vomitus radicibus acceptis 2, 72 = vomitus ex radicibus 2, 46 *etc.* (*cf. Gargil. med.* 1. *Isid. et.* 17, 10, 10). *sic rafanorum (plur. B Gel., non rafani ut semper b)* sucus 1, 20. 21. 33. 40 *etc.* *cf.* 1, 87 rafanos tundes et ex eorum suco *etc.* (*ubi suco rafani linies b*). — *cf.* cauliculos, porros (*ubi modo porri sucus dicitur modo porrorum* 1, 73. *cf.* 71 *etc.*).

[radicina (= *radix*) *Antid. Br.* 122. 126 (*bis*). *cf. Pelagon. ind.*

- ragadia:** ragadiis *in rubr.*
b Gel. B 1, 89 [ragadium *Ant.*
Br. 29.
- ramicem** quam appellamus 1,
 79. de . . . ramicosis *rubr. b*
 1, 79.
- rasura** cucurbitae 1, 89 (*Cass.*
 61). plumbi 1, 5. [rasuram
 cum putredine facientibus
Antid. Br. 92.
- rationabiles** curae 2, 115.
- recolligo** (membra exercitiis)
 2, 54 (se recolligere *Plin. cf.*
gall. se recolliger). membra
 colligere 2, 56 (*saepius*). 57.
cf. 2, 55 pes ut colligeretur
 (colligaretur *codd.*).
- recurare** (*cf.* percurare) 1, 18.
 2, 110. 113. 3, 8.
- recorrigitur** vitium (*r Gel.*) 1,
 39 (*quod emendatur in Bb*).
- redamnant** (suam senten-
 tiam) 2, 51.
- reformata** sanitas 2, 46. ocu-
 lorum aciem reformavit 1, 38.
- reiactationes** *An de ves.* 1.
- relevatio** capillorum 1, 30.
- [**remediare** *Add.* 1, 68. 78. *Ant.*
Br. 177. 202 *etc.*
- remoratus** ore (fimus profuit)
rb Gel. 1, 46 (*ubi corrigit B*
 remorando).
- remove**: si nulla nos ratio
 removerit 2, 10. — remove
 fervorem 2, 78.
- renum** *VBr* (renium *g Cas.*) 2,
 110. 111. (renum *Ant. Br.*
 136. 139. 180).
- reponentes** (cibi in stomacho)?
 2, 102 (*ex gr. Hipp.*).
- resolve** (*al.* solvere *cf.* 1, 87)
 — *vid.* constringere.
- [**retratis** litteris = retroactis
b Add. 2, 89.
- reuma** resoluta (*sic fem. V,*
 —tum *B*, dissoluta *g*, —tum *b*
 2, 116. *cf.* reumam *Cass.* 29
etc. (*cf.* 1, 26. 27 . . .)).
- reumatismi** transitu 2, 105 (= reumatismu transitu 2, 116) *etc.*
- reumatizare** *Bb* = reumatid-
 iare *V*: reumatizanti (*sic V*
 (—zanti *Gel.*) 2, 58. capite
 reumatidiante *V Gel.* 2, 68.
 corpora reumatidiantia *V Gel.*
 2, 103. reumatidiantibus re-
 nibus *V Gel.* 2, 109. si oculi
 reumatidaverint *Gel.* (—za-
 verint *ut semper Bb*) 1, 35.
 oculis reumatidiantibus (*bis*)
Gel. 1, 35. si uva reumati-
 diaverit *Gel.* 1, 52. — *cf.* apo-
 flegmatidare *b* 2, 14. apti-
 diandum *B* (= baptizandum
Gel.) 1, 66. [reumatizantibus
Ant. Br. 42. encolpidiare *ib.*
 3 (*bis*).
- reum ponticum:** reuponticum
Bb (reoponticum *V*) 2, 64 (*Nic.*
Mytonus ad Serap. 3, 72 „*Reu*
barbaris, Reuponticum offi-
cinis“). reupontici *Ant. Br.* 200
et rapontici ib. 143. rha pon-
 tici *Marc. p.* 229, 1. reupon-
 tici *Ps. Plin. f.* 39^d. *cf.* ῥᾶ =
 ῥῆνον *Diosc.* (2, 3) *Gal.* [ῥα-
 πόντινον *Ps. Diosc.*] *radix*
pontica Cels. 5, 23, 3. *Lex. Al-*
fita (Renzi Coll. Sal. III, 311)
s. reu barbarum. *Sim. Ian. s.*
raund (arab.). Fraas fl. cl.
p. 232.
- revocare** = evocare (*q. v.*).
- rigare** *VB* = irrigare (*rec.*) *b*
 2, 11. 14.
- rite** (*frequens apud Th.*) *VB*
 = recte (*rec.*) *b* 2, 12. *in*
tertio ubi (def. V) praevallet
B 3, 16 si his omnibus recte
(fvrgb Gel., rite B) adhibitis.
item 3, 18 recte (*fvrg Gel.,*
rite B) est maturata conceptio.

- rodomeli** (—melli) *b* (rodomel *B*) 1, 50.
 [de lino **rore** (?) *Add.* 2, 44 p. 313, 33. 314, 11.
- rosacium** (*V*, rosaceum *Bb*) oleum 2, 11 = roseum *ib.* etc. *cf.* gallinatos *rBf* (—ceos *v*) 3, 19. *cf. ind. med. Plin. s.* —cius. *in Ant. Br. B* habet oleum rosacium 68 (*ut fabacius* 35. 146, *gallinacius* 23. 50. 143, *liliacius* 3. 174. *hordeacius* 2 (—ceus 93), *sed rosaceum* 151. 152. 153. 166 (oleum rosae *semel Ant.* 200).
- [**rostrum** (*hominis*): ad rostrum applicas et labia inde fricas *Antid. Br.* 5. *item Ps. Gal. ad Gl.* 3, 47. 52.
- ruber** *B* = rubeus *b*: betarum rubrarum *B* (betas rubeas *b*) 1, 5. multum rubri *B* (rubeum multum *b*) 1, 6. (cere rubeae *Ant. Br.* 19. 29. 41).
- [**rubellum** vinum *Ant. Br.* 86.
- [**rubiolum** unde pedes (*corr. libri*) illuminantur (*ad pedum dolorem*) *Add. b* 1, 91 (p. 61) *i. e.* rubia tinctorum (*cf. Diosc.* 1, 150. *Simon s. rubia*).
- rubus** elixa et trita *rB Gel.* (rubus elixus et tritus *b*) 1, 63.
- ros marinum**: rosmarini *gen. Add. b* 1, 86 (c. 36). roris marini *Ant. Br.* 30. 167. 200 (*Garg.* 45).
- rus** syriacus (ῥοῦς, *gen. rus syriaci, acc. run syriacum*): *nom. ros syriacum V* 2, 102 *bis* (roxiria 2, 101) *vel ros siriacum br* 2, 101. 102². 1, 53 (*Gel.*) 1, 78 (*Gel.*) *cf. rhus syriacum Marc. p.* 114, 16 *H.* ros syriacus *B* 2, 101 102¹. 102². *gen. ros syriaci b* 1, 52 (*Gel.*) *cf. Cass. ind. (rus gen. Cass. p.* 177, 11. *cf. Marcell. p.* 32, 21 *etc. saepe. bis etiam rhus syriacae p.* 275, 17. 306, 29 *cf. ind. ed. Helmreich*). ros syriaci *g* 2, 100. rosae siccae *rB* (*pro ros syriaci*) 1, 78. roris siriaci *V* 2, 65 (*Gel.*) 98. 100. roris siriaci *b* 2, 102¹. (2, 65. 98. 100). roris syriaci *B* 2, 102¹. 2, 65. 98. 100. 1, 52. *acc. ros sy(i)riacum Cass. p.* 88, 8 (*rhum Plin.* 29, 50. *cf. Marc. p.* 281, 9 *H* ros marinum sive rhus orientālē (*cod.*) *abl. ex rhus coriario Marc. p.* 278, 23 *H.*) rorem syriacum *Ant. Br.* 143 (radicem syriacam? *Ant.* 163).
- rutatum** (oleum) 2, 17. 31. 41 *etc.* (ruthacio 2, 31 *b*, *qui semper scribit rutha*). — rutatum (*med.*) 1, 15.
- s et r saepissime confunduntur in V*: compendiore (—ose) 2, 8. flor (flos) 2, 65. marsandum (massandum) 2, 64. piscerasperos (pisces asperos) 2, 61. urtione (ustione) 2, 68. laneir (laneis) 2, 72. frequenter (—tes) 2, 26 *etc.*
- sabana** calida 2, 29. calentia 2, 53 *etc.*
- [herbae **sabinae** *Ant. Br.* 39. *h. sabinae* 19.
- sabinensi** (oleo) 1, 67. *Add. b* 2, 29 *etc. Ant. Br.* 19. olei sabini 30. 31).
- [in **sablone** maris *b Add.* 2, 108. *cf. Ps. Plin. p.* 95, 3.
- saccelli** *VB* (sacelli *rb*) 2, 17. 23. 31. 107. 117 *etc.*: *sed saccelli etiam V* 2, 80. 104 (*ubi saccelli B*). *cf. Cass.*
- sacellari** debent *rb An. de*

- ves. 4. sacellabis *Ps. Plin. f. 43^b B.*
- [**saccomeli** *Ant. 21. an stactomeli?*
- sagapenum** (—pinum *rBb*): 1, 67 *etc.* 2, 45 (*ubi deest V*).
- salicis arboris semper infructuosae** (cortex) 2, 83.
- salsicia** *VB 2, 101 v. l. p. 202, 2.*
- [**salitae aquae** *Ant. 14.*
- saltus musculorum** 2, 47 (*cordis etc. Cael.*). **venarum** 2, 63.
- [herbae **samariae** (?) *Ant. Br. 70.*
- [**sambucineum** (lignum) *Ant. Br. 83 (= sambuceum).*
- samsucum semper** *VB (cf. Cass.)*. ex oleo samsucino (*samsucio V*) 2, 17 *etc.* (*samsucum b Add. 1, 83*).
- sandonicum** (*pro santonicum*) *VBb 2, 97. cf. Sim. s. v.*
- [**sanguinem erraticum curabis sic** *Add. b 2, 19. 31. cf. ad I p. 291, 20.*
- [**sanguis hominis in remed. scr.** *Add. p. 302, 13.*
- sanguinanti** (loco) 2, 64.
- sanguisugas** *B*: **sanguisugias** *V* (*sanguis unguas b, sanguisucas r*) 2, 15. **sanguisugas r** 2, 50.
- saniare** (*r, ubi corr. B sanari*) 1, 66 (*om. B Gel.*): cum **saniare coeperit** (*vulnus*). *cf. Cass. ind. etc. cf. umor corruptus insanians (codd. insaniens) 1, 96.*
- sapa** 1, 97 (*sapa gallica Ps. Plin. f. 14^d in sapone Constantini, de quo cf. Ant. Bamb. L. III. 6 s. X f. 90^b*).
- sapo gallicus** 1, 9 (*Plin. Marc.*).
- saponata** (*sc. aqua*) *b 1, 55 (ubi saponetum B).*
- [**caput sardae** *Ant. Br. 85.*
- sardinae** 1, 74. *cf. Garg. app. p. 209, 12.*
- satis** = *valde* 2, 107. **satis iuvat** 1, 81 *etc. Ant. Br. 39.*
- [**saxifrica** *Ant. Br. 200 = saxifraga (h.). eadem graece πετροκόπος Ant. 198.*
- scabia** (*cf. scabiola*): **sabinis** (*scabiis*) **siccis** *B* = **scabiei sicce** *Gel. 1, 7. veluti exanthemata quas scabias (rb, scabies B Gel.) dicimus 1, 56. papulas et scabies (Bb Gel. —scabias r) totius faciei (iterum) 1, 56. scabies (scabias r) si vulneratas (vulnera B) habuerint b 1, 93. qui cum scabia dolent Add. b 1, 91. scabias i. pu(a)pulas Add. b 1, 93. differt scabies (utrumque simul legitur in Add. 1, 93): si pruritus aut scabies perseveraverint rBb 1, 92. cf. 1, 96 scabiei B (scabie b). scabias *Ps. Th. (de simpl. m. 31. 118) = ψώρας. Antid. Aug. f. 10* facit . . . ad eos qui assidue **cu**fas ponunt quod vulgo **scabea** dicunt (*v. Dieffenbach s. scabia . . . grynt, ruyt, schorp.*). *cf. scabiare Pelag. 347 Ihm. ungues scabiosas b Add. 1, 91.**
- [**scabro pro crabro** *Add. 1, 68 p. 282, 4.*
- [**scaffum** *Add. b 2, 104. 3, 2, 3. 4. 7 (cf. Cael.) = nachtstuhl. ubi cod. a semper habet casium.*
- scamonia** *V* (*scammonia B*): **esciamoniam** *V* (*scāmoniam B, scamonea b*) 2, 29. **sammonia (sic)** *V* (*scammoniae B*) 2, 99 *et ib. mox escamoniae V (scammoniae B). scammonia VB 2, 105. cf. b Add. 1, 18. 1, 77.*

- scāmoniam *B* = diagridium *b* 1, 14.
- scaræ** 1, 62 (= sordes eiusdem vulneris *b* *Gel.*). — *vid. escara ap. Cass. (ind.)*.
- scarifare, scarifatio**: *malerec.* scarificare, —ficatio, ut scarificatione *B* (—facione *b*) 2, 45. scarificandum *Bb* 2, 50. scarificaverunt *B* (*ubi* sacrificaverunt *etiam Vg*, scarifaverunt *b*) 2, 107. *sed recte* scarifabis, scarifationem, scarifari *etiam rb An. de ves.* 2. 4.
- schema**: utilis est sub uno schemate (*B Gel.*, scemate *b*) *etiam* patientia vulneratis 1, 63. sub uno schemate (*V*, scemate *Bb*) 2, 30.
- schiston** (lac) = divisum vel scissum *b* 2, 29 (*ubi* scisthon *VB*). secundum consuetudinem confectum 2, 86 (*ubi* yhiston *V*) *cf.* 2, 101.
- [**scia** (= ischias *unde* sciadicus *r* 2, 112. 116 = sciaticus = ischiadicus): *Add. b* 1, 91 *p.* 296, 4 ad . . . scie et renum dolorem. *cf. nescia Marc. p.* 247, 19 *etc. Antid. Br.* 19 ad schiam (sciatici 30. 31. *de s. m.* 30).
- scilla** *V* (squilla *rb B*): scilla (*sic*) *de s. m.* 121. squilla id est bulbus *Antid. Br.* 34. 38 (166).
- [**scripulares** pastilli *Ant. Br.* 176.
- scybala** (*pl.*): squibala *VBrb* (squibalarum *r et ante corr. g* 2, 28, *ut* squibalas *passim*).
- [*in se misce* *Add. b* 1, 97. *teres* *Add.* 2, 62 *etc. commisce* *Add.* 3, 2, 4 *etc. cf. Antid. Br.* *in se miscere, terere, cernere,*
- coquere, mittere, agitare, bullire etc.* 13. 56. 61. 62. 106. 115. 136. 151. 159. 162. *ab se nascitur (sponte)* *Ant. Br.* 56. *ex se cadunt verrucae* *b Add.* 1, 93.
- [**secata** (ferro) *Add.* 1, 68 (*sic legas et in Ant. Leid.* 54 *Piechotta*).
- [**secundarium** oleum *Ant. Br.* 29.
- in secundis* (*opp. primo*) 2, 29.
- [*cum sellas* *perfecerit* *Add. b p.* 304, 13.
- [**semicupium**: *missum in semicubio* *Add. b* 2, 29. *cf. ind. Cass. et cod. Phillipp.* 1790 *f.* 45^b *semicupio hoc est cuba.*
- [**semotim** *Antid. Br.* 57. 120 (= *separatim* 59). *item* *Add. b* 2, 62 *p.* 318, 16.
- serit** februm originem (calor) 2, 2.
- sernia** (serna, zerna): **serniosos** oculos quas nos impetigines dicimus *r* 1, 37. *sernie maculas* *r* 1, 58 (*quod nigras maculas explicat b cf. ind. Cassii s. zerna, zernosus*). *sic cit. (ut cod. r) et Simon Ian. s. serniosos (Reinesius Var. lect.* 1640 *p.* 522). *cf. Med. Plin. Ups. p.* 247 (*de curis q. ex cameleone fiunt*) *Pes dexter ex prioribus pedibus cameleontis in pelle hiene id est belue inelusus proficit ad tollendas syrmas quas greci licenas appellant (= Plin.* 28, 115!). *ib. p.* 196 *ad curandos ungues scabrosos id est firmos (corr. sirnosos).*
- [**sero** (*opp. mane*) *Ant. Br.* 37. *Add. b* 1, 97. 2, 62. 102 *etc.* 3, 2, 1.

- serpentum** (morsus) *V* (serpentium *rBb*) 2, 26. serpentium *rBb* 1, 16. 1, 74 *Ant. Br.* 4. *cf.* serpentium *Plin. cod. Aug.* (*Neue I, 274*). ceteros (*rB*, ceteras *fem. b*) serpentes 1, 74.
- serpere** *c. acc.*: (vulnera) serpunt (serpiunt *rb*) loca vicina 1, 71.
- serpillum** (—pullum) *lat., gr.* *ἔρπυλλος* = erpyllus *des.m.* 50.
- sesamum**: sisamum *rbB* (1, 74. 3, 4 *etc.*).
- seseli**: siseļ *VGel.* (sesel *B*, siseleos *gen. gGar.*) 2, 100. *cf.* siseļ *Sim. Ian. (Diosc.) et siseleos Sim. Lex., Alfita.* siseļis *etiam codd. Plin.* 8, 112. siseleos *Ant. Br.* 40.
- [**sessus** = *ἔδρα b Add.* 1, 83. *Cael. chron.* 4, 45 (sessio). *sed p. 306, 13 per secessum (ital. cesso).*
- sin vero** *rVB* (si vero *b*) 2, 85. 101. *item sin vero B* (si vero *b*) 1, 26. 46. 60. 69, 2, 45 (sin vero . . . non *rB*, si vero *b*). 50 *etc. ubi scripsi sin* (*v. nulla . . . neg.* 2, 85). *sed si vero VB* (sin vero *rb*) 2, 38. si vero (*B*, sin vero *rb*) 1, 97. si vero (*rb*, sin vero *B*) 2, 58.
- sic** *rhetorice repetito quam maxime delectatur Theod. (imitatur Ps. Theod.)*.
- sic ita** 2, 38 — *vid. ita sic.*
- [**sic quasi** *Ant. Br.* 152. 157.
- siccare**: loco siccare reumata *rVB* (= locum siccare a reumate *b*) 2, 59. ebriositas (sui natura *add. cod. Gel.*) siccans 2, 58. (*intr.*) linimentum cum siccare coeperit 1, 5 (*bis*). ut confectio siccare (—*ri r*) non possit 1, 5. quod (linimentum) cum siccaverit 1, 83. postquam siccaverit 1, 33. flores in sole siccare facies 1, 9. cum siccaverit *Ant. Br.* 151. cum coeperit siccare 146 (*sed ita custoditum ut non siccetur ib. post 200*).
- [**siderati** *Add. p. 336, 28.*
- [**silvaticus**: malva salvatica (*sic ba* = silvestris *g*) *Ps. Th. p. 347, 4 etc. saepe.*
- sinapi** *nom. VB*, sinape (*semper*) *rec. b* 2, 44. 81. 98. 105 *etc. gen. sinapis* (senapis *ante ips. corr. V*) *Vr* (sinapi *B*) 2, 15. sinapis *VBrb* 2, 74. sinapi *rBb* 2, 53. synapi *gen. Ant. Br.* 76. *abl. sinapi VB* (—*pe b*, senapi *r*) 2, 90. sinapi *rB* (—*pe b*) 2, 49.
- sinon**: *gen. sinonis* (semine) 2, 29. *abl. sinone* 2, 89. = petroselinum agreste *Sim. Ian. (cf. not. ad 2, 29).* sinon *Plin.* 27, 136 (*ubi cum smyrnio memoratur*) *fort. = σίσαρον Diosc.* 3, 57. *Gal. XII, 123. cf. Ps. Gal. XIX, 744.* sison agrion male legitur apud *Apul. 94 Ack.* (*Ps. Diosc.* 3, 82) — *ubi sicon Cas., sincon Vrat.*
- sociari** meningae omnes iniectiones (= communicari) 2, 10.
- solanis** fricationibus 2, 106 (*id est sub sole ardente* 2, 117 (*cf. unguenta sub sole adhibita* 2, 108).
- solanea** (lacerta) *VGel.* 1, 47 (lacertus solanus *B*) = *σαῦρα ἀργία.*
- solemnis** *V*, sollempnis *B* (solempnis *rb*) 2, 105. sollempni *r*, sollempni *b*, sollempni *B* 1, 23. sollempni *rBfv* 3, 14 *etc.*
- solidam** (aquam) 2, 48.
- sollicita** passio (= periculosa) 2, 37. *cf. sollicita superiorum loca* 2, 58 *etc.*

- sonchus** (σόγγος) herba 1, 45.
cf. ζόγγος *Gal. XIV, 421 etc.*
- sors passionis** (*pro exitu*) 2, 13.
 causarum 2, 3.
- [**spalangio** *Add.* 1, 68 (*Cass.*)
 = phalangium (*cf. supra.*)
- spathomele**: *abl.* spatomelle
r(B)b 1, 78. *gen.* spatomellis
 (—*melis r*) *Bb* 1, 44. 37. *spatho-*
meles bacula, baca 1, 37. 44.
- [**spargere** paniculam (*aut rum-*
pere) *Ant. Br.* 162.
- spatula** holosidera 1, 79.
- speciem faeni graeci** (*detrachens*
cataplasmati) 2, 17. *cum stypti-*
cis speciebus 2, 85 *etc.*
- speciale adiutorium** 2, 71. *fleg-*
ma speciali natura frigidum 2,
 112. *ex succis herbarum spe-*
cialiter stypticarum 2, 63. —
specialia vel partilia adiu-
toria 2, 80.
- speculare vitreum**: (*pulvis de*
sp. v.) *bAdd.* 2, 102. *cf.* *spe-*
cularia cocta et in pulverem
redacta Pelag. 248 Ihm. cf.
specularis assati Cass. (ind.).
gypsi specularis cocti Ps. Plin.
f. 55^b.
- spaera**: *quactili contexto se-*
cundum modum sperae An.
de ves. 4. cf. Cass. 42 p. 98, 1
embrocas a quactiliario in
modum spaerae formatas.
- [**sperulus** *vitium mul. Add. b*
 3, 2, 10. — *cf. spaerula Cass.*
ind.
- [**splen n.**: *acc. splen in Add b*
 2, 77. 82 *semper.*
- splenitici**: *phleniacis V* (*pleu-*
riacis B, spleniactis r, splene-
ticis b) 2, 83. *sed De splene-*
(i in ind. cap. V) ticis VB 2, 80.
spleniactis rVB (spleneticis
bg Gar.) 2, 108. *ubi cum sple-*
niactis ex lanyob. t (= a) sine
dubio natum sit, splenitici
probantur, non splenitici.
- sputuum** (*V, sputorum B, spu-*
tus rb) *digestio* 2, 21. *sputa*
sanguinea 2, 20. *fluxus spu-*
torum 2, 59.
- squibala** — *vid. qu.*
- st- sp- etc.** = *est- ep- V: espe-*
cialiter estipticarum 2, 63.
estipticis 2, 64. *estrignum* 2,
 63. *estomacho* 2, 64. 65. *ade-*
stringo 2, 65. *espungiam* 2, 65.
escamoniae 2, 99 *etc. etc.*
- [**stagnum** *b Add.* 1, 23. 73 =
stannum: cf. Schneider Lat.
Gr. I, 2, 503. Ant. Br. 10. *in*
cacabo stagnato 17. *cacabo*
stagneo 21. *in vase stagneo*
bAdd. 2, 102. 3, 2, 12.
- staphis agria**: *stafides (sic =*
staphidis Gel.) agriae (V, sta-
fisagriae Bb cf. Cass.) quam
silvaticam uvam appellant 2,
 25 (*cf. Plin. 23, 17*). *stafidos*
agrias ut Marc., Ps. Plin. Bamb.
p. 356, 18 ubi stafisagria r.
staphisagriae etiam rb An.
de ves. 6 ut stafisagriae B
 1, 12. *staphisagria acc.* 1, 12
B (ubi stafisagria pro -ā b).
- staphy(fl)lomata** 1, 47 *cit. Sim.*
- [**statuere** sanguinem (*statuisti*)
 = *sistere Ant. Br.* 52. 53. 54.
- [**sternutus** (*et singultus*) *Add.*
 2, 91 *p. 329, 26.*
- storace** = *storax* 1, 3. 3, 19
etc. semper. sic et de s.m. inter-
pres (G, non styrax) 119.
- [**stricilla** (*i. strigilla, strigilis*):
in stricilla calefacies et tepi-
dum in aure mittes Add. b 1, 21.
- strictio** ventris *Ant.* 105. *cf.*
 58. 111.
- [**stringere** *neutr.*: *si ... non*
strinxerit sanguis Add. p. 332,
 20.

strignum (στρούχνον) *V B b r* 2, 36. 38 *etc. semper* (*sed* 2, 38 *strignon B simulata graecitate ut solent scribae saec. XII*). *estrignum V* 2, 63.

strofos (*V*, —*fus B*, —*plus b g*) 2, 28. *cf. Cass. 51 p. 134, 2 ad strofum i. tortum (tortionem Sim.) ventris. Ps. Plin. (alt.) 2, 22 ad strufum hoc est ad tortionem ventris (ed. Rom.)*.

stymmata (*id est species styp-ticae*): aqua de stimmatibus (*sic b Gel.*) 1, 78.

sub praepositionis usus frequentissimus: *velut* 2, 106 *ydropici et cachectici simili sub diligentia visitantur. qui enim prope ex similibus praecedentibus fiunt, aequali sub indignatione tumescunt. 2, 13 lethargicis et freniticis capitis est vel meningae simile sub extensione periculum... lethargici vero sub simili incommoditate... deprimuntur. sunt hae differentiae sub simili sorte passionis. 2, 30 extensionem... sub qua ita tenduntur ut sub uno schemate iacentes tensione... teneantur. 2, 37 cholera... sub angusto tempore sollicita... sub unius diei spatio frequenter... vitae terminum fecit, dum... effusiones sub dolore nimio... sed diarroici... sub longo tractu temporum... cholera vero... sub angusto tempore homines perne-cavit. 2, 58 sub cuius detractio-ne sitis... profuit procurata... sub utrisque coacta ebriositas... medeatur... sub civili aegritudine medi-*

*cinae iam beneficio repugna-mus. 2, 61 thisicos... una sub sorte... medicina desperat... plena iam sub desperatione (cf. 2, 24) visitamus... per initia spe sub qua... labores impendimus... 2, 57 sub tribus differentiis ex hoc causae fiunt. 2, 4 sub certis accidentibus... declarantur nomina passionum. 2, 63 sub trina vul-neratione causatio (fit). 2, 73 sub quadam solutione labo-rantibus (cf. 2, 15). 2, 65 sub gemina vel trina sanguinis detractio flebotomum ad-hibere (cf. 2, 52). sub dispo-sita provocatione compello 2, 53 *etc. etc.* ficos contusas sub duplo pondere immisce-bis 1, 25. hordeum et sal com-bures aequa sub ponderatione 1, 45. sub aequo tunsis 1, 73. [si sub hirco scabies exierit *Ant. Br.* 41.*

sub— (*cod. V*): *subcumbere* 2, 12 (= *r*, *non B*). (*subcutiens* 2, 42 *B*: *succ. b*). *succurrendum* 2, 5. 29 *etc.* *suggeruntur* 2, 3. *suggeram* 2, 17. *submini-strabo*, —*trandus* 2, 31. 33. 36 *etc.* *subpeditant* 2, 112. *subpinguis* 2, 5. 112. (1, 82). *subpono* (—*ponimus*) 2, 33. 17. 64 (*subponendum r* 1, 80 *etc.*). *supponimus* 2, 25 *etc.*

in subiectis = *infra, post (opp. superius)* 2, 64. *cf. cataplas-mandi sunt de subiectis, ut sunt... 2, 65. ex subiectis alia diligentia visitamus: pi-per... dabimus etc. 2, 19 (= ex sequentibus). item de sub-iectis accidentibus adverten-dum erit 2, 84. ex subiectis ad-hibeo 2, 98 (opp. supra dictis).*

[**submasticet** *Add.* 1, 45.

[**subsistent lumbrici** *Ant. Br.* 101.

substantia: totius corporis interioriorem omnem saepe substantiam effuderunt (vomitus et ventris effusiones) 2, 37. ipsam epatis substantiam 2, 73. substantiae inopia 2, 60.

sulphur (*B*, sulfur *rb*): sulphor (*sic*) *V* 2, 71. 77. 81. sulphore (ae aquae) *V* (*unde*; sulphur *B*) 2, 105. sulphurea *B* 2, 56. sulphoratas lanas *V* (sulphuratas *B*, —furatas *b*) 2, 17. s. vivum = *θειον ζπυρον* 1, 34 etc.

super illam decoctionem . . . adiungo 2, 19. *cf.* super quae . . . superimponimus 2, 65. — superadhibere 2, 44 (*ut* superaddere saepe).

superfasciare *An. de ves.* 4.

superventus hydropis 2, 82.

[**supradatum** = impositum *Ant. Br.* 4. *cf.* *Marcell. ind.*

supra dicta et supra scripta *in codicibus variantur ex vet. script. comp. orta: ss vel ff. sic supra dicti VB (b), ubi supra scripti Gel.* 2, 93. supradictis *Gel.* (supradictarum *B*) *ubi ss b* 1, 78 etc. et sic semper *b*, pro supra dictis etiam aliorum codicum, hoc compendio utitur v. ad 2, 44.

suspiriosi (= asthmatici) 2, 70.

[ad tussim suspiriosam i. qui fortiter suspirant *Antid. Br.* 13. ad suspirium . . . suspirioso *ib.* 107. 108. *cf.* *Plin.*

sycotice (*σνιωτική*): genus medicamenti 1, 15.

symfyti (simfite *V*, simphyti *B*) *VB Gel.* (*ubi senticis b!* *cf. ind. Cass.*) 2, 64. sinfiton *VB* 2, 101.

sympasma *An. de ves.* 4 (p. 266, 20).

syntoma: si aliquod adhuc ex superioribus accidentibus perseveraverit symptoma (sumtoma *V*, syntoma *B*) 2, 69.

syringes: de siringis *b* 1, 85 (de siringiis *B* 1, 81). siringiae *b B* 1, 81 (*i.* siringae). si(y *b*)ringias (*acc.*) *Bb* 1, 85 et *in Add.* *b* 1, 85 (*ubi* sringium et *pl.* siringia et sringiis, sed etiam siringias et sringiam). — *acc. sg.* siringa (*σούριγγα*) de s. m. 49.

taenia (*vulgo* tinea pro tenia): teneas *b Add.* p. 306, 1. tineas (*ut vulgo*) p. 330, 19 etc. — *diff.* tineae capitis = *άλωπετία* de s. m. 19. 40. 123. *Ant.* 164. tineosus 164. 165 (tinae *Plin. Aug. ind.* XI. tineas 13, 86. taenea 13, 81).

tam saevissima passio *r An. de ves.* 4.

tamdiu . . . quamdiu (quandiu *b*) 1, 66 (= *Antid. Brux.* 2. tamdiu quousque 38).

tamarici *gen. VB b* (tamaricis *r*) 2, 82 (*ubi* triamarici *V*, ut tamaraci *B* 1, 12): tamaricis *rb* 1, 12 (*ut Cass. c.* 43, *Ps. Gal. ad Gl.* 3, 51). — tamaricen *Plin.* 24. 67. 13. 116. *gen.* tamaricis 26, 86. 28, 81. 165. 30, 97. *dat.* tamarici 16, 80. *unde* tamarix 16, 108.

[**Tantale** pie! *in formula magica Add.* *b* 1, 44 p. 276, 18. *in tantum* (*cf. ital. intanto*) *An. de ves.* 2 p. 263, 19. — *in tantum* ut . . . saepe *in Ps. Th. de simpl. med.*

tempus: tempore (*mit der zeit*) 1, 38. paulatim tempore 2, 112.

in tempore (*zur zeit, zur rechten zeit*) 2, 16. 27. 38. 46. 114. *cf.* 1, 74. 84. — in tempore causae 2, 19. temporibus aegritudinis refrenatis 2, 5. temporibus (aegritudinum) servire 2, 36 (*cf.* 2, 3). febrium temporibus servientes 2, 17. 21 (*cf.* 2, 38 febribus consideratis temporibus serviendum). per chronica tempora producitur 2, 32.

temporalis (*zeitlich, vorübergehend, quasi extemporalis*): passio acuta et temporalis 2, 24. acutas et temporales aegritudines 2, 32. extensionem rigidam temporalem quidem 2, 30 (=repentinam *Cael. cel.* 3, 48). temporales commotiones 2, 39. 48.

tenesmodes: si conationes vel pondera perseveraverint quas (*rV*, quae *B*) tenesmodia (*VB*, tenismodis *r*, thenasmon *b*) appellamus 2, 104. *corr.* tenesmodis *cf.* de ileodis 2, 28 *rV*). tenentes 1, 62.

tenuatus umor (*opp.* pinguis) 2, 114.

terebint(h)ina (*sc.* resina) *VB*: terebentina vel terbentina *bg saepe*.

[**tergis** valitudinem *Ant.* 165. *cf.* umores extergit *de s. m.* 61.

th gr. = *t saepe cod. V (l. II)*: menta (*sic semper codd., non solum V* 2, 11. 36. 91. 93. 94. 98 *etc. sed etiam B b*: *latine enim menta, unde mentastrum, antiquitus recepta dicitur μίνθη graeca, nihili autem est mentha neque graece dicitur neque latine*). anetum (anetinum *etc.*) 11. 75. 92 *etc. semper lat.* (*ἀνηθον*). turis *VB* (*thuris b*)

semper [tunni piscis 1, 11 (*θύννος*)]. trociscus *semper* (*sed crothisci* 93). — piretrum (*πύρεθρον*) 36. 58 *etc.* timus: timi *et timo* 15. timo 59 *etc.* timiamata 33. 36. 38 *etc.* tapisia (54). 117 *etc.* la(p)patum 76. 82. (*singularia sunt latirides* 99. ictyocolla 101. clibsis (*i. e.* tlibsis) 37. *sed servant plerumque th vocabula gr.* *ἀνθος* *referentia, ut oenanthem* 73 (oenanthino 78. oenanthi(n)um 101: *sed enantes* 36. otenantes 93). — melanthium 44. 97. 98 (*sed melantio* 58. melanti 98. melandiu 71). — anthera 23. — cathartico 71. 80. 91. 99 *etc.* lethargici 13. 14. 15 (*rec. De litargicis ind. et rubr. V* 2, 13). althea 104 (*55 Gel.*: altee *Bb*). thebaici (dactyli) 64. 101 *etc.* (*sed tebaicos* 36. deibaici 73). theriaca 29 (tyriaca 27). absinthium 71. 89. 97. 98^a (*sed absentii* 90. absentium *ex absinthium corr. V* 78 s. IX! *absinti sic* 98). *etiam absentii* 91. absenthio 92. terebinthina 78 (*sed plerumque terebintina* 67 *etc.*). thorax *semper* 20. 21. 59. 62 *etc.* thermapala 31 (*sed termanticos* 25) *etc.* —

contra male scribitur (V) th velut anthidothia 101. sinifthon 101. pthisanae 25. flebothomum 25. 26. 36. 80 *etc.* melichrato *etc.*

thebaici simpliciter (*ut cydonia*) 2, 64: dabo thebaicos (dactilos *sol. add. b*), sorba quoque . . . *cf. VB* 2, 101. *Diosc.* 2, 129 p. 250, 2 ἢ οὖον ἢ ἀπίων <ἦ> θηβαικῶν ἢ κνδονίων μήλων.

theca 4, 2.

thermapala — *vid. s. apala.*

thermanticos (balanos) 2, 25.

thoraci eorum hoc est pectori 2, 21.

[**thyrsus**: rad' caulicorum i. tyrsos ipsos vetustissimos *b Add. 1, 93. cf. tursi eorum (sc. caulium) Ps. Th. de s. m. 42 (= οἱ κεντοὶ τῆς κράμβης Gal. XII, 42).*

[**tina**: in balneo vel in tina *Ps. Th. 3, 2, 12.*

[**tineta, tinte** *Ps. Th. 3, 2, 2.*

[**titina** *Add. b 1, 44: mulieri capitellum de titina (ligabis) cf. dida (τίτθη) et titina Sor. ind.*

tithymalus maior 1, 75 (*cf. Diosc. Ap. etc.*). titimallus *rb*, titimalus *B*.

ti = ε *lang. quod recentiores legebant -ci. unde e. c. 1, 54 cod. r se ipsum vel corrigit vel explicat sic scribens afflasi^{ti}ori⁹, item 1, 67 habena^{ti}b⁹. cf. cod. Hafn. Sorani.*

tonoticum 2, 85 (*cf. Cass. 42 p. 102, 14 species tonoticas, ubi unicum (sic) VB (thano-tica b).*

torpor (turpor *V*, unde turbor *B*): gravedo quaedam cum torpore (*rb*, turpore *B*) venarum et interceptione 2, 41 (*cf. in eadem re Caelii Aur. editorem modo torporem corporis chr. 1, 33 modo chr. 1, 39 turbationem legentem*). frigida... quae torporem (turporem *V*, turborem *B*) magis in tempore quam mitigationem praestare possint 2, 114. — *aliter turbor (ταραχή) Sor. ind. (cf. Cael. ind.).*

torrens impetus (et repentinus) 2, 38.

[**ventris tortiones** *b Add. 2, 29. cf. ad tortionem ventris Ant. Br. 40.*

tostatus (= tostus): salibus tostatis (*sic*) *rb* (tostis *b*) 1, 45. *cf. tostis salibus 2, 107 (VB, ubi frixis b). tostaveris 1, 7 (rb b). panem tostet b Add. 2, 91 p. 328, 20.*

totoque corpori (*dat.*) 2, 59 (*rVB Gel., om. b*). 1, 18 (*rb b Gel.*). *Neue II, 183. — totum (remedium) lect. scrib. rec. pro tutum 1, 3.*

tragacanthum: tragacantum (*V*, dragantum *rb b*). *sed trachanti etiam V 2, 110. et dragagantum b 2, 64. gGar. 2, 110. gr. τραγάκανθα. est tamen quod adhibetur τὸ δάκρυον τῆς ἑλζης Diosc. p. 362 (Lips.). cf. 2, 93 (solvitur). dracantum et dragagantum r 1, 53 (drag b).*

[**transcolare** *Ant. Br. 4. 45.*

transigere cibos 2, 116. vaporem balnei 2, 43.

trociscus: trochisco (*uno quod sciam loco et quasi fortuito*) *V* (*unde troschiscos B*) 3, 30. *sed cf. crothisci (sic) 2, 93.*

trocliten (mirram, mirre) 1, 74 (*rb b*) *etc. mirrae troclites gen. Ant. Br. 4. 39 (troclitis 5). cf. apud Marcellum (Helmr.) gen. mirrae trocloditydos p. 153, 18 (—ditidos p. 156, 9) et brevius trogloditis vel trocloditis reliquis locis in ind. notatis. τραγλίτις lectio corr. etiam in codd. rec. graecis. accus. non comparet apud Marc.*

[**trullio** (*cf. trullium τρύβλιον*): deferveat in trublione (*sic*) *Add. b 1, 83 p. 287, 17. in*

- trullione ferreo comburis *Add.*
b 1, 85. *cf. Ant. Br.* 4 (*bis*).
- tunni piscis 1, 11. *cf. Isid.*
 12, 6, 14 (*θύννος*).
- tunsus (*simpl.*) *sed (comp.)* con-
 tusus *semper etiam V (ut codd.*
vet. omnes: cf. ind. Garg. p.
220.). sed tusas semel VB 2,
 108. *et contusionem B Ant.*
Br. 29.
- turiones *saepe*: titimali molles
 et virides ex cacumine tu-
 riones *B (ex gloss. pro cimas*
r, item cimas ex cacumine
b) 1, 75. *cf. Cass. s. cyma.*
 vitium <vitis oculi frondosi
 tenerrimi *in ipsum textum*
hic addit r> turiones mollis-
 simi 1, 53.
- tus: mannae turis *VB* = manne
 libani *b* 2, 36. turis masculi
VB = libani *b* 2, 63 (*cf. tus*
b Gel. = libani r 1, 53). turis
 masculi *B* = libanu arrenos
fv g 3, 22. — *ceterum thuris*
semper scribit b (numquam VB).
 — thus daciscum (*sic*) *Ant.*
Br. 27.
- tussim *semper Ant. Br.* 13. 72
etc.
- tutum (remedium) *sic Gel.* 1, 3
pro totum codicum (= rom.
tout = ubique Neu.!).
- typicus: tipico caractere *V* 2,
 61.
- [tytaritae (?) herbae *Add. p.*
 330, 23.
- u *V (saec. VIII/IX) = (rom. ü)*
i saepissime: hedere foliōf (ips.
corr. V, foliis B) in vino coctis.
cf. Diez Rom. Gr. I, 142.
- ubi: oleo ... ubi papaver ...
 miscueris 2, 11. aqua calida
 uti papaver ... decoxeris 2,
 11. ubi adiciemus 3, 19 *etc.*
- [udones (*schuhe*): *Antid. Br.* 11.
- [umbrae immissae *Ps. Th.* 3,
 2, 4 (*cf. Pelagonius*).
- umor *saepe V (humor semper*
rBb): 2, 28 (*etiam r*) 59. 85.
 91 (per ventrēumorem) 93.
 97. 107 (*bis*). 112. 113. 114. 116
etc. antiquioris rationis passim
vestigia remanent. etiam in Ps.
Th. 3, 2, 1 *et tumorem cod. a*
pro et humorem b i. e. et umor-
rem. cf. de s. m. 130 *matura*
tumores pro maturat umores
et similia. ib. 135 & *tumores*
distergit pro et umores dister-
git (ut 61, vel, ut vulgo, disper-
git, quomodo transfert auctor
graecum διαφορητιδόν vel δια-
φορητιῆς ἐστὶ δυνάμεως cf.
12. 14. 26. 35. 51). sed vel
humor V 2, 59 (*ubi mox umor-*
ribus).
- umectus *V (humectus Bb):*
 umectos cibos 2, 10. umecta
 vulnera 2, 27. *unde corr. alu-*
 men untatum (humectum
b Gel.) B 1, 84. *sicut lumen*
 umetum (= alumen umectum
r) B 1, 92. — umectare (*sic*)
V 2, 27.
- undatio vel spuma quae super-
 nataverit (dum bullire coe-
 perit) 3, 19. coques ad pri-
 mam undationem (*b, munda-*
 tionem *rBGel.*) 1, 64 (*cf. Apic.,*
Anthim. 3).
- ungeo *V, ungueo r, unguo B,*
 ungo *b* 2, 33. *item* 2, 15 (*ubi*
tamen unge sic b). item alibi
ungimus V, unguimus Bb.
perungimus Vb, perunguimus
B 2, 58 *et (ubi b al. l. perun-*
quantur) 65. perunge b (—guito
B, —gue r) 1, 57. *perunge b*
(—gue rB) 1, 58³. *perungerB*
(perungeo b) 1, 58⁴. (*perungas*

- Ant. Br.* 2). perungueri *An. de ves.* p. 263, 8. perungendum *V*(—*ḡ*dum *b*), perunguendum *B* 2, 19. inunguendi *VrB*(—*ḡ*di *b*) 2, 64. ungeamus *b* (inunguamus *B*) 1, 58¹. ungueas *rb* 1, 66. *item* ungenta *semper V*(un*ḡ*ta *b*), unguenta *B* 2, 15. 25. 31. 58. 59. 72 (*bis*). 91. *etc. ita hic quoque b modo cum V (veteri usu) modo cum B (rec. et docto s. XII) facit. B autem ut semper u habet in unguo, ita male tanguendum 2, 25 (scil. ut tueretur g = roman. gu).*
- unguis** *fem. b* 1, 91 *et Add.* 1, 91 ungues scabiosas *bis* (*contra masc. rB Gel.*), *sed mox ibid. scabiosos.*
- urinas** (*VB*, —*nam r*) provocantis 2, 78.
- urtica** (*B*): *ortica V(rgb)* 2, 38.
- [**usque** quater *Ant. Br.* 120. *cf. quamdiu.*
- ut** = *ita tamen ut* 2, 13 (1, 64) *etc.*
- ut possumus**, *ut potero, ut poterimus saepius* (2, 27. 60. 61. 2, 36 *etc.*). *cf. quantis possumus adiutoriis* 2, 29. *quae nunc possumus remedia* 2, 46. *cf. utpote v. l.* 2, 3 *adiutoriis utpote (sic Gel., ut potui V, potius B) competentibus serviemus.*
- [**utique** p. 334, 1.
- [**utitur** *c. acc. Ant. Br.* 58 (*cf.* 78). 112. *Add. b* 2, 92 *etc. (cf. p. 338, 4).* *utenda sunt p. 336, 14.* *utendus (!) est foliis de s. m.* 54.
- [**vadit dormitum** *b Add.* 1, 43 *etc. cf. Ps. Plin. f. 29^d. 30^c. 37^c. 39^b. 56^d (sed d. eunti 31^a).*
- validudo** *VBrb* (*valetudo Gel.*) 2, 87. 116. *Bb (Gel.)* 1, 4 *etc. longa doloris validudine rB* 2, 45.
- vaporeos** (*impetus*) 2, 118.
- vas**: *abl. vase b* 1, 5. 64. *Bb* 1, 7. 9 *et rec. vaso f (s. XI)* 3, 19 (*ubi vase v*) *pro nom. vas (rB).* *in vas B (rb)* 1, 11. *vaso r* 1, 82 (*vase bB Gel.*). *in Add. vasum r, et vas b (ad 1, 12).* (*vas* 209, *vasi* 209 *et p. 397, 5.* *vase* 4. 38. 204 *semper B in Ant. Br.*)
- ursi** *natura . . . ad partem*
- vascione leonis** *et circa stomachum suspensa collo lino portetur (ad digestionem) Antid. Br.* 184 (*corr.*).
- equi vectatio** (*VB*, *vectio b*) 2, 117.
- veluti** (*sic etiam ante i seq. veluti ictu* 2, 24 *etc.*): *adiutoria quae veluti calidis commotionibus adhibentur* 2, 114. *si causis veluti incertis caput doluerit* 2, 44. *falso veluti somno* 2, 13. *quaedam veluti inrationabilis animi desperatio* 2, 26. *et praefinitis veluti temporibus* 2, 28. *ex una origine veluti diversas cognovimus evenire commotiones* 2, 118.
- venerius** *VBrb* 2, 33. 34. 116 *etc. cicer venerium* 2, 110.
- venire** *b (pro evenire)* 2, 35. *item (pro obvenire)* 2, 55. *cf. VB* 2, 31 *per quae . . . multum naturae eorum ventri (l. venire pro evenire) beneficii consuevit.*
- ventris** *expositio* 2, 28. (*ventrem facere An. de ves. ad ventrem faciendum Ant. Br.* 101 = *ad ventrem ut faciat*

- ib.* 98. quibus venter non facit 102. *cf. Cass. ind. et Cael. chr.* 4, 49. *chr.* 1, 13: si venter non fecerit officium. — ventrium (venerium *VB*) caponum membranae 2, 102. *cf. Antid. Brux.* 50. 143.
- ventosa** 2, 17. 87 *etc. i. e.* cucurbita ventosa 2, 27 (*ubi ventosas . . . et cucurbitas bg*). 29. 33. 52 (*ubi simpl. ventose b*). 117 *etc. cf. An. de ves.* 3 impones etiam et cucurbitas hoc est cufas ventosas (*Barb.*). *deinde ib.* 4 ventosae *simpl.* (leves cucurbitae *Cael. p. 30 sq. etc. κούφην p. 575*).
- ventositas** ventris 2, 28. clystere ventositatem agere *ib.* ventositatis molestia 2, 89. haustus ventositatis 1, 79.
- [**versare neutr.**: mulieri si pecus versaverit *Ps. Th.* 3, 2, 4 (= girare *ib.*).
- vesica** *VB* 2, 17. 28. 110. 111 *etc. (ubi semel vesciae 2, 110 pro vesice V)*. vesicae (φλυκτιδης) 1, 59 *vel* vesiculae (visiculae *b*) 1, 60. vesica (*ex qua vaporamus*) 2, 17 (*cf. Cael. ox.* 2, 113 *ex aqua calida in utriculo vel vesica excepta etc.*).
- vesicare** (quibus vero iam vesicaverint *sc. perniones* 1, 88) = vesicas erigere (1, 60).
- [**vettonica**: vetonica *b Add.* 1, 86. 2, 62. 2, 102. 108 *etc. saepe. bethonica ib. Add.* 1, 97. *Ant. Br.* 132. 200. *ib.* betonica 109. h. vethonicę *ips. corr. b* 2, 62 *p. 316, 18*.
- vetus**: *abl.* veteri *VB* 2, 15. 98 *etc. (in Ant. Br. B veteri* 80. 113. 135. *vetere* 141. 159. 186). veteriores 4, 7.
- vetustatum** *Br* (= vetustius *b Gel.*) 1, 38. *cf. Add. b* 2, 44 *p. 314, 6. invetustatos dolores (= inveteratos Marc.). cf. ad-veteratus.*
- ad vicem** (= in vicem): lectus . . . ad vicem (*VB, ad in-vicem bg!*) gestationis agitando 2, 12. vice cataplasmatismatis *rB* 1, 76 (*ubi in vicem cataplasmatismatis b = 2, 7 VB, ubi ad in vicem r = in modum b*).
- [**victoriola**: Et herbe victoriolę suci cyatos. III cum melle potui dato ieiuno mox incidet flegma . . . *Add. b* 2, 89 *p. 326, 17 quae verbotenus habet Apul. herb.* 59 (δαφνοειδής *Diosc.*).
- [**nominas septem viduas** quas nosti *Ant. Br.* 64.
- vinarius**: utris vinarii 1, 65.
- virgo**: bitumen virginem *Ant. Br.* 102. *cf. picem virginem b Add.* 2, 19. 31. charta virgine *Add.* 2, 19. adipem suinum virginem *Ant.* 139 *etc.*
- virgula** auri vel argenti ignefacta 2, 74.
- virtutes** (= species): emplastra vel antidota vel cetera quae ex variis virtutibus componuntur 2, 44 (*rec. dynamidia*).
- viscare**: (flegma) cum se viscaverit (vescaverit *V*) 2, 112.
- viscidus**: gluten taurinum in (cum *b*) aceto viscido (*sic Bb*) coctum et solutum inunguamus *Bb* 1, 58. *cf. Simon s. viscidum g. mordicativum pungens linguam acuti saporis. item lex. Alfita viscidum i. amarum.*
- viscosus** umor 2, 114. viscosa pinguedo 2, 21. sudor viscosus

b(*g* *Gar. Gel.*) 2, 35 (*ubi viscorosus VB*).

visere: neque tangendi neque visendi (pulcras figuras) 2, 33.

visitare aegritudines etc. frequentissimum apud Theod. velut 2, 6. 7. 13. 18. 19. 25. 30. 56. 59. 61. 63. 65 etc.: sic diligentia visitandi, sollicite visitandi, eâdem (aliâ, unâ) diligentia visitandi sunt, hac curâ visitamus etc. (hos sic suadeo visitari 2, 24). aliquando simplex febrium imago tantummodo visitatur 2, 4.

vitalia loca 2, 1. 57.

vitella *rb* (*ubi* ovarum media *VB*) 2, 118.

[**volatica** farina *b* *Add.* 1, 97 p. 302, 21.

[**vomitus** = ἐμετικόν p. 306 (vom. imperialis, bonus etc.).

vulnus (= ἔλκος) semper *VBb*, *ubi* ulcus (quod graecum est nec usquam occurrit in codd. Th.) correxit *Gel.* scil. *ubi* de vulneribus interioribus (cap. 23 de empyicis) 2, 67. 102. 1, 69 (de vulneribus ex se sponte nascentibus c. 22). 1, 93 etc. item vulneratio 2, 68 *ubi* ulceratio *Gel.* (sic ulceratio faucium *Cass. Fel. c.* 36 cf. 21 ulcera sordida p. 36, 19. ulceratum p. 37, 18 etc.). vulnerata matrix 4, 30 (cap. de vulneribus matricis = ulceribus). cf. *Ps. Gal. ad Gl. III*, 50 vulnera chironia etc. — vulnerati (= ulcerati) 1, 89 (de pernionibus). scabias vulneratas 1, 93. elcosis id est vulneratio *Gal. III*, 10 (*ubi Ec* id est exulceratio!) cf. *ib.* 23. (ad universa ulcera vel vulnera *Cass. p.* 18, 19!). cf. *Plin.*

24, 9 vulneribus quae phagedaenica vocantur. 22, 151 serpere vulnera non patitur (cf. *Ps. Plin. p.* 76, 18) etc. [ulcus non extat nisi in *Additis codicis Berolinensis*, *ubi primum legitur ad* 1, 76 (p. 51 ulcera testium sanat) et ad 1, 78 p. 52, 3 si ulcus in retro fuerit). cf. ad 1, 86 p. 58, 6 (*ab inf.*) in rubrica Qui per tibias et corpus vulcera (sic) faciunt etc. p. 59, 1 Allii decocti aqua crura ulcerosa fomentata. celeriter sanat. p. 59, 5 Maxillas apri vel scrofe comburis et cinerem eius vulneribus (sic) asperges. sic etiam in *g* (*cod. Vindoc. Ps. Gal.*) solo 2, 27 vulnera legitur *ubi* vulnera cet.]. cf. *Simon Ian. s.* Ulcus est plaga putrida (*ubi ex Demosthene* de ulceribus oculorum fragmentum uberrimum). *Isid. IV*, 8, 19 ulcus putredo ipsa, vulnus quod ferro fit . . . (scil. utrumque est vulnus, sed vulnus putridum graeco fere vocabulo ulcus-ἔλκος distinguitur. *Theodorus* autem qui et graece scripsit et latine, in latinis latino uno vocabulo usus est, non graecolatino). contra in *Antidot. Brux.* promiscue leguntur ulcera et vulnera (saec. VI) cf. 4. 17. 29. 42 etc. 171. 174. cf. *Pelag. c.* 26.

x pro s: senex (*pro* senes) 2, 25.

xerantica (exeranthica *VB*) 2, 103.

xeros (?) trociscos 1, 96 (*ubi κροσός codd.*). —

[**xeropiae** (acaciae) quid? *Ant. Br.* 143.

ysopum (*r V B b*): sic latine dicitur qui graece ὕσσωπος. confunditur cum ysipo = oesypo (cf. Simon s. Ysopus Dyascorides. est herba omnibus nota ... ab Avicenna dicitur ysopus sicca ad differentiam humide que est cerotus. — Ysopum cerotus Dya. est quasi sordes ex suco lanarum succidarum . . . hec ab Avicenna ysopus humida vocatur. hec in antidotario universali ygri dicitur). — ysopocerotum = oesypocerotum *q. v.*

z: za = dia *v. s.* reumatizare, glycyrriza (cf. praeter nostrates olim St. Baluzium in notis ad Cyprianum p. 568 de voc. Commodiani Zabolus).

[**zema** *Antid. Brux.* 3 (zema cum aqua super focum bulliat et alteram zemam . . . facias callescere).

zerna — *vid.* sernia (serniosus).

z̄z̄ = zingiber *b* (*p.* 304, 15): zingiber *Ant. Br.* 16. 40. 74. *sed. ib.* 199 zinzeberi. *ita et Ps. Plin.* zinziberis, zingiberis *f.* 37^a. 41^b. 41^c. 45^b etc.

[**zizanium** *Ant.* 71.

NB. *Eis quae supra dixi de anagallico (et de porcacla), quia male p. 302, 13 scripsi anagallidis, pleniora addo haec:*

anagallicum = consolidam maiorem (*Apul.*, Simon, *Lex alf.* = solidago Diosc.) = symphytum alterum (*Diosc.* 4, 10. *Apul.* 60 [ubi anagallicum *cod. Cas.*, argallicum < anagallicum *corr.*] *Vrat. cf.* ἀργαλλικου *Ps. Diosc.* p. 512] = conferva (*Apul. cf. Ps. Theod. add.* p. 301, 5 [quae tamen confirmata et conserva (sic etiam *ap. Orib. lat. de simpl.* I, 48: de quo *Anecd. II*, 111) scribitur in *Apul. Vrat. et Cas.*] = inula rustica (*Apul.*, *Marc.* p. 173, 1 H) id est alium (*acc.*) *Plin.* 27, 41 (scil. gallice halus *Marc.* p. 332, 30 = *Plin.* 26, 42: male sic cum h, de quo Zeuss, *Celt. Gramm.* I², 46) = alium gallicum (*nom.*) *Marc.* p. 256, 21 (199, 9) vel argallicum (*acc.*) p. 173, 1 vel balcallicum (*nom.*) p. 112, 27 = porcacla p. 199, 9 (i. e. porc. silvestris *Plin.* 20, 210 cf. *Sim. s. andragne extr.*).

Sinfiton i. anagallicum (ex *Apul.* apponit etiam *cod. S. Gall.* 762 II, 60 (*Anecd. II*, 111 cf. 112), item (ex eodem) *Ps. Orib. lat. l. c.* (differt aloe gallica = gentiana *Apul.* 17 = *Ps. Diosc.* p. 341). *cf.* *Fraas Synops.* p. 163.

Index auctorum.

- Andronis trociscus** 2, 23. tr.
Andronius 1, 61. 2, 102.
- Apollonius** 1, 15 (*bis*).
- [**Apuleius Madaurensis** *Ps. Th.*
p. 276, 22.
- [**Arsinoe** *Ps. Theod. p.* 338, 5.
- Athenaei troc. causticus** 2, 102.
 — diachartu troc. 3, 30.
- Democritus** 4, 3.
- Eusebius** (discip.) 4, 2.
- Herodianus** 2, 34.
- Hippocrates** 1, 48 (aph.). 51.
 72 (praenot. Co.). H. noster
 huius professionis auctor 2, 25
 (aph.). 2, 102. 2, 114 (aph.).
 3, 23 (iusiur.). *cf. b ad* 2, 31. 47.
- Iamblichus Syrius** 2, 34.
- Iustiana potio** (hiera Iusti) 2,
 109.
- Methodici** 2, 73 — *cf. ind. verb.*
s. cyclus.
- Menander comicus** 4, 1. 3.
- Musae trociscus** 1, 52 (*descr.*
in Add. b ib.). *cf.* 1, 85. *Antid.*
Br. 42.
- Philippus Amphipolita** 2, 34
(cf. apud Aurelium I, 42 p. 72).
- Polyidu trociscus** 1, 61. (*cf.*
antid. Polyidis Gargil. c. 23,
ubi male olim edidi polyides
(adj.). cf. supra s. polyarchion.
- Pythagoras aegyptiae scien-**
 tiaae gravis auctor 4, 3.
- [**Salvina (Salbina)** *ad* 3, 1. *cf.*
Add. b 3, 24 (*v. l.* Sabina, Sa-
 vina).
- (**Theodorus Priscianus**)
ego 1, 43. 53. 109. 2, 77. 79.
 3, 20 *etc.* **nos** 1, 32 (suadeo 1,
 32. 2, 46. 55. 3, 19 *etc.*). 3, 26.
a nobis 1, 85. **nostro** experi-
 mento 2, 99. **ego de experi-**
mento posui 2, 111. **nostro**
pesso 3, 26. **ut expertus sum**
 2, 17 *etc.* **ut experti sumus** 2,
 44. 37. *cf. de experimentis* 1, 8.
 68. 2, 102 *etc. passim.* [*Ant. Br.*
 42 (*cf. experimentatum Ant.*
 53. 54. 55)]. **de experimento**
 1, 25. *cf. de ves. vit.* 3 (*p.* 265, 3).
de expertis 1, 29. 83. 2, 81. ma-
 gister meus — v. Vindicianus.
 aliqui e nostris 1, 61. alii col-
 legae 2, 75. *cf. aliqui* 2, 46 *etc.*
saepe.
suos ipse libros citat in pri-
 mo faenomenon 2, 59. faeno-
 menon libellus superior 2, 64.
 [et *Pseudo-Theodorus* in faeno-
 menon libro *b* 2, 116. 117. in
 primo faenomenon libro *b* 2,
 118]. in euporiston nostro 2,
 103. in gynaeceon libello (se-
 quenti) 2, 66. in subiectis
(ubi?) 2, 64. in libro physi-
 corum 2, 34. nostro libello

physicorum 2, 48. *cf.* 1, 75 (suo loco et tempore conscribentur). in graeco opere 3, 7 = alibi 3, 11. in graecis nostris 3, 32. addes . . . de graeco euporiston 2, 29. addes de graeco quam plurima *B* 1, 96. [hoc addidit de greco pittacium *r* 2, 31: *extat in b hoc loco additum acopum Hippocratis*]. [praetermissum fuerat item aliud *ad leucomata Gel.* 1, 40]. emplastrum infra scriptum 2, 45 (*postea in margine additum?*). ieran quae post ordinabitur 1, 18 (*deest — sed al. add. b: cf. p. 270 et p. 256*).

[**Pseudo-Theodorus** — *apud quem etiam Deus ad* 1, 91. 3, 23 (*cf. Ps. Plin.* 3, 16 *Bas.*), *Christus p.* 303, 15, *Joh. Baptista et Helisabet* 3, 2, 2 — *Moyses ad* 1, 91.

(**Vergilius** 1, 23. 4, 7. (3, 2, 4).

Victoria 3, 1. 13.

Vindicianus (magister meus) 4, 3. *cf.* magister meus 3, 21.

magistrorum experimento et nostro 2, 99. [chalasticum *Vindiciani apud Ps. Plin. f.* 29^b (*bis*), 30^a, 35^d. *cf. Cass. praef. p. III et in ind. s. v. (Anecd. graecolat. II, 177. Hermes VIII, 42).* — *de Vindiciano Ch. Tissot, Fastes de la province rom. d'Afrique (1885) p. 265.*

citantur in universum veterum dicta 1, 75. *sententia* 2, 61. *auctores veteres* 1, 52. *sec. usum veterum* 2, 46. *anteriorum* 2, 23. *antiquiores* 2, 47. *alii veteriores* 4, 7 *etc.* (m.) *idiotae* 2, 68.

physici 1, 66. 75. (veteres) 2, 18.

methodici 2, 73 (*cf. s. cyclus*).

aliorum scripta legimus 3, 27.

ut ille ait 2, 114. 1, 23. 4, 7.

amatorias fabulas describentes 2, 34.

medicos qui appellantur in Antidotariis codicis Brux. vid. p. 400.

In hoc volumine continentur

post praefationem editoris et capitulorum (ex cod. mstis)
indicem

I. Theodori Prisciani Euporiston libri tres

Faenomenon I p. 1.

Logicus II p. 104.

Gynaeeceon III p. 224.

Physicorum cap. I—II p. 249.

II. Pseudo-Theodorea:

Anonymi de vesicae vitii capitulum p. 261.

Additamenta Pseudo-Theodori ad Theodorum Priscianum (editionis secundae) p. 268.

Gynaecia Pseudo-Theodori p. 340.

Additamenta codicis Barberiniani (ex medicina Pseudo-Pauli) cum medicina Gaudiosi episcopi et medici p. 355.

Antidotarium Bruxellense (ab initio mutilum) p. 363.

Antidotarium Bruxellense alterum p. 380

cum Anonymi physicorum fragmento p. 397

et Appendice miscellaneorum p. 398.

Anonymi (ex Galeno) libellus (excerptus) de simplici medicina p. 403.

III. Vindiciani Afri expositionis membrorum quae reliqua sunt

I. Gynaecia quae vocantur p. 426.

II. Epitome uberior altera p. 467.

Vindiciani epistula ad Pentadium p. 485.

Index verborum notabilium p. 493.

Index auctorum p. 552.

43377

Priscianus, Theodorus
Euporiston libri III; ed. by Rose.

MPr
P

University of Toronto
Library

**DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET**

Acme Library Card Pocket
Under Pat. "Ref. Index File"
Made by LIBRARY BUREAU

